

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SEVİL ATASOY

—
Polisiye
İnceleme
—

YERALTINDAKİ MELEKLER YERÜSTÜNDEKİ ŞEYTANLAR

5. Baskı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İnsan nasıl şeytanlaşır?

Şeytan, melek kılığına nasıl girer?

Adli bilimler ve kriminalistik uzmanı Sevil Atasoy, *Yeraltındaki Melekler, Yerüstündeki Şeytanlar*'da gerçek olaylara dayanan polisiye-gerilim örnekleri anlatmayı sürdürüyor.

Tecavüzler, intihar süsü verilmiş cinayetler, alışveriş merkezlerinde avlanan seri katiller, tam 22 yıl idam hücresinde ölümü bekleyenler, ihbarları ciddiye almayan ihmalkâr polisler, yalan söyleyen savcılar, bilirkşi hataları, işbilir dedektifler, masum aile reisi görünümlü sapıklar, enstest mağdurları, betona gömülenler, müneccimler ve medyumlar, Sherlock Holmes'tan ve televizyon dizilerinden ilham alanlar ve büyük vicdan azapları...

Ve bazı önemli soruların yanıtları:

Michael Jackson nasıl öldürüldü?

Sekizinci Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ı öldüren ilaç neydi ve mezarının 19 yıl sonra açılması bir hata mıydı? Özal'ın naaşı neden çürümemişti?

Prof. Dr. Sevil Atasoy, Alman Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Kimya Fakültesi'nin ardından İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde biyokimya uzmanı, doktoru, doçent ve profesörü oldu.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biyokimya Anabilim Dalı'ndaki öğretim üyeliğinin yanı sıra, 1980-1993 arasında Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Kimyasal Tahliller İhtisas Dairesi Başkanlığını, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nün 1987-2005 yılları arasında müdürlüğünü yürüttü; biyokimya, kriminalistik ve kriminolojinin farklı alanlarında lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri verdi; tez danışmanlığı yaptı ve 2009'a kadar İstanbul Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliğini sürdürdü.

Halen İstanbul Üsküdar Üniversitesi'nde rektör yardımcılığı, Adli Bilimler lisans bölüm başkanlığı, Adli Bilimler ve Ceza Adleti lisansüstü eğitimleri verilen Bağlımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü ile Şiddet ve Suçla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünü yürütmektedir.

2005-2010 arasında Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturu-cu Kontrol Kurulu (INCB) üyesi olan ve 2009-2010 dönem başkanlığını üstlenen Atasoy, Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından 2017-2022 arasında görev yapmak üzere yeniden seçildi.

Biyokimya, toksikoloji ve genetik alanında çok sayıda bilimsel yayını olan Sevil Atasoy, 2005-2009 arası, *Hürriyet* gazetesinde “Delil Avcısı” adlı sayfada haftalık adli bilim yazıları kaleme aldı, CNN Türk'te “Suç ve Delil”, HaberTürk'te “Acayip İşler”, NTV'de “Gel Zaman Git Zaman” tartışma programlarını yaptı, Kanal D'de Okan Bayülgen ile birlikte sunduğu “Muhabbet Kralı” programı İsmail Cem En İyi Talkshow Programı Ödülü'nü kazandı. Yine Kanal D'de, “Kanıt” adlı yüz bölüm süren polisiye dizinin konsept sahibi ve hikâye danışmanlığı ile sunuculuğunu üstlendi. Ekim 2019'dan itibaren TLC Türkiye kanalında “Sevil Atasoy ile People Dergisi Araştırıyor” programında yorumcu olarak yer aldı.

Yeraltındaki
Melekler
&
Yerüstündeki
Şeytanlar

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Labirent

Bu Ayak İzi Senin, Dr. Watson!

Karanlığa Yolculuk

Her Çikolata Yenmez

Kusursuz Cinayet Yoktur

Acayip İşler

Züppe Kocanın Şarkıcı Karısı

Çürük Elmalar Masum Mahkûmlar

YERALTINDAKİ MELEKLER & YERÜSTÜNDEKİ ŞEYTANLAR

Yazan: Sevil Atasoy

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

1. baskı / Haziran 2013

5. baskı / Ağustos 2020 / ISBN 978-605-09-7636-6

Her 2000 adet bir baskı olarak kabul edilmektedir.

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Kapak fotoğrafı: Tamer Hartevioğlu

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 446 05 99

Sertifika no: 20699

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yeraltındaki
Melekler
&
Yerüstündeki
Şeytanlar

Sevil Atasoy

Eşim Huseyin Ekinci'ye
Bir olay yerinde yaşamaya alıştığı için

İçindekiler

Bu seferki başlangıç...	13
Acımasız bir tecavüz masalı.....	17
Masum olduğu kanıtlarınca deş suçlu	25
Allah Allah, demek kadını ben asmışım	31
Ölümün seyir defteri	39
33 ceset üzerinde bir palyaço	83
Ölüm meleşinin peşinde 40 yıl.....	91
Betona gömülenler	97
Babamın başı başım üstüne	102
Seri katil avcılar.....	109
Seri katil yakalama rehberi	118
Ayağı prangalı küçük tanık.....	133
Kral'a pedofil dediler, o aslında Peter Pan'dı.....	147
Michael Jackson nasıl öldürüldü?	156
Kafası kulağı takık polisler.....	169
Mağrur olma padişahım!.....	176
Thor Köprüsü'nün esrarı	196
90 saniyede kusursuz cinayet	203
Müneccimler, medyumlar ve marifetleri	211
Dexter'lar ve Dexter olmak isteyenler.....	225
Dikkat! Elinde cep telefonu var.....	246
Az tanıyan, çok tanıyan ve hep tanıyanlar üzerine.....	252
Turgut Özal'ı öldüren ilaç	261
Polisiye meraklıları için "Kanıt"	315

Bu seferki başlangıç...

Melekler ile şeytanların dünyasında gezinmek zorunda olduğunuz bir mesleğiniz varsa, her gün yeni bir cinayetin ayrıntıları gelir karşınıza. Yıllar içinde bunlar birikir; kimi belleğinizden silinir, kimi silikleşir, kimi kazınır ve ne zaman aklınıza düşse size 400 yıl önceki şu dizeleri anımsatır:

Uyanın da cinayete ve ihanete tanıklık edin!

Sahte bir ölüm olan o rahat uykunuzdan sıyrılın da

ölümün kendisiyle tanışın!

Kalkın hadi! Kalkın da kıyamet günü nasıl olur görün!¹

Bu sefer okuyacaklarınız arasında insanın nasıl şeytanlaştığına, bu şeytanların neler düşünüp, nasıl davranıp, nasıl yakalandığına tanık olacağınız birçok öykü var. Özellikle acımasızlıkları profesyonelleri bile hayretler içinde bırakan, bütün gayretlere rağmen bir türlü sınıflandırılmayan, öldürdükleri kişi sayısını dahi unutabilen ve her biri diğerinden farklı olan şeytanları, yani seri katilleri, biraz daha yakından tanımanızı sağlayacak örnekler vermeye çalıştım.

Aslında melek sandıklarınızın şeytan, şeytanların ise melek olabileceğini göstererek sizi şaşırtmak da istedim. Gerçi adli bilimlerle ilgilenenler, şaşırmamayı öğrenmek zorundadır.

Tıpkı, ölümün üzerinden 20 yıl kadar geçtikten sonra mezar

açmak gerektiğinde, bir avuç kemik yerine, sekizinci cumhurbaşkanımız Turgut Özal'ınki gibi, neredeyse bozulmamış bir cenazeyle karşılaşıldığı anda olduğu gibi.

Şahsen tanıma şansını bulduğum Turgut Bey'in karanlık, bulanık ve derin bir suyun içinde bunca yıl beklemesinin, bana göre mezarı açanları sevgiyle selamlamaktan öte bir nedeni olduğu muhakkak. Kanımca, ölmeden önce söyleyemediklerini anlatmak istedi. Bilirkişi raporları aracılığıyla dahi olsa kulağıma fısıldadıklarından sizin de haberiniz olsun istedim. Bu yüzden kitabımın uzunca bir bölümünü onun gizemli yolculuğuna ve bana anlattıklarına ayırdım.

Uzunca bir süredir Michael Jackson'ın önlenabilir ölümü üzerine yazmayı düşünüyordum. Aslında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ciddi bir sorunu haline gelen ve uyuşturucu madde ölümlerinden de daha fazla can almaya başlayan reçeteye tabii çoklu ilaç kullanımının bir örneği olduğu için, hepimizin ders alması gereken bir ölüm. Michael Jackson adı, ne yazık ki yatağını paylaştığı küçük erkek çocuklar yüzünden hiç de hoş olmayan davalarda da karşımıza çıktı. "Kral'a pedofil dediler, o aslında Peter Pan'dı" başlıklı yazımda, davranışlarını farklı pencerelerden bakarak da değerlendirmenin mümkün olabileceğini okuyacaksınız.

İster gerçek, ister sanal olsun, suç işleyenlerle onları yakalamaya çalışanların amansız rekabeti hep ilgi çekmiştir. Kimi zaman gerçeğe sanal birbirine geçer, birinin diğerine ne zaman, nerede dönüştüğünü fark edemeyiz. Gerçek katil ve polislerin yanı sıra, kusursuz cinayetler işleyerek adalet dağıtmaya çalışan sanal bir polise, Dexter'a de yer verdiğim bu kitabımda, Dexter'dan esinlenerek adam öldürenleri ve Dexter'ın yaratılışına ilham veren polisi de bulacaksınız. Benzer şekilde ünlü sanal dedektif Sherlock Holmes'dan esinlenerek polisin aklını karıştıranlar ile ünlü dedektife model olan gerçek uzmanlar da sizinle buluşacak.

Birini öldürmek ve yakalanmamak için boyuncu insanın pe-

şini bırakmayan, beynini kemiren bir dürtü olmuştur. Bu amaçla yola çıkan, uzun soluklu planlar yapan, sonunda yine yakalanan nice katil biliyoruz. Bildiğimiz bir diğer gerçek, değişik nedenlerle aydınlatılamamış bir dizi cinayetin de olduğudur. Ancak bunların “kusursuz” olduğunu ifade etmek safdillik olur. Çünkü gerçekten kusursuz olsalardı, onları cinayet değil, intihar, kaza ya da eceliyle ölüm sanacaktık. Öte yandan cinayet olduğu apaçık fark edilen ancak faili değişik nedenlerle bulunmayan ya da bulunamayan karanlık olaylara da tanığız. Paris metrosunda katledilen güzel kadının ölümünü anlattığım “Doksan saniyede kusursuz cinayet”, sayfaları çevirirken karşılaşacağınız cinayetlerden sadece biri.

Tabii, “Kusursuz cinayet yoktur” deyince “Kanat” dizisini anmamak ne mümkün. Bu yüzden kitabın son bölümünü “Kanat”ın sayısı hiç de az olmayan sadık izleyicisine ayırdım. Adli bilimlerin sıkça sorulanlarını, az bilinenlerini, dizinin farklı bölümlerinde paylaştıklarından bazılarını bir araya topladım. Böylelikle sadece “Kanat” meraklılarının bilgilerini tazelemeyi değil, Türkçe kaynak bulmakta zorlanan polisiye öykü, roman ve senaryo yazarlarına da faydalı olmayı umdum. En içten sevgi ve saygılarımla...

Sevil Atasoy

İstanbul, Nisan 2013

Acımasız bir tecavüz masalı

Bir kez yalan söyleyenin, güçlü bir hafızaya ihtiyacı olur.

Pierre Corneille (Fransız oyun yazarı, 1606 - 1684, *Le Menteur*)

Kimse onun yalan söylediğinden kuşkulanmadı. Kimse laboratuvar sonuçlarından kuşkulanmadı. Yıllar sonra dayanamayıp doğruyu söyledi. Ona yine inanan çıkmadı.

Bir yaz gecesi idi. 9 Temmuz 1977. Her gece olduğu gibi Homewood sokaklarında devriye geziyorlardı. Homewood, Chicago'nun 50 kilometre güneyinde, yaklaşık 10 bin nüfuslu küçük bir kasaba dır. Tam alışveriş merkezinin önünden geçmekteydiler ki, kaldırma oturmuş ufak tefek kızı gördüler. Üstü başı perişandı. Başını ellerinin arasına almış dizlerine kapanmış, büyük bir olasılıkla ağlıyordu. Kenara çektiler, polislerden biri indi, kızın yanına gitti.

“Merhaba tatlım, bir derdin mi var?” diye sordu. “Long John Silver’da² aşçı yamağı olarak çalışıyorum” diye anlattı henüz 16 yaşındaki Cathleen Crowell. Gözleri kan çanağından farksızdı. “Lokantayı kapattık, işten çıktım, eve doğru yürümeye başladım. Otoparktan geçerken, bir otomobilin içindeki üç kişinin bana doğru baktığını fark ettim. İkiisi dışarı fırladı, beni yakaladıkları gibi arka koltuğa attılar. Biri öne, diğeri yanıma bindi, bir anda üzerime çullandı, elbiselerimi yırttı, elimden geldiğince direndim, yüzünü, kollarını tırmıkladım, ama başaramadım. Bana tecavüz etti, ardından kırık bir bira şişesiyle karnıma harfler çizdi. İş bittiğinde kapıyı açıp beni aşağıya itti, son hızla basıp gittiler.”

Memurlar genç kıızı South Suburban Hastanesi aciline götürüp muayene ettirdiler. İç çamaşırının arka kısmında, bel lastiğinin 10 santim kadar altında semen olduğu söylenen bir leke saptandı. Çamaşırın yanı sıra, kızın üzerinden topladıkları kıl ve saç tellerini, ayrıca vajinal sürüntüleri kriminal laboratuvara gönderilmek üzere paketlediler. Kızın karnındaki çiziklerin yerlerini gösterir bir şema çizdiler. “Çok sayıda yüzeysel kesik, belli bir harfe değil, daha çok haça benziyor” dediler.

Beş günde pos bıyık olur mu?

Üç gün sonra polis Crowell’i karakola çağırdı. Bayan Cathleen Crowell, kendisine saldıranın temiz yüzlü, yeni traşlı, saçları omuzlarına dökülen, beyaz tenli, gençten biri olduğunu anlattı. Gözünü, burnunu, kulağını tarif etti. Bir robot resim çizdiler. İki gün sonra robot resmin yanına bir fotoğraf albümü açtılar. “Bak bakalım” dedi bir memur, “Şu çizdiğimiz robot resimle de karşılaştır. Sana saldıranı ya da arkadaşlarından birini tanıyacak mısın?” Kız, biraz uzun sürmekle birlikte (biraz da yanı başındaki memurun yönlendirmesiyle) Gary Dotson’u teşhis etti.

Polis iki gün sonra, sabah saat 10 sularında, Gary Dotson’un anesi ve kız kardeşiyle paylaştığı evin kapısını çaldı. Olayın üzerinden neredeyse beş gün geçmişti. Kızın, direnirken tırmaladığı yüzü ve kollarında herhangi bir tırnak izi kalmamıştı. Sıyrıkların, aradan geçen sürede iyileşmiş olması mümkündü elbette, ama ya siyah, pos bıyıklarına ne demeli. Beş günde bu hale gelmesi pek mümkün değildi, ama bu önemli ayrıntı, kimsenin dikkatini çekmedi.

Cici kıza bunu yapan çürüsün

İki yıl sonra yine bir temmuz ayıydı. 20’li yaşlarının başında, lise terk Gary Dotson’un yargılanması tamamlanmıştı, karar günüydü. Adam kaçırma ve zorla geçime suçlarından iki kez 50’şer yıl

la mahkûm oldu. Üstelik, 25 yıldan önce denetimli serbestliğine karar verilemeyeceği kaydıyla.

Kararı gazetelerden okuyanlar sevindi. Flossmoor Lisesi öğrencisi, yüzme takımının sevilen sporcusu, çalışkan, başarılı, tertemiz bir kıza bu kötülüğü yapan, böyle bir cezayı hak etmişti.

Savcı Raymond Garza'nın son konuşmasında "16 yaşında bir bakire" şeklinde tanımladığı Cathleen Crowell'in yaşına kimsenin bir diyeceği olamazdı da, saldırıya uğramadan önceki beden bütünlüğü hakkında mağdurun kendisinden başka kimsenin bilgisi yoktu.

Dotson'un ısrarla "Ben yapmadım, o gece başka bir yerdeydim" demesine savcının yanıtı "Çamaşırdaki kan grubu seninkini tutuyor. Zaten genç kız seni hem fotoğrafından teşhis etti, hem de 10 kişinin arasında tanıdı" şeklindeydi. Dotson'un dört arkadaşının tanıklığına ise, "O gece hep birlikte başka bir yerde olduklarına dair verdikleri ifade satır satır aynı. Bir yalanı ezberleyip gelmişler. Onlara kesinlikle inanmıyorum" diyerek karşı çıktı. Savcıya herkes inandı. En başta da, duruşma yargıcı Richard L. Samuels.

Yalan dolan bilirkişi

Gary Dotson'un aleyhindeki başlıca deliller, kızın iç çamaşırındaki leke ve kıllarla ilgili olarak polis kriminal laboratuvarının verdiği raporlardı. Savcı, incelemeleri yapan kişinin, Kaliforniya Üniversitesi'nin Berkeley'deki kampüsünde adli bilimler alanında eğitim görmüş uzman Timothy Dixon olduğunu söyledi. Aslında Dixon, adı geçen üniversitede sadece iki günlük bir seroloji kursuna katılmıştı, adli bilimler alanında eğitim filan görmüş değildi. Ama bu gerçeğin ortaya çıkmasına daha yıllar vardı.

Dixon mahkemede, delil olarak laboratuvara gönderilen swablarda³ B kan grubu antijenlerini saptadığını ve bu tipin, top-

lumda her 10 kişiden sadece birinde gözlendiğini anlattı. Şüpheli Dotson'un kan grubu B'ydi, dolayısıyla saldırgan Dotson'du. Halbuki saldırıya uğradığını anlatan genç kızın da kan grubu B'ydi. Uzman bunu mahkemede söylemedi. Halbuki biliyordu, çünkü laboratuvar defterine kaydetmişti. Çamaşırdaki lekede saptadığı B kan grubu antijenleri, saldırgana ait olabileceği gibi, mağdurdan da kaynaklanabilirdi. Olayın geçtiği 1977'de, kadın ve erkeğin vücut sıvılarının karışımından oluşan lekelerdeki sperm hücreleri, kadına ait hücrelerden henüz ayrıştırılamıyordu.

Uzman Timothy Dixon'un bilerek ya da bilmeyerek gizlediği bir diğer gerçek daha vardı. İç çamaşırındaki semen lekesinde B kan grubu antijenik aktivitesinin bulunduğu doğrudur. Dotson'un da bir B "sekretör" olduğu, yani B kan grubu antijenlerinin kan dışında, ter, tükürük, semen gibi diğer vücut sıvılarında bulunduğu da doğrudur. Ama semenin sadece B sekretör bir kişiden kaynaklanabileceği varsayımı yanlıştı. Çünkü insanların hepsi "sekretör" değildir. Yani semen, ter, tükürük gibi vücut sıvılarında kan grubu antijenleri bulunmaz. İşte bu yüzden, semenin sahibi, sekretör olmayan herhangi bir kan grubuna sahip bir erkek olabilirdi. Kısacası saldırgan, Dixon'un mahkemeye bildirdiği gibi, Amerika'da yaşayan beyaz tenli her 10 erkekten sadece biri değil, üç erkekten ikisi olabilirdi.

Uzman, kızın iç çamaşırı üzerinde başka lekeler de bulunduğunu anlattı. Bu lekelerde A grubu antijenlerine rastlamıştı. Gerek mağdur, gerekse saldırgan B kan grubu taşıdıklarına göre bu A tipi nereden gelmişti? Uzman Dixon jürinin karşısında şu açıklamayı yaptı: "Ne yazık ki toz, tahta, deri gibi çeşitli materyaller, değişik kumaşlar, deterjanlar bu şekilde reaksiyon veriyor."

Bu bilgi tamamen yanlıştı. Yeryüzündeki hiçbir kirlilik A kan grubu gibi davranmaz. Aslında bu lekeler mağdur ya da şüpheli den değil, başka birinden kaynaklanıyordu. Ne yazık ki savcı da, yargıç da, suçlanan genç adamın avukatı da bunu bilmiyordu. Zaten bir hukuk fakültesi mezunundan bu bilgiye sahip olması bek-

lenmez, ama en azından raporu konudan anlayan birine gösterip, yorumlatmalıydı.

Uzman Dixon, kızın iç çamaşırındaki kılları, şüpheliden alınanlarla karşılaştırmış ve “benzer” olduklarını kaydetmişti. Savcı, iddianamesinde bu bilgiyi abarttı ve “benzer” yerine “örtüşme” sözcüğünü kullandı. Böylece Dotson’un on yıllar boyu cezaevinde kalmasını garantilemiş oldu. Kılların bırakın örtüşmek, hiçbir biçimde benzerliklerinin dahi bulunmadığı çok sonra ortaya çıkacaktı.

Nikâhta keramet vardır

Bayan Cathleen Crowell 1982 yılında, Flossmoor Lisesi’nden sınıf arkadaşı David Webb ile evlendi. Homewood’tan ayrılıp Jaffrey-New Hampshire’a yerleştiler. Karıkoca, düzenli biçimde kiliseye giden, boş vakitlerini İncil okuyarak değerlendiren bir aile oldular.

1985’te Cathleen, papaz Carl Nannini’ye günah çıkartmaya gitti. “Vicdan azabı çekmekteyim, peder” dedi. “Masum birini hapse gönderdim. O tarihte David Bierne adlı bir erkek arkadaşım vardı. Polislerin beni kaldırıma oturmuş ağlarken görmelerinden bir gün önce onunla birlikte olmuştum. Ya hamile kaldıysam, evdekilere ne derim, diye düşündüm ve bu hikâyeyi uydurdum. Ne otoparkta önüme çıkan oldu, ne de arabada bana tecavüz eden. Elbiselerimi ben yırttım, karnıma cam parçasıyla çizikleri ben attım.”

Papaz Nannini dayanamadı, duyduklarını bir avukata anlattı, avukat da bölge savcısına. Savcılık davanın yeniden görülmesine sıcak bakmayınca, avukat durumu bir gazeteciye aktardı.

22 Mart 1985 tarihli bazı gazeteler 1977’den bu yana haksız yere cezaevinde bulunan Dotson’un yeniden yargılanması gerektiğini yazdılar. Bazıları ise haberi, kızda duygusal dengesizliklerin bulunduğu, bir nedenle suçlamadan vazgeçtiği, ama Dotson’un gerçek fail olduğu şeklinde verdi. Toplum ikiye bölündü, kimileri adamın suçsuzluğuna, kimileri suçluluğuna inanmıştı.

Mesele, doğal olarak Dotson'un mahkûmiyetine hükmeden duruşma yargıç Richard L. Samuels'in önüne geldi. Yargıç, kadının ilk anlattıklarının çok daha inanılır olduğuna ve Dotson'un yeniden yargılanmasına gerek bulunmadığına karar verdi. Illinois Valisi James Thompson da, kadının itiraflarına itibar etmeyerek sekiz yıldır cezaevinde bulunan Dotson'u affetmedi.

Vicdan azabının böylesi

Bayan Cathleen Crowell, yeni soyadıyla Bayan Webb, yıllar önceki tecavüz saldırısının uydurulmuş bir öykü olduğunu bir türlü anlatamadıkça, kendisini yalan beyandan hapse girmeyi göze alarak, Dotson'u cezaevinden çıkartmaya adadı. Nihayet denetimli serbestlikten yararlanmasını sağlayabildi. Hayatı alt üst olan Dotson, kısa bir süre sonra karısını dövmekten cezaevine döndü, birkaç ayda salıverildi; ardından bir bar kavgasına karıştı ve yeniden tutuklandı. Bu gerginliğinin nedeni, bir türlü kurtulamadığı haksız tecavüz suçlamasıydı.

Bayan Cathleen davayı yeniden açtırabilmek amacıyla bir TV kanalından diğerine koşmaya, bir gazeteden diğerinin adliye muhabirine röportaj vermeye başladı. Hatta, genellikle maneviyyatı öne çıkaran yazılarıyla ünlü bol ödüllü psikolog yazar Marie Chapian'le birlikte, *Forgive Me (Beni Affet)* adlı bir kitap yazdı. Evlatlık verildiği ailedeki zor yaşamından, 12 yaşındaki ilk cinsel deneyimine kadar özel hayatının tüm ayrıntılarını gözler önüne serdi. Tecavüz masalını uydururken, 1974'te basılan Rosemary Rogers'in *Sweet Savage Love (Tatlı, Vahşi Aşk)* adlı aşk romanından esinlendiğini anlattı. Kitabın satışından elde ettiği 17.500 dolarlık gelirin tamamını cezaevindeki Dotson'a gönderdi. Böylelikle hayatını mahvettiği genç adamın doğru dürüst bir avukat tutabilmesini sağladı. Tabii bir de artık gündeme gelen DNA analizlerini yaptırabilecek parayı bulmasını... Bunun karşılığında Dotson, ondan davacı olmayacağı sözünü verdi.

DNA'nun mucize dokunuşu

İngiltere'de Dr. Alec Jeffreys'in, RFLP tekniğini kullanarak DNA analizleri yapmaya başlaması, tam da bu döneme denk gelir. Gary'nin avukatı, tecavüz olayının başlıca delili olan iç çamaşırının İngiltere'ye gönderilmesini sağladı. Ancak, aradan geçen zamanda, örneklerin uygun koşullarda tutulmamış olması nedeniyle Jeffreys bir sonuca ulaşamadı.

Zaman geçti, bu kez Kaliforniya Richmond'daki Forensic Science Associates adlı şirket eski örneklerde sonuç veren PCR DQ Alpha testini geliştirdi. Bu test sayesinde çamaşırdaki semen lekelerinin Dotson'a değil, genç kadının bir gün önce birlikte olduğu David Bierne'ye ait olabileceği ortaya çıktı.

Kriminal laboratuvar uzmanının verdiği raporlar, mahkemedeki tanık ifadeleri, hatta laboratuvar defterleri bilirkişilerce mercek altına alındı. Yazdığı ve söylediklerindeki hatalar, mahkemeden sakladığı ya da çarpıttığı gerçekler su yüzüne çıktı.

Gary Dotson 14 Ağustos 1989'da salıverildi. Masumiyetine dair beraat kararı ise ancak 2002'de verildi. Böylelikle 1977'den bu yana süren kâbus da bitti.

Kimse onu unutamadı

1980'lerde toplumu fazlasıyla meşgul eden ve hemen her gün bir gazete sütununda ya da TV programında sözü edilen bu tecavüz davası için bir muhabir "Yakında Dotson adı unutulur, akıllarda sadece bir otomobil markasının çağrışımı kalır" demişti. Dotson ile Datsun arasındaki ses benzerliğini akıllıca kullanmış bu gazeteci haksız çıktı. Dotson adı, Amerikan adalet sisteminde uzun yıllar akıllardan çıkmayacaktı. Çünkü o, ülkesinde masumlğu DNA analiziyle kanıtlanan, uzun yıllar cezaevinde kaldıktan sonra yeniden yargılanarak beraat eden ilk kişidir.

Gary Dotson hayatını bir türlü düzene sokamadı. Evlendi, boşandı, karısı Las Vegas'ta uyuşturucu bağımlısı bir seks işçisi ol-

du ve ortalıktan kayboldu. Gary ise şimdilerde kızıyla birlikte Illinois'te yaşıyor.

Cathleen Crowell Webb, dört çocuk doğurdu, din işlerine dört elle sarıldı, 2008 yılında, 46 yaşında meme kanserinden öldü.

Masum olduğu kanutlanuncaya dek suçlu

Kadın, 22 Mayıs 1988 günü sabaha karşı 03 sularında arkadaşına gitti. Bahçe kapısının ışıkları yanıyordu. Evin pencerelerinin birinden ışık sızıyordu. En azından kadın, daha sonra bu şekilde anlattı. “İçeride birilerinin olduğunu düşündüm ve kapının ziline bastım.”

O sırada evin arka tarafından çıkagelen birinin kendisine doğru yürüdüğünü fark etti. Hatta onunla göz göze bile geldiler. Adam, yanından geçti, ağaçlara doğru ilerleyip kayboldu. Bahçe kapısının ışığına ek olarak, evin önündeki sokağın her iki ucundaki lambalar da yanmaktaydı, dolayısıyla etraf bir hayli aydınlıktı.

Kapıyı açan olmayınca kadın, bahçe kapısının önüne park ettiği otomobiline döndü, küçük bir kâğıda yazdığı notu arkadaşının aracının sileceğinin altına sıkıştırdı ve tam arabasına binmek üzere hareketlenmişken, az önce karşılaştığı adamın ağaçların arkasından çıkarak kendisine doğru koştuğunu gördü. Yanına geldiğinde adam, hızla gözüne bir yumruk attı, sertçe sırtını arabaya bastırdı, eliyle ağzını kapattı. İki evin arasında kalan karanlık bölgeye doğru kadını sürükledi, elbiselerini çıkarttı ve tecavüz etti. En azından kadın, daha sonra bu şekilde anlattı.

Bir komşu, kadının çığlıklarını duydu ve polisi aradı. Ancak devriye aracı olay yerine yetişemedi. Saldırgan yaya olarak kaçtı. Kadın, kendisini çıplak vaziyette bulan polise, nasıl dayak yediğini ve tecavüze uğradığını anlattı. Götürüldüğü hastanede muayene ettiler, yüzü ve gözündeki yaraların fotoğrafını çektiler, ayrıca tırnak, saç ve vajinasından örnekler aldılar. Örnekler, İstanbul'daki bir laboratuvara gönderildi. Sonuçlar, kadının tecavüze uğradığını doğruladı.

Gitar çaldı, tecavüzü sordular

Tanığın anlatımlarına göre saldırgan yirmilerinin başında, beyaz tenli, zayıf bedenli, şeytani bakışlı, uzun saçları briyantinli ya da kirli olduğu için yağlı gibi görünen biriydi. Polis “şeytani bakış”tan fazla bir şey anlamamış olsa da, tutanaklara aynen geçirdi.

Kadın, adamın saç rengini tam olarak hatırlayamadı. Kimi zaman açık kahve, kimi zaman kahve hatta siyah dediği bile olmuştu. Tarifine dayanarak robot resmi çizildi, hatta belki bir tanıyan çıkar umuduyla yerel bir gazetenin ön sayfasına bile basıldı.

Saldırıyı izleyen hafta içinde kadına iki kez olası şüphelilerin video kayıtları ve fotoğrafları gösterildiyse de, aralarından hiçbirini teşhis edemedi. Ayrıca saldırganın eşkaline ilişkin önceki söylediklerine herhangi bir şey eklemedi, herhangi bir değişiklik yapmadı.

Tecavüzün gerçekleştiği günlerde, tecavüzün gerçekleştiği sokakta park etmiş bir kamyonun bir gitar ile bir amplifikatör çalındı. Polis, hırsızlıktan iki hafta kadar sonra 17 yaşındaki Herman Douglas May'i sorguya çekti. Herman, ilk gençliğinden itibaren polisle başı ufak tefek hırsızlıklar yüzünden derde giren biriydi ve kamyon sahibinin kendisine borcu olduğunu, ödemediği için gitarı çaldığını itiraf etti. “Şimdi sıra geldi tecavüze” dedi polis. “Ne tecavüzü?” diye sordu Bay May. “Şu gitarı çaldığın sokaktaki tecavüze, o da senin işin değil mi?” Bay May, tecavüz hakkında gazetelerde okuduğundan daha fazla bir bilgisi olmadığını söyledi.

Şeytani bakışından tanıdım

Saldırıdan bir ay kadar sonra, kadın iki haftalığına Kaliforniya'ya tatile gitti. Bu arada polis Herman May'i tecavüzle ilgili sorgulamış, saçları sarı ya da kırmızı olan altı genç erkeğin arasına onu da yerleştirerek fotoğrafını çekmişti. Bir dedektif eline

bu fotoğrafı alarak Kaliforniya'ya, kadının yanına uçtu. Bir otel odasındaki küçük yuvarlak masaya yan yana oturdular, dedektif fotoğrafı ters halde masanın üzerine koydu. "Şu fotoğrafın arkasını imzalayın lütfen" dedi, "az sonra göreceğiniz kişiler arasında size saldıranın olup olmadığını soracağım." "Bir dakika dedi" kadın, "fotoğrafa bakmadan çizdirdiğim robot resme tekrar bakmak istiyorum." Dedektif, "Üzgünüm" diye yanıtladı, "gelirken yanımda getirmeyi unutmuşum." Kadın, fotoğrafın arkasını imzaladı. Ne kadar dikkat etti bilinmez, ancak orada, birden yediye sayılar ve sayılardan biri dışında yanlarında isimler yazılı bir liste vardı. Konuyla ilgisi olmayan, fotoğrafta Herman May'in yanına yerleştirilmiş diğer altı kişinin adlarıydı bunlar.

Dedektif masanın üzerindeki fotoğrafı çevirdi. Kadın 10-15 dakika baktıktan sonra yedi erkeği önce üçe indirdi, sonra Bay May'i göstererek "İşte buydu," dedi, "gözlerindeki şeytanca bakışı unutmam ne mümkün!"

Tek pübik kılla 20 yıl

Aslında kadının işaret ettiği Bay May, çizdirdiği robot resimdeki saldırgana hiç benzemiyordu. Her şey bir yana Bay May'in saçları kızıldı ve ömrü boyunca hep kısa olmuştu. Kadının saldırdıktan sonra anlattığı gibi uzun değildi. Buna rağmen May, ırza tecavüz ve fiili livatayla suçlandı. Kadının pübik kılları arasında bulunan bir kıl, Herman'ın pübik kıllarını tuttu. DNA analizleri ise, örneklerin azlığı yüzünden kesin sonuç vermediğinden, işe yaramadı. Saç ve kılların geleneksel mikroskopik karşılaştırmasının çok ender durumlar dışında güvenilir olmadığı bilindiği halde, Bay May'in aleyhindeki tek bilimsel delil, kadının bedeninde bulunan kıldı ve onu savunan avukatı elindeki bu çok önemli gerekçeyi kullanamayınca Bay May, 20 yıl hapse mahkûm oldu.

Hukuk öğrencileri delil peşinde

Herman May'i özgürlüğe götüren yol uzun ve çetin geçti. Kentucky Masumiyet Projesi yürütücülerine ulaşınca dek, 20 yıllık cezasının, 12 yılını çekmişti bile. İlk yapılması gereken, delili bulmaktı. Davanın görüldüğü Franklin Adliyesi aradan geçen yıllarda büyük bir yangın geçirmiş, delillerin muhafaza edildiği emaneti su basmış ve başka bir yere taşınmıştı. May davasıyla ilgili deliller farklı kutu ve torbalara konmuş, kimilerinin üzerindeki yazı ve işaretler silinmişti. Duruşmaların teyp kayıtları bulunamadığı gibi, mağdurun blucin pantolonu ile iç çamaşırı kayıptı. Projede çalışan Chase Hukuk Fakültesi öğrencilerinden Beth Albright ve Debbie Davis gece gündüz çalışarak dava delillerini buldu, tasnif etti, duruşma kayıtları da adliye memurlarından birinin büyük gayretleri sonucunda eski bir klasör kutusunun içinden çıktı.

Paramız az, her şeyi inceleyemeyiz

Kentucky Masumiyet Projesi yürütücüleri, 2002 yılı Mart ayında delillerin yeni DNA teknolojileriyle analizi istemiyle Bay May'in yeniden yargılanmasını talep ettiler. İlk dava sırasında henüz yapılamayan bazı analiz tekniklerinin şimdi uygulanabileceğini, böylelikle gerçek saldırganın kimliğine ulaşılabileceğini ileri sürdüler. Savcılık, Bay May'in suçlu bulunduğunu, yeniden yargılanmanın kabulü halinde tüm delillerin yeniden incelenmesi gerekeceğini belirterek talebi kabul etmedi.

Sınırlı mali kaynaklar yüzünden Kentucky Masumiyet Projesi yürütücüleri, sadece kadının ilk muayenesi sırasında hastanede alınan örneklerinin "polimeraz zincir tepkimesi" adlı yeni DNA tekniğiyle yeniden incelenmesinde ısrar ettiler. Franklin Bölge Mahkemesi yargıci Roger Crittenden, bu muayenede elde edilen camların DNA analizi için Maryland'deki Orchid Cellmark özel laboratuvarına gönderilmesini emretti.

Cellmark'a gönderilen üç camdan geleneksel DNA analiziyle yine bir sonuç alınamadı, ancak yapılan Y-kromozom DNA incelemesinde hücrelerin Herman May'den kaynaklanmasının mümkün olmadığı bildiriliyordu.⁴

Tecavüzcü boşalmamış olabilir

21 Haziran 2002 tarihli duruşmada savcı, Herman May'in saldırı sırasında boşalmamış olabileceğini, Y-kromozom DNA sonucunun bu yüzden onu dışladığını iddia etti. Bay May'i savunanların derslerine iyi çalıştığını teslim etmek gerek. Çünkü bırakın saldırı sırasında boşalmamış olan erkeklerin, vazektomi geçirdikleri için klinik olarak steril olan, yani sperm ya da semen sıvısı bulunmayan erkeklerin tecavüzlerinde dahi, geride bıraktıkları birkaç epitel ya da akyuvar hücresinden artık Y-kromozom DNA analizi yapılabildiğini açıklayarak, savcının iddiasının bilimsel dayanağı olmadığını kanıtladılar.

Bunun üzerine savcı, kadının saldırıdan 48 saat önce birlikte olduğu ikinci bir erkeğe DNA analizi yapılmasını ve davayla ilgili ne kadar delil varsa yeniden çalışılmasını talep etti. Yargıç Crittenden bu talebi uygun gördü ve hepsinin yerine getirilmesini emretti.

Temmuz ayı geldiğinde Orchid Cellmark, savcının talep ettiği DNA sonuçlarını gönderdi. Hepsi Bay May'in lehineydi. Bu kez savcı, olay yerindeki kılların mitokondriyal DNA analizini istedi, mahkeme bu isteğini de kabul etti.

4. Bir cinsel saldırı sonrasında kadının vajinasında hem erkeğin hem de kadının vücut sıvılarının karışımı bulunur. Kimi zaman eylem sırasında saldırgan boşalmaz ya da tam boşalma öncesi geri çekilir. Bu koşullarda vajinadaki karışımda kadının vücut sıvısının oranı erkeğinkine oranla çok yüksektir ve DNA sonuçlarının değerlendirilmesinde, kadının DNA'sı, erkeğin DNA'sını baskılar. Döllenme sırasında genetik bilgimizi anne ve babadan alınız. Erkek çocuğun genetik özelliklerinin bir bölümü Y-kromozomda korunur. Y-kromozom DNA analizi, kadının X-kromozomundan ayrıştırılarak incelenebilir. İşte bu nedenle, vücut sıvısı karışımlarında kadının sıvısı erkeğinden çok olduğu ve geleneksel DNA analizlerinin sonuç vermediği durumlarda, saldırgan erkeğin kimliğini bulabilmek amacıyla Y-kromozom DNA analizi ideal çözümdür.

Özgürlüğe ilk adım

Reliagene laboratuvarının mitokondriyal DNA sonuçları yargıç Roger Crittenden'e 18 Eylül 2002 sabahı ulaştı. Yargıç, uzunca bir süre laboratuvarın yetkilisiyle telefonda görüştükten sonra Eddyville'deki Kentucky Eyalet Cezaevine bir faks emri gönderilmesini emretti.

Bay Herman May aynı gün saat 15:05'te cebinde 25 dolar, elinde küçük beyaz bir çanta, bir kadının yanlış teşhisi, mikroskopa gözünü dayayan bir kriminalist ve adli bilimlerden hiç anlamayan bir avukat yüzünden 13 yıl haksız yere yattığı Kentucky Eyalet Cezaevi'nin kapısından özgürlüğe doğru ilk adımını attı.

Hiçbir iş becerisi bulunmayan, geleceğini öngöremeyen, cezaevinde kronik bir hastalığa tutulan, sağlık sigortası ve parası olmayan, gerçek fail bulununcaya dek herhangi bir tazminat alamayacak Bay Herman Douglas May, sıcak bir yaz günü merdivenlere oturdu ve birinin gelip onu eve götürmesini bekledi.

Allah Allah, demek kadını ben asmışım

Yarı karanlık, penceresiz, küçük sorgu odasındaki çelik masanın bir yanında oturuyordu adam. Elleri kelepçeli, ayakları yere zincirli, gözünde kalın siyah çerçeveli, kalın camlı gözlükleriyle... Polislerden biri hemen yanı başında ayaktaydı, diğeri karşısında oturmakta.

Polislerden biri sordu:

– Kadın sana, “Ellerimi arkadan bağla” mı dedi?

– Bilmem, dediyse demiştir, diye yanıtladı adam. Diğeri, kuvvetli bir Meksika şivesiyle sordu:

– Ne kullandın?

– İpleri mi soruyorsun?

– Hayır, ipleri değil, ne kullandın?

– Sadece kemerimi.

– Hayır, kemerini değil. Hatırlasana, evin arka tarafındaki terasta değil miydin? Kullanmak için neyi kestin?

– Anladım, çamaşır ipini diyorsun.

– Hayır, çamaşır ipi değildi. Çamaşır ipi benzeri bir şeydi. Neydi? Pencerenin yanındaydı. Jaluzileri düşün David. Jaluzilerin ipini kestiğini hatırlasana, diye ısrar etti Meksika şiveli polis.

– Yaa, haklısın, o da ipe benziyor değil mi? Sorgucu sevindi ve gülümsedi:

– Doğru, benziyor.

Ayaktaki polis devreye girdi:

– Şimdi bize nasıl devam ettiğini anlat David. Daha sonra ne yaptın?

– Bana bıçağı almamı söyledi ve... ve... ve kendisine saplamamı söyledi, işte **bu kadar**, dedi adam.

Polis, birdenbire “Hayır David, hayır!” diye bağırdı.

– Eğer olmuşsa ve ben yapmışsam ve dediğiniz gibi parmak izlerim bulunmuşsa...

Cümlesini bitirmesini beklemeden masaya yumruğunu vurdu Meksika şiveli olanı:

– Zavallı kadını astın sen! diye bağırdı.

– Ne? diye şaşkın bir şekilde sordu adam. Polis tekrarladı:

– Astın onu!

– Allah Allah, öyle olsun, demek ki kadını asmışım, dedi David.

Yukarıdaki görüşme polis tutanaklarına, 37 yaşındaki garson David Vasquez’in “itirafı” olarak geçti. İdamdan kurtulabilmek amacıyla avukatının tavsiyesine uydu ve kadını öldürdüğünü mahkemede de kabul etti. 4 Şubat 1985 günü 35 yıl hapse mahkûm edildi. Aleyhindeki tek delil, polisteki itirafı değildi elbette, 24 Ocak 1984 günü olay yeri yakınlarında olduğuna tanıklık eden iki kişinin yanı sıra, cinayet mahallinden toplanan pü-bik kılların David’e ait olabileceğini belirten bir de bilirkişi raporu bulunuyordu. David Vasquez’in olay yerine yakın bir yerde görülmesi kadar doğal bir şey yoktu; çünkü çalıştığı lokanta, tecavüz edip boğmak ve cesedini bir su borusuna asmakla suçlandığı Bayan Hamm’in evinin iki sokak ötesindeydi. Aslında sorgucular yalan söylemişti. Olay yerinde parmak izleri filan bulunmuş değildi. Ama David Vasquez, o eve girmediği ve kadını öldürmediği halde nasıl olur da parmak izlerini bulmuş olduklarını anlayamayacak kadar saftı.

Su borusuna asılı bir avukat

Otuz iki yaşındaki avukat Carolyn Jean Hamm 25 Ocak 1984 sabahı işe gitmedi. İstese de gidemezdi zaten. Öğleye doğru meraklanan arkadaşları, Arlington, Virginia’nın 23. Sokak, Güney 4921 adresindeki evine gelip de kimseyi bulamadıklarında polise haber verdiler. Genç kadın evinin bodrumunda öldüler.

Cinsel saldırıya uğramış ve boğularak öldürülmüştü. Elleri arkadan jaluzi perdesinin kordonuyla bağlıydı, düğümler özel biçimde atılmış, sol omuz üzerinden geçirilen ip defalarca boynuna dolanmış, sonra su borusuna asılmıştı.

Ceset öyle garip bir pozisyondaydı ki, katilin görenleri şok etmek gibi bir amacının olduğu muhakkaktı. Saldırganın evin içinde kadınla uzunca bir süre vakit geçirdiği, bağlamak için uğraştığı açıktı, hatta bir ara banyoda dişlerini bile fırçalatmıştı.

Katilin bu hareketlerini FBI'nın davranış bilimleri biriminden gelen uzmanlar, belli bir ritüeli yerine getirmeye çalıştığı şeklinde yorumladılar. Onlara göre yirmilerinin sonlarında ya da otuzlarının başında, beyaz tenli, yakın çevrede oturan biriydi. Kimi deneyimli profiller onun henüz ilk cinayetini işlediğini, kimileri ise bağlama tekniğine bakarak, adamın evvelce başkalarını da öldürmüş olabileceğini ileri sürdüler. Bu durumda belki de kadını öldürenler bir değil, iki kişiydi ya da çift kişilikli biri.

6 Şubat 1984 günü polis, David Vasquez adlı birini tutukladığını ilan etti. FBI profillerinin tanımladığı kişiye uygun olduğunu ve olay yerindeki pübik kılların onunkilerle örtüştüğünü ilan etti. David Vasquez, o gün nerede olduğunu bir türlü kanıtlayamadı, IQ değerinin düşüklüğü ise kimsenin ilgisini çekmedi.

Elleri arkadan bağlı üç kadın cesedi daha

Aradan üç yıl geçti. 19 Eylül 1987 sabahı saat 9.45'te, Richmond-Virginia'daki Westover Hills mahallesinde oturan 35 yaşındaki muhasebeci Bayan Debbie Dudley Davis'in kocası, bir iş seyahatinden eve döndü, kapıyı anahtarla açtı ve doğru yatak odasına yürüdü. İçeri girdiğinde aklını oynatıyordu. Karısı, yatağın üzerinde çırılçıplak yüzükoyun yatmaktaydı. Elleri arkadan bağlıydı. Bir naylon çorapla boğulmuştu. Çorap, elektrik süpürgesinin hortumuyla daha da sıkı bir hale getirilmişti. Otopside vücut boşluklarından alınan DNA örnekleri, DNA analizleri için Lifecodes Cor-

poration adlı şirkete gönderildi. Richmond polisi, apartmana bir arka pencereden girildiğini saptadı. Saldırgan, dış cephedeki inik kepengi keserek pencere çerçevesine ulaşmış ve camı yukarı kaldırmıştı.

İki hafta sonra, 3 Ekim 1987’de, bu kez 32 yaşındaki beyin cerrahı Susan Elizabeth Hellams ölü bulundu. Doktor, Virginia Tıp Fakültesi’nde çalışmaktaydı ve bir önceki kurban gibi Richmond-Virginia’daki Westover Hills mahallesinde, bir apartmanın ikinci katında oturmaktaydı. Kendi gibi doktor olan eşi Marcel Sleg sabaha karşı 2 sularında nöbetten döndüğünde karısının çıplak bedenini yatak odasındaki giysi dolabının içinde bulmuştu. Elleri arkadan bağlıydı, tecavüze uğramış, iki kemerle boğazı sıkılarak öldürülmüştü. Bedeninden ve olay yerinden elde edilen biyolojik örneklerle iç çamaşırları DNA analizi için Lifecodes Corporation şirketine gönderildi. Richmond polisi, tıpkı iki hafta önceki cinayette olduğu gibi, apartmana dış cephedeki kepenk kesilerek bir arka pencereden girildiğini saptadı.

Ertesi ay, 22 Kasım 1987’de, 15 yaşındaki lise öğrencisi Diane Cho, ailesiyle birlikte oturduğu evde tecavüze uğramış ve boğulmuş olarak bulundu. Diana Cho, Richmond yakınlarında oturuyordu. Olay yerinde zencilere özgü bir pübik kıl bulundu. Aile, eve hiç siyahi ziyaretçi gelmediğini söyleyince, katilin zenci olma ihtimali kuvvetlendi.

İlk cinayetle benzerlik hayret verici

Kadın çıplaktı, Arlington’daki Fairlington villalarından birindeki karmakarışık yatak odasında, yatağının üzerinde yüzükoyn yatmaktaydı. Onu ilk gören komiser Robert Carrig’in tüyle-ri ürperdi. Elleri arkadan garip biçimde bağlıydı. İpin uzun ucu, sol omuzunun üzerinden geçerek boynuna ulaşıyordu ve boğazına defalarca dolanmıştı. Kısa bir süre öncesine kadar Tarım Bakan-
 lığı memurlerinden biri olan kadın, öyle garip bir pozisyon-

daydı ki, saldırganın onu bulanları hayrete düşürmek istediği kesindi. Ayrıca onu öldürmeden önce birlikte uzunca vakit geçirmiş olmalıydı. Komiser Robert Carrig, olay yerine birlikte geldiği meslektaş Joe Horgas'a dönerek "Tıpkı Carolyn Hamm" gibi dedi. Takvimler her ne kadar 1 Aralık 1987'yi gösterse de, adli tabip, 44 yaşındaki Susan Tucker'ın en az üç ila beş gün önce öldüğünü söylemişti, yani Kasım'ın son haftası içinde. Komiser Robert Carrig, üzerinden dört yıla yakın bir süre geçmiş olsa da Carolyn Hamm cinayetini hatırlamıştı. Hani şu David Vasquez'in sorguda itiraf ettiği, idamdan kurtulmak için mahkemede de kabullendiği ve 35 yıl yediği cinayeti. Zaten hatırlamaması mümkün değildi, çünkü Robert Carrig, Meksika şiveli polisin David Vasquez'den itirafı kopardığında sorguda bulunan diğer polisti.

Birkaç saate varmadan olay yerinin analizini yaparak katilin nasıl biri olabileceği hakkında görüş bildiren FBI profildileri de raporlarını tamamladılar: "Bize göre Susan Tucker ile Carolyn Hamm cinayetlerinin işleniş biçimindeki benzerlik hayret verici."

Kadınlar aynı AVM'ye gidiyor

Bayan Tucker kahverengi bir battaniyenin üzerindeydi, mavi bir uyku tulumu kalçalarını kısmen örtüyordu, geceliği yatağın bir yanındaydı. Özel lambalarla incelediklerinde her üçünün üzerinde geniş semen lekeleri gördüler. Battaniyenin üzerinde, banyo teknesinde, banyodaki bir alçak dolabın üzerinde "Zencilere özgü pübik kıllar" buldular. Evin dışındaki yolun yan tarafında yer alan çalılıklara atılmış Bayan Tucker'ın evindekilere eş havlunun üzerinde de yine "Zencilere özgü pübik kıllar" elde edildi. Kadının apartmanına, arka taraftaki pencere kepenklerinden biri kesildikten sonra, cam kırılarak girilmişti. Kırık camdan örnek alarak laboratuvara gönderdiler.

Cinayetlerin ortak özellikleri hemen göze çarpıyordu. Kadınların hepsi kendi evlerinde ve yataklarında öldürülmüştü.

Elleri arkadan bağılıydı, tecavüze uğramışlardı ve boğularak öldürülmüşlerdi. Kurbanların bir ortak noktası da, düzenli biçimde Coverleaf alışveriş merkezine gitmeleri idi. Belki katil, avını alışveriş merkezinde bulmaktaydı.

Henüz kimsenin aklına David Vasquez'in suçsuz olabileceği gelmiyordu. Olsa olsa bir suç ortağı vardı ve o her kim ise kadınları öldürmeye devam ediyordu.

Bir polisin dikkati her şeyi değiştirdi

İşte tam da bu noktada, Susan Tucker cinayet mahalline ilk gelen polislerden Joe Horgas'ı kutlamak gerek. Çünkü az sonra sizinle paylaşacağım ihtimal aklına gelmeseydi, medyanın "Güney Canavarı" adını taktığı kâbus kim bilir daha kaç can alacaktı.

Joe Horgas, "Belki sonradan öldürmeye başladı" diye düşündü. "1984 öncesi sadece tecavüz ediyor olabilir, sadece gasp, hırsızlık, kundaklama gibi çok daha basit suçlar işliyor olabilir." Susan Tucker'ın öldürüldüğü bölgede 10-15 yıl öncesinin çocuk suçlularının dosyalarını tek tek araştıran, mahalle esnafıyla görüşen Horgas, 10 yaşındayken otomobilleri yakmaya kalkan Timothy Wilson Spencer'in adına ulaştı. Halen denetimli serbestlikten yararlanmakta olan Spencer'in peşine taktıkları polis, siyahi adamın sıklıkla Coverleaf alışveriş merkezine gittiğini, orada uzunca vakit geçirdiğini saptadı. 20 Ocak 1988 günü Spencer'i kimlik kontrolü için durdurdular. Üstünü aradılar, cebinden bir bıçak, bir tornovida ve 25 kalibrelik mermiler çıkan montuna el koydular. Hakları yüzüne karşı okunan Spencer, kan, saç ve tükürük örnekleri vermeye rıza gösterdi. Onu tutuklayan memur, hiç söz etmediği halde Spencer, biyolojik örnek alınması sırasında "Bütün bunların tecavüzle bir ilgisi olmasın?" diye sordu. "Ne ilgisi var?" diye yanıtladı memur. "Eğer kanımı almak istiyorsan, tecavüzle ilgisi olmalı" diye yanıtladı adam.

Spencer, 26 Kasım'da bir dinlemede bayramı ziyaret etmesini ziyarete gel-

miş ve 29 Kasım'da ayrılmıştı. Annesi, öldürülen Bayan Tucker'ın evine 500 metre kadar uzakta oturuyordu ve Spencer'in mahallede bulunduğu tarih, Tucker'ın ölüm zamanını tutmaktaydı.

DNA sayesinde bir beraat, bir idam

Otopsiyi gerçekleştiren adli tıp uzmanı, Tucker'ın bedeninden oral, rektal ve vajinal swab örneklerinin yanı sıra kan da aldı. Anal ve oral swablarda herhangi bir sperm hücresine rastlamamakla birlikte vajinal swabda dört ila sekiz hareketsiz sperm hücresi bulunduğunu bildirdi. Sokakta bulunan havluda ve evdeki battaniyedeki pübik kılların, Spencer'in kıllarıyla uyum içinde olduğu saptandı. Ancak daha önemlisi, kadının geceliği, battaniye ve uyku tulumu üzerindeki lekelerin DNA profili, Spencer'in profiliyle örtüştü. Üç bilirkişi, 400'den fazla uzman çalışan ve kadrosunda sekiz Nobel ödüllü araştırmacı yer almış olan Cold Spring Harbor laboratuvarının müdür yardımcısı, moleküler biyoloji ve genetik uzmanı Dr. Richard Roberts, Yale Üniversitesi İnsan Genetiği Bölümü profesörlerinden Dr. Kenneth Kidd ile Lifecodes Corporation şirketinin Babalık ve Adli İncelemeler Bölümü Yöneticisi Dr. Michael Baird DNA analizlerinin güvenilirliği konusunda tanık olarak dinlendiler.

Spencer'in el konan montu üzerindeki cam kırıkları, apartmana girmekte kullanılan pencerenin kırılan camının optik özellikleriyle uyum gösterdi.

12 Temmuz 1988 günü Spencer, mahkemede Susan Tucker cinayetiyle suçlandı. Aleyhindeki en güçlü delilleri oluşturan DNA analiz sonuçlarını Lifecodes'taki işlemleri gerçekleştiren biyolog Lisa Bennett görseller eşliğinde açıkladı. Üç gün sonra suçlu olduğuna karar verildi, daha sonra idam cezasına hükmedildi.

2 Kasım 1988'de Spencer, bu kez Debbie Dudley Davis'i öldürmekten suçlu bulundu ve idama mahkûm oldu.

4 Ocak 1989'da Virginia Valisi Gerald B. Bailey, FBI profilleri-

nin Carol Hamm cinayetini kesinlikle David Vasquez'in işlemiş olamayacağını, katilin muhtemelen Spencer olduğu yönündeki raporu üzerine Vasquez'in masumiyetini ilan etti, Vasquez aynı gün serbest kaldı ve kendisine beş yıl haksız yere cezaevinde tutulmasına karşılık 228 bin dolar tazminat ödendi.

17 Ocak 1989'da Spencer, DNA delilleri sayesinde Susan Helam cinayetinden suçlu bulundu ve yine idama mahkûm oldu.

27 Ocak 1994 günü Virginia'nın Greenville cezaevinde elektrikli sandalyeyle idam edildi.

Ölümün seyir defteri

Bana bak! Ölüm gemini inşa ettin mi?

Etsen iyi olur, ona ihtiyacın olacak.

D. H. Lawrence (İngiliz ozan, 1885-1930)

Güneşli bir pazar sabahıydı. Hava rüzgârlı, deniz hafif çalkantılı. Florida'nın en ucundan yola çıkmış, Tampa'ya dönmekteydiler. Yelkenli tam Skyway köprüsünün altından geçiyordu ki, güverteden bir çığlık duyuldu. Çıplak kalçaları suyun dışında, boynuna dolanmış sarı bir ip, elleri ve ayak bilekleri birbirine bağlı, şişmiş, şekilsiz, başı görünmeyen bir beden. Kaptan, telaşla sahil güvenliğı aradı.

Dalgaların yıkadığı yarı çıplak kadınlar

Az sonra simsiyah giyinmiş 10 kadar polis dalgıç, tüpleri, paletleri, delil torbaları, ceset torbalarıyla, velhasıl sudan ceset çıkartmaya, delil toplamaya gerekli ne varsa onlarla Tampa Körfezi'ndeki yelkenlinin yanı başındaydı. Ne kadar uğraşsalar da, kadının uzun siyah saçlı başını sudan çıkarmayı beceremediler. Boynundaki sarı ipi kesmek zorunda kaldıklarında ağzını ve burununun yarısını örten koli bandını gördüler. Tam ceset torbasına yerleştirirken bir ihbar daha geldi. Üç deniz mili kadar kuzeyde ikinci bir ceset bulunmuştu.

Sahil güvenliğın bir başka polis botu o yana hareketlendi. Yine kadındı, yine yarı çıplaktı, yine bel den aşağısı çıplaktı, başı su-

ya gömülüydü, elleri arkadan, ayakları birbirine bağlı, ağzı bantlıydı. Bu kez boynundaki sarı ipi kesmediler. Polisler, ucuna bağlı olan her neyse bulup çıkartmak üzere daldı. Ortası delikli beton bir bloktu, kadını aşağıya çeken. Hani şu inşaatlarda kullanılanlardan. Belli ki katil, kadınları canlı ya da ölü suya atmuş, dip-te kalmalarını sağlamak üzere boyunlarına beton blok bağlamıştı. Ama geçen sürede bağırsaklardaki organizmaların oluşturduğu gazın gücüyle şişen bedenleri su yüzüne çıkıvermişti. Günlerden 4 Haziran 1989, saat 10.30 civarı.

Her gün binlerce teknenin denize açıldığı, milyonlarca yerli yabancı turistin eyaletin bir yanından diğerine hareket ettiği Florida'nın St. Petersburg polisi, iki kadının katil ya da katillerini kısa zamanda bulamayacaklarının farkındaydı. Yanılıyorlardı. Kısa zamanda bulamayacakları doğrudu da, öldürülenler iki değil, üç kadındı. Çünkü yarım saate varmadan, bir deniz mili kadar ötede bir ceset daha bulundu. Tıpatıp aynı şekilde. Daha doğrusu ufak bir farkla. Bu kez, öldürülen kadın, sol elini bağlı olduğu ipten kurtarmayı başaraabilmiş, ağzındaki koli bandının bir kısmını da sökebilmişti ama neye yarar.

Ölüm saati midesinde kayıtlı

Kimdi bu kadınlar? Katili bulmanın tek yolu, onların kimliğini bulmaktan geçiyordu. Ancak Pinella-Pasco adli tabipliği başkan yardımcılarında Dr. Edward Corcoran, aynı gün yaptığı otopsi-lerde, ileri çürüme nedeniyle bırakın kimliklerini, kesin ölüm nedenlerini bile tam olarak belirleyemedi. "Ya boyunlarına geçirilen sarı ipin ucuna bağlı beton blokun aşağıya çekmesine bağlı havasızlıktan ölüm ya da suda boğulma" dedi. İster biri olsun, ister diğeri, kadınların üçü de suya düştüğünde canlıydı.

Ölüm zamanı konusunda da kesin bir sonuca varamamakla birlikte, 1 Haziran gecesi ile 2 Haziran sabahı arasında can verdikleri muhakkaktır. Çiğdem'in boynundaki keskin bir zorlama

bulgusuna rastlanmadı. Ancak belden aşağılarının çıplak oluşu, işin içinde bir cinsellik unsurunun bulunduğunu göstermekteydi. Ne bir bıçak yarası, ne bir kurşun deliği, ne bir kemik kırığı saplandı.

Doktor, beden boşluklarında sperm hücresi aramadı, suda kaldıkları üç gün sonrasında onlara rastlayabilme şansının bulunmadığına emindi. Bir antropolog, kadınlardan daha yaşlısının 35-40, diğerinin 18-20, en gencinin 14-15 yaşlarında olduğunu tahmin etti. Yaşlının parmağındaki alyans, evli olduğunun işaretiydi, ancak içinde herhangi bir tarih ya da isim yazmıyordu. Diğerlerinin parmaklarında basit gümüş yüzükler, bileklerinde renkli sicimlerden yapılmış bileziklerinden başka üzerlerinde kimliklerini belirleyecek bir takıya rastlanmadı. Yaşlı olanın midesindeki besin artıklarından yola çıkarak son yemeğini ölümden dört ila sekiz saat önce yediğine karar verdi.

Anne ile kızlarının katili kaç kişi?

Esasen, ne yaşlarında, ne yemek saatinde pek yanılmış sayılmazlardı. Henüz bilemedikleri, yaşça en büyüğünün, diğerlerinin annesi olduğuydu. Aslında akıllarına gelse, en azından akraba olduklarını bulabilirlerdi, ama her nedense bunu soran olmadı.

“Suya düşerken yaşadıkları muhakkak” diye anlattı Dr. Corcoran, “Üstelik birine yaptıklarını diğerlerine seyrettirerek ayrı bir zevk almış olmalı.” “Tek kişi olduğu ne malum?” diye sordu otopsi salonunda bulunan genç polislerden biri. “Belki de iki kişiydiler.” İş giderek daha karmaşık bir hal alıyordu ve polisin bu haklı kuşkusu, on yıllar sonra dahi, katil bulunup da idam edildikten sonra bile, pek çok kişinin içini kemirmeye devam edecekti.

Profesör Bernard Ross, Güney Florida Üniversitesi’nin Hidrolojik ve Su Sistemleri Modelleme Birimi’nin kurucu başkanıydı ve Tampa Körfezi’ndeki akıntı hareketlerini neredeyse 20 yıldır incelemekteydi. Yapısal hesaplara göre, kadınlar her ne kadar

körfezin farklı yerlerinde su yüzüne çıkmış olsalar da, aynı noktadan suya atılmışlardı. Ve yine yaptığı hesaplara göre kadınlar suya, karadan ya da köprülerin birinden değil, denizin üzerindeki bir tekneden atılmıştı.

Yoksa katil baba mı?

8 Haziran Perşembe günü sabahı, Tampa'daki Days Inn moteli temizlikçileri 251 numaralı odanın kapısını açtılar. Hafta başından beri odaya her girişlerinde yatakları bozulmamış, havluları kuru, valizleri hep yerli yerinde görmekten giderek huzursuz olmuşlardı.

Motel müdürüne “Bu odada kalan üç hanım, beş gündür ortaklıkta yok” dediler. Müdür de karakolu aradı, bir memur gönderilmesini istedi. Days Inn’e gelen iki dedektif, 251 numaralı odanın 1 Haziran günü Joan Rogers adına tutulmuş olduğunu öğrendiler. Ohio’lu Bayan Rogers’e iki kızı eşlik ediyordu. 18 yaşındaki Michelle ve 14 yaşındaki Christie. Günlerdir gazete ve televizyonlar, sudan çıkan üç genç kadının cesetlerinden söz ediyordu, polisler kayıt defterindeki kimlik fotokopilerini gördükleri anda, aradıkları kadınların bunlar olabileceğinden şüphelendiler. Hemen telsize sarılıp amirlerine bilgi verdiler. Yarım saate varmadan Tampa ve St. Petersburg birimlerine bağlı olay yeri inceleme personeli 251 numaralı odayı güvenlik altına almış delil toplamaya başlamıştı bile. Her köşeye işaretler konuyor, plastik poşetlere deliller toplanıyor, parmak izleri alınıyordu. Bir memur hemen oracıkta Oral-B Susam Sokağı markalı diş macunu üzerinden aldığı parmak iziyle, sudan çıkan cesetlerden birinin parmak izini karşılaştırdı. “Tamam” dedi. “Bu, onlardan biri. Burası onların odası.”

Yapmaları gereken ilk iş, günlerdir morg buzdolabındaki cenazeleri teslim etmek üzere bir aile yakınını bulmak olacaktı. Aralarından birinin, Ohio’lu Bayan Joan’un eşi, genç kızların babası bay Hal Rogers’e telefon etmesi gerekiyordu. Tabii katil o değilse.

Büyük kızın nişanlısı merakta

“Bir haber var mı?” diye sordu Jeff sabırsızlıkla.

Jeff Feasby benzin istasyonunda çalışıyordu. Michelle’in nişanlısı sayılırdı.

Durup durup çiftliği arıyordu. “Hayır” dedi Hal Rogers, “Hâlâ bir haber yok.” Ardından “Pazartesi Jo’nun işbaşı yapması gerekiyordu” dedi, “patronunu aradım, Michelle’in de yaz okulu başladı. Onun da arkadaşlarını aradım. Kimse bir şey bilmiyor. Şimdiye kadar çoktan gelmeleri gerekirdi.” Jeff akıl verdi, “Polise haber verseydiniz.” “Van Wert Şerifliği ile Ohio Karayolu Devriye Polisi’ne kayıp ihbarında bulundum, pek ilgilenmediler. Başlarına bir şey gelmiş olmalı. Sen onlarla en son ne zaman konuştun?” “Pazar öğlene doğru Michelle, Tampa’dan doğum günümü kutlamak için aradı, istasyona çiçek göndermiş, keyfi yerindeydi, arkadan annesinin sesi geliyordu. Dün de Florida’dan postalanmış bir kartpostal geldi. Arkasına ‘Seni seviyorum Chelle’ diye yazmış, başka bir bilğim yok.”

Hal Rogers sigara üstüne sigara yakarak bir aşağı bir yukarı yürüyor, ne yapacağını kestirmeye çalışıyordu. Araçları bozulmuş, bir orman yolunda mı kalmışlardı? Birilerinin saldırısına mı uğramışlardı? Kim bilir nerede, hangi zor koşullardaydılar? Karısını, kızlarını bulmak zorundaydı. Bir plan yaptı. Özel bir uçak tutacak, bir pilot kiralayacak, onların gittiği yolun üzerinden uçarak arayacaktı. Belki bir yerlerde kurtarılmayı bekliyorlardı. Çarşamba sabahı ilk iş olarak bankaya gitti, son kalan yedi bin dolar parasını çekti.

Onlar sonsuza dek eve dönemez

Perşembe günü Jeff tekrar aradı. Yine “Bir haber var mı?” diye sordu. Keşke sormaz olaydı. “Var” dedi Hal. Sesi bir garipti. “Eve gelmiyorlar” dedi. “Gittiler, hepsi gitti. Gelmiyorlar.” “Ne di-

yorsun, Hal?” diye sordu genç adam. “Nereye gittiler, nasıl gelmezler?” Hal, az önce kendisini arayan Tampa polislerinin anlattıklarının hiçbirini aktarmadı, ne sudan çıkan yarı çıplak cesetlerini, ne bağlı olan ellerini, ayaklarını, ne de boyunlarına iple bağlı beton bloklardan söz etti. Sadece tek bir kelimeyle cevap verdi. “Ölmüşler” ve gözleri yaşla dolu, inekleri sağmaya gitti. Birinin inekleri sağması gerekiyordu.

O gün ve daha sonraki onlarca, yüzlerce gün Hal Rogers, komşuların, gazetecilerin, polislerin gözünde, evlerinden 1500 kilometre uzakta hunharca can veren üç sevdiği kadının katil zanlısı olmaktan bir türlü kurtulamadı.

Hemen buldular, delil olduğunu yıllar sonra anladılar

Days Inn motelinin müdürü “Tampa’ya Ohio plakalı bir Oldsmobile Calais ile gelmişler, ama araç otoparkımızda değil” diye bilgi verdi. Polisin aracı bulması zor olmadı. Mavi renkli tek kapılı 1968 model aracı, kapıları kilitli, düzgünce park edilmiş şekilde, uzunluğu 50 kilometreyi bulan Courtney Campbell köprü yolu üzerinde, teknelerin bağlanmasına imkân veren bir rampanın yakınında buldular.

Arka penceresine oyuncak bir inek tutturulmuştu. Boynunda çingırağı, siyah beyaz lekeleri olan bir inekti bu. 1500 kilometre kuzeydeki çiftliklerinde kalan 80 Holstein’ı simgelermişçesine.

Aracın lastiklerinin çevresine kum dolmuştu. Uzunca bir süredir, yerinden kılmıdamadığının işaretiydi. Motel odasındaki çantalardan birinde aracın kontak anahtarının yedeğini buldular. Ön koltuklardan biri ileriye doğru itilmişti. Sanki arkada oturan telaşla araçtan inmiş ve koltuğu düzeltmemişti. Aracın içi, uzun yoldan gelindiğinin her işaretini taşıyordu, boş kola kutuları, etrafa atılmış haritalar, kitaplar, küçük yastıklar, ekmek kırıntıları. El konan deliller arasında, Days Inn moteline ait antetli kâğıt üzerine yazılmış bir not, Orlando’da Gateway Inn moteli-

ne gidiş yolunun tarif edildiği başka bir kâğıt, kişisel notların yer aldığı bir defter, Days Inn moteli 251 numaralı odanın anahtarı, Clearwater Kumsalı'na ait bir tanıtım broşürü, Hampton Inn moteline ait bir indirim kuponu, Jacksonville Hayvanat Bahçesi giriş bileti ve bir harita bulunuyordu. Onları katile götürecek olan Clearwater Kumsalı broşürünün arkasındaki Tampa Körfezi haritasının yanına yazılı birkaç satırdı. Ama bunun için hayatında daha önce hiç cinayet masasında çalışmamış bir dedektifin soruşturmayla görevlendirilmesi ve ölümlerin üzerinden üç yıl geçmesi gerekecekti.

Buna karşılık, kadınları cellatlarıyla buluşacakları yere götüren tarifi bulmaları kolay oldu. Days Inn motelinin antetli kâğıdına yazılı notta, "Sağa dön, 60 üzerinde 2.5 mil batıya git, köprüye girmeden sağda ışıklarda mavi/beyaz" yazılıydı. FBI ajanı, belge inceleme uzmanı James Henry Mathis, otelin resepsiyon defterinde bulunan anne Joan Rogers'in el yazısı ile bu nottaki yazıları karşılaştırdı ve onun elinin ürünü olduğunu saptadı.

Polisler araçlarına bindi ve Days Inn'den yola çıkarak notta belirtilen güzergâhta ilerlediler. Vardıkları nokta Ohio plakalı Oldsmobile Calais'yi buldukları yerd.

Gerçi katili bulmaktan henüz çok uzaktaydılar, ama onunla burada buluştuklarından şüphe yoktu ve "mavi/beyaz" büyük bir olasılıkla, araçlarından indikten sonra bindikleri teknenin renkleri. O hafta Tampa polisi, mavi/beyaz boyalı, mavi/beyaz yelkenli ve mavi/beyaz döşemeli teknelerin peşine düştü. Sadece mavi/beyaz yelkenleri olanların sayısı beş binden fazlaydı.

Kısa bir tatil hepimize iyi gelecek

O yıl hep birlikte tatil yapma olanakları yoktu, birinin mısırları biçmek ve 80 Holstein ineği sağlamak için çiftlikte kalması gerekiyordu. Bu görev, doğal olarak baba Hal Rogers'e kaldı. Anne, bir iş makinesi operatörüdür. Kızlardan büyüğü Michelle 17

yaşındaydı, üniversite öğrencisiydi, küçüğü Christie ise henüz 14'ündeydi. Neşeli, çalışkan, sporcu, babasının gözbebeği bir ortaokul öğrencisi.

Aslında pek keyifsiz bir kış geçirmişlerdi ve bu küçük kasabadan, dedikoducu çevreden uzaklaşmaya ihtiyaçları vardı. Michelle'in başından hiç de hoş olmayan bir olay geçmiş, konuyu evdekilerden gizlemeye çalışsa da, ortaya çıkmıştı. Ne yazık ki olayı sadece aile değil, sonunda tüm kasaba sakinleri de öğrenmiş, dedikoduların ardı arkası kesilmemişti. Bu tatsız mesele, Bayan Joan ile kocasının ve kocasının ailesinin arasını ciddi biçimde açtı. Bu yüzden Joan, kızlarını yanına alıp güneye, Florida'ya gitmenin, kısa da olsa buralardan uzaklaşmanın hepsine moral vereceğini düşünmüştü.

26 Mayıs 1989 Cuma günü öğleden sonra, masmavi bir gökyüzünün altında iki kapılı mavi renkli 1986 model Oldsmobile Calais araca tüm ihtiyaçlarını doldurdular. Babalarına sarılıp vedalaştılar, bankanın önünden geçerek biraz nakit para çektiler ve üç kadın yaklaşık 1500 kilometre sürecek, güneye, denize doğru bir yolculuğa çıktılar.

Yolculuğun tanıdığı fotoğraflar

Bütün kışın yorgunluğunu atmayı, kumlara sere serpe uzanıp, güneşten yanmayı hayal ederek, muhtemelen anne ile daha birkaç ay önce ehliyetini almış olan büyük kız, dönüşümlü olarak arabayı kullanarak Georgia eyalet sınırından geçtiler ve geceyi bir motelde geçirdiler.

Ertesi sabah yeniden I-75 şehirlerarası karayolu üzerinde güneye doğru araba sürüyorlardı. Yol üzerindeki yerli, yabancı turistlerin mutlak ziyaret yerlerinden Jacksonville Hayvanat Bahçesi'ne uğramadan edemediler. Tabii, bütün bunları nereden bildiğimizi merak etmişsinizdir. Polis, Days Inn moteli 251 numaralı odada gerçekleştirdiği olay yeri incelemesi sırasında üç film

rulosuna el koymuş, daha sonra bunları tab ettirmişti. Yolculuk sırasında anne ve kızlarının kullandığı Nikon One-Touch fotoğraf makinesi ise hiçbir zaman bulunamadı. Muhtemelen katil, onlara yaptığı işkenceler sırasında fotoğraflarını çekmiş, ardından hatıra olsun diye yanına almış ya da (daha az ihtimalle) denize atmış olmalı. Unutmamalı ki, günümüzde olay yeri ve cinayet masası polislerinin ve adli tıp uzmanlarının eğitiminde kullanılan ders kitaplarındaki kurban fotoğraflarının, özellikle cinsel saldırıya uğramuş olanların önemli bir bölümü, örneğin Harvey Glatman, William Richard Bradford, Bob Berdella gibi yakalanan seri katillerin kendi arşivlerinden çıkmıştır.

Hayvanat Bahçesi ziyaretinden sonra yeniden güneye doğru yola koyuldular, iki saat kadar sonra Silver Springs doğal parkındaki dibi camlı teknelerin keyfini çıkartmaya çalışıyorlardı. Biraz da korkuyorlardı aslında. Çünkü kadınların hiçbiri hayatında tekneye binmemişti ve hiçbiri yüzme bilmiyordu. O pazar gecesi, doğal parktan ayrıldıktan sonra Cape Canaveral yakınlarındaki Quality Inn moteline kaldılar.

Milyonlarca turistin izinde

29 Mayıs Pazartesi gününün tamamını Florida'nın olmazsa olmazı, Sea World'de geçirdiler, salıyı Epcot'ta, çarşamba'yı Disney'in MGM Stüdyoları'nda. Ardından Gateway Inn oteline döndüler ve Florida'ya gelen aynı yolun yolcusu milyonlarca turist gibi yorgunluktan yığılıp kaldılar. Ertesi gün 1 Haziran'dı. Perşembe. Güneş doğarken yataklarından kalktılar. Ebedi uyku öncesindeki son kalkış olduğunu bilemeden.

Hızla toparlanıp asıl hedefleri Tampa'ya doğru yola çıktılar. Bush Bahçeleri'ni gezmeyi planlamışlardı, hemen ardından kendilerini plaja, sıcak kumların üzerine atacaklardı. Bu yolculuğu akıllarına düşürdüklerinde, Florida plajlarında süt beyazı köylü tenleriyle rezil olmanın bir kaç kez solan suratıyla gitmişlerdi.

Rocky Point'teki Days Inn moteline kayıt yaptırdıklarında güneş tam tepelerindeydi. Tampa Körfezi'ni gören harika manzaralı, ikinci kattaki, küçük balkonlu, geniş çift kişilik iki yataklı, duvar-dan duvara çiçekli halı kaplı, kadife döşemeli 251 numaralı odaya yerleştiler.

12.47'de Michelle, bir benzin istasyonunda çalışan erkek arkadaş Jeff Feasby'yi doğum gününü kutlamak üzere telefonla aradı, yaklaşık 10 dakika konuştular. Çok sonraları, Jeff sorguya alındığında "Dikkatimi çeken özel bir durum yoktu" diye anlatacaktı. "Sesi her zamanki gibiydi, tatilin iyi geçtiğini anlattı, arka taraftan annesi ile kız kardeşinin sesi geliyordu."

12.57'de, 251 numaralı odadan yeniden telefon edildi. Bu kez aranan Bush Bahçeleri'ydi, otomatik mesaj, bahçenin kapanış saati hakkında bilgi veriyordu. O gün üç kadının Bush Bahçeleri'ne gidip gitmediği bilinmiyor. Bu ünlü gezi yerine ait herhangi bir giriş bileti bulunmadı, bir hatıra eşyasına rastlanmadı, çekilen tek bir fotoğraf karesi çıkmadı.

1 Haziran öğleden sonrası, anne ile kızlarının ne yaptıkları, kim görüp, kiminle konuştukları öğrenilemedi.

Komiserin çantasındaki fotoğraf

Komiser yardımcısı Glen Moore, cinayetlerin üçüncü yılında devreye girecek. Ama sizi bir an önce onunla tanıştırmak istiyorum. Glen Moore evrak çantasını ve içindeki çizgili, kenarı perforeli, saman kâğıtlı not defteri ile babasından hatıra kalan dolmakalemini yanından eksik etmezdi. Çocuklar doğduktan sonra bunlara, bir de siyah deri kaplı küçük İncil'ini eklemişti. Şimdi açıp baksanız, defterin, kalemin, İncil'in yanında şeffaf plastik poşetteki, daha doğrusu delil torbasındaki, sarı ip parçasını ve avuç içi büyüklüğünde beton parçasını görürdünüz. Uzun uğraşlardan sonra kriminal laboratuvar çalışanların elinden, kadınların boynuna dolanmış Sarı İpleş ve torbasındaki beton bloklardan kü-

çok bir örnek almayı başarmıştı. İncil'in sayfaları arasına yerleştirdiği fotoğrafı unutmamalı. Yıllar boyunca en az birkaç kez çıkarıp bakacağı, giderek sararıp solacak, kenarları kıvrılıp, yırtılacak fotoğrafı. 1 Haziran günü, Days Inn moteli 251 numaralı odada çekilmiş bir fotoğraftı bu. O gün ölüm yolculuğuna çıkacak üç kadından geride kalan son fotoğraf.

Michelle, halının üzerinde oturmakta. Üzerinde mavi bikinisinin üstü, altında beyaz şortu, ayağında sandaletleri. Sağ koluna pembe bluzunu dolamış, ya çıkartmış ya da tam giymek üzere, bilmiyoruz. Sol elinde yüzüklerini tutuyor, saçları ıslak, ya duştan ya denizden yeni çıkmış. Yüzü ve boynu güneş yanığı, başı yukarı kalkık, gözleri objektifin içine bakmakta. Gülmüyor. Somurtmuyor. İfade­siz gibi, hatta sabırsız sanki. Bir an önce kalkıp gitmek istercesine. "Ne bu telaş?" diye sorası geliyor insanın. "Ölümle buluşmaya gitmektesin, haberin yok."

Michelle, güzelim bedeni şişmiş, morarmış, şekli bozulmuş biçimde sudan çıkartıldığında yüzükleri parmağındaydı. Pembe bluzu da, mavi bikinisinin üzerindeydi. Belinden aşağısının çıplak olduğunu, ayak bileklerinin birbirine, ellerinin arkadan bağlı olduğunu biliyorsunuz. Bir de, sanki açık denizde çığlıklarını bir duyan olabilirmiş gibi, ağzının koli bandıyla kapatılmış olduğunu. Tıpkı birkaç yıl önce amcasının ona her tecavüz edişinde yaptığı gibi.

Ensest mağduru bir genç kız

Tampa polisi, kadınların geçmişi hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Onları kimin öldürmüş olabileceğini öğrenmek amacıyla çiftliklerinin bulunduğu, toplansanız sadece 100 kadar ailenin yaşadığı Willshire-Ohio polisiyle irtibata geçtiğinde hiç beklemediği bir bilgiyle karşılaştı.

Bir yıl kadar önce genç bir kız, Hal Rogers'ın erkek kardeşi, yani öldürülen kızın erkek kardeşi olan ve karava-

nında tecavüze uğradığını anlatmıştı. Amca John Rogers'ın karavanında yapılan aramada ele geçen film kasetlerini inceleyen polis, tecavüze uğradığını iddia edenin yanı sıra başka genç kızların görüntülerine de ulaşmıştı. Bunlardan biri Michelle'di. Elleri arkadan bağlı, ayakları birbirine bağlı ve ağzı bantlıydı. Elleri ve ayakları bağlanırken ağlıyor ve yalvarıyordu.

Polis, Rogers'lerin evine gelerek bu durumu aileye anlatmış, kızın 14 yaşından beri amcasının cinsel tacizine maruz kaldığı, ancak sürekli tehdit edildiğinden evdekilerden gizlediği ortaya çıkmıştı. Amca hapse konduğunda Hal Roberts, ihtiyar annelerinin yalvarmalarına dayanamadı ve kardeşinin kefaletini ödeyerek tutuksuz yargılanmasını sağladı. Gerçi John 20 yıl hapse mahkûm oldu ama karısı Joan ve kızları onu bir daha affetmediler.

Tampa polisi, Bayan Joan ile kızlarının tatile tek başlarına çıkmalarını bu olaya bağladı. Belli ki Hal Roberts'in kefaleti ödemesini affetmemişler ve çevreden uzaklaşmak istemişlerdi.

Öte yandan, Rogers kadınlarının öldürülmeden önce el ve ayaklarının bağlanması, ağızlarının bantlanması, amcanın Michelle'e tecavüz sırasındaki *modus operandi*'ye yani davranış biçimine benziyordu. Üstelik amcanın Tampa'da bir evi vardı ve hapse girmeden bir ay önce Florida'ya gelmişti. Cinayet tarihinde her ne kadar cezaevinde bulunsa da, kızıdan intikam almak için kadınları birine öldürtmüş olabileceğini düşündüler. Bu yüzden Tampa polisi Ohio'ya geldi, John'u cezaevinde sorguladı, ama kuşkuları boşa çıktı.

Benzer şekilde, Rogers kadınlarını Hal Rogers'in öldürmüş olabileceğinden bile kuşkulanan Tampa polisi babayı da defalarca sorguladı. Hele kadınların eve dönmeyişini izleyen pazartesi sabahı, bankadan yedi bin dolar çektiğini öğrenince, bu parayla bir kiralık katil tutmuş olabileceğini bile düşündü. Haziran ortalarında, bir pazar günü uçağa atlayıp ansızın çiftliğe geldiler ve paranın nerede olduğunu sordular. Hal, otomobilinin torpido gözünden bir torba çıkardı, içinde altı bin dolar vardı. Kalan bin do-

lar da, parayı bankadan çekeli neredeyse on gün olduğu halde hâlâ cebindeydi.

Son fotoğraf, son yemek, son kahkaha

1 Haziran Perşembe günü Days Inn motelinin 251 numaralı odasının balkonundan bir fotoğraf daha çekildi. Bu, otel odasında bulunan film rulosunun son karesiydi. Fotoğrafta sadece palmiye ağaçlarının arasından, henüz batmış güneşin kıızıla boyadığı gökyüzünün altında Tampa Körfezi görünmekteydi.

Bu fotoğrafı hangisi çekti bilinmez, ama deklanşöre bastıktan kısa bir süre sonra Days Inn motelinden ayrıldıkları, araçlarına bindikleri ve annenin küçük bir kâğıt parçasına not ettiği yöne doğru gittikleri muhakkak. Muhakkak olan bir diğer şey, güneşin doğuşu gibi, batışını da bir daha göremeyecekleriydi.

Yıllar sonra denizbilimci Dr. Kendall Carder mahkemedeki bilirkişiliğinde bu fotoğrafların 1 Haziran 1989 günü akşamüstü saat 18.20 ile 20.20 arasında çekildiğini bildirecekti.⁵ Nitekim, o akşam, anneye kızlarını yemekte görenlerden Houston’lu iş adamı “Bir iş toplantısı için Days Inn’e gelmiştim. Saat 19 sularında restorana girdim. Oturduğum masanın karşısındaydılar. İster istemez dikkatimi çektiler. Keyifliyidiler, gülerек konuşuyor, bir şeyler anlatıyorlardı ama ne olduğunu pek hatırlamıyorum. Yemeklerini bitirince kalktılar, büyük kızla göz göze geldik, bana selam verdi ve uzaklaştılar. Saat 19.30 ya da 19.35’ti” diye ifade verecekti.

Günün birinde katil yakalandığında avukatı “Büyük kızla göz göze geldik” cümlesinden yola çıkacak, kızın daha önce yıllar boyu amcasının cinsel tacizine maruz kalışını acımasızca kullanacak, bunları birbirine ekleyerek Michelle’in aslında çapkın, erkek düşkününü bir kız olduğundan dem vurarak, alışlagelmiş “kurbanı

5. 2012 yılında Oşinografi Derneği (The Oceanography Society) Profesör Kendall L. Carder’i, ışığın okyanuslara etkisi konusuna yaptığı katkılardan ötürü Nils Gunnar Jerlov Ödülü’ne layık gördü. Nils Gunnar Jerlov, okyanus optiği alanındaki araştırmaların öncülerindendir.

suçla” savunmasına sarılacaktı. Neyse ki kimse onun bu yorumlarına kulak asmadı.

Gazetecilerin sorularına verecek bir cevapları yoktu. “Bir görgü tanığının çıkmasını bekliyoruz” diyordu Tampa polisinin basın sözcüsü. “Otel odasında ve otomobilde bir yabancıya ait parmak izi bulamadık. Onların mavi/beyaz bir tekneye bindiğini gören mutlaka olmuştur. Biri mutlaka hatırlayacak ve bizi arayacaktır.”

Florida eyaletine kayıtlı 700 bin tekne vardı. Her an bir yerden birileri tekneye binip, birileri iniyordu. Aradan bunca zaman geçtikten sonra, 1 Haziran Perşembe akşamüstü hava kararmaya yüz tutmuşken köprüünün üzerinden hızla geçen bir otomobilden dışarıyı seyredenler, tekneye binen üç kadını görmüş olsalar bile hatırlamaları mümkün müydü? Polis, görgü tanıklarından ümidi ni çoktan kesmişti de, vaziyeti idare etmek için gazetecilere söyleyecek başka söz bulamıyordu.

Kilit soru bir türlü akla gelmiyor

Aslında otomobilde buldukları çok önemli bir delil vardı. Ancak cinayetlerin hemen ardından onu buldukları ve üzerinden bir yıl geçtiği halde hâlâ öneminin farkında değildiler. Daha önce de belirttiğim gibi, Clearwater Kumsalı’na ait broşürün arka kapağındaki, Tampa Körfezi haritasının yan tarafına, elle yazılmış Days Inn motelinin yol tarifiydi. Yazıyı inceletmiş ve ne anne ne de kızların eli ürünü olduğunu anlamışlardı.

Belli ki Rogers’ler, Days Inn moteline giriş yaptıkları, yani öldürüldükleri 1 Haziran günü, otelin yolunu kaybetmiş ve birine sormuş olmalıydılar. Bu kişi her kim ise, onlara yardımcı olmak için, haritanın üzerine tarifi yazmıştı. Yazıyı yazan kimdi? Ona ne zaman, nerede rastlamışlardı? Bu soruları hâlâ soran yoktu. Sorduklarında cevabını almaları kolay olmayacaktı. Ama onları katile götürecek olan bu el yazısıydı.

Bulduk sandılar, çapkının teki ıktı

Kadınların boyunlarına dolanmış sarı naylon ip, öylesine sıradandı ki, her evde, her teknede bulunabilecek cinstendi. Atılan düğüm şekil açısından bir özellik taşımamakla birlikte, her üçü aynı biçimde atılmıştı, dolayısıyla aynı kişinin ipi boyunlarına geçirdiği sonucuna vardılar. Aracın park etmiş olduğu tekne rampasının yakınındaki tüm inşaat yerlerindeki beton bloklardan örnek alarak, iplerin ucuna bağlı beton bloklara benzer olup olmadıklarını araştırdılar, bir yere varamadılar.

Tampa polislerinden iki memuru FBI'ın Quantico'daki eğitim merkezine gönderdiler ve kriminal profillemeye konusunda kurs aldırtdılar. Kadınları bu şekilde öldürmüş olanın nasıl biri olabileceğine dair fikir yürütmeye çalıştılar. Başlangıçta 20 kadar polisten oluşan soruşturma ekibi giderek küçültüldü, önce 10, sonra dört kişiye düşürüldü. Bilgi verecek olana beş bin dolar ödöl vaat ettiller, her gün onlarca telefona cevap vermeye, işe yarayan ve yaramayan ipuçlarını tasnif etmeye çalıştılar ama nafiile.

Bir ara, mavi-beyaz tekneye sahip bir adamın, tam da Joan ile kızlarının araçlarını park ettiği yerde dolaşmakta olan bir çiftle konuştuğuna ve onlara kartvizitini vererek tekne gezisi teklifinde bulunduğuna dair ihbar alan polis, adamı sorguya çekti. Kuşkulanmakta haklıydı çünkü ufak bir araştırmayla adamın evvelce silahlı gasp ve tecavüzden mahkûm olduğunu öğrenmişti. Şüphelinin evine giden memurlar, teknenin bahçeye çekilmiş olduğunu, içinde beton bloklar bulunduğunu, hatta birinin üzerinde koyu renkteki lekeyi ve hemen yanı başında duran sarı ipi gördüklerinde katili yakaladıklarını düşünerek sevindiler. Cinayet gecesi arkadaşlarıyla denize açıldığıını anlatan adam, karısının olmadığı bir anı kollayarak dedektiflerin kulağına bir çapkınlık öyküsü fısıldadı. O geceyi arkadaşlarıyla değil, sevgilisiyle geçirmişti, denize de çıkmamıştı. Sevgili anlatılanları teyit etti, kaldıkları motel kayıtları anlatılanları doğruladı, adamı yalan makinesine de bağladılar ve salıvermek zorunda kaldılar.

Katile doğru ilk adım

Florida polisi her ayın sonunda çözemediği olayları, bilgi edinebilmek umuduyla bir bültenle ülke geneline duyurur. Ekim bültenini inceleyen dedektif Jim Kappel'in dikkatini Rogers kadınlarının öldürülmesinden iki hafta kadar önce, yani 15 Mayıs 1989'da, 24 yaşındaki Kanadalı Judy Blair adlı bir turist kadının Madeira Kumsalı'nda tecavüze uğramasıyla ilgili haber çekti. Saldırgan henüz bulunamamıştı.

Judy, adamın biriyle tanışmış ve tekne gezisine çıkmıştı. Adam denize açılmış ve genç kadına tekne saldırmıştı. Jim Kappel, heyecanla teknenin tarifini okudu: Döşemeleri mavi ve beyazdı.

Kappel, Madeira Kumsalı'nın güvenliğinden sorumlu polislerle görüştü, saldırının ayrıntılarını öğrendi, yanına bir meslektaşını alıp, saldırıya uğrayan genç kadınla yüz yüze görüşmek üzere Kanada'ya uçtu. Döndüğünde hiç kuşkusu kalmamıştı. Kanadalı kadına saldıran her kim ise, anne ile iki kızını öldüren de oydu.

Arkadaşı gelseydi, onları da öldürecekti

Kanadalı Judy, liseyi bitirdikten sonra annesi, teyzesi, amcası ve sınıf arkadaşı Barbara Mottram'la Florida'ya tatile gelmişti. 14 Mayıs Pazar günü öğle vaktinde alışveriş yapmak üzere markete gitmiş, otoparkta bir adamla karşılaşmışlar. Florida plakalı, camları koyuya boyanmış, dört çeker, muhtemelen Ford Bronco ya da Jeep Cherokee marka aracı olan, sarıya bakan kızılca saçlı, otuzlarındaki, 1.80 boylarında, yaklaşık 80 kilo, güneş yanığı adam, kadınlarla muhabbete başlamış, adının Dave Posner ya da Posno olduğunu, Bradenton'da yaşadığını ve bir alüminyum imalathanesinin olduğunu söylemişti.

Nazik, konuşkan ve hoş biri olan adam, kadınlara ertesi gün öğleden sonra tekne gezisi teklifinde bulunmuştu. Barbara gelmek istemeyince, Judy buluşma yerine öğle üzeri tek başına git-

miş, adamın yalnız gelişine neden sinirlendiğine bir anlam verememişti. Yine gayet sevimli, konuşkan, nazik davranışlar sergileyen adam, uzunca bir süre kadını körfezde gezdirdikten sonra kıyıya döndürmüştü, “Aslında buraların günbatımı çok güzel olur. Arkadaşını da al, akşamüstü yeniden, bu kez birlikte gelin. Ama sa-
kın fotoğraf makinesi getirmeyi unutmayın” diye sıkı sıkı tembihlemişti.

Akşamüstü Judy yine adamın teknesine gitmişti. Yine yalnızdı, çünkü Barbara yine ona eşlik etmek istememişti. Adam, onu gördüğüne mutluydu, ama yalnız olmasından yine huzursuzdu. Buna rağmen denize açıldılar, yol boyunca kadın adamın bir sürü fotoğrafını çekti. Hava giderek kararıyordu. Birden adamın bütün hal ve hareketleri değişti. Kadını elle tacize, sarılıp, öpmeye başladı. Sevişmek istediğini söyledi. Judy onu öteledikçe, ısrar etti. Onu artık kimsenin duyamayacağından, bağırmasının bir anlamı olmadığından, bağırma-ya devam ederse ağzını koli bandıyla kapatacağından söz edip, ölümle tehdit etti. Şortunu, mayosunu çıkartıp tecavüz etti.

Ardından bir şişe su verip, yıkanmasını istedi, makineyi elinden aldı, fotoğraf rulosunu çıkartıp denize fırlattı, giyinmesini emretti, kıyıya döndü ve tekneden indirdi. “Kusura bakma” dedi. “Polise gideceğini biliyorum. Ama lütfen hemen gitme. Annem kalp hastasıdır. Kapıda benden önce polisleri görürse kalbine inip, ölebilir.”

Judy elbette polise gitmiş, aklında kaldığı kadar adamı ve tekneyi tarif etmişti ama, aradan aylar geçtiği halde Florida polisi onu bulamamıştı.

Dedektif Jim Kappel, Rogers kadınlarına saldıranla Judy’ye saldıranın hareket tarzının ne kadar benzediğine hayret etti. “İyi ki arkadaşınız size eşlik etmemiş” dedi. “Eğer gelseydi, bugün ikiniz de okyanusun dibindeydiniz.” Her iki olayda da saldırgan Florida’ya gelen yabancı kadınları hedeflemişti. Belden aşağı kısımlarını soyuyor, teknede koli bandı bulunduruyordu. Tekneyle

gezi teklif ediyor, günbatımında denize açılıyor, fotoğraf makinesi getirmelerini istiyordu.

Kadına daha önce bir robot resim çizdirmişlerdi, yeniden çizdirdiler. Robot resimden binlerce bastırdılar. Her yere astılar, benzin istasyonlarına, marketlere, ağaç gövdelerine, her haber bülteninde, her reklam arasında televizyonlarda gösterdiler, gazetelere bastılar. 500'e yakın ihbar aldılar, tümünü ciddi biçimde değerlendirdiler, hepsi boş çıktı. Böyle bir adam yoktu.

Daha önce cinayet çözmemiş bir polis

Cinayetlerin üzerinden bir yıl geçmişti ki, dosyayı Dedektif Jim Kappel'dan aldılar ve evvelce hiç cinayet masasında çalışmamış bir komiser yardımcısına, size daha önce sözünü ettiğim Glen Moore'a verdiler.

Aslında Rogers kadınları cinayet dosyasına Moore'un kendisi talip olmuştu. Amirlerinden birine başvurarak "Bana birkaç memur verin, şu dosyayı yeni bir gözle inceleyelim, belki yapılmamış bir şeyler bulurum" demişti.

Bir yıldır üç cinayetin aydınlatılamamış olmasından rahatsız olan müdür Cliff Fouts, teklifi fazla düşünmeden kabul etmişti. Haziran ayında Moore, takımını oluşturdu. Çoğu daha önce bu olayda hiç çalışmamış dedektiflerdi, savcılıkta görevli bir polisi evvelce St. Petersburg polis teşkilatında görev yapan şimdi FBI'nın Tampa bürosunda çalışan bir özel ajanı da takıma dahil etti. Bir yıl boyunca soruşturmayı yürüten Jim Kappel ile yine deneyimli bir dedektif olan Ralph Pflieger'i aralarına alıp günlerce bir odaya kapandılar, ne kadar dosya, not defteri, bilgi ve belge varsa önlerine serdiler, akıllarına gelen her şeyi sordular.

Glen Moore ara sıra Jim'e dönerek "Yalvarırım, sizi eleştirdiğimizi ya da bir açık aradığınızı sanma" diyordu. "Öylesine deneyimsiz polisler ki, belki bu deneyimsizliğimiz bir fayda getirir, bu güne kadar görmediğiniz, aklınıza gelmeyen çok basit bir şey dikkatimizi çeker."

Moore ne derse desin, ne Jim'in ne de Ralph'in bu toplantılardan pek haz duydukları söylenemez. Hangi cinayet masası polisi bunca emek verip, gecesini gündüzüne katarak çözmeye çalıştığı, yüzlerce kişiyi sorguladığı, ülkenin bir o yanına bir bu yana yolculuklar yaptığı, ölen kızları kâbuslarında gördüğü bir soruşturma dosyasının elinden alınıp, sıradan devriye polislerinin eline teslim edilmesine tahammül edebilir ki? Yetmezmiş gibi, bir de onların “Şuna baktınız mı? Şunu aradınız mı?” gibilerinden sorularına muhatap olmayı... Cevaplar hep kısa ve netti: “Evet yaptık, evet sorduk, evet aradık.”

Haritadaki avuç izi

İkinci haftanın sonuna doğru yeni ve deneyimsiz ekip, eski ustaların nihayet bir açığını bulmuş olmanın sevincini yaşıyordu. Elbette beyinlerinin ve kalplerinin en ücra noktasında. Yoksa bu sevinci, birbirleriyle bile paylaşmaya cesaretleri olamazdı.

Rogers'lerin kilitleyip gittikleri Calais otomobillerinin içinde bulunan Clearwater Kumsalı'na ait broşürün arka kapağındaki Tampa haritasının yan tarafında yer alan elle yazılmış Days Inn motelinin yol tarifi vardı ya, ilginç olan kimsenin aklına arka kapakta parmak izi aratmak gelmemiştir. Benzer şekilde araçta ve motelin 251 numaralı odasında bulunan bir sürü başka eşya üzerinde de parmak izi aranmamıştır.

Karakollara yapılan ihbarlar arasında anlamsız bulunup değerlendirilmemiş olanlar da vardı. Bunları fark eden Moore, amirlerinden daha fazla zaman ve ekibine dahil edilecek daha fazla personel istedi. Her ikisini de aldı.

Tampa broşürü parlak kuşe kâğıda basılmıştı ve üzerinde parmak izi bulma ihtimali çok yüksekti. Nitekim bulundu da. Parmak izi değilse de, bir avuç izi bulundu. Ülkenin elbette bir parmak izi veritabanı vardı, hem de 1924'ten beri. Ama bir avuç izi veritabanı yoktu. “Varsın olmasın, günün birinde bir şüpheli ele

geçerse, hiç olmazsa elde karşılaştıracak bir izine sahibiz artık” diye sevindi Glen Moore. St. Petersburg polis teşkilatında 20 yıldan uzun süredir çalışan ve devriye polisliğinden, narkotiğe, hırsızlık masasından gaspa her türlü birimde görev yapmış, ama bir tek gün dahi cinayet masasında çalışmamış, tek ölü görmemiş komiser yardımcısı Glen Moore, Florida tarihinin en önemli cinayet soruşturmasına yeni bir soluk getirmek üzereydi.

O şeytanı bulacağım

Çalıştıkları büronun duvarına, her cinayet bürosundaki gibi büyük beyaz bir pano astılar. Başlangıçta üzerine, renkli başlı toplu iğnelerle tutturulan, mavi Oldsmobile’in, 251 numaralı odanın, toplanan her delilin, broşür ve haritaların, ip ve beton blokların, sudan çıkarılmakta olan, otopsi masasında yatan elleri ayakları bağlı, ağızları bantlı zavallı anne ile iki kızının şekilsiz şişmiş cesetlerinin irili ufaklı siyah beyaz ve renkli fotoğraflarına gidecek başkaları eklendi.

Gün geldi, banka dekontları, kredi kartı ekstreleri, tren biletleri, park giriş biletleri, köprü geçiş ücretleri, otopark fişleri ve daha onlarcası yüzünden beyaz panonun beyazlığından eser kalmadı ama, üç kadının gözlerinin içlerinin güldüğü günlerden kalan vesikalık fotoğrafları her zaman “Beni sakın unutma” dercesine hep en üstte kaldı ve cinayet büroda çalışanların her söylediğini, her yaptığını takip etti, her telefon konuşmasını can kulağıyla dinledi ve katilin bulunacağı umudunu hiç yitirmedi.

Tıpkı çantasından İncil’ini, İncil’inin sayfaları arasından, Days Inn motelinin 251 numaralı odasının halısı üzerine oturmuş, üzerinde bikinisinin üst kısmı, altında beyaz şortu, ayağında sandaletleri, koluna sarılı pembe bluzuyla objektife ne mutlu, ne hüznü, sadece biraz sabırsızca bakmakta olan gözleriyle Michelle’in son fotoğrafını eksik etmeyen komiser yardımcısı Glen Moore gibi. “Size söz, onu bulacağım. Melekler varsa, şey-

tan da var. Tanrı şahidim olsun ki, o şeytanı hangi delikteyse bulacağım ve cezasız kalmayacak.”

Dosyalar arasında kaybolan ipucu

Bir süre sonra Jim Kappel cinayet masasından ayrıldı ve okul güvenlik timleri gibi pasif bir göreve atanmak istedi. Bir yere varmayan Rogers cinayetleri soruşturmasının onu tüketmesi bir yana, Glen Moore ile ekibe yeni katılan Cindy Cummings ve J.J. Geoghegan adlı “al birini vur ötekine” denecek ölçüde deneyimsiz, bir o kadar ukala, bir o kadar terbiyesiz iki yeni dedektife tahammülü kalmamıştı. Halbuki Moore için, bu iki yeni dedektif, iki taze soluk, iki yeni enerji ve motivasyon deposu demekti.

Cinayet masasının bu üç deneyimsiz polisi bir araya geldiler ve geçen yılda atılan adımların teker teker üzerinden geçmeye, atlanan ayrıntıları bulmak üzere kimin ifadesi alınmışsa yeniden görüşmeye, nereye gidilmişse yeniden ziyaret etmeye başladılar.

Ne yazık ki onların da atladığı çok ama çok önemli bir bilgi vardı ve bu bilgi masalarının üzerindeki, üst üste konduğunda yüksekliği herhalde birkaç metreyi bulabilecek noktaya gelmiş dosyaların arasında bir yerde dikkatten kaçmıştı.

Buzdolabının kapısındaki robot resim

Polis, anne ile iki kızının öldürülmelerinden 15 gün önce, yani 15 Mayıs günü, teknede tecavüze uğrayan Kanadalı turist kızın tarifi üzerine ikinci kez çizdirdiği robot resmin altına, bu saldırganın aynı zamanda Rogers’lerin de katili olabileceğini yazdığı ve kadınların fotoğraflarını yan yana bastığı bilgi notunu Tampa’nın tüm yazılı ve görsel medyasına dağıttığında, Dalton Caddesi üzerindeki bahçe içindeki tek katlı evlerden birinde bir başına oturan orta yaşlı Bayan Jo Ann Steffey, gazeteden saldırganın temsili resmini kesip, buzdolabının üzerine yapıştırdı.

Belki yalnız oturmanın verdiği tedirginlikten, ama daha çok, anne Rogers'le aynı adı taşımaktan olsa gerek –gerçi onun adı Joan'di, yazılışı farklı olsa da söylenişi aynıydı– katilin yakalanmasını çok istiyordu. “Belli mi olur, bakarsın bir yerlerde karşıma çıkar, nasıl biri olduğu hep aklımda kalsın” diye düşünmüştü, gazetedeki robot resmi kapıya yapıştırırken.

Bir iki hafta içinde adamla ilgili daha fazla bilgi sahibi oldu. Kanadalı kızın polise verdiği korkunç ifade gazetelerde yayımlandı. Ellerini arkadan bağlaması, şortunu indirip ayak bileklerini bağlaması, ters ilişkiye zorlaması, henüz liseyi bitirmiş olan genç kızın “Bağırsak kanseriyim, lütfen bunu yapma” diye yalvarışı vs. vs. Teknede olanların ayrıntılarını okudukça aklını oynatacak gibi oluyordu.

Mutfak penceresinden dışarı baktığı bir sabah “Allah kahretsin, bu o!” diye bağırды kendi kendine. İki ev ötesinde oturan komşu aklına düşüverdi.

Katili gördü, polise gidemedi

Adam, 40'larındaıydı, alüminyum işi yapıyordu, kapı, pencere, veranda gibi işler. Sarı-kızıl saçlıydı, bronz tenli. Evli ve bir kız çocuk babasıydı. Hoşsohbet, yumuşak sesli, nazik, yardımsever. Yakın zamana kadar bir teknesi vardı. Geceleri denize açılmayı severdi. Denize çıkmadığında tekneyi bahçedeki rampaya çekti ve teknenin iç döşemeleri mavi-beyazdı. Koyu lacivert bir Jeep Cherokee kullanırdı, camları koyu boyalı.

O cumartesi gecesi saat 22.00'ye geliyordu. Jo Ann haftalardır polise gidip gitmemek arasında kararsız kalmıştı. Aynı mahalledeki bir arkadaşına konuyu açmış, “Bırak Allah aşkına” demişti kadın, “Her sarışını katile benzetir oldun. Masum birini suçlayıp hayatını mahvedeceksin. Alıp götürcekler, günlerce sorgulayacaklar. Yazık değil mi?”

O gece Jo Ann mutfağın ışığını yakmadı. Bahçesinde bir ka-

raltı görür gibi olmuştu, pencereye doğru yaklaştı. Sokak lambasının hemen altında duran adamı fark etti. Işık, yüzünü aydınlatıyordu. Adam sanki ona doğru bakıyordu ve sanki göz göze gelmiş gibiydiler. Adam bir isim söyledi. Az sonra küçük bir köpek yanına geldi, birlikte uzaklaştılar. Jo Ann kesinlikle emindi. Buzdolabında resmi yapışık olan adam, kesinlikle oydu. Katil, iki ev ötesindeki komşuydu.

Bayan Jo Ann Steffey, hayatının en büyük hatalarından birini yaptı ve Tampa polisine gidecek yerde, devam etmekte olduğu üniversite kursundan tanıdığı Hillsborough Emniyet Müdür Yardımcısı'na söyledi. "Ama lütfen benim adımları verme" diye rica etti. "Belki yanlışmışımdır, adam iki ev ötemde oturuyor, başıma bela olur."

Emniyet müdür yardımcısının ilettiği bilgi notu cinayet bürosunun bir masasının üzerindeki dosya yığınlarının arasına karışıp gitti. O yaz Moore ve ekibi, Jo Ann ile katilin komşu olduğunu öğrenemedi. Nihayet öğrendiklerinde, katil, Bayan Jo Ann ile artık komşu değildi. Oturduğu evden çoktan taşınmıştı.

Şeytanın kriminal profili

Komiser Glen Moore bir yıldır gece gündüz demeden bu üç kadının, anneye iki kızının katilini arıyordu ve birkaç yıl daha arayacağını henüz bilmiyordu. Durup durup o son fotoğrafı çantasındaki İncil'in yaprakları arasından çıkartıp, güneş yanığı genç kızın kameraya takılı kalmış gözlerinin içine bakacak ve birer melek olduğuna gönülden inandığı kadınları öldüren şeytanın peşini hiç bırakmayacaktı.

Cinayetlerin ikinci yıldönümünde büronun elinde öylesine fazla bilgi birikmişti ki, artık hiçbir aradıklarını bulamaz olmuşlardı. Binlerce sayfa ifade, yüzlerce fotoğraf, haritalar, plakalar, tekne lisansları, telefon kayıtları vs. vs. Zaten Moore'un ekibinde yer alanların sayısı yine azaltılmıştı. Aslında değil 5-10 kişi, artık

50 kişi bile olsalar, bu kargaşanın iinden ıkamazlardı.

Moore, İngiliz polisinin kısa adı HOLMES (Home Office Large Major Enquiry System) olan, hani şu ünlü dedektif Sherlock Holmes'un adını taşıyan bir yazılım geliştirdiğini öğrendi. Fazla miktarda bilginin tasnifini yapmaya yarayan bu yazılımla soruşturmalara hız kazandırmak mümkündü. İki yıl kadar önce gerçekleşen Pan Am 747 bombalanmasında toplanan on binlerce delilin sınıflandırılmasında başarıyla kullanılan HOLMES'ı öğrenmek üzere İngiltere'ye giden Moore, bir haftalık eğitimden sonra yazılımın bir kopyasıyla St. Petersburg'a döndü ve bilgisayar uzmanı Larry Heim'ı takımına kattı.

Bir sonraki adım, katilin nasıl biri olduğuna ilişkin öngörüler-de bulunması için FBI'ın ünlü davranış bilimcilerine danışmaktı. Moore yine yollara düştü.

1991 baharında katille ilgili öğrendikleri pek i açıcı sayılmazdı. Ortanın üzerinde zekâsı olan, beyaz tenli, muhtemelen seri katil, temiz ve tertipli, iletişim becerileri bulunan, teknesi olabilecek ölçüde zengin, evli ve çocuklu, çevresinde saygı gören,  kadını birden kontrol edebildiğine göre bir de suç ortağı bulunan, başkaları üzerinde otorite kurabilen birini tarif etmişlerdi. Hani burcunuz ne olursa olsun, sıradan bir gazetedeki yıldız falını okuduğunuzda, her birinde size uyan bir şeyler bulursunuz ya, durum aynen onu yansıtmaktaydı. Psikologların Forer ya da Barnum Etkisi gibi. Katilin tarifi öylesine genel geçer özellikler taşı-maktaydı ki, sokakta karşılaştığınız her 10 kişiden en az beşi bu tarife uyabilirdi. Moore, yine ümidini kaybetmek üzereydi.

şurası muhakkak ki katil, kadınları ilk kez Tampa'da görmüş, onları bir biçimde buluşmaya ikna etmiş, aradan geçen zaman-da kadınları nasıl öldüreceğini planlamış olmalıydı. Elinde muhtemelen bir bıçak ya da kesici-delici bir alet vardı. Gözlerini kapatmamayı ve olan biteni izlemelerini tercih etmiş, gözlerindeki korkuyu gördükçe, sadistçe bir zevk almış olmalıydı.

Bağladıktan sonra tecavüz etmiş, boyunlarına ucu beton blo-

ka bağı ipleri geçirmiş ve teker teker suya atmıştı. FBI profilcileri, bu cinayetlerin ilk olmadığı görüşündeydiler. Daha önce benzer şekilde kurbanları olmalıydı. Şimdi, aradan üç yıl geçmişti, belki arada polise bildirilmemiş başka cinayetler de vardı. Yaptığı hatalardan ders almış olabilirdi, belki beton parçalarını bü-yütmüş, belki kurbanları daha uzaklarda denize atar olmuştu. Yakalanıncaya dek öldürmeye devam edecekti. Tıpkı diğer tüm seri katiller gibi.

FBI taktik değiştirdi

Aslında FBI profilcileri doğru yoldaydılar. Adam, kadınlarla ilk kez Tampa'da karşılaştıysa ve onları belli bir saatte belli bir yerde buluşmaya ikna ettiyse, bu karşılaşma, Rogers kadınlarının Tampa'ya geldikleri 1 Haziran günü olmalıydı. Çünkü ortadan kaybolmaları da aynı güne denk geliyordu. O güne değin St. Petersburg polisine "Medyayla fazla görüşmeyin, gazetecilere bilgi vermeyin, konuştukça katil öğrenir, öğrendikçe önlem alır" tavsiyesinde bulunan FBI, her nedense fikir değiştirdi. Aslında iyi de oldu.

1991 baharında onlarca mikrofonun önünde yerini alan komiser yardımcısı Moore bütün bildiklerini tek tek sıraladı, aradıkları caninin aslında bir canavar olmadığını tekrarlayıp durdu, düzenli olarak işe gidip geldiğini, yasalara uyan bir vatandaş olduğunu ve yan komşularına dikkat etmeleri gerektiğini söyledi.

Elbette basın toplantısını, Dalton Sokağı'ndaki bahçe içindeki tek katlı evinde yalnız yaşayan Bayan Jo Ann Steffey de izledi ve yine tepesi attı. Emniyet müdür yardımcısına emanet ettiği önemli bilgiye aldırış etmemiş olan polise sunturlu bir küfür salladı. Katilin iki ev ötesinde oturan adam olduğundan öylesine emindi ki. Şimdiye dek onu defalarca alıp götürmüş ve sorgulamış olmalıydılar. Heyhat, ne gelen, ne giden olmuştu. Ve daha da kötüsü, bir sabah mutfak penceresinden baktığında adamın ne

arabasını ne teknesini bahçede gördüğünde meraklanıp soruşturmuş, evin satılığa çıktığını ve taşındıklarını öğrenmişti. Nereye gittiklerini bilen yoktu.

Polisin karısı polisten akıllı çıktı

20 yıllık evli komiser yardımcısı Moore, iç dekoratör karısı Carol ile iş konuşmaktan pek hoşlanmazdı. Cinayet masasında çalışmaya başlayalı beri hiç konuşmaz olmuştu. Kadıncağızı iç kapayıcı meselelerle, hele tecavüze uğramış, boğularak öldürülüp tanınmaz hale gelmiş üç genç kadının katledilişiyle üzmenin bir anlamı yoktu.

Sadece bazı geceler, alışlagelmişten fazla dua ettiğinde ya da pazar sabahları kilisenin bir köşesinde diz çöküp dua ederken gözlerinde yaşlarla onu yakaladığında üzüntüsünün sebebini ve çaresizliğini açıklamak zorunda kaldığı olurdu.

O akşam yemeğinde diğer günlerden farklı olarak Moore dayanamayıp karısının fikrini almak istedi. Ünlü çantasını açtı, fotoğrafları, Clearwater Kumsalı broşürünü masanın üzerine yaydı. “Söylesene” dedi, “sence ilk kez nerede, nasıl karşılaşmış olabilirler.” Çünkü Moore’a göre işin anahtarı buradaydı. İçinde bir his, nerede karşılaştıklarını bulabilirse, sanki adamın izini sürebileceğine işaret ediyordu. “Bana kalırsa” dedi kadın. “Yollarını kaybetmiş olmalılar. Çıkıp bir dolaşsak mı, onların Tampa’ya geliş yollarından bir kez de birlikte geçsek, sonra Days Inn moteline gidip, otomobillerini park ettikleri rampaya kadar sürsek, bakarsın aklımıza bir şey gelir.” Moore itiraz etmedi. O ve adamları, aynı yollardan yüz kez mi yoksa bin kez mi geçti, hatırlamıyordu bile. Kadınlar öleli neredeyse üç yıl olmuştu.

Karıkoca Moore’lar, önce şehirlerarası I-4 karayolunda ilerlediler, ardından I-275’te güney istikametine saptılar. Kuzeyden gelenleri Tampa’ya götüren yol buydu. Clara birden “Yavaşla” dedi, kocasına, “sağdan git, en sağ şeritten, düz gidecekleri yerde, en

sağda kalıp, arkadan hızlı gelenler yüzünden I-275'ten mecburen çıkmış ve Dale Mabry anayoluna sapmış olamazlar mı?"

Haklıydı. Eğer anayoldan gereğinden erken ayrılmışlarsa, çı- kışta ilk buldukları yerde durup, yolu sormuş olmalıydılar. Birisi onlara Days Inn motelinin yolunu tarif etmiş, anlatamayınca bro- şürün üzerine yazmış olmalı.

Courtney Cambell Causeway

RT 60 Days Inn

Katilin el yazısı dev panolarda

Başlangıçta, sadece yardımsever biri olarak düşündükleri ki- şinin, FBI davranış bilimcilerinin çizdiği profile göre katil olma ihtimali yüksekti. Rogers kadınlarına yol tarif eden nazik adam, aynı zamanda onları tekne gezisine davet eden, daha sonra elleri- ni, ayaklarını bağlayıp, ağızlarını bantlayarak tecavüz eden, öldü- rüp denize atan olamaz mıydı?

İşte o birisi her kim ise, el yazısının nasıl olduğunu biliyorlar- dı. "Y" harfinin sola uzayan kıvrık kuyruğu, belirgin biçimde di- ğer harflerden daha küçük olan "R"siyle, sıradan birinin dahi fark edeceği özellikler taşıyordu. Tabii bir de, harita üzerinde bıraktı- ğı avuç izi vardı ki, şimdilik hiçbir işe yaramasa da, katili elekt- rikli sandalyeye götürecek sağlam delillerden biri olacaktı.

Şimdilik böyle bir sonu başkomiser yardımcısı Moore hayal bile etmekten uzaktı, ama FBI ajanlarının tavsiyelerine uymaktan ve halkın yardımını istemekten başka çaresi yoktu. Bilgi verecek olana ödenecek ödül beş binden, 25 bin dolara yükseltilmişti. İş- te şimdi, 14 Mayıs 1992 sabahı yeniden kameraların karşınday- dı. "Bu el yazısına dikkat edin, bu yol tarifini kim yazdı?" dedi. Sonra, elindeki büyük panoyu kaldırarak, "Özellikle R ve Y harf- lerine dikkat edin. Bunu yazan Rogers kadınlarını katletti."

Televizyon kameralarına doğru tuttuğu, o gün akşam haber-

lerinde milyonların gördüğü, ertesi günden itibaren de karayolları üzerindeki beş dev reklam panosunun önünden geçen sürücüler ve yolcuların haftalar boyu göreceği el yazısı, Rogers'lerin otomobilinin içinde bulunan Clearwater Kumsalı broşürünün arkasındaki Tampa haritasının kenarındaki motel yolunu tarif eden el yazısıydı. Amerika tarihinde bir ilkti bu. Moore, bir reklam şirketini ikna etmiş, panolarını bir süreliğine ücretsiz olarak polisin kullanımına ayırmasını sağlamıştı. Metreler büyüklüğündeki katilin el yazısı, yine metreler büyüklüğünde anne ve kızlarının fotoğraflarıyla birlikte yol kenarlarında halkın dikkatine sunulmuştu. Polis, sokaktaki insanın bir el yazısı inceleme uzmanına dönüşmesini istiyordu.

Ödül peşinde iki kadın

Şimdi elinde karşılaştıracığı bir delil daha vardı. Adamın el yazısını gazeteden kesti ve verandasına alüminyum pencere yaptırmış olan arkadaşı Bayan Mozelle Smith'in evine koştu.

Bütün ümidi, pencereleri şu kuşkulandığı ve artık mahallede oturmayan adama yaptırmış olmasıydı. Tabii bir diğer umudu, Mozelle'nin elinde adamın el yazısının bulunduğu bir sözleşme, fatura ya da benzeri belge bulabilmektir.

Kimden söz ettiğimi anlamışsınızdır. Bayan Jo Ann'den. Artık işin ucunda 25 bin dolar ödül olduğundun, birkaç yıl önce onu polise gitmekten alıkoyan, adamı haksız yere suçlama kaygısını bir yana atmıştı. Deliler gibi evin bütün çekmecelerini, dolaplarını boşalttılar, sonunda bir sözleşme buldular. İki kadın ellerine birer büyüteç alıp 40 yıllık dedektif gibi yazıları karşılaştırdılar ve karar verdiler. Yazı, ona aitti.

Bayan Jo Ann bu kez bütün cesaretini topladı ve St. Petersburg polis karakolunu arayarak, telefona çıkan memure Eileen Przybysz'e durumu anlattı. Katili bulmuşlardı, mavi/beyaz teknesini, koyu renk camlı dört çekerini, aniden evden taşındığını

söyledi. “Kesinlikle eminim” dedi Bayan Jo Ann, “Adam alüminyumcu, elimizde yazısı var, karşılaştırdık, yazı onun ve adı Oba Chandler.”

“Şu sözleşmeyi bize bir fakslayın bakalım” dedi Eileen sakince. “En kısa zamanda size döneceğiz.” Dönemediler.

Çünkü tam o gün, 15 Mayıs 1992 günü, cinayet bürosunun bağlı bulunduğu emniyet müdürünün yerine yeni biri atandı. Yeni müdürün ilk işi Moore’u yanına çağırmak oldu. “Bu soruşturma sonsuza kadar süremez. Sana ağustosa kadar süre. Buldun buldun, bulamazsan, dosyayı kapatacağız” diye tehdit etti.

Jo Ann’in faksı, dağlar gibi yükselmiş kâğıt yığınları arasında bir yerlerde kaybolup gitmişti.

Umutsuzluğun kıyısında bir polis

1992 yazı, başkomiser Moore için kâbustan farksızdı. Neredeyse gününün tamamını I-275 karayolundan ayrılan Dale Mabry caddesi ve çevresindeki irili ufaklı yollarda üzerinde bir aşağı bir yukarı devriye gezerek geçiriyor, oradan Days Inn moteline, motelden tekne rampasına gidiyor, yeniden I-275’in üzerine dönüyordu.

Güzergâh üzerinde gördüğü her benzinciye, markete, fast-food lokantaya, pizzacıya, McDonalds’a girip, garsonlara, kasiyerlere, dükkân sahiplerine, otoparkçılara, temizlikçilere, çöp toplayanlara, bekçilere kısacası 1 Haziran 1989 günü öğlene doğru orada olması muhtemel kim varsa, içinde iki genç kızın bulunduğu, Ohio plakalı mavi bir Oldsmobile’den inen ya da inmeden oturduğu yerden Days Inn moteline giden yolun tarifini soran ve tarifi verenin de motele nasıl gidileceğini bir kâğıda yazdığı, esmer 40 yaşlarındaki kadını hatırlayan olup olmadığını soruyordu.

Sonra, Madeira Kumsalı’nda tecavüze uğrayan Kanadalı genç kızın çizdirdiği robot resmi çıkartıyor, “Bu adamı tanıyor musunuz?” diye soruyordu.

Hiç ümidi yoktu ama, el yazısını da ihmal etmiyor, son olarak “Dikkatle bakın, R ve Y harflerini bu şekilde yazan birini tanıyor musunuz?” diye soruyordu.

Bıkmadan, usanmadan.

Yeter artık, bize kulak verin

Temmuz gelmişti. Kendisine verilen süre doluyordu, yardımcılarının sayısı çoktan ikiye düşürülmüştü. Yıllardır çantasında taşıdığı sarı ip parçası ve beton kırığın yanından eksik etmediği küçük İncil’in sayfaları arasındaki Michelle’in fotoğrafının rengi sararmış, köşeleri kıvrılmıştı. 31 Temmuz günü emniyet müdürlüğüne bir faks geldi.

“Size Oba Chandler’ın sözleşmedeki yazısını yeniden fakslıyoruz. Ayrıca imzasını ve ehliyetinin seri numarasını da göndermekteyiz. Çok sayıda el yazısı örneği almış olduğunuzdan eminiz ama, bize göre elimizdeki sözleşmedeki yazı, gazetede katile ait olduğunu belirttiğiniz kişinin el yazısıdır. Daha önce defalarca sizinle temas etmek istediğimiz halde geri dönmediğiniz için kendi el yazısı uzmanımızı tutarak belgeleri karşılaştırdık. Müdürünüzün iyiliği için en kısa zamanda bir yanıt bekliyoruz.”

Memure Eileen Przybysz, faksı okuyup, ekleri gördüğünde ne yapacağını bilemedi. İmza, bir işlerine yaramıyordu, çünkü ellerinde katile ait imza yoktu. Sözleşmedeki yazı ise, öylesine silik ve bulanıktı ki, karşılaştırmak mümkün değildi. Ancak faksın tehdit dolu içeriği göz ardı edilir gibi değildi. Moore, konunun büyümesini engellemek için cinayet büro çalışanlarından birini Tampa’nın Dalton Sokağı’ndaki tek katlı bahçe içindeki eve gönderdi.

Evdeki hesap çarşıya uymuyor

Bundan sonrası tam olarak olmasa da, çorap söküşü gibi geldi sayılır. Gerçekten alüminyumcunun el yazısı broşürdekine çok

benziyordu, ama son noktayı koyan, cinayet büroda çalışan sekreterlerden biri oldu. Oba Chandler'ın ehliyetindeki fotoğrafı gördüğü anda "Bir dakika" dedi, "Bana kalırsa Kanadalı kadına tecavüz eden kesinlikle bu adam." Ve hemen bilgisayar ekranında robot resimle ehliyet fotoğrafını yan yana getirdi. Moore ve diğerleri gözlerine inanamadı.

Eğer Kanadalı kadına tecavüz edenle Rogers'leri öldüren aynı kişiye –ki üç yıldır bundan başka bir senaryoları yoktu– o zaman aradıkları katil Oba Chandler'dan başkası değildi.

Oba Chandler'ın karısı ve kızıyla paylaştığı Dalton Sokağı'ndaki eski evinin Dale Mabry Caddesi'ndeki McDonalds yakınlarında olduğu, mavi/beyaz döşemeli teknesini üç kilometre kadar uzakta, kadınların otomobillerini park ettikleri yere demirlediği, koyu camlı dört çeker ve adam kaçırmadan gaspa, silahlı soygundan sahteciliğe pek karanlık bir geçmişi olduğunu öğrendiler.

Hatta Dalton Sokağı'ndaki evi apar topar boşalttıktan sonra taşındığı evin yeni adresini bile.

Şimdi sıra adamı tutuklamaya gelmişti, ancak evdeki hesap çarşıya uymadı.

Geç kaldın başkomiser

Glen Moore ve ekibi, bağlı bulundukları St. Petersburg emniyetine yeni atanan müdür Mack Vines'in makam odasına girip Oba Chandler için savcılıktan tutuklama izni istedikleri günü sabrının ölünceye kadar unutamazlar.

"Elinizdeki deliller nedir?" diye sordu Mack. "Kanadalı kadının çizdirdiği robot resim ile ehliyetteki fotoğraf birbirine uyuyor, anne kızların otomobilindeki broşürün arka kapağındaki el yazısı, bir alüminyum çerçeve işi için hazırladığı sözleşmedeki yazıyla uyumlu, ayrıca broşürdeki avuç izi, evvelce yattığı bir cezaevinden getirttiğimiz avuç izleriyle örtüşüyor."

Müdür, makineli tüfek gibi atışa başladı "Sen aklını mı oynat-

tın, Glen? Elindeki deliller, Kanadalı Judy Blair'e tecavüzü dahi kanıtlamaktan uzak. Oba Chandler'ın cinayet tarihinde oturduğu evi zaten arayamazsın, evi üç yıl önce boşalttı, tekneyi arayamazsın, satalı iki yıl oluyor, otomobili arayamazsın, geçtiğimiz yıl sattı. Değil tutuklamak, şimdiki evini de, otomobilini de arayamazsın, telefonlarını kesinlikle dinleyemezsin. Geç kaldın Glen, şu komşu kadının ihbarını değerlendirmekte geç kaldın."

Üç polis yere bakarak, müdürün makamından ayrıldılar. Glen, arkadaşlarının aksine binanın çatısına çıktı. Ufukta Tampa Körfezi'nin üzerinde güneş batıyordu. Boynuna beton bağlı şişmiş üç masum kadının sudan çıkartıldığı körfez. Glen Moore, yanaklarından süzülen yaşlarla, kaybolmakta olan güneşe doğru baktı.

Polis bunu nasıl düşünemedi?

Cinayet bürosu dedektifleri için her sabah yeni bir başlangıçtır. O sabah Glen Moore emniyete her zamankinden daha erken geldi ve her zamankinden daha gergindi. "Nasıl olur da daha önce düşünmedik" diye bağıırıyordu, "Çabuk toparlanın, birlikte Kanada'ya uçuyorsunuz!"

Evet, daha önce düşünmemiş olmaları garipti doğrusu. Artık ellerinde Oba Chandler'ın fotoğrafları vardı ve bunları tecavüz mağduru Kanadalı kadına göstermemiş olmaları büyük hataydı.

St. Petersburg emniyetinden iki polis, yanlarında Kanadalı bir savcıyla birlikte Ontario'nun bir otel odasında Judy Blair ile buluştular ve genç kadına bir dizi fotoğraf gösterdiler. Yıllar önce Madeira Kumsalı'nda teknesine bindiği ve saldırısına uğradığı adamın fotoğrafının bunlar arasında olup olmadığı sordular.

Kadın, Oba Chandler'ın fotoğrafını gördüğü anda yüzü değişti, "Bu o..." dedi. "Hiç kuşku yok." Biraz çekinerek "Chandler'ı üç kadını öldürmekten mahkeme karşısına çıkartabilirsek eğer, tanıklık eder ve başınıza gelenleri jüri önünde anlatabilir misiniz?"

diye sordular. Çünkü kadının bu arada evlendiğini biliyorlardı. “Elbette” dedi, Judy hiç çekinmeden.

Glen Moore ve ekibi için ağustos ayı bir hayli sıcak, bir hayli keyifsiz, bir hayli buruk geçti. Kanada’dan dönenlerin haberi sayesinde Oba Chandler’ın evini arayamasalar da, karşısındaki apartman dairesini kiralayarak gözetleyebilecek, aracını takip edebilecek, telefonlarını dinletebilecek, komşuları, işvereniyle onun hakkında konuşabilecek izni kopartabildiler. İşler yoluna giriyor gibiydi.

Akrabanın ettiğini akrep etmez

“Tekneyi Chandler’dan ben satın aldım” diye anlattı Robert Carlton. “V-8 motoru ve VHF radyosu vardı. İçi öylesine temizdi ki, tek bir lekesi dahi yoktu. Parayı öderken evine girdim, yerde beton bloklar gördüm, kimi iki, kimi üç delikliydi.” Gerçi Carlton’un anlattıkları duruşmalarda Oba Chandler’ın aleyhine kullanılacaktı ama, şu aşamada savcı bu iddiayı bile evinin aranması için yeterli bulmadı.

Ancak Kristal Mays adlı bir kadının doğrudan kendisini arayıp “Ben, Oba Chandler’ın kızıyım, size anlatacak önemli şeylerim var” demesine kulaklarını tıkayamadı. Hani akrabanın ettiğini akrep etmez derler ya, Kristal Mays’ı konuşmaya iten muhtemelen Oba Chandler’ın suçlanmasına yeterli kanıtları sağlayacak olana verilecek 25 bin dolarlık ödülün cazibesi olsa gerek.

Kristal, savcıya, babasının kendisini yedi yaşında terk ettiğini, başka bir kadından olma kız kardeşiyle birlikte dedektif tutarak yıllarca onu aradıklarını, nihayet bir Florida cezaevinde bulduklarını anlattı.

Baba ve kızları, 1989 Cincinnati’deki bir motel odasında buluşmuşlar, adam, “Bir daha Florida’ya gidemem, polis bir kadına tecavüz ettiğim ve üç kadını da öldürdüğüm için beni arıyor” demişti. Kadının anlatımları üzerine savcı Oba Chandler’ın evi-

ni dahi aramaya gerek görmeksizin tutuklanmasına karar verdi. Oba, 24 Eylül 1992 günü, cinayetlerden üç yıl sonra, nihayet demir parmaklıklar arkasındaydı. “Masum birini tutukluyorsunuz” dedi. İdamı giderken gardiyana teslim ettiği küçük kâğıt parçasına da aynı şeyi yazacaktı “Bugün masum birini idam ediyorsunuz.” Ama o günün gelmesine daha 19 yıl vardı.

Kristal, babasının kendisine otel odasında söylediklerini jüri önünde de tekrarlayacak, Oba Chandler aralarında böyle bir konuşmanın hiçbir zaman geçmediğinde ısrar edecekti. Kristal’in, daha önce yalan tanıklıktan hüküm giydiği ortaya çıkınca, babasıyla ilgili suçlamalarına itibar edilmeyecek ve ifadesi dosyadan çıkartılacaktı.

Kadınları tanıyorum ama öldürmedim

Oba Chandler garip bir adamdı. Gün gelecek, mahkeme salonunda anne Rogers ve kızlarıyla karşılaştığını, onlara yolu tarif ettiğini, sonra buluşup tekne gezisine çıkarttığını kabul edecek, ama onlara tecavüz ettiğine, hele cinayetleri işlediğine kesinlikle karşı çıkacaktı.

Kanadalı kadın konusunda da itirazları vardı. Onunla karşılaştığı, iki kez tekne gezisine çıktığı doğrudu. Ama tecavüz ettiği kesinlikle yalandı. Çünkü Judy isteyerek tekneye binmişti, hem de iki kez. Birlikte olmaya itiraz etmemişti. El ve ayaklarını bağladığı, ağzını bağladığı doğrudu. O da işin fantezisiydi, onun da bundan şikâyet ettiğini sanmıyordu.

Oba Chandler garip bir adamdı, dedim. Çünkü duruşmalar sırasındaki tavrı bu olduğu halde cezaevinde çenesi iyice düşüktü. Hücre arkadaşları savcıyı arayarak “Küçük o... direnme, onlar ölmez, ben de burada olmazdım” dediğini ihbar etmişlerdi. Ancak işin ucunda 25 bin dolar ödül olduğundan, savcı bu ihbarlara itibar etmemekle birlikte, tanık olarak dinlenmelerini isteyecekti. Chandler’ın avukatlarını arayarak durumu bildirdi. Doğal olarak

aynı gerekçeyle hemen itiraz ettiler. Doğru söylediklerinden emin olan savcı riske girecek, mahkûmları tanık olarak mahkemede dinletecekti ama, kimsenin onlara kulak asmayacağını adı gibi biliyordu, nitekim öyle de oldu. Tıpkı Oba Chandler'ın kızı Kristal'in suçlamaları gibi, bu iki mahkûmun söyledikleri de değerlendirilmedi.

İyi ki fatura suretlerini buldular

Aslında cinayetlerin işlediği gece, Oba Chandler'ın açık denizden kendi evine telefon ettiği ortaya çıkartılamasaydı, muhtemelen iddianamenin tamamlanması bile mümkün olamayacaktı.

1994 baharında savcı Steve Porter “Bu adamın aleyhinde sağlam bir delile ihtiyacımız var, böyle giderse onu iki yıl içinde tutuktan sonra delil yetersizliğinden salıvermek zorunda kalacağız” diye söylenip duruyordu.

Porter, servis sağlayıcı şirketten adamın ev telefonuna ait faturaların dökümünü istemişti, ancak ne gariptir ki, tam da 1998 yılının Mayıs ve Haziran aylarına ait faturalar kayıptı. Yani Kanağalıya tecavüzün gerçekleştiği 15 Mayıs ile cinayetlerin işlendiği 1-2 Haziran günlerini içeren faturalara ulaşamıyordu. Şirket, altı yıl geride kalan bu faturaların orijinallerinin müşteriye postalandığı, suretlerinin de imha edilmiş olması gerektiğini söylüyordu.

Savcı gençliğinden tanıdığı ve halen telefon şirketinde güvenlik danışmanı olarak çalışmakta olan eski bir FBI ajanını aradı, faturaların kopyalarının bir yerlerde depolanmış olup olmadığını araştırmasını rica etti. Birkaç gün sonra aldığı haber ona verilmiş belki de en büyük hediye idi. Evet, eski dost, faturaların bir suretini bulmuştu.

Açık denizden evi arayan kim?

Telefon dökümlerini inceleyen Porter, zor açıklanan bir durumla karşılaştı. 15 Mayıs 1989'da, yani Madeira Kumsalı teca-

vüzü günü saat 17.49'da Chandler'ın evine karşı aramalı bir çağrı yapılmıştı. 2 Haziran'da, kadınların ortadan kayboluşunu izleyen saatlerde, 1.12, 1.30, 1.38. 8.11 ve 9.52'de aynı şekilde karşı aramalı beş kez, yine Chandler'ın evi aranmıştı.

Tüm aramalar, 813 223-0000 numaradan gerçekleştirilmişti ve savcı bu numaranın kimin adına kayıtlı olduğunu bulamıyordu. Porter yine telefon idaresindeki eski FBI ajanını arayarak numaranın kime ait olduğunu sordu. "Bilemeyiz" dedi adam, "Bunlar özel faturalama numarasıdır." "Nasıl yani?" "Bunlar hayali numaralardır. Sadece teknelerden yapılan aramaların faturalandırılması için kullanılır."

Birisinin Chandler davası için çok önem taşıyan iki tarihte açık denizdeki bir tekneden Chandler'ların evini aradığı muhakkaktı, ama arayan kimdi? Duruşma gününe sadece iki ay kalmıştı. Savcı Porter'a da, konuyu paylaştığı cinayet masası dedektiflerine de uyku haramdı artık.

Savcı yalan söylemek zorunda kalıyor

Tekneden edilen telefonlar radyo aracılığıyla yapılmaktaydı. Bu amaçla önce bir operatöre bağlanılıyor, arayan adını ve bağlanmak istediği numarayı veriyordu. Operatör bu bilgileri kaydetmek zorundaydı. Sadece aranan numarayı ve görüşme süresini değil, arayanın adını da bir fişe yazıyordu. Polis, bu fişleri bulmaya kalktığında yine aynı engelle karşılaştı. Yıllar öncesine ait fişler çoktan imha edilmişti.

Savcı Porter'ın ısrarları üzerine fişlerin depoya kaldırılmış mikrofilmlerine ulaştıklarında gözlerine inanamadılar. Telefonların hepsi Gypsy One adlı bir tekneden yapılmıştı. 15 Mayıs'ta arayan kişi, adının Oba olduğunu söylemişti. 2 Haziran'da beş kez arayan ise ilk dördünde hiç isim vermemiş, sonuncusunda Obie demişti.

Savcı Porter, Chandler'ın avukatını çağırarak elindeki delilleri gösterdi. "Müvekkilim her yerden evini aramış olabilir. Telefon

ederken Tampa Körfezi'nde bile olmayabilir. Bunlarla hiçbir şey kanıtlamayamazsınız Savcı Bey" diye itiraz etti avukat Zinober, "Kanıtlarız" dedi savcı. Nasıl kanıtlayacağını henüz kendisi bile bilmiyordu, ama bunu avukata belli etmemeye çalıştı.

Karşınızdaki adam üç kadının katilidir

Savcı, Chandler'ın karısıyla arasının açık olduğunu biliyordu. Bir ümit, kadınla konuştu. "15 Mayıs ve 2 Haziran günlerinde sizi tekmeden aradığını hatırlıyor musunuz?" diye sordu. "Hayır" dedi kadın. "Geceleri sıklıkla balık tutmak için denize açılırdı, o gece de açılmış olabilir, her seferinde evi arar. Aramışsa da ne konuştuğumuzu hatırlamıyorum." İlginç olan, Chandler'ı sabah saat 7.00 sularında karada gören iki kişi vardı. Hatta iş yerine de uğramıştı. Demek ki dönmüş ve yeniden denize açılmıştı. Belki de, cesetlerin su yüzüne çıkıp çıkmadığını kontrol etmek için. Ancak bunu bilmek mümkün değildi.

Bütün bu eksikliklerine rağmen iddianameyi dinleyen sekiz kadın ve dört erkekten oluşan büyük jüri, Oba Chandler'ın üç kez kasten adam öldürmeden yargılanmasına oybirliğiyle karar verdi.

Duruşma, Eylül 1994'te başladı. Cinayetlerden beş yıl üç ay sonra. Bayan yargıç Susan Schaeffer, dört savcı, 12 jüri üyesi, üç avukat, iğne atsan yere düşmez bir salon ve sakin görünümlü, temiz giyimli, hafif gülümseyen traşlı yüzü, burnunun üzerine düşmüş siyah çerçeveli okuma gözlükleriyle Oba Chandler.

Duruşma savcısı Doug Crow ayağa kalktı, projeksiyon makinesinin ışığına bastı. Birden arkasındaki büyük beyaz perdeye Joan, Michelle ve Christie Rogers'in gülün yüzlerinin dev fotoğrafları yansıdı. Elindeki çubukla fotoğrafları işaret ederek "Kanıtlar, bu üç kadının –çubuğu öne doğru çevirdi– bugün karşınızdaki oturan bu adam tarafından, önceden planlayarak öldürüldüklerini gösterecek, bu adamın adı Oba Chandler'dır" dedi ve anlatmaya başladı.

İzleyen günlerde dinlenen onlarca tanık arasında, Oba Chandler'ın kızı Kristal'ın yanı sıra Kanadalı tecavüz mağduru Judy de vardı. Eşinin ve bir salon dolusu yabancıların önünde, tekneye davet edilişinden başlayarak, el ve ayaklarını bağlayan, ağzını bantlayıp, şortunu indiren ve genç kızlığını alarak bedeninde ve ruhunda onarılmaz yaralar açan adamla göz göze gelmeye çalışıp, zaman zaman söyledikleri hıçkırıklarla kesilse de, olan biteni cesurca anlattı. Ne yazık ki, diğer üç kurbanın sesi çıkmazdı. Onların tek sesi, polisler ve savcılarının delilleriydi ve bu delillerin pek de sağlam olmadığını hepsi biliyordu.

Bir polis yalan söylediğini fark etti

“Onları sen mi öldürdün?” Kadın yargıcın Oba Chandler'a ilk sorusu bu oldu.

Cevap, en az soru kadar, açık, net ve kısaydı, “Hayır efendim.”

“Onlarla nerede karşılaştın?” Adam sakın, yumuşak, alçak bir sesle nerede karşılaştıklarını anlattı.

“Sana ne sordular?” Adam yine sakın, yumuşak, alçak bir sesle ne sorduklarını söyledi

“Ne cevap verdin?”

“Direksiyondaki kadının uzattığı kalemle bir broşürün arka yüzüne Days Inn moteline nasıl gideceklerini yazdım”

Yargıç fazla beklemedi, “Sonra nerede buluştunuz?”

“Buluşmadık” diye cevap verdi adam, büyük bir soğukkanlılıkla. “Onları bir daha görmedim.”

“Tekne gezisine çıkartmadın mı?”

“Hayır, tekneme hiç binmediler, onları hayatımda bir daha hiç görmedim.”

Şimdi soru sorma sırası avukatı Fred Zinober'deydi.

“Bay Chandler, 1 Haziran 1989 gecesi tekneden evinize telefon etmişsiniz.”

“Evet, her zaman ederim.”

“1 Haziran gecesi neler olduğunu hatırlıyor musunuz?”

“Gandy Köprüsü’nün altına balık tutmaya gitmiştim. Akşam dokuz buçuk-on sularında, deniz yükseldiğinde gittim, her zamanki gibi. Daha sonra tekne arızalandı. Motoru çalıştırmak istedim, tekledi ve durdu. Bir fener alıp, arızanın nerede olduğunu bulmaya çalıştım, burnuma benzin kokusu geldi, mazot hortumlarından birinin delindiğini ve 150 litre yakıtın tamamen güverteye boşaldığını gördüm.”

“Eve telefon ettiniz mi?”

“Evet ettim, sorunu çözünceye kadar sanırım üç kez ettim. Tekneyi çekirmek istedim ama mümkün olmadı, geceyi suyun üzerinde geçirdim, gün ağardığında sahil güvenlik botu yakınımından geçti, bana yardımcı olamayacaklarını, bir çekici çağırmanımı söylediler. Çekicilerin çok para istediğini biliyordum. Deliğin çevresini koli bandıyla çevirip tıkamayı becerdim, ama yakıt kalmadığından, içinde iki adamın bulunduğu bir tekne beni kıyıya çekinceye kadar beklemek zorunda kaldım. Marinada yakıt satın aldım ve eve gittim.”

“Yola çıkmadan önce yeniden eşinizi aradınız mı?”

“Evet aradım.”

Duruşma salonunun yan tarafındaki odalardan birinde bulunan televizyon ekranları sayesinde konuşulanları dinlemekte olan başkomiser Scott Hopkins, açık denizde delik bir yakıt borusuyla kalıvermenin ne demek olduğunu iyi bilirdi. Chandler’ın 1989 sonbaharında satmış olduğu tekneyi, yeni sahibinin garajında baştan sona incelemiş biri olarak, adamın bugün duruşmada anlattıklarında bir gariplik sezmişti. Verilen öğle arasını fırsat bilerek savcı Doug Crow’un yanına koştu, kulağına “Yalan söylüyor, savcım” diye fısıldadı. Tekne halen Tampa emniyetinin garajında durmaktaydı. Hiç vakit kaybetmeden yakıt sisteminden iyi anlayan bir uzmanın yırtılan hortumu görmesini istediler.

Yırtığı koli bandıyla tamir ettim

O gün öğleden sonrasındaki çapraz sorguda duruşma salonundakiler bir dizi teknik terimi öğrenmek zorunda kaldılar. Yakıt deposu, yakıt borusu, vana gibi. Savcı Crow, Chandler'a bir fotoğraf uzatıp sordu: "Lütfen hortumun tam olarak neresinin yırtıldığını gösterir misiniz?"

Adam, daha önce poliste verdiği ifadenin aynısını tekrarladı.

"Motorun ön kısmında, üst tarafından çıkan boru yırtıldı."

"Fotoğrafa dikkatle bakın lütfen, sizin yakıt borunuz motorun ön tarafından ve üst kısmından mı çıkıyordu?" diye sordu savcı.

Chandler biraz durakladı, "Ama sizin gösterdiğiniz fotoğrafta yakıt hortumu, tankın döşemenin altında kalan kısmından çıkıyor."

Savcı, üsteledi "Bay Chandler, sizin teknenizin yakıt hortumları, yakıt tankının üst kısmından mı çıkıyordu?"

Chandler, soruyu geçiştireceğini umarak, "Bilmiyorum" dedi, "fotoğrafta görünmüyorlar."

Katilin yüz ifadesi eskisi kadar rahat değildi artık. Bedeni gergindi. Ellerini nereye koyacağını bilemiyordu. Bu değişiklikler deneyimli savcının gözünden kaçmadı, onu köşeye sıkıştırdığından emindi.

"Hortumun yırtığını tamir ettiğinizi söylemişsiniz değil mi?"

"Evet."

"Yırtık üstte mi, altta mıydı?"

"Hatırlamıyorum" diye kestirip attı Oba Chandler.

Tam bu noktada savcı Doug Crow, Florida Sahil Güvenlik Teşkilatı'nda görev yapan makine mühendisi James Hensley'in tanık olarak dinlenmesini istedi.

Mühendis "Motoru inceledim, söz konusu yakıt tankı hortumu iddia ettiği gibi motorun üst değil, alt kısmından çıkıyor" dedi, sonra sürdürdü. "Ayrıca sızmaları önlemek amacıyla 1970'lerden beri teknelerin yakıt sistemlerinin bir anti-sifon yani karşı basınç

vanasıyla donatılması zorunlu. Chandler'ın teknesinde de anti-sifon vanası bulunuyor ve çalışır durumda. Dolayısıyla yakıt boşalması mümkün değil."

Chandler'ın avukatı atıldı "Ya yırtık, pompayla karbüratör arasında meydana gelmişse?"

Mühendis sakince, "İşte o zaman tekne havaya uçardı" dedi.

Salonda gülüşmeler duyuldu.

Savcı sormaya devam etti.

"Bay Chandler, yırtığı neyle tamir ettiğinizi söylemişsiniz?"

"Çevresine koli bandı sarmıştım."

Savcı, mühendis Hensley'e dönerek "Mühendis Hensley, hiç hortum yırtıklarını koli bandıyla onardınız mı ya da onarıldığını duydunuz mu?" diye sordu.

"Buna şansınız olmaz" diye cevap verdi mühendis sakince, "çünkü yakıta dayanıklı koli bandı yoktur. Hangi marka ve tip bandı kullanırsanız kullanın, yakıt değdiğinde eritir."

Avukat Fred Zinober, başını önüne eğdi. Muhtemelen bu ona ve bu yargılamanın duruşma tutanaklarını daha sonra inceleyen diğer savunma avukatlarına büyük bir ders olmuştur. Eğer, Chandler'ın kendisine anlattıklarına inanmayıp bir kere de kendisi hortumun nereden yırtıldığını ve yırtığın koli bandıyla tamir edilip edilemeyeceğini kontrol ettirmiş olsaydı, 1 Haziran'ı 2 Haziran'a bağlayan gece boyunca neden açık denizde kaldığını ve eve defalarca telefon ettiğini açıklamaya çalışırken kendisine yalan söylediğini anlayacak, en azından savunmayı bu gerekçeler üzerine kurmayacaktı.

Üç kez idam

Yan odaya çekilen jüri üyeleri beş dakika içinde kararlarını verdiler, küçük birer kâğıda yazdılar, dörde katladılar, aralarından seçtikleri sözcüye uzattılar. Bir adamın kaderi, bu küçük kâğıtlarda yazılıydı. Sözcü kâğıtları teker teker açtı, yüksek ses-

le okudu. Suçlu, suçlu, suçlu. Oybirliğiyle suçlu olduğuna karar vermişlerdi. Nedendir bilinmez, buna rağmen duruşma salonuna tam bir buçuk saat sonra döndüler.

Yargıç Susan Schaeffer cezayı bir ay sonra açıkladı. “Oba Chandler, sadece aramızda yaşama hakkından alıkonmadın, Florida Eyaleti yasalarına göre yaşama hakkından da alıkondun. Üç kez ayrı ayrı elektrikli sandalyede idama mahkûm edildin. Tanrı ruhunu affetsin.”

Daha sonra olanlar

25 bin dolarlık ödül, uzunca tartışmalardan sonra dört kişi arasında paylaştırıldı. Aralarında, ellerinde büyüteçle Chandler’ın broşürdeki yazısını alüminyum pencere siparişine ait sözleşme-deki el yazısıyla karşılaştıran Jo Ann Steffey ve komşusu Mozelle Smith de var.

Chandler aleyhindeki en önemli delili sağlayan ve onun tanıklığı olmasaydı mahkûmiyetin neredeyse imkânsız görüldüğü mühendis James Hensley, karardan sadece birkaç ay sonra 43 yaşında kanserden öldü.

Rogers kadınları davasında görev yapan polislerin önemli bir bölümü hâlâ Chandler’ın cinayetleri işlerken tek başına olmadığı kuşkusunu içlerinde taşıyor.

30 yıllık polislik kariyerinin 10 yılını cinayet masasında geçiren, 500 kadar olayı tıpkı Ohio’lu anne ve iki kızının cinayetinde olduğu gibi zaman zaman karısına danışarak, çantasından İncil’ini ve mağdur fotoğraflarını eksik etmeyerek çözen, birçok suçlunun idam cezası aldığını gören Glen Moore, emekli oldu. Bu satırlar yazıldığında yedi bin nüfuslu Dayton-Tennessee’de bir yandan karısı Carol ile birlikte kurduğu misyonda papazlık yapıyor, diğer yandan özel dedektiflik işleriyle meşgul oluyordu.

Avukat Fred Zinober halen önemli bir ceza avukatı olarak Florida’da çalışıyor. Gerçi Amerikan neo-nazilerinden dövmele-

riyle ünlü John Allen Ditullio'yu ömür boyu hapisten kurtaramadı ama savcıların korkulu rüyası olmayı sürdürüyor.

Savcı Doug Crow'un adı, sonraki yıllarda adli bilimciler arasında sıklıkla anılır oldu. Scientology Kilisesi müdavimlerinden 18 yaşındaki Lisa McPherson, 1995'te geçirdiği küçük bir trafik kazasından sonra kilisenin doktoru tarafından tedavi edildi, ancak kız 17 gün sonra fenalaştı, hastaneye kaldırıldıktan hemen sonra öldü. Kilise aleyhine açılan davada Doug Crow savcıydı. Savcı, Pinellas-Pasco adli tabibi Dr. Joan Wood'un onayladığı otopsi raporunu yetersiz buldu. Mezar açılarak eksikliğin telafisi mümkün olamadı, çünkü cenaze krematoryumda yakılmıştı. Kilise dört koldan Dr. Joan Wood'u hedef aldı. Sonunda doktor otopsi raporunu değiştirdi ve "tıbben tespit edilemedi" şeklinde verdiği ilk sonucu "kaza"ya çevirmek zorunda kaldı. Dolayısıyla Kilise, Lisa McPherson'un ölümünden sorumlu tutulamadı, dava düştü.

Joan Wood, meslekten men cezası aldı, 1982'den bu yana yürüttüğü adli tabiplik görevinden 2000 yılında istifa etti, sekiz yıl sonra felç geçirdi, 11 gün sonra 67 yaşında öldü.

Oba Chandler, suçlu olduğunu hiçbir zaman kabul etmedi, defalarca üst mahkemelere itiraz etti, her seferinde reddedildi, 10 Ekim 2011'de Florida Valisi Rick Scott idam hükmünü imzaladı ve infaz gününü 15 Kasım 2011, saat 16.00 olarak ilan etti.

Bugün burada suçsuz birini idam etmektesiniz

Kaderin nasıl bir cilvesidir ki, tam 15 Kasım öğle sularında Florida'nın Starke cezaevi yakınlarından bir araç geçmekteydi. Direksiyondaki 70'lerine yakın kadın, 17 yıl önce Oba Chandler'ın yüzüne idam cezasını okuyan, daha sonra Eyalet Üst Mahkemesi Başyargıçlığına kadar yükselen Bayan Susan Schaeffer'dan başkası değildi ve Jacksonville'deki akrabalarının yanına gitmekteydi.

22 yıllık yargıçlığı sırasında günde iki paketten fazla sigaranın yol açtığı kanser yüzünden 2004 sonunda mesleği bırakmış, "Ar-

tık gülleri koklamanın, piyano çalmanın ve seyahat etmenin zamanı geldi” demişti.

O sırada Starke’de bir gardiyan, Oba Chandler’a talep ettiği son yemeğini vermektedir. Beyaz ekmecli iki salamlı sandviç, beyaz ekmecli fıstık ezmesi bir sandviç ve buzlu çay. Bir ay kadar önce 65. yaşını kutlamış Chandler, saat 16.08’de iğneyle idam edilmeden hemen önce yanındaki doktorun eline küçük bir kâğıt tutuşturdu. Üzerinde “Bugün burada suçsuz birini idam etmektesiniz” yazılıydı. 36 yaşındaki Joan, 17 yaşındaki Michelle ve 14 yaşındaki Christie’nin ölümünün üzerinden tam 22 yıl geçmişti.

O gece gazeteciler emekli yargıç Shaeffer’ı buldular, ne hissettiğini sordular. “Ruhu yoktu, en azından ben bir ruhunun olmadığına inanmıştım” dedi. “Varsa bile kapkara bir ruhtu.”

33 ceset üzerinde bir palyaço

Nereye baktığın değil, ne gördüğün önemlidir.

Henry David Thoreau (ABD'li yazar ve düşünür. 1817-1862)

Polis, sabahtan bu yana, iki yanı bahçe içinde tek katlı evlerle çevrili dar yolu kapatmıştı. Evlerden birinin pislik içindeki döşeme altını kazmakla meşguldü. 17 yaşındaki gencin kalıntılarını bulacaklarından neredeyse emindiler. Burada gömülü olmasa da, en azından burada öldürüldüğü kesindi. Zaten eve ilk giren memur, soba bacasına burnunu yaklaştırdığında kusmamak için kendini zor tutmuştu. 1978 yılıydı, aylardan aralık, kar diz boyu...

O tarihte henüz kimse olacakları değil öngörmek, hayal etmekten bile acizdi. Kazılan ev, John Wayne Gacy adlı –ünlü aktöre benzesin diye annesi ona John Wayne adını vermişti– bölgede iyi tanınan, özellikle genç erkeklere, düşük ücretle de olsa iş veren, başarılı bir inşaatçıya aitti. Hasta çocukları palyaço kılığına girerek eğlendirir, ateş içinde kıvrananlar dahi bir anda karşılarında Palyaço Pogo'nun kocaman kırmızı burnunu gördüklerinde kahkahadan kırılırdı. Gacy'nin mahalledeki tüm komşularıyla da arası iyiydi, sevilir, sayılırdı.

Ama polislerin dondurucu bir kış sabahında, döşeme altında kemiklerini aradıkları 17 yaşındaki Rob Priest'i son gören, onunla son konuşan da oydu. Priest, iş istemek üzere Gacy'yle buluştuktan sonra bir daha dönmemişti. Gencin evi terk etmesi için hiçbir neden yoktu. Okulda sevilen bir öğrenciydi. Dersleri iyiydi. Kaçırılmak için de bir hayli büyüktü. Annesi, kaybolduğunu bil-

dirmek üzere karakola gittiğinde, memurların onu çok ciddiye almaması bundandı.

Gacy'nin, çok yakınları dışında, pek bilinmeyen bir sırrı vardı. Yıllar önce küçük bir erkek çocuğu taciz etmiş, kısa süreliğine cezaevinde kalmıştı. Polis adamın geçmişini araştırıp da bu bilgiye ulaştığında, inşaatçıdan daha fazla şüphelendi. Doğrusu daha ilk görüşmelerinde bile, garip davranışları dikkat çekmişti. Telaş içindeydi sanki. Önceleri polisleri yemeğe, içki içmeye davet etti. Baktı ki olmadı, bu kez avukatıyla tehdit etmeye kalkıştı. Kimi zaman saklayacak hiçbir şeyi yokmuş gibi davranıyor, bol bol konuşuyor, sonra bir anda ketumlaşıyor ve ağzını bıçak açmıyordu. Bir seferinde karakola davet edildiğinde, otomobiline binip, kaçmaya bile çalıştı.

Köpek kokusu dedi, insan kokusu çıktı

Bir memurun soba borusuna burnunu dayaması ve ölümün kokusunu alması da, iyi tarafından kalktığı ve polisleri eve yemeğe davet ettiği günlerden birine denk gelir. “Önemli değil, köpeklerden birinin idrar kokusudur” diye geçiştirmeye çalışan Gacy'nin bodrumunda çürümüş insan bedeni parçalarına rastladıklarında, tarihin belki de en zalim seri katillerinden birinin karanlık dünyasına adım atıldı.

İzleyen günlerde polisler, döşeme altındaki boşluğu tamamen kazdılar ve her biri farklı çürüme aşamalarında, 29 genç erkeğe ulaştılar. Kimisinin sadece kemikleri kalmıştı ama aralarında, asıl aradıkları Rob Priest yoktu.

Cezaevine konan Gacy'nin evi kazılmaya devam edildi. Neredeyse evin temellerine kadar indiler. Bahçenin tüm toprağını kaldırdılar, iki metre derinliğe kadar kazdılar, Priest'in cesedini bulamadılar. Ardından sıra çevredeki nehirlerle geldi. İşte zavallı Priest'in de aralarında bulunduğu, kimliği saptanamayan birçok gencin kemiği, Des Plain ırmağının kıyısında ele geçti. Anlaşılan

Gacy, evinde cesetleri saklayacak başka boşluk bulamayınca onları götürüp nehre atmıştı.

Çocukları kayıp bazı aileler, oğullarının, kardeşlerinin fotoğraflarını, röntgen filmlerini, diş kayıtlarını polisle paylaştı. Tüm gayretler, eldekileri tek bir kemik kırıntısı kalmayınca ya da kimliklendirebilmektir.

Kalıntıların kime ait olduğunun anlaşılması çok zor oldu. Çünkü cinayetlerin ardında eşcinsel bir ilişkinin bulunduğu anlaşılmıştı ve çocukları kayıp ailelerin bazıları, ölümlerinin böyle bir lekeyle anılmasından çekinerek polise bilgi vermediler. Chicago'nun Bughouse Meydanı'nda siyah Oldsmobile marka otomobiliyle tur atan, onları marihuanayla kandırarak arabasına alıp eve götüren, olmadık taleplerine razı eden, ardından hunharca öldüren bu caniyeye av olmalarının düşüncesi bile, onlar için utanç kaynağıydı. Bu yüzden polis, genç erkeklerin diş kayıtları, röntgenleri ve parmak izleriyle yetinmek zorunda kaldı.

Bir antropologla heykeltıraş iş başında

1979 yılı Ocak ayı sonu geldiğinde soruşturmacılar, Oklahomalı bir antropoloğa başvurdular. Clyde Snow, kemiklerle ilgili sonsuz bir bilgiye sahipti. İlk işi, cesetler birbiri üzerine gömülü olduklarından, kazı sırasında birbirine karışmış olan kemikleri ayırtmaktır. Ardından kafataslarının her biri üzerinde belirlediği 35 noktanın yerini kayıt altına aldı. Şimdi sıra kayıpların bilgisi ile bunları karşılaştırmaya kalmıştı.

Bunlardan birinin adı David Talsma'ydı. 19 yaşında bir deniz askeri olan genç, 9 Aralık 1977'de Chicago'da kaybolmuştu. Kemikleri hakkında bilinen tek şey, çocukken sol kolunu kırmış olmasıydı. Clyde Snow, Gacy'nin bahçesinden çıkartılan 17. cesette böyle bir özelliğe rastladığını hatırladı. İskeletin boyu, gencin askeri kayıtlardaki boyunu tutuyordu. Sol kolu, sağından birkaç milim uzundu, sol kürek kemiği aşağıya kayıktı, sol elini kullanan

biri olmalıydı. Gerçekten genç denizci solaktı. İşte böyle ayrıntılarla iskeletleri kimliklendirmeye çalışan Snow ve ekibi aylarca uğraştı. 1979 sonu geldiğinde, dokuz iskeletin hâlâ kimlere ait olduğu bulunamamıştı.

Antropolog Snow bambaşka bir alanda uzmanlaşmış olan sevgili dostu Bayan Betty Pat. Gatliff'e danışmaya karar verdi. Snow ve Gatliff, uzun yıllar birlikte çalışarak bugün "Amerikan 3D yüz rekonstrüksiyon tekniği" olarak bilinen yöntemi geliştirmişlerdi. Ünlü antropolog Wilton M. Krogman'ın kemik ölçümlerine dayanarak geliştirdikleri yöntem sayesinde, kafatasların nasıl birine ait olduğunu bulmaya çalışıyorlardı. O kadar ki, yüzlendirdikleri kafataslarının fotoğrafları, kurbanın yaşarken çekilen vesikalıklarından farksızdı.

Aslında kafatasına yüz kazandırmak yeni bir yöntem değildir. İsviçreli anatomist Wilhem His'in daha 1895'te iskeletleri gerçek boyutlarında "yaşayan insanlara" dönüştürmesiyle başlar. Hatta His, bir seferinde ünlü besteci Johann Sebastian Bach'a ait olduğu sanılan bir kafatasına yüz yapmış, kafatasının Bach'a ait olduğunu bildirmişti. Gerçi bu sonuç ileriki yıllarda çok tartışıldı ve 1894'te Almanya'nın Leibzig kentindeki St. Johannis kilisesi bahçesinden çıkartılan kemiklerin besteciye ait olmayabileceği sonucuna varıldı ama, anatomist His bu sayede yüzlendirme tekniğini adli bilimlere hediye etmiş oldu.

İskeletlere sahip çıkan olmadı

Adli heykeltraş Betty Gatliff, kimliği saptanamayan yedi kafatasının belirli yerlerine küçük silgi parçacıkları yapıştırdı. Bu işlem, cildin kalınlığını belirlemek amacını taşıyordu. Sonra titiz ölçümlerle model alçıyı kafataslarının üzerine sürdü. Bu sayede ağız ve yanakların yaklaşık şekli ortaya çıktı ama, burunların nasıl olduğu hakkında bir fikri yoktu. Zaten burunlar, yüzlendirmenin en zor kısmıdır. Kıkırdak dokusu ölümün ardından hızla çürü-

düğünden, burnun bulunduğu yerde bir delik kalır. Sadece geride kalan küçük kemik parçacıkları, burnun nasıl olabileceği hakkında yol gösterir. Son rötuşları takma gözler ve tahmini bir perukla tamamlayan Gatliff, ortaya çıkan yüzlerin fotoğrafını çekerek polise teslim etti.⁶ Kente dağıtılan fotoğrafların akıbeti ümitlerini kırdı. İki kızkardeş dışında polisi arayan çıkmadı. Onlar, kaybolan kardeşlerinin fotoğraflardan birine çok benzediğini söylediler, ama ailelerinin engellemesi üzerine teşhise gelmediler. Kimse, çocuğunun bir eşcinselin kurbanı olmasına razı değildi. Böylelikle yeniden yüzlendirenlerin de aralarında olduğu dokuz iskeletin sahibi karanlığın içinde kaybolup gitti.

Cezayı hak eden gençleri öldürdü

Gacy'nin hedefinde olanlar genellikle 10'lu yaşlarını, en fazlası 20'lerinin başını süren beyaz erkeklerdi. Çoğu evden kaçmış, kimisi seks işçiliğine düşmüş olsa da aralarında deniz askerlerine, evli olanlara da rastlanır. Katil, kurbanların evine kendi arzularıyla uyuşturucu kullanmak ve içki içmek için geldiklerini, ya kendini savunmak için ya da bunu hak ettikleri için öldürdüğünü anlatı. Aslında Gacy itirafları sırasında öylesine sık ifade değiştirdi ki, kimleri öldürdüğü bir yana, bu anlattığı gerekçelerin bile doğru olup olmadığını bilmiyoruz.

Kimi zaman gecede iki kişiyi öldüren Gacy'nin temel sorunu cesetlerden nasıl kurtulacağını bilememekti. Özellikle karısıyla aynı evde yaşadığı yıllarda, kolay öldürdü, ama bedenleri ortadan kaldırmakta bir hayli zorlandı. Yanında çalışanlara durduk yerde çukurlar kazdırması, geleceğe yönelik planları olduğunu gösteriyordu, ama bu işareti kimse anlayamadı.

Yakalandığında, birçok seri katil gibi akıl hastası numarasına

6. Bu satırların kaleme alındığı 2013 yılı başlarında Betty Pat. Gatliff Norman, Oklahoma'daki SKULLpture®Lab adlı stüdyosunda özel yüz rekonstrüksiyonu dersleri veriyor, ayrıca Oklahoma Üniversitesi'nde bu konuda çalıştaylar düzenliyordu.

yattı. John Hanley adında ikinci bir kimliği olduğunda ısrar etti. “Cinayetleri işleyen John’dur” deyip durdu. Avukatları da savunmasını bu ikinci kimlik iddiası üzerine kurdular. İçki içtiği anda, öldürme dürtüsüne karşı koyamayacak ölçüde hastalandığını ileri sürdüler. Gacy’nin savunmasını üstlenenler arasında yer alan psikiyatr ve psikologların tamamı, bu yönde rapor verdi.

Ancak savcılık, tüm cinayetlerin önceden planlanmış olduğunu kanıtladı. Ayrıca, öldürdüğü bedenlere ne yaptığını, onları nelerle gömdüğü ya da attığını gayet iyi hatırlıyordu. Hatta, bunlarla ilgili bir haritası bile vardı. Savcılığın bilirkişileri, karşı durulmaz dürtüleri olanların bu tür uzun vadeli planlamalar yapamayacağını, zanlının bunu 33 kez başardığını belirttiler. Jüri, akıl hastalığı savunmasına rağbet etmedi, Gacy’yi suçlu buldu ve Gacy idama mahkûm edildi.

Cezaevinde ölümü beklerken çok kişiyle mektuplaştı. Bunlardan biri psikiyatr Dr. Helen Morrison’dur.

Seri katilin beyni psikoloğunda

Bir adli psikolog olan Dr. Helen Morrison’un Gacy ile tanışması, yargılamanın başlamasından hemen önceye rastlar. Savunma tarafının bilirkişisi olarak, Gacy’yi daha önce muayene etmiş Psikolog Thomas Eliseo’nun görüşlerine katıldı. Eliseo, Gacy’ye borderline şizofreni tanısı koymuştu ve suçlarının vahametini anlamasına bu rahatsızlığının engel olduğunu düşünüyordu.

Bir dizi başka psikolog da bu tanıya katıldılar, ancak daha önce de belirttiğim gibi, iddia makamının bilirkişisi olarak dinlettiği uzmanlar bu görüşe katılmadı ve Gacy, cinayetler sırasında şuur ve hareket serbestisini tamamen ortadan kaldıracak ölçüde akıl hastası olmadığı gerekçesiyle idama mahkûm edildi.

Aslında Dr. Morrison, bir adım öteye gitmiş, Gacy’nin borderline şizofreniden öte, çoklu kişiliğe sahip olduğunu iddia etmişti. Gacy’nin savunmasında kullandığı “Katil ben değilim John Han-

ley” demesini de samimi buldu. Dr. Morrison, katili cezaevinde tedavi etmeyi sürdürdü. İdamına kadar, tam 14 yıl boyunca onu ziyaret etti ve yazıştı. Gacy 1994’te öldüğünde, bir patolojla birlikte Gacy’nin beynini incelemek üzere aldı. Birçok psikolog, Gacy’nin beyninin normal olmadığını iddia etmiş olsa da, yapılan incelemede Gacy’nin beyninde herhangi bir gariplik bulunmadı. Katilin beyni hâlâ psikologla birlikte.

Başlangıç – bir katilin erken tahliyesi

John Wayne Gacy, makinist bir baba ile ayyaş bir annenin ortanca çocuğuydu. Anneye ayyaş dedim ama, babanın da ondan aşağı kalır tarafı yoktu. Şişman, zor hareket eden, bu yüzden arkadaşlarının alay konusu olan Gacy, bir de babasının aşağılamaları, “Sen erkek değil, kızsın” şeklindeki horlamalarıyla başa çıkmak zorundaydı. Başına salıncak çarptığında 11 yaşındaydı ve bütün hayatını değiştiren bu salıncak oldu. Gözleri ilk kez karardığında 16’sındaydı. Başına aldığı darbe yüzünden oluşan kan pıhtısı, sıklıkla gözlerinin kararmasına yol açacaktı. Gözü kararmanın diye beş yıl boyunca alacağı ilaç da, beynine giden kanı azaltacaktı. En azından yıllar sonra onu muayene eden doktorlar böyle söylediler.

Sıklıkla ev değiştirdiklerinden, okul da değiştirmek zorunda kalan Gacy, liseyi bitiremedi, değişik işlere girip çıktıktan, düşük ücretlere çalıştıktan sonra işletmecilik yüksekokuluna girek bir diploma sahibi oldu. 1964’te zengin bir ailenin kızı olan Marlynn Myers ile evlendi, bir kızı, bir oğlu oldu. Eşcinsel olduğuna dair dedikodular işte tam da o yıllarda yayılmaya başladı. İş hayatında başarılı olmasına karşılık özel hayatı giderek kötüledi. Kendisini uyuşturucu ve pornografinin içinde buldu, karısını seks işçileriyle aldatmaya başladı. Evinin bodrum katında kendi “kulübünü” açtı. Genç erkekleri oraya davet ediyor, onlara uyuşturucu ve içki ikram ediyordu.

1968 yılının Mart ayıydı. Hiç beklemediği bir şey oldu. Bodrum katında ağırladığı gençlerden Mark Miller, karakola başvurdu. Gacy'nin kendisini bağlayarak tecavüz ettiğini anlattı. Gacy, 10 yıl hapse mahkûm oldu. Cezaevindeyken karısı boşanma davası açtı. 1969'da boşandılar ve adam çocuklarını bir daha hiç görmedi.

Gacy, cezaevinde iyi halden sadece 18 ay yattı (1970'lerde cezaevleri çok kalabalık olduğundan erken tahliyeler çoktu), annesinin desteğiyle bir ev aldı ve oraya yerleşti.

İşte soğuk bir kış sabahı polislerin döşemeyi kaldırdıklarında bir buçuk metrelik boşlukla karşılaştıkları ev, bu evdir.

Ölüm meleğinin peşinde 40 yıl

Rus askerleri, Auschwitz konsantrasyon kampının girişine asılı, beş metre eninde, 41 kilogram ağırlığındaki demir yazının altından 27 Ocak 1945 günü öğleden sonra geçtiler. “Arbeit macht frei” (Çalışmak özgürlüktür) yazısı yıllar sonra çalındı. Şimdi yerinde bir benzeri asılı. Burada çalınan 1 milyon 300 bin canın bir benzeri olmasa da, ölüm meleğinin aslını 40 yıl sonra dahi bulabilmiş olmak insanı teselli ediyor.

Yüksek teknoloji soykırımın ilk örneğiyle karşılaşmışlardı. Polonya’nun bu ücra köşesinde, ari ırkın peşine düşen bir takım insafsızların kurban ettiği yüzlerce insan cesedi gördüler. Bir o kadar da insanlıktan çıkmış, yaşayan iskeletler. Bu çılgınlığın mimarları çoktan Avrupa’nın bilinmez köşelerine doğru sırra kadem basmıştı. Aralarından biri doktordu. Kamptakilerin taktığı adla “Ölüm Meleği”.

Başlangıçta Dr. Josef Mengele’nin aranmasıyla pek ilgilenen olmadı. Bir kere bu ad, İkinci Dünya Savaşı’nı kazanan ülkeler için hiçbir şey ifade etmiyordu. Ayrıca şanslıydı, önce Amerika’ya oradan 1949 yılında Arjantin’e geçti. Uzun yıllar onu kimse tanımadan, huzur içinde yaşadı. 1960’ların başında dünyanın ilgisini çekti. Çünkü bir diğer Nazi subayı Adolf Eichmann yakalanmış, konsantrasyon kamplarındaki çocuklar üzerindeki deneylerden Dr. Mengele’nin sorumlu olduğu açıklık kazanmıştı. Mengele’nin saklanabilmesinde başrol oynayan Amerikalılar, 1985 yılına kadar bilgisiz kaldıktan sonra, nihayet aranmasına katkıda bulunacaklarını bildirdiler. Ancak vakit çok geçti. Brezilya’da yaşayan Alman asıllı Wolfram ve Lisolette Bossert çifti polise başvurarak Embu ya-

kınlarındaki Nossa Senhora do Rosario mezarlığında bir yeri gösterdi. Taşın üzerinde Wolfgang Gerhard yazılıydı. Onlara göre adamın asıl adı ne Wolfgang Gerhard, ne de zaman zaman kullandığı Gregor Helmut'tu. 321 sayılı mezarda Josef Mengele'ydi, 7 Şubat 1979 günü Brezilya'nın Bertioga sahil kasabasında yüzerken kramp girmesi sonucu suda boğularak ölmüştü.

Mezardan çıkan kimin kemikleri?

Savaşın bitiminden tam 41 yıl sonra, 6 Haziran 1985'te, adli tıp uzmanı Dr. Jose Antonio de Mello, tabutun kapağını kaldırdı. İçindekileri, Amerikalı antropolog Clyde Snow, Alman antropolog Richard Helmer'in de aralarında bulunduğu ve 40 yıldır Mengele'nin peşinde olan Viyana'daki Simon Wiesenthal merkezinden gelen uzmanlar paylaşarak laboratuvarlarına götürdüler. O güne kadar bir cesedin kimliğini belirlemek için bir araya gelmemiş olan bu çok değerli ekip, suda boğulan Wolfgang Gerhard'ın gerçekten Ölüm Meleği olup olmadığını anlamak için işe koyuldu.

Pelvis kemikleri bunun bir erkek iskeleti olduğunu gösterdi, sağ tarafındaki kemiklerin daha uzun oluşu, sağ elini kullanan biri olduğunu, göz çukurları ve burun deliğinden beyaz ırktan biri olduğunu anladılar, öldüğünde yaşının kaç olduğunu belirlemek için dişleri gibi bir dizi özelliğine baktılar. Uzmanlara göre adam, 60-70 yaşlarında biriydi. Yani Mengele'nin olması gereken yaşta. Ama bunlar henüz hiçbir şey ifade etmiyordu.

Mengele'nin ordu kayıtlarındaki dosyasında 174 santim boyunda, kafatası çevresi 57 santim gibi bilgiler yer almaktaydı. Elle çizilmiş bir diş kartonunda 1938 yılında 12 dişinde dolgu bulunduğu yer alıyordu. Ancak bunların tipi ve yeri kaydedilmemişti. İki ön dişi arasındaki karakteristik aralıktan da söz eden yoktu. Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi'nden adli odontolog Prof. Dr. Rolf Endris diş röntgenleriyle, mezardan çıkarttı-

lan dişleri karşılaştırdı ve 1985'te *Archiv für Kriminologie* dergisinde de yayımlandığı şekilde son kararını verdi.⁷ İskelet, Josef Mengele'ye aitti.

Kafatasına bir yüz yaptılar

Femur, tibia ve humerus kemiklerini ölçtüler, ellerindeki iskeletin 173.5 santim boyunda birine ait olduğunu hesapladılar. Alman adli antropolog Richard Helmer, kuşkulara son noktayı koyabilecek kadar güçlü bir kanıta ulaştı. Kafatasının görüntüsü ile yaşarken çekilmiş fotoğrafını karşılaştırdı ve 30 kadar noktada uyum saptadı.⁸ Daha sonraki yıllarda bilgisayarlar aracılığıyla gerçekleştirilen video süperpozisyon tekniği henüz emekleme aşamasında olsa da, Helmer'in titiz çalışması, diğer antropometrik çalışmalarla birlikte değerlendirildi. Böylelikle uluslararası heyet, merakla beklenen sonucu 21 Haziran 1985'te açıkladı: Embu'daki mezardan çıkartılan kemikler Mengele'ye aitti. Bu arada Richard Helmer'in, ülkemizin dünyaya hediye ettiği ünlü antropolog Mehmet Yaşar İşcan'la birlikte, kafataslarının nasıl incelenmesi gerektiğinin ayrıntılarını kaleme aldıkları bir kitabın olduğunu da belirtelim.⁹

Gerçi mezardaki kalıntılarla doğrudan ilgili olmasa da, Mengele'nin son yıllarını Brezilya'da geçirdiğini kanıtlayan başka bulgular da ortaya çıktı. Bunlardan biri, Gideon Epstein'in incelediği belgelerdir. 1949 tarihli Gregor Helmut adına çıkartılan pasaporttaki imzayı ve 1970'lerin tarihini taşıyan mektupları, Mengele'nin 1938'deki el yazısıyla karşılaştıran Epstein, bunların onun eli ürünü olduğu sonucuna vardı.¹⁰

7. Endris, R. "Odontologischer Beitrag zur Identifikation des Lagerarztes Josef Mengele." *Arch. Kriminol.* 176 (1985), sayfa 129-141.

8. Helmer, R.P. "Identification of the cadaver remains of Josef Mengele." *Journal of Forensic Sciences*, 32(1987), sayfa 1622-1644

9. İşcan, M.Y. ve Helmer, R. *Forensic Analysis of the Skull: Craniofacial Analysis, Reconstruction and Identification*, Wiley-Liss Yayınevi; 1. baskı, 1993.

10. Epstein, G. "Examination of the Josef Mengele handwriting," *Journal of Forensic Sciences*, 32(1987), sayfa 100-109.

Birkaç yıl sonra, adli bilimler tarihini değiştirecek bir gelişme oldu. İngiltere, Leicester Üniversitesi Genetik Bölümü'nden Alec Jeffreys, DNA analizlerini adli amaçlarla kullanmaya başladı. Elbette Embu mezarlığındaki kalıntılar da bu yeni teknolojiden nasibini alacaktı. Nitekim öyle de oldu. Mengele'nin karısı ve oğlundan alınan kan örnekleri ile mezardan çıkartılan bir femurdan elde edilen DNA, 10 ayrı bölgede uyum sağladı. Yapılan istatistiksel değerlendirmeye göre, rastlantısal uyum 1800'de 1'di.¹¹

Mengele'nin insan deneyleri

Kaiser-Wilhelm Antropoloji, İnsan Kalıtımı ve Öjenik Enstitüsü (Kaiser-Wilhelm-Institut für Anthropologie, menschliche Erblehre und Eugenik, kısaca KWI-A), 1927'de Berlin'de kuruldu ve savaşın bitimine, yani 1945'e dek faaliyet gösterdi. Enstitü, Nazi Almanya'sının nasyonal sosyalist ırkçı politikalarına bilimsel dayanakları oluşturmak üzere araştırmalar yaptı ve birçok savaş suçuna ortak oldu. Josef Mengele, enstitünün müdürü, genetikçi ve ikizlerle ilgili araştırmalarıyla bilinen Otmar Freiherr von Verschuer'in doktora öğrencisiydi. Tez konusu "Alt çene yapısında ırklar arası fark"tı. Mengele Auschwitz'e gönüllü olarak gitti, böylelikle denek olarak kullanabileceği Yahudi ve çingene ikizlere sahip oldu. Tüberküloza direncin ırkla ilişkisini aydınlığa kavuşturmak amacıyla Yahudi ve çingene ailelerin, ayrıca ikizlerin kan ve dokularını topladı. Örnekler Enstitü'nün biyokimya bölümünde, Nobel ödüllü Adolf Butenandt'ın laboratuvarında Günther Hillmann tarafından incelendi. Araştırmaları Alman Araştırma Kurumu (Deutsche Forschungsgesellschaft) mali açıdan destekledi.

Soğuk denize düşen askerlerin ne kadar yaşayabileceğini saptamak üzere, buzlu suda ölünceye dek zorla tutulan mahkûmlar, anestezi yapılmadan gerçekleştirilen ameliyatlar, ikizlerin kanı-

11. Jeffreys, A.J., Allen, M. J., Hagelberg, E. ve Sonnberg, A. "Identification of the skeletal remains of Josef Mengele by DNA analysis." *Forensic Sci. Int.* 56 (1992), sayfa 65-76.

nı, birbirine enjekte ederek uyumun derecesini ölçmeye çalıştığı deneyler, yine ikizlerin gözlerine mavi mürekkep enjekte ederek, göz rengini değiştirmeye yönelik araştırmalar ya da cücelik ve devliğin kalıtımsal özelliklerini aydınlatmak amacıyla uyguladığı deneyler sonucunda her yaştan sayısız mahkûm ya sakat kaldı ya da öldü. Kampa yeni gelenleri sınıflara ayırdıktan sonra işe yaramayacakları gaz odalarına gönderen, kalanlara deneyler yapan Mengele 1944 yılının başında savaş suçlusu ilan edildi.

“Çalışmak özgürlüktür” yazısını kimler çaldı?

Auschwitz konsantrasyon kampının giriş kapısının üzerindeki “Çalışmak özgürlüktür” sloganını, nazilerin ne zaman ve neden benimsediklerine dair bir bilgimiz bulunmuyor. Ancak bir döneme damgasını vurmuş bu cümleyi ilk kullananlardan biri, Alman iktisatçı ve yayıncı Heinrich Beta. 1845 yılında yayınlanan “Para ve Ruh” adlı yazısında “İnanç Tanrı rahmetine kavuşturmaz, soy-luluk Tanrı rahmetine kavuşturmaz, Tanrı’nın rahmetine kavuş-mayı sağlayan çalışmaktır, çünkü çalışmak insanı özgür kılar. Bu Protestanlık ya da Katoliklik değildir. Almanlık ya da liberallik değildir. Bu genel geçer bir insanlık kuralıdır. Yaşamın ve gayre-tin, huzurun, mutluluğun ve Tanrı rahmetine kavuşmanın temel koşuludur.” Aynı slogan 1849’da dini metinlerde, 1873’te bir Avusturya gazetesi olan *Die Presse*’nin manşeti altında, Avusturya pul-ları üzerinde karşımıza çıkar.

Konsantrasyon kamplarının girişinde bu yazıya rastlanması aslında şaka gibi. Çünkü hepimiz bu kamplarda kimsenin çalışarak özgür olamadığını, aşırı çalışmak yüzünden hürriyetine değil, ama ölümüne kavuşarak kurtulan, yüz binlerce insan olduğunu iyi bilmekteyiz.

Tarihçi Harold Marcuse, bu sloganı ilk kez Dachau konsantrasyon kampı SS kumandanı Theodor Eicke’nin kullandığını kaydeder.

Auschwitz'in kapısındaki yazı, ters “B” harfiyle dikkat çeker. Bu kampta kalanlar, Naziler için pek çok demir işi yapan tutuklu Jan Liwacz'ın sessiz bir protestosu olduğunu söylerler.

Yazının orijinali 18 Aralık 2009 günü erken saatlerde çalındı. Hemen ertesi sabah yerine bir kopyası asıldı. Polonya polisi, çalınan yazıyı bulabilmek amacıyla sınır kontrollerini sıklaştırdı. Üç gün sonra ormanlık arazide gizlendiği yerde bulundu. Amaçları yazıyı İsveç'te satmak olan 20-39 yaş aralığındaki biri İsveçli, diğerleri Polonyalı beş adam tutuklandı. İki-üç yıl arası hapse mahkûm oldular. Orijinal yazı yerine asılmadı, kamp müzesinde sergilenmekte.

Kapısında “Çalışmak özgürlüktür” yazmayan tek konsantrasyon kampı Buchenwald'takidir.

“Herkes layık olduğu” anlamına gelen “Jedem das Seine”, ile-riki yıllarda değişik reklam kampanyalarında kullanılmış, ancak toplumdan gelen eleştiriler yüzünden kampanyalar durdurulmuştur. Latince *suum cuique* kavramının karşılığı olan “Jedem das Seine”, Nokia, Burger King, Merkur Bank, ExxonMobil ve Esso dükkânlarındaki Tchibo kahve standlarında kısa süreliğine yer almıştır.

Betona gömülenler

Bayan Furuta telefonu açtığında, 17 yaşındaki kızının sesinde hiçbir gariplik sezmedi. “Okuldan çıktım” demişti kız. “Birkaç gün arkadaşымda kalacağım, beni sakın merak etme.” Bayan Furuta kızını ancak bir yıl sonra görebildi. Büyük bir bidondaydı, üzerini örten betonu bedenine zarar vermeden kırmak saatler aldı.

Yashio-Minami Lisesi öğrencisi Junko Furuta, 25 Kasım 1988 günü öğleden sonra annesini aradığında, söyledikleri yalandı. Erkek arkadaşı olmayan, sigara, alkol ya da uyuşturucu tanışıklığı bulunmayan, kısa saçlı güzel kızın annesi, onun yalan söyleyebileceğini aklının ucundan dahi geçirmedi.

Junko, telefonda konuştuğu sırada yalnız değildi. Çevresinde hiç tanımadığı yedi genç erkekle küçük sayılabilecek bir odadaydı. Okuldan çıkıp eve doğru yürürken kalabalık bir grup önünü kesmiş, zorla bir araca bindirerek neresi olduğunu bilmediği bu eve getirmiş ve annesini aramaya zorlamışlardı. Başına geleceklerden habersiz Junko Furuta, anlaşılan itaat etmenin daha doğru olacağını düşünmüş olacak ki, annesine kendisine emredilenleri söyledi. Junko, Tokyo'nun Ayasi mahallesindeki bahçe içindeki bu üç katlı evde tam 44 gün kaldıktan sonra bir bidon içerisinde çıktı.

Mahkemede konuşan kimi tanıklara göre kız, gençleri tanımyordu. Sadece emirleri yerine getirebilecek kolay bir avdı. Kimilerine göre aralarından biri –Hiroshi Miyano– uzunca bir süredir kızla arkadaşlık etmek için uğraştığı halde yüz bulamamış, arkadaşlarıyla birlikte onu kaçırmaya kalkışmıştı.

Japon kızın tırnaklarını söktüler

Ev, yedi saldırgandan biri olan Nobuharu Minato'nun ailesine aitti. İşin ilginç yanı, Nobuharu'nun annesi, oğlunu ziyarete geldiği günlerden birinde, aşağıda okuyacağınız tüyler ürpeticî olayları yaşayan perişan haldeki, yarı çıplak Junko Furuta ile merdivende karşılaştığı halde kılını kıpırdatmadı. Mahkemede anneye neden sessiz kaldığı sorulduğunda, oğlunun psikolojik sorunlarından, şiddet düşkünlüğünden ve Yakuza'nın genç kuşağıyla bağlantısından söz etti.

Kızı, en üst kattaki odaya kilitlediler. Gidip, gelip dövdüler, üzerinde sigaralarını söndürdüler, ağzının içinde çakmaklarını çaktılar, tutuşturdukları maytapları ağzına, kulaklarına, anüsüne soktular ve patlamalarını izlediler. Vajinasına sıcak ampuller soktular. Göğüslerinden birinin ucunu kerpetenle koparttılar. Aç bıraktılar. Hamam böceği yedirdiler, idrarını içmeye zorladılar. Bir seferinde az daha kaçıyordu. Bir başkasında telefona ulaşmayı başarmıştı. Ama her ikisinde de onu yakaladılar.

Gençler, yaptıkları işkenceleri mahkemede anlattılar. Anlatmadıklarına da adli tıp uzmanları tanıklık etti. Örneğin, en azından dördünün tecavüzü gibi önemli bir ayrıntıyı onlardan öğrendik. Genç kızın üzerinde kılları ve spermleri bulunmuştu çünkü.

1 Aralık 1989'da, her biri 18 yaşından küçük olan saldırganlar, Junko'yu tavana astılar ve bedenini boksörlerin kum torbası gibi kullanarak yumrukladılar. Kızın iç organları parçalandı, ağzından kan geldi. Midesi öylesine zarar görmüştü ki, artık su bile içse kusuyordu. Daha sonra onu mum aleviyle yaktılar, kaçmak istediği için bacaklarına benzin döküp yaktılar. 1989'u 99'a bağlayan yılbaşı gecesi, tırnaklarını söküp beyzbol sopasıyla el kemiklerini kırdıklarında genç kız hâlâ yaşamaktaydı.

Cesedi bir yıl sonra bulundu

5 Ocak'ta Junko, onu öldürmeleri için yalvarıyordu. O gün öylesine dayak yedi ki sonunda kendisinden geçti. Sonra yeniden bedenini yaktılar. Caniler mahkemede, kızın numara yaptığını sandıklarını söylediler. İşte o gün Junko, öldü.

Onu kaçıranlar cesedini bir fıçıya yerleştirdi, üzerine beton döktü ve Tokyo'nun doğusundaki Koto sahilindeki terk edilmiş fabrikaya bıraktılar. Cesedinin bulunması için bir yıl geçecekti.

Polis, bulunan cesedin Junko Furuta'ya ait olduğunu anlayınca yedi genci tutukladı. Dördü, ölüme neden olacak ölçüde kızın bedenine zarar verdiğini kabul etti. Erişkin gibi yargılandılar, ama mahkeme 18 yaşından küçük oldukları için kimliklerini gizli tuttu. *Shunkun Bunshun* dergisi adlarına ulaştı ve yayımladı.

Tokyo savcılığı çetenin liderine ömür boyu hapis cezası verilmesini talep etti. Avukatları başarılı biçimde onu savundu, çocukluğunda geçirdiği beyin hasarı yüzünden bu şekilde davrandığına ve pişman olduğuna mahkemeyi ikna etti. 1990 Temmuzunda mahkeme onu 17 yıla mahkûm etti. Üst mahkeme cezayı az buldu. Bir yıl sonra yargıç Ryuji Yanase, onu 20 yıl hapisle cezalandırdı. Diğerleri üç ila dokuz yıl arasında hapis cezası aldılar. Junko Furuta'nın ailesi ve toplumun büyük kısmı cezaların azlığına isyan ettiler. Katillerin ailesi, Furuta'lara 50 milyon yen (yaklaşık 800 bin dolar) tazminat ödedi.

İşkencecilerden biri sekiz yıl yattıktan sonra 1999'da serbest kaldı. Adını Jo Kamisaku'ya değiştirdi. Teknisyen olarak işe girdi. 2004'te başı kanunla yine derde girdi. Kız arkadaşına sarkıntılık ettiği iddiasıyla bir tanıdığını ölesiye dövdü. Yedi yıl hapse mahkûm oldu. Bu arada, olay yerinin fotoğrafları basına sızdı, Junko Furuta'nın 44 gün süren hazin öyküsü defalarca filme çekildi, her biri internette efsane halinde dolaşmaya başladı.

Betondaki Türk tabelacı

Ertan Yüksek 50'lerinin başındaydı. İstanbul-Kartal Karlıtepe Mahallesi Gülpınar Sokak 26 numaralı dükkânda tabelacıydı, “İşlerim bozuldu, ben Antalya'ya gidiyorum” diyeli beş ay olmuştu ve Ertan Bey ortada yoktu.

2008 yılı Mayıs ayında kirasını alamayan dükkân sahibinin avukatı eşyaları tahliyeyle geldi. Tabelacının bahçesinden geçen dükkânın arka bölümünden gelen garip bir koku duydu. Koku, üzerine beton dökülmüş Ertan Bey'in cesedinden gelmekteydi. Polis, Ertan Bey'in “Ben gidiyorum” dediği gün birlikte olduğu ve aralarında mali anlaşmazlıklar bulunduğu bilinen ortağından şüphelendi. Ne gariptir ki, adamın o sırada cezaevinde olduğu, Ertan Bey'in betondaki cesedi bulunmadan bir hafta kadar önce Kartal'da karıştığı başka bir cinayet yüzünden tutuklandığı ortaya çıktı. Şüphelenilen ortak gerçekten Ertan Bey'i bıçaklayarak öldürmüş, çuvala koyup betona gömmüş müdür, ya da Kartal'daki diğer cinayetten hüküm giymiş midir bilemem, ama eğer öyle ise, Türkiye'de seri katil yoktur diyenlerin bir kere daha durup düşünmesini isterim.

Bu da betondaki Rus milletvekili

Bay Mikhail Pakhomov, Rusya'nın Lipetsk Şehir Meclisi'nin saygın bir milletvekili olmasının ötesinde, iktidar partisi Birleşik Rusya'nın da üyesiydi. Kısacası hiç de sıradan bir adam değildi ve öldürülmesi için sebep çoktu. Mesela, Moskova bölgesi eski Konut ve Toplumsal Hizmetler Bakan Yardımcısı Evgeni Haritonov'dan alıp da geri vermediği 80 milyon dolar gibi.

Hal böyle olunca 12 Şubat 2013 gecesinin bir yarısı “Bay Pakhomov ortadan kayboldu” dendiğinde polisin aklına, evli ve iki çocuk babası, daha 40'ına bile basmamış genç adamın bir hanım arkadaşının evinde sızıp kalmış olabileceği gelmedi. Çünkü Bay

Pakhomov'un o gece, Moskova'nın 370 kilometre kadar uzağındaki Lipetsk'in en sevdiği lokantası Marengo'ya istinai olarak tek başına gittiğini ve yine istisnai olarak Marengo çıkışı hemen yandaki Igniter striptiz kulübüne girmediğini biliyorlardı.

O gece olay yerine geldiklerinde henüz bilmedikleri, ama biraz sorup soruşturunca öğrendikleri pek iç açıcı değildi. Lokanta çıkışı üç adam milletvekilini ite kaka bir otomobile sokmuş ve hızla Moskova yönüne doğru uzaklaşmıştı. Gerçi aracın plakasını gören, adamların eşkâlini verebilen çıkmadı, ama Bay Pakhomov'un ayakkabısının teki, cep telefonu, bir de cüzdanı caddede bulununca, kaçırıldığı kesinleşti. Bölgedeki kontrolleri sıklaştıran polis, hız sınırını aşan bir aracı durdurunca kayıp siyasetçinin pasaport, telefon ve tablet bilgisayarını buldu, aralarında borcunu ödemediği Bakan Yardımcısı Evgeni Haritonov'un da olduğu 11 kişiyi gözaltına aldı. Üç beş gün sonra, milletvekilini öldürten 40 yaşındaki bir Moskovalının Şeremetyova havalimanından Krasnodar'a uçmak isterken yakalandığını açıkladı.

Haftasına varmadan da Bay Pahomov'un kendisini Moskova yakınlarındaki Noginsky'de bir garajda buldular. Nasıl mı? İyiden iyiye şiddet ve işkence görmüş cesedini içi beton dolu bir fiçıda...

Bu arada organize suçlar şubesinden emekli polis müdürü Sergei Valetov'a göre, Bay Mikhail Pakhomov'un 1990'larda bir marketi soyarken yakalandığını, ünlü bir tiyatro yönetmeni olan babasının psikiyatri uzmanından aldığı bilirkişi raporu sayesinde hapse girmekten kurtulduğunu, Lipetsk Kardeşliği adlı çetenin üyesi olduğunu ve kendisi bir Rolls-Royce, karısı kristal camlı bir Mercedes kullanacak geliri o yıllardaki yasadışı faaliyetlerden kazandığını belirtmeden geçmeyelim.

Babamın başı başım üstüne

Hâlâ deli olduğumu düşünüyorsanız eğer, cesedin gizlenmesi için aldığım akıllıca önlemleri anlattığımda artık öyle düşünmeyeceksiniz.

(Edgar Allan Poe, 1843, *Muhbir Yürek - The Tell-Tale Heart*)

Pencerenin demir çerçevesine baş aşağı asılı adamın yaşını tam olarak tahmin etmek mümkün değildi. Uzun boylu, yapılı, adaleli biriydi. Göğüs kıllarına ak düşmüş olmasına bakılırsa, 50'sinden fazlaydı. Üzerinde sadece iç çamaşırı vardı ve her iki kolu, çarmıha gerilmişçesine iki yana açıktı. Yüzünü görebilselerdi eğer, yaşının kaç olduğunu belki söyleyebilirlerdi. Ama yüzünü görmek mümkün değildi, çünkü başı yoktu.

Biri öldürüldükten sonra cesedinin parçalara ayrılması pek sık görülen olaylardan değildir. Bunların önemli bir bölümü cesetten kurtulabilmek, onu saklayabilmek, ölüm nedeninin anlaşılmasını zorlaştırmak ya da ölenin kimliğinin ortaya çıkmaması gayretiyle yapılır. Kurban henüz sağken kolunu, bacağına, başını kesmenin ise, aşırı bir şiddet, öfke ve nefretin işareti olduğu açıktır. Tabii bir de, “nekrosadistik” diye adlandırılan cinayetler vardır ki, katil cinsel doyuma ulaşmak üzere karşısındakinin göğsünü, cinsel organları ve bedeninin başkaca yerlerinin bütünlüğünü bozar. Hatta bir bölümünü hatıra diye saklar. 1980’lerde Avrupa’yı ayağa kaldıran bir cinayette, Polonyalı katil, kurbanın parçalarını bir şişme bebeğe yapıştırmış, aylarca onunla birlikte olmuştu. Unutulmaması gereken bir diğer uygulama, diğerlerine

oranla çok ender olarak gözlenen, cesede nekrofilik ve kanibalik amaçlı zarar vermedir. İntikam ve cezalandırma amaçlı mafya cinayetlerini, satanik ritüeller sırasındaki cinayetleri ve insan kurban edilen inanç sistemlerini bir yana bırakacak olursak, hedef hemen her zaman kurbana işkence etmektir. Ceset üzerinde bırakılan özel “işaretler”, bir sembolü yansıtan kesik biçimleri, cinayette kullanılan araç ve gerecin niteliği katilin kimliğini, en azından nasıl bir motifi olduğunu anlamaya yarayan “imzası” olabilir. Aşağıda anlatacağım cinayetin işlenme nedeni sadece nefret. Bakın nefret insana neler yaptırır.

Babasının derisini yüzdü

Pencerenin demir çerçevesine baş aşağı asılı adamın yaşını tam olarak tahmin etmek mümkün değildi. Uzun boylu, yapılı, adaleli biriydi. Göğüs kıllarına ak düşmüş olmasına bakılırsa, 50'sinden fazlaydı. Üzerinde sadece iç çamaşırı vardı ve her iki kolu, çarmıha gerilmişçesine iki yana açıktı. Yüzünü görebilselerdi eğer, yaşının kaç olduğunu belki söyleyebilirlerdi. Ama yüzünü görmek mümkün değildi, çünkü başı yoktu.

Açık tepesi, yan taraftaki orta uzunluktaki siyah saçları, kullakları, göz ve burun delikleri, hatta pos bıyığı bir aradaydı. Asılı bedeninin bir hayli uzağında, boynunun değil, ama boyun derisi üzerindeydiler.

“Sabah oğlumla kahvaltı ettik” diye anlatacaktı dedesi çok sonra. “Ona rastladığımda, evin hemen karşısındaki otobüs durağındaki bankta oturuyordu. ‘Oğlum hadi eve gel, birlikte kahvaltı edelim’ dedim. Sofraya palto, şapka ve gözlükle oturması biraz garibime gitti doğrusu. Sesi de biraz incelmış gibiydi.” İhtiyarın durumu garipsemesini doğal karşılamak gerek. Çünkü karşısında oturan adam, oğlu değil, 26 yaşındaki torunuydu.

O torun ki, az önce babasının kafa derisini yüzmüş ve kendi kafasına yerleştirmişti ve tam otobüs geleceği sırada dedesiyle

karşılaştığından, geri dönüp sofraya oturmak zorunda kalmıştı.

Onu o gün yakalamadılar. Çünkü henüz babasını bodruma çağırıp şok tabancasıyla öldürmeye kalkıştığından kimsenin haberi yoktu. Elektrik akımıyla öldürmeyi beceremeyince, defalarca göğsüne, boynuna ucunu sivrilttiği tornavidayı sapladığından, baş aşağı pencere demirine bağlayıp sallandırdığından, başını gövdesinden bir neşter ve kürek kullanarak kopardığından, akan kanı kovaya doldurduğundan kimsenin haberi yoktu.

Kimsenin henüz haberdar olmadığı bir başka husus, babasının başını üst kattaki odasına çıkarttığı ve gece boyunca derisini usturayla yüzmeye çalışmış olmasıydı. Ardından saatler süren bir işe kalkışmış, yumuşak deri parçalarını birbirine dikmiş, boşlukları plastik macunla doldurmaya çalışmıştı. Oluşturduğu yeni yüz kokmasın diye tuzla kurutmayı ihmal etmedi.

Dede, oğlunu tanıyamadı

Ardından kendi saçlarını tıraş etti. Kafatası maskesini tutkalladı, başına geçirdi, serbest kalan yerlerini seloteypledi. Babasının giysilerini üzerine geçirdi. Sokağa çıktı.

İşte, dedesiyle kahvaltı masasına oturduğunda şapkanın altında, güneş gözlüğünün gerisinde bu yüz vardı. Uzunca bir süre baba-oğul gibi sohbet ettiler, gündelik işlerden, biraz da siyasetten söz ettiler, ardından genç adam, planladığı gibi yine otobüs durağına gitti.

Dede'nin içine kurt düşmüştü bir kere. "Bu işte bir gariplik var" diye düşündü. "Sesi neden inceldi acaba?" Evin bütün odalarını dolaşmaya niyetlendi ve işe bodrumdan başladı.

10 dakikaya varmadan komşudan polisi arıyordu. Üç-beş dakikaya varmadan katili otobüs durağındaki bankoda otururken yakaladılar.

Olay yeri inceleme ekibi, kanlı iğne-iplikten tutun da plastik macuna kadar her şeyi buldu. Bahçeye atılmış, kafa derisi olma-

yan kafatasını ve pencere demirinden aldıkları cesedi aynı torbaya yerleştirdiler, götürüp morga teslim ettiler.

Otopsiyi yapan Krakow'un Jagiellonian Üniversitesi'nden Prof. Dr. Jerzy Kunz, kanda alkol ya da başkaca psikoaktif madde bulunmadığını bildirdi. Ölüm nedeni kalp ve akciğerlerindeki, çapı yarım santimetreyi bulan 15 kadar yaradan akan kandı. Yaraların şekli evde ele geçen tornavidanın şeklini tuttu.

Acımasız imparatorun dersi

İnsan derisi yüzenlerin sayısı pek fazla sayılmaz. İlki olmasa da, en ünlülerinden biri, tarihçi Herodot'un, üçüncü kitabında sözünü ettiği, milattan 500 yıl kadar önce yaşamış Pers İmparatoru II. Kambises'tir.¹² İmparator, kararlarını beğenmediği yargıç Sisamnes'in canlı canlı derisini yüzdürüp, bir koltuğa kılıf yapmış, diğer yargıçlara dönüp, "Bu da size bir ders olsun." demiştir. Yazar Isabelle Bricard, *Dictionnaire de la mort des grands hommes* (Büyük İnsanlar Ansiklopedisi) adlı kitabında Hz. İsa'nın havarilerinden Aziz Bartholomew'in dericilerin azizi olmasını, canlı canlı derisinin yüzülmesine bağlar. Yunan mitolojisi de deri yüzmeden nasibini almıştır. Örneğin, lir çalan Apollon ile girdiği müzik yarışmasını flüt çaldığı için kaybeden Frigyalı Marsias¹³ kurlardan biridir.

12. Büyük Kiros'un oğlu olan II. Kambises, M.Ö 530'da babasının Doğu seferinde öldürülmesi üzerine şah oldu. Babasının yarım kalan Ortadoğu istilasını tamamladı, Mısır'ı işgal etti. Ancak daha öteye gidemedi; Libya'ya doğru yolladığı 50 bin kişilik keşif birlikleri başarısız oldu ve Kartaca'yı işgal planları Fenikeli denizciler tarafından engellendi. Mısır'dan dönmemesi ülkesindeki muhalefeti harekete geçirdi, İran'da ortaya çıkan biri kendini şah ilan etti. Kambises bu rakibiyle savaşmak için İran'a dönmek istemiş olsa da, bir cinnet anında intihar etti. 2009 yılında arkeolog kardeşler Angelo ve Alfredo Castiglioni Kambises'in Libya tarafına yolladığı fakat çölde kum fırtınasına kapılıp kaybolan ordusunun kalıntılarını Mısır'da bulduklarını açıkladılar. Ancak bulgularını bilimsel bir dergi yerine, film yaparak kamuoyuyla paylaştılar. Mısırlı yetkililer bu İtalyanlara kazı izni verilmediğini, dolayısıyla bulgulara itibar edilmemesi gerektiğini açıkladı.

13. Afyonkarahisar'a 100 kilometre kadar uzaklıktaki Dinar ilçesi sınırları içinde bulunan ve Büyük Menderes Nehri'nin kaynaklarından birini oluşturan Suçikan mevkiinin (eski adıyla Apameia'nın) Marsias ve Apollon arasındaki müzik yarışmasının yapıldığı ve sonrasında Marsias'ın derisinin yüzüldüğü yer olduğu söylenir.

Ortaçağ Avrupası'nda canlıyken ya da ölümden sonra deri yüzme, suçluları cezalandırma yöntemi olarak kullanılırdı. Kuzey Amerika Kızılderililerinin saçlı deriyi yüzmesi, düşmanın ruhunun ele geçirildiğinin sembolüydü ve akrabalarının ruhlarının öbür dünyada zafer kazananlara ulaşlık edeceği anlamını taşırdı. Yakın zamanlarda baş derisinin yüzülmesine sık rastlanmıyor. Karolinska Enstitüsü'nden Jovan Rajs ve arkadaşları, 1961 ile 1990 arasında İsveç'te gerçekleşen, ölüm sonrası kol ve bacakların kesildiği 22 cinayetden sadece beşinde baş derisinin yüzüldüğüne tanık olmuştur. Gerek Hamburg, gerekse Hannover üniversitelerinin adli tıp anabilim dalları son 20 yıl içerisindeki parçalanmış cesetler arasında göğüsleri ve cinsel organları bulunmayanlara rastladıkları halde, kafa derisi yüzüleni kaydetmemektedir. Kurbanın derisi ve organlarını bir biçimde kullanana çok daha az rastlanır.

Kuzuların Sessizliği filminde model olarak kullanılan ve bilinen cinayet sayısı iki olduğu için, seri katil sınıfına sokulmayan Ed Gein, hem kendi öldürdüğü kadınların, hem de mezarlarından çıkardıklarının kafataslarını, Latin Amerika'lı Jivaro yerlilerinin tekniğini kullanarak küçültmüş, derilerden bilezik yapmıştır. Benzer teknikle küçültülen kafataslarına savaş sonrası Alman Nazi kamplarında da rastlanmıştır. 17 genç erkeğin katili Jeffrey Dahmer, kurbanlarının kafasını keser, temizler ve kaynattıktan sonra üzerine resimler çizerdi.

7-Seven filminden etkilenmiş

"Babanı neden öldürdün?" diye sorduklarında, uzun uzun anlattı. "Bundan birkaç yıl önce Polonya'ya göç ettik. Önce ben geldim, ardından babamla dedem. Tıp fakültesine girdim, bir yıl okuduktan sonra üç yıl psikoloji bölümüne devam ettim. Dersler iyi gitmeyince fakülteyi bıraktım. Halen işsizim, boş zamanlarımda spor yapıyor ve kitap okuyorum. Annemle kız kardeşim, he-

nüz bize katılmadı, geleceklerini de sanmıyorum.”

İki kadının Polonya’ya gelmek istemeyişlerinin önemli bir nedeni vardı aslında. Bulundukları ülkede babanın başı derde girmişti. Bir arkadaşının kızını baştan çıkartmıştı. Kendinden 30 yaş daha genç bu kız için ailesini terk etmiş, ciddi bir geliri olduğu halde karısı ve iki çocuğunu aç bırakacak ölçüde ihmal etmişti. “Bu yüzden ondan nefret ettim, öldürmeyi aklıma koydum ve her türlü ayrıntısını düşünerek bir plan yaptım.”

Katil genç, David Fincher’ın yönettiği *7-Seven* filminden esinlendiğini açıkladı. Tıpkı oradaki gibi, ortaya çıktığında “bir sanat eseri” olarak görülecek ve hayretle karşılanacak bir cinayet işlemek istediğini, günahkârları cezalandırmak ve polise teslim olmak gibi bir hedefi olduğunu ekledi.

“Yüzünün derisini yüzüp neden başına geçirdin, babanı neden baş aşağı astın?” diye sordu yargıç. “Bakalım dedem anlayabilecek mi diye merak ettim” dedi. “Annemi aldatarak yüzüzlük yapmıştı. Onu gerçekten yüz­süz bırakmak istedim. Onu baş aşağı çarmıha gerdim. Böylesi bir günahkâr, çarmıha düz gerilmeye bile layık değildir.”

Babasının başını başına geçiren adamı psikiyatrlar muayene etti. Oybirliğiyle “borderline” şizoid kişilik bozukluğu tanısı koydular. Polonya Ceza Yasası’nın 34/3. maddesine göre, iyi ile kötü­yü birbirinden ayıramayacak ve suçunun anlamını algılayamayacak ölçüde hasta olduğuna, cinayet sırasında hareket özgürlüğünün bulunmadığına karar vererek, yüksek güvenli­kli bir akıl hastanesine yerleştirdiler.

Güne gidemeyen Sebahat Hanım

Bayan Sebahat Gülbeyaz’ın bir kızı, bir oğlu olmuştu oğlu evlenip ayrı eve çıkmış, 10 yıl kadar önce eşi Hüseyin Sönmez’den boşanunca kızı Benal’le birlikte Konya’da oturmaya başlamıştı. Gerçi pek keyifli bir birliktelik olduğu söylenemezdi, çünkü kızının ba-

zı ruhsal sorunları vardı ve zaman zaman doktora gitmek zorunda kalıyordu. 25 Mart 2008 günü Sebahat Hanım komşusunda düzenlenen güne gidecekti, gitmedi. Daha doğrusu gidemedi. Yan taraftan gelen çığlıkları duyan komşular meraklanıp koştular, Sebahat Hanım'ın kapısını çaldılar, açan olmayınca polise haber verdiler. Eve gelen polisler, Benal Sönmez'i yatağın üzerinde otururken buldular. Annesini de, yatakla dolap arasında yüzükoyun yatar vaziyette. Daha doğrusu yüzükoyun yatan kadının, Sebahat Hanım olduğunu evde başka yaşayan olmadığından karineyle anladılar. Yüzükoyun yatıp da yüzü görünmediğinden değil. Yüzünü görmek mümkün olmadığından, çünkü kadıncağzın başı yoktu.

Başını, sağ kolunu ve bileklerinden kesik her iki elini yatağın yanı başındaki karton kutunun içinde buldular.

“Ben öldürdüm” dedi Benal, “annem beni hep eleştirir ve aşağılardı, dayanamadım. Önce boğazını kestim, sonra sırtından bıçakladım.” Siz öyle “bıçakladım” dediğine bakmayın, otopsiyi yapan doktorlar, başında ve sırtında tam 71 bıçak yarası saydılar, ama esas derin olanların onlar değil de, sağ akciğerine saplanan beşi olduğuna karar verdiler. Annesini ortadan kaldırmak için başını, kolunu kestiği, ardından yıkadığı ekmek bıçaklarını mutfak tezgâhının üzerinde; bedenini ortadan kaldırmak için tuvalet taşının deliğini genişletmekte kullandığı çekici sahanlıkta; kanlanan eşofmanını ve yatak odasının tabanını silmekte kullandığı paspası çamaşır makinesinde buldukları Sebahat Hanım'ın kızı, 15 yıldır şizofreni hastası olduğundan, üstelik cinayeti işlediği sırada hastalığının aktif sürecinde bulunduğundan ceza almadı; kulağında küpeleri, üzerinde beyaz montu, yere bakan gözleriyle iki polis arasındaki fotoğrafı, gazetelerin üçüncü sayfasında bir günlüğüne yer buldu Sebahat Hanım ise, kongrelere, bilimsel yayınlara konu olarak bir anlamda ölümsüzleşti.¹⁴

14. Dogan, K. H., Demirci, S., Deniz, I. and Erkol, Z. “Decapitation and Dismemberment of the Corpse: A Matricide Case.” *Journal of Forensic Sciences*, (2010) 55: 542-545. Sunulduğu bilimsel toplantı: 1st International Eurasian Congress of Forensic Sciences, Istanbul, Turkey, October 8-11, 2008.

Seri katil avcılar

Seri katilleri konu eden televizyon dizileri, filmler, romanlar izleyicinin her zaman ilgisini çekmiş, gerçek seri katillerin yaşam öyküsünü aktaranlar merakla dinlenmiştir. Bunun sosyolojik nedeni hakkında fikir yürütecek konumda değilim, ancak hemen her konferansımın ardından sıra soru-cevap aşamasına geldiğinde, Türkiye’den neden seri katil çıkmadığı meselesi gündeme gelir. Bu yazımda verdiğim yanıtı tekrarlamak istemiyorum, belki sona ulaştığınızda yanıtı kendiniz verirsiniz.

Polisler her veritabanına ulaşamaz

Bundan 20-30 yıl önceki seri katiller, büyük ölçüde kriminal profillemeden yararlanarak bulunmaya çalışılırdı, şimdilerde bu pek popüler alanın yerini daha da gizemli başka bir gelişme aldı: Adli bilimler. Hele DNA analizleri ve DNA bankalarıyla birlikte, bankada yer almadığı için katilin kimliği saptanamasa bile, en azından olay yeri incelemeleri sayesinde cinayetlerin aynı elden çıktığı anlaşılabilir.

Gerek profillemeye gerekse adli bilim tekniklerine toplumun bakiş açısı, pek polis ve savcılarinkiyle örtüşmez. Toplum, film ve dizilerde gördüğü gibi bu alanlardan olabildiğince yararlanmasını bekler ve aydınlatılamayan cinayetlerden, genellikle polisin doğru dürüst delil toplayamamasını, kriminal laboratuvarın analiz yapamamasını, adli tıp uzmanının otopsideki başarısızlığını sorumlu tutar. Halbuki gerçek soruşturmalardaki durum, senarist-

lerin hayalinde kurguladığından bir hayli farklıdır. Gerçi, filmlere konu olacak ölçüde yaratıcı katiller, en az onlar kadar sabırlı ve bilgili soruşturmacılar da vardır; ancak bunlar, her hafta bir dizi bölümü yazacak kadar çok değildir. Ayrıca, kimin kimi öldürdüğünü birkaç klavye hareketiyle saptayacak bilişim uzmanları bulunmaz. Nedeni, bu yetenekte kişilerin olmadığından değil, veritabanlarının çoğuna, savcılığın izni olmaksızın polisin bile erişim izni bulunmayışındandır.

Daha önce defalarca belirttiğim gibi, kriminal laboratuvarında çalışan uzmanların elinde her teknik olanak bulunmaz. Dünyanın en gelişmiş ülkelerinde bile bu laboratuvarlar gerek altyapı, gerekse personel eksikliği çeker ve basit bir cihazı alabilmek için bile kan kusar. Ama kamuoyu bunun farkında bile değildir. Sadece sokaktaki adam değil, milletvekilleri dahi farkında değildir. İşte bu yüzden polis kriminal laboratuvarlarının bütçesi görüşülürken hep tartışma yaşanır.

Delil toplayanlar, delilleri inceleyemez

Belirtmekte fayda olan bir diğer gerçek, olay yerinden delil toplayanların kesinlikle bunların analizini yapamayacağıdır. Yani, CSI ve benzeri dizilerde gösterilenler yanlıştır. Eğer toplayan aynı zamanda incelemeyi yaparsa, sonucun delil değeri ortadan kalkar. Bu nedenle Alman polisi yıllar önce, bağımsız olabilmelerini sağlamak amacıyla kriminal laboratuvar sicil amirlerini polisin alışlagelmiş emir-komuta zincirinden çıkartmıştır.

Dizileri eğlence için izlemek gerekir ve her olay yerinde DNA delilleri bulunamayacağı, olay yerindeki her ipucundan katilin nasıl biri olduğunun anlaşılamayacağı artık kabul edilmeli.

* * *

İki bin yılı aşkın bir süredir hangi bıçak yarasının ölümcül ol-

duğu söylenebiliyor. Örneğin Romalı doktor Antistius, M.Ö. 44 yılında, Sezar'ın bedenindeki 23 bıçak yarısından hangisinin kalbine saplandığını söyleyebilmişti. Saptanamayan, o bıçağı kimin sapladığıydı. Aslında iki bin yıl sonra durum pek farklı değil. Otopsileri yapanlar kişinin neden öldüğünü hemen her zaman buluyor da, kimin öldürdüğü konusunda önemli bir katkıları olmuyor ve sorumluluk neredeyse tamamen soruşturmaları yürüten polisin sırtına yükleniyor.

İntihar-cinayet-kaza ayırımı zordur

Ölümün orijini, yani intihar-cinayet-kaza-doğal ölüm ayırımının da en az 800 yıllık bir geçmişi var. Aradan geçen bunca yıla ve bunca teknik gelişmeye rağmen, hâlâ her ölümden bu ayırım yapılamıyor. Örneğin ateşli silahla yapılan bitişik atışlarda cinayet – intihar meselesi hâlâ gündeme geliyor. Daha 1980'lerin sonlarında Rockland County Adli Tabibi ve Columbia Üniversitesi Patoloji Bölümü Öğretim Üyesi Frederick T. Zugibe'nin mafyanın kiralık katili Richard Kuklinski'nin¹⁵ cesedi dondurduğunu saptaması hayranlıkla hatırlansa da,¹⁶ yaraların ölümden önce ya da sonra mı oluştuğu, yoksa bunların cinayet sırasında mı meydana geldiği konusu hâlâ önemini koruyor.

Elbette son yüzyıllarda cinayetlerin aydınlatılmasında bir hayli gelişme oldu. Ama insanın aklına bir soru gelmiyor da değil. Acaba, günümüzde hâlâ, öldürdüğü kişinin otopsisini yapan dok-

15. "Buz Adam" Richard Leonard Kuklinski (1935-2006) ilk cinayetini 13 yaşında işlemiş Amerikalı bir kiralık katildi. Newark'lu DeCavalcante ve New York'lu beş mafya ailesi için çalışan bu adamın gerçekte kaç kişiyi öldürdüğü bilinmiyor. 100 ile 250 arasında olduğu tahmin ediliyor.

16. 1983 ortalarında ormanlık arazide bulunan kimliği meçhul adam 20 kat plastiğe sarılmış, ipe bağlanmıştı. Otopsiyi yapan Frederick T. Zugibe ve James T. Costello sadece kafatasının oksipital-parietal bölgesindeki kurşunu çıkartmakla kalmadılar, otopsi bulguları, mikroskopik incelemeler, garip koku, beden dışının içinden daha fazla çürümüş olması gibi verilerden yola çıkarak, cesedin infaz sonrası dondurulduğu ve gömüldüğü sonucuna vardılar. En az iki yıl önce öldürüldüğünü saptayan doktorlar sayesinde, adamın iki yıl dört aydır kendisinden haber alınamayan Pennsylvania'lı Louis Masgay olduğu anlaşıldı. Böylelikle son görüldüğü 1 Temmuz 1981'de bulunduğu Richard Kuklinski, mercek altına alındı. Yüzlerce cinayeti olan katilin yakalanması, bu otopsiye dayanır.

torlar var mıdır? Ölenin vücudunda zehir bulunamadığı halde, zehirlenerek öldürüldüğüne kanaat getiren yargıçlar var mıdır? Her ikisi de vardır elbette. Tam da bu konularda, iyi bilinen bir cina-yet davasını sizinle paylaşayım.

Kayınpeder, Zehirler Prensi'ne karşı

Zehirler Prensi olarak da anılan İngiliz doktor William Palmer (1824-1856), yakın arkadaşı John Cook'u striknin, yani köpek zehiriyle öldürdü. Cook'tan önce, karısını, kardeşini, kaynanasını, henüz bir yaşına bile varmamış dört çocuğunu aynı şekilde zehirleyen doktor, hepsinin ölümünü “doğal” gösterecek önlemleri almasını bildi. Kurbanların hayat sigortalarından topladığı büyük paralara, bir de kendi annesinden yürüttüklerini ekleyerek elde ettiği serveti, at yarışlarında yedi. İşte, hasta ve mirasyedi sevgili dostu John Cook'u öldürmek de bu iflastan sonra aklına düştü.

İyi ki John Cook'un, emekli tüccar William Stevens gibi bir kayınpederi vardı da, ölümünden kuşkulanıp otopsi yapılmasını istedi. Gerçi katil doktor, çoktan kılıfı hazırlamış ve 80 yaşındaki bir meslektaşından Cook'un ani beyin kanamasından öldüğüne dair raporu katlayıp cebine koymuştu, ama kayınpederi ikna etmesine yetmedi. Otopsi demeye bin şahit ister; ilk otopsi Stafford'lu doktor John Harland gözetiminde 26 Kasım 1855 günü yapıldı. Dr. Harland, Zehirler Prensi William Palmer'ın yakın bir dostuydu. O kadar ki, daha önce sadece bir kasa porto şarabı karşılığında Palmer'a sağlam raporu vererek, hayat sigortası yaptırabilmesini sağlamıştı. Otopsi salonundaki birçok hekime rağmen işlemlerin tamamını tıp fakültesi öğrencisi Charles Devonshire ile evvelce hiç otopsi yapmamış genç asistan Charles Newton uyguladı. Bu arada Palmer'ın, sinirleri bozulan asistanı birkaç kadeh konyakla sakinleştirdiğini de belirtelim. Anlaşılacağı üzere, katil doktor da otopsi salonundaydı ve bedava içkiyi bulduklarından, varlığından kimse şikâyetçi değildi. Bu yüzden, öne atılıp “Mide içeriğini şu ka-

vanoza ben koyayım” dediğinde kimse karşı çıkmadı.

Kayınpederin ısrarı üzerine, cinayetin başlıca delili olan mide içeriğini teslim alan Guy’s Hastanesi’nin ünlü toksikoloğu Alfred Swaine Taylor, “Bu ne biçim örnek alma, bunlarla çalışılamaz, yeniden örnek almalı” diye tutturunca işler sarpa sardı. Üç gün sonra 29 Kasım’da zavallı damat ikinci kez otopsi masasına yatırıldı. Dr. Taylor, bütün gayretine rağmen zehirlenme belirtisine rastlamadığı halde, ısrarla “Bana göre zehirlenerek ölmüştür” şeklinde kanaat bildirdi. Mahkemede dinlenen 19 bilirkişi Cook’un nasıl öldüğünde uzlaşamadı. Tanıklık eden birkaç eczacı, doktorun ara sıra kendilerinden striknin satın aldığını söyleyince, jüri zehirlenerek öldürülme senaryosunu tercih etti. Zaten başka türlü-sü de beklenemezdi çünkü gazeteler, aylar öncesinden doktorun katil olduğuna karar vermişti.

Uzun etmeyelim, yağmurlu bir cumartesi sabahı, 14 Haziran 1956’da doktor, tutulduğu cezaevinin dışındaki meydana, 30-35 bin kişinin gözleri önünde asılarak idam edildi.

Delilsiz idam yüzünden bilim gelişti

Doktor Palmer’ın toksikoloji bulgusu olmadan, sadece tanık ifadeleri ve yaşamındaki sorunlar göz önüne alınarak idamı, başta kimyacılar olmak üzere pek çok kişiyi rahatsız etti ve otop-silerden elde edilen iç organ parçaları ve vücut sıvılarında doğru dürüst zehir aranabilecek yöntemleri bulmak üzere kolları sıvadılar. Buna rağmen, her biri sağlık personeli olan Donald Harvey, Charles Cullen gibi ünlü ya da adını belki de hiç duymadığınız Daisuke Mori, Aino Nykopp-Koski ya da Efren Saldivar gibi seri katiller hep zehir kullanarak öldürdükleri halde, kurbanlarının önemli bir bölümünün otopsi materyalinde zehir bulunamamış, bu yüzden kaç kişinin canından sorumlu oldukları bile anlaşılamamıştır.

Ateşli silahlardan atılan mermilerin karşılaştırmasında mik-

roskopla başlayan devrim, günümüzde elektron mikroskobuyla sürüyor. Yiv ve set çizgilerinin silaha özgü olduğunun anlaşılmasıyla birlikte, aynı silahla adam öldüren seri katillerin kimliği hemen belirlenemese de, cinayetlerin muhtemelen aynı elden çıktığı anlaşılabilir. 100 yıldır yararlanılan parmak izleri de, bilgisayarlar yardımıyla karşılaştırıldığından beri, gücüne güç kattı ve hâlâ, polislerin yararlandığı temel delillerin başında gelmekte. Ama tek kelimeyle “sihirli” olarak nitelendirilebilecek DNA analizlerinin dünyayı değiştirdiğini ve suçla mücadelede, hele seri katillerin bulunmasında fark yarattığını belirtmeliyiz. Şimdilerde birçok polis biriminde “geçmişe yolculuk” yaşıyor. Elde kalmış ne kadar biyolojik delil varsa yeniden, bu kez DNA profilleri açısından inceleniyor. Bunun sonucunda sevindirici sonuçlar alındığı gibi, çok üzücü durumlarla da karşılaşılıyor. Sevindirici olan, aydınlatılamamış cinayetleri kimin işlediğini bulmak. Üzücü olan ise, katil diye yıllarca cezaevinde yatan, belki de idam edilen nice kişinin aslında masum olduğunu anlamak.

Benim işim kızları öldürmek

1982 yılında Gary Leon Ridgway, nam-ı diğer Yeşil Nehir Katili, Washington eyaletinin başkenti Seattle’ın güneyindeki Yeşil Nehir’in kenarındaki ormanlık alana kimi zaman kolunu dolayarak, kimi zaman iple boğduğu seks işçisi kadınların cesetlerini atmaya başladı. Ondan ilk kez 1983’te şüphelendiler, delil bulamadıkları için salıverdiler. İkinci kez 1987’de şüphelendiler. Saç ve tükürük örneklerini aldılar. O tarihte DNA analizleri henüz yeterince duyarlı olmadığından cesetlerin üzerinden topladıkları sperm örneklerinden bir sonuç alamadılar ve katili yeniden serbest bıraktılar. Bu arada öldürülen kadınların sayısı çoktan 50’yi geçmişti. 1987’deki biyolojik örnekler 2001 yılında yeniden incelenip de, 20 yıl öncesinin cesetleri üzerinde bulunan ve o tarihten bu yana muhafaza edilen sperm kalıntılarını DNA profiliyle

karşılaştırıldığında bir seri katil olduğu kesinleşti. Kurban sayısını kendisinin bile hatırlamadığı Ridgway yargılandı. Delillendirilebilen 49 kadını öldürdüğünü kabul etti, bir o kadarını da öldürdüğünü itiraf etti, kurbanların 10 kadarı henüz bulunamadı.

Halen Walla Walla-Washington'daki eyalet hapisanesinde yatmakta olan Ridgway, bir tarihte "Ne iş yaparsınız?" diye soran gazeteciye, "Kızları öldürürüm" diye cevap vermişti.

İntiharı tahmin ettiler, yaşı ve ırkı bilemediler

Kriminal profillemenin yaratıcısı, Sherlock Holmes olmayabilir ama, 1887'de Arthur Conan Doyle'un yarattığı hayali dedektifin, olay yerinde bulduğu delillerden yola çıkarak katilin nasıl biri olabileceğine ilişkin çıkarımları, aradan yıllar geçse de pek çok profesyonele ilham kaynağı oluyor. Gerçi, "profilleme" sözcüğü yerini "suç soruşturma analizi"ne bıraktı ama, günümüzde FBI'nın ünlü davranış bilimleri merkezinde eğitim görenler bile, Sherlock Holmes öyküleri okumaktalar. Her zaman doğru sonuç vermemekle birlikte, 1956'da FBI özel ajanları John Douglas ve Robert Ressler'in 36 seri katili cezaevlerinde ziyaret edip, günlerce görüşerek temellerini attığı bu tekniğin yıldızlaştığı olayları göz ardı etmemeli. Örneğin psikiyatr Dr. Walter Langer, Adolf Hitler'in intihar edeceğini öngörmüştü. 50 yıl önce Dr. James Brussel, New York'un kundaklamalarla altını üstüne getiren "Deli Bombacı"nın George Metesky olduğunu söylediği gibi, yakalandığında üzerindeki ceketin düğmelerinin ilikli olacağını bile belirtmişti.

Kriminal profillemenin en çok yanlış olduğu alanlar, katilin yaşı ve ırkıdır. Örneğin FBI profildileri New York'taki Genesee Nehri cinayetlerini işleyen Arthur Shawcross, 40'larında olduğu halde onu 20'lerinde sanmış, bu yanlış ortaya çıktığında, Shawcross'un 20 yıldan uzun bir süre cezaevinde kalışını göstermişti. Adamın gerçek yaşından 20 sayısını çıkartmış, "Gördünüz mü, işte söylediğimiz yaş çıkıyor!" diye kendilerini savunmuşlardı. New York

polisi, FBI'nın gönderdiği profile göre 20'lerinde bir katili uzunca bir süre aradı. Hatta, seks işçisi kadınların teker teker avlandığı bölgeden sorumlu karakolun polisleri, Dunkin' Donuts dükkânında sabah kahvelerini içerken, soruşturmadaki gelişmeleri yaşı 40'larında saçlarına ak düşmüş bir adamla paylaştılar. Tahmin edeceğiniz gibi, muhabbet ettikleri adam, katilin ta kendisiydi.

1960'larda Washington eyaletinde iki ay içinde üç beyaz kadını öldüren katilin aynı kişi olduğu, cesetlerin bırakılış biçiminden kolay anlaşıldı. FBI, katilinin beyaz ırktan olması gerektiğini, çünkü o güne değin beyaz kadınları öldüren siyah seri katile rastlamadıklarını bildirince, yerel polis bir beyaz erkeğin peşine düştü. Halbuki genç katil George Russell, beyazların çok olduğu bir yerleşim yerinde büyümüştü, arkadaşlarının tümü beyazdı, beyaz tenli sevgilileri olmuştu, ama kendisi zenciydi. Nitekim ilk kurbanı Mary Ann Pohlreich da, çıkma teklif ettiği beyaz tenli bir garson kızdı.

Kriminal profillemenin beş basamağı

İster Douglas ve Ressler'in orijinal tanımlaması gibi kriminal profillemeye deyin, isterseniz daha sonraki adlarıyla psikolojik profillemeye, davranış profillemesi ya da soruşturmacı profillemeyi tercih edin, izlenen beş basamaklı yol hep aynıdır. Bunlar, delil toplama, sınıflama, suçla ilgili davranış dizisinin rekonstrüksiyonu, saldırıgana ait bir imza varlığının ya da varsa kişisel özelliklerinin saptanmasıdır. Toplanan bilgiler, artık önceki çalışmalardan elde edilen deneyime dayalı olarak değil, gelişmiş matematik formüller kullanılarak değerlendiriliyor. Coğrafi bilgi sistemlerinden de yararlanılarak bir profil oluşturuluyor.

Coğrafi profillemeye, suçların işlendiği coğrafi yerin incelenerek failin olay yerine gelme ve olay yerini terk etme yollarını belirlemeye çalışır. Böylelikle, evinin yeri, bölgeyi ne ölçüde tanıdığı gi-

bi sonuçlara ulaşılır. Ayakkabı izinden, seslerin izine failin farklı özelliklerden yararlanan ve ilk kez, Milton Newton'un 1988'de "Adli jeolojik analiz" adıyla bilimin hizmetine sunduğu bu yöntem, psikolog ve psikiyatrlar tarafından eleştirilmekle birlikte, güvenlik birimlerinden gelen talepler doğrultusunda her geçen gün gelişmekte, coğrafyacilar arasında popülerleşmektedir.

Günümüzde seri katiller, bilimsel ve psikolojik delillerin analizine dayalı bir polis soruşturmasıyla yakalanıyor. 200 kadar yakalanmış seri katilin soruşturma dosyaları incelenerek, profillemenin yakalamadaki payı belirlenebilir.

Bilindiği gibi kriminoloji, seri katili "en az üç kişiyi farklı yerlerde, cinayetler arasında 'soğuma' evreleri geçirerek öldüren kişi" olarak tanımlar. Gerçi kurbanları kendi evine getirip öldüren, böylelikle "farklı yerler" koşuluna uymayanlar çıkmış olsa da, (tıpkı, elinizde tuttuğunuz bu kitapta yer verdiğim John Wayne Gacy,¹⁷ bir diğer Amerikalı seri katil Jeffrey Dahmer,¹⁸ ya da daha önce yayımlanmış bir kitabımda yer verdiğim Cavit İkbal¹⁹ gibi), FBI profilcileri standart tanımdan bu sapmayı "Kendi evlerinde öldürdüler ama, farklı yerlerde buldular" şeklinde açıklamıştır. Benzer şekilde sağlık personeli birçok seri katilin de cinayet mahalli hep aynı yer, çalıştıkları hastane olmuştur.

17. John Wayne Gacy, Jr. (1942-1994), 1972 ile 1978 arasında en az 33 genç erkeği cinsel saldırı sonrasında öldüren ve cesetlerin çoğunu evinin bahçesine gömen Amerikalı bir seri katildi. 1994'te idam edildi.

18. Jeffrey Lionel Dahmer (1960-1994), 1978 ile 1991 arasında 17 genç erkeği cinsel saldırı sonrası, parçalayan, cesetlerle de ilişkiye giren ve kanibalik girişimleri olan Amerikalı bir seri katildi. 1994 yılında Columbia cezaevinde başka bir hükümlü tarafından dövülerek öldürüldü.

19. Cavit İkbal Mughal (1956-2001), cami avlusunda bulunduğu 100'den fazla çocuğu cinsel saldırı sonrası parçalayan, ast fiçilerine koyup eriten ve çamuru kanalizasyona döken Pakistanlı seri katildi. Lahor cezaevinde intihar etti.

Seri katil yakalama rehberi

Belki başka teŖkilatların iŖine yarar ve yakalanmaları kolaylaŖır, ayrıca tehlike önceden fark edilebilir, kiŖi hiç öldürmeden durdurulabilir ya da en azından bir sonraki kurban kurtarılabilir ümidiyle seri katillerin neden, kimi, nerede, nasıl öldürdüğü ve daha sonra ne yaptıkları hep sınıflanmaya çalıŖılmıŖtır. Bu yazı, nasıl yakalandıklarıyla ilgili.

Bilinen seri katiller birbirine pek benzemez, bu yüzden yakalanma Ŗekilleri de çeŖitlidir. Dünya genelinde 300'ü aŖkın seri katilin yakalanmasında yürütölen geniŖ çaplı uzun soluklu soruŖtırmalara rağmen dikkat çeken baŖlıca özellik, bunların önemli bir bölümünde son noktayı koyanın polis değıl, katilin kendisi olduğıdur. Kısacası katil, polisin baŖarısı sayesinde değıl, kendi hatası yüzünden yakalanmıŖtır.

Bir avuç izi, bir parmak izi ya da bütün gayretlerine rağmen DNA elde edilebilecek bir biyolojik kalıntı bırakanlar çoktur. Ama kurbanın fotoğrafını yanında taşıyan, mezarını ziyarete giden, parçalarını buzdolabında saklayan, olay yerinde kimliğini düşüren (Peter Goebbels), kadını öldürdüğü otele gerçek adıyla kayıt yaptıran (Neville Heath), kurbanın kanı bulaŖmıŖ saçını kestirmek üzere berbere giden (Earle Leonard Nelson), meyhanedeki dostlarına hastalarını nasıl öldürdüğünü anlatan (Waltraud Wagner), hatta cesetleri attığı yeri haritada iŖaretleyip gazetecilere gönderen (Maury Travis) bile vardır. İşte bu nedenle seri katillerin nasıl yakalandığı kolay sınıflanamaz. Buna rağmen, ille de bir sınıflama isterseniz Ŗöyle sıralayalım ve her biri için birkaç örnek verelim:

1. Kurbanını serbest bırakan katil
2. Suç sırasında kendi ölen katil
3. Polise giderek teslim olan katil
4. Cinayetin hemen öncesinde kurbanla birlikte olduğu saptanan katil
5. Polis ya da medyayla iletişime geçen katil
6. Eylem sırasında yakalanan katil
7. Kurbanını elinden kaçırarak katil
8. Ölüme terk ettiği kurbanın yaşayıp olanları anlattığı katil
9. Olay yerinde bulunduğu kesinleşen katil
10. Kurbanla ilişkisi görgü tanığı dışındaki bir bağlantıyla saptanan katil
11. Başka bir suç nedeniyle tutuklanan katil
12. Onu tanıyan biri tarafından ihbar edilen katil

Son kurbanı serbest bıraktı

Seri katiller, kurbanların pek azını, kaçırdıktan ya da tecavüz ettikten sonra serbest bırakır. Ama bir de bırakırsa, yakalanması an meselesidir, çünkü mağdur genellikle hemen polise başvurur ve hatırlayabildiği ne varsa anlatır. Bobby Joe Long, Florida'da 10 kadın öldürmüştü. Son kurbanını günlerce evinde tuttuktan sonra her nedense salıverdi. Kadın, adamın kendisini nereden kaçırdığından başlayarak, otomobilinin plakasına kadar bildiği her ayrıntıyı aktardı. Polisin elinde, diğer mağdurların üzerinden topladığı kırmızı renkte oto halısı lifleri vardı, bunların aynı otomobil halısına ait olduğunu saptamışlar ama bir türlü arabayı bulamamışlardı. Son kurban sayesinde Long yakalandı ve onu neden öldürmediğini hiçbir zaman anlatmadı.

Benzer şekilde Düsseldorf Canavarı olarak bilinen, 60 kadar kişinin katili Alman Peter Kürten de, öldürmek üzere kaçırdığı Maria Budlick'i önce evine, ardından Grafenberger ormanına götürdü, tecavüz ettikten sonra, daha öncekilerden farklı olarak, öldürmedi. Kadın polise gittikten kısa bir süre sonra Kürten'i yakaladılar.

Öldürmeye gidip öldüler

Suç işlerken öldürülen seri katil sayısı da iki elin parmaklarını geçmez. Kamyon şoförü Wayne Nance, tecavüze kalkıştığı Bayan Kris Welles'in eşi Doug tarafından öldürülmüştü. Adamın kafasına beyzbol sopasıyla vurduktan sonra kadını silah tehdidiyle üst kattaki yatak odasına sokmuş, ancak Doug bulunduğu yerden kalkarak tüfeğini almayı başarmış, yukarı çıkıp saldırgana ateş etmişti.

Tabii bir de Texas'lı eşcinsel seri katil Dean Corll gibi, 200 dolar karşılığında kendisine genç erkek kurbanlar bulan suç ortağı Elmer Wayne Henley'in kız arkadaşını öldürmeye kalkışmak gibi akılsızlık edenler var. Altı kurşunla Dean Corll'ün canını kimin aldığı tahmin etmişsinizdir.

Yaşamları ve cinayetleri iyi belgelenmiş seri katillerden sadece dördü, polise teslim olmuştur. Bunlardan biri, annesini ve onu ziyarete gelen bir arkadaşını öldürdükten kısa bir zaman sonra, 1973 baharında bir pazar sabahı, belli bir hedefi olmaksızın otomobil kullanan, aniden telefon kulübesi önünde durarak Santa Cruz polisini arayan Edmund Kemper'dır. İki metrelik boyu, 140 kilo ağırlığıyla küçük bir dev olan Kemper, bu noktaya gelmeden çok önce, henüz 10 yaşında evin kedisini canlı canlı gömmüş, ardından başını kesmiş, hayvanın kafasını ganimet gibi yanında gezdirmişti. "Madem o kadar seviyorsun, öğretmenini neden öpmüyorsun?" diye soran kız kardeşine, "Öpebilmek için önce öldürmem gerek" dediğinde hâlâ ilkokul öğrencisiydi. 14 yaşında dedesini, ninesini, ileri yaşlarda altı okul arkadaşını öldürmüştü. Bu satırlar kaleme alındığında California Vacaville'deki eyalet cezaevindeydi.

Wayne Ford, 1998 Kasım ayında Humboldt polis karakolundan içeri girdi ve "Afedersiniz rahatsız ediyorum, teslim olabilir miyim?" diye sordu ve dört kadın öldürdüğünü itiraf etti. Ona inanmayacaklarını bildiğinden son kurbanının göğsünü cebine

koyup getirmişti. Wayne 2006'da idama mahkûm edildi, bu satırlar kaleme alındığında (Ocak 2013) California'nın en eski ve halen idam cezalarının infaz edildiği tek cezaevi olan ünlü San Quentin'de ölümü beklemekteydi.

Onları gören oldu

Antone Costa hayli çapkın bir adamdı. Son iki kurbanının cesedi bulunmadan az bir zaman önce, küçük kasabada onu kadınlarla gezerken gören oldu. Bu yetmezmiş gibi, cinayetleri izleyen günlerde kadınlardan birinin otomobilini kullanarak etrafta dolaşmaya kalktı. Polis yolda durdurup, arabanın asıl sahibine ne olduğunu sorduğunda, "Buraları terk etti, giderken de arabayı bana bıraktı" şeklinde pek ikna gücü olmayan bir gerekçe üretti. Costa, en az altı kadını öldürdü. Belki de daha fazlası vardır, ama bilinmiyor. Wayne Boden de tıpkı onun gibi, son kurbanını otomobiline alıp bir hayli dolaştı, sonra kıza tecavüz etti, öldürdü ve yol kenarına attı. Ertesi gün dayanamadı, otomobiline bindi, gidip ceset hâlâ orada mı diye kontrol etti. Bu arada aracı görüp tanıyan biri polise haber verdi.

Bağla -işkence et- öldür (Bond - torture - kill) ya da kısa adıyla BTK katili adıyla bilinen Dennis Lynn Rader, 10 kişiyi öldürdükten sonra medyaya bir bilgisayar disketi gönderdi. Polis, bu disketin Lutheran Kilisesi'yle bağlantılı olduğunu saptadığı gibi, Dennis Rader'in adına da ulaşarak yakaladı. Rader'e benzer biçimde, medyayla iletişimi sayesinde yakalanan bir diğer seri katil, 12 kişiyi öldürmüş Maury Travis'tir. Travis'i ele veren, yerel gazetelere gönderdiği, cinayetlerin ayrıntısını anlatan mektuplardı. Aynı şekilde Pakistanlı Cavit, polisin bir türlü kendisini bulup, durduramamasından öylesine sıkılmıştı ki, gazetelere "Bu gidişle değil 100, 200 çocuk dahi öldürsem, kimse farkına varmayacak, bu ne biçim memleket?" diyen mektuplar gönderdiğinden yakalandı.

Artvin Canavarı gibi yakalandılar

Harvey Glatman, dördüncü kurbanını kaçıırken; ender kadın seri katillerden kanibal Jeanne Weber ise ev sahibinin oğlunu boğazlamaya kalktığı anda yakayı ele verdiler. Geride bıraktıkları, delillendirilebilmiş toplam kurban sayısı en az 13, en fazlasının kaç olduğunu kimse bilmiyor. Bu ikisi gibi cinayet sırasında yakalananlar olduğu gibi, öldü diye terk ettikleri ama şans eseri hayattan kopmamış kurbanların konuşabilmesi sayesinde eylemleri noktalanlar da var. Üstelik sayıları bir hayli fazla.

Örneğin, gözüne kestirdiği avlarının başına vurarak etkisiz hale getiren, bu yüzden “Çekiç” lakabıyla tanınan, “Tanrı emir verdi, bu insanların tecavüzü, katli ve parçalanması O’nun büyük planının bir parçasıdır. Başındaki geniş kukuleta nedeniyle insanlar O’nun yüzünü göremiyor” diyen Harvey Louis Carignan bunlardan biridir. 1968 yılında bir muhallebiciyi soyan Richard Tingler, parayı alıp kaçmadan önce, el ve ayaklarını bağladığı 15 ve 18 yaşındaki iki gencin başına otomatik silahını dayayarak infaz etmiş, dükkân sahibi kadını, askı teliyle boğduğunu sanarak olay yerinden ayrılmıştı. Kadın ölmedi ve konuşabildi.

“Baltacı” lakaplı Artvin Canavarı Adnan Çolak, 1996 yılında başlayan cinayet zincirinde 11 kişiyi öldürüp, tecavüz etti, cenaze namazlarını kıldı. 12. kişi, Artvin merkeze birkaç kilometre uzaklıktaki Salkımlı Köyü’nde oturan 58 yaşındaki Hediye İpek’in boğazını tülbentle sıkıp bayıltıldıktan sonra tecavüz etti. Çolak, kadını öldü sanıp gitti. Komşularından yardım istedikten sonra hastaneye kaldırılan Hediye İpek, saldırganı tanıyordu. Eşkalini en ince ayrıntısına kadar polise verdi. Polis aynı gün saldırganı yakaladı. Evli ve üç çocuklu Adnan Çolak, Zonguldak 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından altı kez idam, iki kez 20 yıla mahkûm oldu. Dokuz yıl yattıktan sonra, medyanın “Rahşan affı” olarak adlandırdığı şartlı salıvermeden yararlandı, 2005 baharında salıverildi. Yaşlı insanları öldürme nedenini “Yaşlı insanları öldürüyor-

sam da bunlar zaten zamanlarını doldurmuşlar. Onlar bizim yemimize fazladan yaşıyorlar. Belki de bizim kismetimizi yiyorlar. Hem kendimi tatmin ediyordum, hem de onları öldürerek toplumu rahatlatıyordum...” şeklinde açıkladı.

İyi plan yapan seri katiller

Dört kişiden fazlasını öldürdüğü halde, hâlâ yakalanmamış olan bir katil, iyi planlama yapıyor demektir. İşte bu gibilerine “organize seri katil” deniyor. Çünkü kimin kurban olacağını seçmek, onu nasıl kandırıp otomobiline alacağı, evine ya da ıssız bir yere götüreceğini belirlemek, nasıl, neyle öldüreceğine karar vermek, delil bırakmamak için neleri yapmaması gerektiğini bulmak, bir de cesetten nasıl kurtulacağını belirlemek uzun planlamalar gerektirir. Başlarına gelebilecek en kötü şey, avı elinden kaçırmaktır. Zaten bu sayede yakalanırlar.

Jeffrey Dahmer’ın son kurbanı Tracy Edwards, yatak odasında ölümün kokusunu alıp, garip şekiller verilmiş genç erkek fotoğraflarını ve karşısındaki adamın elindeki kasap bıçağını gördüğü anda nasıl bir cehennemin içine düştüğünü fark etti, üzerine doğru gelmekte olan şeytanı can havliyle tekmeledi ve kendisini dışarı attı. Sol bileğine takılı kelepçe, yarı çıplak biçimde, yoldan geçmekte olan Milwaukee polis teşkilatından memur Robert Rauth ve Rolf Mueller’in bulunduğu devriye aracını durdurdu ve polisleri Dahmer’ın evine götürdü. Buzdolabındaki kesik başları ilk gören bu polislerdir.²⁰

Gerard Schaefer, iki kadın kurbanını, daha sonra gelip öldürmek üzere bir ağaca bağlayarak terk etti, ancak kadınlar kaçıp,

20. Jeffrey Dahmer, 20 yıl içinde 16 genç erkeği öldürmek, parçalamak ve kısmen yemekten suçlu bulundu. İlk cinayetini işlediğinde 18 yaşındaydı. Wisconsin’de idam cezası bulunmadığından 1992’de, 957 yıl hapse mahkûm oldu. İki yıl sonra cezaevinde bir başka mahkûm Christopher Scarver tarafından öldürülmesine dövüldü. Dahmer’in yakalanışının tam 20. yılında, 22 Temmuz 1991’de acımasız seri katilin evine polisleri götüren, böylelikle pek çok masumun canını kurtarmış olan 52 yaşına gelmiş Tracy Edwards, 26 Temmuz 2011 gecesi, bir köprü üzerinde, kendi gibi evsiz iki adamla kavgaya tutuştu. Biri suya düşüp boğulunca, bu kez kendisi adam öldürmekten yargılandı.

polise ulaşabildiler. Çoğu çocuk yaşıta 70'e yakın kişinin kanına elini bulamış Tommy Lynn Sells'in son kurbanı, 10 yaşındaki Krystal Surles, boğazı kesildiği halde, onu bulan komşuların yardımıyla hayata tutundu, robot resmin çizilmesini sağladı ve katili yakalattı. Teksas'ın en tehlikeli mahkûmları arasında sayılan Tommy Lynn Sells, 8 Kasım 2000'den bu yana idamını bekliyor.

Cinayet mahalline geri dönen Arthur Shawcross

Kimi suçlular, olay yerine bir nedenle geri döner. FBI'ın profilleme uzmanı Gregg McCrary, ABD'nin Rochester kentinde birbiri ardı sıra öldürülen seks işçisi kadınların katili her kim ise, cinayeti izleyen saatlerde yeniden yanlarına gelip kimini parçaladığı, kimine cinsel tacizde bulunduğunu saptayınca, polis son kurbanın hemen yakınındaki bir köprüye park ettiği arabasının yanında durup çevreyi izlemekte olan Arthur Shawcross'un ehliyetini görmek istedi. "Yok" dedi adam, "15 yıl kadar cezaevinde kaldığım için, ehliyetim yok."

Başlangıçta, aradıkları katilin Shawcross olabileceğine pek ihtimal vermediler. Çünkü uzun yıllar önce öldürdükleri iki küçük çocuktı, şimdikiler ise birer sokak kadını ve kitaplar, seri katillerin avlarının niteliğini pek değiştirmediğini yazardı. Fotoğrafını çekmek için izin istediler ve onu serbest bıraktılar. Ertesi gün fotoğrafı gösterdikleri pek çok seks işçisi onu tanıdı. Sık gelen bir müşteriydi ve birinin ölü taklidi yapmasını istemişti. Uzun etmeyelim, Shawcross, denetimli serbestlikten yararlanarak cezaevinden çıktıktan bir yıl sonra yeniden öldürmeye başlamış ve bir yıl içinde 12 kadının canına kıymıştı. 250 yıl hapse mahkûm oldu. Bir kızı ve bir kız torunu olan Shawcross, 10 Kasım 2008'de kalp krizinden öldü.

İnsan etinin klozet tıkayacağını düşünemeyen Dennis Nilsen

İngilizlerin seri katillerinden Dennis Nilsen'i ele veren cehaletiydi. Parçaladığı cesetleri –ki toplamda 15 genç erkektiler– tuvalete attığında, sonunda kanalizasyonun tıkanacağını akıl edemedi. Askerliğini yaparken mutfakta görevlendirilmiş olması nedeniyle öğrendiği bıçak kullanma becerisi sayesinde öldürdüğü evsiz, kimsesiz ve genellikle eşcinsel erkekleri kolayca parçaladı. Bahçeli bir evde otururken mesele yoktu da, Londra'nın merkezine 25 dakika uzaklıktaki 23 Cranley Gardens adresindeki apartmana taşınınca işler değişti, çünkü cesetlerden kurtulması neredeyse olanaksızdı.

Eve gelen komşular, elbise dolaplarının, mutfak, komodin ve büfe çekmecelerinin yanından geçerken garip, ağır, ekşi kokuyu fark etseler de ne olduğunu hayal bile etmeleri mümkün olmadı. Aslında koku, bunların içindeki çöp poşetlerinden gelmekteydi. Çünkü poşetlere iç organları doldurmuştu. Nilsen, ayrıca kurbanlarının baş, el ve ayaklarını kaynar suda haşlayarak etlerden kurtulmaya çalıştı, kalıntıları tuvalete attı ve sifonu çektiğinde, her şeyin denize kadar gideceğini sandı. Elbette öyle olmadı, sonunda apartmanın kanalizasyon gideri tılandı.

Tamirata gelen Dyno-Rod şirketinin elemanları, amirlerini arayıp bilgi verdiler. “Boruları, ete benzer bir şeyler tıkamış, ama merak etmeyin, hepsini açtık, sorun kalmadı” dediler. “Yalnız bir gariplik var, aralarında kemiğe benzer küçük beyaz şeyler de vardı.” Polis durumdan haberdar edildi, atıkları patolog Dr. David Bowen inceledi. Başmüfettiş Peter Jay, doktorun “Bunlar insan eti ve insan kemiği” demesi üzerine yanına iki memur alarak Nilsen'in oturduğu apartmana gitti, işten dönmesini bekledi.

“Şu tıkanan tuvaletiniz için geldik” dediler. “Tuvaletten size ne?” diye sordu katil, “Siz sağlık müfettişi misiniz?” Fazla direnemedi, eve girdiklerinde çürük et kokusunu fark eden polis-

ler, “Tuvalete insan eti ve kemiği atmışsınız, ölünün geri kalanı nerde?” diye sordular. “Dolabın içinde” deyince alıp götürdüler. Başmüfettiş arabada merak edip sordu “Kaç kişiyi öldürdünüz?” “Tam olarak hatırlamıyorum” dedi sakince adam “1978’den bu yana 15 ya da 16, tam hatırlayamadığım için özür dilerim.” Dennis Nielsen, Birleşik Krallık yasaları uyarınca ölünceye dek cezaevinde kalmaya mahkûm edildi.²¹

Çok kocalı ve aceleci Nannie Doss

Nannie Doss, 1920 ile 1954 yılları arasında dört kocasını, iki çocuğunu, iki kız kardeşini, annesini, torununu ve bir yeğenini öldürdü. Yakalanması aceleciliğindendir. Şöyle ki:

Dini bütün, temiz tıraşlı son kocası Samuel Doss ile 1953 yılında evlenen güler yüzlü anneanne, eşinden pek memnun değildi. Çünkü hiç romantik değildi ve çok sevdiği aşk romanlarını küçümsüyordu. Gripe benzer şikâyetlerle hastaneye kaldırılan adama bir sindirim yolu enfeksiyonu tanısı kondu. Tedavi edildi ve 5 Ekim’de taburcu oldu. İşte o gece Nannie onu öldürdü ve hayat sigortasının sahibi oldu. Ölümünün sabahında gayet sıhhatli olan adamın aniden ölümü aile doktorunu huzursuz etti ve otopsi yapılmasını istedi. Doğrusu kadın, bedenindeki arseniğin bulunacağını hiç hesaplamamıştı. 1955’te, mahkeme onu kadın olduğu için idama değil sadece ömür boyu hapse mahkûm etti. Doss, 10 yıl sonra Oklahoma Eyalet Cezaevinde lösemiden öldü.

21. İngiltere ve Galler’de ölünceye dek cezaevinde kalma cezası verilmesi mümkündür. Şubat 2007’de, bu cezayı alan üç katil, Jeremy Bamber, Peter Moore ve Douglas Vinter, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne başvurdular, ancak mahkeme cezanın insan hakkı ihlali olmadığına karar verdi. Halen yaklaşık 60 kişi bu cezayı çekiyor ve yapılan bir ankette, cezaevinde ölümü beklemektense idam edilmek istiyorlar. Bunlardan biri, suç ortağı Myra Hindley ile birlikte 1963 ile 1965 arasında beş çocuğu öldüren ve halen 75 yaşında olan Ian Brady. Myra Hindley, 60 yaşında cezaevinde kalp hastalığından öldü. Aynı cezaya çarptırılmış, tarihin kanıtlanmış en fazla sayıda cinayeti olan (250’den fazla) doktor Harold Shipman dört yıl yattıktan sonra 58. yaş gününde, üç gün içinde dört kişiyi öldüren Daniel Gonzalez de, cezasının üç yılını çektikten sonra 26 yaşında intihar ettiler.

Mary Beth'in kısa ömürlü çocukları

Mary Beth Tinningi 13 yıl içinde kimini kendi doğurduğu, kimini evlat edindiği çocuklarını öldürdü. Bir değil, iki değil ama dördü kesin, üçü muhtemel. Hepsini doğal ölüm gibi gösterecek ölçüde akıllıydı. İlginç olan çocuklar ölürken yanlarında sadece Mary Beth'in olmasıydı. Daha ilginç olan, komşularının kendisine acıyıp, ilgi göstereceğini diye onları öldürmesiydi. 20 yıldır cezaevinde, bu satırlar yazıldığında (yani 2013 yılının ilk ayında) üçüncü kez denetimli serbestlikten yararlanmak üzere yaptığı başvurunun cevabını bekliyordu.

Çocuklarını öldüren annelerin sayısı az değildir. Ancak, Mary Beth'i, iki yaşındaki Kaan ve üç yaşındaki Hakan Selim'i haşere ilacı içirerek öldüren Antalyalı Fatma D. ile aynı kefeye koymak doğru olmaz. Çocuklarına verdiği zehirden kendi de içerek intihara kalkışan, evden çıkan ve bir otomobilin önüne atlayan Fatma'nın eşi cezaevindeydi. Geride bıraktığı mektup, çok şey anlatır:

Ölümümüzden kimse sorumlu değildir. Ben çocuklarımı arkamda bırakmamak için öldürdüm. Kendim çok kötüyüm. Kocam, aşkım bitanemi hapse attılar. Ben ona kıyamam, kendisine iyi baksın. Seni çok seviyoruz aşkım. Fikriye anne (kayınvalidesi) seni çok seviyorum. Kendi annemi sevmiyorum, onu hiç affetmiyorum, kardeşimi de affetmiyorum. Onlar bana evlendiğimde hiç yardımcı olmadılar. Şimdi rahat rahat yaşasınlar.

Benzer şekilde Muğla'nın Milas İlçesi'ndeki iki çocuğunu defalarca bıçakladıktan sonra kendi yaşamına son vermek isteyen anne Tuğba G.'nin ruh halini, gerek Mary Beth'den, gerekse 2001'de altı aylık en küçüğü dahil, beş çocuğunu banyo küvetinde boğan Texas'lı Andrea Yates'den ayrı tutmak gerek. Bir jüri, 2006 yılında Andrea'nın akli dengesinin yerinde olmadığına karar verdi. Önce

yüksek güvenlikli Kuzey Texas Eyalet Hastanesi'nde tutulan kadın, şimdilerde düşük güvenlikli bir başka hastanede bulunuyor. Ömür boyu hapse mahkûm edilen Andrea'nın 40 yıl sonra dene-timli serbestliğe hak kazanma başvurusu ise reddedildi.

Ted Bundy'yi yakan Volkswagen merakı

Kimi seri katiller, her bir cinayette kendilerine güvenleri arttığından giderek daha dikkatsiz davranmaya başlar ve bu sayede yakalanır. Kimisi, cinayet yüzünden değil, başka bir suç işlediklerinden tutuklanır, katil oldukları sonra anlaşılır.

Sayısı tam olarak bilinmemekle birlikte, en az 30 genç kadın ve kızı kaçıran, tecavüz eden, öldüren ve kısmen de olsa ölüle-rini yiyen, hiçbir olay yerinde parmak izi ya da başkaca delil bırakmayan (Lisa Levy'nin bedenindeki, adli dış hekimi Dr. Richard Souviron'un bilirkişilik yaptığı, çok tartışılan ısırık izi hariç) Amerikalıların ünlü ve bir o kadar yakışıklı seri katili Ted Bundy, 1975 yılının Ağustos ayında çaldığı turuncu kaplumbağa tipi Volkswagen aracıyla şehirlerarası karayolunda gitmekteydi. Trafik polisinin "sağa çek" komutuna uymayınca önü kesilerek durduruldu.

Memur, şoför mahallinin yanındaki yolcu koltuğunun eksikliğini fark edince, aracın içini ve bagajını inceledi. Bir ski maskesi, iç çamaşırından yapılmış ikinci bir ski maskesi, kelepçeler, çöp poşetleri, ip, buz kıracağı ve bir levye bulunca, durdurduğu adamın hırsız olduğunu düşündü. Bundy durumu, "Ski maskesini kayak yaparken kullanıyorum. Kelepçeleri çöpte buldum, kalanı da her evde bulunabilecek olağan malzemeler" şeklinde açıkladı. Ancak Dedektif Jerry Thompson dikkatli bir polisti. Bir yıl önce benzer eşkalde bir adamın ve aynı marka aracın, Bayan Carol DaRonch'un kaçırılmasında karşısına çıktığını hatırladı. Ayrıca Bayan Elizabeth Kloefer 1974'te polisi iki kez arayarak, ortadan kaybolan genç kızların Ted Bundy adlı birisiyle ilgisi olabile-

ceğinden söz etmişti. Bundy'nin evi arandı, cinayetlerle bağlantısını kanıtlayabilecek bir ipucuna ulaşamadı. Halbuki marangozluk aletlerinin bulunduğu odanın bir dolabında, kaçırıp öldürdüğü kızların polaroid fotoğraflarının yer aldığı bir albüm vardı. Söylemeden geçmeyelim, Ted Bundy'ye verilen idam cezası, 24 Ocak 1989 sabahı, saat 7.16'da Florida'nın Raiford Cezaevi'ndeki elektrikli sandalyede infaz edilirken, dışarıda birikmiş iki bin kadar gösterici "Yan, Bundy, yan" çığlıklarıyla dans edip, şarkı söylemekteydi.

Seri katillerin neredeyse yüzde 20'si, suç ortağı, hücre arkadaşı, aile bireyi, komşusu, sevgilisi gibi onu tanıyan biri tarafından ele verilmiştir. Kuşkusuz en güzel örnek, bombacı Ted Kaczynsky'nin yakalanışıdır. Daha önce de belirttiğim gibi, yazı stilini tanıyan kardeşi ve baldızı polisi arayarak, imzasız tehdit mektuplarını onun yazmış olduğundan kuşkulandıklarını söylemiş, kaldığı kulübenin yerini bildirmişlerdir.

Alkollü araç kullanmaktan hapse girdi, seri katil çıktı

Günümüzde seri katilleri yakalamanın yolu artık DNA'dan da geçiyor. 43 yaşındaki Francisco Acavedo alkollü araç kullanmaktan cezaevine girdiğinde, hiç kimse onun New York'lu üç genç kadının katili olduğunu aklına bile getirmedi. Maria Ramos 1989'da, Tawanda Hodges 1991'de ve Kimberly Moore 1996'da ölü bulunmuştu. Ne garip ki her üçüyle, dövülüp boğulmadan önce, cinsel ilişkiye girilmişti ve benzer biçimde öldürüldükleri kimsenin dikkatini çekmemişti.

Acavedo 2009'da cezaevindeyken denetimli serbestliğe baş vurdu ve yasanın bu olanağından faydalanan herkes gibi DNA örneği verdi. Alışlageldiği üzere DNA profili kısaca *Codis* olarak adlandırılan ve olay yerlerinden ya da kurbanlar üzerinden elde edilen biyolojik örneklerin DNA profil bilgisini içeren Combined

DNA Index System'ine (birleşik DNA veritabanı) yüklendi. Her üç kadının katili olduğu anlaşılan Acavedo, 17 Ocak 2013'te 75 yıl hapse mahkûm edildi. Eğer denetimli serbestlikten yararlanmak üzere tükürük örneği vermeseydi, bir seri katil olduğu belki de hiçbir zaman anlaşılmayacaktı.

Boşuna aranan transseksüel seri katil

Alman polisi seri katilin peşini hiç bırakmamıştı aslında. Yıllardır soruşturma dosyası hep ellerinin altındaydı, ama medyanın bundan haberi yoktu. Ta ki Heilbronn'da genç bir polis memuru öldürülünceye kadar. DNA delilleri, evvelce çok sayıda hırsızlık, gasp ve cinayetin faili ile polisi öldürenin aynı kişi olduğunu gösterince, polisin beceriksizliği gazetelerin ilk sayfalarında yer buldu.

O güne değin kimse katilin yüzünü görmemişti. Hayret verici olan, DNA analizine göre katil bir kadındı. Böylesi suçlar için pek alışık olmadık bir durum. Alışık olmadık durum, bundan ibaret değildi. Saldırganın, genellikle seri katillerde gözlenen herhangi bir *modus operandi*'si, yani davranış stili yoktu. Kâh orada, kâh burada suç işliyordu. Üstelik sınır ötesine de geçmekteydi. Cinayetlerden biri Fransa diğeri Avusturya'da işlenmişti. Tek bilinen, olay yerlerinin hepsinde bir erkeği gördüğünü söyleyen tanıklardı. Bu durumda genetik olarak kadın, dış görünümü erkek olan birini aramaları gerekiyordu, kısacası bir transseksüeli. Medya ona "Heilbronn Hayaleti" adını taktı. Çaresiz kalan polis, bilgi verecek olana 300 bin avro ödül vereceğini ilan etti.

Ödülü alabilen çıkmadı. Katilin kusursuz cinayetler işlemesinden değil, aslında etrafta bir seri katilin hiç bulunmamasından.

DNA saldırıgana değil, bir işçi kadına aitti ve kadın DNA örneklerinin alınmasında kullanılan ucu pamuklu çubukları imal eden bir fabrikada çalışmaktaydı. Bir ihtimal, çubukların üzerine pamukları sararken parmak uçlarını arada bir tükürüğüyle ıslat-

maktaydı. Bir diğeri, elinde eldiven olmadan iş yapması ve terinin pamuklara bulaşmasıydı. Her ne hal ise, Avrupa polisinin hayali seri katil Heilbronn Hayaleti'nin peşinde yıllarca koşmasına neden olan bu olay, DNA analizlerinin psikolojik boyutunun ne kadar ağır bastığını gösteriyor. Bir ülkedeki cinayetle diğer ülkedeki cinayet arasında geçen sürenin azlığını, kurbanların hiçbir ortak yanı bulunmamasını, öldürmede kullanılan tekniğin farklı oluşunu bir yana bırakıp, genetik delile körü körüne güvenerek transseksüel bir seri katilin varlığına inanılıyor.

Parmak izi ve DNA karşılaştırmaları önyargıdan etkileniyor

Objektif ve hatasız olduğu kabul edilen bilimsel delillerin psikolojik önyargılardan ne kadar çok etkilendiğine daha önce de tanık olduk. Tek yumurta ikizlerinde dahi farklı olan parmak izlerinin ideal koşullarda karşılaştırılması neredeyse olanaksızdır. Buna karşılık olay yerlerinden elde edilen parmak izleri bir ehliyet ya da pasaport başvurusunda alınan kadar düzgün değildir. Yapılan araştırmalar, karşılaştırmayı yapan uzmanların suçla ilgili bilgileri arttıkça önyargıların arttığını gösteriyor.

Londra'daki University College psikologları beş parmak izi uzmanına karşılaştırmak üzere parmak izleri verdiler ve bunların daha önce FBI tarafından incelendiğini ve hatalı olarak aynı kişinin parmak izleri olduğunu saptadıklarını söylediler. Delillerin farklı bilirkişiler tarafından incelenmesi olağan bir uygulamadır. Ancak bu kez uzmanlar, parmak izlerinin aynı kişiye ait olmadığını öğrenmişlerdi. Beş uzmandan sadece biri, izlerin aynı kişiye ait olduğu sonucuna vardı. Diğerleri farklı kişilerin izleri olduğunu bildirdiler. Halbuki izler, gerçekten aynı kişiye aitti, üstelik araştırmaya katılan beş uzmanın birkaç yıl önce incelediği ve aynı kişiye ait olduğunu söyledikleri parmak izleriydi.

Aynı önyargılar DNA analizlerinde, kapalı devre televizyon ka-

yıtlarının, mermilerin, el yazılarının karşılaştırılmasında da gözlenir. Bu yüzden bilirkişiler, olayla ilgili hiçbir bilgiye sahip olmamalıdır.

Gelelim o çok güvenilen DNA sonuçlarına... Bugün gelinen noktada, hemen her şeyin insan eli değmeden gerçekleştirildiği analizlerde, iyi kalitede bir biyolojik örneğin DNA profilini elde ederken hata yapmak neredeyse olanaksızdır. Ancak olay yerinden, kurban üzerinden, cinayet silahından elde edilen biyolojik örnekler sıklıkla tek değil, birkaç kişinin DNA'sını içerir. Bu yüzden mesele artık "barkodların karşılaştırılması"ndan çıkar, şüphelinin DNA profilinin, barkod parçacıkları arasında bulunup bulunmadığına karar verilmesine gelir.

Parmak izi deneyini yapan İngiliz psikologlar Itiel Dror ve Greg Hampikian, DNA uzmanlarına evvelce çalışmış oldukları karışimleri vererek yeniden analizlenmesini ve şüphelinin DNA profiliyle karşılaştırarak olay yerinde bulunup bulunmadığının saptanmasını istediler. Uzmanlar sonuçlarda anlaşılmadığı gibi, soruşturma süreciyle ilgili bilgi sahibi olanlarla olmayanlar birbirinin tam tersi kanaate vardılar.²²

Bu yazdıklarım elbette adli bilimlerin kıymetini azaltmaya yönelik gayretler değil. Ancak, bilimsel delillere hayranlığın giderek arttığı günümüzde, kriminal laboratuvar çalışanlarının soruşturma hakkında fazla bilgiye sahip olması ve önyargıları, her olayda ve her ilişkide olduğu gibi, teknolojinin geldiği en üst olanaklardan yararlandığı koşullarda bile, sağlıklı kararlar almasını, gerçeği bulmasını engelleyebilir, suçluyla suçsuzu ayırmada gözlerini kör edebilir, telafisi mümkün olmayan hatalar yapılmasına yol açabilir ve milyonlarca insanı tıpkı Heilbronn Hayaleti gibi, olmayan bir seri katilin varlığına bile inandırabilir.

22. Itiel E. Dror ve Greg Hampikian, "Subjectivity and bias in forensic DNA mixture interpretation" *Science & Justice* 51:4, 204-208, 2011

Ayağı prangalı küçük tanık

En soluk mürekkep en iyi hafızadan güçlüdür.

Çin atasözü

Haftanın son günüydü. Zilin çalmasına az kalmıştı. Yemekten sonraki ilk derste “Ayn Öğrencisi” ödülünün kendisine verileceği söylenmişti. Mutluluktan havalara uçuyordu. Tam o sırada sınıfın kapısı açıldı. Biri kadın, siyah üniformalı iki polis girdi içeriye, öğretmenin yanına gittiler, kulağına bir şeyler fısıldadılar. Adını duydu birden. Ayağa kalktı. Az sonra bileklerinde kelepçe, devriye otosunun arka koltuğunda oturuyordu ve henüz 11 yaşında küçük bir kızdı.

O hırsız değil, katil değil, sadece tanıktı

Onu hırsız mı sandınız? Yoksa katil mi? Küçük bir kız çocuğunu kelepçeleyip götürmelerini nasıl açıklarız yoksa. Zaten arkadaşları da, öğretmenleri de suçlu biri olduğunu düşünüp, arkasından bir sürü laf ettiler. Aslında iki yıl önce polise anlattıklarını bir de hakime hanımın önünde tekrarlamasını istemişlerdi. İşin kötüsü adliyeye ulaştıklarında hanımefendinin bu sıcak temmuz ayının cuma günü mesai bitimini bile beklemeden göl kıyısındaki yazlık evine gittiği ortaya çıktı. Kızcağızı pazartesi sabahına kadar, yani üç gün, üç gece, tek başına, bir demir ranza, bir battaniye, yarım ekmek, bir tas çorba ve çokça gözyaşıyla başbaşa bırakarak çocuk cezaevinde tuttular. Zamanı geldiğinde de “Ayn Öğrencisi” olmaya ramak kalmış küçük kıızı, avu-

katının itirazlarına, annesinin yalvarışlarına aldırış etmeksizin, “yasalar böyle emrediyor” diyerek, sadece bileğinde kelepçelerle değil, kaçmasın diye iki ayağını birbirine zincirleyerek duruşma salonuna çıkarttılar.

O ne bir hırsız, ne bir katildi. O, bir görgü tanığıydı. İddia makamının elindeki tek görgü tanığı. Polis, ninesinin ameliyat olmak üzere başka bir kente gideceğini, kızı ve torununu da yanına götüreceğini öğrenmişti. Buna engel olmak zorundaydı. Az önce anlattığım gibi cezaevine atarak ve zincire vurarak yaptı. Gerçi çok sonra, küçük kızın ailesi polisin akıl almaz davranışını yargıya taşıdı, ama önce küçük kızın küçük gözlerinin iki yıl önce nasıl büyük bir şeye tanık olduğunu anlatayım.

Onu en son saat kaçta gördünüz?

Kenarı dantelli, beyaz geniş yakalı, beyaz üzerine pembe-yeşil büyük çiçekli, uzun bir elbisesi vardı. Omuzlarına uzanan koyu sarı saçları. Ayağında siyah çizmeler. Hemen her gün aynı kıyafette olmasına şaşmamalı. O, dokuz yaşındaydı, üç kız kardeşin en büyüğü. Fakir sayılırlardı. Göle ve çevresindeki ormana yakın, birbirine paralel dar sokakların iki yanına sıralanmış, bahçe içinde, iki katlı, derme çatma bir evde oturuyorlardı. Tıpkı mahalledeki diğer çocuklar gibi. Babasını hatırladığı pek söylenemez. Evdeki genç adam, annesinin erkek arkadaşıydı. Biraz sinirli, ara sıra bağırıp çağıran, ama o kadar. Zaten o olmasa herhalde aç kalırlardı, çünkü annesi çalışmıyordu. Okul çıkışı sokakta oynamasını severdi, tıpkı kasabanın diğer tüm çocukları gibi.

O gece göl kıyısında havai fişek gösterisi yapılacaktı. Bayan Rhonda Plank, kızlarını da alarak göl kıyısına gitmeyi planlamıştı. Saat 18.00 gibi masayı hazırladı. Dört tabak koydu. Kendisi ve üç kızı için. Erkek arkadaşı David Bauschman şehir dışındaydı, onlara katılmayacaktı. Ismarladığı pizza gelince, soğumadan yemeğe koyuldular. Büyük kız Cynthia Allinger henüz ortalıkta yok-

tu. Hani şu, pembe-yeşil çiçekli elbiseli olan. “Yine oyuna dalmıştır” dedi kadın.

Saat 20.00’ye doğru, karanlık basmaya başladığında, “Bu kadar gecikmesi normal değil” diye düşündü. Gitmesi mümkün olan birkaç arkadaşının evini aradı. Kız, yoktu.

Bayan Rhonda Park 911’e telefon edip “Kızım kayıp” dediğinde saat 21.30’a geliyordu.

Cinayet masası dedektifi Bayan Teresa Berg, anneye ilk karşılaştığında kadının soğukkanlılığı öylesine dikkatini çekmişti ki, not defterine ilk kaydettiği bu oldu. Çocukları kaybolan, kaçırılan ailelerle defalarca görüşmüş olan dedektif, ağlayan, bağırان, kendini oradan oraya atan çaresiz nice anneden sonra karşısında oturan makyajlı, sarı saçlı, düzgün giyimli kadının sakin konuşmasından huzursuz olmuştu. Kendisi de iki çocuk annesi olan deneyimli memur, o ilk karşılaşmadan başlayarak aylar boyunca hep annenin bir biçimde çocuğun ortadan kayboluşunda parmağı olduğundan kuşkulananacaktı. “Onu en son ne zaman gördünüz?” diye sordu. Kadın “Otomobilimi yıkarken gördüm, az ötede altı-yedi çocukla birlikte oynuyordu” diye cevapladı. “Saat kaçtı, hatırlıyor musunuz?” “Saat 12.30 civarındaydı sanırım, kolumda saat yoktu” dedi kadın. Aylar sonra aynı soru yeniden gündeme geldiğinde, bu kez kadın önce saatin 15.00, sonra 16.30 civarında olduğunu söyleyecek ve çocuğun en son saat kaçta görüldüğünün belirlenememesi, idamla yargılanan bir adamı savunanların eline olağanüstü güçlü bir silah verecekti.

Davul çalıyor, köpeği de var

Birkaç ay sonra emekliye ayrılacak olan ve son 12 yılını cinayet soruşturmalarıyla geçiren başkomiser Rick Adamson o gece, yani 4 Temmuz 1996’dan başlamak üzere, elinde ne kadar memur varsa harekete geçirdi, kasabanın tüm erkeklerini toplayarak gönüllü ekipler oluşturdu, gece boyunca çalınmadık kapı, çevrilme-

dik taş, bakılmadık ağaç dibi bırakmadı, çocuğu bulamadı.

Ertesi sabah Dedektif Teresa'nın ilk işi kayıp kızın evine yeniden gitmek oldu. Gerçi annesi pek faydalı olamamıştı ama, kızın boş vakitlerinde neler yaptığı, kimlerle görüştüğü hakkında bilgi edinmesi gerekiyordu. Teresa ve Cynthia'nın yedi yaşındaki kız kardeşi o günü hep birlikte geçirdiler. Küçük kız kimi zaman konuşarak, kimi zaman resim yaparak, ablası hakkında bildiği ne varsa anlattı. Hatta el ele tutuşup sokağa çıktılar, mahalle aralarında dolaştılar, birkaç blok ötedeki küçük ahşap kulübenin önüne geldiklerinde "Ara sıra buraya gelirdik" dedi kız. "Gazz burada oturur. Davul çalar, gitarı da var. Bir de küçük köpeği." Memur Teresa, eski evin tahta kapısının önünde durdu, birkaç kez vurdu. Açan olmadı. Sesi duyan yandaki komşu kadın pencereden sarkarak "Gazz, iki hafta önce buradan taşındı" diye seslendi, "çalıştığı gece kulübüne yakın bir yerde oturuyormuş." Teresa ve küçük kız el ele tutuşarak mahallede dolaşmaya devam ettiler.

Ertesi günlerde polis 500'e yakın ihbar aldı. Her birini olabildiğince değerlendirdi. Ama hiçbir sonuca varamadı. Başkomiser Adamson, bir ara kızın annesinin erkek arkadaşından şüphelendi. Adamın geçmişini destiklerinde defalarca kavgaya karıştığı, gözaltına alındığı, hatta gerek kadına gerekse kızlarına şiddet gösterdiği ortaya çıktı. Kızın ortadan kaybolduğu 4 Temmuz günü şehirlerarası bir tren yolculuğu yapmış ve geceyi 600 kilometre kadar uzaktaki bir otelde geçirmiş olsa da, belki küçük kız evin içindeki şiddete dayanamayıp, evi terk etmişti.

Polisin bir diğer şüphelisi, üç kız kardeşin yıllardır ortada görünmeyen biyolojik babasıydı. Üç yaşındaki en küçük kız doğduktan kısa bir süre sonra şiddetli geçimsizlik yüzünden boşanmışlar, çocukların küçük olması nedeniyle velayeti annelerine verilmişti. Polis, babanın büyük kızını kaçırmış olabileceğini düşündü. Yapılan araştırmada adamın silahlı soygun ve adam öldürmeye teşebbüsten 35 yıla mahkûm olduğu ve halen cezaevinde bulunduğu anlaşıldı.

Gazz'la birlikte el ele gördüm

Ertesi sabah bir ilkokul öğrencisi, dokuz yaşındaki Cier-ra Hull, kahvaltı sofrasında anneannesine “Biliyor musun ben Cynthia'yı dün gördüm” deyiverdi. “Hangi gün?” diye sordu yaşlı kadın. “Son gün” dedi çocuk, “Gazz'la birlikte el ele gördüm.” Elbette bu olağanüstü önemli bilgi, anneanneyle sınırlı kalmadı.

30 yaşlarındaki Gazz, asıl adıyla Guy Rasmussen, kasabanın birkaç kilometre uzağındaki bir barda çalan küçük orkestranın davulcusuydu. Ara sıra esrar kullanan, gitar çalan, paçaları kesik, rengi soluk blucin giyen, kısa kollu çiçekli gömleğinden vazgeçmeyen, uzun kıvrırcık saçlı, hippie kılıklı, 1960'lı yıllardan kalma bir müzisyendi işte. Küçük beyaz lekeli, siyah sevimli köpeğine çocuklar bayılırdı, tabii Gazz'a da bayılırlardı.

Cynthia'nın kayboluşundan iki hafta öncesine kadar tek katlı küçük ahşap bir kulübede otururdu. Hani şu Bayan Dedektif Teresa'nın Cynthia'nın kız kardeşiyle kapısına kadar gelip, kimseyi bulamadığından içeri giremediği yerde. O günden sonra polis, küçük bir kızın “El ele gördüm” deyişi dışında başkaca bir delil bulunmadığından Guy Rasmussen'i tutuklayamasa da ifadesini aldı, geçmişini araştırdı; gençliğinde 16 yaşında bir kıza cinsel tacizde bulunduğu, beş yıl cezaevinde yattığı, 1990'da 10 yaşında bir kız çocuğunu tacizden beş ay hüküm giydiği ortaya çıkınca nefes alışı bile izler oldu.

Kaybolmadı, kaçmadı, kaçırıldı

7 Temmuz'da aramalara FBI da destek vermeye başladı. Şerif Nik Dunbar bir basın toplantısı düzenledi ve “Bize kalırsa küçük Cynthia Allinger kayıp değil, evden kaçmış da değil. Elimizde delil olmamakla birlikte durumu artık bir kaçırılma olarak değerlendireyoruz” dedi.

FBI uzmanları çevrede oturan, evvelce cinsel suç işlemiş kim

varsa isim ve adreslerini istedi. Çünkü onlara göre bu kaçırmanın gerekçesi fidye ya da intikam değildi. Ellerini çabuk tutmazlarsa kızı canlı bulma ihtimalinin giderek azaldığının farkındaydılar. Komşu kentlerden getirilen özel eğitilmiş köpeklerle birlikte sayıları 100'ü aşan silahlı, maskeli FBI ajanı, gecenin bir yarısı önlerine konan listedeki 30'dan fazla eve neredeyse eş zamanlı olarak baskın düzenledi, oturanları gözaltına aldı. İşin ilginç yanı evlerin 26'sı Cynthia Allinger'le aynı sokaktaydı.

Göl kıyısındaki küçük kasabanın, bu fakir mahallesinde yaşayanlar kâbustan beterdi. Her sabah selamlaştıkları, işe gittiklerinde çocuklarını teslim ettikleri komşularının, evvelce bir kadına ya da çocuğa tecavüz etmekten hüküm giydiğini o gece öğrenenler, tıpkı evleri basan FBI ajanları gibi, bu kadar şüpheli nasıl olur da aynı mahallede kümelenir akıl sır erdiremediler. Ev baskınlarından bir sonuç alınamayınca köpekli timlerin sayısı artırıldı. Çember, ormanlık alana doğru genişletildi.

Medyum mektup yazdı, ceset bulundu

Kız kaybolalı iki hafta olmuştu. 17 Temmuz 1996 günü saat akşamın 20.30'unda çok garip bir şey oldu. Dedektif Robert Floberg metruk bir binanın 200 metre kadar arkasındaki çalılıklar arasında, birkaç eski halıya sarılı bir çocuk cesedi bulunduğunu bildirdi. Halıların üzerine boş bir su tankı konmuştu. Cesedin bulunduğu yer, Cynthia Allinger'in evine 700, şehirlerarası karayoluna 50 metre uzaklıktaydı. Burası, defalarca taranmış bir bölgeydi, hatta en son iki gün önce FBI'nın köpekli timlerince yeniden gözden geçirilmişti.

Olay yeri inceleme ekipleri yaptıkları ilk incelemede cesedin büyük bir olasılıkla Cynthia Allinger'e ait olduğunu söylediler, küçük beden morga, toplanan deliller kriminal laboratuvara gönderildi.

Cesede daha önce rastlanmamış olması yeterince tuhaftı. Ama daha da tuhaf olan, Dedektif Robert Floberg'in eliyle koymuş gi-

bi halıların altındaki cesedi nasıl bulmuş olduğuydu. Gerçi, “Buradan geçiyordum, burnuma pis kokular geldi, fenerimi yakıp etrafı inceleyince çalıların içindeki tümseği fark ettim” diye açıklasa da, işin aslı başkaydı.

Bir medyum, Dedektif Floberg’e mektup yazarak küçük kızın cesedini nerede bulacağını tarif etmişti. Dedektif, hizmet içi yönergelere aykırı olarak 17 Temmuz günü tek başına tarif edilen yere gitmiş ve cesedi bulmuştu. Yine her türlü yönergeye ve aldığı eğitime uymaksızın, olay yeri inceleme ekiplerinin gelişini beklemeden halıları bedenın üzerinden kaldırmış ve cesedin yerini değiştirmişti. Yaptığı bu değişiklikleri hiçbir yere kaydetmediği gibi, ertesi sabah delil toplamaya gelen ekiplere de söylemedi. Bu gerçek çok sonra, Guy Rasmussen cinayetle yargılandığında ortaya çıktı. Dedektif Floberg cesedi bulunduğı yerden ne kadar hareket ettirdiğini hatırlayamadı. Az sonra nedenlerini açıklayacağım gibi, adli entomolog yani böcekbilimcilerin çocuğun ölüm zamanını kesin olarak belirleyememesine de dedektifin bu usullere aykırı davranışı yol açtı.

Ancak dedektife mektup yazarak cesedin yerini bildiren medyum kimdi dersiniz?

Dedektife mektup yazan medyum, Gilbert Bauschman’ın yaşam koçu. Gilbert Bauschman, David Bauschman’ın babası. David Bauschman ise Rhonda Park’ın erkek arkadaşı. Peki, Rhonda Park kim? Öldürülen küçük kız Cynthia Allinger’in annesi.

Şimdi, düşünelim. Kurbanın ailesiyle bağlantısı olan bir medyum, bir dedektife cesedi nerede bulabileceğine dair ipucu veriyor. Dedektif, soruşturmada görevli bir polis değil. Dedektif, gece vakti tarif edilen yere tek başına gidiyor. Her bir şeyin yerini değiştiriyor, mahkemedeki çapraz sorgusuna kadar bu ayrıntıları anlatmıyor. Eğer medyumlara inanırsanız, bu olaylar size garip gelmeyebilir. Ama inanmazsanız, tek bir şey düşünürsünüz. Ancak çocuğı öldüren ya da ölümüyle bağlantılı olanlar, cesedin yerini bilebilir. Ne yazık ki mahkeme bu olasılığa hiç itibar etmedi.

Ağzında iç çamaşırı, üzerinde sigara yanığı

Küçük kızın cesedi bulunduktan sonra Guy Rasmussen yeniden sorgulandı. Çocuğun kaybolduğu gün nerede olduğu yeniden soruldu. DNA analizi için örnek alındı. FBI davranış bilimleri uzmanlarına göre katil bir yabancıydı, geçmişinde çocuklara karşı cinsel suçlar işlemişti ve Rasmussen bu profile uyuyordu. Rasmussen, 4 Temmuz'da kasabada olmadığında ısrar etti. "Geçmişimdeki iki suç nedeniyle benim öldürdüğümü sanıyorsunuz. Ben masumum" deyip durdu.

Dr. Ramoso'nun otopsi raporuna göre kızın cinsel organlarında çok sayıda yırtık bulunuyordu. Bu yara ve kanamalar, henüz canlıyken çekiç sapı, cam şişe gibi bir ya da birkaç yabancı cisimle cinsel saldırıya uğradığının kanıtıydı. Savunmanın bilirkişisi kriminal profilci Brent Turvey, Rasmussen'in suçsuz olduğuna inanıyor, mahkemenin dikkatini aile bireylerinden biri üzerine çekmeye çalışıyordu. Turvey bu yaraları öldürmeye hedefli olmayan, kısa süre içinde gerçekleştirilmiş, "sadistik cinsel doyumdan" ziyade, "cezalandırmaya yönelik" saldırılar şeklinde yorumladı.

Küçüğün iç çamaşırı ağzına tıkanmıştı. Dr. Ramoso çocuğun bu yüzden havasızlıktan boğularak öldüğünü bildirdi. Ayrıca bedeni üzerindeki dairesel izleri, sigara yanığı olarak yorumladı. Savunma bilirkişisi Turvey, yanık izlerinin dairesel olmasından yola çıkarak, çocuk öldükten, en azından bilincini kaybettikten sonra meydana geldiğini iddia etti. "Eğer sigarasını yaşarken söndürmüş olsaydı, çocuk acıyla hareket edeceğinden izler elips şeklinde olurdu" şeklinde fikir yürüttü. Turvey'in başka bir senaryosu daha vardı. "Belki de katil yalnız değildi, biri çocuğu tuttu, diğeri üzerinde sigarasını söndürdü." Turvey, işleri giderek karıştırmaya çalışsa da, polisin, savcının ve daha sonraları yargıçla jüri üyelerinin kafasını karıştırmaya, şüphelerini hippie kılıklı davulcu Guy Rasmussen'den uzaklaştırmaya gücü yetmeyecekti.

Guy Rasmussen'i kurtarmaya çalışan başkaları da vardı elbette. Onlardan biri, Indiana'lı ünlü entomolog Neal Haskell'di.²³

Entomologlar savaşıyor

Olayın aydınlatılması açısından çocuğun ölüm günü ve saati büyük önem taşıyordu. Aşırı çürüme nedeniyle otopsi bulgularından bir yere varılması mümkün olmadığından adli entomologlardan yararlanılması uygun görülmüştü. İddia makamının bilirkişisi Hawaii Üniversitesi'nden Dr. Madison Lee Goff, çocuğun 4 Temmuz gibi erken bir tarihte dahi ölmüş olabileceğini bildirdi.²⁴ Buna karşılık savunmanın bilirkişisi Neal Haskell, bu tarihi çok erken buldu. Ölüm tarihinin Haziran ayının 7'si ile 9'u arasında olduğunu hesapladı. Yani kızın kayboluşundan en az üç gün sonra. Buna göre kız kaçırıldıktan sonra götürüldüğü kapalı bir mekânda bir süre tutulmuş, öldürülmüş, daha sonra halıya sarılarak çalılıklara atılmıştı.

Haskell, larvaların incelenmek üzere Hawaii'ye gönderilmesi sırasında hata yapılmış olabileceğini, uygun çevre sıcaklığın-

23. Dr. Neal Haskell, bu satırlar kaleme alındığında Indiana'nın Saint Joseph Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışıyordu. Ölüm yeri ve zamanını belirlemede böceklerden yararlanan bir bilim dalının, adli entomolojinin kurucuları arasında olan Haskell, polislere yönelik kaleme alınan ilk adli entomoloji ders kitabının yazarlarından biridir. Sayısız davada bilirkişilik yapmış olan Haskell'in uzmanlık alanının başlıca sorunu, ceset üzerindeki larvanın ait olduğu türü belirlemektir. Türde yapılan hata, larvanın yaşının, dolayısıyla ölüm zamanının yanlış hesaplanmasına yol açar. Şimdilerde larvaların türü artık DNA analizleriyle belirlendiği için böyle bir sorun kalmadı. 1959'da, 12 yaşındaki kız arkadaşının ırzına geçmek ve onu öldürmekten idama mahkûm edilen, henüz 14 yaşındaki Kanadalı Steven Murray Truscott'un aleyhindeki başlıca delil, kızın üzerindeki larvaların 9 Haziran günü saat 19.00 ile 19.45 arasında ortaya çıktığını, buna göre cinayetin aynı gün saat 17.00 ile 19.45 arasında işlendiğini öne süren entomolog Neal H. Haskell'in bilirkişi raporuydu. Aynı larvaları yarım asır sonra inceleyen başka entomologlar, larvaların yaşının, dolayısıyla ölüm zamanının yanlış hesaplandığını ve cinayetin 9 değil de, 10 Haziran günü işlendiğini iddia ettiler. 250 kadar yeni delil ışığında dava yeniden görüldü ve Truscott'un suçsuz olduğu ortaya çıktı. 7 Temmuz 2008'de Ontario Hükümeti suçsuz yere 20 yıla yakın bir süre cezaevinde kalan adama 6.5 milyon dolar tazminat ödedi.

24. Halen Honolulu'daki Chaminade Üniversitesi Adli Bilimler Bölümü direktörü olan Prof. Dr. M. Lee Goff ömrünü adli entomolojiye adanmış olan bir zoolog ve Amerikan Adli Entomologlar Board'unun sertifikasına sahip dünya üzerindeki 15 entomologdan biri. 300'ün üzerindeki bilimsel yayını ve çok sayıdaki ders kitabının yanı sıra, *CSI* ve *CSI: Miami* adlı ünlü Amerikan TV programlarına danışmanlık yapan Goff, özellikle entomotoksikoloji, yani ölü bedenden toplanan larvalardan kişinin kullandığı uyuşturucuyu veya zehirlenme nedenini bulma konusunda ilginç yayınlarıyla öne çıkıyor.

da tutulmamaları nedeniyle Dr. Goff'un ölüm zamanı hesaplamasında yanlışlığını iddia etti. Ayrıca Haskell'e göre Dr. Goff ölüm zamanının hesaplanmasında gece gündüz sıcaklık farklarını göz önüne almamıştı, çocuğun ölüm tarihini 4 Temmuz olarak hesaplamasının nedeni buydu.

Bir botanikçi, çocuğun bulunduğu yere en fazla iki gün önce; bitki fizyologu Stephen Verhey ise, en fazla altı gün önce getirildiği yönünde tanıklık etti. Kısacası, bilirkişiler hep birbirinden farklı görüşler bildirdi. Sonuçta, cesedin bulunduğu yerin çocuğun öldürüldüğü yer mi, yoksa öldürüldükten sonra atıldığı yer mi olduğu anlaşılamadığı gibi, kesin ölüm zamanı da belirlenemedi. Dizleri üzerine çöken onlarca polis omuz omuza verip cesedin bulunduğu yerde kızın iki dişini aramaya kalktı. Bulamayınca, diz boyu çalı çırpı yüzünden mi, yoksa kız burada öldürülmediğinden mi karar veremediler. Böylelikle saldırının nerede gerçekleştiği karanlıkta kaldı. Öte yandan olay yerinin hemen yakınında bir göl bulunduğu halde katilin cesedi neden göle değil de, kolayca bulunacağı anayola 50 metre uzaklıktaki bir yere bıraktığına da akıl sır erdiremediler.

Cinayetin, ayağı zincirli görgü tanığı

Başkomiser Rick Adamson, durumu savcılara nasıl söyleyeceğini bilemiyordu. Ellerindeki tek görgü tanığı küçük Cierra Hull'un annesi sabah aramış ve cinayet davasıyla bir ilgileri olmasını istemediklerini, kızının tanıklık etmeyeceğini, ayrıca bir ameliyat nedeniyle kentten ayrılmak üzere olduklarını bildirmişti. Cierra, 4 Temmuz günü, Cynthia ile Guy Rasmussen'i el ele gördüğünü söyleyen tek kişiydi ve iddia makamının ona çok ihtiyacı vardı.

Savcı Bayan Barbara Corey-Boulet ile Bayan Lisa Wagner, kızın 28 Mayıs 1998 tarihli ön duruşmada tanık olarak dinlenemeyeceğini öğrenince deliye döndüler. Sınıftan alınarak yargıcın

önüne çıkartılmasını emrettiler. Polis, kızı tam da “Ayn öğren-cisi” ödülünü alacağı gün kelepçeleyerek adliyeye götürdü, yazı-mın başında belirttiğim gibi, Bayan Yargıç Karen Strombom ma-kamundan erken ayrıldığı için, ayağında zincirlerle duruşma salo-nuna götürdükleri pazartesi sabahına kadar Remann Hall Çocuk Cezaevi’nde tuttu.

Hull ailesinin avukatı Ladenburg daha sonra polis ve savcılık-tan şikâyetçi olmakla birlikte, bir cinayetin tek görgü tanığının kaçma tehlikesi bulunması durumunda yasaların öngördüğü şe-kilde davranıldığı bildirilerek şikâyeti reddedildi.

DNA delili işe yaramayacak

Guy Rasmussen’in yargılanmasına 1 Eylül 1998’de başlandı. İzleyen beş haftada dedektifler, kriminal laboratuvar çalışanları, komşular, öğretmenler, öğrenciler tanık sandalyesine oturdular, otopsi, botanik ve entomoloji raporları tartışıldı. Aslında iddia makamının elinde katilin Guy Rasmussen olduğunu gösteren çok sağlam bir delil vardı. Adamın evini arayanlar, paçaları diz üze-rinden kesilerek şort haline getirilmiş bir blucine el koymuşlar-dı ve kriminal laboratuvardan gelen DNA sonuçları, pantolonun ağ kısmındaki kan ile karışık semen lekesinde küçük Cynthia Allinger’in DNA profilinin yanı sıra Rasmussen’in de profilini bul-muşlardı.

Bunun tek bir bilimsel açıklaması bulunuyordu. Adam, çocu-ğa cinsel saldırıda bulunmuştu. Ancak savunma avukatları dik-katli olduğunda, bilimsel deliller bir katili suçlamaya ve iddia ma-kamının talep ettiği cezanın verilmesine yetmiyor. Aleyhindeki böylesi güçlü bir delile rağmen, Rasmussen’in kaderi bir otomo-bilin yıkanma saatine kilitlenip kaldı.

Öldürülen kızın annesi Rhonda Plank polislerle ilk görüşme-sinde, kızını en son otomobilini yıkarken gördüğünü söylemiş, “Saat 12.30 civarındaydı sanırım, kolumda saat yoktu” demişti.

Mayıs ayında savcı Barbara Corey-Boulet kadınla tekrar görüşmüştü. “Bayan Rhonda, lütfen iyice düşünün. Kızınızı en son ne zaman gördünüz?” “Söyledim ya, kolumda saat yoktu, muhtemelen saat 15.00’e geliyordu, hatırlamıyorum.” Savcı Lisa Wagner 1 Eylül’de jüri üyelerine okuduğu iddianamesinde, annenin ikinci ifadesine dayanarak, Rasmussen’in çocuğu saat 15.00’den sonra kaçırdığını, izleyen en fazla 20 saat içinde öldürüp, çalılıklara attığını anlattı. Cinayetin daha sonra işlenmiş olması mümkün değildi, çünkü 5 Temmuz öğleden itibaren, küçük Cierra Hull’un “Gazz’la el ele gördüm” demesi üzerine adam zaten sürekli polis sin gözetimi altındaydı.

22 Kasım tarihli duruşmada, Savcı Barbara Corey-Boulet kadının aynı cevabı vereceğini düşünerek, yine aynı şeyi sordu. “Bayan Rhonda, kızınızı en son ne zaman gördünüz?” Kadın hiç duraksamadan bu kez “Saat 16.30’du” deyiverdi. “İyi düşünün Bayan Rhonda, tekrar düşünün, saat kaçtı?” “16.30...” dedi kadın, kendinden emin bir ses tonuyla. Yapacak bir şey yoktu. İddia makamının başından aşağı kaynar sular indi. Bundan daha büyük bir felaket olamazdı.

Kolunda saat olmayan şaşkın anne

“Sayın yargıç, söz almak istiyoruz.” Savcı Barbara ayağa kalanın kim olduğunu ve ne söyleyeceğini adı gibi biliyordu.

“Müvekkilimiz Bay Rasmussen bu suçu işlemiş olamaz” dedi avukat Fred Leatherman. “Bildiğiniz gibi polis, Bay Rasmussen’in 4 Temmuz günü saat 16.15’te bir marketten Jay Kuerst adlı arkadaşına telefon ettiğini tespit etti. Jay Kuerst, ortak arkadaşları Gary Cormier’i arayarak, Rasmussen’i otomobiliyle marketten alarak evine götürmesini sağladı. Gary ve Rasmussen saat 16.45 civarında Rasmussen’in evine geldiler. Bayan Plank kızını son olarak 16.30’da değil, saat 15.00’te bile görmüş olsa, Bay Rasmussen kızı kaçırıp, 800 metre uzaklıktaki terk edilmiş eve yü-

rüyüp, tecavüz edip, öldürdükten sonra, halya sarıp, çalılıklara atıp, ardından bir buçuk kilometre uzaklıktaki markete yürümüş ve 16.15'te telefon etmiş olamaz. Rasmussen'in Gary ile birlikte kendi evine geldiği 16.45'ten Thurston'daki rock müziği festivaline gitmek üzere evden ayrıldıkları 18.30'a kadar evden çıkmadıklarına dair çok sayıda tanık bulunuyor. Rasmussen, Thurston festivalinde üç gün kaldıktan sonra polisçe tutuklandı ve sorgulanmak üzere buraya getirildi. Dolayısıyla cesedin bulunduğu yere ulaşması mümkün değildi."

Deneyimli avukat Fred Leatherman, bir şeyin daha mümkün olmadığını biliyordu. İddia makamı istediği kadar Guy Rasmussen'in idamını istesin, bu saat meselesi yüzünden jüri üyeleri arasından en azından biri, idama muhalefet edecekti.

İdam veremediler, ömür boyu hapsedtiler

Bu yetmezmiş gibi savunma bilirkişileri, gerek olay yeri incelemelerine, gerekse DNA analizlerine de ciddi biçimde saldırdılar. Ölüm zamanının hesaplanamayışının faturası, gece vakti çalılıklar arasında bulunduğu cesedin yerini değiştiren Dedektif Robert Floberg'e kesildi. Blucinin ağ kısmındaki kanla karışık semen lekesinde kızın DNA profilinin bulunması, kriminal laboratuvar çalışmalarındaki titiz olmayan uygulamaların yol açtığı kontaminasyona bağlandı. Duruşma salonunda şortu burnuna götüren bir bilirkişi formalin kokusu aldığında "İşte gördünüz mü, demek zanlının eşyaları kurbanın iç organlarıyla aynı dolapta tutuluyormuş, bu yüzden kızın DNA'sını pantolonda buldular" şeklinde bir açıklamada bulundu. Tabii bir de Bayan Dedektif Teresa Berg'in kızın ortadan kayboluşunun hemen ertesi günü küçük kız kardeşinin gösterdiği ahşap kulübenin kapısından geri dönüşü var ki, memurenin aleyhinde yazılıp çizilenlere sayfalar yetmez.

Avukat Fred Leatherman haklı çıktı. Gerçi kararın okunduğu son duruşmaya bir kongrede olduğundan katılamadı ama, sonu-

cun ne olacağını az çok tahmin etmişti. Rasmussen'in idamına bir değil, iki jüri üyesi karşı çıkınca ömür boyu hapisle cezalandırıldı. Halen Washington Eyaleti Monroe Cezaevi'nde 975865 sayılı mahkûm olarak yatıyor. Bu arada Bayan Rhonda Plank'ın erkek arkadaşı artık yok. Kadına ve en küçük kızına şiddet gösterdiğinden cezaevinde. Guy Rasmussen'in idam edilmeyişini bir türlü içine sindiremeyen Bayan Rhonda Plank da, 1996'dan bu yana, her akşam sofraya küçük Cynthia'sı için dördüncü bir tabak koymaktan vazgeçmiyor.

Kral'a pedofil dediler, o aslında Peter Pan'dı

O bir kralı suçlayarak zengin oldu. Önce karısı terk etti onu, ardından oğlu. Günün birinde lüks bir gökdelende cesedini buldular. İntihar ettiğinden kimse kuşkulandı. “Vicdan azabı çektiğinin kanıtıdır” dediler. Ölüsünü sessizce yaktılar, cenazesine katılmadılar. Kralın neden erkek çocuklarla uyumayı sevdiğini ise fazla kurcalayan olmadı.

65 yaşındaki erkeği intihara sürükleyen, terminal safhada kanser hastası oluşu ya da bipolar bozukluğu muydu, yoksa tüm zamanların belki de en yetenekli müzisyeni merhum pop kralı Michael Jackson'ın ailesinin ileri sürdüğü gibi, vicdanının sesi mi, bilinmez. Ama şu muhakkak ki, intiharıyla birlikte mirasçıları 15 milyon 331 bin 250 dolarlık bir servetin sahibi oldular.

Aslında her şey, 1993 yazında başladı. Evan Chandler, 13 yaşındaki oğlu Jordan'ın cinsel tacize uğradığını iddia ederek savcılığa başvurdu. Adam bir yazardı, aynı zamanda diş hekimi. Çocuğunun dişlerinden birini çekmeden önce uyuşturmak amacıyla yaptığı sodyum amitalin etkisi altındayken konuştuğunu ve bu olaydan söz ettiğini anlattı. Yeri gelmişken belirtmekte fayda var, sodyum amital damar içine enjekte edildiğinde insanı hipnoz durumuna geçirebilir. 1952 yılında yapılan araştırmalarda, kişilere hipnoz altında bir takım gerçekdışı olaylar anlatıldığında, uyandığında bunları yaşamışçasına anlattığı (*false memories*) gözlemlendi. Bu yüzden istihbarat örgütleri, sodyum amitali gerçeklik serumu (*truth serum*) olarak kullanmaktan vazgeçtiler. İşte, cinsel istismara ilişkin çocuğun iddiaları madde etkisi altında ortaya çıktığından ve tanığı sadece baba olduğundan, gerçekliği hep sorgu-

landı ve babanın esasen hiç yaşanmamış bu olayları anestezi altında oğlunun beynine yerleştirdiği ileri sürüldü. Nasıl kuşkulunulmasın ki, baba Evan'ın pedofili, yani küçükleri cinsel taciz ve istismarla suçladığı erkek öyle sıradan biri değildi. Üstelik bu iddia, önce karısını, sonra oğlunu kaybetmesine yol açacaktı, ama onu hayal bile edemeyeceği milyonların sahibi yapacaktı. Çünkü hedefi milyonların taptığı Michael Jackson adlı bir kraldı.

Baba ölümden korktu, kendini öldürdü

Bir yıl kadar öncesinde Evan Chandler, oğluyla Jackson arasındaki dostluktan pek memnundu, o kadar ki tabloid basın, MJ'nin artık Chandler ailesinin bir mensubu olduğunu bile yazdı.

1993 Haziran'nda işin rengi değişiverdi. Baba Chandler, çocuğun velayetine sahip olan eski eşine, oğullarının MJ ile olan ilişkisinin geldiği noktadan rahatsız olduğunu, görüşmelerinin engellenmesi gerektiğini söylediye de, June buna itibar etmedi. Bunun üzerine adam kadını, elindeki delilleri medyaya açıklamakla tehdit etti ve MJ'nin avukatı Bert Fields'i arayarak duruma el koymasını istedi. Baba Chandler'ın avukatı Barry K. Rothman da psikiyatri uzmanı Dr. Mathis Abrams'a, çocuğun anlattıklarının kuşku götürmez biçimde bir cinsel tacizi yansıttığını aktardı.

Bu bilgi üzerine doktor, avukata gönderdiği 15 Temmuz tarihli mektupla, çocuk istismarı iddiaları doğruysa, Los Angeles Çocuk Hizmetleri Dairesi'ne bildirilmesi gerektiğini belirtti. Aslında doktor, çocuğu görmüş değildi, sadece kendisine anlatılanlardan yola çıkmış ve eyalet yasalarının öngördüğü süreçten haberdar etmişti.

Üç hafta kadar sonra Evan Chandler, MJ ile buluştu. Pop yıldızının özel dedektifi de yanlarındaydı. Baba, doktorun yazdığı mektubu gösterdi, ardından pazarlığa başladı. Jackson tarafı 350 bin dolar ödemeyi teklif etti, baba ve avukatı Rothman bu meblağı kabul etmedi. Üç gün sonra anne, eski eşini aradı "Çocuğumu geri ver" dedi, "onu Michael'in Asya turuna götüreceğim." Adam, çocuğu ver-

mek zorunda kaldı, ancak şikâyetinden vazgeçmedi. MJ, 1993'te iki kez tacizden yargılandı. Her iki jüri Jackson'ı suçsuz bulmakla birlikte, MJ'nin babaya meseleyi kapatması ve oğlunu rahatsız etmemesi için 20 milyon dolar verdiği dedikodusu aldı yürüdü.

Sonraki yıllarda açıklanan mahkeme tutanakları, MJ'nin uzlaşmak için gerçekten ciddi bir meblağ ödediğini gösteriyor. Gerçi 20 değil ama 15 milyon dolar ödediği muhakkak. Avukatlar arası yapılan anlaşmada, çocuğun ailesine basınla konuşma yasağının da getirildiğini görüyoruz. MJ'nin hayranları, pedofili iddialarından öylesine rahatsız olmuşlardı ki, Jordan'ın babasını ölümle tehdit ettiler. Bu yüzden adam tanınmamak amacıyla birkaç kez estetik ameliyatı bile oldu.

Evan Chandler'e elde ettiği servet yetmemiş olacak ki, 1996'da Michael Jackson'ı yeniden mahkemeye vermeye kalktı. Hatta bu kez 60 milyon dolar istedi. Duruşma sırasında, olan bitene çok üzülen ve onu sevgili MJ'den ayırmaya kalkan oğlunun onu bir halter ağırlığıyla öldürmeye kalktığı da ortaya çıktı.

Evan Chandler 5 Kasım 2009'da, MJ'nin ölümünden beş ay sonra Jersey City'deki lüks apartmanında ölü olarak bulundu. İntihar etmişti.

Çocuk, cinsel organın ayrıntılarını nereden biliyor?

Michael Jackson ile Jordan Chandler arasındaki ilişkinin boyutunun ne ölçüde ileri gittiğini bilmek elbette mümkün değil. Ancak çocuğun pop starla ilgili olarak polise anlattığı bazı ayrıntıların doğru olup olmadığını ortaya çıkartmak amacıyla 1993 Ağustosunda Jackson'ın evi aranmış ve yatak odasında çok sayıda tamamen ya da yarı çıplak erkek çocuk fotoğrafları ve bir dizi bu tür fotoğraf içeren kitap bulunmuştu.

Birkaç ay sonra Los Angeles Savcılığı ayrıntılı biçimde bedeninin muayene edilmesini talep etti. Çocuk, MJ'nin cinsel organlarını tarif etmiş, rengine, şekline varıncaya kadar anlatmıştı. Nitekim, yapılan

muayene sonucunda, tam da belirttiği biçimde kalçalarındaki renk dalgaları, cinsel bölgesindeki kolların kısıllığı, pembe-kahve-rengi lekeli testislerine varıncaya dek hepsi doğrudur. Sadece MJ'nin sünnetli olduğunu söylemişti ki, müzisyen sünnetli değildi. Gerçi muayene eden doktorlar da, bu konuda kafa karışıklığı yaşamışlardı. Ancak önemli olan çocuğun, penisin üzerindeki koyu renkli lekenin yerini tam olarak resmetmiş olmasıydı ki, bu lekenin görülebilmesi ancak sertleşme sırasında mümkündü. Bilirkişilerin, cinsel organının fotoğraflarını çekerek mahkeme dosyasına koymalarının Michael Jackson'ı çok rahatsız ettiği ve bunu sürekli dile getirdiği biliniyor.

MJ neden 13 kez burun ameliyatı oldu?

Michael Jackson'ın Kaliforniya'daki Neverland Çiftliği'nde dört boyunca misafir olarak kalan, hediyelere boğulan, dünya turlarına birlikte götürülen Jordan, müzisyenin yatağını paylaştığı, tek başına kaldıklarında öpüp okşadığı tek erkek çocuk değildir. Tek şikâyetçi de, Jordan'ın babası olmadı. Mahkemeye yansımadan avukatlar arasında pazarlıkla çözülen ve medyayla paylaşıldığı takdirde cezai müeyyideleri bulunan belgelerin kasalarda tutulduğu herkesin dilinde.

Ancak meseleye başka bir pencereden de bakmak mümkün. Evet, Michael Jackson, erkek çocuklarla birlikte uyumayı seviyordu. Onlarla birlikteyken çıplak olduğu da muhakkak. Acaba kral, alışlagelmiş bir pedofil miydi, yoksa olan biteni başka biçimde açıklamak mümkün mü?

Olağanüstü yeteneklerinin yanı sıra, yıllar içinde giderek gariplerleşen dış görünüşleriyle gerek Michael Jackson gerekse Elvis Presley'e tüm zamanların en garip pop kralları dense yeridir. Hatta, Michael Jackson kanımca Elvis'ten birkaç "tık" daha ötededir.

Newsweek dergisi editörlerinden Jacop Weisberg'in, sekiz - on yıl kadar önceki bir yazısında, "Michael Jackson'ın yaptığı her gariplik, çalınan çocukluğunu geri kazanabilmek içindir" diye bir saptaması

olmuştu. Jackson da bir sürü röportajında babasıyla ilişkisinin acımasızlığına göndermeler bulunur. Öte yandan çocukluğu antrenmanlar, provalarla geçen nice sporcu, müzisyen, sanatçı biliriz. Hiçbiri ne defalarca cerrah bıçağı altına yatıp yüzünü değiştirmiş, ne sesini giderek inceltmiş, ne de küçük erkek çocuklarla yatağını paylaşmıştır. Bu yüzden müzisyenin yaşamındaki çizgi dışı olayları babasının zulmüne ve çalınan çocukluğuna bağlamak isteyen ve sayıları hiç de az olmayan hayranlarına hak vermek pek mümkün görünmüyor.

MJ eşcinsel miydi yoksa erişkin bir bebek mi?

Son yıllarda Michael Jackson'la ilgili yeni bir tanı gündemde. Katılıp, katılmayacağınızı bilemiyorum, benden aktarması. Birbiriyle ilgisiz görölse bile çocuklara düşkünlüğünün ve onları tacizinin, Peter Pan saplantısı ve yüz ameliyatlarının da “erişkin bebek sendromu”yla açıklanabileceği ileri sürülüyor.

“Parafilik infantilizm” ya da “otonepiofilia” adıyla bilinen bu cinsel fetişizmde kişi, bebekliğine dönecek biçimde bir rol üstlenir. Biberondan içmek, bebek bezi takmak gibi davranışlar gösterebilir. Pedofiliyle sıklıkla karıştırılan bu durumda, infantilistler cinsel partner olarak çocukları tercih etmez ve çocuk istismarıyla bir ilgileri bulunmaz. 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31

25. Corsini, Raymond J. (2002). *The Dictionary of Psychology*. Psychology Press. ISBN 978-1-58391-328-4.
26. Russell, J (2008). *Exploring Psychology for AS Level AQA 'A'*. Folens Limited. pp. 200. ISBN 1-85008-258-8.
27. Hickey, Eric W. (2006). *Sex Crimes and Paraphilia*. Pearson Education. pp. 355. ISBN 978-0-13-170350-6.
28. Speaker, TJ, *Psychosexual Infantilism in Adults: The Eroticization of Regression*, Sausalito, CA: Columbia Pacific University, pp. 93.
29. Arndt, William B. (1991). *Gender Disorders and Paraphilias*. International Universities Press. pp. 394. ISBN 978-0-8236-2150-7.
30. Tiefenwerth (2007). *Criminal Sexuality and Psychopathology: Pornography as a Contributory Risk Factor in the Psycho-Social Development of Violent Sex Offenders*. ProQuest. pp. 111. ISBN 978-0-549-14928-6.
31. Holmes, Ronald M.; Holmes, Stephen T. (2008). *Sex Crimes: Patterns and Behavior*. SAGE Publications. pp. 81. ISBN 1-4129-5298-0.

Michael Jackson, iki kez evlenmişti ve üç çocuğu vardı. Tabii, DNA analiziyle kanıtlanmadığından her erkek gibi, çocukların biyolojik babası olup olmadığını bilemeyiz. Bütün bunlara rağmen cinsel tercihleri hep mercek altına alınmış ve zaman zaman, erkek çocuklarla muhabbeti, el ele tutuşup dolaşmaları, hatta bir röportajında, muhtemelen aşırı dindar annesini kızdırmak amacıyla “Ne malum, belki de gerçekten öyleyindir” şeklindeki şaka yollu kendi ifadeleri yüzünden eşcinsel olduğu da gündeme gelmiştir.

Eğer Jackson eşcinsel olsaydı, en azından geçirdiği onca yüz estetiği sırasında daha yakışıklı bir erkek olmayı hedeflemeydi, halbuki biraz hafızanızı tazellerseniz giderek yüzüne bakılmaz garip bir hal aldığını hatırlarsınız. Hele burnunu gözünüzün önüne getirin, gittikçe küçülmüş, gittikçe incelmış, yukarıya doğru kalkmış, bir çocuk burnu, hatta bir çizgi roman karakterinin burnuna dönüşmüştü.

Amerikalı eşcinsel erkeklerin konuşma biçimlerini inceleyenler, onların belli sözcükleri kullandıklarını, belli vurgular yaptıklarını belirtir, ama konuşurken seslerini incelttiklerinden hiç söz etmez. Halbuki Jackson’ın birçok vesileyle yapılan ses kayıtlarında oldukça kalın bir sese sahip olduğunu duymak mümkün olduğu halde, sesini rahatlıkla inceltme yeteneğine sahipti ve bu şekilde konuşmak bir yana, ince sesle şarkı söylemeyi tercih ederdi.

Emin misiniz, son kararınız mı?

Eşcinseller yataklarını küçük erkek çocuklarla paylaşmazlar. Ancak gerek, beraatla sonuçlanmış olsa bile, hakkında yapılan şikâyetleri, gerekse erkek çocuklarla samimi birlikteliklerini göz önüne alarak gerçekten onlara karşı olağandışı bir ilgisi olduğunu varsayalım. Bu ilginin boyutuna ilişkin elimizde bir kanıt bulunmamakla birlikte Jackson’ın pedofil olduğunu söylemek de zor. Çünkü pop starın cinsel tercihlerinin tam olarak niteliği

hakkında da kesin bir bilgi bulunmuyor. Şu sıralar, 16-17 yaşındaki öğrencileriyle birlikte olan öğretmenlere dahi pedofil deniyor, ama malum pedofil, ergenliğe ulaşmamış çocuklarla uyarılabilenlere verilen bir ad. Jackson'ın birlikte vakit geçirdikleri genellikle 13-15 arasında bir yerde. Bu yüzden ona pedofil değil olsa olsa hebefil, daha doğrusu *eşcinsel hebefil* demek yerinde olur.

Mazoşizm, sadizm, teşhircilik, fetişizm gibi, hebefili ve pedofili, genel olarak parafili adı verilen, nedenini henüz kimsenin bilmediği, muhtemelen beynin kalıtsal kusurlarından kaynaklanan cinsel davranış sapmalarıdır. İlginç olan aynı kişide sıklıkla birden fazla parafiliye rastlanmasıdır. İşte tam da bu nedenle birçok uzman, Jackson'da hebefiliye başka parafililerin de eşlik ettiğini iddia etmekte.

Peter Pan kılığında sevişen MJ

Kanadalı iki seksolog, Kurt Freund ve Ray Blanchard pedofilik cinsel suçlularla yaptıkları araştırmalarda, bu erkeklerden bazıların kendilerini çocuk olarak hayal ettiklerinde uyarıldıklarını saptadılar. İncelemelerini bu erkeklerde yoğunlaştıran Freund ve Blanchard, bunlardan ikisinin erkek çocuklara özgü spor kıyafetleri giydikten sonra kendilerini tatmin ettiklerini gözlemlediler. Bir diğeri, çocukları taciz ederken kendisinin 10 yaşında bir çocuk olduğunu hayal ediyordu. Bir başka suçlu, plastik cerraha başvurarak cinsel organını küçültmek istemişti. Araştırmacılar, bu davranış kusuru gösteren, bir başka deyişle, çocuk olmak isteyenlere, *otopedofil* denmesini uygun gördü.

Northwesten Üniversitesi psikologlarından Prof. Michael Bailey, ısrarla Michael Jackson'ın, geçirdiği 13 burun ameliyatına pek çok uzmanın iddia ettiği gibi bir cinsel kimlik kusurunun değil, bilinçsiz biçimde babasına benzerliği ortadan kaldırma arzusunun yol açtığını ileri sürüyor. Aslına bakarsanız bir yandan burun, diğer yandan değiştirdiği sesi onu insan dışı başka bir yaratı-

ğa dönüştürmekteydi. Bu yaratığın adını kendi ağzından birkaç kez duyduk aslında. İkinci eşi Debbie Rowe, kendisiyle birlikte olmadan onun kıyafetlerini giymekten hoşlandığını da söylemişti üstelik. Aranızda hatırlayanlar olacaktır. Michael Jackson'ın Peter Pan tutkusu vardı. Peter Pan, İskoç yazar J. M. Barrie'nin yarattığı Walt Disney'in can verdiği bir karakterdir. Kayıp Çocuklar çetesinin uçabilen ve hiç büyümeyen lideridir ve Neverland adasında yaşar. Michael Jackson'ın çiftliğinin adı da Neverland'di.

1953 Disney adaptasyonunda ve 2002 tekrarında, Peter 10-13 yaşları arasında bir çocuk görünümündedir. Çizgi karakteri seslendiren 15 yaşındaki aktör Bobby Driscoll olmuştu. 2003'te çekilen filmde Peter Pan'ı oynayan Jeremy Sumpter 13 yaşındaydı. Film tamamlandığında, 14'üne girmişti. Kısacası, tam da Michael Jackson'ın hayran olduğu erkek çocukların yaşlarında ve kendisinin de olmak istediği yaşlarda. Bir de çizgi filmdeki Peter Pan'ın burnunu hatırlamanızı isterim. Ölmeden hemen önceki Michael'ın burnuna ne kadar da benzer değil mi? Tek benzeşmeyen saçlarıdır. Eh bir İskoçyalı ile Afrikalı arasında o kadar fark oluversin artık.

Bütün erkekler pedofil mi?

Başlıktaki soru bana ait değil. Hollandalı yapımcı Jan-Willem Breure'ün 2012 yılında ödül kazanan belgeselinin adı. Film, 2 Mart 2012'de New York'ta ilk gösterimi yapıldıktan sonra birçok kentte ilginç tepkiler aldı. Afişinde yer alan hafif makyajlı genç kız fotoğrafının altında, "18 sadece bir sayıdır" cümlesi yer alıyor ve bütün erkeklerin aslında 13 yaş üzeri genç kızlara ilgisi olacağından söz ederek hebefil olduklarını savunuyor. Pedofil genellemesine hararetle karşı çıkarak, erkeklere uçaklarda genç kızların yanında koltuk satılmayarak, kitapçılarda çocuk kitaplarının satıldığı reyonlara girişleri yasaklanarak, yuvalardan çocuklarını almaları engellenerek ciddi biçimde mağdur edildiklerini öne sürüyor.

Bütün zamanların belki de en yetenekli sahne sanatçısının müziği hakkında konuşmak kimseye düşmez. “Thriller” albümüyle en çok satan listesinin başına yerleşen, Guinness Dünya Rekorları kitabına giren, Jackson ailesinin bu sekizinci çocuğunun, 25 Haziran 2009 günü akut propofol ve benzodiyazepin zehirlenmesine bağlı kalp durmasından ölümünün ardından dünyanın dört bir yanındaki “Yetenek sizsiniz” yarışmalarında çocuklar hâlâ onun “ay yürüyüşünü” taklit ederek yarışıyor, Jennifer Lopez, Beyoncé, Mariah Carey, Mýa, Usher, Justin Timberlake, Britney Spears, Madonna ve daha niceleri onun müziğinden, sesinden, stilinden, hareketlerinden esinleniyor.

Buna karşılık bir pedofil olup olmadığı meselesi muhtemelen çok uzun yıllar boyunca tartışılacak. Aslında daha önce de belirttiğim gibi, Jackson için kesinlikle pedofil değil, 15-19 yaş aralığındakilere ilgi duyanlar gibi efebofil denemese bile hebefil tanısı konacak. Belki de bütün bu tartışmalar, şu sıralar beşinci versiyonu üzerinde çalışılmakta olan ve 2013 yaz başında artık yürürlüğe girecek olan dünya psikiyatrlarının rehber kitabı *DSM V*’in yayımlanmasıyla noktalanacak. Çünkü yıllardır, bunlar gibi parafililerin tanısını koyabilmek için gerekli kriterler üzerinde tartışılıyor ve bu sayede nihayet Jackson’ın gerçek kimliğini gün ışığına çıkartmak ve yaptıklarının suç kapsamına girip girmediğini görmek mümkün olabilecek.

Michael Jackson nasıl öldürüldü?

Olanaksızı eledikten sonra geride kalan, ne kadar inanılmaz olursa olsun, doğrudur.

(Arthur Conan Doyle, *Dörtlerin Yemini*, 1890)

Kendini paralayan iki bin kadar hayranı ve sayısız basın mensubunun karşısına çıktığında takvimler 5 Mart 2009’u gösteriyordu. “Temmuz’dan itibaren Londra’dan başlayarak bir dizi konser vereceğim” diye konuşmaya başladı. “Bu, son perde olacak.” Dünyanın gelmiş geçmiş en yetenekli müzisyenlerinden Michael Jackson perdeyi açamadan öldü. Ne yazık ki katil, bir doktordu.

Londra’yı Paris izleyecekti. Ardından New York ve Mumbai. Sahneye 50 kez çıkması öngörülüyordu, yüzlerce kişi çalışacak, onun için çıldıran milyonlarla buluşacaktı. Basın sözcüsünün “yüzyılın eğlencesi” olarak nitelediği konserler dizisi gerçekleşemedi. 750 milyon albüm satarak Guinness Dünya Rekorları kitabına giren, 13 Grammy ödüllü Pop Kralı Michael Jackson ya da kısaca MJ, 25 Haziran 2009’da Los Angeles’taki evinde öldü.

25 Haziran günü gece yarısını az geçse, 50 yaşındaki ünlü müzisyen, Londra öncesi yaptıkları son provadan eve döndü. Bugüne kadar konser başına kazandığının çok üzerinde bir gelir beklemiyordu. Üstelik uzunca bir süredir toplum karşısına çıkmadığından, bu tur onun için yeni bir diriliş anlamını taşıyordu. Beslenmesine aşırı dikkat ediyor, bedenini diri tutacak günlük egzersizlerini aksatmıyordu. Tek derdi uykusuzluktu. Reçeteye tabii bazı ilaçlar almadan uyuması imkânsızdı.

Doktoru 11 saat başucundaydı

O gece de durumu, diğer gecelerden farksızdı. Üst kattaki yatak odasına çıktı. Dr. Conrad Murray'ı aradı. Son birkaç haftadır MJ ile yakından ilgilenen kalp hastalıkları uzmanı, Santa Monica'daki evinden çıktı, saat 01 sularında Jackson malikânesinin kapısından girdi. Hastasına bir uyku ilacı verdi ve 11 saat odasında, yatağın hemen yanındaki bir koltuğa oturup bekledi. Bu ayrıntıyı, doktorun daha sonra Los Angeles polis dedektiflerine verdiği ifadeden öğrendik. 11 saat o odada olduğu muhakkak da, "Sadece bir ilaç verdim" derken yalan söylüyordu.

Dr. Murray, öğlene doğru MJ'in nefes almadığını fark etti, onu yere yatırdı, kalp masajı yapmaya başladı, bir yandan da acilen 911'i aramaları için çalışanlara seslendi.

Ambulanstaki hekimler, kalp atışının olmadığını, gözbebeklerinin sabit ve genişlemiş olduğunu, hastanın çoktan kaybedildiğini belirtmeler de, kontrol Dr. Murray'deydi ve gerekli cerrahi müdahalelerde bulunulmasını istedi, kalp vurumunu hızlandıracak adrenalin ile kalp ritmini düzenlemeye yarayacak atropin yaptırdı. Bütün bunlar olurken ambulans, malikâneye en yakın hastane olan Ronald Reagan UCLA Tıp Merkezi'ne doğru son hızla yol almaktaydı.

Hasta ve yanındakiler hastaneye ulaştıklarında onları Dr. Michelle Jody Cooper karşıladı. Protokol defterine Soule Shaun sah-te adıyla kaydettikleri Michael Jackson'ın damar yolunu açtılar, aortuna balon pompa yerleştirdiler ama boşuna. Jackson'ın öldüğüne karar verdiklerinde, saatler 14.26'yı gösteriyordu.

Polis, ölümü adli tabipliğe "kaza – doğal ölüm?" notuyla bildirdince, 17.20'de siyah, uzun saçlı genç bir kadın olan Elissa Fleak, yardımcısı Ed Winter ve adli bilim uzmanı Alexander Perez ölü muayenesini yapmak ve delil toplamak üzere hastaneye geldiler.

İlk muayeneyi yapan Los Angeles Adli Tabipliği'ne bağlı polis memuru Fleak, cenazeyi helikopterle kentin merkezinde-

ki morga sevk ettirdi, ardından yardımcısıyla birlikte Jackson'ın malikânesine gitti ve dosdoğru kalbinin durduğu söylenen yatak odasına çıktı.

Yatağın üzerinde bir tespih

Çok sayıda masa, sandalye, bir televizyon, bir elbise dolabı ve bir giyinme-soyunma odasına geçişi bulunan yatak odasının bir yanında, MJ'in "queen size" şeklinde tanımlanan iki kişilik yatağı yer alıyordu. Çarşafın sadece bir yanı bozulmuştu. Çarşafın üzerine mavi bir muşamba serilmiş, en üstüne pamuk döşenmişti. "Demek, Michael sol tarafta yatıyormuş" diye düşündü Fleak. Daha sonra yatağın diğer tarafındaki gözlük, bilgisayar, kitap, diş macunu ve tahta tespihi gördü. Yatağın ayak ucundaki sandalyenin üzerine içi idrar dolu kapalı bir şişe konmuştu. Sol tarafta ise açık renkli büyükçe bir koltuk duruyordu, muhtemelen Dr. Murray'ın sabahladığı koltuktu bu.

Yan tarafta bir oksijen tüpü, masalardan birinin üzerinde çok sayıda boş portakal suyu şişesi, damara girmeye yarayan kateterlerin bulunduğu bir kutu, çok sayıda iğne, kırık bir enjektör ve iğne yapmadan önce cildin silinmesinde kullanılan alkollü pamuklar, ayrıca damar yoluyla serum ve/veya ilaç verirken torbaların takıldığı bir askı.

Yere atılmış cerrahi eldivenleri ve solunum maskesini ambulans personelinin mi geride bıraktığı yoksa daha önceden burada mı olduklarını öğrenmek mümkün olmadı.

Sanki nöbetçi eczane

Fleak, Michael Jackson'ın yatak odasından çok sayıda reçeteye tabii ilaç kutusu topladı. Cildin esmer rengini açmakta kullanılan bir sıvının bulunduğu şişe dışında, hepsinin etiketinde ilacı yazan doktorun adı kayıtlıydı.

Etiketinde Dr. Murray'in adının yazılı olduğu ilaçlar, Valium (etkin maddesi diazepam olan anti anksiyete ilacı), Ativan (etkin maddesi lorazepam olan sakinleştirici), Restoril (temazepam içeren uyku ilacı), Flomax (tamsulosin hidroklorür içeren erkeklere yönelik idrar söktürücü) ve bir anestetik madde olan lidokain'di.

İç hastalıkları uzmanı Dr. Allan L. Metzger'in reçetelerini yazdığı Klonopin (klonazepam içeren bir kas gevşeticisi) ve Desyrel (trazodon içeren antidepresan) şişşelerinin yanı sıra, deri hastalıkları uzmanı ve plastik cerrah Dr. Arnold W. Klein'in "Omar Arnold" adına yazdığı Zanaflex (tizanidin içeren kas gevşeticisi) ile kortizonlu bir krem, iki başka doktorun Dwight James ve Cherylın Lee'nin adlarını taşıyan ancak hastanın adı karalanmış amoksisilin içeren bir antibiyotik, ayrıca üzerinde hasta adı olarak "Kathlyn Hursey" yazılı azitromisin içeren bir diğeri antibiyotik olan Zithromax adlı müstahzar da bulunan ilaçlardandı.

Odada ayrıca bir kısmı kullanılmış Bayer aspirin şişşesi, marketlerde satılan cinsten bir cilt yağı, güneş yağı, göz damlası, mavi bir lastik, tansiyon aleti vardı.

Daha önemlisi, Anexate (flumazenil etkin maddeli uyku hali ni ortadan kaldırmaya yönelik bir müstahzar) ve Diprivan (propofol etkin maddeli anestezi ilacı) cam şişşelerinin içi boş olduğu gibi, etiketlerinde ne doktor, ne de hasta bilgisi yer alıyordu. Adli Tıp'tan gelen soruşturma elemanı Bayan Fleak'in her hareketinin fotoğraflandığını, odadaki en küçük ayrıntının bile belgelendiğini söylemeden geçmeyelim.

MJ neden bağımlı oldu?

Michael Jackson'ın estetik ameliyat bağımlılığı, 1979'daki bir dans provası sırasında düşüp burnunu kırmasıyla başlar. Geniş, yassı, zencilere özgü burnunu, dar ve kalkık küçük bir buruna dönüştürme hevesi, 1984'teki bir Pepsi reklam çekiminde atılan havai fişşğin başına düşmesi sonucu ikinci derece yanıkla hastane-

lik olmasının ardından mecburiyet halini alır. Buna bir de, bedeninin değişik yerlerinde beyaz lekeler şeklinde tezahür eden vitiligo hastalığı eklenince yıllar sürecektir ve ölümüne neden olacak reçeteli ilaç bağımlılığından kendini kurtaramaz. Bu süreçte tanıdığı plastik cerrah Dr. Arnold W. Klein, giderek ihtiyacı olan her ilacı düşünmeden yazacak yakın bir dosta dönüşür. Ama günün birinde Jackson'ın ölümü yüzünden başı derde girecek olan doktor Klein değil, Londra turu öncesinde ayda 150 bin dolar maaşa karşılık, Houston ve Las Vegas'taki muayenehanelerini kapatma ve her an Jackson'ın yanında bulunma sözünü veren Conrad Murray'dir.

Delillerin yeri fotoğraflarda farklı

Elissa Fleak, üç gün sonra olay yerine tekrar gitti. Üzerinde yine hasta ve doktor adı bulunmayan, damar içi yolla kullanılan çok sayıda propofol, lidokain ve midazolam etkin maddeli ilaç şişesi buldu. Elbette Jackson'ın yatak odasında bütün bu ilaçların bulunması, onun bunlar yüzünden öldüğünü göstermezdi. Elbette toksikoloji raporu çıkıp da kanındaki maddelerin niteliği ve miktarı kesinlik kazanmadan ölüm nedeni hakkında herhangi bir varsayımda bulunulamazdı, ama kimilerinin üzerinde ne doktor, ne de hasta adı bulunan, kimilerinde sahte hasta adlarının yer aldığı ilaçların şüphe çekmesi doğaldı.

Bayan Fleak, Michael Jackson'ın ölümünü aydınlatmak üzere görülen dava sırasında, gerek olay yerine ikinci kez gidişi, gerekse delilleri nerede bulunduğunu gösterir listenin, olay yerinin fotoğraflarını tam olarak tutmaması yüzünden, cinayetle suçlanan Dr. Murray'ın avukatı Ed Chernoff'un birçok sorusuna muhatap oldu.

Örneğin yatağın yanındaki küçük sehpanın altında, yerde bulunduğunu kaydettiği flumazenil şişesi, fotoğraflarda sehpanın üzerinde, başka ilaç şişelerinin arasında görünüyordu. Fleak, hatasını kabul etti, şişenin fotoğrafını daha rahat çekebilmek amacıyla yerden kaldırıp sehpanın üzerine kendisinin koyduğunu itiraf etti.

Bir diğ er mesele, içinde az miktarda sıvı kalmış propofol şişesini nerede bulduğuydu. ‘‘Gerçek yaşam, film ve dizilerde izlediğiniz CSI’den farklıdır’’ dedi ve     r diledi. Flumazenil ve propofenol şişelerinin nerede bulunduğunun ne  onemi var, diye sorarsanız, az sonra açıklayacağım.

Los Angeles’ın kralı bir adli tabip

Michael Jackson’ın otopsisini 26 Haziran’da Dr. Christopher Rogers ile şefi Dr. Lakshmanan Sathyavagiswaran yaptılar. Hollywood’un   l  m   şüpheli bütün ünlülerini son kez görenlerin görev yaptığı merkezde 30 yılı aşkın bir süredir çalışan, 1992’den bu yana başkanlığını yürüten karizmatik, yakışıklı, uzun ve zor okunan adlı şefe, Los Angeles’ın kralı demek yanlış olmaz. Hindistan’ın Madras Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu olan ünlü adli tabip, 1972’de ABD’ye göç etmiş, kısa süre New York’ta çalıştıktan sonra Los Angeles’a yerleşmişti. Doktor, Michael Jackson’dan önce, O.J. Simpson, Dean Carter ya da Phil Spector’un yargılandığı bir dizi ölüm olayında da bilirkişiydi. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsünden bir grup   ğretim üyesiyle birlikte çıktığımız inceleme gezisinde, genç meslektaşlarımı Lakshmanan’la tanıştırma ve yanında  alıştırma fırsatını bulmuştum.

Jackson’ın otopsisini yapılırken, gasp ve cinayet masası dedektiflerinden Scott Smith de oradaydı. Otopsi bulgularını, toksikolojik inceleme sonuçları çıkıncaya dek toplumla paylaşmamacaklarını bildirdiler. Bu da yaklaşık altı haftayı bulacaktı. Ancak medyanın baskısı o kadar güçlüydü ki, kurumun operasyonlar ve halkla ilişkiler şefi Craig Harvey 26 Ağustos’ta ortalığı karıştıran   n bilgiyi vermek zorunda kaldı. ‘‘Değerli basın mensupları, Michael Jackson’ın ölüm nedeni kaza ile doğal ölüm arasında karar verme noktasından çıkmış, kaza ya da doğal ölüm m  , yoksa cinayet mi sorusunu yanıtlamaya gelmiştir.’’ Dünyanın dört bir yanındaki milyonlarca Michael Jackson hayranı çılgına döndü.

Fazla ilaçtan zehirlenmiş

2009-04415 dosya numarası verilen Michael Jackson'ın vücut sıvılarında yüksek miktarda propofol ve lorazepam buldular. Ölüm nedeninin benzodiyazepinin katkıda bulunduğu akut propofol zehirlenmesi olduğuna karar verdiler. Vücudundaki kimyasallar bunlarla sınırlı değildi. Sakinleştirici midazolam ve diazepam, iştah kesici ve ödem çözücü etkisi olan lidocaine ve efedrin bulunan diğer ilaçlardı.

51 sayfalık otopsi raporu, yaşama döndürülme gayretlerinin tümüne ait izleri sıralamıştı. Kol ve bacaklarındaki iğne izleri, damarlarındaki kesiler, göğüs kafesindeki çürükler, kaburga kırıkları damarına yerleştirilen balon vs. vs.

Jackson'ın bedeni geçmiş yara izleriyle kaplıydı. Kulaklarının arkasındakiler yüz gerdirmeye ya da kaş kaldırma ameliyatından kalmaydı. Burnunun her iki yanındaki izlerden kaç kez burun estetiği olduğunu anlamak mümkün değildi. Gazetelerde çene düzeltme ameliyatı olduğu da yer almıştı. Otopsiyi yapanlar buna ait bir belirtiyi rastlamadılar. Göğsünde, karnında, bacaklarında ve kollarındaki çok sayıda yara izinin nereden kaynaklandığı anlaşılamadı.

Kozmetik amaçlı dövmelemlerle kaşlarını, gözkapaklarının kenarını siyaha, dudaklarını pembeye boyatmıştı. Ayrıca havai fişek kazası sonrasında kel kalan baş bölgesini de dövmeyle gizlemeye çalışmıştı.

Kalbi sağlamdı. Beyni, karaciğeri, safra kesesi, böbrekleri, pankreası, dalağı, idrar torbası, tiroid bezlerinde kayda değer herhangi bir değişiklik yoktu. Cinsiyet organları erişkin bir erkeğin özelliklerini taşıyordu, sünnetsizdi.

Saatlerce can çekişmiş

Michael Jackson'ın mide ve bağırsağında ilaç tableti ya da kapsülleri bulamadılar. Ancak akciğerleri onun boy ve kilosunda-

ki birine göre üç kat daha ağırdı. Böyle bir akciğer, uzun, belki saatler süren bir can çekişmenin belirtisi olduğundan, bütün gözler o gece yanında olan Dr. Murray'e çevrildi.

Jackson'ın yanı başında gece boyu oturduğunu söyleyen deneyimli bir doktor, nasıl olur da giderek daha zor nefes aldığını, hırıltısını duymaz, kalp atışlarının yavaşladığını, düzensizliğini fark etmez? Hele bu hekim bir kalp hastalıkları uzmanıysa.

Eğer Jackson aldığı fazla miktarda propofol nedeniyle komaya girmiş ve doktor ona oksijen maskesi takmışsa, oksijen tüpünün sesi, Jackson'ın hırıltılarının duyulmasını engellemiş olabilir miydi? Odaya giren ilkyardım personeli ya da malikâne çalışanlarından herhangi biri Jackson'ın ağzında oksijen maskesi gördü mü?

Olay yerini inceleyen Bayan Elissa Fleak'in boş propofol ve flumazenil şişelerini tam olarak nerede bulduğu çok önem taşıyor. Çünkü Dr. Murray flumazenil'i, propofol'ün etkisini ortadan kaldırmak için kullanmış olabilir. Bu şişelerin oraya buraya atılmış olması, doktorun paniğe kapıldığını ve MJ'yi hayata döndürmek amacıyla bir dizi önlem almaya çalıştığını gösterir. Yoksa doktor, solunumun yavaşladığını ve kalbin az attığını fark etmiş, hatası ortaya çıkmasın diye uğraşmış, bu yüzden 911'e geç mi haber verilmişti?

Doktor Murray, MJ'nin durumunun kötüye gittiğini anladığı anda, ambulans çağırırsa Jackson kurtarılabilir miydi? Anestezi hocalarının görüşüne göre, evet, kurtarılabilirdi.

İşte bütün bunlar yüzünden Murray, sadece gereksiz yere fazla ilaç vermekten değil, önce ihmal ve dikkatsizlik nedeniyle Jackson'ın ölümüne yol açmaktan, ardından cinayetle suçlandı.

Adli tıp bulgularını akademisyenler değerlendirdi

Los Angeles Adli Tabipliği, uzun bir geçmişe sahiptir ve başanlı soruşturmalara ışık tutarak, gerçeğin ortaya çıkmasına, adaletin yerini bulmasına defalarca katkıda bulunmuştur.

Ancak bütün dünyanın gözlerinin üzerlerinde olduğunu ve verilecek raporun mutlaka eleştirileceğini gayet iyi bildiklerinden, Michael Jackson'ın ölüm nedeninin belirlenmesinde olağanüstü bir titizlik gösterdiklerini belirtmek gerek.

Jackson'ın akciğerlerinin bir bölümü parafin içinde Güney Kaliforniya Üniversitesi Keck Tıp Fakültesi Akciğer Patolojisi Bölümü'ne gönderildi. Dr. Russell P. Sherwin, Jackson'ın evvelce var olan bir akciğer sorunu bulunduğu, bunun astım olabileceğini, bu durumunun bazı ilaçlara karşı aşırı duyarlılık oluşturduğunu bildirdi. Dr. Murray'nin, reçetelerini yazarken hastasının geçmişteki sağlık sorunlarını bilmesi gerekmez miydi?

Adli diş hekimi Dr. Cathy Law, Jackson'ın diş röntgenlerini inceledi ve ölümüne neden olabilecek herhangi bir patolojiye rastlamadı. Adli tıp uzmanı John Andrews da incelediği beyin kesitlerinde ilaç doz aşımından ölenlerde gözlenenler dışında bir özelliğe rastlamadı. Dr. Donald Borger ise, tüm bedeninin röntgenini çekti ve ölüme yol açacak herhangi bir bulgu saptamadı. Keck Tıp Fakültesi hekimlerinden oluşan bir ekip, verilen tüm raporları, patoloji camlarını, laboratuvar sonuçlarını değerlendirdi ve Michael Jackson'ın ani ölümüne neden olabilecek evvelce başka bir rahatsızlığının bulunmadığını, ölümün çok sayıda ilacın denetimsiz bir şekilde verilmesinden kaynaklandığını belirtti.

Propofol ev koşullarında kullanılamaz

En can alıcı konsültasyon raporu Kaliforniya Üniversitesi Anesteziyoloji Bölüm Başkanı Dr. Selma Calmes'in verdiği iki sayfalık görüştür. "Propofol, 1989'dan bu yana, cerrahi müdahalelerde anestezi amacıyla ve yoğun bakımdaki kritik hastaları sakinleştirmek üzere damar içi yolla kullanılan bir anestezi maddesidir. Propofol kullanıldığında hastanın solunum yolu açık tutulmalıdır. Hızla bilinç kaybı yapma tehlikesi vardır bu yüzden hasta dikkatle izlenmelidir. Hızla damara fazla miktarda verilmesi so-

lunum ve kalp durmasına neden olabilir. Bu etkiler benzodiyazepin varlığında daha güçlü biçimde gözlenir” şeklinde görüş bildirilen ünlü anesteziyoloji hocası, mahkemedeki tanıklığında “Doğrusu propofol’ün uykusuzluk tedavisinde kullanıldığına hiç rastlamadım. Evde propofol kullanımı sonucu ölüm olgusuna ilk kez 1992’de rastladım. Bunların tamamı, intihar, kaza ve cinayet olaylarıydı” dedi.

Uzmanlar, propofol enjeksiyonun ağırlı olduğunu, bu yüzden daha önce ya da enjeksiyon sırasında propofolle birlikte lidokain verildiğini belirtmekteler. Eğitimli bir anestezi uzmanının işlemi gerçekleştirmesi ve propofol uygulaması sırasında tansiyon ve nabızın sürekli izlenmesi gerektiği görüşündeler.

Jackson’ın odasında çok sayıda boş propofol şişesi bulunduğu gibi, oksijen tüpüne bağlı bir maskeye de rastlanmadı. Tansiyon ve nabız ölçmeye yarayan cihazlar ise yan odadaydı. Jackson’ın kendi kendine propofol yapmış olup olamayacağı gündeme geldiğinde, sol dizinin altındaki damar içi katetere ulaşmasının mümkün olmadığı sonucuna varıldı.

Dr. Calmes’e göre toksikoloji raporunun bulguları arasında olan, kandaki propofol miktarı, sadece hastanelerde büyük batin ameliyatlarında anestezi yapıldığında bulunabilecek miktarlar kadar yüksekti ve bu hastalar ameliyata hazırlanırken mutlaka gerekli destek cihazlarına bağlı olurlardı.

Konuyu, Jackson’ın kanında yüksek miktarda propofol bulunduğunu öğrenen dünyaca ünlü adli tıp hocalarından Dr. Cyril Wecht ile görüştüğümde, “Kanında propofol bulunması çok garibime gitti” diye anlattı. “Önce zengin ve ünlü olduğundan, tanınmamak için hastaneye gitmeyip, evde ameliyat olduğunu düşündüm. Bu ne ameliyatı, diye merak ettim. Acaba ameliyata kaç doktor ve hemşire girdi, ameliyat için gerekli malzemeyi eve nasıl taşıdılar diye araştırdım. Meğer ameliyat filan olmamış. Uyuymadığı için Murray’ı eve çağırılmış. Murray’ın propofol kullanmasını hiç aklım almadı.”

Adli tabipliğe göre kaza değil, cinayet

Anestezi uzmanı Dr. Selma Calmes, kandaki lorazepam fazlalığının, propofolün etkisini artırmış olduğu görüşündeydi. Başlangıçta adli tabiplik, Jackson'ın ölümünün meslekte tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu gelişen bir kaza olarak değerlendirilebileceği görüşündeydi. 7 Temmuz tarihli defin ruhsatında ölüm nedenini belirtmekten kaçınmışlardı.

Jackson ailesi yapılan otopsiden ve toksikoloji raporundan memnun kalmadı. İkinci bir otopsi yapılmasını istedi. Kaliforniya eyaletinde çalışan bir adli tıp uzmanına ikinci kez otopsi yaptırıldılar, toksikolojik analizleri tekrarlattılar. Hatta 1-800 AUTOPSY şirketinin sahibi Vidal Herrero'den üçüncü bir otopsi talebinde bulundularsa da, daha farklı bir sonuç çıkamayacağı gerekçesiyle reddetti. Jackson'ın ölümünden sorumlu olan propofoldü.

Polis, olay yeri inceleme bulgularını Los Angeles Adli Tabipliği'yle paylaşınca karar değiştirdiler. 28 Ağustos'ta Dr. Christopher Thomas oybirliğiyle vardıkları sonucu resmen açıkladı: Cinayet!

Dr. Murray, 8 Şubat 2010 tarihinde tutuklandı. Michael Jackson'ın ölümünden sorumlu tutuldu. 75 bin dolar karşılığında tutuksuz yargılanmasına karar verildi. Pasaportuna el kondu. Bir yıl kadar sonra Kaliforniya Tabipler Odası'nın başvurusu üzerine yargıç Michael Pastor, Kaliforniya'da hekimlik yapmasını yasakladı, karardan Texas ve Nevada tabipler odalarını haberdar etti. 25 Ocak 2011'de Dr. Murray yargıcın önüne çıktı. "Ben masum bir adamım" dedi, jüri seçimi 8 Eylül'de gerçekleşti, 7 Kasım'da doktor suçlu bulundu, 29 Kasım'da Michael Jackson'ın ölümünde kastı olmadığından, sadece dört yıla, 28 Ekim 2013'e kadar hapse mahkûm oldu, hekimlik diploması elinden alındı. Los Angeles cezaevlerindeki kalabalık nedeniyle iki yıla varmadan salıverileceği söyleniyor.

Dr. Murray'ın avukatları karara itiraz ediyor. Jackson'ın yatağının hemen yanındaki boş propofol şişesi üzerinde yeniden parmak

izi aranmasını talep ediyorlar. Şimdilik buna itibar eden yok. Polis, şişenin üzerinde sadece doktorun sol el işaret parmağının izini bulmuş, başkaca bir ize rastlamamıştı. Avukatlar ilk günden başlayarak, doktorun kısa süreliğine odayı terk ettiği sırada Jackson'ın kendi kendine propofol enjekte ettiğinde ısrar ediyorlar.

Ünlü gazetecinin uydurması

Gerçi, Pop Kralı'nın otopsi raporuna göre resmi ölüm nedeni “akut propofol zehirlenmesi”, basit bir anlatımla, uyku sorunuyla baş edebilmek üzere kişisel doktorunun kendisine vermiş olduğu bir anestezi maddesiyle ölüm. Doktor, ülkesinin yargısı önünde hesap vermek zorunda kaldı elbette. Ancak pek göz önüne alınmayan başka bir husus daha var. O da şu:

Michael Jackson'ın kronik anksiyete ve uykusuzluk sorunlarının yanı sıra bilinen vitiligosu ve diğer bir dizi yakınmalarına ek olarak alfa1-antitripsin eksikliğinin³² de olduğu ve birkaç aylık ömrünün kaldığı da iddia edildi. Bunu da nereden çıkardığımı sorduğunuzu duyar gibiyim. *US News & World Report* gazetesinin 2008 yılı 23 Aralık sayısında yayımlanan L. Lyon imzalı “Michael Jackson, health rumors, and alpha1-AT deficiency” (M.J., sağlığıyla ilgili dedikodular ve alfa1AT eksikliği) başlıklı bir makalede ilk kez dile getirilen bu konunun kaynağı, soruşturmacı gazeteci Ian Halperin.

Nitekim Halperin, Jackson'ın ölümünün hemen ardından yayımladığı biyografisinde³³ ünlü müzisyenin yıllardır bu hastalıktan mustarip olduğunu ve akciğer transplantasyonu için sırada beklediğini kaydetti. Gazeteci kitabında Jackson'ın solunum sorunlarını tedavi eden doktorla görüştüğünü ve bu tanıyı teyit ettiğini belirtti.

Aslına bakarsanız, elimizde dünyada geniş yankı uyandıran

32. Alfa1 antitripsin eksikliği otozomal resesif kalıtsal bir kusurdur, akciğer dokusu yıkımına ve akciğer amfizemine neden olur.

33. Halperin I. *Unmasked: the final years of Michael Jackson*. New York: Simon & Schuster Adult Publishing Company; 2009.

bu iddiaları destekleyecek veri bulunmuyor. Michael Jackson'ın sekiz kardeşinden hiçbirinde benzeri kronik bir solunum kusuru gözlenmediği gibi, pop starın çok küçük yaştan itibaren sahne olağanüstü yüksek enerjili bir performans gösterdiği herkesin malumu. Ayrıca, otopsi raporunda alfa1-AT eksikliğinin hedefi olan akciğer ya da karaciğerinde herhangi bir patolojik bulguya rastlandığına dair tek bir cümle yer almıyor.

Kısacası, dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi, Amerika'da da, kimi ünlü gazetecilerin ünlerine ün katmak için bazı dedikodular ürettiğini söylemek gerek.

Doktordan saklanan gerçek

Dr. Murray'ın başındaki dert bununla bitmiş değil. Michael Jackson'ın annesi ve üç çocuğunun, çıkamadığı son turnesinin organizatörü, kısaca AEG Live olarak bilinen Anschutz Entertainment Group³⁴ aleyhine açtığı 40 milyar dolarlık tazminat davasında, yine suçlanan Dr. Murray.

Jackson tarafının avukatları duruşmaların canlı olarak yayınlanmasını talep etmiş olsalar da, Bayan Yargıç Yvette Palazuelos ünlü müzisyenin hayranlarını rencide edeceği gerekçesiyle 5 Nisan 2013 günü CNN kameralarını salonun dışına çıkarttı.

Cezaevinde olduğu için duruşmaya katılamayan Dr. Conrad Murray, "Yanlış zamanda, yanlış yerde olmaktan başka suçum yok" demiş olsa da, bu cümleyi yakında "Eksik bilgi sahibi olmaktan başka suçum yok" şeklinde değiştirebileceği gibi, hapisten dahi çıkabilir. Çünkü, *The Sun* gazetesinin iddiasına göre Michael Jackson'ın beyine 2003 yılında eroin, morfin gibi opiyat tipi uyuşturuculara olan bağımlılığını tedavi amacıyla bir Narcan/Naloxone implantı yerleştirilmiş, öldüğünde implant hâlâ yerindeymiş ve bu gerçek 2003 sonrası onu tedavi edenlerden, bu arada Dr. Murray'dan gizli tutulmuş.

34. AEG, sadece Staples Center, Home Depot Center'in sahibi ve işleticisi değil, İngiltere'de Manchester Arena'nın, yirmi bin kişilik The O2'nin, ayrıca ülkemizde Ülker Spor Arena ile Türk Telekom Arena'nın işletmecisi.

Kafası kulağa takık polisler

En iyisi bilmediğini bilmektir.

Bilmediğin halde bildiğini sanmak bir hastalıktır.

(Lao-Tszu, Çinli filozof, M.Ö. 606-531)

Ara sıra bir tiyatro oyunu sahneleyebilecek yetenekte kaptiller çıkar. Perdeyi indirdiklerinde, seyircilerinin her gördüğüne inanan çaylak polisler olmasına dua ederler.

Birileri 16 Aralık 1994 günü sabahın erken saatlerinde, McCann'lerin kent dışındaki çiftliğine girdi. Baba James McCann, büyük yatak odasında uyumaktaydı, 13 yaşındaki oğlu Tyler de hemen yanı başındaki küçük odada. Saldırgan, babanın başına sert bir cisimle vurup hemen orada öldürdü. Sonra yan odaya girdi ve küçüğün başına vurarak kafatasını kırdı. Çocuk, şans eseri ölmedi. Birkaç saat sonra çiftliğin önünden geçenler, onu bir kan gölü içinde, bahçe kapısının önünde baygın yatarken buldular. Saldırgan belki yalnız değildi ve başka suç ortakları da vardı. Bu soru hiçbir zaman cevaplanamadı.

Olay yeri inceleme ekibi, evin birçok dolabının açıldığını, çekmecelerinin dağıtıldığını gördü. Babayı öldüren, oğlunu ağır yaralayan her kim ise para ve mücevherlere dokunmamış, salondaki televizyonu, video kaset göstericisini, hoparlörleri, babanın kimliği ve ehliyetinin bulunduğu cüzdanı ve birkaç ufak tefek şeyi alarak kaçmıştı.

Katil kıskanç eski koca mı?

Hastanede ifadesi alınan çocuk, saldırganı 25-35 yaşlarında, esmer tenli, siyah saçlı, orta boylu, tıknaz bir adam olarak tarif etti. Polis, David Wayne Kunze'yi gözaltına aldı. Haklıydı da, çünkü Kunze, 1976'da hayatını birleştirdiği Diana James ile 1994 Nisanı'na dek evli kalmıştı ve Bayan Diana 12 Aralık 1994'te, yani baba McCann'ın hunharca katledilişinden sadece dört gün önce eski kocasına, "Hayatıma bir yön vermeye niyetliyim. James McCann bana talip oldu. En kısa zamanda onunla evleneceğim" demişti. Boşandığı karısının yeniden evlenmesini engellemek için koca adayını kıskançlık ve intikam duygularıyla katleden o kadar çoktur ki, polisin Kunze'den kuşkullanması doğaldı. Gerçi adamın boyu ve kilosu çocuğun tarifine uyuyordu da, saçları kızıl, teni beyaz, yaşı daha büyüktü. "Olacak o kadar, çocuk hem küçük, hem anesteziden yeni çıktı" dediler.

Kunze'nin evini, kamyonunu, teknesini, deposunu, kasasını aradılar. Onu cinayete ve evden çalınan eşyalara bağlayabilecek bir ipucuna ulaşamadılar. Sadece bir el fenerine ait, yakın zaman öncesinin tarihini taşıyan kasa fişinden şüphelendiler. Yoksa bu, silahlı soygun süsü verilen bir cinayet miydi? Kunze, evden çaldıklarını oraya buraya atıp onlardan kurtulmuş muydu?

Saldırının gerçekleştiği çiftliği de didik didik aradılar; Washington eyalet polis teşkilatından parmak izi uzmanı George Miller, babayla çocuktan başkasına ait parmak izine rastlamadı. Sadece, yatak odasının kapısı üzerinde kısmi bir kulak izi buldu. Büyük bir olasılıkla saldırgan kapıya kulağını dayamış, babanın uyuyup uyumadığını kontrol etmişti.

Tek delil kapıdaki sol kulak izi

Soruşturmada herhangi bir gelişme olmaksızın üç ay geçti. Washington eyaleti kriminal laboratuvarından Michael Grubb, kapının üzerindeki kısmi kulak izini, Kunze'nin sol kulağının fo-

toğrafiyla karşılaştırdı ve “David Kunze’nin kulağı olabilir” şeklinde görüş bildirdi.

Altı ay sonra iki kriminalist, Michael Grubb ile George Miller, Kunze’nin kulağına el losyonu sürdüler, başını sağa, sola eğdiler, cam parçalarına hafif, orta ve sertçe bastırmasını istediler. Bu şekilde elde ettikleri kulak izlerini, tıpkı çıplak gözle görülmeyen parmak izlerine yaptıkları gibi, toz püskürterek görünür hale getirdiler ve bunların fotoğraflarını kapıdaki kulak iziyle karşılaştırdılar. Daha önce ne kulak izi almış, ne de kulak izlerini karşılaştırmışlardı.

Michael Grubb yine “Büyük bir olasılıkla kulak izi David Kunze’ye ait” dedi. Parmak izi uzmanı George Miller ise, “Ben bugüne değin sadece parmak izi karşılaştırdım, kulak izinden anlamam, zaten laboratuvarımın müdürü de bu konuda görüş bildirmemi istemedi” diyerek işe karışmadı.

Cinayetten bir buçuk yıl, kapı üzerinde kulak izi bulunmasından sekiz ay sonra savcı, elindeki bu tek delile dayanarak, Kunze’yi gasp, soygun, saldırı ve adam öldürmeyle suçladı. Sıra iddianameyi duruşma yargıcına kabul ettirmeye kalmıştı.

Tarihe geçen kulak izi tartışması

Kunze’nin avukatı yalan makinesi, yani poligraf, gereciyle alınan sonuçlarının dahi, mahkemelerde delil olarak kabul edilmediği bir ülkede, kısmi bir kulak izinden yol çıkarak, kişinin cinayetle suçlanmasına karşı çıktı. Bunun üzerine kulak izleri hakkında kriminalistik ve hukuk tarihinin en uzun ve gergin tartışmalarının kapısı açıldı.

İddia makamı kulak izi lehine dört, savunma tarafı aleyhine 12 bilirkişi dinletti. Michael Grubb, “İster parmak izi, ister çekiç ya da tornavida izi, ister mermi üzerindeki yiv ve set izlerini ya da kulak izini karşılaştırm, hepsi izlerin oluşturduğu şekilleri karşılaştırmaktan ibaret işlemlerdir. Lastik izi, ayakkabı taba-

nı izi neyse kulak izi de odur. Hepsinin güvenilirliği aynıdır” şeklinde görüş bildirirken, savcılığın bir diğer tanığı Alfred V. Iannarelli, “Dosyadaki verileri inceledim, kapının üzerindeki kulak izi, Kunze’nin sol kulağıyla kesinlikle örtüşüyor” dedi.

Belki Iannarelli haklıydı. Ancak daha önce bir kriminal laboratuvarda çalışmamış olması, üniversite eğitiminin bulunmaması ve sadece bir kez mahkemede bilirkişilik yapmış olması, iddia makamının elini çok zayıflattı. Iannarelli, Alameda’da şerif yardımcısı olarak çalışmış, bir üniversitenin güvenlik hizmetlerinden sorumlu olmuş ve 1948 ile 1962 arasında 10 bine yakın kulağın fotoğrafını çekerek birbiriyle karşılaştırmış ve birbirinin aynı iki kulak izinin bulunmadığı sonucuna varmıştı. Hatta kulak izlerinin tasnifinde kullanılabilecek 12 “antropometrik ölçüm yeri”ni, 1964’te yayımladığı *Kulak İzi Kimliklendirmesinde Iannarelli Sistemi* adlı kitabında açıklamıştı. Ancak ne bu, ne de Iannarelli’nin birkaç yıl sonra kendi olanaklarıyla yayınladığı *Kulak Kimliklendirmesi* adlı kitaplarına hiçbir akademisyen, hiçbir polis hiçbir zaman atıfta bulunmadı. Kısacası Iannarelli’nin kulak izi konusunda bilirkişiliği, kendinden menkuldü.

Olmayan delillerle adalet

Savcılık tanığı bir diğer isim, Amsterdam’dan gelen Cornelius Van der Lugt’du. O da, tıpkı Iannarelli gibi, herhangi bir kriminal laboratuvar deneyimi, üniversite eğitimi, en azından izlerin karşılaştırmasında eğitimi bulunmayan biriydi. Ancak, tıpkı Iannarelli gibi, kapıdaki izin Kunze’nin kulağı olduğundan kuşkusu yoktu. Duruşma sırasında, parmak izi uzmanları Michael Grubb ve George Miller’e methiyeler düzen Lugt, “Bakın, gerekliliğinin farkında bile olmadan, Kunze’nin kulağını, kapıdaki izin benzerini oluşturabilmek için nasıl da değişik kuvvetlerde bastırmışlar. Yedi kez bastırmış, nihayet tam olarak örtüşen ize ulaşmışlar” dedi. Keşke demeseydi. Kunze’nin avukatları bu cümleye dö-

ne döne atıfta bulundular. “Demek ki benzetecek kulak izi oluşturmak üzere ellerinden gelen gayreti göstermişler. Olmayan delilleri oluşturarak, adalet sağlanır mı?” diye sordular.

Yargıcın “Kulak izleri dünya genelinde kabul edilir bir kimliklendirme midir?” sorusunu Lugt, “Kesinlikle öyledir, kulak izi aynı olan iki kişi yoktur” diye cevapladı. Yalan söylüyordu, eğer yalan söylemiyorsa, cahildi. Çünkü kulak izlerinin kişiye özgü olduğunu kanıtlayan hiçbir bilimsel araştırma yoktu. O tarihte yoktu. Üzerinden 20 yıla yakın bir zaman geçti. Bugün de yok.

Kunze’nin savunma avukatları, müvekkillerinin aleyhindeki tek delil olan kulak izi incelemesini yargıcın gözünden düşürmek ve suçlamada kullanılmamasını sağlamak için ellerinden geleni yaptılar. Amerikan Adli Bilimler Akademisi’nin ve Amerikan Adli Antropoloji Birliği’nin önceki başkanı fiziki antropoloji uzmanı Dr. Ellis Kerley’i ve en az onun kadar ünlü 11 uzmanı tanık gösterdiler. Dr. Kerley, “İki kulağın birbirine benzemediği söylenebilir. Ama eşsiz olduğunu kabul etmeyi, aklım almaz” dedi. Adli bilimlerle ilgili sayısız makale ve ders kitabının yazarı, aynı zamanda Belçika’da parmak izi uzmanı olarak çalışmış Missouri Üniversitesi hukuk profesörlerinden Andre Moenssens bu görüşü hararetle destekleyen uzun bir konuşma yaptı. Diğer 10 kişi, kulak izi karşılaştırmasının adli bilim camiasında kabul gören bir inceleme olmadığını anlatıp durdular, ama yargıcı ikna etmeleri mümkün olmadı ve iddianame kabul edildi.

Atipik olay yeri ve kulak iziyle ömür boyu mahkûmiyet

25 Temmuz 1997 günü zanlı Kunze ilk kez yargıç ve jürinin önüne çıktı. Tanık kürsüsündeki olay yeri inceleme personeli “Bize göre atipik bir olay yeri idi. Gasp süsü verilmiş bir cinayetti” dediler. Savunma avukatları bu yaklaşıma karşı çıktı. “Atipik ne demek?” diye sordular. “Her cinayet mahalli kendine özgü değil midir? Tipik olan nasıl ki, bu atipik olsun? Doğru dürüst delil top-

layamamış, çalınanların nerede olduğunu bulamamış olmanızın cezasını neden Bay Kunze çeksin?" Ve ardından eklediler: "Çocuk, saldırganı gördüğünü söylüyor. Esmer, siyah saçlı bir erkekmiş. Meksikalı ya da siyah. Bay Kunze beyaz tenli ve kızıl saçlı. Çocuğun tarif ettiği katilden çok farklı biri."

Ardından bilirkişilerin dinlenmesine geçildi. İlginç olan, savcının iddianameyi hazırlarken pek umut bağladığı Iannarelli'nin jüri önünde konuşmasını istememesiydi, ama önce kriminalist Michael Grubb'u, ardından kulak izi gurusu Cornelius Van der Lugt'u tanık sandalyesine davet etti. İddia makamının bir diğer tanığı Kunze'nin tutulduğu cezaevinde yatan bir başka mahkûmdu. Sohbet sırasında Kunze'nin cinayeti kendisine itiraf ettiğini anlattı.

Her nedense savunma tarafı, elindeki 12 bilirkişiden hiçbirini jüri önünde dinletmedi. Jüri, Kunze'yi suçlu buldu, yargıç ömür boyu hapsine karar verdi.

Temyizden dönen karar ve görülemeyen dava

Kunze, kararı temyize götürdü. 1999'da üç yargıç oybirliğiyle, saldırganı görmüş olan oğul Tyler McCann'in onu esmer ve siyah saçlı biri olarak tarif ettiğini, Kunze'nin ise beyaz tenli ve kızıl saçlı olduğunu, ayrıca kulak izinin delil kabul edilemeyeceğini ileri sürerek yeniden yargılanmasına karar verdiler. Yeni jüriye kulak izi delilinden söz edilmemesini talep ettiler.

Kunze'nin ikinci kez yargılanmasına 2001 yılı Mart ayında başlandı. Duruşmaların 10. gününde savcı, önceki karardan ve kulak izinden söz etti. Yargıç Robert Harris, temyiz mahkemesi kararına karşı bir davranış olduğundan bahisle mecburen yargılamayı durdurdu. Bunun üzerine savcı Tom Duffy, iddianamesini geri çekti, delil yetersizliğinden dava görülemez oldu ve birkaç ay önce yarım milyon dolar kefaletle tutuksuz yargılanan Kunze özgür bir adam olarak mahkeme salonunu terk etti. James McCann cinayeti de, faili meçhuller arasına yeni bir dosya olarak eklendi.

İrkçi dedem yönlendirdi, yalan söyledim

Aradan 10 yıldan fazla bir süre geçti. Oğul Tyler McCann, cinayetin ve mahkeme safahatının anlatıldığı bir internet sitesinin altına 21 Mayıs 2012 tarihinde ufak bir not ekledi. “Polise saldırıyı tarif ettiğimde hastanedeydim. Henüz hayatta olan ırkçı dedem yanımda kalıyordu. Saldırganın Meksikalı ya da zenci olduğunu söylemem için bana baskı yaptı. Yoksa odanın içi karanlıktı, ben de uykudan başıma aldığım darbeye uyanmıştım ve bana vuran arkasına bakmadan koşar adımla kaçıyordu. Ne yüzünü, ne saçını doğru dürüst görebildim.”

Dede, torununu görmediği şeyleri anlatmaya yönlendirmeseydi, olay yeri inceleme ekibi cinayet mahallinde elle tutulur bir delil bulabilseydi, bilirkişiler delil değeri olmayan kulak izine bu kadar yüklenmeseydi, gasp süsü verilen bu cinayeti kimin işlediği muhtemelen bulunurdu.

Mağrur olma padişahım!

Ayrıntılara düşkün, kimya, fizik, biyoloji, jeoloji, anatomi, botanik, kriminoloji bilgisi engin dedektifin müşterisi hiç bitmezdi. Ne de olsa 1800'lerin sonlarıydı ve henüz hiç kimse olay yerini onun gibi inceleyemiyor ve adli bilimlerin gücünden onun kadar yararlanmasını bilmiyordu. Aradan 100 yıl kadar bir süre geçti. Şimdiki gençler onun gerçekten yaşadığını sanıyor. Halbuki o, tüm zamanların en ünlü sanal dedektifiydi.

Bayan Hudson'un, Londra'daki Baker Sokağı 221b adresindeki evinin kiracısıydı. Zayıf, buna rağmen yine de kaslı uzun boylu, ince dudaklı, kartal burunlu, keskin bakışlı, iyi viyolonsel çalan, eskrimci, boksör, kılıç ustası, olayların arası açıldığında, nispeten kendisini daha rahat hissettiği zamanlarda ve gazetelerin bile ilgisini çekmediği dönemlerde ara sıra kokain kullanmaktan ve evini paylaştığı Dr. Watson'u anlayışsızlıkla suçlamaktan başka kusuru bulunmayan özel dedektifin ünü Londra'yı çoktan aşmış, Avrupa'nın dört bir yanına yayılmıştı. Aradan 100 yıl kadar bir süre geçti. İnanmayacaksınız ama 2008'de yapılan bir anket İngiliz gençlerinin yüzde 58'inin, dedektifin gerçekten yaşadığına, yüzde 20'sinin ise, iki kez başbakanlık yapmış, dünya tarihinin en etkili liderlerinden Sir Winston Churchill'in sanal bir siyasetçi olduğuna inandığını gösterdi. Keşke Bay Sherlock Holmes gerçek olsaydı da, Londra polis müdürü Charles Warren, 11 kadının katili Karındeşen Jack'in kim olduğunu bir türlü bulamadığından istifa etmek zorunda kalmasaydı.

Ünlü dedektifin modeli bir cerrahı

Arthur Ignatius Conan Doyle, Cizvit Mektebi'ni bitirdikten sonra 1885'te Edinburgh Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş, ufak bir muayenehane açmıştı. Beş-altı yıllık faaliyeti bir sabah kapısını polisin çalmasıyla noktalandı. Bir hastasının, tedavisinden şikâyetçi olduğundan bahisle sorguya çekildi. Yeterli delil olmadığında, masumiyetin kanıtlanmasının ne denli güç olduğunu bizzat yaşayan doktor, gerçek suçlunun bulunabilmesi için polislerin nasıl düşünmesi ve davranması gerektiğini gösteren bir öykü yazmaya karar verdi.

Yaratacağı dedektif, fakültedeki cerrahi hocası, Kraliçe Viktorya'nın özel doktoru, 1837 doğumlu İskoçyalı Joseph Bell gibi düşünmeliydi. Adli tabip Benjamin Bell'in torununun oğlu olan Dr. Bell elleri yumuşak, kolları güçlü kadın hastasının çamaşırıcı olduğunu anlar, ayakkabılarındaki çamurun rengine bakar, hangi yoldan geçtiğini söylerdi.

Doktorun bu özelliklerinden Scotland Yard'ın da yararlandığı biliniyor. Örneğin polisin bir gaz zehirlenmesinden öldüğünü düşündüğü Bayan Elisabeth Chantrelle'in geceliği üzerinde afyon bulmuş, buradan yola çıkarak kocası tarafından zehirlenerek öldürüldüğünü kanıtlamıştı. İşte, Sir Arthur Conan Doyle, efsanevi dedektif Sherlock Holmes'u böyle yarattı. Nitekim 4 Mayıs 1892'de Dr. Bell'e yazdığı bir mektupta, esin kaynağının kendisi olduğunu açıkladı. İlk öykü, *A Study in Scarlet*, 1887'de yayımlandı. Bunu 60'a yakın macera izledi. (Bazıları, farklı yıllarda, farklı adlarla Türkçeye de çevrildi. Kafanızı karıştırmamak için sadece orijinal adlarını vereceğim.)

Bu ilk öyküde Sherlock Holmes, uzun yıllar birlikte çalışacağı Dr. John Watson'ı gördüğünde "Doktor tipli bir beyefendi. Ancak askere benzer havası da var. Öyleyse, askeri tabip. Yüzü yarı, el bileklerinin iç kısmı ise açık renkte, demek ki çok güneşli bir bölgeden geliyor. Yorgunluğuna bakılırsa, bir hastalık geçir-

miş olmalı. Sol kolunun duruşu doğal değil. Anlaşılan yaralanmış. Bir İngiliz askeri tabibi, bol güneşli hangi ülkede hastalanmış, zor şartlarda çalışmış ve yaralanmış olabilir? Hiç kuşkusuz Afganistan'da" biçiminde mantık yürütmesi, yazarın Dr. Bell'den ne kadar çok etkilendiğinin küçük bir kanıtıdır.

Holmes karakterinin yaratılışında kullandığı ikinci kişi, Edinburgh Üniversitesi Adli Tıp Kürsüsü Başkanı Sir Henry Littlejohn'dur. Doktorun gerçek hayatta bilirkişi olarak görev yaptığı önemli bir cinayet davasının ayrıntılarını daha ileride aktaracağım.

Sir Arthur Conan Doyle'un dedektifi için model olarak kullandığı başkaca gerçek ve hayali kahramanlar da var. Amerikalı Edgar Allen Poe'nun *Morg Sokağı Cinayeti*'nde karşılaştığımız Fransız özel dedektif Chevalier C. Auguste Dupin, Sherlock Holmes'tan 50 yıl kadar önce gün ışığına çıkmıştı. Her iki dedektifin pek çok özelliği paylaştığı görülse de, arasındaki en temel fark, Dupin'in "düşünceleri okuyabilmek" becerisine karşılık, Holmes'un her zaman, bilimsel delillere dayalı sonuçlar çıkartmış olmasıdır. Aradan geçen 100 yıla rağmen, adli bilimciler arasında çok özel bir yeri olmasının, adına kulüpler, dernekler kurulmasının, ödüller verilmesinin nedeni budur.

Kılıktan kılığa girerek, en yakın dostu Dr. Watson'u bile aldatabilen Sherlock Holmes, bu açıdan incelendiğinde, tüm zamanların en ünlü dedektiflerinden Eugène François Vidocq'a da benzetilebilir. Aslında, Edgar Allan Poe'nun dedektifi Dupin, Balzac'ın Bibi-Lupin'i ve Victor Hugo'nun Müfettiş Javert'i de büyük bir olasılıkla Vidocq'tan esinlenilmiş olsa gerek.

Cezaevine girmemek için muhbir olmayı seçen ve "suçluyu, ancak suç işlemiş olan yakalar" görüşüne yürekten inanan Vidocq, 1812'de Napolyon Bonapart'ın Polis Bakanı Joseph Fouché'nin talebi üzerine, suçla mücadele birimi Sûreté Nationale'in ilk müdürü olmuş; hırsız, dolandırıcı, katil arkadaşlarından oluşturduğu çekirdek kadroyla Paris polis teşkilatı içeri-

sindeki bu ilk ceza soruşturması birimiyle, sekiz yıl gibi kısa bir sürede Paris'teki suç oranını yüzde 40 azaltmayı başarabilmişti. La Sûreté Nationale (Ulusal Güvenlik) Scotland Yard ve FBI dahil olmak üzere, dünyanın birçok ülkesinin polis teşkilatına model oluşturmuştur. Kimileri Vidocq'u modern kriminolojinin ve Fransız polis teşkilatının babası kabul ederken, kimileri de, aralarında katillerin de bulunduğu çok sayıda suçluyu muhbir olarak hizmete zorlamış bu kişinin, günün birinde J. Edgar Hoover, Heinrich Himmler ve Beraî gibilerinde filizlenecek tohumlar taşıdığını ileri sürer.

Conan Doyle'un Vidocq'a hayranlık duymaması mümkün değildi. Nitekim Sherlock Holmes'un zaman zaman eski suçlulardan yararlanarak olayları aydınlatmaya çalışması da buna bağlanabilir.

"Holmes" adını, muhtemelen Boston'lu hukukçu, şair, yazar, aynı zamanda hekim Oliver Wendell Holmes'tan almış olsa gerek. Bu arada anestezi kavramının yaratıcısının da bu ünlü Amerikalı hekim olduğunu belirtmeden geçmeyelim. "Sherlock" ise, dönemin ünlü kemancısı Alfred Sherlock'tan kaynaklanıyor.

Conan Doyle'un öykülerinde, Sherlock Holmes'un maceralarını bize aktaran Dr. John Watson, aslında yazarın 1882 yazında pratisyen hekim olarak çalışmaya başladığı İngiltere'nin güneyindeki Southsea'de, üyesi olduğu Porthsmouth Edebiyat ve Bilim Derneği'nde tanıdığı aynı isimli bir arkadaşıdır. Gerçek Dr. Watson, askerken Mançurya'da görev yapmış bir hekimdi. Sherlock Holmes'da kadim dostunu Afganistan'da savaşırken kolundan yaralamıştır.

Suçlu profilini ilk kez kullandı

Sherlock Holmes, peşinde olduğu katilin düşünce sistemini anlamaya çalışır, buna dayanarak profilini çıkartır ve bunda öylesine başarılı olurdu ki katilin fiziksel, sosyal ve ruhsal özellik-

lerini öngörebilir, böylece onu yakalayabilirdi. Günümüzde profileme adı verilen, başta cinsel motifli şiddet suçları olmak üzere seri suçların soruşturulmasında yararlanılan ve pek çok güvenlik teşkilatı içerisinde özel birimleri bulunan bu alandan, Canon Doyle'un yaşadığı yıllarda kimsenin haberi yoktu.

New York'lu psikiyatri uzmanı Dr. James Arnold Brussel'in dünyada ilk kez profileme tekniğini kullanarak "Deli Bombacı Davası"nı aydınlatması için 60 yıl geçmesi gerekecekti. 1940 ile 56 arasında New York'un tiyatro binalarına, tren istasyonlarına, telefon kulübelerine bıraktığı bombalarla dehşet saçan failin kim olduğunun bulunabilmesi için, olay yeri fotoğraflarını ve gazetelere gönderilen tehdit mektuplarını inceleyen Dr. Brussel, aranacak kişinin, 40-50 yaşlarında, iriyarı, beyaz, bekâr, Connecticut'ta kardeşleriyle birlikte oturan, annesine hayran, babasından nefret eden, Katolik dine mensup, kalp hastalığı geçirmiş, elektrik teknisyeni bir Slav göçmeni olması gerektiği sonucuna varmıştı. 1957 Ocak ayında George Metesky yakalandığında, profile tıpatıp uyuyordu. Üzerindeki düğmeli kruvaze cekete kadar.

Howard Teten'in kurduğu ve pek çok televizyon dizisi ile filme konu olan FBI'nın Davranış Bilimleri Birimi'nin faaliyete geçmesi için 70 yıl, Bernt Turvey'in adli psikologların ve cinayet masası polislerinin eğitiminde yaygın biçimde kullanılacak davranış delillerine ilişkin ilk ders kitabı olan *Criminal Profiling: An Introduction to Behavioural Evidence Analysis*'i yayımlaması için 100 yıl beklemek gerekecekti. Gerçi profileme tekniğinin hatasız olduğu söylenemez, ama eldeki diğer bilimsel delillerle desteklendiği takdirde işe yaradığı defalarca kanıtlanmıştır.

Sherlock Holmes, bir sonraki olay yerinin neresi olacağını da öngörebilirdi. Kanadalı polis Dr. Kim Rossmo'nun coğrafi profileme adı verilen bu soruşturma tekniğini bilimsel bir tabana oturtması, bilgisayar destekli suç haritaları oluşturarak seri katil ve seri kundakçıları bulabilmesi için yine 100 yıl beklendi.

Köpekler her zaman koku almaz

Köpek burnunun hayranlık veren yeteneği yüzyıllardır bilinir. Sherlock Holmes da onların bu özelliklerinden pek çok kez yararlanmıştı. Ayrıca İngilizlerin köpek sevgisi de, Holmes öykülerinin üçte birinde bir köpeğin yer almasının başlıca nedenidir. Örneğin *The Adventure of the Missing Three Quarter*'da köpek Pompey, anason kokusunun izini sürebiliyordu. *The Adventure of Shoscombe Old Place*'daki köpek, yabancılarla tanıdıkları birbirinden ayırabiliyor *The Sign of Four*'daki Toby köpek, katilin izini sürebiliyordu.

“Köpek burnu yanılmaz, Dr. Watson” diyordu Holmes. Belki dedektif için öyleydi de, polislerin bu beceriden yararlanabilmesi için çok uzun yıllar gerekecekti.

Londra'yı dehşete düşüren Karindeşen Jack'in ortalığa çıktığı 1888'de, kentin polis müdürü Sir Charles Warren'in kiraladığı Barnaby ve Burgho adlı av köpekleri, katili yakalayamadıkları gibi, sisin içinde kaybolduklarından, onları aramak üzere yüzlerce polis görevlendirilmiş, müdürün bu başarısızlığı günlerce gazetelerin birinci sayfasında manşetten verilmişti. (Yeri gelmişken belirtmekte fayda var: Müdür, Karindeşen Jack'in yakalanamamasının nedenini, altı çivili olduklarından kaldırımlarda ses yapan polis çizmelerine bağlamış ve binlercesini lastik tabanlılarla değiştirtmişti.)

Müdürün parlak fikirleri sadece bunlarla kalmadı. Büyük bir olasılıkla katilin elinden çıkmış olan bir duvar yazısını, (“The Jews are not the / men that will be blamed / for nothing - Yahudiler boş yere suçlanacak adamlar değildir”) dilbilimcilere ve el yazısı uzmanlarına inceletecek yerde, halk arasında Yahudi düşmanlığı yaratabilir korkusuyla görür görmez sildirtmiş, böylelikle delilleri de yok etmişti. Müdür, katili bulamadığı için istifa etti. Aradan bir asır geçti, kadın katilinin kim olduğu hâlâ aranıyor.

El ve daktilo yazıları cinayetleri aydınlatır

Sherlock Holmes, el yazılarının kişiye özgü olduğunu biliyordu. Ayrıca kâğıt, mürekkep, mühür, pul, filigranları da değerlendirebilirdi. *The Man with the Twisted Lip*'te, aynı siyah mürekkeple yazılanların, farklı zamanlarda kaleme alındığını saptamış, *A Study in Scarlet*'te "A" harfinin biçimine bakarak, yazarın bir Alman olmadığı sonucuna varmıştı.

Gerçi Conan Doyle'un yaşadığı dönemde el yazısı incelemeleri soruşturmalarda kullanılıyordu, ama henüz kuralları tam olarak belirlenmediğinden, yanılgılar oluyordu. Sherlock Holmes öykülerini ders kitabı olarak öğrencilerine öneren ve antropometrinin temellerini atan Alphonse Bertillon'un, 1890'da Fransız Yahudisi Yüzbaşı Dreyfus'un haksız yere suçlanmasına yol açan el yazısı incelemesi, bu tarihi hatalardan biridir. Günümüzde bir başvuru kitabı olarak hâlâ yararlandığımız Albert Osborn'un ünlü *Questioned Documents* adlı eseri 1922'de birinci baskısını yaptı. El yazısının incelenmesindeki hatalar da nispeten azalmaya başladı. Aradan 80 yıl geçti, tamamen sıfırlandığı söylenemez.

Sherlock Holmes, 1888'de yayımlanan *A Case of Identity*'de daktilo yazısını delil olarak kullanmıştır. O tarihte, daktiloların delil niteliğiyle ilgili hiçbir uygulama yoktu. "Bir daktilonun, tıpkı el yazısı gibi kişisel özelliklerinin olması ne garip" der Holmes, "çok yeni olmadıkları takdirde, birbirinin aynı biçimde yazan iki daktilo yok. Birinin harflerinin bu yanı, diğerinin öbür yanı aşınıyor. 'e' ve 'r' harflerine dikkat edin Bay Windibank, bunun gibi 14 karakteristik daha var. Bu zarfın üstü sizin daktiloda yazılmış". Conan Doyle'un, bir yandan harflerdeki aşınmanın delil değerini, diğer yandan rastlantıyı ortadan kaldırabilmek için tıpkı parmak izi karşılaştırmalarında yapıldığı gibi çok sayıda benzerliğin (bu örnekte 14) bulunması gerektiğini öğrettiği yıl, Jacob L. Wortman, daktilo şeridinin patentini yeni alıyordu.

Ayak izleri, ayakkabı izleri

Dedektif, ayak izleri konusunda da uzmandı. *The Boscombe Valley Mystery*'de "Bu içe basan sol ayak izleri sana ait Dr. Watson" diyebilecek kadar bir bakışta ve çıplak gözle değerlendirebilirdi. Sonraki paragraflarda üzerinde uzunca duracağımız Sarı Surat, *The Yellow Face*'te "Biri çizmeli, diğeri çıplak ayaklı adamlara ait olduğu anlaşılan izler vardı. Anımsadıklarımın çıplak ayakla bırakılan izlerin oğlunuza ait olduğuna karar verdim. Biri, iki tarafa doğru yürümüştü, fakat diğeri hızlı bir şekilde koşuyordu" diyerek sadece ayak izlerinin kime ait olduğunu değil, sahiplerinin hareket şeklini dahi belirlerdi.

Halbuki suçların aydınlatılmasında ayak izlerinin kullanımı henüz yeni geliyordu. Patoloji uzmanı Dr. Charles Meymott Tidy, 1882'de basılan adli tıp ders kitabında ayak izlerinden söz ediyor, çamura, alçıya, katrana, kuma basan ayağın oluşturduğu izlerin birbirinden farklı olduğunun, bu konuya dikkat edilmesi gerektiğinin altını çiziyordu.

Ayak ve ayakkabı izi tartışmaları yıllarca sürdü. Uyanık suçluların büyük ya da küçük numara ayakkabılar giymesi, ayaklarına bez sarması işleri iyice karıştırdı. Hatta, doktorların ayakkabı izi incelemekten vazgeçmesini, "akıllı bir ayakkabıcı"nın onlardan çok daha güvenilir olduğunu yazacak kadar işi ileri götürenler oldu. Bugün FBI gibi ellerinde veritabanları olanlar, ayakkabı izlerinden yola çıkarak numarasını, markasını, hatta imâl edildiği yeri dahi söyleyebiliyor. 1995'te eski eşi ve âşığını öldürmekten yargılanan siyah sporcu Orenthal James Simpson'un davasında, cesetlerin bulunduğu bahçedeki kanlı ayakkabı izlerinden alınan kalıpları inceleyen FBI uzmanı William J. Bodziak, ayakkabının 46 numara, İtalyan yapımı, Lorenzo model, bir Bruno Magli olduğunu saptamıştı.

Biraz taze kan bulalım

Daha ilk macerasında³⁵ Sherlock Holmes'un bilime tutkusu ve yaratıcı zekâsına bütün açıklığıyla tanık oluruz. Dr. Watson'ın 1887'de bize aktardıklarına kulak verin:

Burası sayısız şişenin dizili olup, karmakarışık bir halde bulunduğu, yüksek tavanlı bir odaydı. Dağınık bir halde duran geniş ve alçak masaların üzerinde imbikler, deney tüpleri ve mavi bir ışık saçan küçük Bunsen³⁶ lambaları vardı. İçeride, odanın uzak bir köşesindeki masaya eğilip tüm dikkatini çalışmasına vermiş bir öğrenciden başka kimse yoktu. Ayak seslerimizi duyunca arkasına baktı ve sevinçli bir sesle doğruldu. Elinde bir deney tüpüyle bize doğru koşarak, “Buldum, buldum” diye bağırdı. “Başka hiçbir şey tarafından değil de yalnızca hemoglobin tarafından çökertilen bir ayıraç buldum.” Altın madeni bulmuş olsaydı, yüzünden bu kadar büyük bir sevinç okunamazdı... “Baksanıza bu, son yıllarda tıp alanındaki en pratik buluş. Kan lekelerini hata yapmadan test edebilmemizi sağlıyor... Biraz taze kan bulalım” deyip parmağına uzun bir iğne batırdı.

Elindeki tüplerle, “Buldum, buldum, sadece hemoglobini çöküren bir ayıraç buldum. Artık lekelerin kan mı, çamur mu, pas mı, meyve mi olduğunu kolaylıkla anlayabileceğim” diye bağırarak koşuşturduğunda, bu soruları yanıtlayacak bu kadar pratik bir yöntem henüz keşfedilmemişti.

Aslında büyük dedektifin biraz abarttığını söyleyebiliriz, çünkü *Kızıl Soruşturma*'nın yayımlandığı 1887'den 20 yıl kadar önce Londra Hastanesi'nde çalışan kimya profesörü Henry Letheby'nin, lekelerde kan varlığının saptanması için geliştirdiği ve 1864 yılında ilk kez bir Londra treninde işlenen cinayeti aydın-

35. *A Study in Scarlet (Kızıl Soruşturma)*

36. Kimya laboratuvarlarında ısıtma amaçlı kullanılan gereç.

latarak Franz Müller'i darağacına göndermekte kullandığı spektroskopik yöntem hiç de fena sayılmazdı.

Bununla birlikte, Conan Doyle öykülerini kaleme aldığı anda, kan lekesinin insana mı, hayvana mı, insansa kime ait olduğunu saptayacak yöntem, sadece hayal edilebilirdi. Karl Landsteiner'in A, B, AB, 0 kan gruplarını bulması (bu çalışması için Nobel almıştır) ve Max Richter'in aynı yöntemi kan lekelerine uygulaması 20 yıl, İtalyan Leone Lattes'in bir cinayet davasını lekedeki kan gruplarıyla aydınlatarak, şüphelinin beraatını sağlaması 35 yıl sonradır. Lekelerde kan grubu ile alt gruplarının belirlenmesinde kullanılacak yöntemlerin standardize edilmesi için 70 yıl, bunların DNA düzeyinde analizi için 100 yıl beklemek gerekmiştir.

Arthur Conan Doyle'un medyum merakı

Sherlock Holmes'un yaratıcısının, spiritüalizmi (ruhçuluk) haretle savunduğu; telepat, durugörür (clairvoyant)³⁷ ve medyumlara inandığı, hatta peri fotoğraflarının çekildiğini savunduğu pek bilinmez.

12 öyküden oluşan *Sherlock Holmes'in Maceraları*, yazarın bu tutumu nedeniyle, bir ara Sovyetler Birliği'nde yasaklanmıştı. Aslında Conan Doyle, ölümler dünyasıyla iletişime girildiğine inandığı halde, dedektifi Sherlock Holmes, hiçbir cinayeti gaipten haber verenlerin yardımıyla çözmemiş, hep gözlem, deney ve mantığının yolunda gitmiştir.

Dr. Conan Doyle, yakından tanıdığı, zamanın ünlü Amerikalı sihirbazı Harry Houdini'nin de bir medyum olduğunu iddia etmiş, sihirbaz ise ömrü boyunca, her fırsatta spiritüalizme açıkça karşı çıkmış ve bu ithamı şiddetle reddetmiştir.

1919 başlarında Sir Arthur Conan Doyle, Londra'nın pek fazla kişi tarafından bilinmeyen, bu nedenle yarı-gizli olarak tanım-

37. Durugörü (clairvoyance) canlı ve cansız nesnelerin ve olayların beş duyunun yardımı olmadan (paranormal olarak) algılanmasına verilen addır.

layabileceğimiz “Suç Kulübü”nde konuşuyordu. “Suç ve Durugörü” başlığını taşıyan konferansını merakla izleyen 12 erkek, ara sıra bir araya gelir, puro ve konyak eşliğinde karanlıkta kalmış cinayetler üzerinde kafa yorardı. Ünlü polisiye yazarı bir medyum, falcı ya da telepat yardımıyla çözülen cinayetlere örnekler vermekle kalmadı, işi daha ileriye götürdü ve “her büyük polis teşkilatının, bulabildiği en iyi medyumu kadrosuna dahil etmesi gerektiğine” kadar vardırırdı.

Sir Arthur’a göre yeni ruhçuluk, denenmiş ve başarısız olmuş semavi dinlerin yerini almaya adaydı ve ırklar arasındaki uçurumları aşarak küresel uyumu sağlayacak tek inanç olacaktı. Ona göre bilim ile din arasında hiçbir çatışma olamazdı, onlar aynı şeyin ayna görüntüsüydüler. Mucizeler yoktu, sadece henüz kural-larını bilmediğimiz yasalar vardı. Özetle, “Mucize, doğaya karşı gerçekleşmez, doğa hakkında bildiklerimize karşı gerçekleşir”.³⁸

Conan Doyle’un hipnoz ve telepati merakı, pratisyen hekim olarak çalışmaya başladığı ilk gençlik yıllarına, öykülerindeki Dr. Watson’un gerçek hayattaki eşdeğeri olan Dr. John Watson’la tanıştığı Southsea’deki Portsmouth Edebiyat ve Bilim Derneği üyeliğine denk gelir. Ardından, 1885’ten itibaren, Southsea’de General Alfred Wilks Drayson evinde bir dizi “yuvarlak masa” seanslarına katıldığını biliyoruz. Ancak buradaki “dönen masa” ve benzeri gözlemlerini nasıl açıklayacağını bir türlü bilemez. Bu arada General Drayson’un öykülerindeki Prof. Moriarty karakterine ilham verdiği söylenir. 30’larının başına geldiğinde, medyum çevrelerinde tanınan biriydi, hatta Hampshire Psişikler Derneği Başkan Yardımcısı Prof. William Barrett ile birlikte Karındaşen Jack’in kurbanlarının ruhunu çağırarak katili bulması bile istendi.

Doyle, konuya öylesine ilgi gösterdi ki, önce 80 kişilik özel bir kulüp olan Londra Ruhlar Birliğine üye oldu. 1893’te babasının ölümünden üç hafta sonra da Britanya Psişik Araştırmalar

38. “A miracle does not happen against nature, but against what we know about nature.” St. Augustine, *City of God*, XXI,8.

Derneği'ne³⁹ katıldı ve Oscar Wilde, Jack London ve Charles Dickens gibi ustaların öbür dünyadan gönderdiğine inandığı mesajları, mektupları incelemeye koyuldu, perili evlere geziler düzenledi, Avustralya'dan İskandinavya'ya yüzlerce konferans vererek, giderek varlık nedeni haline getirdiği ruhçuluğu yaymaya çalıştı. Zaman zaman kandırıldı, dolandırıldı, ama ısrarla ruhçuluğu savundu. Ölümünden dört ay önce, 36 yıl sadakatle hizmet ettiği Psişik Araştırma Derneği'nden istifa etmiş olsa da, son nefesini vermeden sadece beş gün önce başkanlık ettiği heyetle içişleri bakanını ziyarete gitti ve polisin Falcılık Yasası'nı uygularken yaşın yanında kurunun da yandığından ve ahlaklı falcıların uğradığı zulümden şikâyetçi oldu.

Sherlock Holmes'tan esinlenen katil mi, polis mi?

Yıllardan 1891'di ve Carlyle Harris, New York Tıp Fakültesi'nde öğrenciydi. Ailesinden gizlice Compstock lisesinde yatılı okuyan Bayan Helen Potts ile evlenmişti. Gizlice, çünkü evlendiğini öğrendikleri takdirde mali yardımı kesecekleri mutlaklı. Kızın arkadaşları da onu, Carlyle'yle nişanlı sanıyordu. Günün birinde genç adamın annesi durumdan kuşkulandı. Doktor adayının aklına da, ara sıra uykusuzluktan yakınan küçük karısını ortadan kaldırmaktan başka bir çözüm gelmedi. O yıllarda doktor adayları da reçete yazabiliyorlardı. Carlyle Harris, çok düşük dozda kinin ve morfin içeren altı kapsüllük bir reçete hazırladı ve New York'un saygın eczanelerinden McIntyre&Son'a götürdü.

39. Britanya Psişik Araştırma Derneği (Society for Psychical Research) paranormal fenomenleri incelemek üzere 1882'de Londra'da kuruldu. Dernek bazı bilim çevrelerince o kadar ilgi gördü ki gerek başkanları, gerekse üyeleri tanınmış bilim adamlarıydı. Başkanlar arasında Nobel Ödülü almış olanlar, bir başbakan ile çoğu fizikçi ve filozoflardan oluşan çok sayıda profesör bulunmaktaydı. Ruhsal araştırmalar alanında kurulmuş bu ilk dernek aslında önemsiz, küçük, kendi alanında araştırmalar yapan bir dernek değildi. Aksine gerek kurucuları, gerek başkanları, gerekse üyeleri o dönemin bilim ve düşünce tarihine isimlerini yazdırmış kimselerdi. Bu aydın bilim adamları 19. yüzyıl biliminin kendilerini içine sürüklediği mekânîk kör düğümden çıkacak bir yol bulmayı amaçladılar. Yüzlerce olgu topladılar ve bunları hiçbir ayırtıyı kaçırmadan objektif bir biçimde incelediler. Aralarında Freud, Pierre Janet ve C.G. Jung'un da bulunduğu ilk psikoterapistlerin çoğu bu derneğin üyesiydi.

Kapsüllerin sadece dördünü Helen'e teslim etti, her gece bir tane almasını söyledi. Dördüncü gece kız kâbuslarla yatağından fırladı, gözbebekleri iğne başı kadar küçülmüştü, nefes alamıyordu, okul doktoru ne yaptıysa kurtaramadı. Harris'in elindeki iki kapsül incelendi, içindeki morfin miktarı öldürmeyecek kadar azdı. Kızı gömdüler ama gazeteler işin peşini bırakmadı. Eczane ısrarla kayıtlarından emin olduğunu, dozda hata yapmadığını söyleyince kızı mezardan çıkardılar. New York'lu toksikolog, organlarını inceledi kinin bulamadı ama hepsinde en az 10 kişiyi öldürecek düzeyde morfin buldu. Doktor adayı kocayı tutukladılar, karısına verdiği kapsüllerden birini boşalttığını, içine fakültede kolayca ulaşabildiği saf morfin doldurduğunu, altı kapsülden ikisini polis kendisinden şüphelendiğinde göstermek üzere elinde tuttuğunu öğrendiler ve 1893'te astılar.

Size bu cinayeti neden anlattığımı sanırım merak etmişsinizdir. Çünkü genç doktor adayı Carlyle Harris muhtemelen Conan Doyle'un cinayetten bir yıl önce, yani 1890'da, J. B. Lippincott Yayınevi tarafından ABD'de basılan *A Study in Scarlet (Kızıl Soruşturma)* adlı eserini okumuş olmalı. Gerçi zehrin adı geçmiyordu, ama Harris, morfinin alkaloit olduğunu biliyordu ve hikâyenin kahramanı Jefferson Hope kurbanını nasıl öldüreceğini tarif etmekteydi:

Bir gün, profesör, zehirler üzerine ders veriyordu ve Güney Amerika'da bir okun ucundaki zehirden çıkardığı ve alkaloit adını verdiği bir ilacı tanıttı. Bu ilaç o kadar güçlüydü ki, çok azıyla bile bir insanı çabucak öldürebilirdiniz. Bu karışımın bulunduğu şişeyi gözüme kestirdim ve herkes çıkınca, birazını aşırdım. İlaçlardan çok iyi anlıyordum. Alkaloitle suda eriyen, iki küçük hap imal ettim ve hapları iki ayrı kutuya koydum. Aynı zamanda da zehirli haplara benzeyen fakat zararsız haplardan birer tane daha imal edip diğerlerinin yanına koydum.

Belki de Sherlock Holmes'un bu ünlü öyküsünden esinlenerek cinayet işleyen Harris değildir de, öyküyü okuyarak Harris'in cinayetini çözen polistir, kim bilir?

Baskervilles'lerin bataklığında Darwin'in kelebeği

Sherlock Holmes öykülerinin neredeyse her birinde, karşımıza uçan, sürünen, tıslayan, böğüren garip yaratıklar çıkar. Yılanlar, denizanaları, av köpekleri kesinlikle okuyucuyu korkutan unsurlar olarak değil, soruşturmalara yarayan birer ipucu olarak kullanılır. Conan Doyle'un, pek çok dostu gibi doğa bilimlerine ve Charles Darwin'in teorilerine olağanüstü bir ilgisi vardı ve konudaki bilimsel toplantıları kaçırmamaya çalışırdı. Darwin, bitkilerle böceklerin birlikte evrimleştiğine ve birbirlerine bağımlı olduklarına inanırdı. Madagaskar'da yetişen yıldız orkidesini (*Angraecum sesquipedale*) gördüğünde, alışılmadık uzun mahmuzu yüzünden, Madagaskar'ın bir yerlerinde bu çiçeği dölleyecek uzunlukta burun benzeri organı bulunan bir kelebeğin olması gerektiğini ileri sürdü. Darwin 1882'de öldüğünde, böyle bir kelebek bulunmamış olmasına rağmen, o varlığına inanmayı hâlâ sürdürüyordu. Pek çok kişi, onun bu çıkarımıyla dalga geçmiş olsa da, düşünce biçimi Sherlock Holmes'unkine çok benzer. Bu nedenle *The Hound of the Baskervilles* (*Baskervilles'lerin Köpeği*) öyküsünü okuyanlar, bataklıkta vahşi orkidelerle kelebekler arasında oradan oraya koşuşturan doğabilimci Stapleton'a rastladıklarında Conan Doyle'un, 38 yıl geride kalan Darwin'e düşkünlüğüne bir kez daha tanık olurlar. *Baskervillerin Köpeği* yayımlandıktan sadece bir yıl sonra, 1903'te, ünlü Rothschild ailesinin üyelerinden Walter ve küratörü Karl Jordon, hortumunun uzunluğu 30 santimi bulan bir kelebek keşfettiklerini bildirdiler. Kelebek, Madagaskar'da bulunmuştu ve tıpkı Darwin'in 40 yıl önce tahmin ettiği gibi yıldız orkidesini dölleyebilme yeteneğine sahipti. Vücudundan çok daha uzun hortuma sahip pul kanatlıya

Darwin'in onuruna *Xantophan morgani praedicta* adı verildi.

Bitki ve böceklerin gözlemi, toplanması, sistematik biçimde sınıflandırılması henüz gelişmekte olan adli bilimlerin düşünce biçimiyle örtüşmekteydi ve bu yaklaşımın büyük yararı görülecekti. Tıpkı milyonlarca böcek türü olduğu gibi, milyonlarca parmak izi olduğunun anlaşılmasına fazla zaman kalmamıştı ve bir doğa-bilimci, gördüğü böceği tasniflenebilme özellikleri sayesinde nasıl tanıyabiliyorsa, parmak izleri de aynı şekilde tanınacaktı.

Sarı Surat'tan bilmez bilirkişilere ders

Parlak, ünlü, ikna yeteneği yüksek, inatçı ve kesinlikle hatalı bir bilirkişiden daha tehlikeli ne olabilir? Sir Arthur Conan Doyle, *The Yellow Face (Sarı Surat)* öyküsünü aşağıdaki satırlarla bitirdiğinde yıl 1893'tü.

Watson biliyor musun, insanın kendine çok güvenmesi her zaman iyi olmayabilir. Bugün yaşadığımız olaya bakarak bu sonuca rahatlıkla ulaşabiliriz. Bir gün kendime bu kadar çok güvenmem nedeniyle yanlış yapacağıma kanaat getirecek olursan, lütfen kulağıma "Norbury" diye fısıldar mısın?

Ünlü İngiliz patolog Sir Bernard Henry Spilsbury ya da silah imalatçısı ve balistik uzmanı Robert Churchill, bu macerayı okumuş olsaydı belki ikisi bir olup, 17 Mart 1926 sabahı malikânesinde ölü bulunan Bayan Merrett'in intihar ettiğinde ısrar etmezlerdi. Çünkü bu inatlarıyla sadece Bayan Merrett'in oğlunu hapisten kurtarmakla kalmadılar, 25 yıl kadar sonra iki masum kadını öldürmesine de vesile oldular. Neden mi? İşte hikâyesi:

Alışlageldiği üzere o sabah, yani 17 Mart 1926 sabahı da hizmetçi Rita, saat 9 sularında Merrett'lerin malikânesine geldi ve her zamanki gibi oturma odasından geçti. Bayan Bertha Merrett'i

yazı masasında bir şeyler yazarken görmüştü, oğlu John odanın diğer ucundaki koltukta oturmaktaydı. Rita, her ikisini selamladı ve doğru mutfağın yolunu tuttu. Birkaç dakika ancak geçmişti ki bir silah sesi duydu, bir çığlık ve daha ne olduğunu bile anlayamadan genç John Merrett'i karşısında buluverdi "Rita, annem kendini vurdu!" diye bağııyordu.

55 yaşındaki Bayan Bertha ensesindeki kurşun yarasına rağmen kaldırıldığı hastanede hemen ölmedi, evdeki silahtan bihaberdi, başına ne geldiğini dahi anlayamadan, sadece kulağındaki ağrıdan şikâyet ederek ve oğlunu her gördüğünde "Git başımdan, beni daha fazla rahatsız etme" cümlesinden daha fazla bir şey söylemeden 1 Nisan'da can verdi. Ardında, Edinburgh Üniversitesi son sınıf öğrencisi sandığı, ama yıllardır imzasını taklit ederek banka hesaplarından para çeken, arazilerini satan, kumarbaz, kaddın düşkün, haylaz oğluna saymakla bitmez bir miras bırakarak.

Berbat bir olay yeri incelemesi ve soruşturma yüzünden kadının intihar mı ettiğı yoksa cinayete mi kurban gittiğı bir türlü aydınlatılamıyordu. Oturma odasında tabancayı bulan memur, onu nerede bulduğunu dahi kaydetmeden çıplak eliyle tutup cebine koymuştu. Kadıncağzın vurulmadan hemen önce yazmış olduğu mektubun yakın bir arkadaşına aktarılan gündelik, keyifli dedikodular olmasıyla kimse ilgilenmedi.

Edinburgh Üniversitesi Adli Tıp Kürsüsü Başkanı Prof. Henry Littlejohn'un (Sir Arthur Conan Doyle'un Sherlock Holmes'u yaratırken ilham kaynağı adli tıp hocası) otopsi raporuna göre ölüm nedeni, kadının başındaki mermiın hastanede çıkartılamamış olması yüzünden meydana gelen iltihabın yol açtığı menenjitti. "Atış uzaklığını belirlemek mümkün olamadı" diye kaydetti doktor. "Birkaç santimden de ateş edilmiş olabilir, daha uzaktan da. Ancak yaranın bulunduğu yer itibarıyla, intiharla uyumludur."

Bertha Merrett'in ailesi bu sonuçtan hiç hoşnut olmadı. Onlara göre neşeli ve çok zengin Bertha'nın kendini öldürmesi için hiçbir neden yoktu. Üstelik kadınların ateşli silahla kendini öl-

dürmesine de pek sık rastlanmazdı. Ayrıca mermi giriş deliği, kadının ensesinin garipsenecek ölçüde arka tarafındaydı. Annesinin ölümünden sonra sahte bir vasiyetname hazırladığı ortaya çıkan John Merrett'i sahtecilik ve cinayet şüphesiyle tutuklayan bölge savcısı, Dr. Littlejohn'dan verdiği otopsi raporunun sonucunu yeniden gözden geçirmesini istedi.

Doktor, ateşli silahlar hakkındaki uzmanlığı herkesçe takdir edilen Sydney Smith'in bilirkişiliğine başvurdu. Smith, Bayan Bertha'yı hastanede ilk muayene eden doktorların mermi giriş deliği etrafında barut artıkları ve yanık izi gözlemediklerini, Bayan Bertha'nın vurulduğu silah ve mermileri kullanarak yaptıkları deneme atışlarında on beş santim uzaklığa kadar yapılan tüm atışlarda çıplak gözle görülebilir şekilde cilt üzerinde barut artıklarına rastlandığını, buna göre kadının intihar etmeyip, cinayete kurban gitmiş olduğu kanaatine vardığını bildirdi. Dr. Littlejohn da bu görüşe katıldı, itibarını ayaklar altına alacağını bile bile ilk raporunun sonucunu değiştirdi.

John Merrett'i ünü sınırları aşan parlak bir adli tıp uzmanı Sir Bernard Spilsbury savundu. Sir Bernard, İngiltere İçişleri Bakanlığı'na yıllarca hizmet etmiş, ikna kabiliyeti yüksek, birçok önemli cinayet davasında yer almış, özellikle ateşli silah yaraları konusunda uzman bir hekimdi.

Tıpkı meslektaşı Dr. Littlejohn gibi o da bir ateşli silah uzmanına, ünlü silah imalatçısı ve balistikçi Robert Churchill'e danıştı. İkili, barut artıkları ve mermi giriş deliği çevresindeki yanık izinin önemli olmadığını, 12 santimden yakın atışlarda bunların görülmesinin şart olmadığını, dolayısıyla Bayan Bertha Merrett'in intihar etmiş olabileceğini ileri sürdüler. "Biz de deneme atışları yaptık" dediler, "yakın atışların hepsinde atış artığı ve yanık izi görülüyor." Demedikleri, deneme atışları yaparken kullandıkları silahla mermilerin, kadını öldüren silah ve mermilerden tamamen farklı oluşuydu.

Bir Edinburgh mahkemesi, yıllarca devlete resmi bilirkişi ola-

rak hizmet etmiş ve halen etmekte olan Sir Bernard Spilsbury'nin görüşüne itibar etti. Zaten onun iddia makamı yerine, savunmanın bilirkişisi olarak görüş bildirdiği çok enderdi. Kadının intihar ettiğine böylesine inanmasa hiç oğlunu savunan ekibin içinde yer alır mıydı? Jüri, 1927 yılı Şubat ayında John Donald Merrett'i sahtecilikten bir yıl hapse mahkûm etti, adam öldürmeyle ilgili suçlama ise delil yetersizliği nedeniyle beraatla sonuçlandı.

Kararı öğrenen Sir Sydney Smith'in "Bu genç adamın adını bu son duyuşumuz olmayacak" dediği söylenir. Haklıydı.

John Merrett cezasını yarıaçık bir cezaevinde çekti ve çıkar çıkmaz annesinin mirasına kondu, genç bir kadınla evlendi, onu mutlu edebilmek amacıyla mülkünün önemli bir bölümünün tapusunu üzerine yaptı. Adını Ronald Chesney'e değiştirerek, İngiliz donanmasına katılacağı İkinci Dünya Savaşı'na dek bir dizli kirli işe girdi çıktı, hatta uyuşturucu kaçakçılığına bile bulaştı.

Savaş sonrasında karısını İngiltere'de bırakarak metresiyle birlikte Almanya'ya yerleşti. Paraya sıkışınca, genç karısına verdiklerini geri alabilmek üzere kendince kusursuz bir plan yaptı.

1954'te gemiyle İngiltere'ye döndü, adamın birinin pasaportunu çaldı, kendi pasaportuyla ülkeden çıkış yaptı. Bir süre sonra çalıntı pasaportla İngiltere'ye girdi. Karısının yaşadığı eve geldi, banyoda boğarak, kaza süsü verdi. Tam evden ayrılırken merdivenlerde kayınvalidesiyle karşılaştı. Bu aksiliği beklemeyen John, kadını aşağıya itmek zorunda kaldı.

Polisin hem karısının, hem de kayınvalidesinin aynı gece kazayla ölmesinden şüphelenmemesi mümkün değildi. John çaresiz ülkeyi terk edip, Almanya'ya döndü. Bu kez polis, 1926'da olduğundan biraz daha becerikliydi. Olanları çabuk çözdü. Tutuklanacağını bilen Merrett, intihar etti.

İşte ünlü İngiliz patolog Sir Bernard Henry Spilsbury ve balistik uzmanı Robert Churchill, Sherlock Holmes'un yazdıklarını okumuş ve kendilerine bu denli güvenerek Bayan Merrett'in intihar ettiğinde ısrar etmemiş olsalardı, oğul John Merrett cinayet-

ten hapis yatacak, böylelikle 25 yıl kadar sonra iki masum kadını öldürmeyecekti.

Kimi zaman şüpheden sanık yararlanır. Elbette öyle olması da gerekir. Çünkü şüphelenilen kişi, gerçekten masum olabilir. Ama sanık gerçekten suçluysa ve şüpheyi yaratan bir bilirkişiyse, o zaman hâkim ne yapsın? O katilin suçunun ve serbest kaldığı için işlemesi mümkün olan başkaca suçların günahını kim üstlensin?

Mağrur olma padişahım

“Sarı Surat Macerası”, Sir Arthur Conan Doyle’un *Sherlock Holmes’un Hatıraları*’nda yer alan 56 öykünün üçüncüsü. Sidney Paget’in illüstrasyonlarıyla ilk kez *Strand* dergisinde 1893 yılında yayımlanan “Sarı Surat...”, dönemi için bir hayli liberal, hele Doyle öykülerinin severek okunduğu ABD için o tarihte hayal dahi edilemez bir konuyu, beyaz bir kadınla zenci bir erkeğin gizli evliliğini ve bu evliliğin melez meyvesini ele alıyor. Ancak “Sarı Surat”ı diğer Holmes öykülerinden ayıran başlıca özellik, sevgili dostu Dr. Watson’un “Sonuçları itibariyle başarısız olduğu olaylarda bile, şu ya da bu şekilde, gerçeğe en fazla yaklaşan muhakemenin onunki olduğu her zaman ispatlanmıştır” diyerek geçiştirmeye çalıştığı başarısızlığı.

Bay Grant Munro üç yıldır evli olduğu karısı Effie’nin son iki aydır kendisini aldattığından kuşkulandır, Norbury’deki komşu köşke yeni birileri taşınmıştır ve pencerede gördüğü sarı suratlı silüetle karısının ilişkisini ortaya çıkartması için Sherlock Holmes’tan yardım ister. Uzun uğraşlardan ve bir dizi ipucunu değerlendirdikten sonra ünlü dedektif, kesinlikle aklına gelmeyen bir gerçeğe karşılaşır. Sarı suratlı kişi, Bayan Munro’nun bir önceki evliliğinden olma ve Bay Grant Munro’dan yaşadığını gizlediği yüzü maskeli siyahi küçük kızıdır. Holmes, tüm bilirkişilerin kulağına küpe olması gereken o ünlü cümlesini söylediğinde hikâye biter:

Watson biliyor musun, insanın kendine çok güvenmesi her zaman iyi olmayabilir. Bugün yaşadığımız olaya bakarak bu sonuca rahatlıkla ulaşabiliriz. Bir gün kendime bu kadar çok güvenmem nedeniyle yanlış yapacağıma kanaat getirecek olursan, lütfen kulağıma “Norbury” diye fısıldar mısın?

Thor Köprüsü'nün esrarı

Katili de, silahı da yıllarca aradılar. Ne birini bulabildiler, ne diğerini. Bir Sherlock Holmes hayranı olduğunu çok sonra öğrendiler. Silahı buldular. Katili aramaktan vazgeçtiler.

Soğuk bir aralık gecesiydi. Gece yarısından az önce. Şehirlerarası karayolunda, gölün üzerindeki köprüye 20-25 metre kala, yol kenarında garip biçimde duran otomobili fark ettiler. Silahlarını çekip, yaklaştılar. İçi boştu. Kontak kapalıydı. Anahtarı üzerindedi. Etrafı kolaçan ettiler. Aracın sağ lastiği ile köprünün korkuluğu arasındaki karaltıyı gördüler. Yaklaştılar. Elllerinde eldiven, hareketsiz yüzükoyun yatan adamı gördüler. Göğsünden vurulmuştu. Silah yoktu. Besbelli biri yolunu kesmiş, adam araçtan indikten sonra vurmuş ve kaçmıştı. Belki de burada biriyle buluşmuş ve tuzağa düşürülmüştü.

Ölünün kimliğini belirlemek fazla zamanlarını almadı. Kullandığı araç bir arkadaşınındı. 40 yaşındaydı, evliydi. Ceza avukatıydı. Kanlı gömleğindeki kurşun deliğinin çevresinde barut artığına rastlamadılar. Eldivenlerinde kan yoktu, atış artığı yoktu. Mermi kalbine isabet etmiş, sağ akciğerini parçalamış, omurga kemiklerinden birine saplanıp kalmıştı. Şekli bozulmuş mermiyi çıkarttılar, incelenmek üzere polis kriminal laboratuvarına gönderdiler. Kanında az miktarda diazepam buldular. Başkaca uyutucu, uyuşturucu ya da uyarıcı bir maddeye rastlamadılar.

O güne değin baktığı davaları tek tek incelediler. Kaybettiklerinde mahkûm yakınlarını, kazandıklarında kurban yakınlarını araştırdılar, kuşkulandıklarını sorguya çektiler. Aylar ve yıllar boyu çalıştılar, katili bulamadılar. Aynı silahın kullanıldığı ikinci bir cinayetle karşılaşmadılar. Dosyayı rafa kaldırdılar.

Polisiye sevmek ve hayattan bıkmak üzerine çeşitlemeler

Dallas polis laboratuvarında çalışan kriminalistler işin ucunu bırakmadı. Giysileri ve eldivenleri yeniden incelemeye karar verdiler. Kanlı gömleğin üzerindeki kurşun giriş deliği çevresinde küçük bir plastik parçası buldular. Eldivenlerin sağ tekinde de eser miktarda antimon, baryum ve kurşun. Avukatın ateş ettiğinden kuşku yoktu da, gömleğindeki plastik parçasına akıl sır erdirmediler. Polisler, otopsiyi yapan doktor Joseph A. Prahlow ile bir kez daha konuşmaya gittiler.

Doktor, mermi deliğinin çevresine plastik parçasının yapışıp kaldığını öğrendiği anda, aklına birkaç yıl öncesi Polonyalı meslektaşlarının yayımladığı makale geldi. Cracow'daki Jagiellonian Üniversitesi Adli Tıp Kürsüsü'nden Jerzy Kunz ve Adam Gross, hayali dedektif Sherlock Holmes'un "Thor Köprüsü'nün Problemi" adlı öyküsündeki gibi kendini öldüren, ama ölümüne cinayet süsü veren bir olguyu aktarmışlardı.⁴⁰ Eldivenli avukat da, benzer şekilde intihar etmiş olamaz mıydı?

Bu sorunun cevabı, köprünün altındaki göldeydi. Ama önce size, Sir Arthur Conan Doyle'un 1922 yılında yayımlanan "Thor Köprüsü'nün Problemi"ni kısaca anlatayım:

Zengin senatör Neil Gibson, iki çocuğuna bakmak için genç bir dadı tutar, çok geçmeden ona âşık olur. Bir süre sonra karısı öldürülür, dolabında tabanca bulunan dadı tutuklanınca senatör, dedektif Sherlock Holmes'tan yardım ister.

Dedektif, kadının ölü bulunduğu Thor Köprüsü'nde incelemelerde bulunur, köprünün taş korkuluğundan kopan küçük bir parçadan yola çıkar ve kadının aslında öldürülmediği, intihar ettiği ve suçu dadıya atacak düzenek kurduğunu saptar.

Aslında kadın, senatöre ait birbirinin eşi iki tabancadan biri-

40. Gross A, Kunz J. Suicidal shooting masked using a method described in Conan Doyle's novel. Am J Forensic Med Pathol 1995;16:164-7.

ni ateşledikten sonra dadının dolabına yerleştirmiş, yolunu bulup dadıya yazdırdığı, “Thor Köprüsü’nde buluşalım” pusulasını ve diğer tabancayı alarak köprüye gitmiştir. Tabancanın kabzasına ip bağlayan kadın, diğer ucunu büyükçe bir taş parçasına tutturmuştur. Taşı göle sallandırmış, tabancayı ateşleyip intihar etmiştir. Taş suya gömülürken, tabancayı da beraberinde götürmüştür. Ancak hızla fırlayan tabanca köprünün korkuluğuna çarparak, küçük bir taş parçası kopartmıştır. İşte dedektifin gördüğü bu çarpma izidir. Gölü taratır, taşla bağlı ipin ucundaki tabancayı buldurur.

Dr. Prahlow’un anımsadığı makale, senatörün karısına benzer biçimde intihar eden bir Polonyalı kadınla ilgiliydi. Doktor polislerle “Avukatın evini tekrar arayın, Sherlock Holmes okur muymuş, bir öğrenin” dedi. Merakı boşa çıkmadı.

Vur kendini, vuruldu sansınlar

Dallas polisi köprüyü yeniden inceledi, gölde silah aramalarına hiç gerek kalmadı. Tabancayı, beton köprünün drenaj deliklerinden birinde buldular. Göle düşmemiş, fırladığında buraya takılıp kalmıştı. Üstelik bir naylon poşet içindeydi. Avukat, 425 santim uzunluğundaki ipin bir ucuna spor yapmakta kullandığı 4.5 kiloluk ağırlığı, diğer ucuna tabancayı tutturmuş, tetiği çeken eline barut artığı bulaşmaması için tabancayı plastik poşete koymuş ve o şekilde ateş etmişti. Tabancadan çıkan kurşun önce poşeti delmiş, ardından göğsüne saplanmıştı. Gömleğin üzerinde plastik parçası bulmaları da bu yüzdendi.

Avukatın mali durumunun giderek kötülediği, tefecilerden borç aldığı, bunu en yakınlarından bile gizlediği ortaya çıktı.

Bursa yakınlarında, köyünden bir kilometreden az uzaklıkta, ormanın hemen kıyısında bulunan genç adam da Sherlock Holmes okur muydu bilinmez. Diz boyu otlar arasında yüzükoyun yatıyordu ve sırtından vurulmuştu. Çevrede herhangi bir araç

yoktu. Belli ki ölüme yaya olarak gelmişti.

Yapılan otopside “uzak atış” dediler. Giysilerinde doğal olarak atış artıklarına rastlamadılar. Kanında ne alkol vardı, ne de herhangi bir uyuşturucu. Henüz 23’ündeki adamı kim vurmuş olabilirdi? Ana babasına sordular, bir şey öğrenemediler. Sıra yakın arkadaşlarına gelmişti. En yakınını aradılar. Birkaç gün önce bir kamyonun altında kaldığını öğrendiler. Üstelik iki arkadaşın şoförlüğünü yaptığı şirketin bir kamyonu ezmişti onu.

Hava bozuyordu, yağmur geliyordu. Polisler, “Belki bir intihar notu ya da başka bir ipucu buluruz” diyerek olay yerini tekrar incelediler. Cesedin bulunduğu yerin az ötesinde çalıların arasında bir ip gördüler. İpin ucunu sürdüler. Gözlerine inanamadılar. İp, uzun namlulu tüfeğin tetiğine bağlıydı, tüfek de bir ağacın gövdesine. Gencin intihar ettiği kesinleşti, tetiğe bağladığı ipi çektiği anlaşıldı ama, ölmek için neden bu garip yöntemi seçtiğine kimse akıl sır erdiremedi. Otopsiyi yapan Uludağ Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı’ndan üç doktor, Dilek Durak, Recep Fedakar ve Nursel Türkmen, kendisini uzaktan ve sırtından vurarak yaşamını sonlandırana daha önce dünyada hiç rastlanmadığından meslektaşlarının dikkatini böyle bir olasılığa çekmek için, olay yerinin fotoğraflarını ve otopsi bulgularını bilim dünyasıyla paylaştılar.⁴¹

Cinayet süsü verilen intiharlarda çoğu zaman tabanca, tüfek gibi bir ateşli silah kullanılır. Bir trafik kazası yaparak intihar edenler de olur. Hatta araç kullanırken başına göğsüne kurşun sıkanlar da. Bir keresinde trafik kazası sanılıp, araç içinde fazlaca delil aranmadığından başlangıçta silah bulunamamış, otopsiyi yapanlar ölenin kalbinden kurşun çıkarttıklarını söyleyince, polis ne yapacağını şaşırmıştı. Bu yüzden tek araçlı, tek sürücülü ölümlü trafik kazalarının intihar olabileceğini düşünmek gerekir.

41. Durak D, Fedakar R, Turkmen N. “A distant-range, suicidal shotgun wound of the back.” J Forensic Sci 2006;51(1):131-3.

As kendini, birileri astı sansınlar

Olay yeri inceleme ekipleri zaman zaman kendini asan biriyle karşılaşır. Ölenin intihar ettiği genellikle kolay anlaşılrsa da, kimi zaman ölümü kendi elinden olduğu halde, cinayet süsü vermeye çalışanlar çıkar. İşte o zaman hem polisler, hem savcılar, hem de adli tıp uzmanları sıkıntıya girer.

1998 yılı Mayıs ayında, 38 yaşında bir adam, evini paylaştığı arkadaşı tarafından yatak odasında ölü bulundu. Elbise dolabının içindeki demir boruya beyaz elektrik kablosuyla asılmıştı. İpin diğer ucu, dolabın kulpuna sarılıydı. Adamın ağzına bir çorap tıklmıştı ve çorap ensede düğümlenmiş bir bandanayla sabitlenmişti. Daha ötesi, elleri arkadan kelepçeli, ayak bilekleri siyah kabloyla birbirine bağlıydı. İntihar notu bulamadılar.

Otopsi bulguları ası ile uyuştu. “Canlıyken asılmış” dediler. Bedeninde direnmeye bağlı herhangi bir iz yoktu. Apartmana zorla giren olmamıştı. Ön kapı içeriden kilitlenmişti. Kapı ve otomobilinin anahtarları yatağının başucundaki sehpanın üzerindeydi. Otomobili, bahçe kapısının önünde park edilmişti. Evdeki değerli bir müzik sistemi, televizyon ve bilgisayar yerinde duruyordu, hatta hemen sokak kapısının yanındaki etajerin üzerindeki 140 dolar nakit para da.

Bir gece önce kız arkadaşını, 100 dolar ödediği çiçeklerle dahi barışmaya ikna edemeyince annesini aramış ve bir çetenin peşinde olduğunu, kendisini ölümle tehdit ettiklerini söylemişti. Polis, ne çeteyi bulabildi, ne de tehdide dair bir ipucu. Evvelce hiçbir ruhsal sorunu olmayan bu genç adamın, neden intihar edip de cinayet süsü verdiği, asla anlaşılamadı.

Asının cinayet sanılmasını istemenin birkaç gerekçesi olabilir. Son bir gayretle ilgi çekmek, önemsenmek bir yana, arkadaş ve aile bireylerinden intikam da olabilir. Hayat sigortası bir diğer motif olabilir. Tabii, intiharı hoş görmeyen kişisel, sosyal ve dini nedenleri de göz ardı etmemeli.

Kilitli odadaki orangutan

Polisiye öyküler arasında okurun ilgisini en çok çekenler, imkânsız koşullarda işlenen cinayetlerle ilgili olanlardır. Kapı ve pencereleri içeriden kilitli odada bulunan ölü gibi. Okur, her türlü ipucuna sahip olduğu halde, katilin odaya nasıl girip, nasıl çıktığını bir türlü bulamaz, sanki buhar olup uçmuştur. Kimsenin aklına gelmeyecek biçimde durumu değerlendirerek, cinayeti çözen dedektife hayranlık beslenir.

Thor Köprüsü intiharları, “kilitli odanın sırrı” kategorisine sokulsa da, çözümü en az bunun kadar zor olan, hatta bu kitabın sayfalarında yer alan “Doksan Saniyede Kusursuz Cinayet” gibi hiç çözülememiş gerçek ve sanal çok sayıda intihar ve cinayet bulunur.

Edgar Allan Poe’nun 1841 yılında *Graham’s Magazine* dergisinde ilk kez yayımlanan ve ilk dedektiflik öyküsü olarak kabul edilen *Morg Sokağı Cinayetleri*, aynı zamanda polisiye edebiyatın ilk kilitli oda problemini de içerir.

Öykü, Parisli Madame L’Espanaye ile güzel kızının garip ve vahşi biçimde öldürülmelerini anlatır. Annenin boynu, başı gövdesine ufak bir deri parçasıyla bağlı kalacak şekilde neredeyse tamamen kesiktir. Genç kız önce boğulmuş, ardından şöminenin baca boşluğuna sıkıştırılmıştır. Daha önemlisi cinayet, dördüncü katta bulunan, dışarıdan girişin mümkün olmadığı ve içeriden kilitli bir odada gerçekleşmiştir. Kadınların çığlığını duyan komşular, bir türlü katilin konuştuğu dilde uzlaşamaz.

Dedektif C. Auguste Dupin ile arkadaşı, cinayetleri gazete haberlerinden izler ve komşuların duyduğu sesin insan sesi olmadığına karar verirler. Dupin, olay yerinde kıllar bulur ve bunların insan kılı olmadığını anlar. Gazeteye ilan vererek bir orangutan maymunu kaybeden olup olmadığını sorar. Başvuran denizci, uzun konuşmalar sonunda olan biteni anlatmak zorunda kalır. Borneo’dan getirdiği hayvanın usturasını çalarak kaçtığını, bir

paratonere (yıldırımsavar) tırmanarak dördüncü kat penceresinden içeriye girdiğini, usturayla tıraş olurken hayvanın kendisini izlediğini, muhtemelen kadınlara aynı şeyi yapmak istediğini, bu yüzden annenin başını kestiğini, kızın çığlıklarından korkup onu boğmuş olabileceğini anlatır. Hayvan daha sonra geldiği yoldan geri kaçmıştır.

90 saniyede kusursuz cinayet

Paris'e yeniden bahar gelmişti. Gazeteler, metroda öldürülen güzel işçi kadının haberini ilk sayfadan verdiler. Aylar ve yıllar geçti, "Katili bulamadık, kusursuz bir cinayetti" dediler. Aslında bulmuşlardı da, kimse arı kovanına çomak sokmak istemediğinden açıklayamadı. Çünkü kadın, işçiden başka her şeydi.

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladığından, olur olmaz herkes kendini Porte de Charenton istasyonuna atmıştı. Mide bulandıran katran ve ter kokusu karışımından bir an önce kurtulmanın tek yolu, ilk gelen metroya binip oradan ayrılmaktı. Gıcırtilarla yavaşlayan tren, saat tam 18.25'te peronda durdu, kapılarını açtı.

1937 yılıydı. Mayısın 16'sı, bir pazar günü. Kadın, erkek, çocuk, üzerinde "2. sınıf" yazan üç vagondan birine kapağı atabilmek için, otomatik olarak açılan kapılara hücum etti. Bilet fiyatı bir hayli yüksek olduğundan, en öndeki birinci sınıf vagon her zamanki gibi boştu.

Yeşil renkli ve bedeninin bütün kıvrımlarını gösterecek ölçüde dar elbisesi, küçük beyaz şapkası, beyaz çantası, omuzlarını örten küçük kürk şalı ve beyaz eldivenleriyle genç ve güzel Bayan Laetitia Toureaux (herkes adının Yolande olduğunu sanıyordu) kadınların kıskanç, erkeklerin şehvetli bakışları arasında birinci sınıf vagona bindi, ileriye doğru yürüdü ve cam kenarındaki tek kişilik sıralardan birine oturdu. Onu gören ve gördüklerini ayrıntılarıyla hatırlayan görgü tanıkları çıktı.

29 yaşındaki Laetitia, keyifli bir gün geçirmişti doğrusu. Küçük kardeşi Riton ve onun bir arkadaşı Maurice Kagan'la birlikte,

Deux Moulins Sokağı 13 numaradaki L'Ermitage'da eğlenmişler, Paris'in bu en büyük ve en ünlü *bal musette*'inde, kendi gibi bir İtalyan göçmeni olan Jean Salimbeni'nin akordeonu ve orkestrası eşliğinde topluca dans etmişlerdi. O pazar, ayrıca Paskalya'nın 50. gününe denk gelen bayram olduğundan, balo salonu tıka basa doluydu.

Kocasının ölümü üzerinden iki yıl geçmiş, buna rağmen parmağından içi "J. T. à L. N. II.9.29" yazılı alyansını çıkarmamış olan Laetitia Toureaux, L'Ermitage'dan tek başına ayrıldı. Salonun sahibi Bay Henri Begni, buna tanık.

Göğüsteki madalya kime işaret?

Bayan Laetitia saat 18.19'da Chateau durağından otobüse bindi. Her zamankinin aksine kimseyle konuşmadan arka sıralardan birine gidip oturdu. Biraz keyifsiz görünüyordu. "Onu tanıyorum" diye sonraları anlatacaktı otobüsün şoförü, "Her pazar dansa gelirdi. Dönüşte genellikle benim otobüse binerdi. Gülümsemesi, tatlı muhabbeti nasıl unutulur. Ama o gün yeşil elbisesi çok dar- dı. Bir de yakasına takılı Ligue Républicaine du Bien Publique⁴² madalyası vardı ki, bir hayli uzaktan bile fark ediliyordu. Doğrusu bu madalyanın onda ne işi var, diye düşünmedim değil. Acelesi var gibiydi, biraz da sinirli."

Bayan Toureaux'nun bindiği otobüs, Porte de Charenton metro istasyonunun tam karşısında durduğunda saat 18.22'ydi, bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamıştı, metronun merdivenlerinden koşarcasına indi. A.B. 356 sayılı tren, o bindikten hemen sonra kapılarını kapatıp hızla istasyondan ayrıldı. Perondaki dev saat tam 18.27'yi göstermekteydi. Bir dakika sonra, yani 18.28'de, bir sonraki istasyona, Porte Dorée'ye ulaştı.

Raymond Bruel ve André Lejeune, o gün, Laetitia'nın bindiği

42. Ligue Républicaine du Bien Publique, hayırsever zenginlerin üye olduğu ünlü bir dernek.

vagonun hemen arkasındaki ikinci sınıf vagonun yolcuları arasındaydı. “Tren Porte Dorée’de durmadan hemen önce, ön taraftan gelen bir kadın çığlığı duyduk” diye anlattılar. “Kapılar açıldığında sesin geldiği yöne koştuk. Yeşil elbiseli kadın birinci sınıf vagonunda kan gölünün ortasında yatıyordu. Dudakları kıpırdıyordu ama söylediklerini anlayamadık. Boynuna bir hançer saplanmıştı.”

Hançeri geri çekti ve öldürdü

“Yeşil elbiseli güzel kadını ilk biz gördük” diyen başkaları da oldu. Mesela diş hekimi Yüzbaşı Raymond Dubreuil, nişanlısı ve arkadaşları Jean Vigneau. Özenle giyinmiş, üzerleri çamur olmasın diye, hafta içi yaptıkları gibi ikinci sınıf değil, birinci sınıf vagona binmeye karar vermişlerdi ve Porte Dorée istasyonunun en ucunda, birinci sınıf vagonun kapılarından birinin denk geleceği yerde beklemekteydiler. Az ötelerinde biri İngiliz, diğer ikisi Fransız üç genç seks işçisi kadın durmaktaydı. Onlar da zengin müşteri bulmak umuduyla birinci sınıf vagona binecekti, ama diğer kapısından.

Tren geldi. Kapılar açıldı, hepsi içeri girdi. Kızların üçü de “Biz bindiğimizde yeşil elbiseli kadın oturuyordu” diye anlattılar. “Başı dönüktü, dışarı bakıyor gibiydi. Çok sıcak ve havasızdı, camı açmak istedik. İşte tam o sırada kadın oturduğu yerden kaymaya başladı ve devriliverdi.”

Diş hekimi yüzbaşı “Yanına koştum, boynundaki hançeri gördüm, nabzını tuttum, ölmüştü” diye anlattı. Kızlar korkudan çığlık çığlığa bağırıyordu. İkinci sınıf vagon yolcularından Raymond Bruel ve André Lejeune’ün duyduğu muhtemelen onların sesiydi.

İstasyonun dışında devriye gezen, kondüktörün haber vermesi üzerine hemen aşağıya koşan polis memuru Isambert, üstü başı yağmurdan sırlıklam bir şekilde kadının üzerine eğildi “Bunu size kim yaptı madam?” diye sordu. Kadının dudakları yine kıpır-

dadı, ama söyledikleri duyulmadı. Bundan sonra olanların ağırlığını, sanırım memur Isambert mezara kadar omuzlarında hissetmiştir. Elini uzattı ve tek bir hamleyle, zavallının boynundaki hançeri çekip, çıkartıverdi. Böylelikle hançerin, tampon etkisi ortadan kalktı. Oluk oluk akan kan, bir anda etrafı göle çevirdi ve o ana kadar hayata tutunan Bayan Laetitia Toureaux bilincini kaybetti.

İntihar değil, 90 saniyede infaz

Kısa bir süre sonra müfettiş André Baillet, iki yardımcısıyla birlikte olay yerine geldi. Elindeki en önemli delilin, kadının boynundan çıkartılan hançer olduğunun farkındaydı. İtalyan ve Alsaslı profesyonel suikastçıların, kurbanlarına benzer biçimde saldırdığını ve genellikle ince uzun bir hançer olan cinayet silahlarını bedende bırakarak gittiklerini biliyordu. Kadın bir sedye üzerine yerleştirilirken çantasının içindekileri inceledi, kimliğini buldu. Laetitia – Marie - Joséphine Toureaux, doğumu 11 Eylül 1907, Oyache, İtalya, kızlık soyadı Nourrissat.

Genç kadın Saint-Antoine Hastanesi'ne götürüldüğünde çoktan ölmüştü. Otopsiyi yapan Dr. Paul, "Bu kesinlikle intihar değil" dedi. "Hızlı hareket eden, bıçağı nereye saplayacağını iyi bilen, güçlü kuvvetli bir profesyonelin elinden çıkmış cinayet."

Polise göre, katil bir erkekti ve bu cinayetin ötesinde bir infazdı. İyi de, sıradan bir İtalyan göçmeni dul işçiyi, kim, neden infaz etmiş olabilirdi? Henüz bilmedikleri, kadının sıradan bir işçi olmadığını.

Metronun kalabalığına rağmen tek bir görgü tanığı yoktu. Eğer, cinayeti iki istasyon arasındaki sürede gerçekleştirmişse, hançeri kurbanın sağ kulağının arkasından, şahdamarına saplayabilmek için en fazla 90 saniyesi vardı. Belki de, Porte de Charenton istasyonunda trene kadından önce binmiş, sıraların arasına saklanmış, bir eliyle demirlerden birini tutarak dengesini sağ-

lamış ve güç almış, diğeriyle hançeri saplamış ve tren hareket etmeden inmişti. O zaman cinayeti, çok daha kısa sürede işlemiş olmalıydı.

Bayan Laetitia'nın oturduğu yerin çevresindeki demir borulardan alınan parmak izleri, bilinen herhangi bir suçlununkiyle örtüşmedi. Vagonun değişik yerlerinden alınanların da polis kayıtlarında bir eşi yoktu. Hançerin sapında da parmak izi bulunmayınca, katilin eldiven taktığı kesinleşti.

Bir diğer delil, Bayan Laetitia'nın düştüğü yerdeki kanlı ayak kabı izleriydi. Ama bunlar da bir işe yaramadı. Çünkü vagona en az sekiz kişi girmişti ve hepsi, kadının yerde biriken kanına basmış olabilirdi.

Katilin tren hareket ederken bir vagondan diğerine geçtiğinden tutun da, tren durmadan kapıyı açıp atladığına varıncaya dek, metroya nasıl binip, indiğine dair sayısız senaryo üretildi. Polis hiçbirini kanıtlayamadı.

Katili ararken gizli örgütü buldular

O pazar, Bayan Laetitia Toureaux'nun dansa gitmek için değil, özel bir buluşma için giyinip süslendiği apaçık ortadaydı. Çünkü kadın, hemen her pazar dansa giderdi ve böylesine şık olduğu evvelce hiç görülmemişti. Saçını sarıya boyamış, yeşil renkli yeni elbisesini giymiş ve yakasına bir madalyon tutuşturmuştu. Hani şu, otobüs şoförünün bile dikkatini çeken Ligue du Bien Publique teşkilatına üyeliğini gösteren madalyonu. Sanki onu tanımayan biriyle belli bir yerde buluşmaya giderken, kolayca tanınmak için gayret etmişti.

Ayrıca sıradan, orta halli bir işçi olarak, sadece zengin işadamlarının üye olduğu bir derneğe nasıl üye olmuştu? Ya da ona bu madalyayı hediye edecek kimi tanımaktaydı? Polis henüz bu soruların cevabını hayal dahi edemiyordu.

Bununla birlikte, katilin bu buluşmadan haberdar olduğunu

ve o her kim ise, onunla buluşmasını engellemek amacıyla kadını öldürdüğünü düşündü. Katil, büyük bir olasılıkla buluşma yerini ve saatini de biliyordu. Bayan Laetitia'nın randevuya yetişebilme için bineceği metroyu da hesaplamıştı anlaşılan. Tabii, bir başka ihtimal daha vardı. Belki Bayan Laetitia'nın buluşacağı kişi, katilin ta kendisiydi, buluşma yeri de 18.25'te Porte de Charenton istasyonuna gelecek metronun, birinci sınıf vagonu.

Adli polis, Yolande takma adını kullanan Bayan Laetitia Norrissat Toureaux cinayetinin iyi planlanmış, soğukkanlılıkla gerçekleştirilen bir infaz olduğundan emindi. Bu yüzden soruşturmayı izleyen bir yıl boyunca yüzlerce kişiyle görüşecek ölçüde ciddiye aldılar. Hesaplayamadıkları tek şey yeşil elbiseli, sevimli genç kadının katilini ararken ucundan tuttukları yumağın, karanlık bir gizli örgütün içine yuvarlanacağı ve katili tutuklamaya ramak kalmışken susmak zorunda kalacaklarıydı.

Ailesi ve dostları Laetitia'nın, gündüzleri bir tutkal fabrikasında şişelerin üzerine etiket yapıştıran bir işçi, geceleri de bir dans salonunda vestiyerci olarak çalıştığını biliyordu. Öldüğünde yanındaki çantasında çok sayıda birinci sınıf metro bileti bulan polis, evini aradığında bir orta sınıf İtalyan göçmeninin çok üzerinde bir yaşam sürdüğünü hemen fark etti. Önceleri genç kadının Yolande takma adını kullanarak para karşılığı erkeklerle birlikte olduğundan kuşkulansalar da, biraz destiklerinde başka gerçeklere ulaşılar.

Kadın hem muhbir, hem çift taraflı ajan

Genç kadın sıradan bir fabrika işçisi değildi. Göstermelik bir evlilik yapmıştı. Garip ilişkileri yüzünden kocasıyla araları açılmış, adam öldükten sonra çok sayıda âşığı olmuştu. Halen her ikisi subay, birbirinden habersiz iki sevgilisi vardı. Bir ara, Paris'in merkezinde Agence Rouff adlı özel bir dedektiflik şirketinde çalışmış, burada izleme ve mesaj iletme konusunda eğitim görmüş-

tü. İşvereni Georges Rouffignac aracılığıyla Paris polisi için para karşılığı muhbirlik yaptığı, yani bir *mouche* (sinek) olduğu ortaya çıktı. Gece hayatı, onu bir dizi siyasetçiyle karşılaştırmıştı ve bunların hemen tamamı faşizmi destekleyen aşırı sağ eğilimliydi. Hatta 1936'da, yine aşırı sağcı entelektüel Gabriel Jeantet'in sevgilisi olmuştu. Gabriel, onun fabrika çıkış biletiydi. Daha doğrusu ölümüne kesilmiş bir bilet. Laetitia, farkında mıydı, değil miydi bilinmez, ama âşık, iktidardaki sosyalist hükümeti devirmeyi hedefleyen sağ eğilimli gizli bir örgüte silah sağlamaktaydı.

Laetitia'nın öldürüldüğü yıl, Paris'te işlenen üç cinayetin arkasında aynı örgütün bulunduğu ortaya çıktı. Aşırı sağcı, Fransız milliyetçisi, komünizm ve Yahudi karşıtı gizli örgütün üyeleri, tanınmamak için başlarına papazlarınkine benzer kapüşonlar geçirdiğinden halk arasında "Cagoule" (başlıklılar) adıyla biliniyordu. "Cagoule", "Comité secret d'action révolutionnaire" yani "Devrimci Eylem Gizli Komitesi"nin kısa adıydı. Polis, 26 Ocak'ta Rus iktisatçı Dimitri Navachine'i Boulogne ormanında bıçaklayarak; 9 Haziran'da da, faşizm karşıtı iki İtalyan, Carlo ve Nello Rosselli'ye Normandiya'da sokak ortasında kurşun sıkanların, bu örgüt adına iş gördüklerini saptamıştı. "Dul kadın, örgüte Fransız polisi adına sızmış olabilir ve bu durum ortaya çıktığında doğal olarak ortadan kaldırılmıştır" diyerek, Laetitia'yı da "Cagoule"ün infaz ettiğini düşündüler.

Ancak, Laetitia sadece Fransız polisinin muhbiri değildi. Uzunca bir süredir İtalyan gizli polisi için çalışan bir ajandı. Polisin dudağını uçuklatan bu durumda şaşılacak bir şey yok. Çünkü "Cagoule" örgütü, İtalyan faşist hareketinin hayranıydı. İtalyan gizli servisi için bilgi toplama karşılığında Mussolini'den mali ve lojistik destek alıyordu. "Cagoule" yöneticileri 1936 ve 37'de, sıklıkla Mussolini'nin kurmaylarıyla İtalya'da buluşuyordu ve muhtemelen Gabriel Jeantet, sevgilisi Laetitia'yı bu toplantılardan birine götürmüştü.

Katilin adı belli, ama cinayetin faili meçhul

“Laetitia’yı kim öldürdü?” sorusunun üç yanıtı olabilirdi: Fransız polisi adına muhbirlik yaptığını öğrenen “Cagoule”, yine Fransız polisi için çalıştığını öğrenen İtalyan gizli istihbaratı ya da İtalyanlar için çalıştığını öğrenen Fransız istihbaratı.

Komünistlerin yükselişinden korkan Fransız sosyetesı mensupları, doktorlar, gazeteciler, mühendisler ve iş dünyasının ileri gelenleri “Cagoule” örgütüne üyeydi. Örgütün hedefi, sendikaları ele geçirmek ve yeni kurulan sosyalist Léon Blum başkanlığındaki hükümeti devirmektı. Bu amaçla sadece Fransız değil, Belçikalı, İsviçreli ve İtalyan teröristleri eğittiler, silahlandurdılar, halk ayaklanmalarını tahrik ettiler, bombalamalar gerçekleştirdiler, polisin içine sızdılar, ordu içinde yüksek rütbelilerin desteğini aldılar, ses getiren suikastlar düzenlediler, hatta Başbakan Léon Blum’u öldürmeye çalıştılar ve silahlı kuvvetlerin duruma el koyacağını, böylelikle hükümetinin devrileceğini umdular. Ancak beklenen olmadı, çünkü Fransız polisi de onların içine sızmış ve örgütün yöneticilerini deşifre etmişti. Aralık 1937’de, “Cagoule” liderlerinin evleri basıldı, yurtdışına kaçmamış olanlar tutuklandı, ülke genelindeki silah depolarına el kondu.

Tutuklanan iki “Cagoule” örgütü üyesi, René Locuty ve Fernand Jakubiez, Bayan Laetitia Toureaux’nun Fransız polisi adına muhbir olarak içlerine sızdığının anlaşılması üzerine Jean Filliol tarafından infaz edildiğini itiraf ettiler. Daha sonra her ikisi ifadelerinden cayıp, kadını İtalyan gizli servisinin öldürdüğünü iddia etti. Fransız polisi de cinayetin üzerine daha fazla gitmedi, Toureaux cinayetini rafa kaldırdı, İkinci Dünya Savaşı başladı, bitti ve dosyayı bir daha hiç açmadı. Neden mi? Çünkü *Time* dergisi gazetecilerinin Fransa’nun Klu Klux Klan’ı olarak nitelendirdiğı “Cagoule”un hangi hücrelerine dokunsalar içinden, kozmetik devi L’oreal’in kurucusu Eugene Schueller, Renault’nun yaratıcısı Louis Renault gibi önemli bir işadamı, kahraman bir savaş gazisi, hatta Charles de Gaulle ve François Mitterand gibi başkanlar çıktı da ondan.

Müneccimler, medyumlar ve marifetleri

Şans, hazırlıklı beyinleri tercih eder.

Louis Pasteur

Bilim, onların yeteneklerini hiçbir zaman kanıtlamayı başaramamış olsa da medyumlar, gaipten haber alanlar, falcılar, müneccimler ve kâhinler, hayallerine müşteri bulmayı ve saf kitleleri dolandırmayı sürdürüyor. En tehlikeli olanları da, şimdilerde yeniden dirilen “cinayet çözücü” medyumlar.

Aslında bütün kabahat, reyting uğruna becerisi kendinden menkul bu kişileri televizyon programlarında konuk olarak ağırlayanlarda, hatta onlara kendi programlarını yaptıran televizyon kanallarında.⁴³

Esasen ölülerle iletişimin insanlık tarihi kadar eski bir geçmişi olsa da, günümüz yazılı ve görsel medyasında, özellikle yeni dünya kaynaklı dizi ve filmlerde yer alan biçimiyle spiritualizm (ruhçuluk), 1840’larda başlamıştır. O tarihlerde iki küçük öğrenci, Maggie ve Katie Fox, kendisini cinayet kurbanı bir işportacı olarak tanıtan hayaletle iletişime geçtiklerini ileri sürdüler. 40 yıl kadar sonra kız kardeşler, yalan söylediklerini, aslında birer sahtekâr olduklarını itiraf ettiler. Ne yazık ki aradan geçen yıllarda ruhçuluk ABD sınırlarını çoktan aşmış, dünyanın dört yanına yayılmıştı ve kızların hayaletle iletişiminin büyük bir aldatmaca olduğuna kimse inanmak istemiyordu.

Yeri gelmişken büyük sihirbaz Harry Houdini’nin sahneye sah-

43. Ülkemizde de izlenen Amerikan kanalı Court TV’nin “Psychic Detectives” adlı programı, NBC’nin “Medium”u, ayrıca “Larry King Live” sohbet programı bunlardan bazıları.

te medyumlar çıkartarak, göz yanıltıcı fotoğraflar basarak, hayaletlere yazı yazdırma seansları kurgulayarak, spiritüalizme katkıda bulunduğunun altını çizelim. Tabii bir de hayali dedektif Sherlock Holmes'un yaratıcısı Dr. Conan Doyle var ki, telepat, durugörür (klervoyan) ve medyumlara inanır, hatta peri fotoğraflarının çekildiğini savunurdu. *Spiritüalizmin Tarihi* adlı iki ciltlik bir eseri de bulunan yazarın, 12 öyküden oluşan *Sherlock Holmes'un Maceraları* kitabı, yazarın ruhçuluk düşkünlüğü nedeniyle, bir ara Sovyetler Birliği'nde yasaklanmıştı. Conan Doyle, ölümler dünyasıyla iletişime girildiğine inandığı halde, dedektifi Sherlock Holmes, hiçbir cinayeti medyum yardımıyla çözmemiş, hep gözlem, deney ve mantığının yolunda gitmiştir.

Önce, geçmişte kendinden söz ettirmiş ve yüzyıllar sonrasının genç kuşaklarına dahi rol model olmuş birkaç medyumun yaşamına göz atalım, ardından günümüzün medyatik dedektif medyumları arasında gezintiye çıkalım. Son olarak da, halen dünyanın en ünlü medyum ve astrologlarını tanıyalım. "Bir medyumun ünü sınırları nasıl aşar?" diye soracak olursanız, yanıtı basit: Olacakları önceden bilir ve bildiğinden herkesin haberi olur.

Büyük başkan taş tahtaya ne yazdırdı?

50 yıl boyunca cahil insanları ruhların kendisine yazdırdığı yazılar, çizdirdiği resimler, boyadığı tablolarla kandırmayı beceren medyum Pierre Keeler işi giderek abartmış, elindeki tebeşiri ABD'nin suikasta kurban giden 16. Başkanı Abraham Lincoln'ün yönlendirdiğini ve kucagında tuttuğu tahtaya şu satırları yazdırdığını açıklamıştı:

"Sana geldik, çünkü sen gerçekleri, doğru biçimde yaymak-tasın. Ben dünyevi yaşamım sırasında bu olayı anladım, eğer hayatta olsaydım, dünyaya açıklayacaktım. Devam et kardeşim. Yolunu kesmelerine, gerçeği yaymanı engellemelerine izin verme. Dostun, Abraham Lincoln."

Aslında başkanın ruhlar ya da perilerle uzak yakın bir ilgisi yoktu, ama eşi Mary için aynı şey söylenemez. 11 yaşındaki oğlu Willie'yi kaybettikten sonra kendini spiritüalizme veren kadın, Beyaz Saray'ın içi dahil ruh çağırma seansları düzenletir, onunla iletişime geçmeye çalışırdı. Kocasını kaybettikten sonra, bu seanslar sadece oğluyla sınırlı kalmadı. Pierre Keeler'in kara tahtaya Lincoln'ün tebeşirle yazdığını ileri sürdüğü kısa mektup da, böyle bir seans ürünüdür.

Tahta, 100 yıl sonra dahi paranormal konulara meraklı ziyaretçilerin akınına uğruyor. Çünkü, New York eyaletinin güneybatısındaki Lily Dale'deki müzede sergilenmekte. Burası, 50 kadar "kayıtlı" medyumun yaşadığı ve 45 dolardan başlayan ücretler karşılığında bireysel hizmet verdiği; ayrıca yıl boyu kongreler, konferanslar düzenlenen küçük bir köy. İki kardeşin cinler, periler, ruhlar ve türlü çeşitli ucubelerle maceralarını konu alan, bol ödüllü korku dizisi "Supernatural"ın bir bölümünün çekildiği Lily Dale, "Spiritüalizm Dini"nin dünyadaki en büyük merkezi kabul ediliyor.

Lincoln'ün mektubunda kullanılan dil, adli bilimciler tarafından incelendi ve onun konuşma ya da yazı dilinin özelliklerini taşımadığı belirlendi. Örneğin başkanın mektuplarını "Abraham Lincoln" şeklinde değil, "A. Lincoln" olarak imzaladığı, eski dilde "senin" anlamında kullanılan "thy" sözcüğüne hiçbir yazısında rağbet etmediği halde, anılan sözcüğün bu mektupta yer aldığı, Lincoln kesinlikle gramer hataları yapmadığı halde, mektupta önemli yanlışlar olduğu ortaya çıktı.

Bir diğer konu, el yazısıydı. Belge inceleme uzmanları, eğer mektubu yazan el medyum Keeler'inki, yazdıran Lincoln'ün ruhu ise, el yazısının da başkanın yazısı olması gerektiğini ileri sürdüler ve tahtadaki tebeşirle yazılı kısa mektuptaki yazıyı, başkanın çok sayıdaki resmi belgede yer alan el yazısıyla karşılaştırdılar. Yazılar arasında sadece eğim, istif ve işlerlikte değil, harflerin konstrüksiyonu, bir başka deyişle oluşturma biçimleri arasında da önemli

farklar bularak, onun eli ürünü olmadığına karar verdiler.

Pierre Keeler, ruh fotoğrafçısı kardeşiyle birlikte, medyum araştırmaları için oluşturulan Seybert Komisyonu'nun talebi üzerine, kendi ofisinde, özel kadife perdeler, sandalyeler, karartılan bir ortamda, şarkılar mırıldanarak, 20'ye yakın akademisyen ve gözlemci önünde saatler süren seanslar düzenledi. Aşağıda çalışmalarını okuyacağınız komisyon, "Bu işte bir iş var, ama ne iş anlayamadık" dediler.

Seybert Komisyonu

Pensilvanya Üniversitesi'nin 10 akademisyeni 1884 yılında bir araya geldiler ve o tarihlerde toplumun saygı duyduğu bir dizi medyumun ileri sürdüklerini masaya yatırdılar. Bu öğretim üyelerinin bir bölümü medyumlara inanmaktaydı, bir bölümünün ise negatif ya da pozitif herhangi bir ön yargısı yoktu. Hiçbiri, spiritalizmi reddeden kişiler değildi.

Üyeleri arasında üniversitenin rektörü, hekim kökenli William Pepper, paleoantropolog Joseph Leidy, Shakespeare uzmanı edebiyatçı Horace Howard Furness, yazar ve hekim Silas Weir Mitchell, kimyacı Augustus Koenig'in bulunduğu Seybert Komisyonu'nun çalışması üç yıl sürdü. 1887'de oybirliğiyle imzaladıkları raporu şu cümleyle noktaladılar: "Komisyonumuzca incelenen her medyumun ya sahtekâr ya da sahteciliğe kalkışan bir şarlatan olduğu sonucuna vardık."

Komisyon, Henry Seybert'in talebi üzerine oluşmuştu. Çünkü Seybert, spiritalizme ve medyumlara gönülden inanan biriydi, bu konu hakkında bilimsel araştırmalar yapmak üzere anılan üniversitede bir kürsü kurulması için büyük bağışlarda bulunmuştu. Komisyon üyelerinden Thomas Hazard, Seybert'in çok yakın arkadaşıydı. İncelenecek konu ve medyumları belirleyecek olan Hazard'dı. Doğrusu Bay Henry Seybert, komisyonun bu sonuca varmış olmasına pek şaşı.

Taş tahtaya yazılanlar

Komisyonun ayrıntılı biçimde incelediği meselelerin başında taş tahtaya yazılar geliyordu. Yazı yazılabilecek yüzeyleri birbirine bakar şekilde birleştiren ve her ikisi arasına küçük bir kalem koyan medyum, tahtaları kucağında tutuyor ve çağırılan ruhun tahtaya yazı yazmasını bekliyordu. Tahtaların arasından dışarı fırlatılan kalem, yazının tamamlandığının işaretiydi. Komisyon, bu alanda ün yapmış birkaç medyumun çalışmalarını izledi. Bunlardan biri, Pierre Keeler'di.

Rüya Takımı'nın üyesi: Allison DuBois

NBC dizisi "Medium"da sözü edilen spiritüalist, Amerika'nın Phoenix civarlarında ün salmış Allison DuBois'nın ta kendisidir. Yapımcı Glen Gordon Caron "Anlattıklarından hayrete düşmüştüm. Beyninin içinde hiç kapanmayan bir radyo var gibiydi. Nereye baksa ölümler görüyordu. Bu dizi iş yapar dedim" diye anlatıyor. Nitekim öyle de oldu. DuBois'nın internetteki sitesine bakılırsa, Arizona polis teşkilatı, değişik Texas savcılığı ve cinayet masası memurlarıyla birlikte çalışmış, onlara yardımcı olmuş ve kayıpları, kaçakları bulmalarını sağlamış. Ancak sözünü ettiği teşkilatların sözcüleri, böyle bir yardımı kesinlikle hatırlamadıklarını söylüyorlar. "Medium" dizinin internet sitesini hazırlayanlar ise, DuBois ile ilgili verilen bilgide biraz daha temkinli davranıyor ve sözü geçen resmi organların onun sayesinde suçları çözdüklerini değil, ama çözmek amacıyla desteğine başvurduklarını belirtmekle yetiniyorlar.

Tucson'daki Arizona Üniversitesi'nden Dr. Gary Schwartz, aralarında DuBois'nın da yer aldığı bir "Rüya Takımı"ndan söz ediyor. Schwartz, paranormal olaylara meraklı bir psikoloji ve psikiyatri profesörü. Hatta 2002'de yayımladığı *The Afterlife Experiments (Yaşam Sonrası Deneyimleri)* adlı kitabında ölüm-

den sonra bilincin yaşamını sürdürdüğünü bilimsel olarak kanıtladığını ileri sürdüğü gibi, ruhlar arasındaki iletişimin sırrını da çözdüğünü açıklamıştı. Schwartz'ın, medyum DuBois'ı Rüya Takımı'nın bir üyesi olarak görmesi çok doğal. Halbuki yaptığı deneylerin sahtekârlıklarla dolu olduğu, bilimsel metodolojiye uzak yakın ilgisi bulunmadığı ortaya çıktı.

Kim ne derse desin, Allison DuBois'nun işleri yolunda. Dizinin kendisi için yaptığı dolaylı reklam sayesinde, sevdiklerinin katilini bulması için kendisine başvuranları sıraya soktuğu ve uzun bir süre bekletmek zorunda kaldığı için onlardan özür dileyecek hale gelmiş. İlginç olan, DuBois'nun görünürde bu hizmet karşılığında hiç para talep etmemesi. Fala baktırmak isteyenlerin randevularının yazılı olduğu defteri ise birkaç yıllığına dolu. İşte asıl parayı falcılıkla kazanıyor. Üzücü olan, DuBois'nun bazı eyaletlerdeki jüri seçimlerinde savcılıklara gerçekten danışmanlık yapıyor olması. Bu çerçeveden bakıldığında, DuBois, 1998'de 66 yaşında ölen medyum Greta Alexander'ın yolundan sağlam adımlarla ilerliyor denebilir. Greta, kendisine medyum denmesinden hiç hoşlanmaz, parapsikolog diye hitap edilmesini isterdi. Her fırsatta polise ücretsiz danışmanlık yapar, bunun yayılması için her türlü olanağı kullanır, bu sayede el falı baktıracak müşterilerinin sayısını artırır. 900'lü numaralarla da hizmet (!) veren Greta, astroloji ve nümeroloji haritaları satarak iyi para yapmıştır.

Zenginlerin müneccimi: Noreen Renier

Sadece üst gelir kesimlerinden müşterisi olan ve ünü sınırların ötesine taşmış Noreen Renier, eski bir öngörü tekniği olan psikometriyi kullanarak, belirli bir kişiyle bağlantılı cisimlerden ve elbette çokça hayal gücünden yararlanıyor ve birçok soruyu yanıtlıyor. Aslına bakarsanız, psikotekniğin sınanabilir olduğunu da iddia ediyor ama, bugüne değin üniversitelerin başvurularını her nedense hep reddetmiş. Ayrıca medyum karşıtı James

Randi'nin teklifine bile "olmaz" demiş. Randi, herkesin gözle-ri önünde, bilimsel yöntemlerle becerilerini kanıtlayabilen med-yuma 1 milyon dolar ödeyeceğini ilan edeli yıllar olduğu halde, Noreen dahil, hiçbiri buna yanaşmadı. Zaten medyumlar, güçleri-ni sorgulayan kuşkucularla karşılaşmamak için ellerinden geleni yaparlar ve gazete röportajı yapacak muhabirlerin dahi bu konu-daki görüşlerini öğrenmeden konuşmazlar. Doğrusu pek şaşıрма-dım. Çünkü şu sıralar CNN Türk'teki "Suç ve Delil" adlı tartışma programına ne zaman bir falcı, medyum, astrolog davet etmeye kalksam, aynı sorularla karşılaştım.

Noreen Reiner, başkanlarla ilgili kehanetleriyle öne çıkıyor. Örneğin, önce Reagan'a suikast düzenleneceğini, o tutmayınca bu kez başkan Jimmy Carter'in Beyaz Saray içinde öldürüleceği-ni iddia etmişti. Tabii, o da çıkmadı. Buna karşılık 1981'de Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat bir suikastın kurbanı oldu. Reiner, duruma hemen uyum sağladı "Ben başkan öldürülecek demiştim, hangi başkan olduğunu söylemedim" şeklinde beyanatlar verdi.

Yenilen pehlivan güreşe doymaz misali, Başkan Yardımcı-sı Walter Mondale'in intihar edeceğine hükmeden kadın, her ne-dense Reagan'ın başına bir şeyler geleceğinden öylesine emin-di ki, durup durup "göğüs bölgesinde bir acı hissedecek" öngö-rüsünü tekrarlardı. Bu acının bir kurşun yarası mı, kalp krizi mi olacağı hakkında görüş bildirmedi. Ölür mü, kalır mı? Bunu da söylemedi. Başkan, 1994 yılında 83 yaşındayken Alzheimer has-talığına tutuldu. 2004'te bu hastalığın yol açtığı zatürreden öldü. Reiner'in, bu zatürre meselesini nasıl diline doladığını, sanırım tahmin edersiniz.

Siyasilerle ilgili öngörülerini bir yana bırakacak olursak, in-ternet sitesinde kendisini medyum dedektif olarak tanımlayan Noreen Reiner'in en çok ses getiren kehaneti, 24 Mart 2004'te sırra kadem basan Floridalı Norman Lewis hakkındadır. Polis, iki yıl arayıp da bulamadığı 76 yaşındaki Norman'dan artık ümi-di kesmişken, Noreen onu kırmızı kamyonunda "gördüğünü"

iddia etti. Ayrıca “45” ve “21” sayıları ile bazı başka ipuçlarına ulaştığını bildirdi. Bir köprü, trenyolu, kayalar ve tuğlalardan söz etti. Polis, çevredeki bir taş ocağında aramalarda bulununca, Lewis’in kamyonuna, kamyonunda da iskeletin kemiklerine rastladılar. En azından olay basına bu şekilde yansıdı. Hatta Court TV, hazırladığı belgeseli 22 Eylül 2004’te yayınladı. Ne var ki, polisin elindeki ipuçlarından ve taş ocağını aslında kendilerinin bulduğundan hiç söz edilmedi ve medyumlarla ilgili her haber ve program gibi bu belgesel de gösterildikçe, Noreen Reiner’in ününe ün kattı.

Dr. Gary Posner, Floridalı Norman Lewis’in kayboluşuyla ilgili soruşturmanın tüm aşamalarını inceledi. Polisin adamın duygu durumu hakkında bilgi sahibi olduğunu, ekonomik durumunun bozukluğundan bir arkadaşına defalarca söz ettiğini, bir çözüm bulamadığı takdirde, çözümünü bir nehir ya da kuyu dibinde arayacağını söylemişti. Polise bilgi veren dostları, umutsuzluğa kapılan Norman’ın, çevre koşullarını çok iyi bildiğini, cüzdanını ve amfizemi olduğundan solunum açıcı ilaç pompalamakta kullandığı gereci yanına almadan gittiğini söylemişlerdi. Bütün bunlar, canına kıyacağının işaretleriydi.

Doktor Posner, polisin medyumla paylaştığı bilgiler arasında üzeri işaretli bir haritanın bulunduğunu saptadı. Haritaya o güne değin aranan taş ocakları, mağaralar ve taranan nehir yatakları işaretlenmişti. Kadının tek yapacağı iş, haritayı inceleyerek, nereye bakılmadıysa orayı belirlemektir. “45” ve “21” sayılarına gelince... Civardan geçen karayollarından biri “45” diğeri “121” sayılı karayoluydu. Kadının bu sayıları söylemesi kadar doğal bir şey yoktu. Gelin görün ki, medyumlara inanmak isteyenler için bu gerçeklerin bir anlam ifade etmediğini belirtmek gerek. Milyonlarca kişi, Noreen Reiner deyince, Floridalı adamın kemiklerini bulan medyumunu hatırlıyor, o kadar.

Carla Baron'un cahil cesareti

Los Angeles'lı Carla Baron, son 30 yılda 100'e yakın cinayeti çözdüğünü iddia edecek ölçüde cesur bir medyum. Ancak bu iddiaları kanıtlamak mümkün olmuyor. En azından Carlo Baron'un uzmanlık alanlarına giren konulardaki paranormal iddiaları sınamak üzere oluşturulan bağımsız bir soruşturma grubu bunları kanıtlamıyor. Baron'un müdahil olduğunu söylediği 14 adli olayı inceleyen grup, bunların bir bölümünün çözümünde kadının hiçbir katkısının olmadığını, diğerlerinin ise, çözülemeden kaldığını gösterdi.

Carla Baron, ünlü sporcu O. J. Simpson'ın karıştığı cinayet davalarını dile getirerek, aydınlatılmalarına yardımcı olduğunu söylemeyi sürdürüyor. Simpson, eski eşi Nicole Brown ile kadının âşığı olduğu iddia edilen genç garsonun bıçaklanarak öldürülmelerinden sorumlu tutulmuştu. Medyum Carla, bu çifte cinayetin soruşturmasına doğrudan yardımcı olduğunu ve polisi doğru yönlendirdiğini iddia etmekte. Buna karşılık, ceza davası boyunca Brown ailesinin sözcülüğünü yapan, müteveffa Nicole'un kız kardeşi Denise Brown, Carla Baron adlı bir kişiyle hiç tanışmadığını, ailesinden hiç kimsenin bu medyumla ilgisi olmadığını söylüyor.

Katıldığı bir radyo programında Carla Baron, 2002 Haziranı'nda ortadan kaybolan 14 yaşındaki kız çocuğu Elizabeth Smart'ın da sağ bulunacağını önceden bildiğini ileri sürdü. Kaybolan bir çocuğun sağ ya da ölü bulunma ihtimali yüzde 50-yüzde 50'lidir. Nitekim Elizabeth, yatak odasından kaçırılışından dokuz ay sonra, evlerine 20-25 kilometre uzaklıktaki bir evde sağ olarak bulundu. Carla Brown, kızın babası Ed Smart'a telefon ederek, kızı nerede bulacaklarını söylemiş olduğunu iddia etse de, Ed Smart, yaptığı açıklamada, hiçbir zaman hiçbir medyuma, ne kendisinin ne de soruşturmayı yürüten polislerin danıştığını söylemiştir.

Televizyonların gözdesi: Carol Pate

Değişik kaynaklarda medyumların başarılarından söz edilen yazılara rastlanır da, onların nasıl faka bastığına yer verilmez. Başkan Bill Clinton'ın, başkan olmadan önce savcılık ve valilik yaptığı Arkansas, medyum meraklılarının dünyasında ayrı bir üne sahiptir, çünkü Carol Plate'in evi olarak bilinir. Carol'un televizyon program ve dizilerine konu olan iki kehanetini özetleyeyim.

Pate, Arkansas'ta kaybolan küçük bir erkek çocuğun aranmasıyla ilgili olarak Court TV'nin "Psychic Detectives" programının yanı sıra "Larry King Live" şovuna da çıktı ve polise nasıl "yardımcı" olduğunu anlattı. Aslında polis, Pate ile herhangi bir temas kurmadığı gibi, çocuğu bulan polis de olmadı. Onu kaçıran defalarca tecavüz ettikten sonra salıvermişti. Medyum kadın her iki programda ısrarla "Aklıma Ridge sözcüğü geldi, bunu polisle paylaştım" demiş olsa da, bunu bilmek için medyum olmaya gerek yoktu, çünkü o sabah gazete okuduktan sonra eline harita alan herkes, çocuğun son görüldüğü yerin yakınlarındaki otomobil geçecek genişlikteki tek yolun, "Ridge Road" adını taşıdığını fark ederdi.

Carol Pate'in adının karıştığı bir diğer olay, 1999'da Illinois'e bağlı 20 bin nüfuslu Darien'de yaşandı. Bayan Dr. Xu "Sue" Wang'ı, çalıştığı hastaneden çıktıktan sonra bir daha gören olmadı. Cep telefonu ve cüzdanı terk edilmiş arabasının içinde bulundu. Bir yıl kadar sonra Carol Pate, Darien polisinin kendisine gönderdiği fotoğraflara tekrar baktığında gözünün önüne bazı gerçeklerin geldiğini iddia etti. Bayan Wang'ın cesedinin, evvelce kazılmış bir mezarda olduğunu ileri sürdü. Medyumun tavsiyelerine uyan polis, kayıp doktorun cesedini bulabilmek üzere helikopterlerle çevreyi tarayacağını ve özel eğitilmiş köpekler kullanarak mezarlıkları ilan etti. Aradan 13 yıl geçti. Doktor hanımın ne ölüsü ne dirisi bulunabildi.

"Kayıpları, kaçıranları, cesetleri bulurum" diye ortaya çıkan medyumları Amerikalı polis dostlarımla ne zaman tartışsak, akıl-

larına hep aynı örnek gelir. “Her köşe başında bir kâhine rastlanan şu memlekette, biri çıkıp da Hoffa’nın cesedini bulamadı. Eğer işe yarasalardı onu bulurduk.” “Hoffa” diye söz ettikleri kişi, 1975’te ortadan aniden kaybolan, 1982’de “öldüğü” resmen kabul edilen ünlü sendikacı Jimmy Hoffa’dır.⁴⁴

Etta Louise Smith katil mi, katili tanıyor mu?

Etta Louise Smith, en sıra dışı medyumların başında geliyor. Aslında Etta hiçbir zaman medyum olduğunu ileri sürmedi, ama bir keresinde cinayet kurbanının bedenini gördüğünü söyledi. Anlattıkları öylesine doğru çıktı ki, Los Angeles polisi cinayetle bir ilgisi olduğunu düşünerek, onu tutukladı. Yargılanan Etta, delil yetersizliğinden serbest bırakıldı. 1980 yılında yaşanan bu olay, doğal olarak televizyon programlarında konu edildi, üzerinden neredeyse 25 yıl geçtikten sonra 2004’te “Larry King Live” programında ele alındı.

Etta’nın “gördüğü” ceset, uzunca bir süredir kayıp olan hemşire Melanie Uribe’ye aitti. Etta, cesedin bulunduğu yeri polise haber verdi, ama polisin gidişini beklemeden iki çocuğunu da alıp, tarif ettiği yere gitti. Gerçekten ceset, tahmin ettiği yerdeydi. Böylesi bir bilgiye nasıl ulaştığına akıl sır erdiremeyen polis, onu yalan makinesine bağladı. Testi geçemediği için yalan söylediğine karar verdiler veya ceset ya da katillerle bir ilişkisi olduğunu düşünerek dört gün gözaltında tutarak sorguladılar.

44. James Riddle Hoffa, 1957-71 arasında Amerika Sürücüler, Şoförler, Depocular ve Yardımcıları Sendikası’na (Teamsters Sendikası) başkanlık eden, zamanının en tartışmalı sendikacılarından biriydi. 30 Temmuz 1975’te, saat 14.45’te, Detroit yakınlarındaki Bloomsfield kasabesindeki Machus Red Fox restoranının otoparkından esrarengiz biçimde ortadan kayboldu. Burada Teamsters Sendikası’nın New Jersey’li yöneticilerinden eski Mafya üyesi Anthony Provenzano ve Detroit’li gangster Anthony Giacalone’yle randevusu olduğu ileri sürüldü. Her ikisi de Hoffa’yı gördüklerini reddettiler. Hoffa’ya bir daha rastlanmadı.

26 Eylül 2012’de Roseville, Michigan polisi, adı gizli tutulan bir kişinin, Hoffa’nın ortadan kaybolduğu 1975 yazında, Detroit’teki bir karayolu yakınlarında birkaç kişinin kazdıkları çukura birini gömdüklerini ve cesedin sendikacıya ait olabileceğini bildirmesi üzerine, yol kenarındaki arazinin farklı derinliklerinden toprak örnekleri almakta olduğunu açıkladı. Örnekleri, Michigan Eyalet Üniversitesi adli antropologları inceledi. 28 Eylül’de insan kalıntısına rastlamadıklarını açıkladılar.

Etta, Melanie cinayetiyle suçlandıktan kısa bir süre sonra bir polis muhbiri, Pacoima mahallesindeki bir adamın cinayet hakkında konuştuğunu bildirdi. Yakalanan adam, suçunu itiraf etti, ayrıca suç ortaklarının da adını verdi. Üç kişi hemşirenin aracını durdurup kadını kaçırmış, tecavüz ettikten sonra döverek öldürmüş ve kayalıklardan aşağıya atmıştı. Doğal olarak Etta serbest bırakıldı.

Etta Smith, beraat ettikten sonra kendisini tutuklayan polis teşkilatını mahkemeye verdi ve 750 bin dolar tazminat talep etti. Davayı kazanmakla birlikte, jüriyi medyumluk becerileri konusunda ikna edemediğinden sadece avukat masraflarını alabildi.

Medyum kadının bu başarısı, defalarca gündeme geldi ve arındaki gerçek açıklanmaya çalışıldı. Üzerinde durulan ihtimallerden biri, katil ya da katilleri tanıdığı. Bir diğeri ise onun da, tıpkı polis muhbiri gibi katilin konuştuğunu duyması. Bu arada hemşire ortadan kaybolduğunda, Etta'nın da Pacoima mahallesinde oturduğunu ve bunun dışında başka hiçbir olayı aydınlatmaya katkısı olmadığını belirtelim.

Kıssadan hisse

Size aktardığım ünlü medyumlara ait, kitaplara dahi konu olmuş bu örnekler, aslında onların kayıpları, kaçakları, cesetleri bulmak, cinayetleri çözmek gibi bir yeteneklerinin olmadığını göstermek için. Kimi zaman zekâları, kimi zaman duyup öğrendikleri, kimi zaman şanslarının onlara yardım etmesinin ötesinde başka bir yetenekleri bulunmayan bu kadınlar, medya sayesinde ünlerini, dolayısıyla gelirlerini katlamaktalar.

Ne yazık ki polisler de bu toplumun birer insanı. Onların da arasından medyumlara, falcılara, doğaüstü güçleriyle gaipten haber verenlere inananlar çıkıyor. İşlerine bakıp, soruşturmalara yoğunlaşırsalar, daha fazla delil toplasalar ve bu kişilerden medet ummasalar sanırım daha iyi olur.

Asya'nın parlak yıldızı Hayal Alekperov

Azerbaycanlı Hayal Alekperov, Ukrayna'da düzenlenen "Medyumlar Savaşı" adlı televizyon yarışmasında en iyi medyum seçildiğinde, rakipleri yine bir Azeri olan Sabukhi Imanov ile İngiliz Anna Galliers'ti. Yedinci kez düzenlenen yarışma, yine dünyanın farklı ülkelerinin medyumlarını yarıştırdı ve Hayal, ikinci kez dünya şampiyonu oldu.

Hayal'in, Kara Su Yılanı'nın yılı olduğunu söylediği 2013 için öngördükleri ilginç! Yeni bir kriz dalgasının geleceğini, kuşaklararası anlayışsızlıkların baş göstereceğini, ailelerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmek ve onları anlamak üzere gayret etmesini, yılın ilk aylarında yeni projelere girmemeyi, yazın gelişile birlikte enerjimizin yükseleceğini söylüyor. Muhtemelen 2023'te, ya da 2033'te de aynı şeyleri söyleyebilir.

Alekperov aynı zamanda, Asya genelinde pek tanınan ve rağbet edilen bir astrolog. İnternet sayfasını ziyaret ettim ve 2012 yılı Balık burcu (yani benim burcum) için neler yazdığını okudum. Sonra diğer burçları... Kusura bakmasın, ama hepsi uyuyor. Bunu TV programlarıma konuk ettiğim ya da birlikte programlara katıldığım astrologlara hep sormuşumdur. Verdikleri yanıt hep aynı. "Gündelik ya da yıllık burçlara itibar etmeyip, yıldız haritalarına dayalı olanlara güvenmek gerekiyor." Cümlelerin ilk yarısına hararetle katılıyorum, ikici yarısına kuşkuyla yaklaşıyordum.

Amerika'nın en ünlüleri Linda ve Terry Jamieson

Linda ve Terry tek yumurta ikizi. 1999'daki Art Bell radyo kanalındaki bir söyleşi sırasında, 2002'de bir terör saldırısının gerçekleşeceğini öngörmüşler, hatta hedefin Dünya Ticaret Merkezi olacağını söylemişlerdi. Öngördükleri tarihi tutturamamış olsalar da, bu söylem onları bir anda dünyaca tanınır hale getirdi.

Tana Hoy bombayı bildi

Amerikalı medyum Tana Hoy, 1995'teki Oklahoma City bombalamasını bildiği gibi, saldırının gerçekleşeceği tarihi de tutturmuştu. 19 Nisan 1995 tarihinde Kuzey Carolina'da katıldığı bir radyo programında, 1 Mayıs 1995'ten önce, baş harfi "O" olan bir büyük kentte federal binalardan birinin bombalanacağını söyledi. Şu tesadüfe bakın ki, saldırı 1 Mayıs'tan önce gerçekleştiği gibi, kentin adı Oklahoma'ydı ve Tana Hoy, bu konuşmayı yaptıktan 90 dakika sonra Alfred P. Murrah Federal Binası bir terörist saldırısının hedefi oldu.

En bilmiş İngilizler

Londra'lı Sally Morgan, dokuz aylıktan bu yana gaipten sesler duyduğunu iddia ediyor. Yüz yüze ya da telefonla fal bakıyor. "Sally Morgan Yıldız Medyum" adlı televizyon programı sayesinde, onu herkes tanıyor.

Ünlü medyum Frances Glazebrook'un torunu olan bir diğer İngiliz Lisa Williams, yeteneklerini yedi yaşında keşfettiğini anlatıyor. Ama kendisini toplum hizmetine adanması, 1996'da anneannesinin ölümüne denk geliyor. Onun da birkaç televizyon programı var. "Ölümler Arasında Lisa Morgan" en ünlüsü.

Filistinli Uri Geller gibisi yok

İsrail'deki popülerliğini telepati ve psikokinetik sayesinde elde eden Filistinli Uri Geller, perde arkasına ya da dolaba saklanan resimleri görmek, saatleri yavaşlatmak ve durdurmak, kaşıkları bükmek gibi artık klasikleşmiş sihirbazlık teknikleri kullanan biri. Onun yaptıklarını tekrarlayabilen birçok sihirbaz olduğu halde, gücünü dünya dışı varlıklardan aldığını iddia eden bu adama her nedense Asya'nın birçok ülkesinde hayranlık besleniyor.

Dexter'lar ve Dexter olmak isteyenler

Ophelia, güzel peri, dualarında benim günahlarımın
bağışlanması için de yalvar.

(William Shakespeare, *Hamlet*,
3. Perde. 1. Sahne, 1599-1601)

Manuel Pardo, 11 Aralık 2012 akşamı Florida Eyalet Cezaevi'nde idam edildi. Ses sistemi arızalandığından, camlı bölmenin dışındaki gözlemciler son sözlerini duyamadı. Memurlar, "Seni seviyorum, Michi bebek" dediğini aktardılar. Michi, kızının adıydı.

Pardo, dokuz kişiyi katletmekten suçlu bulunmuştu. Kadın hayranlarından her gün aşk mektupları aldığından, mahkûmlar arasında "Ölümü bekleyen Romeo" olarak tanınan 56 yaşındaki adam, damarına iğnenin girmesini izleyen 17. dakikada, yani tam saat 19.47'de resmen öldü. Aynı gün kaleme aldığı son mektubunda "Erkekleri öldürdüğümü kabul ediyorum. Ama hayatım boyunca hiçbir kadına zarar vermedim. O üç kadını ben öldürmedim. Zaten ne önemi var. Ha dokuz kez idam edilmişim, ha altı?" yazılı.

Pilav, kızarmış domuz, domates, zeytinyağı, kabak tatlısı ve Küba kahvesinden oluşan son yemeği, cezaevi mutfağında pişirildi ve maliyeti 40 doların altındaydı. Aynen yönetmelikte yazdığı gibi.

Katil olmadan önce polisti

Her şey 1986 yılının sadece 92 günü içinde gerçekleşmişti. Mahkemeye göre dokuz, kendine göre altı kişinin yaşamına birer kurşunla son veren adamın kurbanlarının tamamı, bir biçimde uyuşturucu işindeydi. Pardo, onları öldürerek dünyayı pisliklerden temizlediğini iddia etti.

Katil olmadan önce Pardo, bir polisti. Çocukluğunda izci, askerliğinde denizci, polisliğinde Florida karayollarında devriyeydi. Gerekli gereksiz trafik cezaları kestiğinden 1979'da teşkilattan atılmış, yine Florida eyaletinin başka bir kentinde, Sweetwater'da güvenlik elemanı olarak iş bulmuştu. Pardo ve üç arkadaşı, 1981'de tutukladıkları bir vatandaşı ciddi biçimde dövmüş, bu yüzden yargılanmış, ama üçü de beraat etmişti. 1985'te Sweetwater'daki işinden de atıldı. Çünkü, Bahamalarda yargılanan ve uyuşturucu kaçırmakla suçlanan bir polis arkadaşını kurtarmak için mahkemede tanıklık yapmış ve onun aslında uyuşturucu kaçakçısı değil, Sweetwater polis teşkilatının ülke dışında yürütülen bir operasyonunda sivil polis olarak görev yapmakta olduğunu söylemişti. Anlattıklarının tamamı uydurmaydı. İşte, Manuel Pardo'nun polislikten katillığe dönüşü, ikinci kez işsiz kalışına rastlar.

Bu süreçte Pardo, Hitler hayranlığı ve Nazilere özgü eşyalara tutkusuyla dikkat çekti. Köpeği bile bir Doberman'dı. Tıpkı Nazi subayları gibi. Köpeğin dövmesi bir gamalı haçtı.

Baronlara çalışıyor, tacirleri öldürüyor

22 Ocak 1986'da, Manuel Pardo ve ortağı Rolando Garcia, iki kilo kokain satın almak üzere Mario Amador'un evine gittiler. Pardo ve Garcia, uyuşturucu dünyasında "El Negro" adıyla tanınan ve daha sonra Pardo tarafından öldürülecek olan Ramon Alvero için çalışmaktaydılar. İki eski polis uyuşturucuyu aldılar,

ama Pardo parasını ödemek yerine susturucu takılı yarı-otomatik 22 kalibrelik tabancasındaki kurşunları Mario Amador ile ortağı Roberto Alfonso'nun başı ve boynuna doldurmayı tercih etti.

Pardo ve Garcia, 27 Şubat 1986 günü aynı senaryoyu tekrarladılar. Bu kez patronları "El Negro" adına üç kilo kokain almak üzere Luis Robledo'nun apartmanına gittiler. Pardo, tuvalete gitmek üzere izin istedi, döndüğünde Ruger marka yarı-otomatik, 22 kalibrelik silahını önce Luis Robledo, ardından ortağı Ulpiano Ledo'ya doğrulttu. Gerisi malum. Polis geldiğinde başından vurulmuş iki kaçakçıyı bir kan gölü içinde yüzükoyun yatarken buldu.

İki kafadarın, çifte cinayetlerin arasındaki beş hafta süresince tembellik ettiği söylenemez. 28 Ocak'ta susturucu imalatçısı Michael Millot'u ziyaret ettiler. Pardo adamdan daha önce birkaç kez susturucu satın almıştı. Ancak son ziyaretinin nedeni başkaydı. Millot'nun bir polis muhbiri olduğunu öğrenmişti. İki eski polis, Millot'u kandırıp otomobiline bindirdiler, Pardo dokuz milimetrelik Smith-Wesson'unu ateşledi ve başından vurulan adamı otomobiliyle birlikte kanala iterek, cesedinden kurtuldular.

22 Nisan 1986'da Pardo ve Garcia, iki genç kadını ziyarete gittiler. Fara Quintero ve Sara Musa'ya çok kızmışlardı, çünkü onlara verilen talimatı yerine getirmemiş ve Luis Robledo'nun kredi kartını kullanarak video kayıt makinelerini almamışlardı. Alışıldığı üzere Ardo tuvalete gitmek üzere izin istedi. Geri döndüğünde elinde.... Yazmaya gerek yok, gerisi malum.

Ertesi gün, yani 23 Nisan'da, patronları El Negro onlarla buluşmak istedi. Adam aslında, beş kilo kokaini çoktan satmış olacaklarını düşünüyordu ve parasının peşindeydi. Doğrusu pek akıllıca bir davranış değildi, çünkü Pardo'ya göre artık sıra ona gelmişti. 22'lik Ruger'iyile işini bitirdi. Aksilik bu ya, adamın sevgilisi Daisy Ricard da evde olduğundan, o da nasibini aldı. Ancak bu kargaşada Pardo'nun silahı tutukluk yapmasaydı, düzeltmek üzere kızın başına vurmuyacak, ateş alan silahtan çıkan kurşun ayağına saplanmayacak ve kızın cesedini boş bir araziye, adamın-

kini kendi otomobilinin bagajına attıktan sonra, yaralı ayağını tedavi ettirmek üzere New York'a uçmayacaklardı. İki katili idama götüren Pardo'nun ayağındaki bu yara oldu.

Yanlışlıkla kendini vurmasa, yakalanmazdı

Uyuşturucu baronunun sevgilisinin cesedi, aynı gün saat 18.30 sularında Miami yakınlarındaki ormanlık bir alandaydı. Başından iki farklı 22 kalibrelik silahla vurulmuştu ve ayakkabılarından biri kayıptı. Saati ve boş bir kovan, cesedin yanındaydı. Saa-tin camı üzerinde Pardo'nun parmak izini buldular. Ertesi sabah, yaklaşık iki kilometre ötedeki terk edilmiş otomobilin bagajındaki cesedin Alvero'ya ait olduğu anlaşıldı. Bagajda sadece kadının kayıp ayakkabı teki değil, iki adet 22 kalibrelik boş kovan daha buldular. Kadınla adamın aynı silahla vurulduğu anlaşıldı.

New York'un bir hastanesinde Pardo'nun ayağından çıkartılan kurşuna polis el koydu ve ballistik analize gönderdi. Alvero ile sevgilisinin aynı silahla vurulduğu hemen ortaya çıktı.

Pardo'nun evi arandığında bir ajanda bulundu. Bazı tarihler işaretlenmiş ve yanına cinayet haberlerinin yer aldığı gazete küpürleri zimbalanmıştı. Haberler, ocak ayından bu yana işlenen ve polisin henüz çözemediği olaylardı. Bu arada evde, cinayetlerde kullanılan mermilerin benzerlerini de bularak Pardo'yu gözaltına aldılar.

1988'deki yargılanmasında, avukatı akıl hastası olduğunu ileri sürerek onu kurtarmaya çalışsa da, Pardo böyle bir hevese kapılmadı. Hatta son savunmasında jüriye dönerek "Ben suçlu değilim. Ben askerim. Misyonumu tamamladım. Lütfen beni yeniden cezaevine göndermeyin, idam ederek yaşamımı sonlandırma zaferini tattırın" diyerek yalvardı. Bu ricasının yerine gelmesi için tam 24 yıl beklemesi gerekecekti. Aslında, Florida Cezaevi için bu bir istisna. Çünkü bu cezaevindeki idam mahkûmları ortalama 13.22 yıl bekliyor.⁴⁵

45. 5 Ocak 2013 itibarıyla Florida Cezaevi'nde beşi kadın olmak üzere 407 mahkûm idamı bekliyor. Burada 1924-1964 arasında idam edilen 196 kişi arasında hiç kadın yok. 1964'te Florida'da idam cezası kaldı-

Dexter'a ilham verdi

Gerçek yaşamın, polislikten gelme bu seri katilinin, Amerikalı yazar Jeff Lindsay'ın *Darkly Dreaming Dexter (Dexter'in Karanlık Rüyaları)* kitabına⁴⁶ ve kitaba dayalı ünlü TV dizisi "Dexter"a ilham kaynağı olduğu söyleniyor. Pardo ile Dexter arasında dikkatten kaçmayan benzerlikler var.

Pardo, Miami'de polis memuruydu. Oyuncu Michael C. Hall'ün canlandığı "seri katillerin seri katili" Dexter da, benzer şekilde Miami polis teşkilatında çalışıyor. Bir kan lekesi uzmanı. Yani, olay yerindeki kan lekelerinin dağılımından yol çıkarak cinayeti yeniden canlandırıyor. Saldıranlar kaç kişiydi, nerede duruyorlardı, nasıl bir silah kullandılar, nasıl kaçtılar, kurban neredeydi, kendini nasıl savundu gibi soruları yanıtlıyor. Pardo, altı erkek ve üç kadını öldürürken uyuşturucu tacirlerini hedeflemiş, dünyayı bu kötülüklerden kurtarmayı amaçlamıştı. Dexter'in da motifi, adalet sisteminden bir biçimde kaçmayı başarmış katilleri ortadan kaldırarak cezalandırmak.

Dexter'in küçük bir oğlu var, Manuel Pardo'nun da bir kızı. Ama en önemli benzerlik Dexter'in üçüncü sezonunda beliriveren savcı yardımcısı. Adamın adı: Miguel Prado.

Dexter'in yaratıcısı yazar Jeff Lindsay, Pardo'nun katliamları sırasında Miami'de yaşamaktaydı. Hemen her gün gazetelerin ilk sayfalarında haber olan cinayetleri, uzun süren yargılama süreci izlemişti. Büyük bir olasılıkla Dexter'ı yaratmasına bu haberler yol açtı.

Dexter, öldürmeye karar verdiklerinin fotoğraflarını bilgisayarına yüklüyor. Pardo, öldürmek istediği kişilerin fotoğraflarını

rıldı, 1976'da yeniden kondu. Günümüze kadar, Pardo dahil, ikisi kadın, 74 kişi idam edildi. Kadınlardan birinin adı Judias Buenoano, diğeri Aileen Wuornos. Defalarca dünyanın en güzel kadını seçilen Charlize Theron, *Monster (Canavar)* adlı sinema filminde Aileen Wournos'u canlandırmış ve bu rolü ile 2003 yılının En İyi Kadın Oyuncu Akademi Ödülü'nü almıştı.

46. Yazar Jeff Lindsay'ın anti-kahramanı Dexter Morgan ilk kez 2004'te yayımlanan *Darkly Dreaming Dexter*'da ortaya çıktı. Bunu *Dearly Devoted Dexter* (2005), *Dexter in the Dark* (2007), *Dexter by Design* (2009), *Dexter Is Delicious* (2010) ve *Double Dexter* (2011) izledi. İlk kitap, 2006'da televizyon serisi "Dexter" ile geniş kitlelere ulaştı.

dairesinin duvarlarına asar, öldürdüklerine ait gazete haberlerini kesip ajandasına yapıştırırdı. Dexter, kurbanlarını arşivlemek üzere “kanlı camları” kullanıyor. Pardo ise, cinayetlerin boş kovanlarını bir çanakta biriktirerek hatırlıyordu.

Damarına verilen birkaç ilaçla yaşamı noktalanan bir seri katilden ilham alıp, milyonları ekrana kilitleyen bir televizyon dizisi yaratmak, bundan da milyon dolarlar kazanmak ancak bu devirde olur.

Dexter’ı neden seviyoruz?

Klinik psikolog Dr. Martha Stout’un *Yanı Başınızdaki Sosyopat* adlı kitabında yer verdiği istatistiklere göre ihtimal, 25 kişi-de bir. Yani ilkokul ve ortaokul sınıflarımı paylaştığım arkadaşlardan biri, fakültedekilerden 10’u ve son katıldığım adli bilimler kongresindeki dostların 200’ü, sosyopat.

En acıklısı bu sonuncusu, çünkü kongre katılımcıları genellikle polisti. Yetenekli ve zeki bir sosyopatın doktor ya da hâkim olması gibi, polis olmasını da engelleyen hiçbir şey bulunmuyor.

Harvard Tıp Fakültesi’nde çalıştığı yirmi beş yılını anti-sosyal davranışı incelemeye adanmış Stout, onların başlıca üç özellikleri olduğunu belirtiyor. 1) Tutku, empati, aşk gibi sıradan insanların duygularına sahip değildir, 2) vicdan azabı çekmezler 3) utanmaz ve suçluluk hissetmezler. Ve bütün bunları en yakın çevrelerinden bile gizleyebilirler. Stout’a göre, eğer bu 25 kişiden biriyseniz, damarlarınızda dolaşan buzlu su öylesine gariptir, öylesine sizi yansıtmaz ki, birlikte yaşadığınız, çalıştığınız, oyun oynadığınız kimse, nasıl biri olduğunuzu hayal bile edemez.

Neyse ki her sosyopat, seri katil değildir.

Dexter Morgan, elbette bir sosyopat. Üstüne üstlük bir seri katil. Öyle bir seri katil ki, sadece başkalarını öldürenleri öldürüyor ve öyle bir seri katil ki, bolca düşünüyor, mantık yürütüyor, kendi tahminlerini ve motiflerini sorguluyor.

Eğer siz de milyonlar gibi keyifle “Dexter” izleyen biriyseniz, bunun nedenini hiç düşündünüz mü? Gündelik olaylardan kopartıp, fantastik bir dünyaya götürdüğü için mi? Yoksa sizi içinize gömdüğünüz ve kendinizin bile farkında olmadığı zifiri karanlıkta dolaştırırken cinsellik, ölüm, şiddet ve kanı kurcaladığı için mi?

Küçük kardeşini Dexter gibi öldürdü

Kimi suçlular, savunmaları sırasında cinayeti bir roman ya da film kahramanından esinlenerek işlediğini anlatır. Son yıllarda buna bir de “Dexter” eklendi.

Indiana’lı 17 yaşındaki Andrew Conley, 2009 yılı sonlarında 10 yaşındaki kardeşiyle güreşiyordu. 20 dakika kadar boğazını sıktağında burnundan kan geldiğini gördü. Başına bir poşet geçirdi, elektrik kablosuyla sabitledi, önce evin bodrumuna sürükledi, ardından otomobilinin bagajına soktu. Yol boyunca birkaç kez inip, zavallının kafasını bagajın kenarına vurdu ve yoluna devam etti. Birkaç kilometre ötedeki kız arkadaşı “Hayatımda onu bu denli mutlu görmemiştim. O gün bana bir de yüzük hediye etti” diye anlattı çok sonra.

Andrew Conley, polisteki sorgusunda “Acıktığında bir hamburger görürsün de, onu mutlaka yemeliyim diye düşünürsün ya, ben de yıllardır birini öldürmeyi işte o denli çok istiyordum” dedi. Duruşmalar sırasında da, kardeşini Dexter gibi öldürdüğünü ve tıpkı onun gibi hissettiğini” açıkladı. Cinayetten bir yıl kadar sonra ömür boyu hapisle cezalandırıldı. Kardeşini öldürdüğünde 17 yaşında olmasaydı, idama mahkûm edeceklerdi.

Kötü biriydi, öldürülmeliydi

Pakistan kökenli 26 yaşındaki Faiza Eşref, Norveç’te yaşıyordu. 3 Şubat 2010 günü sabahı Oslo varoşlarından Haslum’da otobüs beklemekteydi. Kent merkezindeki bir kadın giyim mağaza-

sında çalışıyordu ve durakta ondan başkası yoktu. Saat 6.44'te 25 yaşındaki Håvard Nyfløt otomobiliyle durağın önünde durdu, indi, genç kadını zorla bagaja soktu. Oradan geçmekte olan bir motorcu olanları gördü.

Bagajdaki kadın, cep telefonuyla polisi arayabildi, ancak ne aracın plakasını verebildi, ne de gittikleri yönü tarif edebildi. Bir süre sonra otomobil durdu, adam indi, arkaya yürüdü ve konuşmaya başladı: "Seni kaçırmam için bana 100 bin Norveç Kronu ödeyecekler. Sana zarar vermeyeceğim." Sonra otomobil yine hareket etti. Kadın, cep telefonunun izini sürmeye çalışan polisi yine aradı ve kendisini kaçırtanın Şamrez Khan olabileceğini söyledi. Çünkü onunla evlenmek isteyen Khan son beş yıldır peşini bırakmamış, sürekli taciz etmişti.

Araç, yaklaşık 25 dakika daha gitti ve durdu. Oslo dışlarında ormanlık bir alana gelmişlerdi. Adam bagajı açtı, kadın kımlıdamıyordu. Fazla derin olmayan bir çukur kazdı ve Faiza Eşref'i popüler bir kayak merkezinin 200 metre uzağına gömdü. Bagajı elektrik süpürgesiyle temizledi. Kalan delilleri bir pürmüz lambası tutarak yaktı. Kız arkadaşını evinden aldı ve İsveç'e doğru yola çıktı.

O sıralarda ağır silahlı polisler, Oslo içi ve dışındaki karayollarında trafiği durdurarak, kaçırılan 20'lerindeki kadını arıyordu. Aynı gün öğleden sonra Oslo'da taksi sürücülüğü yapan 28 yaşındaki Şamrez Khan'ı tutukladılar. Başlangıçta kaçırılmayla hiçbir ilgisi olmadığını ileri süren adam, Faiza'nın bulunmasına yardımcı olmaya çalıştı. Çok sayıda polis ve gönüllü, son telefon konuşmasının yapıldığı ormanlık alanı taradığı halde, kadının izini bulamadı, başka bir ülkeye kaçırılmış olabileceğini varsayarak Interpol'ü bilgilendirdi.

10 Şubat 2010'da Nyfløt tutuklandı. Sorgusunda kadını Khan'ın talebi üzerine kaçırdığını, bagajda havasızlıktan öldüğünü anlattı ve gömdüğü yeri gösterdi. Her iki adam cinayetle suçlandı, 14 Mayıs 2011'de para teklif eden Khan 19, kadını kaçıran

Nyfløt 18 yıla, ayrıca her biri Faiza'nın ailesine 200 bin Norveç Kronu tazminat ödemeye mahkûm oldu.

Faiza Eşref cinayetini, neden anlattım diye merak etmişsinizdir. Çünkü katil Håvard Nyfløt mahkemede kendisini "Dexter'dan ilham aldım. Aslında Khan'ı Faiza'nın önünde öldürecek ve tıpkı Dexter gibi kötülüğü durduracaktım, ama olmadı" şeklinde savunmaya kalktı da ondan.

Dexter filmi çekmek istedi

Kanadalı John Brian "Johnny" Altinger, ortadan kaybolduğunda petrol arama şirketlerine araç-gereç imal eden bir firmada çalışmaktaydı. 10 Ekim 2008 günü dostlarına, bir kadınla buluşacağını söyledi. Kadını plentyoffish.com adlı arkadaşlık sitesinde tanımıştı. Dostları Altinger'den garip mesajlar aldıklarında, durumdan kuşkulandılar. Altinger, kadınla buluşacağı garajın adresini verdiği gibi, onunla birlikte Kosta Rika'da uzun bir tatile çıkmayı planladığını yazıyordu. Patronuna da istifa ettiğini belirten bir e-posta göndermişti. Patron bu mesaja karşılık verdi ve son masasını alabilmesi için çekin gönderilmesini istediği bir adres bildirmesini istedi. Altinger, bu mesajı yanıtlamadı. Giderek kaygılanan 38 yaşındaki adamın arkadaşları, sonunda dayanamayıp bir çilingirden yardım istediler ve adamın dairesine girdiler. İçeride pasaportunu buldular. Birkaç günlük bulaşık yıkanmamış halde durmaktaydı, yolculuğa çıkıldığını gösterir herhangi bir belirtiye rastlamadılar. Durumdan haberdar edilen ve kadınla buluşacağı garajın adresini öğrenen Edmonton polisi, Altinger'in öldürülmüş olabileceğini düşündü.

Garajdan elde ettiği ipuçlarını ve Altinger'in bilgisayarındaki yazışmaları değerlendiren polis, 30 Ekim'de, film yönetmeni Mark Twitchell'i tutukladı. Twitchell, bu garajı bir film seti olarak kullanmış ve kısa bir korku filmi çekmişti. Otomobilinde ele geçen, üzeri kanlı bilgisayarında bulunan ve silinmesine rağmen

geri kazanılan 42 sayfalık bir belge aleyhindeki en önemli delildi. “SK İtirafları” adını verdiği bu belgede SK, seri katil anlamında kullanılmıştı. “Bu öyküde gerçek olaylardan esinlenilmiştir. Adlar ve mekânlar, suçluyu korumak amacıyla kısmen değiştirilmiştir. Bu benim, bir seri katil olma yolunda geçirdiğim değişikliklerle ilgilidir” şeklinde başlayan yazı, katilin planları, başarısızlıkla sonuçlanan ilk teşebbüsü, internet üzerinden sahte kadın adlarıyla kandırdığı ve garaja çağırdığı ikinci kurbanla yaşadıklarıyla sürmekteydi. Cesedi nasıl parçaladığı, bunlardan kurtulmak için neler yaptığı ve nasıl yaktığını en küçük ayrıntısına kadar yazmıştı.

Duruşma sırasında yönetmen, Altinger’i öldürdüğünü ve bu belgeyi yazdığını kabul etti. Ancak belgede yer alan olayların hayal ürünü olduğunu, cinayeti planlanmış biçimde göstererek okurun daha fazla ilgisini çekmeyi amaçladığını, gerçekte Altinger’i öldürmeye niyetli olmadığını, kendisini savunurken yanlışlıkla öldüğünü anlattı.

Medyanın yoğun ilgi gösterdiği bu cinayet davası, Twitchell’in, televizyon dizisi “Dexter”dan esinlendiği iddialarıyla doruğa çıktı.

İç karartan olay yeri fotoğrafları ve bir dizi sağlam delille suçlanan yönetmen Twitchell, 12 Nisan 2011 günü, Johnny Altinger’i öldürmekten suçlu bulundu, ömür boyu hapse mahkûm edildi. Altinger’in ne cesedine ne de ceset parçalarına ulaşılabilirdi.

Facebook’taki sayfasına “Dexter Morgan” adını veren, hayali katil Dexter gibi düşünmeye, davranmaya ve öldürmeye çalışan, Dexter kimliğiyle ikinci bir yaşam süren, internet üzerinde evli erkekleri baştan çıkartmaya düşkün sahte bir kadın gibi davranarak, kurbanlarını belirli bir adrese çeken yönetmenin, daha önce aynı tuzağı Gilles Tetreault adlı başka bir erkeğe de kurduğu ortaya çıktı. Mahkemede tanıklık eden Tetreault, üç yıl önce tıpkı Altinger gibi, plentyoffish.com sitesinde onunla tanıştığını ve kadının kendisini çağırdığı garaja gittiğinde maskeli bir adamın sopalı saldırısına uğradığını anlattı. Kaçarak hayatını kurtarabilmişti. Mark Twitchell, zaten ömür boyu hapisle cezalandırılmıştı. Bu

yüzden öldürmeye teşebbüsten yeniden yargılanmadı.

Gazeteci ve yazar Steve Lillebuen, 2012'de yönetmenin hayatını *The Devil's Cinema (Şeytanın Sineması)* adlı romanına taşıdı. Dexter hayranı katil yönetmen, "Dateline NBC" ve "CBS 48 Hours Mystery" televizyon programlarına da konu oldu.

Sadece suçlular kendilerini Dexter'la savunmuyor. Zanlıyı Dexter'a benzeterek suçlayan savcılar da çıkıyor.

Ölülerin karnunu yaran adam

Mackenzie Cowell, kuaförlük sertifikası veren Academy of Hair Design'da öğrenciydi. 9 Şubat 2010 günü "15 dakikaya kadar döneceğim" diyerek binadan çıktı, otomobiline bindi, gitti ve bir daha dönmedi.

Polis, aracı okulun 10 kilometre kadar uzağında buldu. Kızın çantası arabadaydı, ama içinde ev anahtarları ve cep telefonu yoktu. Dördüncü gün cesedini, başına vurulmuş, boğazı sıkılmış ve bıçaklanmış şekilde nehrin kıyısında buldular. Adli tıp uzmanları, ölümünden sonra sol kolunun kesilmeye çalışıldığını söyledi.

Aylar geçti. Polis yüzlerce ipucunun peşinden koştu, 800'den fazla kişiyi sorguladı, sonunda aynı okulun öğrencisi 31 yaşındaki Christopher Scott Wilson'ı tutukladı ve onu genç kızı evinde öldürmekle suçladı. Cesedin yanında buldukları bir koli bandı parçasında Wilson'un DNA'sına rastlamışlardı.

Adamın ölümlere ve seri katillere düşkünlüğü ortaya çıktı. Cenaze evlerinde çalıştığı ve cesetleri gizlice kestiği, iç organlarını incelediği öğrenildi. Savcı ömür boyu hapis istediği iddianamesine, "Tıpkı TV dizisindeki seri katil Dexter gibi öldürürken zevk almış" diye yazdı ve ekledi "Kolundaki dövme de bir başka seri katilden, Hannibal Lecter'den esinlenerek yaptırmış."

Katilin avukatı John Henry Browne geçmişte ünlü bir seri katili, Ted Bundy'yi de savunmuş, ancak 30'a yakın genç kız ve kadını öldüren adamı elektrikli sandalyeden kurtaramamıştı. Mac-

kenzie Cowell cinayetinde daha başarılıydı. Katile sadece 14 yıl verdiler. Savcı cezayı az buldu, Mayıs 2012’de üst mahkemeye itiraz etti.

Dünyayı kötülerden temizlemek isteyenler

Kimi seri katillerin, toplumu “kötü”lerden temizlemek gibi bir motifi vardır. Dünyayı eşcinsellerden, seks işçileri ve uyuşturucu bağımlılarından ya da belli bir etnik gruba, ırka mensup insanlardan kurtarmak misyonunu taşıdıklarına inanırlar. Aslında bu katillerin her birinin kendisini Dexter gibi gördüğü muhakkak. Çünkü onlara göre bazılarının yaşamaya hakkı yoktu.

Zebra cinayetleri

Karıkoca, akşam yemeği sonrasında küçük bir yürüyüşe çıkmışlardı. Bir anda kendilerini beyaz bir kamyonetin içinde buldular. Sayılarını tam olarak hatırlamadıkları adamlardan birinin elinde pala vardı. 30 yaşındaki Richard Haque ile karısı 28 yaşındaki Quita’yı tehdit ettiler, ikisi genç kadını taciz etti, bir diğeri adamın boğazını keserek öldürmeye kalktı. Şans eseri ölmediler.

Bu saldırıdan 10 gün sonra, 29 Ekim 1973’te 28 yaşındaki Frances Rose, otomobiliyle Kaliforniya Üniversitesi’nin bahçe kapılarından birinden girmek üzereyken yavaşladı. Adamın biri açık pencereden içeriye doğru sarktı. Genç kadına “Beni az ileriye kadar götürür müsün?” diye sordu. Cevabı beklemeden silahını çekti ve ateş etti.

9 Kasım’da bir benzin istasyonunda çalışan Robert Stoeckmann, silahlı saldırıya uğradı. Karşısındakinden güçlüydü, silahı ele geçirdi, ateş etti, saldırgan kaçtı.

25 Kasım’da Ürdünlü bir Müslüman olan Salim Erekat, Türk sokağındaki küçük marketinin tuvaletinde infaz edildi. Üç hafta sonra 26 yaşındaki sanatçı Paul Dancik bir telefon kulübesinde üç kez göğsünden vuruldu. İki gün sonra, geleceğin San Francis-

co Valisi Art Agnos, daha çok siyahilerin oturduğu fakir bir mahallede yaptığı konuşma sonrasında sırtından vuruldu. Aynı gece, eve gitmekte olan Bayan Marietta DiGirolamo'nun önünü kesti-ler, göğsüne iki el ateş ettiler. Kadın, kurtarılamadı.

San Francisco'daki saldırılar dur durak bilmiyordu. Kimin ya da kimlerin yaptığını bulamıyorlardı. Polis giderek itibar kaybediyordu. 22 Aralık'ta, 19 yaşındaki Neal Moynihan'ın önünde yürüyen adam bir anda geri döndü ve genci yüzünden, boynundan ve kalbinden vurdu. Altı dakika sonra 50 yaşındaki Bayan Mildred Hosler'i otobüs durağında dört kurşunla katlettiler.

Sonra birden cinayetler durdu. Beş hafta boyunca öldürülen olmadı. 28 Ocak'ta beklenmedik bir şey oldu. Bu kez beş kişi kurşunlandı. Aralarından sadece biri hayata tutunabildi. Ömür boyu tekerlekli sandalyeye mahkûm kalsa da 23 yaşındaki Bayan Roxanne McMillian, şanslı sayılırdı.

Kent panik içindeydi. Devriye sayısı katlanarak artırıldı. İnsanlar, sokağa çıkmaz oldular. Polis şaşkındı. Cinayetlerin motifi bir türlü anlayamıyorlardı. Öldürülenlerin tek ortak noktası hepsinin beyaz tenli olmasıydı. Saldırganlar her kim ise, besbelli korkunç bir nefret içindeydiler.

Kentin üzerindeki kâbus

Cinayetler, vur-kaç şeklinde işlenmekteydi. Kurbanı sinsice yaklaşıyor, aniden önüne çıkılıyor, başına, göğsüne defalarca ateş ediliyor ve yaya olarak kaçılıyordu. Olay yerinden ve otopsilerden elde edilen mermi ve boş kovanlar, hep aynı 32 kalibrelik bir tabanca kullanıldığına işaret etmekteydi. Pek katillerin kullanmaya yanaşmadığı bir silahtı bu. Polis, dört kişilik özel bir tim oluşturdu. Başlarına cinayet masasının deneyimli dedektifleri Gus Coreris ve John Fotinos'u getirdiler. Yanlarına gasp şubesinden Jeff Brosch ve Carl Klotz'u verdiler. Bu dört kişilik çekirdek kadroya dönüşümlü olarak cinayet masasından başka polis-

ler eklenmekteydi. San Francisco Emniyet Müdürü Donald Scott, "Z" polis radyosunun frekansını bu time tahsis etti. Bu yüzden dört polislik timin adı Z-timi, cinayetler de, Z harfinden esinlenerek "Zebra cinayetleri" olarak anılmaya başlandı.

Ölü sayısı giderek artıyor

Her ikisi 20'lerinin başındaydı. Hristiyanlık eğitimi veren bir okulun öğrencisiydiler. Mayfair Pazarı'na doğru yürüdükleri sırada artık emin olmuşlardı. Arkalarında yürüyen siyahi adam, onları takip ediyordu. Adam aniden hızlandı, önlerine geçti, durdu, geriye döndü, dört el ateş etti ve koşarak kaçtı. Bir rastlantı eseri polis 15 saniye sonra vurulanların yanındaydı. Erkek, hemen oracıkta öldü, kızı kurtarabildiler.

Başlatılan insan avı sonuç vermedi, kaçan zenciye yakalayamadılar. Kaldırımında bulunan kovanlardan, 32 kalibrelik bir silah kullanıldığı anlaşıldı. Takvimler 1 Nisan 1974'ü gösteriyordu. Üç aydır kimse öldürülmemişti. "Zebra cinayetleri"nin yeniden başladığına karar verdiler.

13 gün sonra yine yaya bir zenci, otobüs durağında beklemekte olan balıkçıyla öğrenciyi vurarak kaçtı. 16 Nisan'da Du Pont firmasının vârisi 23 yaşındaki Nelson Shields öldürüldü. Her üç cinayette 32 kalibrelik silah kullanılmıştı.

Yılın her mevsimi turist kaynayan San Francisco, terk edilmiş bir kente döndü. Yabancılar gelmez oldu, yerliler de evden çıkmaz. Haftanın yedi gecesini iğne atsan yere düşmez eğlence bölgesi North Beach'in bile sokakları artık bomboştu.

Olağanüstü önlemler almaya çalışan dedektif Gus Coreris, polis teşkilatının en yetenekli ressamı Hobart Nelson'dan tüm görgü tanıklarının anlattıklarını birleştirerek bir robot resim çizmesini istedi. Nelson, iki farklı resim çizdi. Binlerce kez çoğaltılan resimler, kentin dört bir yanına, ağaçların gövdelerine, okul bahçelerine, market içlerine, benzin istasyonlarına, tren ve otobüs

garlarına, liman girişine ve akla daha neresi geliyorsa asıldı.

Vali Joseph Alioto ile Emniyet Müdürü Donald Scott'un dayanacak gücü kalmamıştı. Robot resimdekine benzeyen her zencinin durdurularak, sorguya alınacağını ilan ettiler. Kısa, kıvrıcık siyah saçlı, dar çeneli bir zenciydi aradıkları.

Kısa saçlı, dar çeneli adam aranıyor

Beyaz tenlilere göre, gördükleri her zenci, robot resimlerden ya birine, ya diğerine benziyordu. İhbarlar çığ gibi arttı. Karakollara bir zenci giriyor, diğeri çıkıyordu. Yoldan çevirip götürdüklerini koyacak yer bulamıyor, devriye araçlarında bekletiyorlardı artık. Bir kez sorgulanana polis bir "Zebra Kontrol Kartı" veriyordu. Böylelikle tekrar durdurulduklarında bu kartı gösteriyor ve yeniden sorgulanmaktan kurtuluyorlardı. Programın başlamasını izleyen ilk hafta sonunda, 500'den fazla kart dağıtılar.

Kentte yaşayan siyahiler bu duruma sonunda isyan etti. Polis komisyonunun ilk ve tek siyahi üyesi Dr. Washington Garner, itidal çağrılarını yapıyor, toplumu anlayışlı olmaya davet ediyordu. Polis ırkçı ve sonuç vermeyen bir yol izlediğinden acımasızca eleştirilmekteydi. Haksız tutuklamalar yüzünden açılan davalara her gün bir yenisi eklendi. Sonunda Bölge Savcısı Alfonso J. Zirpoli, bu kitlesel sorguların anayasaya aykırı olduğuna karar verdi ve polisin robot resme benzeyenleri sorgulama macerası da nihayet bitti.

Polis, sonunda akıl etti. Faillerle ilgili bilgi verecek olana 30 bin dolar ödeyeceğini açıkladı.

30 bin dolar ödül sayesinde bulundular

Anthony Cornelius Harris, sadece siyahları çalıştıran bir taşımacılık şirketi personeliydi. 30 bin dolarlık ödülü duyar duymaz polisi aradı ve "Zebra cinayetleri" hakkında konuşmak üzere bir

banka otoparkında buluşmak istedi. Harris, “Robot resimlerden birini benim” dedi ve polisin toplumla paylaşmadığı bu yüzden medyadan öğrenmesi mümkün olmayan bazı ayrıntılar anlattı. “Ben hiç ateş etmedim” dedi Harris, “Ama birçoğu öldürülürken oradaydım. Para için değil, bu saçma sapan cinayetleri durdurmak için sizi aradım.”

Adam, saldırıları gerçekleştiren çete üyelerini bir bir saydı, ayrıca polisin henüz haberdar olmadığı, Ghirardelli Meydanı’ndan kaçırdıkları, şirket garajında daha canlıyken parçaladıkları ve denize attıkları evsiz adamdan söz etti. Polis, anlattıklarının hayal ürünü olmadığını anlamakta hiç zorlanmadı. 24 Aralık’ta sahile vuran elleri, bacakları, başı olmayan ve teşhis edemedikleri yaşlı adamdan bahsettiği apaçık ortadaydı.

Harris’in polise verdiği adlar, tarihler, adresler sayesinde arama emirleri çıkartıldı. Muhbir, tanık koruma programına alındı; kendisi, kız arkadaşı ve çocuğuna yeni kimlikler verildi.

1 Mayıs sabaha karşı aynı anda gerçekleştirilen baskınlarda, Grove Caddesi 844’te ikâmet eden Larry Craig Green ve J.C.X. Simon tutuklandı. Taşımacılık şirketinde çalışan çok sayıda siyah da gözaltına alındı. Suçlamalar karşısında kimse direnmedi. O gün tutukladıkları yedi kişiden dördünü, delil yetersizliğinden salıvermek zorunda kaldılar. Ertesi sabah, Vali Alioto düzenlediği basın toplantısında cinayetlerin “Kara Melekler” adlı bir örgütün işi olduğunu açıkladı.

Cinayetleri emreden imam mı?

San Francisco’nun 26 sayılı camii imamı ve Kara Müslümanlar’ın lideri John Muhammad, beyazları öldürttüğüne dair suçlamaları kabul etmedi. Nihayetinde dört siyahi, Larry Green, J.C.X. Simon, Manuel Moore ve Jessie Lee Cooks mahkeme önüne çıktı ve 108 tanığın ifadelerine dayanarak kaleme alınan sekiz bin sayfalık iddianameyle 14 kişiyi öldürmekle suçlandı. Bir yıl

süren dava sonunda hepsi ömür boyu hapse mahkûm oldu.

“Kimdi bu katiller, altı aylık bir zaman diliminde neden tanımadıkları bu insanları öldürdüler?” diye sorarsanız, cevabı basit, bir o kadar da akıl almaz. Çünkü onlar için beyazlar hele zengin beyazlar kötüydü ve yaşamaya hakları yoktu. Birbirlerini cezaevinde tanımışlar, yakın döğüş teknikleri öğrenmişler, serbest kaldıklarında buluşup, kendilerince işe girişmişlerdi.

San Francisco körfezinde beyazları tek tek avlamaya kalkan bu dört adam kesinlikle istisna değil, İtalyan Wolfgang Abel ve Alman Marco Furlan’ın eşcinselleri, seks işçilerini ve uyuşturucu bağımlılarını dünyadan temizlemek gibi kendilerince tanrısal bir motifi vardı. Kiminin kafasına çivi çaktılar, kimini diri diri yaktılar.

Ölümcül bir Alman-İtalyan ortaklığı

Verona, ünlü İngiliz yazar Shakespeare’in *Romeo ve Juliet*’le birlikte üç oyununun geçtiği, çıkardığı sayısız sanatçıyla dünyayı etkilemiş bir İtalyan kentidir. Kimse, müziğin, resmin, tiyatronun damgasını vurduğu Verona’nın Avrupa’yı sarsan seri cinayetlere de mekân olacağını aklına bile getirmezdi. Biri Alman diğeri İtalyan iki genç, 1 Aralık 1986’da yargıç önüne çıktıklarında iddianamede dile getirilenler tüyler ürperticiydi.

Yargılandığında 27 yaşında olan Wolfgang Abel’in babası, büyük bir Alman sigorta şirketinin yöneticisiydi. Emekli olduktan sonra aile, Verona yakınlarındaki “Zenginler Tepesi” Monte Ricco’ya yerleşti. 26 yaşındaki Mario Furlan’ın babası ise, yine Verona yakınlarındaki önemli bir hastanenin yanık ünitesinde plastik cerrahi şefiydi. Çocuklar, okul arkadaşları, üniversite yıllarında da dostlukları sürdü. Her ikisini tanıyanlar, onları “Parlak, ama biraz garip öğrenciler” olarak tarif ettiler.

Adım adım katillik kariyeri

Abel ve Furlan katillik kariyerlerine 1977 Ağustosunda, uyuşturucu bağımlısı bir çingeneyi arabasında yakarak başladılar. Zavalı adam, son nefesini vermeden hemen önce, kendisini bu hale getirenlerin üç kişi olduğunu söyleyebildi.

İkinci cinayetin hedefi, Padova'lı bir kumarhane çalışanıydı. Bir sonraki kurban, Venedik'te garsonluk yaparak geçinen bir eşcinsel. Otopsisini yapanlar, 34 bıçak yarası saydılar. Baltayla başına vurulan seks işçisi kadın ile çekiçe kafaları delinen iki papaz, Vicenza'da can verdiler. Uyurken yakılan genç dağcı da, Verona'nın tam orta yerinde...

Polis, katilleri bir türlü bulamamaktaydı. Şiddet ve vahşetin dozu her cinayetle biraz daha artıyordu. Ama en kötüsü Trenton'daki eşcinsel papazın başına gelenlerdi. Alnına çivi çakılarak "infaz" edildiği yetmezmiş gibi, başına bir de ucuna tahta haç takılı bir keski saplanmıştı. Milano'da pornografik film gösterilen sinemada çıkan yangında beş izleyici yanarak can verdi, bir Münih diskoteğindeki yangında, genç bir kadın öldü, 40 kişi ağır yaralandı. Olaylar polise birbirinden bağımsız girişimler intibabını verse de, aslında hepsinin bu "parlak, ama biraz garip" öğrencilerin marifeti olduğu anlaşılacaktı.

3 Mart 1984 günü palyaço kıyafetleri giymiş Wolfgang Abel ve Mario Furlan, Mantua yakınlarındaki Stivere'deki Melamara di Castiglione adlı diskoteğin koltuk, kanepeler ve halılarına benzin dökerken yakalandılar. Eğer kundaklama başarılı olsaydı kaç kişi yanarak can verirdi bilinmez. Çünkü o sırada diskoteğin dans pistindekilerinin sayısı 400'ün üzerindeydi.

Her olay yerinde Ludwig imzalı bir mektup

Aslında cinayet ve kundaklamaların ardında aynı kişi ya da kişilerin olduğunu polisin öngörmesi gerekirdi. Çünkü her bir olay

yerine İtalyanca yazılmış bir mektup bırakılmış ve saldırının neden gerçekleştirildiği açıklanmıştı. Kâğıtların sol üst kısmındaki antette, bir Alman Nazi kartalı, gamalı haç, ayrıca “Biz son Nazileriz” ya da “Ölüm, gerçek Tanrı’yı inkâr edenlere gelir” gibisinden sloganlar, üzerlerine de “Ludwig” sözcüğü basılıydı. Kurbanların kim olduğu incelense, yine saldırganların ortak olduğu anlaşılabilirdi. Bunların eşcinsel, uyuşturucu bağımlısı ya da seks işçisi gibi, toplumun bazı kesimlerince dışlanan kişiler olduğu kolaylıkla görülürdü. Bir İtalyan gazetesi için cinayetleri takip eden muhabir Laura Coricelli, bu mektupların bazılarının gazetelere de gönderildiğini yazdı ve bilinenler dışında üç tezgâhtarın daha öldürüldüğünü açıkladı. Ama hem İtalyan hem de Alman polisinin basireti bağlanmıştı anlaşılan. Besbelli her kentin polisi kendi cinayetiyle ilgileniyordu ve diğer kentlerde olan bitenden pek haberdar değildi.

Mektuptaki el yazısı katilin

Abel ve Furlan tutuklandıklarında polis, Ludwig notlarından birindeki el yazısının, Furlan’ın eli ürünü olduğunu iddia etti. Abel’in evinde yapılan aramada da bir kitap bulunmuştu, bazı sayfalarında geçen “Ludwig Friar” sözcüklerinin altı çiziliydi. Delil değeri olup olmadığı tartışılır ama, bu kitap da mahkemede aleyhlerindeki delillerden biriydi. İki kafadar, Ludwig notları ve cinayetlerle hiçbir ilgilerinin olmadığını ileri sürdüler. Sine- ma yangınına tanık olanlardan biri, onları teşhis etti. 27 cinayetle suçlanan gençler, sadece 10’undan suçlu bulundu. Akli dengele- rinin yerinde olup olmadığı uzunca tartışıldı. Gözaltındayken biri intihara teşebbüs etti, her ikisine 30’ar yıl verdiler.

Üç yıl yattıktan sonra şartlı tahliye edildiler. Şimdilerde Abel, Padova yakınlarında Mestrino’da; Furlan ise, buraya sadece 45 kilometre uzaklıktaki bir başka küçük kasabada, Casale Scodosia’da özgürce yaşıyor, belli günlerde karakola gidip imza

atmak dışında hiçbir sıkıntıları yok. Kendileriyle görüşmek isteyenlerle çene çalmaktalar ve hâlâ Ludwig olmadıklarını, gerçek katilleri bulmaktan aciz polis tarafından günah keçisi ilan edildiklerini ve haksız yere suçlandıklarını iddia etmekte.

Misyoner katillerin kralı: Karındeşen Jack

Belli bir misyonla cinayet işleyenleri, seri katil literatürü “Missionary serial killers” yani “misyoner katiller” olarak sınıflar. Misyoner tanımlaması bize din propagandası yapanı çağrışırsa da, bu katillerin hepsi dini duygularla hareket etmemekle birlikte, semavi dinlerin yasakladığı seks işçiliği, madde bağımlılığı, eşcinsellik genellikle yeryüzünden temizlemek istedikleri “kötülüklerin” başında gelir.

Bundan 150 yıl kadar önce, bir misyoner katil Londra’nın doğu yakasında terör estirdi. Hedefindekiler seks işçisi genç kadınlardı. Tam olarak kaçının katili olduğu bilinmemekle birlikte dört ila dokuz arasında kadını öldürdüğü sanılıyor. Seri katil tarihçileri genellikle beş kişiyi katlettiğini kabul eder. Kim olduğu aydınlatılamayan katilin adı kısaca Karındeşen Jack olarak kaldı. Çünkü kadınların karnını deşip, iç organlarını çıkartırdı. 1887 Aralık ayı ile 1891 Nisan ayı arasında öldürülen 13 kadının 13’ü de başlangıçta onun eseri olarak kabul edilse de, yıllar içinde bu görüş değişti. Kurbanların adı ancak 1960’larda, fotoğrafları ortaya çıktığında kesinleşti. Karındeşen Jack cinayetleri, bilinen en ünlü aydınlatılamamış cinayetler arasındadır.

Teknoloji düşmanı seri katil

Bir diğer misyoner seri katil, “Unabomber” (UNiversity & Airline BOMber) mahlasıyla tanınan Amerikalı matematikçi ve anarşist Ted Kaczynski’dir. Adam, medeniyet ve teknoloji karşıtı bir teröristti. 16 yaşında Harvard Üniversitesi’ne kabul edilecek öl-

çüde zeki olan Kaczynski, 1978'den başlayarak ülke genelinde bir dizi rastlantısal bombalama eylemine kalkıştı. Hedefi üniversite öğretim üyeleri ve havayollarıydı. Başlangıçta çok basit olan bomba düzenekleri, giderek gelişti. Üç kişiyi öldürdü, 23 kişiyi yaraladı. Uzun süre kim olduğu anlaşılamadı. Çizilebilen tek robot resminde, başı kukuletayla örtülü, kara güneş gözlüklü bir adam olarak tasvir edildi. 1994'te basına gönderdiği ve yayımlanmasını sağladığı 35 bin kelimelik ünlü manifesto ile derdinin ne olduğunu dünyaya açıkladı. Metnin onun stilini yansıttığını fark eden karısı ve kardeşi FBI ile iletişime geçtiler. Ted Kaczynski, 1996 baharında Lincoln-Montana dağlarındaki suyu, elektriği olmayan küçük kulübesine yapılan baskında ele geçti. 1971'den beri burada yaşamaktaydı. Suçlarını kabul edince idam yerine müebbetle cezalandırıldı. Gönderdiği 16 bombalı mektubun üzerindeki parmak izlerinin hiçbiri onunkileri tutmadı.

Dikkat! Elinde cep telefonu var

Yüzyıllar boyu elinde taş, sopa, bıçak, silah olana karşı temkinli olan bizler, pek yakında cep telefonu gördüğümüzde kaçacak delik arayacağız. Çünkü yeni kuşak akıllı telefonlar, kusursuz cinayetler işleyen ölümcül silahlara dönüştü bile, ama henüz farkında olan az.

Barnaby Jack, bir güvenlik uzmanı. Bu yazı kaleme alınırken, Seattle merkezli bir bilişim güvenliği şirketi olan IOActive'de çalışıyordu. Siz okuduğunuzda, nerede olur bilinmez. İş, piyasaya sürülen elektronik eşyalarda güvenlik açığı aramak. Önce bunları kongre ve konferanslarda dile getirmek, ardından üretici firmalara sorunu nasıl çözecekleri konusunda danışmanlık yapmak. Akıllı bir adam olduğunu kabul etmek gerekir.

Hacker'ın ahlaklısı olarak tanımlanabilecek Barnaby, geçtiğimiz sonbaharda Avustralya'nın Melbourne kentindeki Intercontinental Otel'inde düzenlenen Ruxcon Breakpoint 2012 Güvenlik Konferansı'nda söz aldığıında, herkes yerinde şöyle bir doğruldu. Onu daha önce dinleme fırsatı bulanlar, polisiye dizilerine konu olabilecek ilginçlikte felaket senaryolarından birini daha çizeceğinden emindi. Nitekim öyle de oldu.

Uzaktan kalp krizi

Jack sunumunun banda alınmasını, görsel fotoğraflarının çekimini yasakladı. Bu da yetmezmiş gibi, tehlikeli bulduğu bazı ayrıntıları aktarmayacağını belirtti ve kalp pilleri ile ICD'ler, yani implante edilebilir kardiyoverter-defibrilatörler hakkında konuşmaya başladı.

Dünya genelinde milyonlarca kalp hastası, bedeninde bu küçük, programlanabilir gereçleri taşıyor. Bunlar kalbin atışlarını izliyor ve gerekirse elektrik şoku vererek düzeltiyor. Bu gereçleri ayarlamak ve kontrol etmek için hekimler hastanın göğüs kısmının bir iki santim yakınında kablosuz çubuk şeklinde bir programlayıcı gezdiriyorlar. Buraya kadar her şey normal. Normal olmayan Barnaby Jack'in geliştirdiği iletici. Bu vericiyle bir metre uzaklıktan bir ICD gerecine sinyal gönderebiliyor ve gereç sinyali, imalatçının orijinal programlayıcı çubuğundan geldiğini sanarak tepki veriyor. Sahte sinyalle, 830 voltluk bir elektrik şoku verdirmek mümkün. Eğer gereç bir insan bedenine yerleştirilmiş olsaydı, hemen öleceğinden hiç kuşku yok. Tabii arızanın üreticiden kaynaklandığı sonucuna varılacağından da kuşku yok. İşte size kusursuz bir cinayet.

Uzaktan şeker koması

Geçtiğimiz yıl Barnaby Jack, şeker hastalarının bedenine yerleştirilen ve modern diyabet tedavisinin geldiği en üst nokta kabul edilen insülin pompalarının, uzaktan kontrol edilebileceğini ve ölümcül insülin dozu enjekte edebileceğini göstermişti. İşte size bir kusursuz cinayet tekniği daha. Barnaby Jack'in bunlar kadar felaketle sonlanmayan bir diğer uygulaması, sahneye yerleştirilen bir ATM makinesinden kablosuz iletici kullanarak paralar fıskırtmasıydı.

Bugün Barnaby Jack'in özel olarak imal ettiği gereçlerle uzaktan kumanda edebildiği kalp implantı ya da insülin pompasını, yakın bir gelecekte akıllı bir telefonu tuşlayarak yapmak mümkün olabilecek. Bir yapay pankreas, daha iyi duymaya yarayan bir iç kulak implantı, kalp-damar monitörü ya da defibrilatör taşıyan kişi, kontrolleri için hastaneye gitmek zorunda kalmayacak ve doktoru tıbbın elektronik harikalarını düzenli biçimde uzaktan denetleyerek, gereken ayarları yapacak. Bu sırada hastanın

bilgisi, doktorun bilgisayarına aktarılacak. Doktorun telefonu, hastanın bedeni ile bilgisayarını birbirine bağlıyor. Bilgisayar da internete bağlı, dolayısıyla doktor bu bilgiye ulaşabiliyor ve değiştirebiliyorsa, dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir akıllı telefonu da ulaşıp, değiştirebilir.

Hindistan'da, Irak'ta, Afganistan'da hatta Türkiye'de, teröristlerin cep telefonlarıyla binaları, araçları havaya uçurduğunu biliyoruz. Yakın gelecekte ellerindeki akıllı telefonların hedefi implantlar ve yapay iç organlar olabilir. Barnaby Jack'e göre, ilaç dozunu değiştirecek, kulağın içinde felç edici sesler çıkartacak, elektrik şokuyla kalp durduracak, bacak protezlerine olmadık işler yaptıracak *hacker*'lar mutlaka çıkacak.

Uzaktan trafik kazası

Akıllı cep telefonlarıyla tıbbi gereçleri kontrol altına alma zaten yeterince korku verici. Ancak mesele bununla bitmiyor. Bugüne değin internet suçu dendiğinde banka hesaplarımızı boşaltan, kredi kartımızı kullanan, adımıza SMS mesajı ya da elektronik posta gönderenler aklımıza gelirdi. Paramızı, kimliğimizi, itibarımızı çalanlara, büyük bir olasılıkla bize fiziksel zarar verenler katılacak. Çünkü internet bağlantısı olan her sisteme ve eşyaya uzaktan müdahale edilebilir ve artık her yanımız internet bağlantısı olan eşyayla çevrili. Ev bilgisayarları, buzdolapları, kahve makineleri, televizyonlar, video kameralar, ışıklar, oyuncaklar ve elbette otomobiller.

Günümüz otomobillerinin tamamında farklı işlevler üstlenen elektronik kontrol üniteleri, bir başka deyişle bilgisayarlar bulunuyor. Kimi marka ve modellerde bunların denetlediği işlev sayısı 100'ü buluyor. Örneğin aniden fren yapıldığında, sensörler bunu algılıyor, ilgili üniteye bilgi göndererek önlem alınmasını sağlıyor, kemeri daha sıkı hale getiriyor. Bilgisayarlarca kontrol edilen işlevlerin bir bölümüne uzaktan da erişmek mümkün. Hatta

“telematik” hizmeti veren firmalar, uzaktan, aracın motor durumunu inceleyebiliyor, çalınırsa durdurabiliyor, anahtarını kaybedenlerin kapısını açabiliyor.

Araçlar geliştikçe bunlara başkaları da eklenecek. Lastik basıncını denetleyen sistem bunlardan biri. Her lastiğin hava basıncı, sensörler aracılığıyla dakika bazında izleniyor. Elektronik kontrol ünitesinin hangi lastiğin hava basıncının normalin altına indiği ya da üzerine çıktığını algılayabilmesi için, her sensörün kendi kimlik numarası bulunuyor. 2010 yılında Güney Carolina Üniversitesi araştırmacıları, bir lastiğe ait sensörün kimlik numarasını dört metre uzaklıktan okuyabildiler. Buna göre, aracın dört metre uzağında bulunan bir kimse araçla lastikleri üzerinden “konuşabilir”. Araçla “konuşmak”, ona her istediğini olmasa da, sürücünün istemediği birçok şey yaptırmak demek. Aniden durdurmak, hızlandırmak, yön değiştirtmek gibi. Bir başka deyişle, ölümle sonuçlanan trafik kazası. Üstelik bilirkişilere göre, ilgili aksamda imalat hatası olarak görülecek kazalar.

Her eşyanın içine bir bilgisayar devresi ekleme telaşı, bunların ne gibi sorunlar çıkartacağını unutturuyor. Kablosuz iletişime yarayacak gereçler, hatta web kameraları, sıradan oyuncaklara bile yerleştirilir oldu. Pedofillerin bunlar aracılığıyla çocukları izleme ihtimali pek çok ailenin kâbusuna dönüştü.

Bir de artık her alışveriş merkezi, havaalanı, otel, okul, sağlık kulübünde bulunan taşınabilir kalp defibrilatörleri var. Kalbi duran bir kişiye ilk yardım sırasında kullanıldığında hayat kurtaran bu gereçler, hem hastanın göğsüne şok veriyor, hem de kalp atışlarını izliyor. Yeni modeller, kullanıldığı anda bir telefon numarasını (911 ya da 155 gibi) arama özelliğine sahip. Massachusetts Üniversitesi’nden Kevin Fu ve arkadaşları, bu cihazları *hack*’leyerek civar hastanelerin bilgisayarlarına girebildiklerini ve kayıtları değiştirebildiklerini gösterdiler.

İnsan beyni yeni savaş alanımız

Askeri çevrelerde kara, deniz, hava, uzay savaşlarına ek olarak siber savaşlardan söz etmek moda oldu. Ancak yeni savaş alanlarına insan beynini de eklemeyi unutmamalı.

İnsan beyni deyince, onu bilgi bombardımanına tutmaktan ya da dezenformasyonla farklı düşünmeye yönlendirmekten söz etmiyorum. Kişi farkında olmadan doğrudan doğruya beynine sızmayı, onu şekillendirmeyi ve istemsiz davranışlara zorlamayı anlatıyorum. Bu savaşın en güçlü silahı, insan beynine bağlanabilecek ve etkileşime girecek bilgisayarlar.

Beyin-bilgisayar arayüzü teknolojileri, beyin ile dış bir cihaz arasındaki doğrudan iletişim yoludur ve genellikle bilişsel veya duyuşsal motor fonksiyonlarına yardımcı olmak veya onları tamir etmek için kullanılır. Daha çok duyma, görme ve hareket gibi duyuları onarmak üzere nöroprotez uygulamalarına odaklanan bu uygulamalar, felçlilerin beyin gücünü kullanarak klavye kullanmalarının yanı sıra yaralı ve engelli askerlerin savaşmayı sürdürmesi, bacağı kesiklerin sanki bacakları varmış gibi hissetmelerini sağlar. Tıbbın mucizeler yaratan bu teknolojisi geleceğin savaşlarında silah olarak işe yarayacağı gibi, *hack*'lendikleri takdirde, bağlı olan kişiyi manipüle etmekte, hatta öldürmekte bile kullanılabilir.

Yukarıdaki paragraflarda, Barnaby Jack'in insan bedenine yerleştirilen kalp pili ya da insülin pompası gibi tedavi üniteleriyle ilgili felaket senaryolarını okumuştunuz. Onun kaygılarını bir adım öteye taşıyanlar, bu senaryoları beyinle doğrudan bağlantılı vagus siniri uyarılmasına ya da derin beyin stimülasyonuna (*Deep brain stimulation*) kadar götürüyor.

Derin beyin stimülasyonu, beynin belirli bölgelerine yerleştirilen elektrotun uyarıları sayesinde bir dizi hastalığın tedavisi anlaşılır. Bu cerrahi yöntem sayesinde parkinson hastalarında görülen şiddetli titreme, katılık, yavaş hareket gibi sorunları or-

tadan kaldırmak, epilepsi tedavisi, hatta depresyon semptomlarını azaltmak mümkün olabiliyor. Bununla birlikte beyinlerinde elektrot taşıyan askerlere akıllı bir telefonla uzaktan müdahale edilebileceğini düşünmek, onların düşman yerine dost askerlere ateş etmesini, kullandığı bilgisayarı bozmasını, askeri sırları düşmana vermesini hayal etmek bile tüyler ürpertiyor.

CNN Türk televizyon kanalında yapmakta olduğum “Suç ve Delil” adlı tartışma programında *hacker*’lardan söz ederken, iletişim stratejistleri Atıf Ünal ve Engin Çetinkaya’nın yanı sıra Türkiye’nin ilk ceza alan bilgisayar korsanı Tamer Şahin de bizimle birlikteydi. Şahin, bize “zero-day vulnerability” yani “sıfırıncı gün” açıklarından söz etti. Bu kavram, üretici tarafından bilinmeyen ancak *hacker*’ların saptadığı bir yazılım sorununu tanımlıyor. Anlaşılan beynine cerrahi girişimde bulunulan her hastanın bir sıfırıncı gün açığı var. Umarız iş ciddi boyutlara ulaşmadan, derin beyin stimülatörlerini üretenler bu açığı yamarlar.

Az tanıyan, çok tanıyan ve hep tanıyanlar üzerine

Kanal D televizyonunda yayınlanan ve proje süpervizörlüğünü yaptığım, hem bilgi veren, hem de eğlendiren “Kanıt” adlı “infotainment” formatındaki polisiye dizinin 92. Bölümü “Kusursuz Yabancı” adını taşıyordu. Bölüm, gördüğü yüzü bir daha tanıyamayanlarla ilgiliydi.

İsimlerin hatırlanması 24-25 yaşlarında, yüz tanıma ise bir 10 yıl kadar sonra en yüksek düzeyine ulaşır. Yüz tanıma becerisi kalıtsaldır, ancak zekâ, bellek, ya da cisim tanımayı kodlayan DNA bölgelerinden bağımsız olarak bir kuşaktan diğerine aktarılır. Ne yazık ki dünya genelinde her 40 kişiden biri doğuştan yüz körüdür. Öte yandan her 100 kişiden biri, İngiliz polis memuru İdris Bada gibi, yıllar önce bir kez gördüğünü bile unutmaz. Teşkilatta Bada’nın özelliklerini taşıyanların sayısı fazla değil. Bu süper tanıyıcıların işi gözaltına alınanlara ya da fotoğraflarına bakmak. İzledikleri MOBESE kayıtlarındaki görüntü flu, yarım ya da profilden bile olsa, evvelce fotoğrafını gördükleri kişiyi, gözünden, burnundan, dudağından bulup çıkartabiliyorlar. Çoğumuz, tanıma yelpazesinin bu iki ucu arasında bir yerlerdeyiz ve günlük yaşamımızda nerede durduğumuzu pek önemsemeyiz. Ama örneğin bir cinayetin tanığı olmuşsak, yüz tanıma becerimiz hayatı önem taşır.

İlk günden itibaren “Unutmayın, kusursuz cinayet yoktur” cümlesiyle tamamladığım “Kanıt”ın bu bölümünde, daha öncekilerde olduğu gibi, yer yer dizinin arasına girerek ufak bilgilendirmelerde bulundum. Bunlardan biri, anne babaların ama özellikle

öğretmenlerin dikkatini çekmek istediğim bir konuydu. Burada da tekrarlamakta fayda görüyorum:

Çocuğunuz yüzleri tanıyamıyorsa

Yüzleri tanıyamayanların sayısı az değil. Dolayısıyla bazı çocuklar, kimi hafif, kimi ağır şekillerini gösteren *prosopagnosia* hastası olabilir. Onlar, bırakan anne, baba ve kardeşlerini, aynadaki kendi görüntülerini dahi tanımayabilirler. Karşılaştıkları insanları saç şekillerine, giyim tarzlarına, seslerine, şivelerine, cümle kurma özelliklerine, beden tip ve dillerine, hatta kokularına, kullandıkları gözlük vb. ayrıntılara dikkat ederek tanımaya çalışırlar. Bu nedenle, kürsüden farklı bir yerde konuştuğunuzda öğretmen olduğunuzu anlayabileceği sözcükler kullanın. Yanında biri olmadan herhangi bir yere göndermeyin. Sınıf gezilerinde yalnız bırakmayın. Gruplara ayırırken, “Ali’nin takımı” yerine “kırmızı takım” deyin. Çünkü Ali’nin yüzünü göremiyor ama renkleri ve her türlü cismi algılıyorlar. Film izletirken, olan biteni anlayamayacağını aklınızda tutun. Onlar, kalabalık içerisinde tanıdığı kişiler bulunabilir kaygısıyla herkese yakın ve samimi davranabilir ya da kalabalık ortamlardan uzak durabilirler. Yeterince zeki ve terbiyeli olmadıkları izlenimi verebilirler. Elbette, öğretmenler arasında da yüzleri tanımayanlar olabilir.

Eğer *prosopagnosia*’sı olan bir tanıdığınız varsa, onu her gördüğünüzde “Benim adım neydi?” diye sormayın. Belki onu iyileştireceğini sanıyorsunuz ama bu mümkün değil. Nasıl görme engellisine “bu kaç, bu kaç?” diye parmaklarınızı göstermenin bir anlamı yoksa, bunu da yapmayın. Çünkü onlar rüyalarında dahi sevdiklerinin yüzünü göremezler.

Üniversitelerin nörobilim (sinirbilim) bölümlerinde yüz tanıma konusu geldiğinde, genellikle hiçbir şeyi unutmayan Bayan Jill Price örneğinden sonra, bir beyin enfeksiyonunun ardından geçmişini unutan ünlü bir müzisyenin, Clive Wearing’in hikâyesi anlatılır. Biz de önce Bayan Jill ile başlayalım.

Hiçbir şeyi unutmayan kadın

New York'lu Bayan Jill, 1965 doğumlu olup, yeryüzünde hipertimezi⁴⁷ tanısı almış 20 kişiden biridir. Kendi geçmişiyle ilgili ayrıntıları normal kişilerin çok üzerinde bir oranda hatırlayanlara "hipertimezik" deniyor. 14 yaşından itibaren yaşadığı her şeyi en ince ayrıntısına kadar hatırlayan Jill'in bu özelliği, ilk kez Kaliforniya Üniversitesi'nden Elizabeth Parker, Larry Cahill ve James McGaugh tarafından saptanmıştı.⁴⁸ "5 Şubat 1980'den itibaren her şeyi hatırlıyorum. Günlerden salıydı" diye anlatmaya başlayan kadın, "Bir tarih duyduğumda, örneğin televizyondaki haber bülteninde, o günü görüyorum, tıpkı o gün nasıl gördüysem, öyle görüyorum. Bu durum beni çok yoruyor, ama elimden bir şey gelmiyor" demişti.

Jill Price'ın beyin tomografilerini inceleyen uzmanlar hipokampus ve prefrontal korteks bölgelerinin normal yapıda olduğunu buldular. Psikolog Gary Marcus, beyninin, obsessif kompulsif kusuru olanların beynine benzediğini ileri sürdü ve bu olağandışı belleği, sürekli anı defteri tutmasına bağladı.

Edinburgh Üniversitesi Psikoloji Bölümü araştırmacılarından Dr. Julia Simner, kadının bu özelliğinin sinestezinin bir şekli olabileceğini iddia etti. Sinestezi, bir algı modalitesi uyarıldığında birden fazla kanalda uyarılma oluşmasına verilen tıbbi isimdir. Bu olguyu yaşayan kişiler, kasıtsız ve sürekli olarak oluşan benzetmelerden söz ederler. Kısaca, birden fazla algı sistemi aynı nesnelere kendi yorumlarını aynı kuvvette verirler. Bir nesne/olgu olarak hatırlar ve benimserler. Annesini ılık süt, kardeşini bir kedi olarak gören/hatırlayan/düşünen, ya da "acı rüzgâr", "bağır-gömlek" şeklinde tanımlamalar yapan, sayı, harf, müzik nota-

47. Kendi geçmişiyle ilgili ayrıntıları normal kişilerin çok üzerinde bir oranda hatırlayanlara, üstün otobi-yografik belleği olanlara, "hipertimezik" deniyor.

48. Parker, Elizabeth, Larry Cahill ve James McGaugh, "A Case of Unusual Autobiographical Remembering" *Neurocase*:12, sayfa 35-49, 2006.

larını renk olarak gören, ses olarak duyan biri gibi. Genelde solak ve çift el kullananlarda ve kadınlarda daha sık rastlanan sinestezinin kalıtsal olduğu düşünülüyor.

Geçmişini kaybeden adam

1985 yılı Mart ayında, ünlü İngiliz besteci ve müzik bilimcisi Clive Wearing hastalandı. Henüz 40'larının ortalarını süren besteci *herpes ensefaliti* denen bir beyin iltihabına yakalanmıştı. Hastalık onu öldürmedi, ama ölümden beter etti. Geçmişe yönelik belleği yedi saniyeye düşmüştü. Gerçi gördükleri ve duydukları etkilenmemişti. Ama gözlerini her kırptığında, bir önce gördüğünü unutuyordu. Bugüne değin hekimlerin tanık olduğu, en ciddi bellek kaybıydı bu. O an yaşadıklarını hemen unutması bir yana, geçmişini de unutmuştu, tüm geçmişini. Her uyandığında, sanki ilk kez uyanıyor gibiydi. "Daha önce hiçbir şey duymadım, görmedim, dokunmadım, koklamadım. Sanki ölümden uyanıyorum" diye anlatacağı karısı Deborah'ya.

Bir şeyleri hatırlayabilmek umuduyla günlük tutmaya başladı. Günlüğüne kaydettikleri hemen hep aynı şeylerdi: "Uyanığım", "Bilincim yerinde", "Saat 9.40, uyanığım, haftalardır hiç uyanmamıştım." Günler geçecek, günlüğün yüzlerce sayfası dolacaktı, ama her sayfasında bunlara benzer şeyler yazacaktı.

Avucunun içindeki çikolataya bakıyor ve "Bak" diyordu karısına, "Nasıl değişiyor..."

"Aynı çikolata" diye yanıtlıyordu eşi, "Hayır, bak, deminki gibi değil. Bunu nasıl yapıyorlar acaba?" Arada gözünü kırpmıştı çünkü.

Aylar geçip de, herhangi bir iyileşme olmadığında Clive, bir psikiyatri kliniğine yatırıldı. Altı buçuk yıl kaldığı bu odada, kendisini bile tanıyamadan yaşadı. Onu ziyarete gelen bir psikoloğa "Beş yıl süren bir geceyi hayal edebiliyor musun?" diye sormuştu "Rüya görmeden, uyanmadan, dokunmadan, koklamadan, duy-

madan, görmeden geçen beş yıl, bana kalırsa ölmüş olmalıyım.” Yaşadığını algıladığı tek olay, karısı Deborah’nın ziyaretleriydi. Ama kadın eve döndüğünde telefonuna bıraktığı mesajları dinliyordu “Seni çok özledim. Yıllardır görüşmüyoruz. Neden gelmiyorsun?” diye soruyordu adam.

Hastalığının başlamasından yedi yıl sonra Deborah büyük uğraşlar sonunda onu psikiyatri kliniğinden çıkartıp, kırsaldaki bir çiftlik evine yerleştirmeyi başardı. Beyin hasarlı kişilerin bakıldığı bu evde, çok daha farklı bir muamele gördü. İlaçların büyük bölümü kesildi ve Clive yaşamdan az da olsa tat alır bir hale geldi. Artık yemeklerin adını hatırlıyor ve karısıyla gittikleri restoranlarda tavuk ısmarlayabiliyor. Ama her seferinde tadının nasıl olduğunu unuttuğu bu yiyeceği ilk kez yemişçesine şaşırıyor. Bir hastalık ya da travma sonucu belleğini yitirenlere az da olsa rastlanıyor, ama bir de gördüğünü hatırladığını sandıklarımız ve tanıklıklarına güvendiklerimiz var. Bakalım görgü tanıklığı ne kadar güvenilir...

Bilerek-bilmeyerek yalan tanıklık

Görgü tanıklarının ifadesi elbette önemlidir. Ama, dünya genelinde bilerek ya da bilmeyerek yalan tanıklık, masumların haksız yere mahkûmiyetinin yüzde 75’inden sorumlu nedendir. Bu kişilerin masum olduğu daha sonra yapılan DNA analizleriyle kanıtlanmış ve serbest bırakılmışlardır. Çünkü insan beyni bir teyp şeridi değildir. Ne gördüklerini aynen kaydedebilir, ne de başa sarılmış bir bant gibi kaydettiklerini hatırlayabilir.

Polis, başkentin orta yeri ve biraz çevresinde rastgele ateş edenin tek kişi olduğunu sandı. Halbuki iki kişiydiler, biri 42, diğeri henüz 17 yaşında. Polis bir beyazın peşine düştü. Her ikisi siyahiydi. Polis beyaz bir minibüs ya da kamyonet kullandığını sandı. Halbuki kullandıkları araç, mavi bir binek otosuydu. İlk gün bir kişiyi, ertesi gün iki saat içinde dört kişiyi öldürdüler, sonraki

günlerde bunu diğerleri izledi. Hepsini tek kurşunla ve çok uzaktan öldürdüler. Hiçbirini tanımıyorlardı. Yaşlı olanı idam edildi. 18'inden küçüğüne idam verilemedi, altı kez ömür boyu hapse mahkûm oldu. Bunu neden yaptıkları anlaşılamadı. Yaşlı olanın aslında boşandığı karısını öldürmek istediği, ondan önce ve sonra birkaç kişiyi daha öldürerek, şüphe çekmemeyi planladığı söylendi. Tarihe "Washington Beltway Keskin Nişancıları" olarak geçtiler. Ve bizlere görgü tanıklarının ne denli yanılabilceğini bir kez daha öğretiler.

Suçlu ile masum aynı cezaevinde

Deniz Kuvvetleri'nden emekli asker Kirk Bloodsworth, 1985 yılı Mart ayında dokuz yaşında küçük bir kızı vahşice öldürmek ve tecavüz etmekten suçlu bulundu. 1984 Haziranı'nda yapılan otopside, küçük kızın boğulduğu, cinsel saldırıya uğradığı ve başına taşla vurulduğu sonucuna varmışlardı. Adını vermeyen biri, polisi arayarak çocuğu Bloodsworth ile gördüğünü söylemiş, beş görgü tanığının anlatımları üzerine çizilen robot resim, tutuklanan Bloodsworth'ün yüzüyle örtüşmüştü. Duruşmalar sırasında görgü tanıklarının beşi de, çocuğu Bloodsworth ile birlikte gördükleri yönünde tanıklık etti. Polis sorgusunda Bloodsworth, o gün yaptıklarının karısıyla arasını açacak ölçüde kötü şeyler olduğunu söyledi, böylelikle şüpheleri üzerine çekti ve bu ifadesi iddianamede aleyhine delil olarak kullanıldı. "Kötü şeyler"ın kadının sipariş ettiği sebze-meyve alışverişini yapmamış olduğu, ancak mahkemede ortaya çıktı. Öldürülen küçük kızın yanında bulunan ayakkabı izi de Bloodsworth'ün ayakkabılarına benzemi-yordu.

Görgü tanıklığına dayalı olarak idama mahkûm edilen Bloodsworth, cezaevinde bulunduğu sırada İngiltere'de yapılan DNA analizlerinden haberdar oldu ve bu teknolojiyen yararlanabilmek için başvuruda bulundu. Uzun uğraşlardan sonra savcılığı ikna

eden avukatları, mağdurun şortundaki lekeler ile olay yerinde bulunan bir sopanın, ayrıca otopside alınan vajinal yayma camları üzerindeki materyalin DNA analizinin Forensic Science Associates adlı bir şirket tarafından yapılmasını sağlayabildiler. 1992 yılında şirket, vajinal yaymadaki sperm hücrelerinin DNA analizine yeterli olmadığını bildirdi. Aynı incelemeleri tekrarlayan FBI laboratuvarları da bir sonuç alamadı. Daha sonra emanetteki bir kâğıt torba içinde küçük kızın iç çamaşırı bulundu. Forensic Science Associates çalışanı kriminalistik uzmanı Edward T. Blake tarafından yapılan DNA analizi, Bloodsworth'ün profilini tutmayınca 1993'te serbest bırakıldı.

10 yıl kadar sonra ülkenin DNA veritabanında yapılan bir taramada, gerçek katilin Kimberly Shay Ruffner adlı biri olduğu ortaya çıktı. 1984'teki küçük kızın cinayetinden bir ay sonra Kimberly gasp, cinsel saldırı ve adam öldürmeye teşebbüsten tutuklanmış ve bir rastlantı eseri Bloodsworth ile aynı cezaevine, onun bir kat aşağısında, hücresinin tam altına gelen yere konmuştu. İki adam beş yıl kadar aynı spor salonunda ağırlık kaldırmış, Kimberly işlediği cinayetin cezasını çekmekte olan ve idamını bekleyen Bloodsworth'e tek söz etmemişti. Yeni deliller ışığında Kimberly, küçük kızın cinayetinden de mahkûm oldu.

Kirk Bloodsworth, dünya tarihinde DNA analizleri sayesinde masumiyeti kanıtlanarak serbest kalan ilk idam mahkûmudur. Bu hata yüzünden cezaevinde tutulduğu sekiz yıl karşılığında kendisine 300 bin dolar tazminat ödendi.

Görgü tanıklığının güvenilirliğine ilişkin pek etik bulmadığım, ama sonucu önemli olduğundan sizinle paylaşmak istediğim bir deney var. 2007 yılında Yale Üniversitesi ile Amerikan Hava Kuvvetleri'nin ortaklaşa yürüttüğü bir araştırma bu. 53 asker ciddi bir suçlama kapsamında sorgulanıyor. Ancak askerler denek olduklarının farkında değiller. 48 saat sonra kendilerini sorgulayanları tanımaları isteniyor. 53 askerden sadece 33'ü sorgucunun yüzünü hatırlayabiliyor. Kısacası, insan stres altında olduğunda,

gördüğü yüzü, kendisi için çok önemli olsa bile tanımayabilir.

Birçok araştırma, görülenin, duyulanın hatırlanmasında, motivasyonun, beklentilerin ve deneyimin rolü olduğunu göstermiştir. Bu faktörlerin hepsi, dikkatin nereye yöneltileceği ve uzun süreli bellekte bilginin ne şekilde depolanacağını belirler.

Gördüm diyene, ne kadar güvenmeli

Görgü tanıkları, gerek polis ve savcılar, gerekse yargıçlar açısından önem taşımakla birlikte, kimi zaman onlara gereğinden fazla güvenildiği de ortada. Çünkü araştırmalara göre, haksız mahkûmiyetlerin neredeyse dörtte üçüne, tanık ifadeleri yol açıyor. Genelde erkekler olayı, kadınlar, suçlu ve mağdurun dış görünüşünü gerçeğe daha yakın aktarmakla birlikte, görgü tanıklarının yanılma payı yüzde 30'lar dolayında ve bu, kadın-erkek ile yaş farkı gözetmiyor. Görgü tanıklarından kadına mı, erkeğe mi daha fazla güvenileceğini araştıran çok sayıdaki deneysel incelemeden sonuncusu, Slovenya'nın Maribor Üniversitesi'nden geldi. Psikolog Igor Areh'e göre, kadın tanıklar bir olaya karışan kişileri tarif etmekte, özellikle mağdurlarla ilgili bilgi vermekte daha iyiler, erkekler ise olay yerinin coğrafi konumu ve olayın nasıl gerçekleştiği hakkında daha fazla ve doğru ayrıntı hatırlıyor. Erkek tanıklar gördüklerini aktarırken kendilerine daha fazla güvendiklerinden, anlattıklarına inanılıyor. Halbuki onlar, hele saldırganın elinde bir de silah varsa, kadını erkek, erkeği kadın sanmaya varıncaya dek, en az kadınlar kadar gördüklerini aktarmakta hata yaparlar.

Sağlıklı kişilerin yüzde 2'sinin, daha önce de belirttiğim gibi *prosopagnosia*'sı olabileceği ve tanıdıklarının yüzlerini dahi hatırlamakta zorlandığı, çocuk ve yaşlılara yüz tanıma konusunda pek güvenmemek gerektiği biliniyor.

Ancak, küçük tanıklar aslında sanıldığından daha güvenilir. Sekiz-dokuz yaşındakiler, birkaç yaş daha büyük olanlardan daha az ayrıntı hatırlar, ancak söyledikleri daha doğrudur. Bu durum,

yaş ilerledikçe deneyimin artmasına, dolayısıyla gerçekte hayalin birbirine karıştırılmasıyla açıklanıyor. Her yaştaki görgü tanığına şüphelilerin fotoğrafları birbiri ardı sıra gösterilirse ve bu süreçte, evvelce gösterilen bir fotoğrafa birkaç kez bakması istenirse, tanığın hafızasındaki gerçek suçluya ait yüz görüntüsü siliniyor; buna karşılık, fotoğrafını birkaç kez gördüğü kişiyi, asıl suçlu olmadığı halde, suçlu sanıyor. İsveçli psikolog Gunilla Fredin'e göre yanlış çocuklarda yüzde 60, erişkinlerde yüzde 50 oranında. Bu yüzden fotoğraflar art arda değil, aynı anda gösterilmeli, ve suçlu olmayanların fotoğraflarını ayıklaması istenmeli. Sona kalanın gerçek suçlu olma ihtimali yüksek.

Bir robot resim mucizesi

İster elle, isterse FACES ya da benzeri yazılımlarla oluşturulsun robot resimler, istatistiksel olarak değerlendirildiklerinde, gerçeği ortalama olarak ancak yüzde 10 oranında yansıtırlar. Sorun, ressamın beceriksizliği değildir. Çünkü çizen Leonardo da Vinci bile olsa, mağdur ya da görgü tanığının hafızası, karşılaştığı şiddetten, stres ve travmadan, ayrıca olaydan sonra geçen süreden az ya da çok etkilenir. Kıvanç Tatlıtuğ'u sokakta görsek hemen tanırız da, "tarif et çizelim" deseler çoğumuz zorlanırız. Tabii, mucizelerin yaşandığı da unutulmamalı. 1995 baharıydı, saat sabah 9. Çok sayıda devlet dairesinin bulunduğu binanın önündeki bombalı araç patladı, bina çöktü; 19'u altı yaşından küçük tam 168 kişi öldü. Olay yerindeki bir aks parçasından aracın şasi numarası, oradan kiralandığı yer bulundu. Şirket sahibinin yardımıyla bir robot resim çizildi. Patlamadan sadece, ama sadece 90 dakika sonra 22 yaşındaki trafik memuru Charlie Hanger, plakasız bir aracı durdurdu. Bir sürücünün yüzüne, bir elindeki robot resme baktı ve adamı gözaltına aldı. Direksiyondaki, Oklahoma Federal Binası'nı havaya uçuran, eski asker ve güvenlik elemanı Timothy McVeigh'den başkası değildi.

Turgut Özal'ı öldüren ilaç

Yerin bütün toprağı üstüne örtülse bile cinayet kendini belli eder.

(William Shakespeare, *Hamlet*, 1. Perde. 2. Sahne, 1599-1601)

Kusursuz cinayet yoktur. Çünkü kusursuz olduğunda, ölümün cinayet olduğu bile anlaşılmaz. Toplumumuzun önemli bir bölümü, bu satırlar kaleme alındığında, elde henüz kesin delil olmamakla birlikte, Turgut Özal'ın bir cinayete kurban gittiğine inanıyor. O kadar ki, açılan bir cinayet soruşturması ve cinayetle suçlanan biri dahi bulunmakta. Demek ki bir kusur var. Bana göre o kusur, çoktan bulundu. Üstelik o kadar da basit bir kusur ki. Zaten en zor aydınlatılan cinayetler de hiç akla gelmeyecek basitlikte işlenenlerdir.

Güneş doğalı iki saat kadar olmasına rağmen hava puslu ve karanlıktı. Günlerdir yağmur çamur demeden bahçe duvarları dışında bekleyen meraklı gazeteci ordusunda bir koşuşturma gözlemlendi. Canlı yayın araçları son hazırlıklarını tamamladılar. Çok sayıda resmi ve sivil polis de onları bekliyordu. Çevre güvenliğini Çevik Kuvvet ekipleri sağlamıştı. Aralarından biri, “Bugün yağmur yağacakmış” dedi “Merak etmeyin” diye atıldı belediyeden bir yetkili, “Gerekli önlemleri aldık. Emrettiğiniz zaman üzerine branda gereceğiz.”

Günlerden 2 Ekim 2012'ydi. 2 Ekim 2. Hişam'ın Kurtuba Halifesi olduğu, Selahaddin Eyyubi'nin Kudüs'ü Haçlıların elinden aldığı, İngiliz işgalcilerin İstanbul'u terk ettiği ve sekizinci cumhurbaşkanımız Turgut Özal'ın mezarının açılacağı gün.

Bahçe kapısından girdiklerinde, merdivenlerle inilen, etrafı

parke taşlarla döşeli sekiz sütun üzerinde, çevresi ve üzeri açık, ama olacakları meraklıların objektiflerinden korumak amacıyla sac panellerle kapatılan mezarı gördüler.

“Anıtmezar içinde bir katafalk bulunuyor” diye anlattı bir yetkili. “Katafalkın da iki bölümü var. Alt kaidenin üzerinde üst sanduka yerleşik. Her ikisi granit mermerden.”

Mezarın kuzeyine, güneybatısına ve doğusuna birer kamera yerleştirdiler, bunların dışında iki kişinin sürekli fotoğraf çekmesini emrettiler. İş makinelerinin kasvetli havayı yırtan gürültüsü tam saat 8.35’te duyuldu. Üst katafalk sökülmeye başlanmıştı. 10 dakika kadar sonra, katafalk üzerindeki sanduka sökülmüş, mermer parçaları iş makineleriyle dışarıya çıkartılmıştı bile. Gazeteciler bir tek kare çekebilmek için birbirini eziyordu. Ancak bu olan biteni görmeleri mümkün değildi.

Katafalk üzerinde bulunan tüm mermerler bulundukları yerden sökülerek, katafalkı tutan demir kaideye ulaşıldığında saat tam 9’u göstermekteydi. Daha sonra katafalkı ayakta tutan demir kafes şeklindeki kaidenin bağlantıları kesildi, yerinden söküldü, yan tarafa çekildi, böylelikle mezarın üst kısmına ulaşıldı.

Mezarın baş kısmı betonu, her iki yan duvarı ile ayakucu mermerdi. 1.60 x 3.20 metre boyutlarındaki mezarda iki işçi ile olay yeri inceleme uzmanlarını, adli tıp kurumundan gelen hekimleri bıraktılar, geri kalan tüm görevlilerin dışarı çıkmasını istediler.

Açmalı mı, açmamalı mı, yoksa hiç açılmamalı mıydı?

“Ölüler gömüldükten ne kadar süre sonra çürür? Çürüme hızını neler etkiler? Mezar ölümden ne kadar zaman sonra açılırsa patolojik bulgulara ulaşma şansı olur?” gibi sorular günlerdir hemen her televizyon kanalında tartışılır olmuştu. Bu soruları yanıtlamaya çalışan onlarca bilimsel araştırmadan bir tekine değinip geçeyim.

Almanya'nın Hannover Tıp Fakültesi Adli Tıp Enstitüsü'nden Dr. Breitmeier ve ekibi, 1978 ile 1997 yılları arasında açtıkları mezarlardan çıkarttıkları her 10 cesetten birinin en az üç yıldır gömülü olduğunu bildirmişti. Bazı olgularda, yıllar sonra dahi iç organların bozulmadan kaldığını, bu sürenin ortalama beş yıl olduğunu kaydetmişti. Kimi cesetlerde 17 yıl sonra dahi iç organları incelemek mümkün olmuştu. Çürümeye cinsiyetin, yaşı, ölüm nedeni ve şeklinin, gömme öncesi yapılan otopsinin etkisini görememiş, ortalama çürüme süresinin sekiz yıl olduğunu belirterek, üzerinden kaç yıl geçerse geçsin, kuşkulu bir durum olduğunda mezarın açılması gerektiğinde ısrar etmişlerdi.⁴⁹ İşte bu ve benzeri yayınlara dayanarak, aralarında benim de bulunduğum birçok kişi, zehirlenme kuşkusu olduğuna göre, Turgut Özal'ın mezarının açılması gerektiği, 17 Nisan 1993'te kaybedilen ve ölümünün üzerinden 19 yıl geçmiş olmasına rağmen, literatürde pek çok başarılı örneğe yer verilmiş olması nedeniyle, az da olsa bir şeyler bulma şansı olduğu, bu şansı kullanmak gerektiği ve zamanın aleyhimize işlediği kanısındaydık. Nitekim, daha ileriki sayfalarda ayrıntılarını okuyacağınız, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 18 Eylül 2012 sayılı Özal'ın mezarının açılma talimatının dayanaklarından birini teşkil eden Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun 4 Haziran 2012 tarihli raporu da bu yönde kanaat bildirmişti.

Aslında inandığım başka bir konu daha vardı, o da ülkemiz tarihi açısından olağanüstü önem taşıyan mezar açılışının uluslararası bir komisyonla birlikte yapılmasıydı. Bu, Türkiye'nin insan kaynaklarına ve kurumlarına güvensizliğimden değil, dünya genelinde böylesi bir deneyime sahip uzmanlarının iki elin parmak sayısına dahi ulaşmadığını iyi bilmemden idi. Sadece açılışın değil, mezardan çıkacak materyalin analizinin de dünya laboratuvarla-

49. Breitmeier D, Graefe-Kirci U, Albrecht K, Weber M, Tröger HD, Kleemann WJ. "Evaluation of the correlation between time corpses spent in in-ground graves and findings at exhumation", *Forensic Sci Int*. 154 (2005), 218-23.

rının tüm olanaklarının kullanılarak gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindeydim ve bunu katıldığım değişik televizyon programlarında ve CNN Türk'teki "Suç ve Delil" adlı kendi tartışma programımda defalarca dile getirdim. Ne kadar haklı olduğumu sonuçlar gösterdi.

Üstelik bu görüşümü dile getirdiğimde henüz açılan mezarda nasıl bir sürprizle karşılaşılacağını da bilmem mümkün değildi. İlerleyen sayfalarda aktarmaya çalışacağım bulgular, sizleri, gelecek kuşakları ve adalet sistemimizi tatmin etmiş ve edecek olabilir, ama nedenlerini açıklayacağım gibi beni tatmin etmekten çok uzak kaldı ve ne yazık ki bana "Turgut Özal'ın mezarı bu koşullarda açılacak idiye, keşke hiç açılmasaydı" dedirtti.

Kaldığımız yerden devam

Hava giderek bulutlanmıştı, bir yandan toprak örnekleri alınıyordu, "Üzerini brandayla örtsek iyi olacak" dediler ve çalışmaya devam ettiler. Mezarın üzerindeki toprağı iki karış kadar kaldırmışlardı ki, ahşap örtüye yaklaştıklarını fark ettiler. Kimse konuşmuyordu, duyulan sadece küreklerin ve yan tarafa serilen naylon brandaya düşen toprağın sesiydi.

"Saat kaç?" diye sordu çalışanlardan biri yavaşça, "çeyrek geçiyor" diye yanıtladı yanındaki, "12'yi çeyrek geçiyor." Az ötede bir görevli her işlemi kaydediyordu. Kaydediyordu ama az sonra mezarın üzerine yıllar önce döşenmiş iki katlı tahtalardan orta kısımdakilerden birine elini uzatarak yerinden çıkartacak ve aşağıdaki karanlığına doğru ilk kez göz atacak olanın kalbinin nasıl hızlanacağını hayal bile etmesi mümkün değildi.

Tekrarlamakta fayda var. Günlerden 2 Ekim 2012'ydi, saat tam 12.30. İşte tam o an, zaman durdu. O gün, o an, orada olanlar, çukurun yanında durup aşağıya doğru eğildiler. O güne değin orada bulunanlar, böyle bir şey ne görmüş, ne duymuştu. Çünkü karanlığın içi neredeyse tamamen suyla doluydu. "Ölçelim" dediler. Su

biraz hareketlendi. “Derinlik, bir metre, elli santim.” Sudan örnek aldılar. “Kameralardan ikisini kapatın, mola veriyoruz.” Çalışmaları durdurdular. Birkaç nöbetçi bırakıp dağıldılar. 20 dakika sonra ezan okundu. Görev yerinden ayrılamayanlar, bulundukları yerde dua etti.

Doğrusu hiçbirisi, suyla karşılaşılacağını öngörmemişti. Sözüm ona dinlenmek amacıyla verilen öğlen arasında hepsinin aklında, fikrinde sadece bu konu vardı. Su nereden gelmişti? Topraktan mı sızmıştı? Yağmurla mı dolmuştu? Ne zamandır oradaydı? Dillendirmeye pek cesaret edemeseler de, cevabını henüz Allah’tan başka kimsenin bilemeyeceği ortak bir soruları olduğu muhakkaktı: “Su, cenazeyi nasıl etkiledi acaba?”

Sudaki kafatasları

“Mezardan su çıkmış” dendiğinde, suyun cenazeyi nasıl etkileyebileceğini öngörebilecek profesyonellerden biriydim. Oysa, mezarlara su dolması mümkündür ve suyun varlığı, 2008 Ağustosunda, İngiltere’deki Heslington East-York’ta bulunan York Üniversitesi’nin yeni kampüs inşaatı için yapılan kazı sırasındaki gibi bir mucizeye bile yol açabilir. Arkeolog Mark Johnson önderliğindeki çalışmalar sırasında içi su dolu kuyunun dibinde siyahlaşmış bir insan kafatası bulunmuş, radyokarbon tarihlleme tekniğiyle M.Ö. 673-482’den kaldığı anlaşılmıştı. İlginç olan, kafatasının içindeki beynin varlığıydı.^{50,51} İnsan, düşünmeden edemiyordu; belki su, Turgut Özal’ın beynini, 2500 yıl önce, anavatanından

50. O’Connor, S., Ali, E., Al-Sabah, S., et. al. Exceptional preservation of a prehistoric human brain from Heslington, Yorkshire, UK, *Journal of Archaeological Science*, 38 (2011), 1641-1654.

51. Heslington kafatası 2008 yazında bulundu, ilk bulgular 2011 başında yayımlandı. Çalışmalar 2013 kışında hâlâ sürüyordu. Araştırmalara şu birimlerden toplam 35 bilim insanı katılıyor: Archaeological Sciences, University of Bradford; Chemical and Forensic Sciences, University of Bradford; Technology Facility, Department of Biology, University of York; Centre of Excellence in Mass Spectrometry, University of York; Department of Chemistry, University of York; Manchester Interdisciplinary Biocentre, University of Manchester; Department of Archaeology, University of York; BioArCh, Departments of Biology, Archaeology and Chemistry, University of York; Department of Laboratory Medicine, Stopford Building, University of Manchester; YorkHospital; Department of Neuroimmunology, UCL Institute of Neurology; Department of Biology, University of York.

binlerce kilometre uzakta başı kesilerek idam edilmiş Romalıların gibi korumuş bile olabilirdi. Nitekim öyle de oldu. Çünkü suda kalan cesetlerin başta gelen post mortem değişikliği sabunlaşma, yani *adiposer* oluşumudur⁵² ve bu olay, cesedin çürümelerini durdurur.⁵³ Eğer böyle bir şey olmuşsa, yıllardır “mezar açılsın, ne çıkacağı belli olmaz, bu kuşkuyla devam edemeyiz, tarihte nice örneği var” diye ısrar etmekte ne kadar haklı olduğum görülecekti.

“Önce tahtaların tamamını kaldıralım, sonra suyu boşaltırız” diye karar verdiler. Dönüp geldiklerinde, planladıkları gibi işe koyuldular ki, saat 14’e doğru beklenmedik başka bir durumla karşılaştılar. Suyun yüzeyinde büyük bir cisim belirmişti. Belki o anda emin olamamışlardı ama, yüzen cisim, merhumun gövdesiydi. Ölümünden 19 yıl 5 ay 16 gün sonra açılan kabirden sadece kemiklerin çıkması beklenirken, gövdenin çıkmasına hayret etmemek mümkün değildi.⁵⁴ “Sabunlaşmış olmalı” dedi bir uzman, haklıydı. Sabunlaşmanın ne demek olduğunu daha sonra açıklayacağım.

Suyu boşaltmak üzere bir pompa getirttiler, hortumun ucuna bir süzgeç bezi bağlayıp çukurun içine yavaşça salıverdiler, ağır ağır suyu boşaltmaya başladılar. Bir ara durdular. Gövdeyi dışarı aldılar, suyu boşaltmaya devam ettiler. Ta ki bir karış derinliğindeki balçığa gömülü kafatasını ve irili ufaklı kemikleri görünceye dek.

Kalıntılar yüzde 99.99 ihtimalle Ahmet Özal’ın babasına ait olabilir

Bahçe duvarları dışında bekleyen kalabalık Türk bayrağına sarılı tabutun tören mangası eşliğinde dışarı çıkartıldığını gördüğünde saat tam 16.00’ydı. Tabutun içinde bir cumhurbaşkanından

52. Kahana, T., Almon, J., Levy, J., Shmeltzer, E., Spier, Y., Hiss, J., “Marine taphonomy: adipocere formation in a series of bodies recovered from a single shipwreck”, *Journal of Forensic Sciences* 44 (1999), 897-901.

53. O’Brian, T.G., Kuehner, A.C., “Waxing grave about adipocere: soft tissue change in an aquatic context”, *Journal of Forensic Sciences* 52 (2007), 294-301.

54. Adli Tıp Kurumu Başkanı bile 28 Eylül 2012 günü makamında verdiği beyanatta işlemlerin iki ay gibi bir sürede tamamlanacağını, uzaması durumunda gerekçesini toplumla paylaşacaklarını, cenazeye gösterilecek özeni belirtmenin yanı sıra “Bir an önce kemikleri ailesine iade edeceğiz” cümlesini kullanmıştı. Demek ki, bir adli tıp uzmanı olarak, o dahi bunca süre sonra bir istisna ile karşılaşılabileceğine pek ihtimal vermiyordu.

arta kalabileceklerin neler olduğunu henüz bilmeleri imkânsızdı.

Muhtemelen çoğu, tıpkı toplumun önemli bir bölümü gibi “Mevtayı neden kabrinde rahatsız ettiler ki” diye hayıflanmaktaydı. Halbuki antropologlar, 24 saate varmadan bu kemiklerin niteliğini saptayacaklar, biyologlar DNA analiziyle yüzde 99.99 ihtimalle Tefvik Ahmet Özal’ın babası olabileceğini tespit edeceklerdi.^{55 56}

Geride kalanların işi üç saat daha sürdü. Kovalarla çıkarttıkları çamuru eleklerden geçirdiler, en ufak bir kemik ya da bez parçasının geride kalmaması için özen gösterdiler. Hangi noktadan, ne kadar örnek alınacağına uzmanlar karar verdi; özel cam kaplara doldurulan su, toprak ve çamur mühürlendi, pakatlendi, üzerleri işaretlendi, etiketlendi, ayrıca mezarın doğu ve batısında iki metrelik çukurlar kazıldı, değişik katmanlarından kontrol amaçlı toprak örnekleri alındı, tutanaklar tutuldu, imzalandı ve o gün orada olup da bu zor görevi üstlenerek tarihe tanıklık eden herkes derin bir nefes aldı.

Ertesi gün ve daha ertesi gün gazeteler, kimi doğru, kimi yanlış, kimi eksik, kimi tamam bir sürü şey yazdı, haber bültenleri konuya ilk sıradan girdiler, tartışma programlarında genellikle Turgut Özal konuşuldu. İnsanların kafası zaten karışık, daha da karıştı. Yine de hemen tamamında ortak olan noktalar çoktu. Kurum başkanının açıklaması netti: “Laboratuvarlarda baş-

55. Antropologlar, Anıtmazardan kafatası ve alt çene, her iki klavikula ve skapulanın yanı sıra, her iki radius, her iki ulna, her iki femur, her iki tibia, her iki humerus ve her iki fibula ile yedi servikal, bir torakal vertebra, sternum, on yedi kosta kemiği, beş kosta parçası, yedi el bilek kemiği, on üç metakarp, üç el falanksı, sağ patella, iki talus, iki kalkaneus, dört ayak bileği kemiği, dört metatars, ayağa ait altı falanks kemiği ve tiroid kıkırdağı çıkartıldığını bildirdi. Biri sağ, diğeri sol tarafa ait olmak üzere iki kosta, yani kaburga kemiğinde, ölümden önce mi, sonra mı, meydana geldiği anlaşılamayan, ancak yerleri itibarıyla yeniden canlandırmaya gayretleri sırasında oluşması mümkün kırıklar dışında başkaca bir travmatik bulguya rastlamadılar.

56. Adli Tıp Kurumu uzmanları, Anıtmazardan elde edilen kemikler ile meduller boşluktan (uzun kemiğin gövde kısmı içindeki –kemik iliğini içeren– kanal şeklindeki boşluktan, yani kemik iliği boşluğu, ilik boşluğu) alınan materyal ile Tefvik Ahmet Özal’a ait ağız içi sürüntü örneğinin DNA profilleri inceledi, karşılaştırdı ve anneye ait DNA profili bilinmeksizin yapılan değerlendirmede, mezardan çıkan materyalin yüzde 99.99 ihtimalle Ahmet Özal’ın babası olabileceği sonucuna vardılar. Ayrıca, gerek kemik ve meduller boşluk materyali gerekse Ahmet Özal’ın ağız içi sürüntüsünde sadece erkek cinsiyetinde bulunan ve aynı soy ağacındaki erkek bireylerde (baba, oğul, erkek kardeş, amca, dede) aynı olduğu bilinen Y-STR DNA profilini belirlediler ve her ikisinin uyumlu olduğunu saptadılar. Halbuki anne, Semra Özal hayattaydı. Neden ondan ağız içi sürüntü örneği alınmadığını ve geleneksel baba-çocuk-anne üçlüsünün çalışılarak babalık tayini yapılmadığına anlam vermek mümkün değil.

ta uyutucu, uyuşturucu, insektisitler (böcek öldürücü), ağır metaller olmak üzere akla gelebilecek her maddeye bakılacak. Bütün örnekler incelendikten sonra kimya, morg ve biyoloji ihtisas dairelerinin raporları ölüm nedenlerini raporlayan Birinci İhtisas Kurulu'na gönderilecek. Oradaki uzmanlarla bütün süreç göz önüne alınarak, rapor hazırlanacak ve savcılığa gönderilecek.”

İleriye görebilen 12 uzman

Esasen Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Özal'ın mezarının açılmasını istemesinin temel dayanağı, yıllardır süregelen ve özellikle ailesi tarafından dillendirilen “ölmedi, öldürüldü” iddiaları değildi. Bu iddiaları araştırmak üzere cumhurbaşkanlığı makamınca oluşturulan Devlet Denetleme Kurulu'nun Haziran 2012 ortalarında bir bölümü toplumla paylaşılan raporundaki Tıbbi Uzmanlar Heyeti'nin⁵⁷ vardıgı sonuçlardı.

12 uzman, Özal'ın vefat ettiğı ve “akıl tutulması” olarak nitelendirdikleri olayların cereyan ettiğı gün, her ne kadar otopsi yapılarak kesin ölüm nedeni belirlenememiş olsa da, mezar açılarak kısmen aydınlatıcı bilgilere ulaşılabileceğini belirtmiş ve 2 Ekim 2012 sabahı yaşanacakları aylar öncesinden tahmin ederek “ölüm sonrası tüm canlılarda gerçekleşen çürüme olayının istisnaları bulunmaktadır” diye kaydetmişlerdi. “Bu istisnai durumlarda ya durduğı ya da kısmen ilerlediğı bilinmektedir. Bunlardan biri zayıf cesetlerde kuru iklimlerde görülebilen mumyalaşma, diğeri de şişman veya yağlı kişilerde, nemli mezarlarda görülebilen sabunlaşma olayıdır. Ayrıca çürümeyi engelleyen kimyasallarla etkileşim durumunda da –tahnitten söz ediliyor– uygun şartlarda çürümenin kısmen ya da tamamen engellendiğı görüle-

57. Tıbbi Uzmanlar Heyetinde yer alan uzmanlar: Prof. Dr. H. Koçoğlu (Abant İzzet Baysal Üniversitesi), Prof. Dr. M. Yazıcı (Abant İzzet Baysal Üniversitesi), Prof. Dr. A. Atan (Karabük Üniversitesi), Prof. Dr. G. Güz (Gazi Üniversitesi), Prof. Dr. M. Ö. Babaoğlu (Hacettepe Üniversitesi), Prof. Dr. Ö. Akyol (Hacettepe Üniversitesi ve Adli Tıp Kurumu), Doç. Dr. M. Gürlü (Adli Tıp Kurumu), Doç. Dr. O. Yüksel (Ankara Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi), Doç. Dr. K. Çağlı (Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi), Doç. Dr. C. Demirel (Gazi Üniversitesi), Doç. Dr. H. Küçük (Sakarya Üniversitesi), Dr. M. Karapirli (Adli Tıp Kurumu)

bilmektedir. Kısmen ya da tamamen çürümenin engellendiği cesetlerde birçok adli tıbbi delilin korunduğu bilinmektedir. Çürümenin gerçekleştiği cesetlerde dahi uzun yıllar çürümeden kalan kemik, tırnak, saç artıkları, sarıldığı pamuk, kefen gibi eşyalarından toksikolojik incelemelerde faydalanılmaktadır.”

Onlar, bir psödobilim olarak kabul ettiğim parapsikolojinin birer durugörürü (clairevoyant) değildi elbette. Sadece cesedin başına gelebilecek istisnaları biliyorlardı. İşte onların bu görüşü sayesinde ki mezar açılabilirdi. 12 uzman sabunlaşmanın olabileceğini öngördü, gerçi ölümden 19 yıl sonra kemik, tırnak, saç artıklarının kalabileceğini düşündü, ancak bu denli çürümeye direneceğini sanırım onlar dahi hayal etmemiştir.

Turgut Özal konuşmak istedi

Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi'nde Türk bayrağını kaldıranlar, tabutun olay yeri inceleme bandıyla çevrili olduğunu gördüler. Önce tabutu, ardından naylon örtüyü açtılar. Pazu kemikleri, dirsek kemikleri, bilek kemikleri, el tarak kemikleri, parmak kemikleri, uyluk kemikleri, kaval kemikleri, kaburga kemikleri oradaydı da, daha ötesine, mezarın açılışında bulunmayıp sadece orada olanların anlattıklarından fikir sahibi olanlar bile gördüklerine inanmakta zorlandı. Bedenin belden yukarısı söylendiği gibi büyük ölçüde bütünlüğünü korumaktaydı. Göğsü, karnı ve leğen kemiği bölgesinin dokuları bozulmamıştı, göğüs sol alt ve karın sol üst kısımda sabunlaşmış doku bloğu içinde yer yer lümen ve lifsi yapıları izlenen kalbe ait olabilecek dokular, karaciğerle uyumlu, safra kesesine benzeyen, ince bağırsak benzeri, mesaneye uyan yapılar, ayrıca yağ ve kas dokusu, göğüs kemiği ve alt çenesi ve kafatası ve kafatasının içinde 488 gram gelen beyin ve beyninin yüzey ve kesitlerinde yer yer belirsiz olmakla birlikte kıvrımları hep oradaydı.

Kimilerine göre mucize, işten anlayanlara göre ender de ol-

sa rastlanan bir durum gerçekleşmiş, Turgut Özal'ın bedeni çürümeden kalmış, zamana direnmişti. Aslında bütün ölümler konuşur ama çürümeden kalanlar daha fazla konuşur. Mesele, dilinden anlayanlarla buluşmasına kalmıştı.

Ölenler er ya da geç çürür

Çürüme, kimilerine göre kalbin durduğu anda, kimilerine göre ölümü izleyen yaklaşık dördüncü dakikada başlar. Otoliz ya da bir anlamda “kendi kendini sindirme” diyebileceğimiz bir süreçtir bu ve *tafonomi* adı verilen, üzerinde binlerce sayfa yazılmış başlı başına bir bilim dalıdır. Bedenin hücreleri oksijensiz kaldıkça, kanda ki karbondioksit artar, pH düşer, içinde atıklar biriken hücre gide-rek zehirlenir. Lipaz, amilaz ve proteaz gibi hücre içi enzimler, hücreleri içten dışa doğru sindirmeye başlar, nihayetinde onları parçalar ve içlerindeki değerli bileşenlerin dışarı çıkmasına neden olur. Enzimce zengin organlarda, örneğin karaciğerde ya da beyin gibi suyu fazla olanlarda bu sindirme daha hızlı yürür. Bu nedenle karaciğer ve beyin, diğer organlar göre daha çabuk çürür ve çürüme, birkaç gün sonra çıplak gözle görülür hale gelir.

İlk belirti, durağan kanda oluşan sülfhemoglobin yüzünden cildin yeşillenmesidir. Bakteriler, mantarlar ve protozoaların parçaladığı dokulardan açığa çıkan çeşitli gazlar (hidrojen sülfür, karbondioksit, amonyak, metan gibi), ayrıca bağırsaklarda başlayan anaerob fermentasyon sonucunda, meydana gelen bütirik ve propiyonik gibi uçucu yağ asitleri bağırsaklara hatta yanaklara, dudaklara, kasıklara dolar, o kadar ki, rektumdan çıkamadığı takdirde deriyi bile patlatabilir. Deneyimsiz gözler, derideki bu yırtıkların ölüm öncesi yaralanmalar olduğunu bile sanabilir.⁵⁸ Sudaki cesetlerin bir süre sonra su yüzüne çıkmalarının nedeni de bu gazlardır. Soğuk suda çürüme yavaşlar, bu yüzden kışın so-

58. A.A. Vass, “Beyond the grave – understanding human decomposition, *Microbiol.*” *Today* 28 (2001) 190-192.

ğuk suda boğulanlar, yazın su yüzünde beliriverir. Oluşan gazın kaldırma gücü öylesine yüksektir ki, ayağına taş bağlı kurbanlar dahi su yüzüne çıkmıştır.

Ayrıca, kadavra köpeklerinin toprak altındaki, evlerin bodrumlarındaki, mahzenlerdeki cesetleri bulmalarına yarayan karakteristik çürük kokulu pütresin ve kadaverin adlı iki yıkım ürünü de, bu aşamada oluşur. Konumuz çürüme değil, bilakis ölünün çürümeden kalması. Bu nedenle insan bedeninin havaya, suya, toprağa karışmasını (dolayısıyla bana göre ölümsüzlüğünü) burada noktalıyorum. Ancak, yeri gelmişken ülkemizde çürümeyle ilgili çok sayıda deneysel araştırma yapıldığını, sonunculardan birinin çürümeye toprağın etkisini inceleyen Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ali Rıza Tümer ve arkadaşlarınınki olduğunu belirtelim.⁵⁹

Çok sıcak ve çok soğukta çürüme durur

Doğa, yumuşak dokunun çürümesini bir biçimde durdurabilir. İyi bilineni, bağırsak mikroorganizmaları ve toprak bakterileri ile çürümeyi sağlayan diğer organizmaların iş yapmasını engelleyen sıcak ve kuru hava koşullarıdır. Sonuçta, beden kısmen ya da tamamen mumyalaşır. Şili, Peru, Kuzey Afrika ve Avustralya'da birçok örneğine rastlanan mumyalaşma, bedenin az su içeren el, ayak parmakları ve makat bölgesinden başlayarak ilerler. Tırnak yatağının kuruyarak, büzüşmesi yüzünden, ölümden sonra tırnakların uzadığı gibi yanlış bir inanç oluşmuştur.

Çürüme, kutup bölgelerinde, kuru ve yüksek irtifalarda da durur. Grönland'da, ölümünden 97 yıl sonra, 8 Ağustos 1968'de cesedi bulunan kaşif Charles Francis Hall'un yumuşak dokuları önemli ölçüde korunmuş durumdaydı. 1845'te İngiltere'den iki gemiyle Kuzey Kutbu'na doğru yola çıkan ve 134 tayfasını donarak kaybe-

59. A.R.Tümer, E. Karacaoglu, A.Namli, A.Keten, S.Farasat, R.Akcan, O.Sert, A. Balseven Odabaşı, Effects of different types of soil on decomposition: An experimental study, Legal Medicine, (2013) baskıda, Şubat 2013 itibarıyla online erişim.

den Sir John Franklin'in keşif ekibinden üç kişinin cesetleri ölüm-
lerinden 138 yıl sonra bulundu, beyin dokuları sıvılaşmış olmakla
birlikte, buzun içinden bakan yarı açık gözleri, yüz ifadeleri, hafif-
çe kurumuş ciltleriyle sanki birkaç gün önce ölmüş gibiydiler, üs-
telik iç organları yerindeydi. Yapılan otopsi ve toksikolojik analiz
sayesinde bu üç tayfanın, diğerlerinden daha önce öldüğü ve gele-
neksel biçimde törenle gömüldüğü, ölüm nedenlerinin diğerleri gi-
bi donma olmadığı, yiyeceklerin muhafaza edildiği teneke kutula-
rın kurşun lehimlerinden zehirlendikleri anlaşıldı.⁶⁰

Turba bataklıklarındaki hümitik asit, yumuşak dokunun korun-
masını sağlar. Genellikle Kuzeybatı Avrupa'da bulunmakla birlik-
te dünyanın değişik bölgelerindeki turba bataklıklarında sayıları
iki bini aşan ve Taş Devri ile 16. yüzyıl arasından kalan bataklık
cesetleri çıkartılmıştır. Aralarında o kadar iyi korunanlar olmuş-
tur ki, 2200 yıl kadar önce bir dinsel ayinde kurban edilen Lin-
dow Adamı'nın son yediği kızarmış ekmekten boğazındaki bıçak
yarasına kadar bedenindeki her ayrıntı anlaşıldığında, yakın yıl-
larda öldürüldüğü bile sanılmıştır.

Ölünün üzerini örten mum: Adiposer

Doktor, meleklerle ve cadılara gönülden inanırdı. Hatta iki ka-
dının yargılanmasına bizatihi katılmış, jürinin cadı olduklarına
inanması için kanıtlar sunmuş ve yakılarak cezalandırılmalarını
bile sağlamıştı. Doktorun mezar taşına "Kurşunu altına çeviren
bir simyacıydı" diye yazdılar. Doktorun başlıca eseri *Hekimlerin
İnancı* adlı kitabıydı. Canlılığın birdenbire ortaya çıkamayacağı-
nı, örneğin ölü etten sinek meydana gelemeyeceğini yazarak or-
talığı ayağa kaldırmıştı. Doktorun bizim için önemi büyük, çünkü
çürümenin durduğu en ilginç durumlardan birini, üstelik rahmet-
li Turgut Özal'ın naaşının başına da geleni kesinlikle ilk gören de-
ğildi ama, ilk kaydeden olduğu muhakkak.

İngiliz Sir Thomas Browne, 1658'de yayımladığı, 200 yüzyıl sonra Edgar Allan Poe'nun *Morg Sokağı Cinayetleri*'ne⁶¹ dahi ilham verecek olan *Hydriotaphia* adlı eserinde, "Kilisenin bahçesinde on yıldır gömülü olan cesette bir yağ kümesine rastladık. Toprağın nitrati ile, cesedin tuzu ve kalevi sıvısı birleşerek sert bir sabun oluşturmuş. Bir parçasını aldık" diye yazmıştı.

Başlangıçta mezarlık mumu, ceset yağı ya da kadavra mumu diye bilinen adiposer oluşumu, çürümenin durduğu bir diğer doğal durumdur. Bu garip, gizemli, yapışkan malzeme çok kişinin ilgisini çekmiş; hangi koşullarda, ölümden ne kadar sonra, nasıl oluştuğu, ne kadar dayandığı, nasıl kaybolduğu, kimyasal ve fiziksel yapısı elden geldikince, fırsat düştükçe incelenmeye çalışılmıştır. Adiposer, ölümden sonra geçen süre içindeki çevre koşulları hakkında bilgi verdiği gibi kanıtların kaybolmamasını sağladığından özellikle adli soruşturmalar açısından pek değerlidir. Ama bir o kadar da ölümden sonra geçen sürenin hesaplanmasında zorluk çıkartır.

Her ölümlüye farklı görünen bir gariplik

Pennsylvania Üniversitesi'nden 1845 yılında mezun olan Alman kökenli kimyacı Charles Mayer Wetherhill, bir yandan tarım bakanlığı için üzümler, şaraplar, diğer yandan savunma bakanlığı için patlayıcılar üzerine araştırmalar yaparken, her nedense mezarlıklara da merak salmış ve bir rastlantı eseri adiposer oluşuma da rastgelmişti. 1860'da yayımladığı ünlü makalesinde mezarlık yağı olarak tanımladığı bu özel oluşumu,⁶² 100 yıl kadar sonra yumuşak, beyazımsı bir madde,⁶³ ya da sert ve sabunum-

61. *Morg Sokağı Cinayetleri* (*The Murders in the Rue Morgue*), Edgar Allan Poe tarafından yazılan ve ilk defa Nisan 1841'de *Graham's Magazine*'de yayımlanan öyküsünün adıdır. Dedektif C. Auguste Dupin, Paris'te iki kadının vahşice öldürüldüğü olay yerinde, insana ait olmayan kıllar bulur. İlk gerçek dedektiflik öyküsü olarak değerlendirilen *Morg Sokağı Cinayetleri*'ndeki Dupin karakteri, Sherlock Holmes ve Hercule Poirot gibi sonraki birçok hayali dedektifin yararlandığı düşünce tekniklerini ilk defa kullanır.

62. C.M. Wetherill, On adipocere, and its formation, Trans. Am. Philos. Soc. n.s. 11 (1860) 1–25.

63. T.D. Stewart, Essentials of Forensic Anthropology, Charles C. Thomas, Springfield, 1979.

su^{64, 65} olarak anlatanlar da oldu. Kimine göre muma benzer ve gri, kimine göre taze olduğunda yumuşak ve yağlı, zamanla kırıl-gan ve sert, kimine göre adı adiposer, kimine göre sabunlaşmış doku, kimine göre yağlı mum tipi mumyalaşma. New York Eya-let Üniversitesi'nden kimyacı Fei Yan ve arkadaşları için adipo-ser, muma benzer, yağlı bir çürüme ürünüdür. Adli antropolog Ar-pad Vass, durumu yüksek pH değerlerinde yağdan sabun oluşu-mu ya da kısaca sabunlaşma olarak takdim eder. Bu alanda sa-yısız esere imza atmış Batı Avustralya Üniversitesi Adli Bilimler Merkezi'nden Shari L. Forbes ise, kıvamını ktır gevrekten pirinç lapasına kadar değiştirir. Bununla birlikte, ölüyü zamana direnç-li hale getiren, dokuların kaba morfolojisini kimyasal değişimle-re dirençli kılan ceset mumu, mezarları açanların korku dolu göz-lerine başka başka görünse, dokunan ellere başka duygular verse de hepsinin olmazsa olmazı, yapısındaki yağ asitleridir.

Kim ne derse desin, hâlâ adı bile tam olarak konmamış, herke-se, her seferinde farklı biçimde görünen bir gariplik. Ve işte tam da bu gariplik, "19 yıl sonra Turgut Özal'ın mezarını açmaya ne gerek var. Merhumu neden rahatsız edelim. Olsa olsa kemikle-ri çıkar" diyerek feth-i kabir'e, yani mezar açmaya karşı olanlara verilebilecek en güzel yanıtı. Mezar açılmadan, ne çıkılacağı bili-nemez. Şimdi de biraz, sabunlaşmanın ne zaman meydana geldi-gine ve Turgut Özal'ın cenazesinin neden sabunlaştığına bakalım.

Özal, şişman olduğu için sabunlaştı

Gerek doğal, gerekse yapay mumyalarda kimi zaman adipo-serlere rastlanır. Bu nedenle adiposer ile mumyalaşma arasında bir ilişki olduğu düşünülmüştür. Antoine Lavoisier'in dostu, kim-yacı Antoine François Fourcroy'nın araştırmaları iridyum ve pla-

64. S.L. Forbes, B.H. Stuart, B.B. Dent, The effect of the method of burial on adipocere formation, *Forensic Sci. Int.* 154 (2005) 44-52.

65. S.L. Forbes, B.H. Stuart, B.B. Dent, The effect of the burial environment on adipocere formation, *Forensic Sci. Int.* 154 (2005) 24-34.

tinle sınırlı sanılır. Halbuki bu Fransız, Paris'in Haller bölgesindeki Masumlar Kilisesi Mezarlığı 1786'da kapatıldığında binden fazla cesedin mezarlardan çıkartılmasına tanıklık etmiş ve nemli mezarlık topraklarında çürüyen cesetleri inceleme fırsatı bularak, gördüğü muma dönüşen yağı tarif etmek üzere iki Latince sözcüğü "adeps" (yağ) ve "cere" (mum) birleştirip, "adipocere"yi üretmişti.⁶⁶ İşte bu yüzden Fourcroy, adiposerin isim babasıdır.

Üç-beş yıl önce gömülmüş olanlarda adiposer içinde kas dokusunun belirgin biçimde görülebildiğini, daha eski olanlarda artık tanınamadığını kaydeden Fourcroy, çok önemli bir gözlemde daha bulunmuş ve adiposer oluşumunun geniş yağ kitlelerinin yerleşmiş olduğu beden bölgelerinde yoğunlaştığını fark etmiştir. Turgut Özal'ın cenazesinin sabunlaşabilmesinin ilk nedeni, şişman oluşudur.

Fourcroy, başlangıçta yumuşak ve ıslak olan adiposerin, zamanla kuru ve kırılğan bir şekle dönüştüğünü belirlemiştir. Mezar kazıcılarla yaptığı görüşmelerle vardığı bir diğer sonuç, adiposerin genellikle üç yıldan daha uzun süre gömülü olan cesetlerde görüldüğüdür.

Fourcroy, deneyler yaparak adiposerin nasıl meydana geldiğini bulmaya çalıştı, beden yağının amonyakla birleşerek sabun meydana getirdiği sonucuna vardı.

Özal, mezara su dolduğu için sabunlaştı

Ondan yaklaşık 70 yıl kadar sonra bu kez Pennsylvania mezarlıkları bir yerden diğerine taşınırken etrafı kazıp duran bir başka kimyacı Wetherhill, gördüklerine bir anlam veremiyordu. "Hiç aklım almıyor doğrusu. Yan yana iki mezarda yatıyorlar. Biri tamamen kemikleşmiş, diğeri sabunlaşmış. Üstelik, aynı zamanda gömülmüşler."

Her kimyacı gibi o da deney yapma meraklısıydı. İki insan, bir koyun ve bir öküzün mezar mumunu analizledi. "Çoğu katı yağ

66. A. Fourcroy, *Mémoire sur les différens états cadavres trouvés dans le fouilles du cimetière des Innocents en 1786 & 1787*, *Annals de Chimie* 5 (1790) 154-185.

asidi, biraz oleik asit, biraz palmitik asit, biraz da kömür” diye yazdı. Ama adiposer tarihinin belki de en önemli deneyini yaptığında günlerden perşembeydi. 8 Aralık 1853. Bir hayvanın kalbini kuma gömdü. Bir rastlantı mıydı yoksa kasten mi bilinmez kum nemliydi ve Wetherhill kumu nemli tutmaya hep özen gösterdi. Altı ay sonra kalbin yağ dokusunun belirgin bir biçimde sabuna dönüştüğünü gördü. Bir yıl sonra tamamen sabun olmuştu. Buna göre, bedenin kendi yağı ya parçalanıyor ya da sabuna dönüşürken gliserinini ve oleik asidinin büyük bölümünü kaybediyordu. Bütün bu sürecin iki kilit olayı vardı: Yağ fazlalığı ve nem. İşte Turgut Özal’ın bedeninin çürümemesinin nedeni, az önce belirttiğim gibi bedenindeki yağ ve sabunlaşmanın ikinci olmazsa olmazı nemli ortamı oluşturacak olan, mezarına dolan suydur.

Yıllar içinde adiposer yapısını yeniden ve daha gelişmiş tekniklerle inceleyenler oldu elbette. Örneğin Kanadalı Ruttan ve Marshall 1920’lere doğru, yüzde 68 oranında palmitik, yüzde 10’dan az stearik, oleik asit, stearin, palmitin gibi maddelerden oluştuğunu bildirdiler.⁶⁷ 20 yıl kadar sonra 1943’te Berlin Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü’nden Walter Krauland, gebe bir kadının sabunlaşan cesedinin otopsisinde, karındaki bebeğin de sabunlaşmış olduğunu gördü.⁶⁸ Gerçi Krauland 1955’te enstitünün yönetimini üstlendi, 1983’e kadar başında kaldı ve bütün çalışmalarını babalık tayini ve kanda alkol üzerine yoğunlaştırdı, ceset yağlarıyla pek ilgilenmedi ama sadece bu gebe kadın olgusu bile adını adiposer tarihine yazdırdı. Böylelikle evvelce hiç bilinmeyen bir başka doğa harikasını daha gözler önüne serdi.

Özal’ın kefeni sabunlaşmayı kolaylaştırdı

Londra’da çalışan Mant ve Furbank, aslında bedenın kendi suyunun bile sabunlaşmaya yeteceğini, cesedin nemli toprağa gö-

67. R.F. Ruttan, M.J. Marshall, The composition of adipocere, J. Biol. Chem. 29 (1917) 319-327.

68. W. Krauland, Fettwachsbildungen unter ungewöhnlichen Bedingungen, Zeitschrift für Rechtsmedizin 37 (1943) 179-189.

mülü olmasının, çok kuru ya da çok ıslak olmasından daha elverişli koşullar oluşturduğunu belirterek ilginç bir saptamada bulundular.⁶⁹ Ayrıca çıplak olanlara göre, üzeri örtülü ya da giysili cesetlerin daha hızlı ve kolay sabunlaştığını, bazı bakterilerin, daha doğrusu bakteri kaynaklı enzimlerin, özellikle *Clostridium* varlığının sabunlaşma için şart olduğunu belirttiler. Çünkü anaerob *Clostridium perfringens*'in sentezlediği lesitinaz enzimi, hidroliz ve hidrojenlenmeyi kolaylaştırdığından adiposer oluşumunu hızlandırır.⁷⁰ Anaerob koşulların, yani oksijen eksikliğinin hızlandırıcı etkisi bulunduğunu ama elzem olmadığını kaydettiler.⁷¹

Adiposerin değişik aşamaları bulunduğundan, başlangıçta çıplak gözle görülmeyebilir. Altmışlı yıllarda Hollanda mezarlıklarında bir dizi gelişmiş biyokimyasal analiz tekniği kullanılarak, yürütülen araştırmalar, 10 yıl toprak altında kalmış cesetlerin yarı kadarının tamamen çürümediğini göstermesi bakımından ilginçtir. 100 ila 200 yıl kuru çevrelerde kalmış 109 cesedi çıkartarak inceleyen Evans, bunların yarısında sabunlaşma olduğunu ve çürümeden kaldıklarını gözlemiş, tıpkı daha önce Fourcroy'un kaydettiği gibi, adiposer oluşumunun yanı sıra kas dokusunun da bozulmadan korunduğunu kaydetmiştir. Altını çizdiği bir diğer konu, kadınlarda sabunlaşmaya, erkeklere göre daha fazla rastlan-

69. A.K. Mant, R. Furbank, Adipocere – a review, J. Forensic Med. 4 (1957) 18-35.

70. T.S. Mohan Kumar, F.N.P. Monteiro, P. Bhagavath, S. M. Bakkannavar Journal of Forensic and Legal Medicine 16 (2009) 475-477.

71. Arthur Keith Mant (11 Eylül 1919-11 Ekim 2000), İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi'lerin işlediği savaş suçlarını soruşturmak üzere oluşturulan İngiliz Silahlı Kuvvetleri Savaş Suçları Birliği Özel Tıp Bölümü kumandandı. On kuşaktır hukukçu olan bir soydan gelen Mant, bu geleneği sürdürmekten vazgeçip, doktor olmaya karar vermişti. İkinci Dünya Savaşı sonrası, yüzbaşı rütbesiyle Kuzeybatı Avrupa'da işlenen savaş suçlarını soruşturmakla görevlendirilen patoloji uzmanıydı. Görevi, müttefik orduların öldürülen askerlerini gömülü oldukları yerlerden çıkartarak incelemek ve bir savaş suçu kurbanı olup olmadıklarını saptamaktı. Doktora tezini de bu konuda hazırladı. İleriki yıllarda dünyaca ün kazanacak, pek çok cinayeti otopsileriyle aydınlatacak Dr. Keith Simpson o tarihlerde Guy's Tıp Fakültesi Patoloji Kürsüsü başkanıydı. Mant'a birlikte çalışmayı teklif etti. Mant, 1972'de emekli olan Simpson'un yerine kürsünün yönetimini üstlendiği gibi, gerek King's College'de, gerekse St. Mary's Tıp Fakültesi'nde adli tıp dersleri verdi, ayrıca polisle işbirliğini de geliştirdi. Doktor Mant, sıklıkla Richmond-Virginia adli tabipliğini ziyaret eder, seminerler verirdi, bu vesileyle orada idari personel olarak çalışmakta olan Patricia Cornwell'i tanıdı. Bilindiği gibi, Cornwell, pek çoğu dilimize de çevrilen çok sayıda polisiye romanın yazarı bir Amerikalıdır. Doktor Mant, bunların önemli bir bölümüne danışmanlık yapmıştır.

masıdır.⁷² Ne kişinin öldüğü yaştan, ne de ölümle gömülme sırasında geçen sürenin, sabunlaşmayla ilgisini bulabilmiştir.

Suyun derinliği değil, sıcaklığı sabunlaşmayı etkiledi

Elbette pek çok araştırmacı, doğaya alışılmışın dışındaki bu başkaldırışı açıklamanın kimyasal analizden geçtiğini düşünerek, topraktan çürümemiş şekilde çıkan sabunlaşmış cesetlerin üzerindeki mum tabakasını, döneminin teknolojik olanaklarını olabildiğince kullanarak incelemeye çalışmıştır. 1970 yılların sonuna doğru Japonya'nın Hokkaido Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Kürsüsü'nde, ardından Sapporo Kashiwanoha Ulusal Polis Araştırmaları Enstitüsü'nde adiposer kimyası araştırmalarını yürüten Takehiko Takatori ve ekibi, bu gayretlerini 20 yıl kadar sürdürmüş, adiposer yapısındaki yağ asitlerinin niteliğini ve oranını saptayıp bunları birbirinden ayırarak önemli katkılarda bulunmuştur.

1990'lı yıllar, Tennessee'deki ABD Enerji Bakanlığı'na bağlı Oak Ridge Ulusal Laboratuvarı'ndan adli antropolog Dr. Arpad Vass ve arkadaşlarının cesetlere merak salmaya başladığı yıllardı. Varlık nedeni ülkenin temiz ve bol enerji imkânlarının artırılması; çevrenin iyileştirilmesi ve korunması, ayrıca ulusal güvenliğe katkı sağlamak olan bir araştırma laboratuvarının cesetlerle neden ilgilendiğini merak etmiş olmalısınız. Aslında Vass ve ekibinin o tarihte başlayan ve günümüze kadar süren uğraşlarının amacı, toprak altındaki cinayet kurbanlarının kolayca bulunmasını ve bulunduktan sonra da ne zaman öldürüldüklerini, ne zaman gömüldüklerini saptayacak taşınabilir, ucuz gereçler imal ederek polisin hizmetine sunmaktır. Bu gereçlerin, anılan işlevleri yapabilmesi, çürümenin değişik aşamalarında oluşan ürünleri "koklayabilmelerine" bağlı. İşte yıllardır, Vass ve ekibi, insan bedeninin hangi koşullarda, nasıl çürüdüğünü bu yüzden araştırıyor. Bu arada, çürümeden sabunlaşanlar da ilgi alanlarına giriyor.

72. W.E. Evans, Adipocere formation in a relatively dry environment, Med. Sci. Law 3(1963) 145-153.

Adiposer oluşumu, ölümden sonra geçen sürenin belirlenmesini zorlaştırır. Vass, kadavraların altındaki toprakta bulunan propiyonik, bütirik ve valerik asitten yola çıkarak, ölümden sonra geçen süreyi hesaplayarak bu soruna bir çözüm bulmuştur.

Adiposer oluşumuna cesedin içinde bulunduğu suyun derinliğinin etkisini inceleyenler, derinlik arttıkça adiposer içindeki trigliserit miktarının azaldığını, buna karşılık doymuş ve doymamış yağ asidi tuz miktarının arttığını belirtmekle birlikte genel olarak adiposer oluşumunun etkilenmediğini, ancak su ne kadar soğuksa, sabunlaşmanın o denli zorlaştığı sonucuna varıyor.⁷³

Sabunlaşmanın oluşması genellikle nemli ortam gerektirmekle birlikte, şart da değildir. Daha önce de belirttiğim gibi, kuru ortamda, su içinde hatta soğuk deniz suyunda bile sabunlaşma görülür.⁷⁴

Ne zaman sabunlaştığını bilemeyiz

Her yaşta, gerek kadın, gerekse erkek cesetlerin sabunlaştığı biliniyor. Bununla birlikte vücut yağ oranı erkeklerden daha yüksek olduğundan kadın ve çocuklarda, erkeklere göre biraz daha sık gözleniyor.⁷⁵ Öte yandan, herhangi bir işlem uygulanmadan gömülmenin, ya da cenazenin bozulmaması için ilaçlanarak tahnitlemenin de ölümlerin sabunlaşmasına bir etkisi bulunmuyor.⁷⁶

Tıpkı Turgut Özal'ın bedeninde olduğu gibi, yağ oranının fazla olduğu kişilerde sabunlaşma daha sık gözleniyor. Yine tıpkı Turgut Özal'ın bedeninde gözleendiği gibi, şişman kişilerde, yağ bedenin neresinde toplanmışsa, adiposer de o bölgede meydana geli-

73. S.L. Forbes, M.E.A. Wilson, B.H. Stuart, Examination of adipocere formation in a cold water environment, *Int. J. Legal Med.* 125 (2011) 643-650.

74. T. Kahana, J. Almog, J. Levy, E. Schmeltzer, Y. Spier, J. Hiss, Marine taphonomy: Adipocere formation in a series of bodies recovered from a single shipwreck, *J. Forensic Sci.* 44 (1999) 897-901.

75. Mant AK. Knowledge acquired from post-war exhumations. In: Boddington A, Garland AN, Janaway RC, editors. *Death, decay, and reconstruction: approaches to archaeology and forensic science*. Manchester, UK: University Press; 1987. p. 65-78.

76. M.A. Clark, M.B. Worrell, J.E. Pless, Postmortem changes in soft tissues, in: W.D. Haglund, M.H. Sorg (Eds.), *Forensic Taphonomy: The Postmortem Fate of Human Remains*, CRC Press, Washington, DC, 2006, pp. 151-164.

yor.⁷⁷ Bir başka deyişle, ölümden önce yağ dokusu ya da lipidler nerede toplanmışsa, adiposer oluşumu da oralarda gerçekleşir. Buna, kalp, böbrek, karaciğer gibi iç organlar da dahildir. Öte yandan, kendi yağı çok az olan dokularda bile, sıvı yağın yer değiştirmesi ve difüzyonla bu dokulara ulaşması yüzünden, adiposer oluşup çürümeden kalması mümkündür.

Taze oluşan adiposer, kuvvetli amonyak kokar. Bu sayede, toprak altındaki cesetler kadavra köpekleri tarafından algılanabilir.⁷⁸ Nem, adiposer oluşumu için kolaylaştırıcı bir etken, ancak kaynağı çevre de, bedenın kendi suyu da olabiliyor.⁷⁹ Suda sabunlaşma, ölümü izleyen üçüncü günde de, beşinci yılda da tamamlanabilir.⁸⁰

Killi, kumlu, alüvyonlu ya da nem tutan başka tür bir toprak sabunlaşmayı destekliyor.^{81, 82} Su çeken giysilerin ya da bizim örneğimizdeki gibi kefene sarılı olmanın varlığı, sabunlaşmayı kolaylaştırırken, tabutta gömülme, cesedin plastiğe sarılı olması engelliyor.^{83, 84}

Adiposer oluşum hızına havanın, toprağın, suyun sıcaklığının etkisi, üzerinde ciddi biçimde durulan bir meseledir. En uygun koşul, bakteri ve enzim aktivitesinin optimum olduğu durumlar-

77. M.S. Micozzi, *Postmortem Change in Human and Animal Remains: a Systematic Approach*, Charles C. Thomas, Springfield, IL, 1991.

78. Rebmann AJ, Koenig M, David E, Sorg MH. *Cadaver dog handbook: forensic training and tactics for the recovery of human remains*. Boca Raton, Florida: CRC Press; 2000. p. 121-8.

79. B.B. Dent, S.L. Forbes, B.H. Stuart, Review of human decomposition process in soil, *Environ. Geol.* 45 (2004) 576-585.

80. Cotton GE, Aufderheide AC, Goldschmidt VG. Preservation of human tissue immersed for five years in fresh water of known temperature. *J Forensic Sci* 1987;32:1125-30.

81. S.L. Forbes, B.H. Stuart, B.B. Dent, The identification of adipocere in grave soils, *Forensic Sci. Int.* 127 (2002) 225-230.

82. N. Durães, D. Cortez, M. Algarra, F.G. Sánchez, J.E. Rodríguez -Borges, I. Bobos, J.C.G. Esteves da Silva, Comparison of adipocere formation in four soil types of the Porto (Portugal) district, *Forensic Sci. Int.* 195 (2010) e1168-e6168.

83. M.H. Manhein, Decomposition rates of deliberate burials: a case study of preservation, in: W.D. Haglund, M.H. Sorg (Eds.), *Forensic Taphonomy: The Postmortem Fate of Human Remains*, CRC Press, Washington, DC, 2006, pp. 469-481.

84. S.L. Forbes, B.H. Stuart, B.B. Dent, The effect of the method of burial on adipocere formation, *Forensic Sci. Int.* 154 (2005) 44-52.

dır ve Alluri Sitaram Raju Tıp Bilimleri Akademisinden toksikolog Mohan Kumar'a göre havanın 30 derece dolayında olduğu, su da kalan üzeri örtülü şişman bir cesette üç gün içinde adiposer oluşumu tamamlanmaktadır.

Değil 19,5 bin yıl sonra da mezardan çıkartılabiliirdi

Adiposerle ilgili yıllardır süren tartışmaların başında dayanıklılığı gelir. Bir başka deyişle, beden sabunlaştığında, ne kadar süre bu halde kalabildiği sorusuna yanıt aranıyor.⁸⁵ Genel kanı, cenazenin bir kere sabunlaşması halinde uzun yıllar bu durumunu koruduğudur. Örneğin Osnabrück Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden Heinz-Christian Fründ ve Bonn Hijyen Üniversitesi'nden Dirk Schoenen, sabunlaşmış bir Alman kadavrasının 35 yıl sonra dahi bozulmadığını gözlemişlerdi.⁸⁶ Üzerinden onyıllar geçtiği halde topraktan çıkartılan cesetlerin ilk günkü kadar olmasa bile hâlâ çürümeden kalabilme mucizesinin gizemine kendini kaptıranlardan biri de, Louisiana Eyalet Üniversitesi Coğrafya ve Antropoloji Birimi'nden Mary Manhein'dir. Toplumun "Bayan Kemik" adıyla bildiği bu ünlü adli patolog, pek çok ulusal ve uluslararası soruşturmaya katkıda bulunmuş, birkaç kemikten cinayetlerin aydınlatılmasına katkıda bulunacak ipuçları sağlamıştır. Mary Manhein, Louisiana topraklarına gömülü cesetlerin sabunlaşmaları üzerine geniş çaplı bir veritabanı da oluşturmuştur. Bu veriler arasında gömüldükten 51 yıl, 90 yıl, 101 yıl, hatta 122 yıl sonra toprak altından çıkartılan ve sabunlaşmış durumunu hâlâ koruduğu görülen cesetler bulunmaktadır.⁸⁷ Dolayısıyla, Turgut Özal'ın cenazesinin ölümünün üzerinden 19 yıl

85. D.H. Ubelaker, Taphonomic applications in forensic anthropology, in: W.D. Haglund, M.H. Sorg (Eds.), *Forensic Taphonomy: The Postmortem Fate of Human Remains*, CRC Press, Washington, DC, 2006, pp. 77-90.

86. H.-C. Fründ, D. Schoenen, Quantification of adipocere degradation with and without access to oxygen and to the living soil, *Forensic Sci. Int.* 188 (2009) 18-22.

87. M.H. Manhein, Decomposition rates of deliberate burials: a case study of preservation, in: W.D. Haglund, M.H. Sorg (Eds.), *Forensic Taphonomy: The Postmortem Fate of Human Remains*, CRC Press, Washington, DC, 2006, pp. 469-481.

sonra sabunlaşmış olarak karşımıza çıkmasının mucizevi bir yanı yoktur. Üstelik, Louisiana cesetlerinden daha eskileri de var.

14 Ağustos 1999 günü birkaç avcı Kanada'nın British Columbia bölgesinin kuzeybatısındaki Tatshenshini-Alsek parkının buzullarında genç bir adamın donmuş kalıntılarına rastladılar. İyi korunmuş haldeki ceset, kuzey Amerika'nın erimekte olan buzullarında ortaya çıkan eski zamanlardan kalma ilk ceset olması açısından büyük önem taşıyordu. Yerli halk genç ölüye, "Bulunan Eski Zaman Adamı" anlamına gelen "Kwaday Dan Ts'inchi" adını tak-tı. Şapkasındaki bitki kalıntılarının radyo karbon tarihlemesine göre yaklaşık 500 yıl önce ölmüştü. Daha sonraki incelemeler 1670 ile 1850 arasında bir yerlerde öldüğünü gösterdi. Bizim konumuz için önem taşıyan özelliği, bir grup Kanadalı ve Koreli araştırmacının, donmuş durumdaki yaklaşık 300 yıllık cesedin sabunlaşmış dokularındaki yağ asitlerinin niteliğini belirleyebilmiş olmasıdır.⁸⁸

Almanya'da Mainz yakınlarında Roma dönemine ait 1600 yıllık bir çocuk cesedinin sabunlaşmış halde bulunduğuna şaşmayın,⁸⁹ çünkü rekor şimdilik Tirol Dağları'ndaki Buz Geç Neolitik çağdan kalan bu genç adamın sabunlaşmış cesedi, kesin olmamakla birlikte 5100 - 5350 yaşında. Yapılan kimyasal analizler, derisinin iç kısmındaki adiposer oluşumuna çevredeki su varlığının yol açmış olabileceğini gösteriyor.⁹⁰

Bir kere havayla karşılaşınca mucize biter

Adiposer, her ne kadar yıkıma oldukça dirençli bir materyal gibi dursa da, zaman içinde iskeletleşme kaçınılmazdır.⁹¹ Çünkü, sabunlaşmanın başlıca düşmanı havadır.

88. C. Liu, H.M. Park, M.V. Monsalve, D.D.Y. Chen, Free fatty acids composition in adipocere of the Kwaday Dan Ts'inchi ancient remains found in a glacier, *J. Forensic Sci.* 53 (2010) 1039-1052.

89. S. Fiedler, F. Buegger, B. Klaubert, K. Zipp, R. Dohrmann, M. Witteyer, M. Zarei, M. Graw, Adipocere withstands 1600 years of fluctuating groundwater levels in soil, *J. Archaeol. Sci.* 36 (2009) 1328-1333.

90. A. Makristathis, J. Schwarzmeier, R.M. Mader, K. Varmuza, I. Simonitsch, J.C. Chavez, et al., Fatty acid composition and preservation of the Tyrolean Iceman and other mummies, *J. Lipid Res.* 43 (2002) 2056-2061.

91. S. Pfeiffer, S. Milne, R.M. Stevenson, The natural decomposition of adipocere, *J. Forensic Sci.* 43 (1998) 368-370.

1913 yılında Dr. Wilhelm Müller, İsviçre'nin Zürih kentindeki bir mezarlığın taşınmasında görevliydi. 600'ü aşkın cenazenin mezarlarından çıkartılması gerekiyordu. Önemli ölçüde adiposerle karşılaşılacağı öngörülmüştü ve Müller'in adli tıp dalındaki doktora tezinde kullanmak üzere bu fırsatı değerlendirmekten başka kaygısı yoktu.⁹² Müller'in dikkatini çeken başlıca özellik, havayla teması olabilecek mezarların hiçbirinde sabunlaşmanın meydana gelmemiş olmasıydı. O kadar ki, mezarda çok uygun çevre koşulları bulunsa bile, yüzeyle tabut arasında hava alışverişini sağlayan açık bir kanalın varlığı, adiposer oluşmasını engellemiştir.

Suç, mezar taşlarını sabitlemek için kullanılan tahta kazıklar daydı. Bunların bazıları zamanla tabutları delmiş, çürüyen tahta dış atmosferle tabutun içi arasında bir hava kanalı oluşturmuştu. Kazıkların tabutları delmediği, böylece havanın cesede temas etmediği durumlarda ise, cesetler sabunlaşmış ve çürümeden kalmıştı.

1955-1961 arasında Hollanda'da yürütülen bir projede sabunlaşmış 110 ceset, bulundukları yerden çıkartılıp, fazla derine olmamak üzere yeniden gömüldü. Dört buçuk yıl içinde, cesetlerin dörtte üçü tamamen çürüdü.⁹³

Hava ve özellikle gram pozitif bakteri ile karşılaştığı anda çürüme hızlanır, ancak çürümenin ne kadar sürede tamamlanacağı kestirilemez.^{94, 95}

Ancak şurası kesin ki, adiposer oluşumu için olduğu kadar, adiposerin varlığını sürdürebilmesi de oksijensizliğe bağlıdır ve

92. W. Müller, Postmortale Dekomposition und Fettwachsbildung, Die Ausgrabungen auf dem Friedhof Hohe Promenade in Zürich, Gerichtl. Med. Inaugural-Dissertation, Albrecht Müller's Verlag, Zürich, 1913.

93. J. Wester, J.K. Baars, L.T. Dijkman, W. Froentjes, D.L. Kedde, R.H. Veenstra, W.C. Visser, H.V.D. Zee, J. Zeldenrust, L.E. Den Dooren De Jong, Vereenvoudigd report betreffende onvolledige vertering van begraven lijken in het bijzonder betreffende adipocirevorming, (Simplified report on incomplete degradation of buried corpses with particular attention on development of adipocere), Versagen en mededelingen betreffende de Volksgezondheid 1 (1963) 299-321.

94. Fiedler, S., Graw, M., Decomposition of buried corpses with special reference to the formation of adipocere, Naturwissenschaften 90 (2003) 291-300.

95. Froentjes, W., Kurzer Bericht über die unvollständige Leichenzersetzung auf Friedhöfen und die Adipocirebildung. Deutsche Zeitschrift für Gerichtliche Medizin 56 (1965) 205-207.

tam da bu yüzden, Turgut Özal'ın sabunlaşan cenazesi bulunduğu yerden çıkartıldığı ve oksijenle karşılaştığı anda artık hızla çürümeye başlamıştır.

Adiposer, cinayet delillerini korur

Adiposer, yumuşak dokuların alışlagelmişten farklı biçimde korunmasını sağladığından, bu dokulardaki delillerin de alışlagelmişten farklı biçimde korunmasına yol açar. O kadar ki, ileri derecede adiposer, bedenin dış görünüşünü dahi koruyarak kişinin yıllar sonra mezardan çıkartıldığında tanınmasını bile mümkün kılar. Yumuşak dokunun böylesine korunması, ateşli silah, delici-kesici-batıcı alet yaralanmalarının yıllar sonra dahi görülebilmesini, böylelikle kişinin bir cinayete kurban gitmiş olduğunun ortaya çıkmasını sağlar.^{96, 97}

Hatta adli antropolojiye büyük katkıları olan, 1957-1961 yılları arasında Columbia Üniversitesi'nden bir ekibin Erbil-Irak yakınlarındaki Şaneder mağarasındaki kazılarda bulduğu, günümüzden 60-80 bin yıl önce yaşamış Neandertal iskeletlerini incelemiş olan Dale Stewart, adiposer sayesinde elle boğma delillerinin dahi korunduğunu kaydetmiştir.⁹⁸

Adiposer, zehirlenme delillerinin de zamana karşı durmasını sağlayabilir. Tam da bu nedenle, Turgut Özal'ın cenazesinin sabunlaşarak gün yüzüne çıktığını öğrendiğimizde sevinmiştik. Nagoya Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Bölümü'nden Japon Hiroyuki Inoue ve arkadaşları, üç ay boyunca nehirde kalan bir otomobilde bulunan 24 yaşındaki erkek cesedin hemen tamamen sabunlaşması sayesinde yapabildikleri otopside herhangi bir darp ve cebir izine rastlamamış, ancak akciğer dokusundaki adiposer-

96. M. Kobayashi, K. Sakurada, M. Nakajima, H. Iwase, K. Hatanaka, Y. Matsuda, et al. A 'keyhole' gunshot wound in an adipocere case (Brief communication). *LegMed* 1(1999) 170-173.

97. T.S. Mohan Kumar, F.N.P. Monteiro, P.Bhagavath, S.M. Bakkannavar Early adipocere formation: A case report and review of literature *J For Leg Med*, 16 (2009) 475-477.

98. T.D. Stewart, *Essentials of Forensic Anthropology*, Charles C. Thomas, Springfield, 1979.

de gaz kromatografi/kütle spektrometrisi tekniğiyle toluen, etanol, 1-propanol, 2-propanol, 1-butanol, dimetil sülfür, isovaleraldehit ve n-butil n-bütirat saptamış, ayrıca bunların miktarlarını belirleyebildiği gibi, akciğer, karaciğer ve böbreklerinde diatomlar bulabilmiş, böylelikle ölüm nedeninin suda boğulma olduğunu kanıtlamıştı. Gerçi toluen düzeyleri bir hayli yüksekti ama, muhtemelen araç içinde tiner koklamıştı ve ölüme neden olacak ölçüde değildi.⁹⁹ Japon araştırmacıların 1995 yılında bildirdikleri bu olgu adiposer dokusunda toluen varlığını gösteren literatüre geçmiş ilk olgu olmakla birlikte, sabunlaşmış cesetlerde toksikolojik analiz açısından ilk kaynak değildir.

Sabunlaşmasalar bile zehirlendikleri bulundu

Ölümün şeklinden kuşku duyulduğunda, hele bir zehirlenme iddiası olduğunda, aradan ne kadar zaman geçmiş olursa olsun mezarların yeniden açılması gerektiği Berlin Üniversitesi Adli Tıp Kürsüsü'nün ünlü hocası Johann Ludwig Casper'in 1856 tarihli *Adli Tıp* ders kitabında (*Handbuch der gerichtlichen Medizin*) defalarca karşımıza çıkar.

Nitekim, başta Almanlar olmak üzere Avrupa genelinde mezar açma, geçtiğimiz 100-150 yıl içinde sıklıkla başvurulmuş bir yöntemdi. Bonn Üniversitesi'nden Wolfgang Grellner ile Köln Üniversitesi'nden Frank Glenewinkel'in 20 yıllık zaman dilimi içinde gerçekleştirilen feth-i kabirlerde, ölümden beş buçuk yıl sonra klorprotiksen, difenhidramin, flurazepam, metaqualon ya da amitriptilin; yedi buçuk yıl sonra diazepam, tolbutamid ya da furosemid bulabilmeleri belki size fazla ilginç gelmeyebilir ama, 17 yıl sonra bir böcek öldürücü olan paratyonu saptamaları önemli başarılarıdır.¹⁰⁰ Grellner ve Glenewinkel bu sonuçları 1997'de yayımladılar.

99. H. Inoue, M. Iwasa, Y. Maeno, H. Koyama, Y. Sato, R. Matoba, Detection of toluene in an adipoceros body, *Forensic Sci. Int.* 78 (1996) 119-124.

100. W. Grellner, F. Glenewinkel Exhumations: synopsis of morphological and toxicological findings in relation to the postmortem interval: Survey on a 20-year period and review of the literature, *Forensic Sci. Int.* 90 (1997) 139-159.

Halbuki onlardan 10 yıl kadar önce Aachen Üniversitesi'nde görev yapan profesör K. Wehr, 62 yaşındaki bir Alman kadın seri katilin 20 yıl toprak altında kalmış kurbanlarından birinin çıkartılan cesedinde gaz kromatografisi-kütle spektrometrisi tekniği ile nasıl barbital, yedi yıl kalmış bir diğerinde nasıl amino-paratyon ve p-nitrofenol bulunduğunu anlatmaktaydı.¹⁰¹

Dr. Wehr'den de bir 40 yıl kadar önce, yani 1950'de Viyana Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Kimya Laboratuvarı'ndan Jansch ve Mayer ise, ölümün üzerinden yedi yıl sonra mezardan çıkartılan çürümüş cesette talyum bulmuş ve miktarını saptayabilmişti.¹⁰² Aynı dönemde Erlangen Üniversitesi'nde Dr. Bienert, krematoryumlarda kül haline getirilmiş ya da yıllar sonra mezarlarından çıkartılmış cesetlerde ağır metal varlığını kanıtlayarak doçent oluyordu.¹⁰³

Çürümüş kadavralarda, güçlü bir zehir olan strikninin varlığını gösteren Ranke'nin Virchows patolojik anatomi arşivinde yayımlanan ünlü makalesi¹⁰⁴ ile Turgut Özal'ın mezarının açılışı arasından tam 133, evet yanlış okumadınız 133 yıl geçmişti ve yukarıda adı geçen araştırmacıların feth-i kabirle elde ettikleri cesetlerin hiçbirinin sabunlaşmadığı dikkate alırsa, bir yandan aradan geçen yıllardaki teknolojik gelişmeler, diğer yandan sabunlaşmanın getirdiği doku çürümesinin durması gibi olağanüstü avantajlar sayesinde Turgut Özal'ın cenazesinde toksikolojik analiz konusunda çok daha şanslı bir noktada olunduğu açıktır. Bu şansın ne kadar iyi kullanıldığı konusundaysa ciddi kuşkularım bulunuyor.

101. K. Wehr, Zum Nachweis von E605 nach mehrjähriger Erdgrabzeit, Zeitschrift für Rechtsmedizin 96 (1986) 57-66.

102. H. Jansch, F. X. Mayer, Zum Nachweis und zur Bestimmung von Thallium in Leichenteilen auf chemischem und spektralanalytischem Wege, Mikrochemie vereinigt mit Mikrochimica acta, 35 (1950) 310-319.

103. Bienert, J. W.: Über den Metallgift-Nachweis in kremierten und exhumierten Leichen. Inaug.-Diss. Erlangen 1955.

104. Ranke, Versuch über die Nachweisbarkeit des Strychnins in verwesenden Kadavern. Virchows Arch. path. Anat. 75 (1879) 1 alındığı yer: E. Weinig, Die Nachweisbarkeit von Giften in exhumierten Leichen, Deutsche Zeitschrift für die gesamte gerichtliche Medizin 47 (1958) 397-416

27 yıl sonra mezardan çıkarttılar, ölmeden içtiğini kanıtladılar

Beş İtalyan akademisyendiler. Lucia Politi, Francesco Mari ve Elisabetta Bertol, Floransa Üniversitesi'nin Anatomi, Histoloji ve Adli Tıp Kürsüsü'nde, Luca Morini ve Angelo Groppi Pavia Üniversitesi Adli Tıp ve Halk Sağlığı Kürsüsü'nde çalışmaktaydı. 2008 yılında yayımladıkları bir tek olguyla tarihe geçtiler. Bazen şans insanın yüzüne işte böyle güler. Bir ceset sizi bulur, siz onunla bir olayı aydınlatmakla kalmaz, sizden sonraki kuşaklara paha biçilmez bir miras bırakırsınız.

50 yaşındaki adam ölmüştü. Herkes sıkı bir alkolik olduğuna tanıktı. Kendini asmıştı, savcı otopsi yapılmasına gerek duymadı. Onu bir çinko tabutta gömdüler. Polis, soruşturma dosyasını rafa kaldırdı. Aradan 27 yıl geçti. Birileri cinayete kurban gitmiş olabileceğini söyledi, polis sorgu-sual etmeye başladı. İddiaların hafife alınır yanı yoktu, meselenin ucu bir seri katile dayanıyordu. Mecburen mezarı açtılar. Ne güzel bir rastlantı ki, ceset çürümemiş, sabunlaşmıştı ve karaciğer ile böbrekler dahil olmak üzere iç organları bozulmadan duruyordu. Daha güzeli, damarlardan birinin içinde kan pıhtısına rastladılar, başında da birkaç saç teline. Adamın ölmeden bir hafta önce hastanelik olduğu biliniyordu, raporlara göre kanında 3.3 promil, yani litrede 3.3 gram alkol bulunmuştu.

Polisin derdi, adamın gerçekten intihar edip etmediğini aydınlatmaktı. Oysa beş İtalyan akademisyenin asıl kaygısı bu değildi. Onlar, cesetlerin kanında alkol bulan ve bu yüzden en az 50 yıldır başı ağrıyan bilirkişilerin acısını dindirmenin peşindeydiler.¹⁰⁵
¹⁰⁶, ¹⁰⁷ Çünkü, otopside kan alınması ve kanda her türlü uyutucu-uyuşturucu-uyarıcı maddeyle birlikte alkol aranması gelenek-

105. Tıpkı bizim (Adli Tıp Kurumu Kiyasal Tahliller İhtisas Dairesi) bundan otuz yıl kadar önce, değil ağzına bir damla içki koymak, kolonya koklamadığına ilişkin onlarca tanık bulunan Beşiktaş camii imamının kanında alkol buluşumuz gibi.

106. W. Schwerd, Die Beurteilung von Alkohol befunden im Leichenblut, Dtsch. Z. ges. Gerichtl. Med. 43 (1954) 221-231.

107. K.-E. Sjölin, Postmortem production of alcohol, Acta Med. Legal Soc. 9 (1956) 262-276.

tir. Alkolün kaynağı, kişinin ölmeden önce tükettiği içki olduğu gibi, ölümden sonra geçen sürede bedendeki mikroorganizmaların ürettiği alkol de olabilir. Otopsi yapılmakta ne kadar gecikilirse, ceset ne kadar uzun süre sıcakta kalırsa, endojen, yani kendi kendine oluşan alkol miktarı da o kadar yüksek olur. İşte bu yüzden, kimi zaman kişi ölmeden önce hiç alkol almadığı halde, sanki içki içtiği sanılır. Son yıllarda bu kargaşaya etil glukuronid (EtG) ve etil sülfat (EtS) adlı iki bileşikle çözüm bulunuyor. Bunlar, antemortem içki tüketimi ile post mortem alkol oluşumunu birbirinden ayırmaya yarayan belirteçler. Çürüme olsa bile bedende kendi kendine EtG ve EtS meydana gelmiyor. Hatta var olan EtG, hidrolize uğruyor, başka bir deyişle parçalanıyor. Bu yüzden cesette EtG bulunursa, ölmeden önce alkol kullanıldığının işareti. EtG bulunmazsa, kesin bir sonuca varmak mümkün değil.

İşte, yukarıda adı geçen beş İtalyan, 27 yıl sonra otopsisı yapılan sabunlaşmış adamın iç organlarında ve saçında LC-MS/MS (liquid chromatography tandem mass spectrometry) tekniğini kullanarak EtG ve EtS bulmakla, onun bir alkolik olduğunu kanıtladıkları yetmezmiş gibi, organlarında maddelerin miktar tayinini dahi yapabiliyorlar.¹⁰⁸ Bu da bize, sabunlaşmanın toksikolojik analize nasıl imkân tanıdığını gösteren olağanüstü değerli bir örnek.

Bunları neden yazdım...

Sayfalardır sabrınızı zorladığımın farkındayım. Ölümü izleyen dakikalarda başlayan çürümeyi yavaşlatan, hatta durdurabilen sabunlaşmayı, meraklıların başvurabileceği kaynakları da dipnotlarda göstererek olabildiğince basit biçimde anlatmaya çalıştım. Amacım, sizi küçük bir gezintiye çıkartmak ve Turgut Özal'ın gibi uygun koşullar oluştuğunda sabunlaşan bedenlerin barındırdığı bilgilerden örnekler vermektir. Şimdi sıra, çürümeye 19 yıl di-

108. L. Politi, L. Morini, F. Mari, A. Groppi, E. Bertol Ethyl glucuronide and ethyl sulfate in autopsy samples 27 years after death, *Int. J Legal Med.* 122 (2008) 507-9.

renen bir bedeninin söylediklerini önce duymaya, ardından anlamaya çalışanların neler yaptıklarına geldi.

Hatırlarsanız, anıtmezarın değişik yerlerinden ve çevresinden, farklı derinliklerden toprak örneklerinin yanı sıra, mezarın içindeki sudan ve dibindeki çamurdan örnekler alındığını söylemiştim. Birleşmiş Milletler'in mezarların nasıl açılacağına, örneklerin nasıl alınacağına dair 1991'de yayımlanan yönergesi, bazı değişikliklerle birlikte büyük ölçüde halen yürürlüktedir.^{109, 110} Bu örneklerin alınması şu nedenle gereklidir: Eğer, mezardan çıkartılan ceset ve kemik, saç, kıl gibi kalıntılarda, sağlıklı bir kişide hiç rastlanmayan ya da rastlanan miktarın çok üzerinde bir bileşikle karşılaşırsa (arsenik, fosfor, striknin, paratyon gibi), bu bileşiğin çevreden bulaşma ihtimali bulunup bulunmadığı değerlendirilir. Ya da iskeletin hemen altında, toprakta bulunması imkânsız bir maddeye rastlanması, bunun çürüten yumuşak dokulardan kaynaklandığının göstergesidir. İşte tam da bu yüzden, Turgut Özal'ın mezarının farklı yerlerinden alınan onlarca toprak, çamur ve su örneği farklı laboratuvarlara gönderilerek, farklı yöntemlerle inceltildi.

Kullanılanlar arasında XRD (X-ışını difraksiyon analizi), XRF (X-ışını floresans analizi), ICP-OES (İndüktif olarak eşleşmiş plazmalı spektrometre ile optik emisyon spektral analiz) AAS (Atomik absorpsiyon spektrofotometrisi, SEM/EDX (Taramalı elektron mikroskobu) gibi gelişmiş teknolojiler bulunmaktaydı.

Suyun üst tabakasındaki stearik asit

Mezarın bulunduğu bölgenin büyük ölçüde kilden oluştuğu, katafalkın dış kısmının granitten yapıldığı, mezar tavanındaki

109. United Nations, Manual on the Effective Prevention and Investigation of Extra-Legal, Arbitrary and Summary Executions, United Nations Office at Vienna, Centre for Social Development and Humanitarian Affairs, New York, 1991.

110. V. Krishan, Textbook of Forensic Medicine and Toxicology, Principles and Practice, 5. Baskı (2011) 25.

dolgunun beton parçaları, çakıl ve kil içerdiği ve hemen altında kuvars, albit, muskovit, feldspat gibi minerallerin bulunduğu bir katmanın yer aldığı anlaşıldı. Bu katman ile tahtalar arasında, bir karış kadar yükseklikte demir minerali fazla toprak örtüsü bulunuyordu. Tahtaların hemen altındaysa, daha önce de belirttiğim gibi o ünlü su dolu mezar yer almaktaydı.

Suyun üzerindeki yağ benzeri katmanı filtreyle ayırttıklarında stearik asit ve kadmiyum karbonat buldular. Suyun üzerindeki tabakada stearik asit varlığını en basitinden en karmaşığın bir çok şekilde açıklamak mümkün. Çünkü adını Yunanca “donyağı” anlamına gelen *stéar*’dan alan muma benzer kıvamdaki stearik asit, 18 karbonlu bir yağ asididir. Bitkisel yağlarda yüzde 5’in altında olmakla birlikte hayvansal yağların neredeyse yüzde 30’unu oluşturur ve sabundan havaifişek imalatına kadar sanayi pek çok alanında kendine yer bulur. Diyeceksiniz ki, Turgut Özal’ın cenazesinin bulunduğu mezara dolan suya stearik asit nereden geldi? Cenaze yıkanırken sabunlandıktan sonra yeterince durulanmadı mı? Elbette mümkün. Ama daha mümkün olan bir şey var. O da, Turgut Özal’ın mezarda kendi kendine sabunlaşarak çürümeye karşı duran cesedindeki adiposerin yapısındaki stearik asit. Çünkü, insan yağının ölümden sonra lipid karışımına dönüşmesi şeklinde özetleyeceğimiz adiposerde bulunan başlıca serbest yağ asitleri stearik, miristik, palmitik, palmitoleik, oleik ve 10-hidroksi stearik asittir¹¹¹ ve bunların her biri adiposer oluşumunun kanıtı sayılır.

Kulaktan kulağa oynayanlar

Adli Tıp Kurumu Başkanı, iki aydan önce raporun çıkmayaacağını defalarca söylemişti. Mezarın açılmasının tam birinci ayında, 2 Kasım 2012 günü *Bugün* gazetesinin bir haberi gündeme

111. S.L Forbes, B.H Stuart, B.B Dent, “The identification of adipocere in grave soils” *Forensic Science International*, 127, Issue 3, (2002) 225-230.

bomba gibi düştü. TRT dahil tüm ajanslarca rağbet gören haberin kaynağı belli değildi, ama iddia ciddiydi. Şöyle ki:

Özal'ın bedeninde yüksek miktarda "striknin kreatin" maddesi belirlendi. Toksikoloji ve adli tıp uzmanları bu maddenin vücut fonksiyonlarını bozarak solunum yollarını felç ettiğini ve kalp krizine yol açtığını kaydetti. Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nın yürüttüğü soruşturma kapsamında otopsi için mezarı açılan 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın zehirlendiği öne sürüldü. Tamamlanmak üzere olan otopsi işlemlerinde ilk belirlemelere göre Özal'ın bedeninde yüksek miktarda "striknin kreatin" maddesinin belirlendiği iddia edildi. Toksikoloji ve adli tıp uzmanları "striknin kreatin" maddesinin etkili bir zehir olduğunu açıkladı. Zehirli maddenin kişiye temas etmesi halinde vücut fonksiyonlarını bozarak solunum yollarını felç ettiğini ve kişiyi boğduğunu belirtti. Ayrıca kalp krizine de yol açabileceğini vurguladı.

Adı belirtilmeyen bir toksikolog profesörden de görüş alınmıştı ve o profesör, striknin kreatin maddesinin yemekle ve suyla verilmiş olabileceğini belirtmenin yanı sıra, "Etkisini 15-20 dakika gibi kısa bir sürede göstermeye başlar. Kişi o anda ölür. Burada zehrin hedef dokuya ulaşması önemli. Eğer hedef dokuya ulaşmadıysa bir müddet sonra vücuttan atılır. Etki yapma gücü de verilen doza bağlı. Mesela Striknin LD50 dozu 100 hayvana verildiğinde yarısını öldürme gücüne sahip" diyordu.

Aynı gün, Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. Haluk İnce, bu bilgiyi yalanladı ve "Haber nasıl çıktı fikrim yok. O maddeyi biz bulmadık. Gece saat 24'te analizlerden çıkan çocuklar var. Bu konuda özen istiyorum" dedi. Bir gazetecinin, "Zehirlenme söz konusu mu?" sorusuna da, "Biz bir şeylere ulaştık ama açıklama yetkim yok" cevabını verdi.

Ama ok yaydan çıkmıştı bir kere. *Star* gazetesinin 2 Kasım sabahı 09.55'te internet sitesinde yayınlanan haberine göre İstan-

bul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevzat Alkan, Sekizinci Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın otopsi raporunu NTV'ye değerlendirmişti. Özal'ın zehirlenmesinde kullanıldığı iddia edilen madde- nin birçok ünlü kişinin de ölümünde kullandığını belirten Alkan “Striknin kreatin adlı madde zehirli bir madde. Bulantıyla başlayıp kalbin durmasına neden olan bir madde. Üzerinde çok tartış- ma olacağı bir konuya benziyor. Bu madde vücuda ağız yoluyla giriyor mideden emilmeye başlıyor. Kandaki seviyesi arttıkça ne- fes alıp vermek zorlaşıyor. Sonrasında kalp kriziyle öldürüyor. Bu madde 1830'lardan beri bilinen, tarihte çok ünlü kişilerin ölü- münde de kullanılmış bir madde. O günlerde bulunması zor değil. Vücuda girdikten 15-20 dakika sonra ölüme neden oluyor. O aş- mada otopsi yapılmaması bir skandal. ‘Bu madde ölüme neden olmuştur’ sözleri bizi şüpheye götürdü. Adli Tıp ‘Bu maddeyi bul- duk. Zehirlendi’ diye yorum yapmaz. Bütün bulguları değerlendi- rip bir açıklama yapar” şeklinde konuşmuştu.

Farklı düşünenler de vardı. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü'nden Prof. Dr. Salih Cengiz, “Striknin keratin diye bir toksik madde yok. Striknin maddesi var. Kuduz köpeklerle ve fa- relere verilir öldürmek için. Acı içinde kasılmayla öldürür bu da. Diyelim ki bu maddeyi buldular. Peki bu madde vücut içinde ne kadar dayanır? Dokuz saat. Zehirlenmekte olan bir insan bu mad- dey i idrarla atar. Bu madde bu pH değişimlerine dayanamayacak bir maddedir. Kalsa da vücut onu atar gider 19 yılda” şeklinde gö- rüş bildirdi.

Söylediklerinin ilk kısmına katılmamak mümkün değil.¹¹²

112. Değerli meslektaşım, uzun yıllar Adli Tıp Enstitüsü'nde birlikte çalıştığım Salih Cengiz'in katılma- dığım görüşü ise “Kalsa da vücut onu atar gider 19 yılda” cümlesi. Çünkü daha 1910 yılında dahi, Mars- hall Cram ve Philip Meserve, *Journal of Biological Chemistry* dergisinde yayımlanan “The persistence of strychnine in a corpse” (Striknin'in bir cesetteki dayanıklılığı) adlı makalelerinde, mezarına su dolmuş bir cenazede nasıl yıllar sonra striknin bulabildiklerini kaydetmişlerdi. 1948'de PP. Lynch. *New Zealand Medi- cal Journal*'da adiposer oluşmuş bir cesedin feth-i kabrinde nasıl striknin bulduklarını ve şüphelinin cina- yetle yargılanışını anlatıyordu. Turgut Özal'ın cesedi de sabunlaşmıştı, dolayısıyla strikninle zehirlenmiş olsaydı, mutlaka bulunurdu. Ancak böyle bir ihtimal söz konusu bile değil, çünkü striknin zehirlenmesi- nin belirtileri çok karakteristiktir ve Özal'ın son saatlerine tanık olan hiç kimse bu belirtilerin tekinden bi- le söz etmemiştir.

Çünkü striknin adlı bir madde var, keratin var, kreatin de var, ama striknin kreatin ya da striknin keratin diye bir bileşik yok. Zaten Turgut Özal'ın bedeninde striknin bulan da yok. Muhtemelen raporlarda yer alan "stearik" sözcüğünü gören biri, onu toplumun çok aşına olduğu "striknin"e benzetti. Böylelikle basına, "Özal, striknin ile zehirlendi" bilgisi sızdı.

Omurgalı canlıların, başta kas hücreleri olmak üzere tüm hücrelerine enerji taşımakla görevli azotlu organik asit kreatin'e gelince... Turgut Özal'ın Hacettepe Üniversitesi'nde alınan kan örneğinde, kreatin değil ama kreatininle ilgili dikkat çeken bir bilgi vardı. Kan üre azotu normal olduğu halde, kreatinin düzeyi yüz mililitrede 2,1 miligram olarak saptanmıştı. Kastaki kreatin fosfatın yıkım ürünü olan bu maddenin normalin bir hayli üzerindeki değeri, önceki yıllarda hiç gözlenmemişti ve dosyayı inceleyen hekimler, bu durumu "kan üre azotu normalken kreatinin düzeyinin yüksek bulunması, açıklanması gerekir bir durum" şeklinde değerlendirmişti. Muhtemelen Adli Tıp Kurumu'nun savcılığa göndermek üzere kaleme almakta olduğu raporun ham halini görenler, bu değerlendirmeyi okumuş ya da kulak misafiri olmuş ol- sa gerek. Biyokimyadan fazla anlamamış olmalı ki, kreatinin sözcüğünü kreatin sandılar, onu da daha önceki striknin ile birleştirdiler, böylelikle günlerce kafaları meşgul eden o ünlü ve hiç var olamayacak striknin kreatin icat edildi.

İşin daha komiği, iki sessiz harfi yan yana içerdiğinden kreatin demeye dili dönmeyen bazı basın mensupları "kreatin"i değiştirip "keratin" yaptı. Malum keratin, bazı çekirdekli hücrelerde bulunan lifli, yapısal bir protein ailesinin genel adıdır. Saçlar, tırnaklar, toynaklar, pençeler ve kuş tüylerinin temel malzemesidir. Nihayetinde, Turgut Özal'ı striknin keratin ile zehirlemeye kadar vardırıdılar. Hatta "uludağ sözlük"te striknin keratin, "Turgut Özal'ı öldürmekte kullanılmıştır" şeklinde yerini bile aldı.

En yetkili ağız, Adli Tıp Kurumu Başkanı istediği kadar "Ha- ber nasıl çıktı fikrim yok. O maddeyi biz bulmadık" desin, bir ile-

tişim hatası yapıp gazetecinin, “Zehirlenme söz konusu mu?” sorusuna, “Biz bir şeylere ulaştık ama açıklama yetkim yok” cevabını vermişti ya, artık dönüşü olmayan bir yola girilmişti.

Gelişmeler, çocukken oynadığımız kulaktan kulağa oyunu- nu andırıyordu. Hani oyuna başlayanın söylediği cümle üç beş dakika içinde kulaktan kulağa aktarılırken yanlış duyulur, yanlış iletir, yanlış anlaşılır, sonuncu kişi, ilkinin söylediğiyle ilgisiz bambaşka bir cümleyi yüksek sesle söyler ya, işte durum, aynen buna benziyordu. Belki ilk bilgiyi verenin söylediklerini aktaran kötü niyetli değil, sadece ilgi çekici hale getirmek için kendisinden bir şeyler katmıştı, bilinmez. Ama olan olmuştu bir kere, Turgut Özal’ın zehirlenerek öldürüldüğünden zaten kuşku duyuluyordu, kuşku giderek hiçbir kanıta dayalı olmayan inanca dönüşmekteydi.

Böcek ilacıyla öldürüldü iddiasının kaynağı

24 Kasım, bir cumartesiydi. Gerçi gerek Adli Tıp Kurumu Morg Şubesi ile İstanbul ve Ankara toksikoloji şubelerinin, gerekse Atom Enerjisi Kurumu Çekmece Nükleer Araştırma’nın, ayrıca İstanbul Üniversitesi İleri Analizler Laboratuvarı’nın raporları tamamlanmıştı ama Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulu’nun kesin ölüm nedenine ilişkin raporu henüz çıkmamıştı. *Zaman* gazetesinde, Çağlar Avcı imzasıyla yayınlanan haber, Adli Tıp’ın, Turgut Özal’ın naaşı üzerinde yapılan incelemede dışarıdan verildiği kesin olan dört zehirli madde tespit ettiğini belirtildi. Madde adlarının yanında bazı açıklamalar da yer aldı.

Bunlar, DDT (zehir), kadmiyum (ağır metal), Amerikyum ve Polonyum’du (radyoaktif madde). Ayrıca, cinayetin işlenme biçimiyle ilgili bir senaryoya da yer verildi, “uzun vadede radyoaktif maddelerle vücudun yorulduğu, sonra böcek ilacıyla ani ölümün sağlandığı düşünülüyor” şeklinde bir yorum yapıldı.

Belli ki, tamamlanan laboratuvar sonuçları yorumlanıyordu,

birileri bunları okumuş, dışarı sızdırıyor, ancak konudan anlamıyor ve hayali geniş birilerinin kulaktan kulağa oyunu sürüyordu.

Ateş olmayan yerden duman çıkmaz, diyebilirsiniz. Size hak veriyorum. Gazetelerde “böcek ilacıyla öldürüldü” diye yer alan haberlerin bir nedeni vardı elbette. Kıl, kemik, karaciğer, incebağırsak, beyin, kas gibi doku örneklerinde gaz kromatografisi – kütle spektrometresi ile yapılan analizlerin çoğunda diklorodifenildikloroetilen (p,p'-DDE)¹¹³ bulunmuştu. Bazılarında, buna ek olarak hekzaklorobenzen¹¹⁴ (HCB) de vardı. Gerçi farklı yerlerden alınan toprak ile mezarın tabanından alınan çamur örneğinde de p,p'-DDE saptanmıştı ama, miktarı dokulardakinden çok daha azdı.

Kimya İhtisas Dairesi'nin Özal'ın otopsi materyalinde böcek ve haşere ilaçları araması doğaldı. Çünkü Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun 12 kişilik Tıbbi Uzmanlar Heyeti'nin 4 Haziran 2012 tarihli raporunda, Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde yapılan kan analizlerinde klinik durumuyla açıklanması zor olan anormalliklere dikkat çekilmekte ve ölüm nedeni olarak zehirlenme ihtimalinin göz ardı edilemeyeceğinin altı çizilmekteydi. Muhtemel zehirlerin ilk sırasına organofosfat yapısındaki böcek ve haşere ilaçları yerleştirilmişti.

Bu sonuçlar, ilk bakışta Özal'ın bir böcek öldürücüyle zehirlendiği ve Denetleme Kurulu Tıbbi Uzmanlar Heyeti'nin varsayımında haklı olduğu algısını uyandırır da, 1. İhtisas Kurulu, savcılığa gönderdiği raporundaki değerlendirmesiyle son noktayı koyacak ve dokularda bulunan p,p'-DDE düzeylerini, o tarihte Türkiye'de yaşamış her kişinin bedeninde çevre kirliliğine bağlı olarak bulunabilecek miktarlar şeklinde yorumlayacaktı. Kıscası zehir var, ama zehirlenme yoktu.

113. Diklorodifenildikloroetilen, organoklorürlü bir insektisit olan DDT'nin yıkım ürünüdür ve yağ dokusunda birikir.

114. Hekzaklorobenzen, bitkilerde hastalık yapan mantarlarla mücadelede kullanılan bir kimyasaldır.

Kadmiyum ve kafa karıştırıcı 79 nolu kemik

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun 12 kişilik Tıbbi Uzmanlar Heyeti, daha önce de belirttiğim gibi Özal'ın zehirlenme olasılığının ilk sırasına organofosfatlı pestisitleri yerleştirmişti. Buna ek olarak mezar açıldığı ve doku alınabildiği takdirde, kadmiyum gibi zehirli ağır metallerin kimyasal analizinin yapılmasının mümkün olabileceğini değerlendirdi.

Nitekim mezar açıldı ve kimsenin hayal bile etmediği biçimde, sabunlaşmış bir cenazeyle karşılaşıldı. Bırakın kıl ve kemikleri, karaciğer, incebağırsak, mesane, abdominal aort, safra kesesi, beyin, kas gibi doku örnekleri bile incelemeye uygundu.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin yaklaşık 70 sayfalık raporu, biri, teslim alınan kemiğe ait olmak üzere; kalanı, kurutulup, öğütüldükten sonra yüksek basınçta pellet haline getirilen toprak örneklerinin, dalga boyu dağılımlı X-ışını floresans analiz gereciyle yapılan analizlerin sonuçlarını içeriyordu.¹¹⁵

Vanadyumdan kroma, arsenikten zirkonyuma akla gelebilecek onlarca eser elementin düzeyinin belirlendiği yüzlerce analiz sonucundan biri, sadece biri, daha sonra fena halde baş ağrıtaçaktı, o da 79 numaralı kemik örneğine ait kadmiyum düzeyleriydi. Yani, Tıbbi Uzmanlar Heyeti'nin özellikle adını vererek incelemesini istediği zehirli metal kadmiyum.

Mezardan çok sayıda kemik çıktığı halde, her nedense Atom Enerjisi Kurumu, sadece 79 nolu kemikle ilgili sonuç bildiriyor-

115. Dalga boyu dağılımlı X-ışını floresans spektroskopisi çok çeşitli malzemelerin kimyasal analizleri amacıyla kullanılan bir yöntemdir. X-ışınına maruz kalan örnek yörüngelerinden elektron kaybederek iyonize olurlar. Elektron boşlukları üst yörüngede bulunan elektron tarafından doldurulduğunda yörüngeler arası enerji farklılığından dolayı her element karakteristik dalga boyuna sahip X-ışını yayar. Bu yöntemle malzemenin kimyasal bileşimi hakkında bilgi alınır. XRF cihazı ile katı ve sıvı malzemelerin kalitatif, yarı kantitatif ve standart numuneleri olması koşuluyla tam kantitatif analizleri yapılabilir. Katı örnekler doğrudan analiz edilebileceği gibi uygun parçacık boyutuna getirildikten sonra gerekli görülürse bağlayıcı maddeler kullanılarak preslenir veya eritiş ünitesinde akı halinde hazırlanabilirler. Örnek çeşitliliği sayesinde XRF'in uygulama alanları da çok geniş bir yelpazeye yayılmıştır.

du. Ya onlara incelenmek üzere sadece bu örnek teslim edilmişti, ya da sadece bu kemikte sonuç almışlardı, bunu bilmem mümkün değil. Ancak, bu kemikle ilgili sonuçların yer aldığı tablonun altında bir dipnot vardı ki, doğrusu hayret vericiydi: “Örnek, kurutulup 200 mesh boyutunda öğütüldükten sonra, 25 ton basınçla pellet haline getirilerek analiz edilmiştir. Öğütme işlemleri wolfram karbür öğütücüyle yapılmış ve itina ile temizlenmiş olmasına rağmen, örnekte bir miktar kontaminasyon söz konusudur.”

Kontaminasyon, yani laboratuvarcıların kastettiği kirlilik ve bulaşma varsa, neden ondan kurtulmaya çalışmadılar, neden deney tekrarlanmadı, neden yeni bir kemik örneği istenmedi? Çünkü, kadmiyum için buldukları değer, gramda 18,15 mikrogramdı ve bu sonucu daha sonra yorumlayanlar, kontaminasyon meselesini göz önünde tutarak, 79 nolu kemikteki kadmiyum düzeyini haklı olarak değerlendirmeye almayacaklardı.

Mezarın içini dolduran suyun üzerindeki yağ benzeri katmanı filtreyle ayırttıklarında stearik asidin yanı sıra kadmiyum karbonat bulmuşlardı. Suyun üzerinde yüzer durumda bulunan cesede ait gövdenin farklı yerlerinden yer yer kefen parçaları ve kıl içeren çamurla sıvalı doku örneklerinde de stearik asitle birlikte kadmiyum karbonat, kadmiyum sülfat, kadmiyum sülfür ve az miktarda kile rastladılar. Cesede ait kemikleri toz haline getirdiklerinde yine stearik asit dışında kalsiyum fluoroapatit ve kadmiyum flüorür bulundu. Ancak, cesetten alınan çamurla sıvalı kıl, kefen ve doku parçaları ile kemikteki kadmiyumun mezar içerisindeki toprak ve su ile mezar çevresindeki toprak yapısından kaynaklanmadığı ortaya çıktığında, kadmiyumun nereden geldiği bir soru işareti olarak kaldı.

Büyük bir olasılıkla “Turgut Özal’ın naaşı üzerinde yapılan incelemede dışarıdan verildiği kesin olan dört zehirli madde tespit edildi” haberinde yer alan kadmiyum konusu bu yüzden çıktı. İşin ilginç yanı tıpkı böcek öldürücülerde olduğu gibi, bir kez daha Tıbbi Uzmanlar Heyeti, hangi madde aransın dediye o aran-

muş, normalden fazla bulunmuş, ancak değerlendirildiğinde, ölüm neden olamayacağı sonucuna varılmıştı. Özetle, bir kez daha, zehir var ama zehirlenme yoktu.

Biri kesin, ikisi meçhul polonyum cinayetleri

Gelelim şu iki radyoaktif maddenin hikâyesine. Yani “uzun vadede radyoaktif maddelerle vücudun yorulduğu, sonra böcek ilacıyla ani ölümün sağlandığı düşünülüyor” şeklindeki komplo teorisinin çıkmasına neden olan, amerikyum ve polonyum bulundu haberine.

Sistematik toksikolojik analiz protokollerinde radyoaktif maddelerin aranmasına yer verilmez. Nitekim savcılığın talebi olmasaydı, Adli Tıp Kurumu’nun bu yönde bir araştırma girişiminin olacağını sanmıyorum.

Devlet Denetleme Kurulu’nun raporundan aylar önce, Malatya’daki Zirve Katliamı davasında ifade veren gizli tanık İlker Çınar, Turgut Özal’ın Türkiye Ulusal Stratejik Hareketler Dairesi tarafından polonyum 210 ve amerikyum 241 kullanılarak zehirlendiği iddiasında bulundu. Tıbbi Uzmanlar Heyeti, Özal’ın radyoaktif bir maddeyle zehirlenmiş olabileceği olasılığı üzerinde durmamış olmakla birlikte savcılık bu iddiayı göz ardı etmedi. Bunların da aranmasını talep etti.

Gerçekten polonyum 210, radyoaktif polonyumun bilinen 33 izotopundan biridir. Yarılanma süresi 138.4 gün olan bu madde çok zehirlidir ve İngiliz istihbarat servisleri MI6 ve MI5 için çalışan eski KGB ve FSB ajanı Rus muhalif Alexander Litvinenko’nun Kasım 2006’da, Londra’daki suikastında cinayet silahı olarak kullanılmıştır.¹¹⁶

116. MI6 (Military Intelligence, Section 6 – İngiliz Gizli Haberalma Servisi - Askeri İstihbarat Bölüm 6), MI5 (Military Intelligence, Section 5 - İngiliz iç istihbarat teşkilatı), FSB (Federal Security Service of the Russian Federation, Federal’naya sluzhba bezopasnosti Rossiyskoy Federatsii - Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Servisi), KGB (Komitet gosudarstvennoy bezopasnosti - Devlet Güvenlik Komitesi, SSCB’nin gizli servisi).

1 Kasım 2006 günü, beş yıl önce Londra'ya iltica etmiş olan 43 yaşındaki atletik yapılı, evvelce hiçbir sağlık sorunu bulunmayan yazar Litvinenko, aniden başlayan ciddi mide-bağırsak şikâyetleriyle Kuzey Londra Hastanesi'ne yatırıldı. Hastane çalışanları, onun geçmiş faaliyetlerinden haberdar değildi. Litvinenko'nun sağlığı hızla kötüledi, kan hücrelerinin hepsinde, alyuvarlar, akyuvarlar ve trombosit sayısında düşme gözleendi. Belirtiler, radyasyon etkisini ya da talyum zehirlenmesini düşündürdüğünden alınan idrar ve kan örneklerinde gama spektrometri ölçümleri yapıldı, ancak değerler normaldi. Doktorlar, zehirlenmeye yol açabilecek bir dizi egzotik zehir ve biyolojik maddenin peşine düşerken, hastanın durumu iyice kötüledi, yapılan tedavilere yanıt alınamayınca idrarı ileri analizler için Britanya Atom Silahları Kurumu (BAWE) laboratuvarına gönderildi. Burada, yüksek dozda alfa partikül emisyonuna rastlandı. Üzerinden fazla zaman geçmeden, 23 Kasım'da Litvinenko hayatını kaybetti. Litvinenko cinayet soruşturması, başka kurbanların da polonyum-210 radyasyonuna maruz kaldıklarını gösterdi. Litvinenko'nun ziyaret ettiği bir lokanta ile barda, ayrıca British Airways uçağının yanı sıra, Moskova'daki eski bir KGB ajanı ile Rus subayında da polonyum-210 bulundu.

Bu satırlar kaleme alındığında Filistin'in efsanevi lideri Yaser Arafat'ın da mezarı açılmış, dokularından örnekler alınarak Fransız, İsviçre ve Rus kriminal laboratuvarlarına paylaştırılmıştı. 27 Kasım 2012'de gerçekleştirilen bu işlemlerin sonucu henüz alınmadı. İncelemelerden sorumlu Lozan Üniversitesi Adli Tıp Merkezi sözcüsü Prof. Patrice Mangin, sonuçların Haziran ayından önce açıklanamayacağını bildirdi. Mezarın açılmasının ve 60'tan fazla örnek alınmasının nedeni, polonium 210 ile zehirlenme iddialarını araştırmak. Çünkü, rahatsızlanarak götürüldüğü Paris dışındaki Clamart'taki, Percy asker hastanesinde 11 Kasım 2004'te beyin kanamasından öldüğü söylenen Arafat'ın özel eşyalarını dokuz ay boyunca inceleyen Lozan Üniversitesi Radyasyon Fiziği

Enstitüsü, normalin çok üzerinde polonyum 210 bulunduğunu bildirmişti. Bu arada, Arafat'ın cenazesinde sadece polonyum 210 aramak için yedi ay çalışacaklarını belirten Fransız uzmanlara karşılık, Turgut Özal'ın 19 yıllık cenazesinde ne arayacağını dahi bilmediği halde ekibini iki ay çalışma süresiyle kısıtlayan Adli Tıp Kurumu başkanını kutlamak gerek.

Arafat'ın karısı Suha, tıpkı Semra Özal gibi ölen eşine otopsi yapılmasına izin vermemişti, ama daha sonra yine tıpkı Semra Özal gibi, "ölmedi, öldürüldü" iddiasını ortaya atan ve yıllarca sürdüren, eşyaları Lozan laboratuvarına inceleyen, sonunda mezarının açılmasını sağlayan, yine o oldu.

Atom Enerjisi Kurumu Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin Gama Spektrometri Laboratuvarı, kendisine Adli Tıp Kurumu'nca plastik kavanoz içerisinde teslim edilen üç adet toprak, iki adet su ve bir adet kemik örneğinde amerikyum, polonyum, stronsiyum gibi bazı elementlerin izotoplarını ölçtü, doğal seviye dışında bir radyoaktiviteye rastlamadı, ayrıca aynı örneklerin toplam alfa ve beta aktivitelerini de doğal düzeyde buldu. Bununla birlikte, polonyum 210 aktivitesinin 5-10 yıl arasında doğal seviyeye indiğini, bu yüzden elde edilen sonuçtan yola çıkarak, 10-15 ya da daha fazla yıl önce gerçekleşmiş bir ölüm sırasındaki polonyum 210 aktivitesi hakkında fikir edinilemeyeceğini bildirdi.

Hocaların polonyum savaşları

1. İhtisas Kurulu'nun 382 sayfalık 5 Aralık 2012 tarihli raporu, basında "Turgut Özal zehirden ölmedi" şeklinde yankı buldu. Farklı birimlerin bulgularının yanı sıra elde olan tüm belge, bilgi ve tutanakları inceleyen kurul, radyoaktif madde ile zehirlenme konusunda Atom Enerjisi Kurumu'nun yukarıda özetlediğim görüşüne katıldı ve morgda yapılan yüzey gama ölçümlerinin doğal düzeyde olmasına ek olarak amerikyum 241 aktivitesine rast-

lanmamasını, ayrıca polonyum 210 yarı ömrünün kısalığı yüzünden uzun süre önce gerçekleşmiş ölüm zamanlarındaki radyoaktif madde düzeyi hakkında fikir vermeyeceği sonucuna vardı.

Ayrıca polonyum 210 zehirlenmesi kaynaklı ölümlerde kusma, geçmeyen mide sancıları, aşırı kilo kaybı, saç dökülmesi ve kalp krizi bildirildiği, ancak 16 Nisan 1993 günü gece yarısına doğru, yani Özal'ın ölümünden bir gece önce kendisine köşkte rastlayan bir hekimin herhangi bir olağanüstü durumuna tanık olmadığına altını çizen Adli Tıp Kurumu, farklı birimlerin analiz bulgularını yorumlayarak söyleyeceğini söylemiş ve bir radyoaktif zehirlenmenin söz konusu olmadığı kanaatine varmıştı ama, bu bulguları görerek ya da görmeden, adını vererek ya da vermeden görüş açıklayan nükleer bilim uzmanları oldu. Hemen şunu belirtelim ki Adli Tıp'ın raporunu tatmin edici bulan yoktu. Kimi deneylerin yapıldığında, kimi yorumlanışında bir kusur buluyor, kimi 19 yıl sonra bulunan miktarın aslında yüksek olduğundan dem vuruyordu.

Kanımca en önemlilerinden biri Ankara Nükleer Bilimler Enstitüsü öğretim üyesi Prof. Haluk Yücel'den geldi:

Cumhurbaşkanı Turgut Özal yapay bir radyoizotop olan ve yüksek radyotoksikliği bilinen Po-210 verilerek zehirlendiyse; bu radyoizotop içinde eser miktarda da olsa Po-209 (yarı ömrü: 102 yıl) izotopu da tespit edilmiş olmalıydı. Şayet yapay polonyum verildiyse, "eser" miktarda da olsa Po-209 aynı zamanda ölçülmüş olmalı ve bu eser izotop Po-210'un verildiğine delil olacaktır. Po-209'un yarı ömrü 102 yıl olduğu için henüz yine de doku örneğinde tespiti mümkündür. Ancak naaştan alınan örnekler sıkı şekilde saklanmış, korunmuş ve hiçbir kontaminasyon sonradan yapılmamış olmalı. Po-210 radyoizotopunun yarılanma süresi 138 gün olduğu için yaklaşık 4 yıl (1383 gün) içinde tamamen bozunmuş olur. Hele ki 20 yıl geçtikten sonra, yapay Po-210 izotopu kesinlikle hiç gözlenmez, bitmiş olmalıdır.

Bir diğ er ilginç öneri, Ankara Üniversitesi Nükleer Bilimler Enstitüsü Müdürü Doç. Niyazi Meriç'e aitti:

Po-210'un yarı ömrü 138 gün olduğuna göre dışarıdan alınan bir Po-210 ortalama 3 yıl sonra ölçülemeyecek seviyeye iner. Doğ al ortamda yüksek dozda Po-210 bulunmaz. Doğ al ortamda bulunan Po- 210'un yanında tüm radyonüklitler çok az da olsa bulunur. Bu radyonüklitlere rastlamadan yalnızca ortamda polonyumun bozunma ürünü olan kurşun-206 var ise, bu Po-210 dışarıdan alınmış demektir. Aksi takdirde doğ al seriden geliyor demektir. Tek başına Po-210 var demek bilimsel bir yaklaşım değil. Alınan örneklerin ve toprak numunelerinin analizleri paylaşılmalıdır. Eğer Po-210 dışarıdan verilmiş se, 3 yıl sonra bu polonyumun aktivitesini ölçmek zordur. Turgut Özal'da bulunan 1,6 bq/kg doğ al sınırlardadır. 19 yıl toprak altında bulunduğ u düşünülürse Özal'daki polonyum radon gazından gelebildiğ i gibi, tek başına bile nüfuz etmiş olabilir. Toprağ ın aktivitesi ve analizi önemlidir. Hesaplamalar basit denklemlerle kolaydır. Ama bu aktivitede sonuçta 19 yıl önce çok az miktarda Po çıkar. O kadar Po şu anda canlı her insanda bile vardır. Bu hesapları, Po-210'un bozunma ürünü olan kurşun-206'yı aynı ortamda arayarak da test etmek mümkündür.

Adli Tıp Kurumu'nun savcılığ a gönderdiğ i rapor, hiçbir zaman toplumla paylaşılmadı, açıkça tartışılmadı, dolayısıyla polonyumla ilgili bu görüşler karşı karşıya gelmedi, bizler de kimin haklı kimin haksız olduğ unu öğrenemedik, muhtemelen hiçbir zaman öğrenemeyeceğ iz, çünkü adalet sistemimiz buna imkân tanımıyor.¹¹⁷

117. Ankara Cumhuriyet Savcısı Kemal Çetin, 2013 Mart'ında Özal'ın ölümüne ilişkin yürütölen soruşturma kapsamında Ergenekon davasının sanığ ı emekli Tuğgeneral Levent Ersöz'ün 'şüpheli' sıfatıyla ifadesini aldı. Ersöz hakkında, 56 sayfalık iddianamede eski TCK'nın 156. maddesinde belirtilen "Cumhurbaşkanına suikast" suçlamasıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası talep edildi. Özal'ın zehirlenerek öldürüldüğ üne ilişkin tıbbi delil bulunamadığ ını belirtilen iddianamede, suikast iddiasına dayanak olarak ise Zirve Davası tanığ ı İlker Çınar ve gizli tanık Selçuk'un ifadeleri gösterildi. Ersöz'ün ifadesine ulaşan *Vatan*

Turgut Özal'ın kabrini uluslararası bir heyet açsın diye ısrar etmemin nedeni buydu. Hangi deneylerin, hangi yöntemlerle yapılacağına uluslararası bir heyet karar versin diye ısrar etmemin nedeni buydu. İşte gördünüz. Raporun sadece bir bölümünden, üstelik gayri resmi yollarla haberdar olan birkaç bilim insanımızın bile aklına değişik fikirler, çözümler gelebiliyor. Konuyu geniş çerçevede ve uluslararası platformda tartışabilmiş olsaydık, "sonuçlar iki ayda çıkar" gibisinden kendi kendimizi sınırlamasaydık, karşımıza çıkan bu büyük şanstın kim bilir nasıl yararlanabilecektik.

NTV'nin canlı yayınında duyduklarımız

Adli Tıp Kurumu raporunun Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmesinden bir gece önce yaşananlara dikkatinizi çekmek isterim.

11 Aralık 12'sine bağlayan gecenin ileri saatlerinde NTV televizyonu, Adli Tıp Kurumu'nun Özal raporunu tamamlandığını ve ertesi sabah savcılığa gönderileceğini duyurdu. Haber kanalları canlı yayınlarda bu son dakika gelişmesini flaş haber olarak ekrana getirdiler. NTV muhabiri Erdoğan Durna canlı yayında Adli Tıp Kurumu Başkanı'yla görüşüğünü açıkladı. Bu görüşme yayına şöyle yansdı:

(Erdoğan Durna): "Biraz önce Adli Tıp Kurumu Başkanı'yla görüştüm. Kendisi zehirlenmediği yönünde bir haber çıktığını, bunun gerçeği yansıtmadığını, çok farklı şeyler olduğunu, Turgut Özal'ın vücudunda zehire rastlanmadığını ancak raporu hazırlayan Adli Tıp Uzmanlarının Turgut Özal'ın vücudunda bulunan zehrin ölüme neden olup olmadığı yönünde ortak bir kanaatin oluşmadığını, buna ilişkin açıklamayı Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nın yapacağını söyledi. Yani Turgut Özal'ın vücudunda zehir var, ancak ölüme neden olup olmadığına ilişkin ortak bir kanaat yok."

gazetesine göre Ersöz, Turgut Özal'ın öldüğü tarihte Şırnak'ta görevli olduğunu belirtti.

NTV muhabiri canlı yayında kelimesi kelimesine böyle diyor-du. Uzmanların uzlaşmadığı ve ortak kanaatin olmadığı şeklin-de çıkan haberler ortalığı karıştırdı. Yoksa rapor, oybirliği değil, oyçokluğu ile mi çıkmıştı? Yoksa, “Özal zehirlenmedi” sonucuna muhalefet eden mi vardı? O uzman kimdi? Neden muhalefet et-mişti? Soruların ardı arkası kesilmiyordu.

Sabah rapor savcılığa gönderilmeden kurumdan bir açıklama geldi. Açıklamada “Adli Tıp Kurumu Başkanı yazılı ya da sözlü bir açıklama yapmamıştır” denildi.

O hafta sonu CNN Türk’teki “Suç ve Delil” adlı tartışma prog-ramımda Erdoğan Durna’yı konuk etmek istedim, ancak yöneti-mi buna izin vermedi.

Kesin ölüm sebebini tespit edemedik

Ölümle ilgili işler ile diğer kurulların görevlerine girmeyen iş-ler hakkında bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmekle görevlen-dirilmiş olan Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulu’nun hangi uzman-lık alanlarına mensup kişilerden oluşacağı 2659 sayılı yasayla be-lirlenmiştir. Bu kurul, bir başkan ve adli tıp uzmanı iki üye ile bi-rer tıbbi patoloji, iç hastalıkları, kardiyoloji, genel cerrahi, beyin ve sinir cerrahisi, anesteziyoloji ve reanimasyon, kadın hastalık-ları ve doğum ile çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanından oluşur.

Turgut Özal’ın ölüm nedeniyle ilgili olarak 5 Aralık 2012 ta-rihli Adli Tıp Kurumu 1. İhtisas Kurulu’nun 382 sayfalık raporu-nun 373. sayfasında raporu hazırlayan uzmanların imzaları bulu-nuyor. Bunlar, Başkan Adli Tıp Uzmanı Doç. Dr. İbrahim Üzün, Üye Adli Tıp Uzmanı Dr. Hüseyin Sarı, Üye Adli Tıp Uzmanı Dr. Mehmet Akın, Üye Tıbbi Patoloji Uzmanı Prof. Dr. Canser Çaka-lır, Üye İç Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Süheyla Güven Apaydın, Üye Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı Prof. Dr. Murat Elekli, Üye Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Prof. Dr. Rıza Madazlı, Üye Anestezi ve Reanimasyon Uzmanı Prof. Dr. Hüseyin Öz, Üye

Farmakoloji Uzmanı Doç. Dr. Rezzan Gülhan, Kardiyoloji Uzmanı Doç. Dr. Osman Karakaya.

Yasanın öngördüğü genel cerrahi uzmanı ile beyin ve sinir cerrahisi uzmanının kurulda yer almadığı dikkatinizi çekmiş olmalı. Buna karşılık Doç. Dr. Rezzan Gülhan, 5. Adli Tıp Kurumu İhtisas Kurulu üyesi, Doç. Dr. Osman Karakaya ise 3. İhtisas Kurulu raportörü olarak görev yapıyor. Bu uzmanlar, Adli Tıp Kurumu kanununun belli bir maddesi uyarınca kurula bilirkişi olarak davet edilmişler.

Raporda imzaları bulunmamakla birlikte, İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Buket Alpertunga, İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Prof. Dr. Naciye Talınlı ve Doç. Dr. Mustafa Özcan'ın p,p'-DDE ve HCB adlı pestisitler ile kadmiyum düzeylerine ilişkin görüşlerine katılan ve ne böcek öldürücü ne de kadmiyumdan zehirlendiği sonucuna varan, ayrıca herhangi bir ağır metal ya da radyoaktif madde ile zehirlenmesinin de söz konusu olmadığını düşünen 1. İhtisas Kurulu sonuçta: "ani kardiyak ölümün hiçbir zaman dışlanamayacağı, tıbbi antededanı (geçmişi) ve ölüm olayının meydana gelişi ile ilgili anlatımlar öncelikle ani kardiyak bir ölümü düşündürmekte ise de; ölüm sonrası otopsi işlemi uygulanmamış, iç organlarda ve vücut sıvılarında gerekli makroskopik ve mikroskopik, mikrobiyolojik, serolojik, toksikolojik incelemeler yapılmamış olduğundan; mevcut bilgi ve bulgularla Türkiye Cumhuriyeti'nin 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kesin ölüm sebebinin tespit edilemediği oybirliği ile mütalaa olunur" demiştir.

Telaşın nedenini anlamıyorum

Ben bir biyokimya uzmanıyım, laboratuvarcıyım. Canlıların kan, idrar gibi örnekleriyle, üstelik tam otomasyonla çalışırken bile analizin biteceği saatle ilgili kesin bilgi verilmez. Kimi zaman deneyler tekrarlanır. Kimi zaman hastadan yeniden örnek alınır,

yeniden başka yöntemle çalışılır. Hasta hayatını kurtarma hedefli acil durumlar dışında zamana karşı bir yarışa girmek çalışanlar üzerinde oluşturacağı baskı yüzünden de doğru değildir. Ben, aynı zamanda bir kriminalistim. Olay yerinden toplanan delilleri, yakalanan uyuşturucu maddeleri, otopsi materyalinde zehirlerin varlığını da araştırdım, kan lekelerinden DNA profili elde edilen birimleri de yönettim. Hepsinde her analizin ne kadar sürede tamamlanacağını bilirsiniz. Ama evdeki hesap her zaman çarşıya uymaz.

Üstelik her gün feth-i kabir materyali ile çalışılmaz, dahası suikasta kurban gitmiş olma ihtimali bulunan cumhurbaşkanının mezarını açıp, sabunlaşmış cesedi ile karşılaşılmaz ve samanlıkta iğne ararmışçasına binlerce olasılık arasından neyle, nasıl öldürülmüş olabileceği gibi akılları zorlayan bir işin sorumluluğu sırtınıza yüklenmez.

Böyle bir sorumluluk, ölümden de ağırdır ve böyle bir sorumluluk altına girildiğinde, raporu iki ayda vereceğiz denemez. Şimdi neden bunun doğru olmadığını bir iki örnekle açıklayayım:

1. İhtisas Kurulu'nun 10 uzman tarafından imzalanan 4416-C karar sayılı rapor tarihi 5 Aralık 2012. Daha önce de belirttiğim gibi, kurul, kendisinde toplanan farklı rapor ve bilirkişi görüşlerini değerlendirerek bir sonuca varmakla görevli. Değerlendirdiği raporlardan biri Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Ulusal Metroloji Enstitüsü'ne ait. Tarihi, 4 Aralık 2012. Rapor, kendilerine 29 Kasım 2012 tarihinde teslim edilen kemik numunesinde molibden, kadmiyum, civa, talyum, kurşun, vanadyum, selenyum miktar tayini sonuçlarını içeriyor. Raporda bir cümle var: "Numune miktarının ve analiz süresinin kısıtlı olması nedeniyle metodun geçerli kılınması (metot validasyonu) parametrelerinden yalnızca tekrarlanabilirlik parametresi değerlendirilmiştir." 1. İhtisas kurulu bir gün içerisinde TÜBİTAK raporunun sonuçlarını nasıl değerlendirdi? TÜBİTAK'ın analiz süresi neden kısıtlandı?

İhtisas Kurulları, farklı kuruluşlardan uzmanlar görevlendirerek görüşlerine başvurabilir. Adli Tıp Kurumu Kanunu buna olanak tanır ve böylesi görevlendirmeler çok önemli ve yararlıdır. Bu cümleden olarak, 1. İhtisas Kurulu da 21 Aralık 2012 tarihinde (sehven 21.12.2012 yazmış olmalılar, çünkü rapor bu tarihten çok önce çıktı) 4416 sayılı karar ile İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı Başkanı Buket Alpertunga, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü Organik Kimya Öğretim Üyesi Prof. Dr. E. Naciye Tahnalı, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü Analitik Kimya Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mustafa Özcan'ı görevlendirmiştir. Bu öğretim üyeleri otopside elde edilen örneklerde yapılan analizlere ait DDE ve kadmiyum bulgularını değerlendirmiş ve sonuçlarını 5 Aralık 2012 tarihli raporlarıyla kurula sunmuştur.¹¹⁸ 1. İhtisas Kurulunun raporu da aynı tarihi taşıyor. İlk akla gelen, kurulun kendisine gelen raporu tartışmadan kabul ettiğidir.

Raporun altında başkanın imzası neden yok?

13 Aralık 2012 günü gazeteler Adli Tıp Kurumu Başkanı Haluk İnce'nin, "Kurumun bu konuda çok güzel çalışma yaptığına inanıyorum. Çıkan haberler konusunda da söyleyecek bir şeyim yok ama haberleri önünüze aldığınız zaman bir de raporu aldığınız zaman yapılan şeylerin ne olduğunu siz daha iyi değerlendirirsiniz. Rapor oybirliğiyle çıktı, muhalefet şerhi yok raporda" dediğini yazdılar.

"Kuruma yönelik eleştiriler var, ne diyorsunuz?" sorusuna da İnce, "Kurumun bu konuda çok güzel çalışma yaptığına inanıyorum. 2 Ekim'den bu zamana kadar olan süreç hakikaten çok gü-

118. Sonuçların değerlendirmesinde bazı kaynaklara da atıfta bulunuluyor. Ancak organoklorürlü pestisitlerin dağılımı için "adipose tissue" yani yağ dokusundaki dağılım gözönünde tutulmuş. Halbuki karşılaşılan durumda yağ dokusu bulunmuyor. On dokuz yıllık "adipocere"leşmiş başka bir deyişle sabunlaşmış bir bedenle karşı karşıyayız.

zel yürüdü. Çıkan haberler konusunda da söyleyecek bir şeyim yok ama haberleri önünüze aldığınız zaman bir de raporu aldığınız zaman yapılan şeylerin ne olduğunu siz daha iyi değerlendirirsiniz” diye konuştu.

“Sizin değerlendirmeniz ne?” sorusuna İnce, “Ben 2 Ekim’de bir açıklama yaptım. Onun hâlâ arkasındayım. Aynı noktadayım. Söz verdiğimiz gibi, sekiz günlük bir gecikme oldu, onun da geçerli sebebi var, kurulun bir isteğiydi. Gecikme ondan, iki ayda bitirdik raporu” dedi.

“Kurul üyeleri arasında raporun altına imza atıp atmadığı tartışması yaşandığı iddialarına ne diyorsunuz?” sorusuna da İnce, “Oybirliği ile çıktı, rapor oybirliğiyle çıktı, muhalefet şerhi yok raporda” dedi.

“Siz raporun sonunda vicdanen ne hissettiniz?” sorusuna da İnce, “Ben o kurumun idare anlamda başkanıyım. Kurul çalışmalarına katılmıyorum, kurul çalışmalarında yorum yapmıyorum. Onların kararlarına müdahale etmiyorum” dedi.

Haklıdır. Elbette Adli Tıp Kurumu Başkanı, kurul çalışmalarına katılmaz, kurul çalışmalarında yorum yapmaz.

Ancak bu noktada birkaç konuya açıklık getirelim. 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu’na göre hem kurumun başkanı, hem de beş yardımcısından en az ikisi adli tıp uzmanı olmak zorundadır. Bu ülkede başbakan, hatta cumhurbaşkanı olmak için bile meslek zikredilmezken, adli tıp uzmanı değilseniz Adli Tıp Kurumu Başkanı olamazsınız. Çünkü Adli Tıp Kurumu Kanunu’nun 11. maddesine göre, Başkan, Kurumun idari işlerinin yanı sıra Adli Tıpla ilgili bilimsel ve hukuki işlemlerinden sorumlu olduğu gibi Adli Tıp Kurumunu temsil etmek, Adli Tıp Genel Kurulu ve Başkanlar Kuruluna başkanlık etmek, Başkanlar Kurulunun kararlarını uygulamak, kurumun verimli ve düzenli çalışmalarını sağlamak ve bu yolda uygun göreceği tedbirleri almakla yükümlüdür. Özetle yasa koyucu başkanı, adli tıp uzmanı bir hekim olmanın ötesinde, bu sorumlulukları taşıyacak bir lider olarak tanımlamıştır.

Turgut Özal raporu, Adli Tıp Kurumu'nun 100 yıllık tarihinde çıkmış en önemli rapordur. Çünkü daha önce bir cumhurbaşkanının suikast iddiasıyla mezarı açılmamış, ölüm nedenini belirlemek amacıyla otopsisı yapılmamıştı. Toplum, bu raporun arkasında kurum başkanının durmasını bekler. Üstelik o başkan, mezarın açıldığı günden başlayarak defalarca çalışmaların ne kadar titiz yapıldığından dem vurmuş, ekibiyle gurur duyduğunu, sabahlara kadar çalışıldığını, her deneyin farklı gereçlerle tekrarlanarak teyit edildiğini söylemiştir. *Akşam* gazetesinden Ercan Öztürk'e "İnceleme yapılırken de sonuçlar çıkarken de bunları işinin ehli olan arkadaşlarla değerlendireceğiz. Bu değerlendirme sonunda görüş bildireceğiz. Ben de görüş bildireceğim." demiştir. Ve ne yazık ki rapor, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na Başkan Vekili Uzman Dr. Yüksel Aydın Yazıcı imzasıyla gönderildi. Böyle si önemli bir raporun, mezarın açılma kararının alındığı ilk günden itibaren süreci yöneten Kurum Başkanı Doç. Dr. Haluk İnce tarafından ita amiri olarak neden imzalanmadığının mutlaka bir açıklaması olmalı.

Özal'ın kılları ve saçları neden incelenmedi?

Özal ailesinin elinde, merhum cumhurbaşkanının Dr. Cengiz Arslan tarafından, günün birinde toksikolojik analiz için kullanılabilir düşüncesiyle alınan saç tellerinin bulunduğunu biliyorduk. Yıllar boyunca bu saç telleri gündeme geldi, nedeni bilinmez, aile incelemek üzere herhangi bir girişimde bulunmadı.

Halbuki saç ve kıllar, toksikolojik analiz açısından çok değerli materyallerdir. 1960 ve 70'li yıllarda saç, arsenik, kurşun ya da cıva gibi zehirli ağır metalleri aramak için kullanılır ve bu amaçla atomik absorpsiyon spektrofotometresinden yararlanılırdı. O tarihlerde duyarlılık bu zehirler için nanogram düzeyine kadar inmişti ama, uygun analitik yöntemler bulunmadığından saç henüz, ilaçların ve diğer organik bileşiklerin aranmasında kullanılamıyordu.

Turgut Özal'ın öldüğü yıllarda işin çehresi artık çok değişmişti. O kadar ki, 1991 yılında Caetmell, Peru'da bulunan bin yıl öncesine ait mumyaların saçlarında kokain yıkım ürünlerini bulabilmiş,¹¹⁹ 1994'te Ulm Adli Tıp Enstitüsü'nden ünlü toksikolog Dr. Svetla Balabanova, Mısır mumyalarının saçlarında nikotin saptamıştı.¹²⁰ Yine 1994'te bu kez antropolog Sandford, 1500 yıllık Sudan mezarlarından çıkartılan cesetlerin saçlarında bakır, demir, magnezyum, kalsiyum, mangan, stronsiyum düzeylerinin belirtimini yapabilmişti.¹²¹ 1995'te kurulan Saç Analiz Derneği, yayınladığı yönergelerle dünyanın dört bir yanındaki toksikologlara, inceleme materyali olarak kan, idrar ve doku yerine, tek kullanımlık dozların dahi bulunabilmesi nedeniyle saç ve kılların çalışılmasını önermekteydi.¹²²

Saç ve vücut kıllarında müstahzar ilaçların yanı sıra, yasal ve yasadışı her türlü doğal ve yapay uyutucu – uyuşturucu ve uyarıcı madde aranmasıyla ilgili bilimsel yayınların sayısı saymakla bitmez. Hele 2000'li yılların başından itibaren daha önce yaşanan bir dizi analitik sorun da çözüldüğü gibi, standardizasyon da sağlandı ve gelişen gaz kromatografisi, likit kromatografisi ve bunlara kenetli kütle spektroskopisi teknikleriyle duyarlılık alt sınırı miligramda pikogram gibi bir düzeye indi. Saç bulunmadığı takdirde, pubik kıllar dahil olmak üzere vücut kıllarının hepsi alternatif matriks olarak kullanılabilir.^{123, 124}

119. LW. Cartmell, A. Aufderhide, C. Weems, Cocaine metabolites in pre-Columbian mummy hair. J. Okla. State Med. Assoc. 84 (1991) 11-12.

120. S. Balabanova, M. Teschler-Nicola, E. Strouhal, Evidence of nicotine in scalp hair of naturally mummified bodies from the Christian Sayala (Egyptian-Nubian), *Anthropol Anz.* 52 (1994) 167-73.

121. M.K. Sandford, G.E. Kissling, Multivariate analyses of elemental hair concentrations from a medieval Nubian population. *Am J Phys Anthropol.* 95(1994) 41-52.

122. G.A.A.Cooper, R.Kronstrand, P. Kintz, Society of Hair Testing guidelines for drug testing in hair, *Forensic Sci. Int.* 218 (2012) 20-24.

123. A. Pianta, B. Liniger, M.R. Baumgartner, Ethyl Glucuronide in Scalp and Non-head Hair: An Intra-individual Comparison. *Alcohol Alcohol.* 2013 Feb 26. [Epub ahead of print]

124. J.M. Gaulier, J. Maublanc, F. Lamballais, S. Bargel, G. Lachâtre, LSD in pubic hair in a fatality. *Forensic Sci Int.* 218(2012) 25-7.

Ailenin elindeki Turgut Özal'a ait saçlar başlangıçta incelenememiş olsa da, Devlet Denetleme Kurulu'nun raporunda bunların önemi üzerinde duruldu. Muhtemelen 2013 Şubat başında nihayet soruşturmayı yürüten Ankara C. Başsavcılığına teslim edilmelerinde de kurul raporunun etkisi oldu. Sonuçlar hakkında henüz bir fikrimiz bulunmuyor. Ancak başka bir noktaya dikkatinizi çekmek isterim. Aslına bakarsanız, mezardan çıkan sabunlaşmış cenaze üzerinde de çok miktarda kıl vardı ve ne yazık ki kimyasal analizlerde bu kıllardan herhangi bir sonuç alınamadı.

Kıllarda digoksin aranabilirdi

Turgut Özal'la ilgili tıbbi kayıtlarda ve ifadelerde digoksin¹²⁵ kullanıldığına dair bir bilgi yer almamasına rağmen öldüğü tarihte Hacettepe Üniversitesi Hastanesi Klinik Patoloji Laboratuvarı şefi Dr. Cumhuri Özkuyumcu, kendisine digoksin düzeyi ölçülmesi için gönderilen kan örneğinin hemolizli olduğunu bu nedenle sonuç alınmadığını aktarmış, buna rağmen ölçümün yapıldığını ancak değer çok yüksek olduğundan gereç tarafından okunmadığını ve bunu not ettiğini bildirmişti. Gerçi digoksin ölçümüne ilişkin bu mesele hasta dosyasında kayıtlı değildi ama, pek çok kişi tarafından biliniyordu. Hatta, Ahmet Özal bu kanın peşine düşmüş ancak bir elektrik kesintisi sonrasında buzdolapların temizlendiği, kanın atıldığı gibi bir cevapla da karşılaşmıştı. Buna yıl sonra laboratuvardaki kanın atılmadan saklanması beklemiyorum elbette, ama aradan on dokuz yıl geçmiş olsa bile kıllarda digoksin aranabileceğini biliyorum.¹²⁶

Yeri gelmişken yinelemekte fayda var. İster adli tıp, ister toksikolog, ister biyolog hangi daldan gelirse gelsin bir adli bilimci

125. Digoksin, Digitalis lanata (yüksükotu) bitkisinden saflaştırılan bir kalp glikozididir ve değişik kalp hastalıklarının tedavisinde yaygın biçimde kullanılır.

126. M. Deveaux, E. Révuelta, E. Mornay, V. Hédouin, D. Gosset, Immunoassay of digoxin in hair. Forensic Sci Int. 17(1997) 219-23.

her gün sabunlaşmış bir cesetle karşılaşmaz, her gün 19 yıl önce ölmüş ve suikasta kurban gittiği iddia edilen bir cumhurbaşkanının sabunlaşmış cesedini inceleme sorumluluğunu taşımaz. İşte bu nedenle mutlaka uluslararası bir heyete danışmak gerekirdi. Örneğin şimdi saç ve kılları konuşuyoruz. Aramızda Marc Deveau, Pascal Kintz, Patrice Mangin, Manfred Möller, Hans Sachs gibi bu alanın ustalarını tanıyan, hatta tanımaktan öte dost olan birçok kişi var. Mezardan çıkartılan örnekler çalışılırken, sonuçlar değerlendirilirken neden onların görüşleri alınmadı? Aynı soruyu diğer tüm analizler için sormak mümkün.

Yoksa katil atenolol mü?

Kimya İhtisas Dairesi, sıvı kromatografisi-kütle spektrometrisi gibi ileri yöntemler kullanarak yaptığı analizler sonucunda Özal'ın sabunlaşmış bedeninin göğsünün üst kısmında, karaciğerinde, safrakesesi, kas, incebağırsak, mesane ve kemik iliğinde atropin ve atenolol adlı kimyasalları buldu.

Özal'a Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde yapılan müdahaleye ilişkin hasta dosyası incelendiğinde kalp ritmini döndürebilmek amacıyla atropin, lidokain, bikarbonat, kalsiyum, deksametazon (dekort) ve dopamin verildiği kayıtlıdır. Resusitasyon, yani yeniden canlandırma işlemleri sırasında bu gibi ilaçların verilmesi doğaldır. Texas, San Antonio Bexar County Adli Tabipliğinden Kimberley Molina ve ekibi, ölümden önce atropin verilen yüz olgunun seksen dokuzunda atropin saptayabildiğini ve damar içi yolla verilen atropinin ölüm sonrası tüm bedene difüzyonla dağıldığını bildirmiştir.¹²⁷ Bu yüzden, Özal'ın otopsi materyalinde atropin bulunmasını doğal karşılamak gerekir. İlginç olan, atropinin ölümden 19 yıl sonra hâlâ dayanıklılığını sürdürmesidir ki, bu yüzden bulguların mutlaka yayınlanarak dünyayla paylaşılma-

127. Molina, D. Kimberley, Neerman, Michael F. Wilk, Sarah A., Postmortem atropine concentrations in resuscitation cases, *Am J Forensic Med Pathol*, 33 (2012) 227-230.

sı gerekir. Muhtemelen adiposer oluşumu, atropinin dayanıklılığına da katkıda bulunmuş olsa gerekir.¹²⁸

Gelelim atenolol adlı kimyasal maddeye. Atenolol (tenormin) beta bloker adı verilen ilaç grubuna dahildir ve yüksek tansiyonun tedavisi için kullanılır. Dr. Cengiz Aslan, Turgut Özal'ın son dönemde stres ve tansiyon durumuna göre en az 25 en çok 50 mg olmak üzere devamlı olarak atenolol kullandığını belirttiği gibi, 5 Şubat 1993 tarihinde Texas Medical Center The Methodist Hastanesi'nde yapılan kontrollerinde de kullandığı ilaçlar arasında günde iki kez 25 miligram tenormin olduğu kayıtlıdır. Devlet Denetleme Kurulu Tıbbi Uzmanlar Heyeti, 1993 yılı Ocak ve Şubat aylarında "Köşk üst kat" kullanımı için alınan üç kutu isordil (isosorbit dinitrat) ilacına dikkat çekerek, her ne kadar isordilin kim tarafından kullanıldığı aydınlatılamamış olsa da, Özal'ın atenolol ile birlikte isordil almış olması durumunda tansiyonunun beklenenden fazla düşmüş olabileceğine dikkat çekmiştir.

Özal'ın vefat ettiği gün isordil kullanıp kullanmadığını bilmiyoruz ama atenolol kullandığı muhakkak. Üstelik ciddi miktarda kullandığı, daha doğrusu yuttuğu muhakkak. Yoksa, yarılma süresi altı yedi saat olan, idrarla atılan bu ilacı Kimya İhtisas Dairesi incelediği kemik iliğinden incebağırsağa, safra kesesinden karaciğere el attığı her iç organda bulamazdı. Önemli olan ne kadar yuttuğu. Ancak raporda incelenen her bir örnekteki belirlenen miktar kaydedilmediğinden, alınan doz hakkında herhangi bir yorum yapmak mümkün değil.

Adli Tıp Kurumu'nun savcılığa gönderdiği raporda, kadmi-

128. 17 Nisan 1993 günü anatomi uzmanı tabip yüzbaşı Mustafa Sarsılmaz Gülhane Askeri Tıp Akademisinde nöbetçi amiriydi. Yani, GATA komutanı Ömer Şarlak Paşa'yı temsilen nöbet tutuyordu. Gece saat 22:30'a doğru Turgut Özal'ın naaşını GATA'ya getirdiler. Görevli imamlardan Ahmet ve İbrahim Hoca tarafından yıkandı, morga kaldırıldı. Şimdilerde Şifa Üniversitesi Rektör Yardımcısı olan Prof. Dr. Mustafa Sarsılmaz 7 Ekim 2012 gecesi CNN Türk'teki "Suç ve Delil" adlı programına konuk oldu ve GATA'da vücut boşluklarına formaldehit enjekte edilerek uygulanan kısmi ilaçlamayı anlattı. Usulüne uygun olarak yapılan gerçek bir tahnit (embalming) cenazeyi çürümeye karşı 40-50 yıl koruyabilir. Ancak Turgut Özal'a yapılan işlemler, 19 Nisan 1993 günü katafalka kaldırılacağı için cesedi çok kısa süreliğine koruma amacı taşıyordu. Atatürk, Eva Peron, Lenin, Mao, Stalin, Prenses Diana tahnitlenen ünlüler.

yumdan polonyuma, amerikyumdan p,p'-DDE'ye kuşku çeken konular gayet ayrıntılı biçimde tartışılıp, zehirlenme kaygıları çok sayıda yerli ve yabancı bilimsel kaynak verilerek bertaraf edilmeye çalışıldığı halde, 19 yıl sonra açılan mezardan çıkan yumuşak dokulardaki ilaç kalıntılarını dahi bulabilecek mucizeler yaratmış toksikolojik analizlere neden hiç değinilmedi?

Acaba, merhum cumhurbaşkanımız o nisan günü çok fazla miktarda atenolol yutmuş, tansiyonu ve nabızı düşerek kardiyogenik şoka girmiş olamaz mı?¹²⁹ Atenolol doz aşımının düzensiz kalp atışları, nefes darlığı, baş dönmesi, güçsüzlük, halsizlik, bayılmadan başlayan belirtileri, kalp damar sistemi üzerindeki etkisi ve ölüme yol açma mekânizması burada tartışılmayacak kadar bilimsel bir konu olmakla birlikte, merak edenler için bazı kaynaklara dipnotlarda yer verdim.^{130,131, 132, 133,134}

Elbette akla ister istemez başka şeyler de geliyor. Mesela, bir kaşık ılık suda bir tablet atenololün kolayca çözündüğü, ancak tadının acı olduğu göz önüne alındığında bu ilaç, acılığını örtecek bir sıvıda çözülerek ya da toz halinde katı yiyeceğe katılarak kendisine verilmiş olamaz mı?

Kimi zaman ölüme yol açan gerçekler, başlangıçta hiç akla gelmeyecek kadar basittir.

129. Babam, Prof. Dr. Şemsi Gök, adli tıp uzmanıydı, aynı zamanda konu komşu, yakın uzak pek çok kişinin sağlık sorunlarını ilk paylaştığı, akıl danıştığı iyi bir hekimdi. Çok yorgun olduğunda rahat uyuyabilmek amacıyla yarım tablet alprazolam almayı âdet edinmişti. Bir gece ilacı aldığını unutarak ikinci bir yarım tablet daha yutmuş. Onu bir daha uyandıramadık. İnsan hayatı pamuk ipliğine bağlıdır.

130. Love, J.N. ve Elshami, J. Cardiovascular depression resulting from atenolol intoxication, *Eur J Emerg Med.* (2002:9) 111-114.

131. Freestone, S., Thomas, H.M., Bhamra, R.K. ve Dyson, E.H. Severe atenolol poisoning: Treatment with prenalterol. *Hum. Toxicol.*, (1986:5) 343-5.

132. Stinson, J., Walsh, M. ve Feely, J. Ventricular asystole and overdose with atenolol. *BMJ* (1992:305) 693.

133. Huang, S.-H. S., Tirona, R. G., Ross, C. ve Suri, R. S. (2013), Case report: Atenolol overdose successfully treated with hemodialysis. *Hemodialysis International* (2013) first published online DOI:10.1111/hdi.12020.

134. DeLima LG, Kharasch ED ve Butler S. Successful pharmacologic treatment of massive atenolol overdose: Sequential hemodynamics and plasma atenolol concentrations. *Anesthesiology.* (1995:83) 204-207.

Polisiye meraklıları için “Kanıt”

Etiam capillus unus habet umbram – Tek bir saç telinin bile gölgesi vardır.

Publilius Syrus (M.Ö. yaklaşık 100)

Hem eğlendiren, hem de bilgilendiren bir formatta Kanal D televizyonunda 100 bölüm yayınlanan “Kanıt” dizisini, alışlagelmiş yerli, yabancı polisiyelerden ayıran en temel özelliği, bölüm içlerinde verdiğim adli bilimlere ilişkin güncel bilgilerdi. Alt alta getirildiklerinde yaklaşık 200 A4 sayfalık bir belge oluşturan ve kriminalistiğin hemen her dalına ayrıca bir yandan suç önlemeye, diğer yandan suçla mücadele tekniklerine değinen bu kısa bilgi kümeleri hukuk fakültesi ve polis akademisi öğrencilerine, ayrıca biyoloji, genetik, kimya hatta psikoloji bölümlerinde eğitim görenlere ilginç geldiği gibi, toplumun her kesiminden her yaştan izleyici tarafından da merakla takip edildi, not edildi, çoğaltıldı, tekrar tekrar okundu, sosyal medyada yankı buldu, imza günlerimde, konferanslarımda soruldu. Böylesi bir formatı ilk düşünen ve bana uygulatan olması açısından değerli yapımcı ve yönetmen Abdullah Oğuz’a teşekkür ederim.

İleriki sayfalarda, “Kanıt”ın değişik bölümlerde yer alan bu bilgi kırıntılarından, üzerinde en çok soru sorulanları ayıklayarak, birkaç bölümde aynı konuyla karşılaşılırsa, birleştirerek ve olabildiğince belli başlıklar altında toplayarak yer verdim. Her bir başlık, aslında üzerinde sayfalarca yazı yazılacak kadar geniş konulardır. Ancak dizinin akışını kesmesinden kaygılandığım bu araya girişlerde “telgraf çekercesine” kısa konuşmaya çalıştığım-dan cevaplar da doğal olarak kısa ve yüzeysel.

Tüm zamanların en sık sorulanları

Düştü mü, atladı mı, itildi mi?

Yüksekten düşmeye bağlı ölümlere sık rastlanır. Düşülen yer ne kadar yüksekse, ölüm ihtimali o kadar artar. Ayağı üzerine düşen bir kişinin, kafası üzerine düşen bir kişiden, yumuşak toprağa düşenin sert betona düşenden daha şanslı olacağı açıktır. Ülkemizde inşaattan düşen, yüksekten atlayarak intihar eden ya da damdan düşenlerin sayısı çoktur. İtilen ya da atılanlarla ilgili sağlıklı bir istatistik veri bulunmamaktadır. Cepte, yakın çevrede bir intihar notunun bulunması, elbette intihar olasılığını yükseltir ama, bununla yetinmek söz konusu olamaz. Önce, ölenin nasıl bulunduğu ve nereden düştüğü, ardından son 24 saatte neler yaşadığı öğrenilir.

“Bir kişi yüksekten düştü mü, atladı mı, yoksa itildi mi?” sorusunu yanıtlamak zordur. Hem bedendeki hasarın yeri ve derecesi, hem de olay yeri bulgularının birlikte değerlendirilmesini gerektirir. Adli soruşturma ve olay yeri incelemesi eksikse, ölümün orijini karanlıkta kalabilir. 1970’lerden bu yana, düşülen yerin yüksekliği ile kişinin çarptığı yer arasında, matematiksel bir ilişki bulunmaya çalışılıyor. Son yıllarda kontrollü araştırmalar başladı. Mankenler yüksekten atılıyor. Düşme, atlama ya da itilmede, beden ne kadar uzağa düşeceğini hesaplanıyor. 2006’da Hamburg Üniversitesinden Wischhusen, 2009’da Kobe Üniversitesi’nden Yanagida ve arkadaşlarının kullandığı denekler, manken değil, canlı insan.

Dolunayda cinayet artar mı?

Ay ışığının bizi etkilediğine inanmak isteriz. Ayın evrelerinin cinayetten, vampirizme, uyurgezerlikten gece maçlarındaki futbolcu şiddetine kadar pek çok olayla ilişkisini araştıran 250’nin üzerinde yayın, aynı sonuca varmıştır: “Dolunay vardı ve hiçbir şey olmadı.” Seri katil Berkowitz kafayı park etmiş otomobiller-

deki sevgililere takmıştı. Saldırıları, genellikle dolunaylı gecelere denk gelir. Cinayetler için neden bu geceleri seçtiği sorulduğunda, “Sevgililer böyle gecelerde buluşmayı tercih eder de ondan!” demişti. Kısacası Sam’ın Oğlu sadece fırsatçıdır, yoksa dolunayda aklını kaçıran bir seri katil değil. 100’e yakın çocuğu öldürüp yediği söylenen, Albert Dish’in, dolunay geceleri çınlıçp-lak soyunup dans ettiği; akıl hastanesinde kalp krizinden ölen bir diğer seri katil Ed Gein’in ay ışığında hoplayıp zıpladığı söylene de, kurbanlarına saldırmak için ne biri, ne diğeri dolunayı beklemiştir.

Boğazını sıkısam ölür mü?

Bir güç ve kontrol gösterisi olarak özellikle aile içi şiddet ve cinsel saldırılarda uygulanan elle boğaz sıkma çok tehlikelidir. Kurbanın ilk algıladığı büyük bir acıdır, bunu bilinç kaybı ve beyin ölümü izler. Her iki şahdamarının sadece beş kilogramlık bir basınca 10 saniye maruz kalması bile bilinç kaybına yeter. Bu arada istem dışı idrar ve dışkı yapılabilir. Basınç hemen kaldırılırsa, mağdur 10 saniye içinde kendine gelir. 50 saniyelik sürekli oksijen kısıtlamasında ise genellikle geri dönüş olmaz. Bir silahın tetiğini çekmek için 3.5 kilogramlık güce ihtiyaç olduğu göz önüne alınırsa, boğazı sıkılan bir insanın ne kadar kolay ölebileceği ortaya çıkar. Bu nedenle kurban kurtulmuş olsa bile her failin adam öldürmeye teşebbüsten yargılanması gerekir. Ayrıca mağdurun hemen değil, ama saatler hatta günler sonra dahi, bu eylem yüzünden ölebileceği unutulmamalıdır.

Sevdiğim kız ya kardeşimse?

Birbiriyle evli olanlar dışındaki aile üyeleri arasında sözlü-sözsüz, fiziksel, görsel, her türlü erotik davranış olarak tanımlanan ensest, araştırmalara göre doğu batı ayırmadan Türkiye genelinde çok yaygın. Mağdurun üç dört yaşından başlayarak kız ve erkek çocuklar, failin ise öncelikle baba, ardından dede, abi, amca,

dayı gibi erkek akrabalar olduğu ensest, bir yandan önemli bir sosyal sorun, diğeri yandan hamile kalan küçük kız çocuklarının kürtajı yüzünden ciddi bir sağlık sorunu. Doğan bebeklerinin öldürölmesi ise, bütün dünyada olduğu gibi ölkemizde de soruşturmaları en zor cinayetlerin başında geliyor.

Yıllar önce bir hanım, üç yaşındaki oğlunun karşiki komşudan olduğunu iddia etti. Hem eşi, hem komşu, hem de karısıyla görüş-tüm. Ruhsal problemleri olduğunu, DNA analizi ile bundan kurulabileceğini anlattılar. Çocuğun, nikahlı kocadan olduğunu kanıtladık ama, kaygıları sonlanmadı. Şimdilerde oğlunun, kardeşi olduğunu bilmediği komşu kızıyla evlenmesinden korkuyor. En-sest, tesadüfi de olabilir. Doğumlarından hemen sonra farklı ailelere evlatlık verilen İngiliz ikizler, kardeş olduklarını bilmeden evlenmişler, 2008’de gerçek ortaya çıkınca, evlilikleri mahkeme-ce iptal edilmişti. Aynı erkeğin spermi kullanılarak farklı kadın-ların döllenmesi sonucu doğan tüp bebekleri de benzer bir tehli-ke bekliyor.

Bebek kız mı olacak, erkek mi?

Erkek çocuk doğuramadı diye yıllardır eziyet edilen, üstüne kuma getirilen, evden atılan sayısız kadınıımız var. Halbuki çocuğun kız mı erkek mi olacağı döllenme sırasında belirlenir. Kadın-ın yumurtası, X kromozomlu spermle döllenirse kız çocuk, Y kromozomlu spermle döllenirse erkek çocuk olur. Kadınlarda Y kromozomu bulunmaz. Kısacası çocuğun cinsiyetini belirleyen erkektir ve kız çocuk doğuramadığı için kadını suçlamak cahilli-ğin dik alasıdır.

Şimdilerde, dünyanın her yerinde babalık ya da akrabalık tayini denince akla DNA analizleri geliyor. Bir kişinin biyolojik baba olmadığı, sadece kendisinin ve çocuğun DNA’ları incelenerek söylenebilir. Ama, biyolojik baba olduğunu yüzde 100’e varan bir doğrulukla söylemek için, annenin de incelenmesi şarttır. Yok-sa sadece baba olabilir denir. Bu arada babalık tayini için kan

almak gerekmediğini, her biyolojik örneğin bu işe yarayacağını belirtelim.

Çocuk doğmadan babalık testi yaptırılmayacağı inancı gelişen teknolojiler sayesinde giderek bir yana bırakılıyor. Çünkü annenin kanında bebeğe ait hücrelerin yanı sıra hücre dışı serbest DNA'sı da dolaşır ve bunlar ayrıştırılabildiği takdirde, bebeğin DNA profilini elde etmek mümkündür. Annenin kanından hem annenin, hem de bebeğin DNA profili saptandıktan sonra, şüpheli erkeğinkiyle karşılaştırılarak, biyolojik baba olup olmadığı anlaşılabılır. Hatta hamile kadının kurumuş kan lekesinden bile bebeğe ait DNA'yı saflaştırmak mümkündür. Kısacası, tecavüz mağdurlarının kimden hamile kaldığını belirlemek için doğumu beklemeye gerek yoktur.

Aynı bedende farklı DNA'lar olur mu?

Anneden aktarılan, bu yüzden ana tarafından akraba olan bireylerde hep aynı şekilde bulunan mitokondriyal DNA, ileri derecede bozulmuş ya da az miktardaki örneklerde de sonuç verir. Asırlar öncesinden kalma saç, diş ve kemiklerde bile başarılı olunur. Ender olmakla birlikte aynı hücre, doku ya da kişide birden fazla mitokondriyal DNA varyantına rastlamak mümkündür. Heteroplazmi denen bu durumda, aynı kadın doğurduğu halde iki kişinin kardeş olduğu anlaşılamaz.

İkizlerle ilgili de alışılmadık bir duruma rastlamak mümkün. Bırakın çift ya da tek yumurtadan olanlarını, Mısırlı Ahmet ve Muhammed İbrahim gibi başlarından yapışık bile doğsalar, ikizler gece ile gündüz kadar birbirinden farklı olabilir. Çünkü, nasıl olacağımızı sadece DNA belirlemez, beslenmeye varıncaya dek tüm çevre koşulları gerek dış görünüşü, gerekse davranışları etkiler. Ama ikizler arasındaki farkın salt DNA'ya dayalı bir nedene de bulunabilir. Kadın, aynı ya da çok yakın günler içinde iki erkekle birlikte olur ve ikiz doğurursa, çocukların babaları farklı olabilir. Tesadüfen ve ender olarak ortaya çıkan bir gerçektir

ama, gündüz âşığı ile birlikte olan çok sayıda kadının, farklı nedenlerle aynı gece eşiyle de birlikte olduğu istatistiklerle sabittir.

Bana amcanı söyle kim olduğunu söyleyeyim

DNA analizlerindeki gelişmeler sayesinde kimi zaman suçlar, suçlunun aile bireylerinin DNA'sı sayesinde aydınlatır oldu. Çünkü suçlunun DNA özellikleri, kardeşleri, çocukları, torunları, ana-babası, dede, ninesi, hatta, teyze, amca ve yeğenleri gibi uzak akrabalarının DNA'sına benzer.

İşte bu nedenle olay yerinden ya da mağdur üzerinden elde edilen DNA'nın bir benzerine ulaşabilirsek, faile de bir adım yaklaşmış oluruz. İlk kez İngiltere'de uygulanan akrabalar üzerinden suçluyu bulma, beraberinde pek çok yasal ve etik tartışmayı getirdi. Ama polislerin o kadar çok işine yaradı ki, bu tür aramalara izin veren ülkelere her gün bir yenisi ekleniyor.

İki farklı biyolojik örneğin DNA profilleri birbiriyle tam olarak değil de, örneğin incelenen 13 bölgenin sadece beşinde tutarsa, bunların aynı kişiden kaynaklanmadığı ama aralarında uzak ya da yakın bir kan akrabalığının bulunduğu anlaşılır. Şu sıralar İngiltere, ABD'nin Kaliforniya, Colorado gibi bazı eyaletleri ve İsrail, DNA bankalarında faile uyan profile rastlamadıklarında, kısmen benzeyenleri saptıyor ve onları sorgulayarak, suçlu akrabayı bulmaya çalışıyorlar.

Kızılderililerle akraba mıyız?

Türklerle Kızılderililer akraba mı? Kuzey Amerika yerlilerinin mitokondriyal DNA ve Y kromozomlarının kimi özellikleri kuzey doğu Sibirya toplulukları ile ortaktır. Bu genetik veriler ve karmaşık hesaplamalar sayesinde, Kızılderililerin bundan 15 ila 40 bin yıl kadar önce bugünkü Bering boğazından Amerika kıtasına geçen Asyalılar olduğu anlaşılmıştır. Doğu Sibirya toplulukları arasında günümüzde dahi Türkçe konuşan Yakutların varlığı, Orta Asya'dan Anadolu'ya taşıdığımız genetik mirasın küçük

de olsa bir bölümünü neden bazı Kızılderili kabileleriyle paylaştığımızı açıklar.

İnsanlar deneylerde kullanılır mı?

Önce hekimler denek olarak kendilerini, aile bireylerini ve esirleri kullandılar. 20. yüzyıla gelindiğinde, bu işe bazı kurallar getirilmiş olsa da, İkinci Dünya Savaşı sırasında beyaz gömlekli Japonların 731. birlikte, Almanların Auschwitz, Mauthausen ve başka kamplarda tutsakları “bilim adına” öldürmesine kimse engel olmadı. Hatta insan haklarının pek bir savunucusu İsveç’te bile şeker endüstrisi ve diş hekimlerinin sponsorluğunda Vipeholm hastanesindeki 600’den fazla zekâ özürlüye iki yıl boyunca aşırı miktarda şeker yedirilmesi ve 50’sinin ağzında ne kadar diş varsa çürütülmesi, Amerikan hükümetinin 40 yıl boyunca Alabama’lı fakir ve frengili siyahileri, tedavi etmeyerek hastalığın gidişini izlemesi büyük başarılar olarak kayıtlara geçti. Şimdilerde, insan deneklerin kullanımı, uluslararası sözleşmeler, çok sıkı etik kurallar ve aydınlatılmış rıza gibi önlemlerle sınırlanmış olsa da, hâlâ sürmekte.

Elim tetikleyken aksırsam ne olur?

Her aksırık 40 bine yakın biyopartikülü, saatte 160 kilometreye varan bir hızla çevreye yayar. Bu güçlü refleks sayesinde, burnumuza kaçan toz ve yabancı cisimlerden kurtulmak mümkün olur. Geçtiğimiz yılbaşı kazaen başından vurulan Napolili Darco Sangermano gibi, gözün arkasını geçip burun deliğine ulaşan kurşunu bile çıkartabiliriz. Burun mukozasını uyaran yabancı cisimlerin yanı sıra, alerjiler ve hastalıklar da aksırmaya neden olur. Kimileri ani parlak ışığa baktığı anda aksırmaya başlar. Fotik aksırma refleksi otozomal dominant geçişli kalıtsal bir durumdur. Tıpkı ilk kez 1989’da Kuveyt Tıbbi Genetik Merkezi’nden Ahmet Teebi ve Kasım El-Salih’in tarif ettiği tıka basa dolu bir midenin yol açtığı aksırık gibi.

Kimi trafik kazaları ya da hız aşımalarında “aksırdım ayağı-mı gazdan çekemedim” şeklinde kendini savunanlar olur. Hatta “parmağım tetikteydi, vurmaya niyetim yoktu, aksırdım, silah ateş aldı, öldürdüm” diyen bile çıkmıştır. Aksırık savunması, bil-diğim kadarıyla İngiltere, Amerika ve Avustralya’da pek çok kez, hatta avukatlar ve polisler tarafından dahi kullanılmıştır. Ama bu taktik, 1997 ve 2001’de İngiltere’deki iki trafik kazası dışında pek işe yaramamıştır.

Şu garip beynimiz

Hipnozla geçmiş hatırlanır mı?

Genel olarak hipnoz, telkine yatkınlık gösteren bir tür yapay uyku ya da uyku-uyanıklık arası hal olarak tanımlanır. Hipnoz al-tındaki kişinin daha dinamik ve daha güçlü bir zihin yapısına ka-vuştuğu, bu sırada hafızanın keskinleştiği, dış görünüşü gevşemiş ve hafif uyku pozisyonunda olduğu halde, tüm algılama eşikleri-nin yükseldiği, işitme, hissetme, anlama, kavrama ve yorumlama kapasitelerinin arttığı iddia edilir.

İşbirliği yapmak isteyen, dikkatini bir noktada toplayabilen herkesin hipnotize edilebileceği, bilinçaltı düşüncelerine erişile-bileceği ve zihinlerinin kontrol edilebileceği öne sürülse de, bu doğru değildir ve her 100 kişiden sadece 10-15 kadarı hipnotize edilebilir. Halbuki gözleri önündeki bir tahtaya çizgiler çekerek ya da parmağı gözlerine yaklaşıp uzaklaştırarak her tavuğu hip-notize etmek mümkündür! Dört yaşından küçüklerle ihtiyarların hipnotize edilemediği, hipnoza yatkınlık açısından kadın ve er-kek arasında fark olmadığı, aptalların da akıllıların da hipnotize edilebildiği, 19. yüzyıldan bu yana biliniyor.

Hipnozun, yaşanan bir olayın ya da karşılaşılan bir kişinin ay-rıntılarını anımsatabilmesi, suçları aydınlatmaya çalışanlara çok cazip gelmiştir.

25 Temmuz 1976 günü, üç kişi, 55 yaşındaki Frank Ray’in kul-

landığı servis otobüsünü durdurdu. Şoförü ve 26 çocuğu iki minibüse doldurdu ve 11 saat ötedeki bir taşocağına fıdye için hapsetti. Şoförle çocuklar taşocağından kurtuldular, ama şoför Ray, minibuslerin plakasını hatırlayamadı. Kaliforniya Üniversitesinden Psikiyatri Profesörü Dr. Kroger ona hipnoz uyguladı. Ray, plakalardan birinin tüm harf ve sayılarını, sadece bir eksiğiyle ve doğru sırada hatırladı. Saldırganlar, Kanada sınırında yakalandı, yargılandı ve ömür boyu hapse mahkûm edildi. Bu olaydan sonra ABD başta olmak üzere, İngiltere, Rusya gibi birçok ülkede polisler hipnozu, bir tanığın, mağdurun, hatta şüphelinin veya sanığın hafızasını “tazelemek” ve suçla ilgili olarak, unuttuğu ya da çok yüzeysel hatırladıklarını su yüzüne çıkartmak amacıyla kullanıldı ve halen kullanılmaktadır. Türkiye’de hipnoz altında ifade almak yasaktır. Ancak daha önce hipnoz uygulanmış ve sorgulanmış bir kişinin aynı konuda ifadesinin alınamayacağına dair bir düzenlemeye rastlamadım.

Hipnoz altında hatırlanan her zaman gerçek değildir. Boşluklar, farkına varılmadan ve genellikle hipnozu uygulayanı memnun etmek amacıyla, hayal ürünleriyle doldurulabiliyor.

Gerçeklik serumu var mı?

1920’lerde, çok düşük dozda sodyum pentotal ya da skopolamin’in “gerçeklik serumu” olarak kullanılabileceği sanıldıysa da, pek işe yaramadığı çabuk anlaşıldı. İlacı alanlar konuşuyordu ama, yalan söylemeyi de sürdürüyordu. Bir başka deyişle, anestezi altında konuşulanlar her zaman doğru değildir. 1940’larda CIA birbirine ters etkili barbitürat ile amfetamini dönüşümlü olarak damara vermeyi denedi, olmadı. LSD’yi denedi, yine olmadı. Özetle, James Bond ve Harry Potter’ın dünyasında yer alan “gerçeklik serumu” henüz bulunabilmiş değil. Esasen Birleşmiş Milletlere göre, “gerçeklik serumu” vermek, bir işkence yöntemi. Bizim yasalarımıza göre de, ilaç vererek ifade almak yasak. Alınsa da, zehirli ağacın meyvesi de zehirli olur misali, delil kabul edilmiyor.

Hipnoz altında öldürmüşüm

Gelelim hipnoz altında suç işlemeye. Danimarkalı Nielsen ve Hardrup, cezaevinde kaldıkları dört yıl boyunca birbirlerine hipnoz uygulayarak vakit geçirdiler. Tahliye sonrası Hardrup, başarısız bir banka soygunu sırasında iki güvenlik memurunu öldürünce, Nielsen'in hipnoz sırasındaki telkinleri yüzünden suç işlediğini iddia etti. Ceza ehliyetinin olmadığına karar verildi, hastaneye yatırıldı. Arkadaşı Nielsen, hipnoz aracılığıyla cinayete azmettirme suçundan ömür boyu hapse mahkûm edildi. 50 yıl önceki Nielsen ve Hartrup davası, hipnozun suça yönlendirip yönlendiremeyeceği konusunu hâlâ gündemde tutar.

Her ne kadar bir kişiye hipnozla, istemediklerini yaptırmanın olanaksızlığı ileri sürülse de, tehdit ve telkinle birleştirilen hipnozun, dengesiz ve ahlaki değerleri olmayan kişileri suça ittiği örnekler var.

Tabii, bir de hipnozla insanların programlanabildiği, daha sonra bir telefon, bir e-posta ya da bir sözcükle tıpkı, Woody Allen'ın, *Akrebın Laneti* filminde “Konstantinopl” ve “Madagaskar”ı duyduğundaki gibi suç işleyebilir hale getirildiği meselesi var ki, henüz şehir efsanesi tadındadır.

Halüsinasyonlar, rüyalar ve kâbuslar

Varsanı veya halüsinasyon, bir duyu organını uyaran hiçbir dış etken olmaksızın, bazı şeylerin gerçekte var olduğuna inanmaktır. Bunlar görme, işitme, dokunma, koklama ve tat duyusu ile ilgili halüsinasyonlar olabilir. Tek başına ya da ikisi-üçü birlikte yaşanabilir.

Bazı ruh hastalıklarında, beynin bir kısmı veya tamamına zarar veren durumlarda ya da LSD, amfetamin, esrar, kokain gibi kimyasalların etkisi altında halüsinasyonlar olur.

Rüyalar genellikle, uykunun bir-bir buçuk saatte bir tekrarlanan REM, yani hızlı göz hareketleri evresinde görülür. Toplam süresi iki saati bulan rüyalar sırasında göz, orta kulak ve diafragma

kasları dışındaki çizgili kasların gücü ciddi biçimde azalır. Çünkü REM sırasında beynimiz bu kasları uyaran nöroileticileri salgılamaz olur. Böylelikle rüyada gördüklerimizi gerçek yaşama uygulayamayız. Kendimizi pencereden atmayalım, yanımızdakinin boğazına sarılmayalım diye alınan önleme, hayran kalmamak elde değildir.

Neden her rüyayı hatırlamıyoruz? Bilim dünyasını yıllar boyu meşgul eden bu sorunun artık çok net ve çok basit bir yanıtı var. Roma Üniversitesinden Gennaro ve ekibinin 2011 başlarında yayınladıkları deneysel araştırmalara göre, uyanırken hatırlama ve unutmayı denetleyen beyin bölgesi, uykudayken de aynı işlevi sürdürüyor da ondan. Her rüyayı hatırlamıyoruz. Çünkü uyanırken de her şeyi hatırlamıyoruz.

Aslında kâbusları tetikleyen pek çok neden var. Dolu mide, yüksek ateş, kötü pozisyonda uyuyakalma, bazı ilaçlar, stres, kaygı, hatta ailede kâbus görenlerin olması bile. 25 yaşından büyükseniz ayda bir, küçükseniz haftada bir kâbus görmeniz normal. Ama tekrar tekrar, çılgınlık, gözyaşları, çarpıntı, ter ve korku içinde yataktan fırlıyorsanız, üstelik kâbusunuz, başınızdan geçmiş kötü bir olayla ilgiliyse, mutlaka bir doktora görünün.

Medyum dedektifler, büyücüler ve falcılar

Kayıpları olanların, sevdiklerinin ölü ya da dirisini bulabilmek amacıyla her yola, bu arada medyumlara başvurması doğal. Sonuçta, pek çok ülkede dedektifliğe soyunan medyumlar televizyon programlarına çıkıyor, internette site açıyor, dizilere konu oluyor.

Şimdilerde medyuma başvurmaları yasaklanmış olan Amerikan polisinin dahi, yakın geçmişte, mağdur yakınlarının isteği üzerine onlarla görüştüğü, hatta medyumlardan kurs gördükleri bilinen bir gerçek.

Türkiye’de de yıldız, kahve, el, su falı bakan, tarot açan, büyü bozan, kurşun döken, ruh çağırın bazı kişiler, internet sayfaların-

da bu yönlü hizmetler verdiklerini belirtiyorlar.

Kayıp kişinin bulunduğu yerin ya da faili meçhul kalmış bir cinayette katilin kimliğinin, kendi yetenekleri sayesinde bulunduğunu ileri süren medyumlar olmakla birlikte, katkılarının polisçe kabullenildiği hiçbir olay yok.

2000'lerin Türkiye'sinde her üç kişiden biri, birtakım işlemler sayesinde doğada var olduğuna inanılan gizli güçleri etkilemenin, olayların olağan düzenlerini değiştirmenin, iyiliği çekmek ve kötülüğü kovmanın, kısacası büyü'nün mümkün olduğuna inanıyor. Hâlâ, hasta tedavi ettirmek, çocuk sahibi olabilmek için doktor yerine büyücüye, cinciye başvuranlar var. Halbuki büyü, çağdaş sosyal antropolojinin kurucusu Malinowski'ye göre, teknik gücün yetersiz kaldığı durumlarda insanoğlunun başvurduğu bir koltuk değneği, büyük İslam âlimi ez Zebidi'ye göre de, Allah'a şirk koşmanın ardından toplumları yıkılışa sürükleyen yedi büyük günahın ikincisi.

Bazıları düşünce, kelime veya hareketlerin özel bir gücünün olduğuna inanır, birbiriyle hiç ilişkisi olmayan iki olay arasında bağlantı kurar. Halk arasında yaygın olan çeşitli hurafeler, böylesi büyüsel takıntıları andırır. Tehlikeden kaçınmak için tahtaya vurmak gibi. Bununla hiçbir zararı önlemenin mümkün olmadığı bilindiği halde, tahtaya vurmaktan kendimizi alamayız. Zararı önlemenin başka bir popüler yolu da kurşun döktürmektir. Dini bir temeli olmayan kurşun döktürme töreni de, büyüsel düşüncenin yaygın olduğu asırlardan kalma bir uygulamadır.

İnsanın doğru karar vermek ve geleceğini öğrenmek istemesinden daha doğal ne olabilir. Bu nedenle kâhinler, ortaçağda yakılarak cezalandırıldığı ülkeler olmasına rağmen, dünyanın her coğrafyasında yüzyıllardır revaçtalar. Falcılık, tıpkı astroloji ya da medyumluk gibi, bir kâhinlik yöntemidir. Kuşkusuz iyi bir falcı, bir sorgu polisi ya da davranış bilimci kadar, karşısındakinin beden dilinden anlar, ayak topuğundan saçına dış görünüşünü değerlendirebilir, ses tonu, bakış ve duygu durum değişikliklerini

değerlendirir. Bir daha falcıya giderseniz, onun böylesi meziyetleri olabileceğini aklınıza getirin. Bir de yıldız falınızı okuduktan sonra diğer burçlarınkine de göz gezdirin. Üç aşağı beş yukarı yazılanların sizin için de geçerli olduğunu göreceksiniz.

2005 sonlarında emniyet teşkilatımız, satanist cinayetleri gibi ayinsel cinayetlerle, muska, büyü, fal ve telkin aracılığıyla insanların öldürülmesi konusunda uzmanlaşacak yeni bir birim oluştu. Çünkü 2001 yılında Londra'nın orta yerinden geçen nehirden çıkartılan kafasız, kolsuz, bacaksız, turuncu şortlu küçük zencinin, bir büyü ayini sırasında öldürüldüğü anlaşılmış, gerek Interpol gerekse Europol'ün büyü ve büyücülerle ilgili bilgi ve uzman ihtiyacı ortaya çıkmıştı. İzleyen yıllarda büyü bağlantılı birçok cinayet aydınlatıldı. Büyüyle korkutulan kadınları seks işçisi olarak çalıştıran çeteler çökertildi.

Aşkın kimyası ve ilk görüşte aşk

Son araştırmalar, âşık olduğumuzda beynimizin, aralarında dopamin, vazopressin ve oksitosinin bulunduğu kimyasallar salgıladığını gösteriyor. Bunlar beynimizin ödül merkezini uyarıyor. Kalp vuruş sayısında artma, iştahsızlık, uykusuzluk ve aşırı heyecan gibi yan etkilere yol açıyor. Bu süreç genellikle bir ila üç yıl sürüyor. Bu dönemde âşık olduğumuz kişinin bizi terk etmesiyle yaşadığımız acı, bir uyuşturucu bağımlısının yoksunluk sendromuna benzetiliyor. Bir süre sonra beyin her ikisinde normale dönüyor.

Kısacası, aşk dediğimiz büyük ölçüde kimyadır. El terlemesi, kalp çarpıntısı için biraz norepinefrin, ayakların yerden kesilmesi için biraz feniletilamin, biraz dopamin yeter de artar bile. Ama sadakat öyle mi? Düzenli vazopressin ve oksitosin salgılanmasını gerektirir ki, bu her zaman mümkün değildir.

Dünyanın farklı ülkeleri, yılın belli bir gününde aşkı kutsar. Bu kimi zaman 14 Şubat, kimi zaman bambaşka bir tarihtir. Konuya adam öldürmeler açısından bakıldığında, bu özel günlerde

işlenen cinayet sayısında, diğer günlerden bir fark yok. Ayrıca cinayet ya da intiharların genellikle aşkla ilgisi bulunmuyor. Ama, manşetler sevgililer günü kavramını severek kullanıyorlar. Bu arada, *Sevgililer Günü Katliamı*, hunharca katledilen Münevver Karabulut'un son seyrettiği korku filmi olmanın ötesinde, 14 Şubat 1929'da Chicago'daki bir garajda, biri Al Capone'a bağlı iki mafya çetesinin hesaplaştığı, yedi kişinin kurşuna dizildiği, faille-ri hâlâ meçhul olayın adıdır.

Duygularımızı, cinselliğimizi, mali kaynaklarımızı kullanarak onu kendimize bağımlı hale getirmeye çalışıyorsak, günümüzün önemli bir bölümünü ne yaptığını izleyerek geçiriyorsak, başkalarıyla iletişime geçmesini ve arkadaş edinmesini kısıtlıyorsak, başlıca korkumuz terkedilmek ise ve gitmemesi için her şeyi yapabileceksek, uzun süre bir işte çalışmıyor ya da onun çalışmasına izin vermiyorsak, bunun adı artık aşk değil takıntıdır ve mutlaka bir profesyonelden yardım almak gerekir.

Syracuse Üniversitesi'nden Stephanie Ortigue, âşık olunduğunda beynin 12 farklı bölgesinden dopamin, vazopressin, oksitosin ve adrenalin gibi öfori veren maddelerin salgılandığını saptamış ve âşık olanın kalp değil, beyin olduğu sonucuna varmıştı. Ona göre kalbi daha hızlı çarptıran, midede kelebeklerin kanat çırpmasını sağlayan da beyindeki bu değişiklikler. İşlevsel man-yetik rezonans görüntüleme tekniklerinin yardımıyla, annenin çocuğa aşkı ile sevgiliye tutkuyu beynin farklı bölgelerinin denetlediğini gösteren araştırmacı, insanın âşık olmak için sadece saniyenin beşte birine ihtiyacı olduğunu hesaplamış. İşte size, ilk görüşte aşkın matematiği.

Gözyaşı nasıl kokar?

Beynimiz bir farenin üçte biri, köpeğin yarısı, yani ancak 400 kadar farklı koku reseptörüne sahiptir. Buna rağmen birbirine çok benzeyen, hatta sadece ayna görüntüsü olan iki molekülün bile kokusunu ayırt edebiliriz. Koku merkezleri, beynin duy-

gu, korku ve hafızayla ilgili bölgesiyle yakın ilişkidedir. Bu yüzden kokular, gündelik duygu, davranış ve kararlarımızı ciddi biçimde etkiler. Örneğin portakal ya da nane kokulu bir ortamda dans edenler daha az yorulur, evvelce tanımadıkları bir kokuyla karşılaşan kumarbazlar kaybeder ve gözyaşı kokusu erkeklerin cinsel uyarısını azaltır.

Elimi yıkadım vicdanım temiz

Titizliğin, temizliğin, hele el yıkamanın sağlık açısından önemini belirtmeye gerek yok. Ancak meseleye bir adli bilimci penceresinden bakılırsa söyleyecek başka şeyler bulunur. Örneğin el yıkama, sembolik olarak, işlenen suçun delillerini yok etmeye çalışmak anlamında kullanılır. Tıpkı Shakespeare'in Lady Macbeth'inin cinayetlerin vicdanında oluşturduğu lekelerden kurtulmak için durmaksızın ellerindeki hayali kanı yıkaması gibi. Gerçi sık el yıkama, obsesif kompulsif bozukluğun tekrarlayıcı ve denetlenemeyen davranış ritüellerinden biridir ama, çok sayıda Müslüman, Hristiyan ve Hindu deneklerle yapılan geniş çaplı araştırmaya göre, binlerce yıllık dini seremonilerin ayrılmaz parçası olan fiziksel yıkanma, gerçekten suçluluk duygusunu hafifletir.

Evdeki alzheimerlı

Alzheimer hastaları genellikle munis ve kırılgandır. Ama yüzde 5-10'u saldırganlık gösterir. Yaşı ve fiziksel yetersizliği nedeniyle şiddet içeren suçlara kalkışmaları çok kolay olmasa da, gerginliğin, 74 yaşındaki bir kadın hastanın, gelinini evde bulduğu tabancayla, 85 yaşındaki erkeğin, eşini çekiçle öldürdüğü noktaya tırmanmaması için uzmanların önerilerine kulak verin. Sorun genellikle hasta giyinmek, banyo yapmak, dişini fırçalamak istemediğinde ortaya çıkar. "Hayır" derse, ısrar etmekten vazgeçin. Daha sonra yeniden deneyin. Sinirlendiğinde, haklı olsanız dahi mutlaka özür dileyin, kesinlikle fiziksel şiddet göstermeyin, her

ikiniz de zarar görebilirsiniz. Kızdığında konuyu değiştirin, başka bir odaya götürün, hoşlandığı bir konuyu açın, olabildiğince sakin olun, sükûnet ona da geçecektir. Gürültüden rahatsız olur, çabuk yorulur. Akşama doğru sinirliliği artar. Dinlenmesini sağlayın.

Her yaşlılık belirtisi demans yani bunama değildir, her demans da Alzheimer değildir. Ve Alzheimerda, tüm fizyolojik yaşlılıklar içerisinde ancak yüzde 3-5 gibi bir oranda rastlanır. Bununla birlikte halen dünya genelinde üç milyon kişide gözlenen ve dünya sağlık örgütünün 2050 yılında Türkiye'yi dünyada en çok Alzheimerliye sahip olacak dört ülkeden biri olarak gösterdiği bu hastalığın nedeni henüz kesinleşmiş değil. Anne, baba, kardeş ya da çocuğu hasta olanlarda, görülme olasılığı normalden yüksek. APOE4 geninin risk oluşturduğu, ender görülen APP, PS1 ve PS2 gen mutasyonlarının hastalığa yol açtığı biliniyor. Şimdilik erken tanı için mutlak güvenilir bir yöntem bulunmuyor. Kalp damar hastalıklarını engelleyecek şekilde beslenin, egzersiz yapın, kuvvetli sosyal ilişkiler kurun, kitap okuyun. Çünkü bunların Alzheimerın belirtilerini geciktirdiği yönünde yayınlar var. Bir de başınızı travmalardan koruyun.

Kadınların bitmeyen çilesi

Tutsak kızlar

Avusturyalı Josef Fritzl, öz kızı Elisabeth'i tam 24 yıl evinin bodrumunda, özel olarak inşa ettiği, penceresiz hücrelerde tuttu, ondan yedi çocuk sahibi oldu. Üçü, kurtarıncaya dek, anneleriyle bodrumda kaldı ve hiç güneşi görmedi. Diğer üçü, Fritz ve karısı tarafından büyütüldü, okula gittiler ve normal bir hayat sürdüler. İkizler, doğduktan kısa süre sonra öldü ve adam onları yakarak yok etti. Fritzl, halen Garsten yüksek güvenlikli akıl hastanesinde tutuluyor.

Natascha Kampusch, bir başka Avusturyalı Wolfgang Priklo-

pil tarafından kaçırıldığında henüz 10 yaşındaydı. Sekiz yılını bir bodrumda geçirdi. Adamın dikkatsizliğinden yararlanarak kaçtı. Priklopil'in intihar ettiğini karakolda öğrendiğinde çok ağladı. Tutulduğu evi satın aldı.

Dokuz yaşındaki Fusako Sano'yu kaçıran Japon Nobuyuki Satō, küçük kızı dokuz yıl iki ay boyunca evinde tutsak etti. Ne gariptir ki ev, polis karakoluna 200 metre uzaklıktaydı.

Kendini gebe sanan adamlar

Bazı kadınlar gebe olduğu halde olmadığını ileri sürer, bazıları gebe olmadığı halde olduğunda ısrar eder. Karısı hamile bazı erkekler Couvade sendromludur. Yani mide bulantısı, sancı gibi gebeliğin bazı belirti ve davranışlarını sergiler. Kediler, köpekler, farelerde bile sahte gebelikler olur.

Doğurabilecek yaştaki herhangi bir kadın aniden ve beklenmedik şekilde ölürse, akla ilk gelen, ölüme gebeliğin bazı komplikasyonlarının yol açtığı ya da katkıda bulunduğu olur.

Dünyada her dakika 380 kadın gebe kalıyor. Bunların yarısı istenmiyor. Her dakika bir kadın sağlıksız koşullarda kürtaj yüzünden ölüyor. Kürtajın, dini, ahlaki, kültürel boyutları var. Bu yüzden bazı ülkelerde seçim kampanyalarına dahi damgasını vuruyor. Ama her kadının, aile planlaması konusunda anlayabileceği ve ulaşabileceği her türlü hizmete ve gerektiğinde sağlıklı ve güvenilir koşullarda yasal kürtaja hakkı olmalı.

1965'e kadar Türkiye'de kürtaj yasaktı. 1965'te tıbbi zorunluluk durumunda yapılmasına izin verildi. Kürtaj yüzünden ölen kadınların sayısı o denli fazlaydı ki, 1983'te çıkartılan bir yasa ile, gebeliğin 10. Haftasına kadar serbest bırakıldı. Tavuk tüyü, süpürge ya da kibrit çöpü, şiş, tıg ve türlü bitki ve zehirle gebeliğini sonlandırmaya çalışırken ölenlerin sayısı azalmakla birlikte yok olmadı. Fetüsün etrafını saran ince zarı delmek ve yırtmak suretiyle yapılan, ciddi komplikasyonları olan düşük şekli basit, hızlı ve ağrısızdır. Bu yüzden sıradan bir jinekolojik muayene sırasın-

da, kadının haberi bile olmadan uygulanabilir.

Usulüne uygun kürtajlarda ölüm riski 10 binde 5, kurallara uyulmadığında kat kat fazladır. Yasalarımız acil haller dışında, sadece kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının kürtaj yapmasına izin veriyor. Pratisyen hekime bile zor ulaşan, kırsal kesimdeki kadınlarımız bu yüzden çareyi başka yollarda arıyor.

Düşüklerin yüzde 10 kadarı, anaya, babaya, çocuğa ait nedenlerden ötürü kendiliğinden oluşur.

Kız çocukları ve genç kızlar çoğu zaman, yaşça kendilerinden büyük erkekler ve aile bireylerinden gelecek cinsel tacizlere karşı savunmasız durumdadır. Bu nedenle fiziksel ve psikolojik zarara uğrama ve istenmeyen gebeliklerinin yasadışı kürtajla sonlandırılması tehlikesi içindedir. Kız çocuklarının yakınları ya da örgütler tarafından pazarlanmaları da şu günlerde İtalya Başbakanı Berlusconi'nin bile küçük yaşta bir kızı fuhuşa teşvikten yargılandığı bir dünyada, ne yazık ki sıradan olaylar haline gelmiştir.

İlk kez 1997'de, anne kanından bebeğe ait DNA saflaştırılabildi. Böylelikle bebeğe kesinlikle zarar vermeyecek prenatal tarama ve tanının yolu açıldı. Başarı şansı yüzde 75'lerde olmakla birlikte aynı yaklaşımla bebeğin DNA profili de saptanabilir. Böylelikle gebeliğin beş ila 12. haftasından itibaren babanın kim olduğu sorusu yanıtlanır. Fötal DNA, anne kanında 20 yıl kadar kalabileceğinden yöntem sadece ilk gebelikte işe yarar.

Kadın sanılan adamlar

DNA'dan cinsiyet tayin edilebilir. Bu amaçla amelogenin adlı bölge incelenir. Bölgenin cinsiyetle uzak yakın ilgisi yoktur, ama kadında boyu kısa, erkekte daha uzun olduğundan, cinsiyet tayininde işe yarar. Yapılan analizler, kadın DNA'larında hep kadın sonucu verir. Ama kimi erkek DNA'larında hatalı sonuçlar çıkar ve onlar kadın sanılır. Hata oranı Avrupalılarda on binde iki, doğuya doğru gidildikçe yüzde sekize kadar yükselir.

2001'deki Üzeyir Garih cinayeti sonrasında mezar taşlarının

birinin üzerindeki kan lekelerinin, kadın kanı olduğu bildirilmişti. Lekelerin DNA profili, soruşturmaya adı karışan kadınların hiçbirini tutmamıştı. Belki de görülen bir istisnaydı, yani leke aslında bir erkeğe aitti.

Özetle, cinsiyetin önem taşıdığı adli olaylarda, amelogenin sonuçlarına kesinlikle güvenmemeliyiz.

Kadınları öldüren adamlar

Hiç tanımadığınızı biri tarafından öldürülme riski, tanıdık tarafından öldürülme ihtimalinden çok daha düşüktür. Hemen her ülkede kadın kurbanların yüzde 85-90 kadarının katili, aile bireylerinden biridir. Boşanmış bir kadının hedef olma riski, evli olana göre 25 kat fazladır. Öldürülen her altı kadından dördünün katili, koca, boşandığı erkek ya da erkek arkadaşıdır. Resmi verilere göre, Türkiye her gün en az üç kadının öldürüldüğü bir dönemden geçiyor. Bu konuda Güney Afrika'nın bir hayli gerisindeyiz, ama Amerika'yı geçtik. Orada her bir milyon kişiye düşen kadın cinayeti 12, ülkemizde ise 16.

Kadının aldatması, aldatıldığı kuşkusunu, erkeği terk etmesi ya da terkle tehdidinin yol açtığı kıskançlık, dünyanın hemen her ülkesinde başlıca cinayet nedenidir. Öldürülen kadın genellikle doğurganlık çağındadır ve daha önce erkekten mutlaka baskı ve şiddet görmüştür. Taraflardan birinin alkol ya da madde kullanması, çatışmanın cinayete sonlanmasını kolaylaştırır. İlginç olan Kanada gibi bir ülkede bile, kadınların resmen boşandıkları kocaları tarafından öldürülme riski, evlilerden 26 kat fazladır. Araştırmacılar, erkeğin bu davranışını, kendisini kadının sahibi olarak görme teorisiyle açıklıyor.

Kadınları baştan çıkaran kokular

Herkes terler. Üstelik terlemek de gerekir, çünkü bedenimiz kendini bu şekilde soğutur. İnsan denen her canlının kendi kokusu vardır. Tıpkı parmak izi ya da DNA gibi. Üstelik tek yumurta

ikizlerinde dahi farklıdır ve kadınlar erkeklerden daha iyi “koku” alır. Ter kokusu hem kadın hem de erkeğin eş seçiminde önem taşısa da, kadınlar kokudan yüz ve vücut simetrisine sahip erkekleri ve stresli olanı olmayandan ayırt edebilme yeteneğine sahiptir. Bu nedenle sevgili kadın okurum, itilmiş, kakılmış, satılmış, kovulmuş, öldürülmüş hemcinslerimiz için mücadeleyi bütün gücünüzle sürdürün ve burun deliklerinizi açık tutun, tabiat bizden yana.

Pahalı tıraş losyonları, saç jelleri, deodorantlar modern erkeğin günlük yaşamının silahları arasında. Ancak iş, bir kadını heyecanlandırmaya gelince, erkeğin koltuk altından salgılanan doğal kokusunu küçümsememek gerek. Çünkü erkek teri koklayan kadınlarda hormonal, fizyolojik ve psikolojik değişiklikler meydana geliyor, tansiyon yükseliyor, kalp vuruş sayısı artıyor, solunum hızlanıyor. Muhtemelen serotonin sistemi etkileniyor. Kısacası, ter kokusu tıpkı masallardaki gibi, bir kurbağayı prense dönüştürme becerisine sahip. Terin yüzlerce doğal bileşeninden hangisinin bunlara yol açtığı henüz bilinmiyor. Bir ceylan türünün yanı sıra pek çok bitkinin salgıladığı miske benzer kokulu androstadienon, en güçlü adaylardan biri. İlginç olan erkeğin kokusu, kendininkinden ne kadar farklıysa, kadının onu cazip bulma ihtimali o denli yüksek. Bunun, genetik benzerliği olanları birliktelikten, bir başka deyişle akraba evliliklerinden koruyan bir faktör olması mümkün. Tabii ter kokusu deyince, terin kendi kokusundan söz ediyorum, yoksa vücut yüzeyindeki bakterilerle karşılaştığında oluşan tahammül edilmez derecede kötü kokan yan ürünlerden değil. Bu nedenle, kadınları baştan çıkarmayı düşünüyorsanız, sıkça yıkanmayı ihmal etmeyin.

Yedi Kocalı Hürmüz’ler ve aldatma geni

Kişinin aynı anda birden fazla evliliği, yani poligami, sadece erkeklere özgü bir davranış değildir. Tibet, Nepal, Butan gibi kimi ülkelerde kadınlar birden çok erkekle evlenmiş ve devletçe kabul

edilmediği halde hâlâ evlenmektedir. Kenya'nın ve Tanzanya'nın bazı kabilelerinde de sürdürülen bu uygulama adı geçen kültürler açısından olağan karşılanabilir. Ama Amerikalı ve Kanadalı erkekler de, sıklıkla eşlerinin aynı anda başka biriyle evli olduğunu öğrenip, soluğu mahkemede alıyorlar. Tabii bir de geçimini evlenerek sağlayanlar var. Miami'li Lopez ailesinin kadınları, Yedi Kocalı Hürmüz'den de daha becerikli. Anne Lopez'in üç, hâla Lopez'in 12 kişiyle birden evli olduğu, 26 yaşındaki kız Eunice Lopez'in 10. evliliğini yaptığı sırada ortaya çıktı. Ülkenin dört bir yanındaki damatlar, kısa da olsa Amerikan vatandaşlığının tadını çıkarttılar.

Sizi aldatan kişi, "Elimde değil aşkım, bende aldatma geni var" derse hiç şaşmayın. İnanç, şişmanlık, kumar, futbol, müzik genlerinin peşine düşenler olduğu gibi, sadakatsizliğin de genetik bağlantısını araştıranlar bulunuyor. Justin Garcia ve ekibinin iki yüz kadar denekle yürüttükleri çalışmada, DRD4 geninde 7R+ varyasyonunu taşıyanların, tek gecelik ilişkilere meyilli olduğu, yarısının eşini en az bir kez aldattığı saptandı. Aslında bu varyant, oldum olası insanın başına dert. Çünkü alkolizm, kumarbazlık, korku filmlerine düşkünlük, yeni sosyal koşullara hızlı uyum gibi davranışlara da yatkınlığı belirliyor. Bir diğer aday, 12. kromozomdaki kısaca AVPR1A adlı gen. 552 tek yumurta ikizi ile eşlerini inceleyen İsveçli Walum ve ekibi, RS3 şeklini taşıyan erkeklerin sadakatten uzak olduğunu buldular.

Kan denen mucize

Kan görünce bayılmak iyidir

Kan görünce hepimizin tansiyonu biraz düşer. Aslında bu iyi bir şeydir. Çünkü gördüğümüz kendi kanımızsa, tansiyon düştüğünden daha az kanar, ve pıhtılaşmaya zaman kalır. Kimilerinin tansiyonu kan, yara, iğne gördüğünde, normalden fazla düşer, beyne giden kan azalınca, vücut kendini korur, kişi bayılır, böyle-

likle beyin yeniden kanlanır. Beyin, baş yerine ayakta olsaydı, bayılmaya gerek kalmayacaktı. Kan korkusu olanların yapacağı tek şey kaslarını gerip, sıkıştırmak, böylelikle tansiyonunu yükseltmektir.

Kan neden kokar?

4000 bini aşkın kimyasaldan oluşan kan, havayla karşılaştığında değişime uğrar. Bu nedenle kanın metalik kokusuna neyin yol açtığını bilemiyoruz. İnsan burnu, 2 değerlikli demirin deriye değmesiyle meydana gelen bir ketonun kokusuna aşırı derecede duyarlı. Kanda da bolca demir var. İlk insanın yaralı hayvan ya da insan kokusunu çok uzaktan fark etme becerisi buna bağlanıyor.

Kan lekesi ne kadar dayanır?

2012 Mayıs'ının ilk günlerine kadar, kan lekesinin ne kadar dayanıklı olduğuna dair pek bir fikrimiz yoktu. Artık biliyoruz. İtalyan ve Alman bir grup bilim insanı atomik güç mikroskobu kullanarak buz adam Ötzi'nin yaralarında alyuvarları, üstelik ortası delik karakteristik yassı şekliyle görebildiler. Buna göre kan 5 bin yıl sonra dahi yok olmuyor. Buz adamın omuzundaki mızrak yarısından da, kanın pıhtılaşmasında görevli fibrin adlı protein elde edildi. Fibrin, taze yarada bulunur, sonra parçalanır. Demek ki Ötzi, sanıldığı gibi yaralandıktan birkaç gün sonra değil, saldırdıktan hemen sonra ölmüş.

İnsan ne kadar kanı akarsa ölür?

Kan, vücut ağırlığımızın yüzde 7 ila 8 ini oluşturur. Kalbin pompa görevi üstlendiği kapalı bir sistem olan her bedende üç ila beş litre arası kan dolaşır. Bunun yarısı sıvı, yani plazma, kalanı çeşitli görevler üstlenmiş hücreler veya moleküllerdir. Kanda bulunan ve yaşam için gerekli oksijeni sağlayan alyuvarların, organizmayı dış etkilere karşı savunan akyuvarların ve pıhtılaşmada rol oynayan trombosit hücrelerinin sayısı o kadar çoktur ki, yan

yana dizildiklerinde dünyanın etrafını iki kez dolaşacak bir uzunluğa ulaşılır.

Kalp hastası yaşlı biri, kanının yüzde 20 kadarını; sağlıklı bir erişkin, yüzde 40 dan fazlasını, yani iki-iki buçuk litresini kaybettiğinde ölür. Bu nedenle, cesedin çevresinde göllenene kanın miktarı, olayın aydınlatılması açısından önem taşır. Akan kanın, hele kurumuşsa, miktarını hesaplamak çok zor olsa bile, kişinin kan kaybindan mı öldüğü, ne kadar yaşadığı, yaraların ölümden önce mi yoksa sonra mı yapıldığı ya da başka bir yerde öldürölüp buraya mı atıldığı gibi önemli soruları, doğrudan ya da dolaylı yollarla yanıtlamaya yarar.

Olay yerinde ceset olmayıp da sadece kan bulunduğunda, kanın miktarından yola çıkarak, kişinin burada öldüğü, cesedinin alıp götürölüğü sonucuna varmak bile mümkündür.

Kanın ne zaman aktığı anlaşılır mı?

Kan, bir olayın nasıl gerçekleştiğini anlamamıza yarayan en önemli ipucudur ve az ya da çok şiddet içeren her saldırıda kan bulma ihtimali vardır. Ama onlar kan lekesi midir? Kan ise kime aittir? Uzmanların daha olay yerindeyken bir lekenin kan olup olmadığını anlamalarına yarayan fenolftalein, lökomalaşit, orto-toludin, lüminol, fluoresin gibi alan testleri vardır. Başlangıçta renksiz olan bu ayraçlar alyuvarlardaki hemoglobinle karşılaşınca kolay fark edilir renk değişikliklerine uğrarlar. Ama hemoglobin insana özgü değildir. Tüm omurgalıların, hatta bazı omurgasızların kanında da benzeri moleküller bulunur. Bu nedenle insan ile hayvan kanı ayırımında başka testler uygulanır. Adli Bilimciler, geçen yüzyılın başından bu yana insan ve hayvan kanını birbirinden ayırabiliyor. 1990'lı yıllarda kullanılan, türler arası hemoglobin ya da yağ asidi farkını belirleme yöntemleri giderek yerini DNA düzeyinde moleküler genetik analizlere bırakmıştır.

Diyelim ki üzeri kırmızı lekeli bir tıraş bıçağı buldunuz. Kırmızılığın kan olduğunu, insana ait olduğunu saptadınız, DNA profi-

lini elde ettiniz ve şüphelinin profilini tuttuğunu belirlediniz. Bu-
raya kadar, şüphelinin sadece bu bıçakla tıraş olduğunu gösterir,
ne zaman tıraş olduğunu göstermez.

Olay yerindeki bir cisim üzerinde bulunan kan lekesinin yaşı,
kimi zaman soruşturma açısından hayati bir önem taşır. Son 50
yıldır, bu amaçla değişik yöntemler geliştirilmiştir.

1930'larda Schwarzsacher'in lekenin sudaki çözünürlüğü ile ge-
çen zaman arasındaki ilişkiyi ölçtüğü, *Amerikan Polis Bilimle-*
ri dergisinde yayımlanan ünlü makalesiyle başlayan araştırmalar,
günümüzde hâlâ sürüyor. Yıllar içinde oksijen elektrotundan,
elektron spin rezonans spektroskopisine kadar değişik yöntem-
ler önerildi. Alyuvar çeperlerinin elastikiyetindeki değişiklikler
atomik güç mikroskopisi ile ölçülüyor. Ya da RNA molekülünün
haberci ve ribozomal adlı şekillerinin yıkım hızları belirleniyor.

En ucuz ve kolay yolu ise, lekenin rengini ölçmek. Bildiğiniz
gibi taze kan parlak kırmızı renktedir. Durdukça rengi koyu kah-
verengi hatta siyaha doğru gider.

Ayrıca kesik kanı ile âdet kanını birbirinden ayırmakta zorlan-
dığımız günler geride kaldı. Şimdilerde lekeden elde edilen ha-
berci RNA molekülü, âdet kanına özgü işaretler açısından ince-
lenerek sonuca varılıyor. Üstelik lekenin birkaç yıllık olması bile
analizleri etkilemiyor.

Kızlık zarı yırtılınca mutlaka kanar mı?

Kızlık zarını saflığın ve el değmemişliğin kanıtı olarak gören-
ler, bir tıbbi gerçeği kafasına kazımalı. Her üç genç kızdan birinin
kızlık zarı anatomik olarak duhule müsaittir ve ilk ilişkide kana-
ma olmaz.

Yapay kan nasıl hazırlanır?

Bir kısım suya üç kısım ticari glüköz, örneğin mısır şurubu ek-
leyin, üzerine önce kırmızı sonra biraz mavi gıda boyası katın, ya-
vaşça karıştırın. Birkaç kaşık un ya da çikolata sosu ile kıvamını

arttırın. İşte size kana benzer renkte ve kıvamda bir sıvı. Ancak adli bilimciler bu şekilde elde edilen sahte kanı hiç umursamazlar. Çünkü hemen olay yerinde, kırmızı bir lekenin pas mı, domates salçası mı yoksa gerçek kan mı olduğunu anlamalarına yarayacak alan testleri uygularlar.

Plastik makyajla oluşturulan kanama fotoğrafları da, ilk başta her ne kadar gerçek gibi görünse de, kan izleri konusunda uzmanlaşmış kişiler, fotoğrafları büyüterek inceler ve yaraların özellikleri, sıvının akış şekli, yönü, damlaların geometrisinden yola çıkarak yapay kan kullanıldığını anlarlar.

Gerçek CSI'cılar

Olay yeri incelemesi: Başı sonu olmayan bir roman

Olay yeri incelemesi, bir soruşturmanın ilk ve kilit aşamasıdır ve gerçek bir olay yeri incelemesi, polisiye film ve dizilerde izlediklerinize benzemez. Belli kuralları olan, mantıklı, sistematik bir süreçtir. Gerçek hayatta, üç beş kişiyle yürütülen soruşturmalar yoktur. Birkaç günde aydınlatılabilen cinayetler azdır. Veritabanlarınız yetersizse faili meçhulleriniz de çoktur.

Olay yeri incelemesi, bilim olduğu kadar bir sanattır da. Dünyanın bütün bilim insanları bir araya gelse, sanatçının yani, parçacıkları birbirine bağlayan polislerin katkısı olmadan bir cinayet soruşturmasını başarıyla sonlandıramazlar.

Doktorlar, hastalık yok, hasta vardır der ve aynı hastalığa tutuldukları halde, hastaya uygun tedaviyi uygularlar. Polisler de, benzer cinayetlerle karşılaştıklarında, her katilin kendine özgü bir *modus operandi*'sinin yani suç işleme tekniğinin bulunduğunu ve ardında farklı bir iz bıraktığını bilirler. Bu nedenle her olay yeri, farklı bir stratejiyle incelenir.

Yerde yatan bir cesedin üzerinde ve yakınındaki kan lekelere örnek alındığını görüp de, “kadın bıçaklanmış zaten, akan kanını neden topluyorlar” diye sormayın sakın. Aradıkları aslin-

da katilin kanı. “Belki şansımız vardır, bıçaklarken kazaen elini kesmiştir, bir toplu iğne başı kadarı yere damlamıştır” diye ümit ederler.

Bir olay yerinde yaşananları yeniden canlandıranlar, cesedin, eşyaların, cinayette kullanılan bıçak ya da ateşli silahın birbirine göre pozisyonundan yararlanmak zorundadır. Uzmanlar delil toplamaya başlamadan önce ya da toplarken, olay yerine giren ilgili ya da ilgisiz kişilerin bunlardan birinin yerini, bilerek ya da bil-meyerek değiştirmesi, olay yerinden bir delili alıp gitmesi ya da delil eklemesi, soruşturmanın yönünü tamamen saptırır.

Ne zaman bir olay yerinin çevresine gerilmiş güvenlik şeritlerini görsem tedirgin olurum. Herkes delilleri şeridin iç kısmında aramakla meşguldür. Suçun, şeridin diğer yanında meydana geldiğini fark ettiklerinde iş işten geçmiş, bir sürü insan delillerin üzerine basmış olur. Belki de devriye aracı, delillerin üzerine park etmiştir. Bu cümleler New Orleans Polisi kriminalistlerinden Eddie-Joe Delery’ye ait. Ama eminim, benim gibi, bu görüşe katılan pek çok kişi vardır.

Her soruşturma ve her olay yeri incelemesinin güçlükleri olur ama en zoru ve tehlikelisi su altındakilerdir. Sudaki bir delilin işe yaramadığı sanılır, halbuki su altı olay yerlerinden ya da sudan çıkartılan bir cesetten tıpkı karadakilere gibi kan, saç, lif, parmak izi gibi kanıtlara ulaşarak çözülmüş nice olay vardır.

Su birikintisi, toprak ve çamuru gören bir olay yeri inceleme uzmanı, uzun ve zorlu saatlerin belki de günlerin kendisini beklediğini bilir. Bu ve benzeri güçlükler yüzünden olay yeri inceleme uzmanına Amerika Birleşik Devletlerinde yılda ortalama 90-100 bin lira, İngiltere’de yılda 40 ila 100 bin lira maaş ödenir. Genelde en yüksek maaşı, su altında kanıt toplayanlar alır. 2012’de yapılan zamlar da göz önüne alındığında aynı görevi yapan polislerimize ödenen bunların ancak üçte biri kadardır.

Hava ve çevre koşulları olay yeri incelemesini ciddi biçimde etkiler. Yağmur ayakkabı ve lastik izlerini, rüzgâr parmak izleri-

ni siler, hatta delillerin yerini bile değiştirebilir. Kar, cinayet silahını örtebilir. Güneş, sinek ve böceklerin gelişimini hızlandırarak entomologların işini zorlaştırır. Bu yüzden personel sayısını artırmak, cesedin, delillerin ya da olay yerinin tamamının üzerine naylon sermek, çadır kurmak gibi önlemler alınmak zorunda kalınabilir.

Olay yerindeki delili fark eden kim olursa olsun, toplayıp, paketlenen mutlaka olay yeri inceleme uzmanıdır. Bu davranış, soruşturmanın selameti açısından esastır. Dedektif Mark Fuhrmann, karısı ve âşığını öldürmekle suçlanan ünlü Amerikalı sporcu O. J. Simpson soruşturmasında görevliydi. Kanlı eldivenlerin bir tekini cesetlerin bulunduğu bahçede, diğerini Simpson'ın malikânesinde bulan ve delil olarak alan odur. Fuhrmann, olay yeri inceleme personeli değildi. Eldivenlerin delil olarak kullanılmamasının nedenlerinden biri bu olduğu gibi, dedektif, eldivenlerin üzerine maktullerin kanını dökmek suretiyle Simpson aleyhine delil üretmekle de suçlandı.

Olay yeri inceleme maliyetli bir iştir. Delil olabileceğini tahmin ettiğiniz cismi gördüğünüz andan itibaren masraf başlar. Maske, galoş, eldiven, pens, zarf, torba, tüp, onun kiti, bunun kiti derken akıl almaz boyutlara ulaşır. Ama olayı aydınlatacak yolun bu masraftan geçtiğini artık herkes biliyor. On yıl kadar önce “Sevil Atasoy’un dediklerine uyup her gazoz kapağını sigara izmaritini kримinale göndermeyin” diyenler, bugün olay yerinden nasıl delil toplanması gerektiğini derslerinde anlatıyor.

Bir olay yerinde bulunan deliller kadar, bulunmayanlar da önem taşır. Bu yüzden, olay yeri inceleme uzmanları sadece buldukları delilleri değil, tanık ifadeleri, mağdurun durumu, olayın niteliği ya da mantığa göre incelenen yerde olması gerektiği halde göremediklerini de kayda geçirmeli. Tam tersi, yani bulunmaması gerektiği halde bulunanlar da önemlidir. Örneğin, eve giren hırsız iddiaya göre sadece öldürdüğü kadının mücevherlerini almış, eşinin altın kol saati ve düğmeleri ortalıkta olduğu halde do-

kunmamışsa, bu gariplik kaydedilmelidir. Olay yerinde bulunan ve bulunmayan deliller, cinayetin motifi hakkında bilgi verebileceği gibi, tanık, şüpheli ve mağdurların ifadelerinin doğruluğunu da sınamaya yarar.

Delil transferi kâbusu

Olay yerinde bulunmayan masum bir kişinin suçlanmasını sağlamak amacıyla parmak izlerinin bir yerden alınıp, olay yerine ya da bir delil üzerine “ekilebildiğini” uzunca bir süredir biliyoruz. Aynı durum kan, sperm gibi bütün biyolojik deliller, hatta az önceki örnekte olduğu gibi, biyolojik bir örnekten ayrıştırılarak çoğaltılmış DNA için de geçerli. Bu nedenle, DNA dahi olsa, tek bir delile dayanarak hüküm vermek, çok tehlikelidir.

Delillerin başı beladan kurtulmaz

Herhangi bir delilin tarınması, toplanması, taşınması, incelenmesi, muhafazası, raporlanması çok sayıda kişinin yer aldığı bir süreçtir. Bu sürecin herhangi bir aşamasında delilin başına bile rek ya da bilmeyerek yanlış bir şeyler gelebilir.

Görevin kötüye kullanım riski daha olay yerinden başlar. Delil eklenebilir, tahrip edilebilir, imha edilebilir, yeri değiştirilebilir, kaybedilebilir. Nebraska eyaletinin en başarılı polislerinden, yılların olay yeri inceleme büro amiri David Kofoed, şimdi demir parmaklıklar ardında. Kofoed, karıkoca Stock’ları evlerinde öldürdüğünü düşündüğü şüphelilerin otomobilinden delil toplamış ve kriminal laboratuvara gönderdiği swablarda Wayne Stock’un kanı bulunduğundan şüpheliler tutuklanmıştı. Bir FBI soruşturması otomobilde aslında hiç kan bulunmadığını, polis Kofoed’ün pamuk çubuğa kurbanın kanını kendisinin bulaştırdığını ortaya çıkarttı.

Delillerin çalındığı da olur. New York polisi bundan en çok yakınanların başında geliyor. Örneğin geçtiğimiz Ağustos’ta 35 kişisini tutukladıkları bir çeteden ele geçirdikleri hırsızlık malı 60 bi-

sikletle, yedi motosiklet, Eylül'de emniyetin otoparkından çalındı. Farklı eyaletlerdeki polis emanetlerinden uyuşturucu ya da taşınabilir bilgisayar ve cep telefonu çalınmasına ise sıklıkla rastlanıyor. Elbette Amerika istisna değil. Örneğin İngiltere'deki Warwickshire polisinin emanetinden de birkaç ay önce 150 bin pound, Nisan ayında da Delhi dışlarındaki bir karakoldan, delil niteliği taşıyan pırlanta taşı Altın mücevherler çalınmıştı.

Kanadalılar 2011 yılı nisan ayında Bayan Melani'nin cesedini yedi saat aradıktan sonra bulabildiler. Genç kadın hayatında ilk kez yamaç paraşütü yapmış ve 300 metreden yere çakılmıştı. Uçuşta yalnız değildi. Bir eğitmen ona eşlik ediyordu. Paraşütte, uçuşu kaydeden bir film makinesi takılıydı ve neden düştüğünün kanıtı, makinenin hafıza kartındaydı. Polis makineye el koydu ama kartı bulamadı. Çünkü kart, 16 yıllık deneyimli eğitmen Bay William Orders'in midesindeydi. Polis, normal yollardan karta ulaşabilmek için onu bir hafta kadar gözaltında tutmak zorunda kaldı. Tabii herkes bu kadar şanslı değil. Kâğıt yutunca mesele yok da, uyuşturucu yutup zehirlenerek ölen çok.

Kriminalcilerin sihirli çubuğu

Polisiye dizilerde, olay yeri inceleme ekiplerinin elinden eksik olmayan, kulak temizleme çubuğuna benzer mucizevi nesneden söz etmek istiyorum biraz. Bundan 10 yıl kadar önce DNA elde edebilmek için en az bir çorba kaşığı kadar kana ya da el ayası büyüklüğünde lekesine ihtiyaç olurdu. Giderek daha duyarlı yöntemler gelişti. Gözle görünmeyen kan, idrar, tükürükten DNA elde edebilir olduk. Artık biyolojik kalıntı bulunduğunu tahmin ettiğimiz yerlere, örneğin bardak kenarı ya da silahın kabzasına, sterilize edilmiş özel lif sarılı çubuğu sürtüyor, özel kabında koruyarak laboratuvara gönderiyoruz. Çubuğun ucuna tek bir hücre dahi takılsa, DNA elde edebiliyor, milyonlarca kez kopyalayarak çoğaltıyor, kimyasal makaslarla kesiyor, böylece hücrenin DNA profiline ulaşıyoruz. Böyle basit anlattığıma bakmayın. DNA ana-

lizleri, büyük deneyim ve yüzbinlerce liralık cihaz yatırımı gerektiren, dikkat edilmezse hayati hatalar yapılan bir işlemdir.

Modus operandi ve katil imzası aynı şey mi?

Bir katilin seçtiği kurbanın özellikleri, ona nasıl yaklaşıp, ne zaman, nerede, nasıl öldürdüğü onun davranış biçimi, ya da dünya polislerinin kısaca MO diye tanımladığı *modus operandisi*'dir. MO, öğrenilmiş bilgidir, zaman içinde değişebilir, katil tekniğini geliştirebilir, hata olarak gördüklerini tekrarlamaz. Buna karşılık katilin imzası değişmez. Çünkü katilin kişiliği ve cinayetin duygusal tatmin sağlayan nedeniyle ilgilidir ve bu neden hiç değişmez. Bu nedenle, iki ya da daha fazla cinayetin aynı elden çıkıp çıkmadığını belirlemede, yararlanılacak ipucu, katilin imzasıdır.

Motifi bul, cinayeti çöz

Bir cinayet soruşturmasının nasıl yürütüleceğine ilişkin başucu kitapları bulunur. FBI'dan John Douglas ya da New York cinayet masası dedektifi Vernon Geberth'inki gibi. Hangisini açarsanız, katilin bulunmasında polisin işine yarayacak unsurların başında motiften söz edildiğini görürsünüz. Motif, bir başka deyişle kişinin neden öldürüldüğü cinayetlerin ortalama yüzde 60 kadarında kolay saptanır. Para ve değerli eşyayı elde etme, ırza geçme, intikam, kıskançlık, uyuşturucu bilinen başlıca motiflerdir. Olay yeri inceleme personelinin kurbanın geçmişi ve katilin olması motifleri hakkında bilgilendirilmesi, kanıtları bulmasını kolaylaştırabilir. Tabii saldırganın bir akıl hastası olabileceği ihtimalini göz önünde bulundurarak incelemeyi sürdürmelidir.

Kriminal profilleme

Yüzyıllardır profilciler, suçun işleniş biçimi ve olay yerinin özelliklerinden yola çıkarak, faili psikolojik ve sosyal açıdan değerlendirir. Neden saldırdığı, olay yerinde ele geçen ona ait cisimlerin psikolojik anlamı, şu anda nerede olduğu, ne yaptığı ve

yapacağına dair fikir yürütür. Ancak bunların sadece bir varsa-
yım olduğu göz önünde tutulmalı.

Ne geçmişte, ne de günümüzde profillemenin bilimsel bir da-
yanağı bulunuyor. Onu, suçlularla yapılan yüz yüze görüşme-
lerden elde edilen bilgilere dayalı bir sanat olarak tanımlamak
mümkün. Böylesi bir bilgi birikimine sahip olanlar dahi her za-
man başarılı olamıyor. Göz kararı, el yordamıyla polise yardım-
cı olmaya çalışanlar ise kimi zaman öylesine ilgisiz kişileri tanım-
lıyor ki polisin olayı çözeceği varken, vakit kaybetmesine, yanlış
kişilerin peşine düşmesine dahi neden olabiliyor. Daha suçlu ara-
nırken medyada görüş bildirenler ise, olabilecek en büyük zararı
veriyor. Örneğin Ekim 2002'de Washington'da dehşet saçan ve 13
kişiyi öldürenin nasıl biri olduğuna dair ekranlara çıkanlar, toplu-
mu beyaz minibüs kullanan beyaz ırktan birine karşı dikkatli ol-
maya davet etmişti. Halbuki katiller, biri erişkin, diğeri çocuk iki
zenciydi. Beyaz minibüs değil, mavi bir binek otosu kullanmak-
taydılar. Sadece hafta içi saldırdıkları, bunun saldırganın yaşam
biçimine ilişkin bir ipucu olabileceği söylendi. Katiller o hafta cu-
martesi günü de öldürdüler. Uzman profiller, katilin kendisi-
ni Tanrı yerine koyduğunu söylediğinde, katiller kurbanlarından
birinin yanına üzeri "Ben Tanrıyım" yazılı bir tarot kartı bıraktı-
lar. Ve ne yazık ki bir polis memuru televizyona çıkıp, çocukların
okul binaları içinde güvende olduklarını söylediğinde, keskin ni-
şancı, tüfeğini bir öğrenciye doğrultup ateşledi.

Kısacası, yıllardır yüzlerce meraklıyı kendisine çekmiş, hat-
ta internet üzerinden sertifika programları bile sunulan kriminal
profilleme, pek çok roman ve senaryo yazarını, yönetmeni zengin
etmiştir, ama gerçek yaşamda sadece profillemeye dayanarak ya-
kalanan seri katil sayısı bile, iki elin parmaklarını geçmez.

Kriminal profilleme, FBI'ın Davranış Bilimleri Birimi'nden
emekli Douglas ve Ressler gibi polislerin hatıraları, *Kuzuların*
Sessizliği ve *Hannibal* gibi sinema filmleri, "Profil" gibi tele-
vizyon dizileriyle pek ilgi çekmiş ve hayranlık uyandırmıştır. Sal-

dırğanın nasıl biri olabileceğine dair tahmin, Cerrah Thomas Bond’la başlar. Doktor, 1888’de Londra’nın doğusunda beş seks işçisinin karnını deşecek, kalbini karaciğerini alıp gidecek ölçüde kendini kaybetmiş kişiyi güçlü kuvvetli, soğukkanlı, cesur, orta yaşlı, iyi giyimli, yalnız yaşayan, içine kapanık, işsiz, seks düşkününü ve akıl hastası olarak tanımlamıştı. Tarif ettiği Karındeşen Jack’tan başkası değildi, ama 124 yıl öncesinin bu profili, Londra polisinin işine yaramadı ve karındeşen Jack’ın kim olduğu hiçbir zaman bulunamadı. Bu büyük hayal kırıklığına rağmen, daha sonraki sıkça dillendirilen ender başarıları sayesinde, profillemeye günümüze kadar geldi.

Coğrafi profillemeye ne demek?

Bir katilin, temel hedefi yakalanmamaktır. Bu yüzden, zaman zaman kendini akıllı sananlar ve öldürdüğü kişiyi parçalayarak, kentin orasına burasına atanlar olur.

Parçaları bulan polis, “Ölen kim?” sorusuna hemen eş zamanlı olarak, bir sürü başka soru sorar. Coğrafi profillemeye, bunlardan birini, “Katil nerede?” sorusunu cevaplamaya yarar.

Bu amaçla önce nasıl bir taşıma yöntemi kullanıldığı belirlenir, ardından ceset parçalarının atıldığı yere, katilin hangi yollardan, ne uzaklıktan, ne kadar sürede gelebileceği ve nereye gidebileceği hesaplanır.

Böylece katilin ve cinayetin işlendiği yerin aranacağı çember daraltılır. Haritalara dayalı coğrafi profillemeye bu amaçla kullanılır.

Yangın ve kundaklamada olay yeri

Geçtiğimiz yıl sadece İstanbul’da 20 bine yakın yangına tonlarca su, kilolarca köpük sıkarak müdahale eden, pek çok can kurtaran itfaiyeciler, her birimizin çocukluk kahramanıdır. Ama büyükler, onların yaptığı işin riskini çok geç fark ettiler. Üzerlerindeki naylon yağmurluklar bile ancak 1997’deki Tuzla tersane yangınında ikisi şehit olup, 20’si yaralandığında değiştirildi. Yan-

gını olabildiğince çabuk söndürüyoruz da, çıkış yeri ve nedenini delillendirme konusunda, her zaman başarılı değiliz. Çünkü korkuyu ilk duyan, dumanı ve alevleri ilk gören, patlamayı ilk fark eden vatandaş bunların ayrıntısına, rengine, yönüne, şiddetine dikkat etmiyor. Yangına ilk müdahale edenler ise, sadece hayat kurtarmak ve yangını söndürmekle ilgileniyor, çevrelerine bir de bu gözle bakmıyorlar.

1989 yılbaşı gecesi Porto Riko'daki Dupont Plaza Otelı yandı, 140 kişi yaralandı, 97 kişi öldü. Zam yapmayan patrona kızan üç kişi, balo salonunun yanındaki depoya yanar vaziyette Sterno marka bir adet yakıt jeli kutusu bırakmıştı. İntikam, kundaklama nedenlerinden sadece biridir. Sigortadan para alma, vandalizm, isyan, sabotaj, başka bir suçu örtbas etme diğer motiflerdir. Genel kanının aksine, kundaklamada kullanılan hızlandırıcılar yangında yok olmaz. Kalıntıları mutlaka olay yerinde bulunur. İkincisi, hiçbir yangında sıcaklık, insan bedenini kül edecek kadar yükselmez. Dolayısıyla cinayet delillerini örtbas etmek mümkün değildir.

Yangınların yüzde 14 kadarından sorumlu tutulan piromanlar, kundakçı değildir. Onlar yangına merak duyar, çekici bulur, büyülenir ve birçok kez istekli ve kasıtlı olarak yangın çıkarırlar. Patolojik kumar, kleptomani gibi bir dürtü kontrol bozukluğu olan piromani, sıklıkla alkolizm ve hayvana fena muameleyle birlikte gider. Genellikle küçük yaşta başlar. Çakmak, kibrit ve ateşle oynayan çocukları, piromanlardan ayırmak gerek, onlar sadece çevresinde olan biteni araştıran küçük meraklılardır.

Ölümlerin gizemli dünyasından

Ölü taklidi yapanlar

Ölü taklidi, tıbbi deyiimiyle *thanatosis* sayesinde canını, namusunu kurtaran mağdur haberlerine sıklıkla rastlanır. Hayvanlar âleminde de büyük bir korkuya cevaben refleks olarak taş ke-

senlerin yanı sıra, korunma, çiftleşme ya da avlanmak amacıyla bilinçli biçimde donup kalanlar bulunur.

Yüzü olmayan adam

Bir ölünün kim olduğu nasıl öldüğü ya da öldürüldüğü kadar önem taşır. Kimliği kuşkuya mahal vermeyecek şekilde kesinleştirilemezse, günün birinde bir arayan çıkar ya da bir olay yeri veya cinayet silahında DNA'sı bulunabilir düşüncesiyle, ölünün DNA profilini bir veritabanında muhafaza etmek şarttır. Hâlâ kurulamamış DNA bankamız, bir gün kurulursa bu işe de yarayacak. Otopsi masasındaki genç kadının yüzünü böylesine tanınmaz hale getiren muhtemelen onu öldüren kişiydi. Muhtemelen diyorum, çünkü Amerikalı yazar Thomas Harris'in *Hannibal* adlı kitabı ve aynı adlı filmdeki yüzü olmayan adam aslında 25 yıl kadar önce yaşamış biridir. Bir gece yüksek dozda uyuşturucu kullanmış, iki Doberman'ıyla banyoya kapanmış. Usturası ile kulakları, burnu, göz kapakları, dudakları ve yanakları kesip, köpeklerine yedirmişti. Sayısız ameliyattan sonra yakınları tanıyamasa da, insana benzer bir yüzü olmuştu.

İnternet, hayatımıza gireli beri pek çok şey kolaylaştı. Buna katkıda bulunanlar arasında devlet kurumlarımızın önemli bir payı var. Örneğin Emniyet Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde yer alan e-polis bölümünde, kayıp şahıs ve kayıp çocuklar hakkında bilgi olduğu gibi, "Kimliği belirsiz cesetler" albümü de yer alıyor. 2000-2010 arası bu sayfalara yüklenen ceset fotoğraflarının sayısı bin kadar, ancak fotoğraflara sadece belirli işletim sistemini kullanan bilgisayarlarla erişilebiliyor. Sitenin bu sorunu giderecek şekilde güncellenmesi gerekiyor. Öte yandan yanmış, kömürleşmiş, sudan çıkmış cesedi ölenin annesi, babası, eşi bile tanıyamaz, bu yüzden mutlaka DNA analizi yapılmalı. Cesedin üzerindeki bir eşya, örneğin kolye, künye, bilezikle de teşhis doğru değildir. O gün bu eşyayı başka biri takmış ya da ona takılmış olabilir.

Bu küller kimin?

Kremasyon, yani yaklaşık 1000-1200 derece sıcaklıkta cesedin en az 70 dakika yakılması, Hristiyanların büyük bir bölümü için mümkün, Hindu ve Budistler için, bazı istisnalar dışında, zorunlu bir sondur. Kurt Cobain, Walt Disney, Alfred Hitchcock, beyni çıkartıldıktan sonra Albert Einstein küle dönüşmeyi seçen ünlülerden sadece birkaçı. Zaman zaman, krematoryumlarda teslim edilen küllerde sahtekârlık yapanlar çıkar. 2002’de Georgia’daki Tri-State krematoryumunun bahçesinde 344 ceset bulundu. Ailelere “kül” niyetine talaş, alçı tozu ya da kum veren şirketin sahibi Ray Brent Marsh, ömür boyu hapse mahkûm edildi. Küllerin kemik külü olduğunu, ayrıca sahibinin geldiği coğrafyayı anlamak kolay da, kimin külleri olduğuna gelince, iş daha zor, ama DNA analizi imkânsız değil. O kadar ki, 2500 yıllık küllerde bile başa- rılıyor. Öte yandan, kremasyon iznini uzman bir hekim vermediğinde, sonradan ortaya çıkan bir cinayet ya da intihar iddiasının, ağır metal zehirlenmesi gibi bazı istisnalar dışında, kanıtlanması mümkün değil.

Ölümler neden çürür?

Cesetlerin çürüme ve şişmesinin nedeni, kalınbağırsakta bulunan bakterilerin ölümle birlikte damar sistemine ulaşması ve çoğalmasıdır. Bu yüzden çürümenin şekli ve derecesi, ölümden sonra geçen zamanı tahmin etmeye yarar. Ancak ölü bir beden, sıcakta kalırsa çabuk çürür, soğutulursa çürüme yavaşlar. Çevre koşulları bilinmezse ölümden sonra geçen zamanın hesaplanmasında hata yapılır. İster otopsi yapılsın isterse yapılmasın cenazelerin toprağa verilinceye dek soğukta tutulmasının amacı bakteri çoğalmasını geciktirmek, hatta durdurmaktır.

Öbür taraftakilerle konuşanlar

Her Oscar töreninde en az biri, gözlerini gökyüzüne çevirir “Bu ödül senin için anneciğim” ya da “babacığım” der. Pek çoğumuz,

sevdiklerimizin kabri başında onlara bir şeyler anlatırız. Kimileri için bu, ölen kedisi ya da köpeği bile olabilir. Kaybedilen yakınlara değişik biçimlerde hayali iletişime geçmek ya da yakınımızda bir yerlerde olduğunu hissetmek bize yabancı bir duygu değildir. Kendisini medyum olarak tanımlayanları bir yana bırakacak olursak, bu hayali deneyimlerin hepsi normaldir, yaygın bir davranıştır. Hatta bazı uzmanlarca psikolojik yarar sağlayan bir rahatlama unsurudur. Ta ki, “Ben ölmüş anneme şunu sordum, o da şöyle cevap verdi” deyinceye kadar.

Ölülerin yüzü

Ölüde genellikle yüz ifadesi bulunmaz. Ama her insanın yüzünde beş farklı duyguyu yansıtmalarını sağlayan kaslar vardır. Bunlar öfke, sevinç, hayret, korku, hüznün ve tiksintiyi ifadeye yarar. Ama kimimizde bu kas sayısı 19’a kadar çıkar. Örneğin dehşeti ifade etmeye yarayan kas, üç kişiden sadece ikisinde bulunur. Bazılarının yüzünü ifadesiz bulmamızın nedeni, kimi kaslarının doğuştan eksik olmasıdır.

Ölümden sonra geçen zaman

Kişinin ne zaman öldüğü, soruşturmacılar açısından olağanüstü önem taşır ve bunun en kısa sürede, en doğru biçimde belirlenmesini isterler. Ölümü gören bir tanık, kayıttaki bir kamera gibi rastlantıları bir yana bırakacak olursak, kişinin ne zaman can verdiği hâlâ dakikasına kadar doğru biçimde belirlenemiyor. Ölümü izleyen ilk 24 saat içinde bile güvenilirlik yüzde 95 dolayında. Bir başka deyişle bu sabah 10.00’da bulunan bir ceset için, dün öğleden sonra 2 sularında ölmüş denirse, bu öğlen 12 ile öğleden sonra 16 arasında bir yerdedir.

Adli tıp uzmanları, cesedin bulunduktan ne kadar önce öldüğünü nasıl bilir? Bu sürenin hesaplanmasında güvenilir tek bir yöntem olmamakla birlikte, onları iki büyük sınıfta toplamak mümkün. İlki, erken postmortem dönemde, yani ölümden sonraki ilk 24

saatte çok işe yarayan soğuma hızının ölçümü gibi yöntemler, ikincisi geç dönemde işe yarayan ve çürümeyle birlikte kaybolan ya da ortaya çıkan 20 kadar metabolitin ölçüldüğü yöntemler.

Bu konuda liderliği elinde tutan Bern Üniversitesi'nden bir grup araştırmacı, proton manyetik rezonans spektroskopisi kullanmayı öneriyor ve çürüme ürünlerini, serbest trimetilamonyum, propyونات, bütirat, ve izobütiratı ölçerek, ölüm zamanını belirliyor. Anılan yöntemin doğruluk payı, yüzde 90'ın üzerindedir.

Bununla birlikte, film ve dizilerde basit gibi görünse de, adli tıp uzmanlarının işi pek zordur. Cinayetin ne zaman işlendiği konusunda polise en fazla yarayacak, ölümden sonra geçen zamanın belirlenmesi dahi, her zaman mümkün olmaz, belirlense bile her zaman doğru olmaz. Utahlı Dr. Grey, otopsisini yaptığı iş adamının cumartesi akşamı 9 ile, pazar sabahı 3 arasında öldürüldüğünü bildirdi. Buna dayanarak patronunu yatakta başına üç el ateş edilmiş şekilde bulan, polise haber veren ve tek şüpheli olan Bayan Debra Brown ömür boyu hapse mahkûm edildi. Adam aslında pazar öğlen hâlâ hayattaydı. Doktor, ölüm zamanını yanlış hesaplamıştı. Katil başka biriydi. 2 Mayıs 2011'de Debra Brown serbest bırakıldı. Cezaevine konalı 15 yıl olmuştu.

Canlı gömülen ve gömülmekten korkanlar

Saniyede dört kişinin doğduğu, iki kişinin öldüğü dünyamızda, insanın kendi doğumuyla ilgili bir düzenleme yapabilmesi mümkün değil, ama ölmeden mezara konmamak için elinden geleni yapmış olanlar var. Örneğin besteci Chopin, son nefesini verirken, "Bana otopsi yapılsın. Canlı gömülmek istemiyorum" demişti. Eskiden güvenli tabutların içindeki ip, kilisenin çanına ya da bir işaret fişğine bağlıydı. Diğer ucu da müteveffanın bacağına ya da koluna. Güvenli tabutlar günümüzde de var. İtalyan Fabrizio Caselli'nin geliştirdiği modelde bir alarm sistemi, çift yönlü mikrofon, el feneri, oksijen tankı, kalp vurum detektörü, bir de kalp stimülatörü bulunuyor.

Tabutta, çuvalda, kutuda toprağa gömülen canlı kişi, malzemenin geçirgenliğine ve bulunduğu derinliğe bağlı olmakla birlikte, iki ila üç saat kadar yaşar. Ölüm nedeni, verdiği nefesteki karbondioksiti yeniden solumak zorunda kalması, kanında artan karbondioksit, azalan oksijen yüzünden boğulmasıdır. İşkence, cina-yet ve infaz amaçlı tabutla gömülen, isteyerek tabuta girip intiharı deneyen, cezaevinden kaçış yöntemi olarak değerlendiren ve illüzyonist Houdini ve Gunnarson gibi canlı gömülme numaraları yapanlar çıkmıştır. Toprak ya da çığ altında kalanlar için durum daha ciddi. İlk 15 dakika içinde canlı kurtulma oranı yüzde 92, 35 dakika sonra sadece yüzde 30. Ama bu koşullarda dahi, avuç içi kadar havayla bile iki saat yaşamak mümkün. Yeter ki panik olmayın, ağız ve burun etrafında bir hava cebi oluşturun, uzun aralıklarla yüzeysel nefesler alıp verin, böylelikle oksijeni tasarruflu kullanın. 2008'de toprak altında kalan 52 yaşındaki inşaat işçisi Çinli Wang Jiansin, baretinin içindeki havayı meditasyon yaparak idareli kullanmış olduğundan iki saat sonra ona ulaşıldığında hâlâ canlıydı. Öte yandan bir radyo rölesi kazısında toprak altında kalan 42 yaşındaki Japon kadın işçi, kazadan sadece 10 dakika sonra kurtarılmıştı, ama ölüm nedeni havasızlık değil, toprağı kaldırmak için başvuru alan kepçenin baş ve boynunda oluşturduğu darbelerdi.

Ceset yakılırsa tamamen yok olur mu?

Tarih boyu insanlar, suç delillerini yakarak ortadan kaldırmayı denemiştir.

Genel inanıştan farklı olarak, insan bedeni bin derecelik modern krematoryumlarda, bir buçuk-iki saat yakıldığında bile tamamen küle dönüşmez. Geride, toplam ağırlığı kadında yaklaşık iki, erkekte 53 olan, küçük kemik parçacıkları ve bunların oluşturduğu gri renkte bir toz kalır.

Bu yüzden, teneke varil içinde öldürdüğü kişiyi yakmaya kal-kan canı, ne bu kadar yüksek bir sıcaklığa çıkabilir, ne de bu kadar uzun süreli bir yanma sağlayabilir.

Doğal olarak polisler, sıcaktan biraz ufalmış ve kararmış olsa da kurbanın kafatası kemiklerini, ayrıca dişlerini ve varsa protezini görebilirler.

Ceset nasıl ortadan kaldırılır?

Bir katil, yakalanma riskinin en yüksek olduğu zaman diliminin, cesedi ortadan kaldırmaya çalıştığı süreç olduğunu bilir. Bu nedenle kurbanından, ya önceden kullandığı ya önceden planladığı ya da yakalanmamış başka bir katilin denediği biçimde kurtulmaya çalışır. Çöp bidonları bu amaçla cesetlerin ya da parçalarının atıldığı yerlerin başında gelir. Bidonların olay yeri ve katilin evine olan uzaklığının cinayetin motifine bağlı olduğu ileri sürülmüş ve kurbanın neden öldürüldüğü anlaşıldığı takdirde, gerek bidonun coğrafi konumundan, gerekse cesedin durumundan yola çıkarak, olay yeri ya da katilin evine ulaşılabilceği ileri sürülmüştür.

Bir çöp depolama ya da atık gömme yerine ceset bırakılması ender olaylardan değildir. Zaman ve yer bildiren bir itiraf, ihbar ya da kamyonların giriş çıkış yollarıyla, atıklarını boşalttığı mekân ve saatin kayıt altında tutulduğu işletmeler olmadığı takdirde, samanlıkta iğne aramaktan farksız bir durumla karşı karşıya kalınır. Cesedin ve delillerin çöplerle birlikte sıkıştırılıp, üzerlerinin toprakla örtülmesi işi iyice zorlaştırdığı gibi, çürüyen çöplerin oluşturduğu yüksek sıcaklık ve sağlığı tehdit eden tehlikeler barındırması da diğer zorluklardır.

Bu yara kaç yaşında?

Bir yaranın neyle meydana geldiği kadar, ölümden önce mi, yoksa sonra mı oluştuğu önem taşır.

Deri, yaralandığı andan itibaren, canlı organizma bir dizi biyolojik işlemle tedavisine başlar. Bu işlemlerin hangi sırada, ne şekilde ve ne sürede gerçekleştiği iyi bilinirse, yaranın ölümden önce mi sonra mı, yani yaranın vitalitesi ya da bugün izlediğiniz

olaydaki gibi, birden fazla yara varsa, bunların aynı zamanda mı, yoksa farklı zamanlarda mı meydana geldiği, kısacası yara yaşı anlaşılabilir.

İki yara arasındaki zaman farkının iki gün, üç ay ya da bir yıl olduğu uzun zamandır söylenebiliyordu. İstanbul Üniversitesi'nin fahri doktora payesi verdiği Münih Üniversitesi'nden Prof. Eisenmenger'in bu alana katkısı çok büyüktür. Şimdi gayretler, iki yara arasındaki saat farkını bulabilmekte.

Genetiği değiştirilmiş hayvan deneyleri sayesinde, yaranın iyileşmesi için kullanılan temel moleküller belirlenmiş durumda. Yakan gelecekte sitokinler, büyüme faktörleri ve kemik iliğinin sentezlediği progenitör adlı hücreler aracılığıyla, yaraların ölümden ne kadar önce meydana geldiği, kısacası yara yaşı çok daha doğru biçimde belirlenecek.

Parmak izleri

Parmak izi ve parmak izinden DNA

Ana karnındaki üçüncü ayda oluşmaya başlayan ve ölüm sonrası çürümeye kadar aynı kalan parmak izleri, kemer, kement, sarmal gibi ana sınıflara ve bunların alt gruplarına ayrılır. Büyüteçle parmak uçlarınıza bakarsanız izlerin aynı olmadığını göreceksiniz. Bu yüzden pasaport başvurularında, bazı yabancı ülke sınır kapılarında, tutuklamalarda, her parmağın izi alınır. Ülkemizde de bulunan yüksek işlem hızlı bilgisayarlar, iki saniyeden kısa sürede, 1 milyon parmak izi kartını tarayabilir. Bir başka deyişle, hepimizin parmak izinin olduğu bir banka olsaydı, olay yerindeki parmak izimizi eşleştirmeleri sadece iki dakika sürecekti.

Parmak izinin kalitesi, kişinin stres, metabolizma, beslenme, sağlık, meslek, yaş, etnik köken ve cinsiyetinden, ayrıca izin bırakıldığı yüzeyin niteliği ve çevre koşullarından etkilenir. Bütün bunlara rağmen parmak izi karşılaştırması, oldukça düşük bir hata ile gerçekleştirilir.

Ancak o her polisin can simidi, her suçlunun korkulu rüyası parmak izi karşılaştırması sanıldığı kadar hatasız değildir. Çünkü her ne kadar karşılaştırma bilgisayarlar aracılığı ile yapılsa da, eninde sonunda karar veren insandır. Müslüman avukat Brandon Mayfield'i, Madrid tren katliamından sorumlu tutan FBI, hatasını 2 milyon dolar tazminatla ödemişti. Bulunmaması gereken bir cinayet mahallinde parmak izine rastlanan ve tutuklanan İskoç kadının polis Shirley McKie, yıllar sonra aklanmakla kalmadı, 750 bin İngiliz lirasının da sahibi oldu. Bu arada ender rastlanan bazı genetik hastalıklarda hiç parmak izi oluşmadığını da belirtiyim.

Şimdilerde bütün gayretler, parmak izinin yaşını belirlemede. Mart 2011'de İngiltere'nin Sussex Üniversitesi'ndeki kuantum mühendisleri, izin elektrostatik yük değişikliği ölçüldüğünde, yaşının da söylenebileceğini ileri sürdüler.

Polisler, çocukların bıraktığı parmak izlerini görünür hale getirememekten şikâyet eder. FBI araştırmacıları kısa bir zaman önce bu sorunu çözdüler. Parmak uçlarının temas ettiği yüzeye bıraktığı bileşenlerin yaşa göre değişmediğini, ancak oranlarının farklılaştığını saptadılar. Bu yüzden, çocuk parmak izlerini aramak için protein ve esterleri değil laktik asit tuzlarını hedefleyen teknikler kullanılmalı.

Son yılların vazgeçilmez incelemelerinden biri, parmak izinden DNA elde etmektir. Deriden dökülen ya da ter ve sürtünmeyle başka yüzeylere taşınan ölü epiderm hücrelerinden DNA elde edilebilir. Böylelikle bir eşyayı örneğin kâğıdı, zarfı, kontak anahtarını, telefonu kimin tuttuğu, bir giysiyi ya da ayakkabıyı kimin giydiği anlaşılır. Hatta aynı plastik deney tüpünü birbiri ardı sıra üç ayrı kişi tutmuşsa, her birinin kimliğini saptamak dahi mümkündür.

Çünkü tek bir parmağın, tek bir teması dahi genetik analize yetecek DNA'yı barındırabilir. Her ne kadar, parmak iziyle bırakılan DNA miktarı, terlemeye ve genel sağlık durumuna bağlı olarak kişiden kişiye, hatta aynı kişinin bir izinden diğerine değişse

de, çekirdek, ya da en azından mitokondriyal DNA eldesini denemek gerekir. Üstelik parmak izi ister çeşitli tozlar püskürtülerek, mor ötesi ışık kaynakları kullanılarak, siyanoakrilat buharları tutularak görünür hale getirilsin, isterse kristal viyoleto ya da ninhidrin ile boyansın, kimyasal ya da fiziksel işlemler, parmak izindeki DNA'yı bozmaz. Yarım ya da sürüntü halindeki parmak izi mukayeseye elverişli olmadığından işe yaramaz. Ama onlardan DNA elde edilebilir. Bu arada plastik ve cama bırakılan parmak izlerinden DNA eldesinin, kâğıt gibi pütürlü bir yüzeye oranla daha kolay olduğunu belirtelim.

Umarım başınıza gelmez, ama bir cinayetin ardından olay yerine giren ilk kişi siz olabilirsiniz. Kuşkusuz şaşırarak, belki de korkacaksınız. Ama ifadeniz soruşturmayı bir biçimde yönlendirecek. Sizden sadece duyduklarınızı, gördüklerinizi değil, olay yerinde yaptıklarınızı da aktarmanızı istiyorum. Çünkü nereye çarptığınız, nereye dokunduğunuz gibi ayrıntılar, yeniden canlandırmada olağanüstü önem taşıyacaklar. Çocuk güzeli altı yaşındaki John Benet Ramsey'in cesedini evin bodrumunda bulan babası onu bir battaniyeye sarıp üst kattaki oturma odasına taşımasaydı, polis sadece bodrum katını güvenlik çemberine almakla yetinmeyip, evin diğer katlarında onlarca dost ve akrabanın gezinmesini engelleseydi, ya da en azından bu kişiler yaptıklarını hemen anlatsaydı, geçen 15 yılda küçük kızı boğan katil mutlaka bulunurdu.

Parmak izi değiştirme

Ülkemiz hekimlerinin dünya tıbbına hediye ettiği, yüz ve kol nakilleri, beraberinde parmak izi tartışmalarını da getirdi. Fazla uzatmayıp tek bir örnek vereyim. 2006 yılında 32 yaşındaki erkek hastasına başarılı bir el nakli yapan Polonyalı cerrah Szajerka ve ekibi, alıcının parmak izlerini 40 ay boyunca izlemiş ve vericinin özelliklerini koruduklarını saptamıştı. Tek sorun, hastanın ameliyat belgelerini sürekli yanında taşımak zorunda kalmasıydı, çün-

kü 43 yaşında beyin ölümü gelişen elin sahibi eski bir suçluydu. Bir de uzun süre capecitabine ile tedavi edilen kanser hastalarının parmak izlerinde farklılaşmalar olduğundan, sınır kapılarından geçerken yanlarında reçetelerini bulundurmaları iyi olur.

Parmak izi uzmanları

Parmak izi delillerinin değerlendirilmesi, büyük ölçüde parmak izi uzmanlarının bilgi ve deneyimine bağlıdır. ABD Bilim Akademisi'nin talebi üzerine FBI'ın kont terör birimi liderliğinde yürütülen bir araştırmada, en az on yıllık deneyimi olan 169 parmak izi uzmanının ne ölçüde doğru karar verdiği ölçüldü. Geçtiğimiz yıl yayımlanan sonuçlara göre, uzmanlardan beşi, her bin karşılaştırmının birinde hatalı uyum bildirdi. Uzmanların yüzde 85'i ise, en az bir karşılaştırmada karşılaştırdığı parmak izlerinin aslında aynı kişiye ait olduğunu saptayamadı. Genel negatif hata oranı binde 75, bir başka deyişle uzmanlar, izlerin aynı kişiye ait olduğunu anlayamıyor. Bu sorunun büyük ölçüde karşılaştırmaya elverişli olmadığı halde parmak izlerinin incelenmesinden kaynaklanıyor.

Parmak izi karşılaştırmalarında bir hata yapıldığını varsayın. Olmayacak iş değil. Bu konuyla ilgili size bir olay aktarmak istiyorum. Bundan on yıl kadar önce İndianalı Bayan Lana Canen komşusu 94 yaşındaki kör Bayan Helen Sailor'u öldürmekten 55 yıl hapse mahkûm olduğunda, aleyhindeki tek delil, olay yerindeki bir plastik ilaç kutusunda bulunan sol elinin serçe parmağının iziydi. Yıllar sonra Lana'nın avukatı, parmak izini özel bir bilirkişiye inceletebildi ve kutudaki izin ona ait olmadığını öğrendi. Mahkeme, parmak izinin resmi kurumlarda yeniden incelenmesini kabul etmedi ama, bilirkişinin hazırladığı raporu, ilk incelemeyi yapan dedektif Chapman'e gönderdi. Chapman'in savcılığa gönderdiği cevabi yazı hayret vericiydi. "Özel bilirkişi haklı. 10 yıl önceki karşılaştırmada hata yapmışım." 4 Kasım 2012 günü Lana Canen, serbest bırakıldı. Yasalar, hatalarıyla haksız

mahkûmiyete yol açan personelin teşkilattan uzaklaştırılmasını öngörmekle birlikte, yanlıgısını kabul etme açık yürekliliğini gösteren Champan'i sadece terfi durdurma ile cezalandırdı.

Parmak izinden cinsiyet

Parmak izine bakıp kadına mı, erkeğe mi ait olduğunu anlamak şaka değil, üzerinde yıllardır çalışılan bir alan. Bir kere, sol el parmaklarımızdaki çizgi sayısı toplamı, sağ elimizdekilerden farklıdır. Anne karnındaki 19. haftada tamamlanan asimetri, ölüm sonrası çürümeye kadar değişmeden kalır. Yön asimetrisi cinsiyet farkı gösterir ve genellikle kadınların sol ellerindeki çizgi sayısı sağ elindekilerden fazladır. Erkeklerde ise bunun tersi gözlenir. Ayrıca kadın parmaklarının her 25 milimetrekaresine düşen çizgi sayısı o toplumdaki erkeklerinkinden genellikle daha fazladır. Kısacası, çizgi yoğunluğu fazla olan bir parmak izinin kadına ait olma ihtimali yüksektir.

Sahte parmak izi

Vizesinin süresi dolunca Japonların sınır dışı ettiği Çinli Bayan Lin Rong yeniden Japonya'ya girmek istediğinde önce sahte bir pasaport edindi, sonra 15 bin dolar karşılığında sağ elinin baş ve işaretparmaklarının derisini sol eline, sol elininkileri sağ eline naklettirdi ve amacına ulaştı. 2009'da bir Japon'la evlenmeye kalkınca, yeniden parmak izleri alındı. İşte o sırada, parmak uçlarındaki iyileşmiş yara izleri fark edildi ve yakalandı. Japon polisi bu yöntemin çok sık kullanıldığını tahmin ediyor ve özellikle göçmen başvurularının çok olduğu ülkelerdeki meslektaşlarının bu hususa dikkat etmesini istiyor.

Başka birinin parmak izini kullanarak suç işlemek mümkün. Bu başka biri, faille işbirliği içinde olabilir, uyutulmuş ya da ölmüş olabilir. Bu takdirde doğrudan kalıp yöntemi kullanılıyor. Parmak izi kopyalanacak kişi olacaklardan haberdar değilse, kalıp almak için cam, ayna, parlak satıh üzerindeki iyi bir parmak

izi yeterli. Yapılan işlemlerin ayrıntıları, video klipler şeklinde internette dolaşıyor. Bir parmak izi uzmanı, izin sahteliğini kolayca anlar ama, parmak izi tanımaya dayalı makineleri şimdilik kandırmak mümkün. İşte bu nedenle birçok kurum ve kuruluş parmak uçlarındaki maynuşyalar yani çizgilerin küçük ayrıntıları yerine, izin canlılığı, ya da parmak uçlarındaki damarların özellikle-ri gibi farklı biyometrik verilere dayanan cihazlar kullanıyor.

Maynuşya nedir?

Suçluların parmak izlerinden teşhisi, modern kriminalistiğin miladıdır. Parmak izinin kişiye özgü oluşunu, tipi ve özellik noktaları belirler. Özellik noktaları için, Latince “küçük ayrıntılar” anlamına gelen maynuşya (*minutiae*) sözcüğünü kullanıyoruz.

Maynuşyalar biten hat, çatal hat, ada, kısa hat ve yakın hat bitiş özelliklerini gösterir. Parmak izleri ana karnında yedi aylıkken oluşmaya başlar ve tek yumurta ikizlerinde bile farklıdır. Yapılan araştırmalara göre, her beş uzmandan dördü bu farkı kolayca saptayabilir.

İki parmak izinin karşılaştırmasında kaç noktada uyum aranacağına ilişkin bir standart yoktur. İtalya’da 16-17 benzerlik, Brezilyada 30, İsveç’te 7, Avustralya’da ve Türkiye’de 12 noktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde, FBI dahil, asgari nokta sayısı yasal bir düzenlemeye tabi değildir.

Parmak izi karşılaştırmalarındaki hata oranının binde 2 ile binde 25 arasında değişir. Siyanoakrilat buharlarının parmak izlerini görünürleştirmekle kalmayıp, sabitlediği, ilk kez 1982’de Japon polisi tarafından bulunmuştur. Aslında Japon yapıştırıcıdan başka bir şey olmayan siyanoakrilat, çadır tekniği sayesinde ceset ya da otomobil gibi büyük ve zor cisimlerin incelenmesinde de işe yarar. Parmak izlerine bulaşık ter ve kan zerreciklerini de görünür hale getiren bu buharlar, daha sonra bunlardan DNA eldesine zarar vermez.

Eldiven den kimlik tespiti

Parmak izi bırakmamak için eldiven kullanan suçluları, bu kez eldivenin kendisinden bulmak mümkün. Örneğin eldivenin içinde DNA'sını bulmak gibi. Ama 16 yıllık parmak izi uzmanı İngiliz Liane Marsh'ın bir rastlantı eseri bulduğu çözüm ilginç. Bundan birkaç yıl önce, bir hırsızlık mahallinde bulunan eldivenleri inceleyen Bayan Marsh, üzerlerindeki imalat çizgilerinin işe yarayacağını fark etti. Eldivenin dokunduğu yüzeyde bıraktığı izlerden yola çıkarak üretici firmayı bulabileceğini gördü. Ayrıca, izlerin sınıf karakteristiği yanı sıra, kişiselleştirmeye de yaradığını, bir başka deyişle tıpkı parmak izi gibi, her eldivenin bıraktığı izin, kendine özgü olduğu sonucuna vardı. Marsh'ın oluşturduğu yüzlerce eldivenlik veritabanı sayesinde yakalanan nice suçlu var. Suçla mücadele yaratıcılık, ısrar ve sabır ister. Sonuca ulaştığınızda aldığınız keyfi hiçbir şeyle ölçmek mümkün değildir.

Kar tanesi sendromu

Aslında adli bilimlerin birçok alanında kar tanesi sendromu gözlenir. Kar tanesi sendromu nedir diye sorarsanız, kısaca anlatabayım. İnsanlar, kar tanelerinin eşsiz olduğuna inanırlar. Çünkü bir kar tanesinde bulunan ortalama 10 üzeri 15 kadar molekülün sonsuz çeşitlilikte bir araya gelmesi mümkündür. Ama bir çeşitliliğin matematiksel olarak mümkün olması, onun fiziksel olarak da geçerli olduğunu kanıtlamaz. Parmak izlerinin, diş izlerinin, imzaların kişiye özgü olduğu, bir silahtan atılan mermi ve fişekler üzerindeki yiv ve setlerin, başka bir silahla atılan mermi üzerindekiyle örtüşmeyeceğine inanılır. Bugüne değin birbirinin aynı iki parmak izine rastlanmamış olması ampirik bir bulgudur, bilimsel bir dayanağı yoktur, bu yüzden yüzde 100 eşsizdir, kişiye özgüdür demek doğru olmaz. Aynı şey adli diş hekimliği, balistik ya da belge inceleme uzmanları için de geçerlidir.

Saçlar, kıllar ve tüyler üzerine çeşitlemeler

Saç rengi ve saç boyaları

Katilin DNA profili belli, ama kim olduğu meçhul. Çünkü profil, şüphelilerden hiçbirinin DNA'sı ile uyuşmuyor. Etnik köken, ırk, hastalık ve fiziksel özelliklerle ilgili DNA bölgelerini rutinde incelemeyen polisler, böylesi durumlarda saç ve göz renginin nedenli yarar sağlayacağı ortada. Kuzey ve Batı Avrupalılarda daha sık görülmekle birlikte, dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 1 ila 2 kadarı kıvıllı saçlıdır. Kıvıllı saç, DNA üzerindeki melanokortin 1 reseptörü, kısaca MC1R proteinini kodlayan bölge ile ilgilidir. Şimdilerde uzmanlar, 16. kromozomdaki bu bölgeyi inceleyerek failin kıvıllı saçlı olup, olmadığını bulabiliyor.

Günümüzde milyar dolarlık bir endüstri haline gelen saç boyası sektörü, gün geçtikçe sağlığa daha az zararlı saç boyaları üretmekle birlikte, 12 yıkamadan daha uzun dayanan ve siyahtan sarıya, sarıdan siyaha döndürmek gibi saç renginde ciddi bir fark yaratan saç boyalarında genellikle hidrojen peroksit ve amonyak bulunur. Her ikisinin, başınızdaki 150 bin kadar saç teline verebileceği hasarın derecesi, kullanılan miktara ve ürünün niteliğine bağlıdır. Öte yandan her saç, her bünye, her zaman, aynı saç boyasına bile, aynı tepkiyi vermez. Örneğin gebelik, regl, menopoz gibi hormonal değişiklikler, kimi hastalıklar ve reçeteye tabii ilaçlar saç boyalarına olan direncimizi etkiler. Ancak kızarıklık, kaşıntı, batma, yanma şeklinde kendini gösteren geçici cilt tahrişleri ve alerjiler, kuruyan, kırılan hatta tamamen kopan saçların sorumlusu, bu konuda gerekli eğitimi almamış kuaförler ve kaynağı belirsiz, kalite güvenesi olmayan boyalardır. Bu arada, saç boyayanların, yıkama dahil, her aşamada eldiven kullanmaları gerektiğini de belirtelim.

Saç tellerinden DNA

Olay yerinde bulunan saç telleri, tükürük lekeleri, epitel hücreleri hatta parmak izleri, DNA analizlerinin başarıyla uygulandı-

ğı biyolojik örneklerdir. Ancak, kimi zaman bu örnekler öylesine az ya da eskidir ki, çekirdekli hücrelerde bulunan DNA'nın eldesinde zorluklar yaşanır. Bu durumda, çekirdek DNA'sı yerine, hücre içinde bulunan ve mitokondri denen cisimcikler içindeki mitokondriyal DNA incelenir. Çekirdek DNA'sında yer alan genetik bilginin tam yarısı anneden, kalan yarısı babadan alındığı halde mtDNA, sadece annenin bilgisini taşır. Bu nedenle ana tarafından akraba olan herkeste yapısı aynıdır.

Bir insanın başında, rengine bağlı olarak değişmek üzere ortalama 100 bin saç teli bulunur. Her gün yaklaşık 100 tanesi dökülür. Bu nedenle olay yerlerinde bulunma ihtimali yüksektir ve kimliklendirmede çok işe yarar.

Saç tellerinde uyuşturucu

Adli toksikolojik amaçlı saç analizi, kullanımı üzerinden uzun zaman geçen, bu yüzden kanda ya da idrarda bulunma şansı olmayan müstahzar ilaçlarla, kokain, eroin, benzodiyazepin ya da amfetamin gibi psikoaktif drogların araştırılması için gerçekleştirilir. İdeal olanı başın arka tarafından alınan saç örnekleridir ama, pübik ya da koltuk altı kılları da bu amaçla kullanılır. İnsan saçı ayda ortalama bir santim kadar uzar. Bu yüzden köke yakın yerden 1 santimlik kısım, kişinin son bir ay içinde, ikinci bir santimlik kısmı, bir önceki ayda kullandığı ilaç ya da ilaçlar hakkında bilgi verir. Günümüz teknolojileri, tek doz uyku ilacının dahi saçta bulunabilmesine imkân veriyor. Bu arada, saç analizlerinin hiç de kolay olmadığını, sonuçların yorumlanmasının derin bir biyokimya bilgisi gerektirdiğini de eklemeliyim.

Bu kuş senin arkadaş

Uyku tulumundan yastığa, toz topraktan uçak motoruna kadar, akla gelebilecek her yerde hayvan tüylerine rastlanır. Özellikle kuş, kaz, tavuk, güvercin tüyleri kolayca bir yere yapışıp kalır, kolayca transfer olur. Bu yüzden güçlü birer delildir. Eğitimli

uzmanlar, rengi, boyu, şekli ve yapısından yola çıkar, hangi hayvana hatta hayvanın neresine ait olduğunu saptarlar. Böylelikle, ben oraya gitmedim, o yoldan geçmedim, o kuşu vurmadım diyenlerin doğru mu yalan mı söylediği anlaşılır.

Hayvanların da, tıpkı insanlar gibi DNA'sı vardır ve tıpkı insanlardaki gibi, o canlıya özgüdür ve tüyünden tırnağına her hücre-sinde aynı şekilde bulunur.

Kediler yaklaşık 9500 yıldır insanla bir arada yaşıyor. Günümüzde 500 milyon kadar kedi, insanla aynı çatıyı paylaşıyor. Bu paylaşım sırasında tükürüğü, idrarı, dışkısını birçok yere bulaştırıyor. En önemlisi, tüyleri dökülüyor ve dökülen tüyler bir yerlere takılıyor, yapışıp kalıyor. İdrar, tükürük, tüy deyip geçmemeli, kedi bunlarla birlikte kendi parmak izini, yani DNA'sını bırakıyor. Gerçi bu örneklerden DNA eldesi insana uygulanandan farklı, incelenen bölgeler de aynı değil. Ama sonuçta, bir olay yerinde ele geçen tüyün, kimin kedisine ait olduğunu söylemek mümkün.

Katiller hakkında az bilinenler

Katil doğanlar

Oliver Stone'un *Katil Doğanlar* filmi, 1958'de Nebraska'da yaşanan bir suç ortaklığına dayanır. 19 yaşındaki Charles Starkweather 14 yaşındaki küçük sevgilisi Ann Fugate'in üvey babası, annesi ve iki yaşındaki kız kardeşini öldürünce, birlikte hareket etmeye başlamış ve yedi kişinin canına kıymışlardı.

Gelelim ana-oğul ilişkilerine. Özellikle çok sayıda kişiyi katledenlerin anneleriyle alışılmadık, doğal olmayan ilişkiler içinde oldukları bilinir. Henry Lee Lucas'ın alkolik bir seks işçisi olan annesi, yedi yaşına dek oğlunu kız kıyafetleri içinde dolaştırmış, saçlarını uzatmış, kesmeye kalkınca, sopayla kafatasını kıracak kadar öfkelenmişti. Annesinin erkeklerle birlikteliğini izlemeye zorlanan Lucas'ın ilk kurbanı yine annesiydi. Suç ortağı Ottis Toole ile birlikte öldürdükleri kişi sayısı meçhul. 600'ün üzerinde olduğu tahmin ediliyor.

Bu arada erkek çocukları kız kıyafeti giydirerek cezalandırmanın bazı topluluklarda disiplin amacıyla kullanıldığını biliyor muydunuz?

Seri katiller

Seri katiller, genellikle uzun yıllara yayılan bir zaman diliminde, evvelce tanımadığı kişileri öldürür. Olay yerleri ise kimi zaman birbirinden kilometrelerce uzaktadır. Dolayısıyla aynı kişi, DNA analizlerinin henüz yapılamadığı dönemde işlenmiş ve aydınlatamadığımız cinayetlerden birkaçının faili olabilir. Bu yüzden, faili meçhullerin olduğu bir ülkede yaşıyorsanız, burada seri katil yok demeyin.

Bir seri katilin kurbanlarının tam sayısı genellikle soru işareti olarak kalır. Birkaç cinayetten yargılanıp hüküm giyenlerin, başka kurbanlarının da olması muhtemeldir. Bir seri katilin ünü kurban sayısı ile pek ilgili değildir. Örneğin gerçek kimliği hâlâ tartışılan Karindeşen Jack'ın geride bıraktığı kurban sayısı iki elin parmaklarını geçmediği halde, ders kitaplarında tüm zamanların en ünlü seri katili olarak yer alırken, 400'den fazla sokak çocuğunu katleden Kolombiyalı Garavito'dan, 100'ün üzerinde yenidoğanın katili Japon İşikava'dan, aralarında anası, babası ve 50 kadar mahkûmun bulunduğu 100'ün üzerinde insanı öldürmüş Brezilyalı Filho'dan pek söz eden bulunmaz.

Seri katiller genellikle gençtir ve hiçbiri normal bir yaşam sürerken birdenbire adam öldürmeye kalkmamıştır. Küçükken başlayan ve üst üste kümelenen bir dizi olay onları bu noktaya getirir. Hatta bir ölçüde kalıtımın bile etkisi vardır. Anne, doğumla altı-yedi yaş arasının, baba ise özellikle erkek çocuklar için sekiz ila 12 yaş dilimin en önemli figürüdür. Çocuğundan sevgisini esirgeyen bir anne, ortada olmayan ya da sarhoş, şiddet gösteren istismarcı bir baba ya da ağabey, riskleri fark edemeyen, fark etse de önlem almayan bir eğitim sistemi, sosyal hizmetlerin, toplum desteğinin eksikliği, ergenliğin hemen öncesinde başlayan cinsel

sorunlar. İşte kriminal profillemeye ustalarına göre suç işlemeye meyilli kişiyi üretecek formül bu sayılanlarda saklı.

Misyon odaklı seri katiller, yaşamaya hakkı olmadığına inandıkları kişileri hedeflerler, böylelikle dünyayı kendileri için daha yaşanır bir hale getirmeye çalışırlar.

Semavi dinlerin yanı sıra, satanizm, vampirizm gibi inanç sistemleri uğruna cinayet işleyenlere ritüalistik katil denir. İtalyan rahibe Mainetti'nin kendi satanik gruplarını kuran üç küçük kız tarafından katli ve 17 yaşındaki Michael Hardman'ın, 90 yaşındaki Bayan Mabel Leyshon'un kalbini çıkartıp, kanını içmesi gibi vahşi olaylar, doğrudan bir bağlantısı kanıtlanmamış olsa da, Norveç Black Metali ve benzer müziğe meraklı gençlerin ailelerini kaygılandırmayı sürdürüyor.

Seri katil ortaklıkları

İtalyan Wolfgang Abel ve Marco Furlan'ın eşcinselleri, seks işçileri ve uyuşturucu bağımlılarını dünyadan temizlemek gibi kendilerince tanrısal bir motifi vardı. Kiminin kafasına çivi çaktılar, kimini diri diri yaktılar. Zengin aile çocuğu, zeki, çalışkan ve çok başarılı iki hukuk fakültesi öğrencisi Leopold ve Loeb, önce küçük hırsızlıklarla işe başladılar, ardından yedi ay boyunca kusursuz cinayetin planını yaptılar ve 14 yaşındaki bir çocuğu öldürdüler. Dedektif Hugh Patrick Byrne, cesedin yanı başında bir gözlük buldu. Gözlüğün sapları, gövdeye özel bir menteşe ile bağlıydı. 1924'te Chicago'da böyle bir gözlük satın almış sadece üç kişi vardı ve biri Leopold'dü. Her ikisi ömür boyu hapse mahkûm edildiler. Loeb 30 yaşında cezaevinde jiletlenerek öldürüldü. Leopold 33 yıl cezaevinde kaldıktan sonra denetimli serbestlikle çıktı. Porto Riko'ya yerleşti, 66'sında bir kalp krizi sonucu öldü.

Beyaz gömlekli katiller

Bakım evleri genellikle güvenli mekânlardır, meydana gelen ölümlerin büyük bir çoğunluğu doğal olduğundan savcılığın işi

olmaz. Ama istisnaları da bulunur. Personelin bilerek ya da farkında olmadan fazla ilaç ya da yanlış ilaç vermesi, ölümle sonlanan boğulma, düşme, yanık gibi kazalar, personel, ziyaretçi ya da diğer hastaların döverek, boğarak işlediği cinayetler vardır. İntiharlar ise azdır. Tabii bir de personel başına düşen hasta sayısının fazlalığı, ya da personelin eğitimsizliği yüzünden kötü beslenme, su kaybı, kasılma ve yatak yaraları nedeniyle ölümle sonlanan ihmali göz ardı etmemeli.

Beyaz gömleklilerin varlık nedeni, insan yaşamını sürdürmek olduğu halde, kimileri buna sadık kalmaz. 218 hastasını eroin enjekte ederek öldüren İngiliz doktor Harold Shipman, 16 yıl içinde çalıştığı dokuz hastane ve bir bakımevinde 40 kişiyi öldüren Amerikalı Charles Cullen en iyi bilinenleri. Aynı personelin nöbete kaldığı gece ölümler artıyorsa, kalbi duran hasta sayısı belirli bir zaman diliminde kümelenme gösteriyorsa, hasta taburcu olmadan ya da başka bir kliniğe nakledilmeden hemen önce ölüyorsa durumdan kuşkulanmak gerekir. Doktor ve hemşirelerin hastaları öldürmesinin farklı nedenleri olabilir. Örneğin 2004'te Polonyalı dört hemşire cenaze levazımatçısından komisyon almak için beş bine yakın, aynı yıl Rusya'da dört doktor nakil için organ sağlamak amacıyla çok sayıda hastayı öldürmekle suçlandılar.

Katil sevgililer

Kadın-erkek suç ortaklıkları genelde uyuşturucu, hırsızlık, gasp ve küçüklere yönelik cinsel suçlarda gözlenir. Bu birliklerde kadının rolünü inceleyen az sayıda araştırma bulunur. Erkeğin duygusal ve fiziksel baskısıyla suça katılan, bir anlamda kendisi de mağdur olan kadınların sayısı, bilerek ve isteyerek ortaklığı kabullenen, erkekle eşit sorumluluğu bulunan ya da liderliği üstlenen kadınlardan kat kat fazladır. Suça katılan kadınların önemli bir bölümünün küçükken cinsel istismara uğradığını da hatırlatalım. Suçun süper starları haline dönüşmüş Bonnie ve Clyde çifti ya da çocukları işkencelerle katleden İngiliz Brady ve

Myra Hindley gibi aşka dayalı ortaklıkların sayısı ise sanıldığı kadar fazla değil.

Seri katiller satranç oynar mı?

Polisler satranç oynamayı sever. Satranç meraklısı suçlular da vardır elbette. En ünlülerinden biri, annesini öldüren Claude Bloodgood'tur. Gerek satranç öğrettiği mahkûmlarla, gerekse mektuplaşarak binlerce kez satranç oynayan Claude, turnuvalar düzenlemiş, ülke genelinde tanınmış, bu konuda kitap yazmıştır. Bir diğeri, satrancı, Rusya'nın en büyük doğal parkı, hatta ormanı denebilecek Moskova yakınlarındaki Bitsa Parkı'nda bir yandan votka içen bir yandan yaşlılarla satranç oynayan dedesinden öğrenen Aleksander Piçuşkin'dir. Onun hedefi 64 kişiyi öldürmektir. Tam da satranç tahtasındaki kareler kadar. 12 yılda, çoğu Bitsa Parkı'nda, çoğu satranç oynamaya ikna ettiği yaşlı ve sarhoş 53 kişiyi başlarının arkasına çekiç vurarak öldürdü. 2007'de hâkim karşısına çıktığında, 11 faili meçhul cinayetin de kendisine yazılarak 64'ün tamamlanmasını rica etti. Rusya'nın ünlü Serbsky psikiyatri enstitüsü, akli dengesinin yerinde olduğuna karar verdi. Halen tek kişilik hücrede.

Asitli katiller

Asit sözcüğü bana 1940'ların ünlü asit banyolu katili İngiliz John Haigh'i hatırlatır. Haigh kurbanlarını asitle öldürmüyordu ama, tıpkı yıllar sonra 100'ün üzerinde çocuğu öldüren Pakistanlı Cavit'in yapacağı gibi, bedenlerinden kurtulmak için cesetleri asit banyosuna yatırıyor, çamurunu bahçeye döküyordu. Katil iki şeyi hesap edememişti. İlki, 69 yaşındaki dul Bayan Olive Durand-Deacon'un onu ziyaret edeceğini bilen meraklı bir komşusunun olduğu, ikincisi sülfürik asidin her şeyi yok edemediği. Nitekim onu idama götüren, Londra Üniversitesi adli tıp hocalarından Keith Simpson'ın bahçede dolaşırken bulduğu dört delil oldu. Yaşlı kadına ait üç safra kesesi taşı ve diş protezinin yarısı.

İnternette avlanan katiller

İnternetin, insan ilişkilerini ciddi biçimde etkilediği muhakkak. Onun aracılığıyla başlayan uzun soluklu dostluklara hepimiz tanığız. Ama, interneti karanlık yolculukları için kullananlar olduğu da bilinmeli. “Benimle ölür müsün?”, “Benim için öldürür müsün?” ya da “Beni öldürür müsün?” diye soranların yanı sıra, son 15 yılda yerli yabancı 400 kadar katilin, avını internette bulduğunu da belirtelim.

Kiralık katiller

“Bütçeye uygun katil kiralanır.” Yanlış okumadınız. İnternette böylesi ilanların olduğu, *Kiralık Katiller İçin Cep Kitabı*’nın yayımlandığı garip bir dünyada yaşıyoruz. Araştırmalar, “Benim için öldürür müsün?” diyenlerin, genellikle gönül işlerini ya da ucunda önemlice bir para olan aile içi bir meseleyi çözmek istediğini gösteriyor, bunları meslekteki rakibini ortadan kaldırmayı amaçlayanlar izliyor.

Kiralık katil tutan kadınların sayısı, ülkemizde dahi azımsanamayacak kadar çok. Bilinen en genç kiralık katil yakın zamanda basından izlediğimiz ve bir uyuşturucu karteli için dört kişiyi vuran 14 yaşındaki Meksikalı Edgar Jimenez, en çok iş yapma rekorunu elinde tutanlar ise iki Rus. Her ikisinin 250 kadar cesedi var.

İnsan yiyen katiller

İnsanın insan eti yemesinin farklı nedenleri bulunur. Akla ilk gelen açlıktan ölmek için ölüleri yiyenlerdir. 1972’de And Dağları’na düşen 45 kişilik Uruguay uçağından sağ çıkanlar alüminyum, plastik, buz ve kayadan başka yiyecek kalmadığında, yakınlarının cesetlerini tüketmiş ve 3500 metre yükseklikte kurtarıncaya dek, iki ay dayanabilmiştir. İkinci Dünya Savaşı’nda Sibirya’da tutsak Alman askerleri, ölen silah arkadaşlarını, aç kalan Japon askerleri de tutsak beş Amerikan hava subayını bu nedenle yemiştir.

İnsan eti yiyerek cinsel doyuma ulaşma ender rastlanan bir sapmadır. Alman bilgisayar uzmanı Armin Meiwes, 2001 yılında internete “Yemek üzere genç erkek arıyorum” şeklinde bir ilan verdi. Mühendis Bernd Brandes cinsel organını birlikte yemek üzere talip oldu. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Olan bitenin her dakikasını filme çeken Armin, mühendisin sadece penisiyle yetinmeyip, kalanını da kızartıp yedi. İnternette yazıştığı bir sonraki kurban adayı polis çıkınca yakalandı. İnterpol’ün adım adım izlediği kanibalik seks sitelerinde halen binlerce kişi yeme ve yenme fantezilerini paylaşıyor.

Erkek karadullar

Kadından karadul çıkar da, erkekten çıkmaz mı? Parisli Mavi Sakal Henri Désiré Landru, her seferinde başka bir ad kullanarak gazetelere ilan veriyordu. “43 yaşında, iki çocuklu dul bir erkeğim, gelir durumu iyi evlenecek dul bayan arıyorum.” Cevaplayan 11 kadının önce mal ve mülküne el koydu, ardından öldürüp, parçaladı ve mutfak fırınında yaktı. 1919’da kurbanlardan birinin kız kardeşinin iz sürmesi sayesinde yakalanarak giyotini boyladı.

İngiliz George Haigh, zengin ve orta yaşlı kadınları baştan çıkarttı, paraları bittikten sonra öldürüp, cesetlerini sülfat asitli bidadonlara attı, oluşan çamuru bahçeye döktü. Dokuzuncu kurban dul Bayan Olivia Durand-Dencon’du. Kadının ortadan kaybolması üzerine, evine gönderilen polis memuru, yanına arkadaşı adli patolog Dr. Keith Simpson’ı da aldı. Bahçede dolanan doktorun gözüne kiraz tanesi büyüklüğünde bir taş takıldı. Dikkatsiz birinin kolayca çakıl taşı sanacağı cisim, aslında bir safrakesesi taşıydı. Bahçeden toplanan 250 kilo çamurda bulunan insan yağı ve bir diş protezi Haigh’i darağacına götürmeye yetti.

Keskin nişancılar

Keskin nişancı deyince öyle 100-200 metreden atıp vuran dan söz etmiyoruz elbette. Dünya rekoru halen 2009 Kasımı’nda

Afganistan'da Taliban'ın iki makineli tüfeğini, bir L115A3 tüfek ve 338'lik Lapua Magnum kullanarak 2475 metre, yani neredeyse iki buçuk kilometreden susturan İngiliz asker Craig Harrison'un elinde.

Ardında en fazla ceset bırakan keskin nişancı, Kızıl Ordu'nun "Beyaz Ölüm" adını taktığı Finli asker Simo Heye. 1940 kışında, -40'lara varan soğukta, sadece 100 günde, yüzünün yarısını uçuran bir mermi onu durduruncaya dek, 800'e yakın Sovyet askerini saf dışı bırakmıştır. Heye, 97 yaşında öldü. Onu efsaneleştiren, biraz değiştirilmiş Rus yapımı Mosin Nagant elle kurmalı piyade tüfeğiydi. Tıpkı Kurtuluş Savaşı'nda kullandıklarımız gibi.

Keskin nişancı deyince Saraybosna nasıl unutulur... Sırp nişancılar, 1992 ile 94 arasında "Dikkat keskin nişancı" yazılı pankartların asılı olduğu sokaklardan geçen 60'ı çocuk 250 Boşnak'ı şehit etmiş, binden fazlasını yaralamış ve insan öldürmeyi bahis oyunu haline getirmişti. Sırp keskin nişancılar, hâlâ ortalıkta. Nitekim 2011 Ağustosunda Kosova Barış Gücü KFOR, Kosova'nın kuzeyinde, onların varlığını doğruladı. Üstelik, zaman zaman Sırp keskin nişancıları kiralayanlar da çıkıyor. Örneğin Kaddafi gibi. Belki de, Trabzon savcılığının soruşturmakta olduğu, Yunus Emre Çelik cinayetinin arkasında da onlardan biri vardır. 26 yaşındaki Trabzonlu Yunus, Trablus yakınlarındaki bir şantiyede vinç operatörüydü. 22 Şubat 2011'de işinin başındayken annesiyle telefonda konuşuyordu ve kim olduğu henüz bilinmeyen bir keskin nişancının kalles kurşunuyla can verdi.

Kadınlar erkeklerden daha mı zeki?

İstatistiklere göre elini kana bulayan kadınların sayısı, erkeklerin onda biri kadardır. Bilinen seri katillerin de onda bir kadardır. Dul ve hemşirelerin öne çıktığı kadın seri katiller genellikle tek başına hareket eder, öldürmeye geç yaşta başlar, evvelce işledikleri başka suç olmadığından erkeklere göre daha zor yakalanır, cinayet silahı olarak ilaç ve zehirleri tercih eder, para

ve statü için öldürür ve bu işi en az on yıl sürdürebilirler. “Kadınla erkek eşittir” der dururuz. Yoksa kadınlar ellerini kana bula mayıp bu işler için erkekleri mi kullanırlar ya da kadınlar çok daha zekidir de öldürdükleri ortaya mı çıkmaz?

Hemen tüm toplumlarda kadınların suç işleme oranı henüz erkeklere göre çok düşük olmakla birlikte, özellikle 1970’lerden sonra, suça karışan kadınların sayısı her ülkede korku verici bir hızla artıyor. Ünlü feminist teorisyen Freda Adler’e hak vermek mümkün değil. O bu durumu, kadın özgürlük hareketinin bir sonucu olarak öngörmüş, kadının statüsü erkeğinkine yaklaştıkça, suç oranlarının da yakınlaşacağını ifade etmişti.

Kimi kadın, sevdiği erkekle birlikte suç işler, kimi tek başına yola çıkar, kimi, Kore, İsveç ve Zimbabve örneklerindeki gibi, sadece kadınlardan oluşan çetelere katılır. Ancak, çete reisi baba, eş ya da kardeşin ölümü üzerine, saygı duyulan rol modelin yerini alan ve erkekleri yöneten kadınların sayısı hiç de az değil. Bir örnek vererek geçelim: Ufak tefek, esmer, sakın ama karizmatik ve akıllı Napolili Maria Licciardi, yıllarca sadık, çenesi sıkı, iyi bir aşçı, eş ve anne olarak yaşamını sürdürdü. Önce kocası, ardından birbiri peşi sıra üç erkek kardeşi öldürüldükten sonra, iş başa düştü ve Napoli mafyasının lideri Camorra’ların reisliğini üstlendi. 2001’de tutuklandı, halen cezaevinde ve hâlâ cezaevi içinden de olsa Camorra’ları yönetmeyi sürdürüyor.

Kadınlar, asırlardır ortadan kaldıracaklarını bıçaklamak, boğmak, kurşunlamaktansa, yavaşça zehirlemeyi tercih eder. Ayrıca öldürme işini bir erkeğe yaptırmak çok daha fazla işlerine gelir ve bunda pek beceriklidirler. Sanırım bu yüzden, tüm dünya suç istatistiklerinde hem sıradan, hem de seri katil erkeklerin sayısı, kadınların on katıdır. Başka bir deyişle, cinayetlerin yüzde 10 kadarını kadınlar işler.

Peki olay yeri ve mağdurdan yola çıkarak katilin kadın mı, erkek mi olduğunu söylemek mümkün müdür? Tek fail, tek kurbanlı cinayetlerde, ölen erkekse katilin kadın, ölen kadınsa ka-

tilin erkek olma ihtimalinin yüksekliğinden söz edilir. Kadın katiller, genelde aile bireylerini hedefler, kendini savunmaya çalışırken öldürür, şiddet ve istismar görmüş, psikozları olanlar öne çıkar. Ayrıca kadınlar öldürmek için pek plan yapmaz, kapalı mekânları, ateşli silah yerine kesici delici aletleri, baş ve yüze değil, ense ve gövdeye saldırmayı tercih eder. Cesedin yerini değiştirir ama saklamaya çalışmaz. Evvelce suç işlemiş olan, çabuk sinirlenen, madde ve alkol kullanan kadınlar, tıpkı erkekler gibi çevreleri için risk oluştururlar.

Solak olmak ile suçluluk arasında ilişki var mı?

Bazıları her ne kadar her iki elini kullanma becerisine sahip olsa da, her 10 kişiden yaklaşık biri solaktır ve bu özellik, içinde yer aldığı soruşturmanın yürütülmesi sırasında mutlaka göz önüne alınır.

Kişinin kullanacağı el, daha anne karnundayken belli olur, hangisini ağzına daha yakın tutuyorsa, ileride bir iş yaparken genellikle onu kullanır.

Bazılarının neden sol elini kullandığını genetikten, doğum öncesi testosteron fazlalığına kadar değişik şekillerde açıklamak mümkün. Ama bizi ilgilendiren solaklıkla suç arasında bir ilişki olup olmadığı.

15-20 yıl öncesine kadar, suç ile solaklık arasında bir ilişkinin bulunduğunu ileri süren bilimsel yayınlar çoğunlukta idi. Yani araştırmalar, böyle bir ilişkiyi reddediyor. Peki ne oldu? Aslında olan basit. Eskiden dünyanın her ülkesinde, sol elini kullananlar küçüklüklerinden beri anne-babaları, öğretmenleri tarafından azarlanır, hatta kullanmasınlar diye sol elleri bağlanırdı. Bu baskı yüzünden pek çoğu doğru dürüst bir eğitim alamadı, meslek sahibi olamadı ve kendini dışlanmış hissetti. Eğitimsizlik ve işsizliğin kişileri suça ittiği bilinen bir gerçektir. Solaklığın bir tercih olmadığı anlaşıldıktan sonra bu durum ortadan kalktı.

Esasen bıçak, makas, tabanca gibi cinayet silahlarının, sağ eli-

ni kullananlara uygun biçimde üretildiğini ve suç işlemeye kalkışan bir solanın bir hayli zorlanacağını da belirtmekte fayda var.

Alışılmadık deliller

Katil o, sesini tanıdım

İnsan kulağı, 20 hertz ile 20 kilohertz arasındaki sesleri duyar. Sesi hatırlar, tanır, iki kişinin sesini birbirinden ayırt edebilir, ama beyni yanılabılır, karıştırır ya da unuttur. İşte bu yüzden, “kesinlikle onun sesiydi” diye suçlanan, buna dayanarak mahkûm edilen, ama yıllar sonra başka deliller sayesinde masum olduğu anlaşılan pek çok kişi bulunur.

İnsan kulağı sıklıkla yanıılır. Bilinen birinin sesini tanıma ile yabancı birisinin sesini ayırt etme beynin farklı bölgeleri tarafından denetlenir. Bu yüzden ilkinin yapabilenler, ikincisinde başarısız olabilir. Gençler, ses tanımada çocuk ve yaşlılardan daha beceriklidir. Ses hatırlamada kadın erkek farkı bulunmaz. Ses karıştırılabilir. Telefon edilen evde telefonu açanı, oğul olduğu halde babası, kızı olduğu halde anası sandığımız, kardeşleri karıştırdığımız çok olur. Kısacası herkes, her sesi, her zaman gerçek şekliyle duyamaz, duysa da hatırlayamaz. Öte yandan ses, dış ve dudaklardan etkilenir, bunlardaki en küçük değişiklik çıkan sesi değiştirir. Bu arada çok iyi ses taklidi yapabilenlerin, ayrıca tanımamak için seslerini başarıyla değiştirebilenlerin olduğunu unutmamak gerekir.

Bütün bunlara rağmen sesin tanınabileceğine olan inancımız bir türlü sarsılmaz. Bu nedenle aradan aylar geçmiş olsa da, “Bana tecavüz eden buydu, sesini tanıdım” diyen mağdura bütün kalbimizle inanma eğilimindeyiz. Son nefesine kadar “Bebeği ben kaçırıp öldürmedim” diye yalvaran Bruno Richard Hauptmann’ı 1936’da elektrikli sandalyeye götüren, acılı baba pilot Lindbergh’in, “Katil budur, sesinden tanıdım” demiş olmasıydı. Dokuz yaşındaki küçük kıza tecavüz ettikten sonra öldürmekle suçlanan ve ömür boyu

hapse mahkûm edilen Kanadalı Morin'in aleyhindeki başlıca delil de, sesini çocuğun annesinin tanınmasıydı. Morin, Hauptmann'dan daha şanslıydı. Yapılan sayısız başvuru sonunda, kızın iç çamaşırları üzerindeki sperm lekesinin DNA analizi yapıldı ve ona ait olmadığı anlaşıldı. Morin, 1995'te 10 yıl kaldığı Quebec cezaevini hür bir insan olarak terk etti.

İnsan kulağı ve beyrinin ses teşhisi konusundaki zaaflarını ortadan kaldırmak amacıyla 1940'larda geliştirilen ve günümüz kriminal laboratuvarlarında yaygın şekilde kullanılan ses spektrografi, ses dalgalarındaki değişimi grafiğe dönüştürür. Elde edilen ses izi, birçok ülkede tıpkı parmak izi gibi kimlik tespitinde kullanılıyor. Ancak ses izlerinin sadece yüzde 35 kadarından kimliklendirme yapılabildiğini. Her 100 kimliklendirmeden birinin hatalı olduğunu belirtmekte fayda var. Türkiye'de adli olaylarda ses tanımlama işlemi 10-15 yıldır yapılıyor. Jandarma ve Polis Kriminal Laboratuvarlarımızda Ses ve Görüntü İncelemeleri birimleri her sesin analizini yapabiliyor.

Kulağımızdan eksik etmediğimiz kişisel müzikçalarlar, günlük yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası haline geldi, ama hangi yaşta olursak olalım dikkat etmemiz gereken bir husus var. O da sesin volümünü fazla açmamak. Çünkü, kulaklıkla günde bir saat ten fazla yüksek sesle müzik dinleme, beş yıl içinde işitme kaybına yol açıyor. Sağırılık bir yana, kulaklıkla dinlenen müzik insanı çevreden soyutlar, dikkat isteyen işlerde, örneğin araç kullanırken, karşıdan karşıya geçerken kazalara neden olabilir.

İncelenen ses ve konuşma kayıtları her zaman net ve anlaşılır durumda olmayabilir. Filtreleme teknikleriyle, istenilen frekans aralığına odaklanmak, böylelikle kayıtları anlaşılır hale getirmek mümkündür. Ancak bu işlemler kaydın orijinalliğini bozacağından filtreleme kopya kayıta gerçekleştirilmezse delil niteliğini kaybedebilir. Ülkemiz mevzuatı henüz konuşma ve ses delillerine ait standartları belirlemiş olmadığı gibi, uluslararası kuruluşların öngördüğü filtreleme eşiklerine ilişkin bir düzenleme de yoktur.

Sinekten, böcekten deliller

Hem adli tabip, hem yargıç olarak görev yapan Sun-tzu, bundan tam 765 yıl önce bir çeltik tarlasında öldürülen adamın katilini arıyordu. Yaraların şeklinden bir orakla öldürüldüğünü anlamıştı. Köylülere yan yana dizilmelerini ve oraklarını yere bırakmalarını emretti. 10 dakikaya varmadan katili bulmuştu bile. Çünkü üzerine sinekler üşüşen tek orak onunkiydi. O gün bu gündür, soruşturmacıları suçlulara yaklaştıran en güçlü delil, üzerinde kurbanın kanı olan cinayet silahıdır.

Sinek, kurt, yumurta, böcek deyip geçmemeli. Onlar bir zavalının ne zaman, nerede, nasıl canına kıyıldığının en güvenilir tanıklarıdır. Yaraların ölüm öncesi mi, sonra mı oluştuğunu, kolunun başının ne zaman kesildiğini, suyun altında ne kadar kaldığını, hatta kurbanın bir ilaç ya da uyuşturucu kullanıp kullanmadığını dahi anlatabilirler. Dillerini çözen, yetişmesi zor, sayıları pek az adli entomologlardan beklenti, bunlarla da sınırlı kalmaz. Bir bebek bezinin en son ne zaman değiştirildiği, bir yatalağın altına ne zaman temizlendiği, besinlerdeki canlı kalıntılarının gıda kodekslerine uygunluğu, evdeki karıncalarla hamamböceklerinin nereden, ne zaman geldiği bile onlardan sorulur.

Adli entomologlar, karşılaştıkları sinek ya da böcek türünün adını tam olarak koyamadıklarında özellikle ölümden sonraki zamanı belirlemede hatalar yaparlar. Şimdilerde, ölü bir bedene gelebilecek canlıların DNA özellikleri birer birer taranıyor, bunlar bir bilgi bankasında tutuluyor. Yakın bir gelecekte, entomologlar böylesi bir bankadan yararlanacak ve artık hata yapmayacaklar.

Ben böyle işin içine...

Adli bilimciler açısından olay yerindeki, mağdur ya da şüpheli üzerindeki her sıvı ya da ıslaklık, delil niteliği taşır ve incelenmek üzere laboratuvara gönderilir. Sıvı, her zaman su olmadığı gibi, her su birbirinin aynı da değildir. İçerdiği nitrit, nitrat, klorür, kal-siyum, magnezyum gibi iyonların miktarı, çözünmüş haldeki ok-

sijen ve karbondioksidin oranı, amonyak, deterjan ya da pestisit gibi kirliliklerin niteliği değişir. Yeterli donanım ve bilgi birikimine sahip laboratuvarlar, iki ayrı üreticinin şişelediği içme sularını bir yana, aynı üreticinin değişik zamanlarda piyasaya sürdükleri arasında bile farklar bulurlar.

Olay yerinde bulunan vücut sıvıları sayesinde, fail ya da mağdurun DNA profili elde edilir. Ama önce sıvının adını koymak gerekir. Kapalı bir mekânda idrar bulunduğu kendine özgü amonyak kokusu sayesinde kolay fark edilir ama, sıvının nerede olduğu ancak mor ötesi ışıkla saptanır. Çünkü idrar, diğer tüm biyolojik örnekler gibi bu ışıkla görünür hale gelir. Üzerine özel bir kimyasal karışım püskürtüldüğünde, rengi mürekkep mavisine döner. Aslında bu işlem ve benzerleri, kriminal laboratuvarları giderek ortadan kaldıracak ve hepimizin hayali, analizlerin daha olay yerindeyken yapılabilmesini sağlayacaktır.

Sağlıklı bir kişinin idrarının yüzde 95 kadarı sudur. Ve idrar zehirli değildir. Ama su bulunamadığında idrar içmek pek fayda sağlamaz. Çünkü içindeki tuzlar, susuzluğu daha da arttırır. Ancak idrardan içme suyu elde edilebilir. Nitekim, uzay gemilerinde astronotların solunum havaları, ter ve idrarlarından bu amaçla yararlanılır. Bu arada, 18. ve 19. yüzyıllarda idrar içmek, değişik hastalıklar, özellikle sarılık tedavisi için kullanılmış olmakla birlikte bir işe yarayıp yaramadığı elbette tartışılır.

Cinsel saldırı sonrasında mağdurun üzerine idrar yapan, dışkılayan suçlular olduğu gibi, hırsızlık amacıyla eve girenlerin de arkalarında idrar ve dışkılarını bıraktığı olur. Kriminal profillemeye ile ilgilenenler bu eylemlerden yola çıkarak failin psikolojik durumunu yorumlar. Ama olay yeri inceleme uzmanları için bu örnekler olağanüstü değerlidir. İyi birer DNA kaynağı olmaları bir yana, failin ne yiyip içtiği, ayrıca genel sağlık durumu hakkında bilgi verirler.

Hafız Esad'ın dışkısı

Gerek dışkının, gerekse çıkartılan gazın kendine özgü kokusu bağırsak bakterilerin sentezlediği hidrojen sülfür, indol, skatol gibi bileşiklerden kaynaklanır. Yüzyıllar önce hekimler tanı koyabilmek amacıyla hastalarının dışkısını koklar, hatta tadına bakar. Birçok hayvan dışkı yese de, insanlarda koprofaji genellikle cinsel sapmaları ya da şizofreni, pika gibi bazı hastalıkları çağrıştırır. Halbuki, bunlarla uzak yakın ilgisi olmayan başka durumlar da vardır. 1990'larda Zambia'lı sokak çocukları insan dışkısını kavanoza doldurup, güneşte bekletmiş, Jenkem adını verdikleri buharlarını halüsinojenik etkisi için burunlarına çekmişti. Bir başka örnek, Bedevilerin dizanteriyi taze, sıcak deve dışkısı yiyerek tedavi etmesidir ki, işe yaradığı İkinci Dünya Savaşı sırasında Afrika'da savaşan Alman askerlerince de kanıtlanmıştır.

Olay yerinde bulunan dışkının önemi tartışılmaz, çünkü sahibinin DNA profili, kullandığı ilaçlar, son yedikleri ve genel sağlık durumu hakkında bilgi içerir. Bu yüzden, yabancı ülkelere ziyaret eden önemli devlet başkanlarına ait atıklar geri götürülür. Suriye'nin müteveffa devlet başkanı Hafız Esad'ın 1999 Şubatı'nda Amman'da kaldığı bir otel odasına, İsrail gizli servisi Mossad ile Ürdünlü meslektaşlarının özel bir tuvalet yerleştirdiği, tahliye borusunu özel bir tanka yönlendirdikleri, buradan aldıkları örneklerden kanserin kaçınıcı evresinde olduğunu saptadıkları iddia edilir.

Sudaki tırnak bozulmaz

Haftada 1 milimetre kadar uzayan el ve daha yavaş uzayan ayak tırnakları soruşturmaya değerli bilgiler sağlar. Bir kere tırnaktan DNA elde edilebilir. Böylelikle kırık bir tırnağın kime ait olduğu ya da tanınmaz haldeki çürümüş cesedin kim olduğu anlaşılabilir. Tırnak altından elde edilen kazıntıların DNA'sı ise, kurbanın ölmeden önce boğuştuğu kişi hakkında bilgi verir. Cinsel suçlarda şüphelilerin tırnak altından mutlaka örnek almalı-

dır. Kadına ait DNA'ya rastlanması, aleyhine güçlü bir delil oluşturmaktadır. Bu arada tırnaklar, sahibinin yaşından sağlığına, madde kullanımından zehirlenmelere kadar çok değerli bilgiler barındırır. Ölümden sonra tırnağın uzadığı ise bir şehir efsanesidir. Su kaybı yüzünden, cilt büzüşür, bu yüzden tırnak uzadı sanılır.

Şiddet içerikli bir eylem sırasında kişiler birbirini tırmalayabilir, bu arada tırnağını kırabilir ve bu kırık tırnak, sahibinin kimliğinden yaşam biçimi hakkında bilgi vermeye kadar, değişik işlere yarar. Ama tırnağın bir üstünlüğü daha var. O da su ya da toprak altında uzun süre kalan kemiklerden DNA eldesi her zaman başarılabileceği halde, 2006'dan bu yana defalarca gösterildiği gibi, aynı koşullarda kalan tırnaklardan DNA eldesi hep mümkündür.

Dudaklar, öpmekten başka işe de yarar

Her polisiyede karşınıza çıkan şu “Herkesten swab ve parmak izi alalım” söylemi var ya, Suudiler şimdilerde buna dudak izini de eklemeye çalışıyorlar. Bildiğiniz gibi parmak izleri kimliklendirmenin en basit ve güvenilir yöntemlerinden biridir. Avuç içi, ayak tabanı hatta kulakların izi bile suçluyu bulmada kullanılır. Medine Taibah Üniversitesi anatomi uzmanı Dr. Magda Ahmed El Domiaty ve arkadaşları da, bine yakın Medineli erkek ve kadından aldıkları dudak izlerini 2010 yılı ortalarında tıpkı parmak izi gibi tasniflemeyi başardılar. Tek yumurta ikizlerinde bile farklı olduğunu gösterdiler. Şimdi ülke genelinde tüm vatandaşlarının zaten var olan parmak izi ve DNA'larının yanı sıra dudak izlerini kapsayan bir veritabanı oluşturmaya çalışıyorlar.

Aman dış izlerine dikkat

Tanınmaz haldeki bir ceset ya da ceset kalıntılarındaki dişler, kimliklendirmede çok işe yarar. Ama iş, ölü bir bedendeki diş izlerinden yola çıkarak saldırganın kimliğini belirlemeye gelince, temkinli olmak gerekir. Isırık izinden idama mahkûm edilen ve 15 yıl ölümü bekleyen Mississippi'li Kennedy Brewer, 10 yıl id-

mini bekleyen Arizonalı Ray Krone, Avustralyalı Raymond Carroll, Norveçli Fredrik Torgersen sayesinde bu deliller sorgulanır oldu.

29 Aralık 1991 sabahı, Arizona'daki bir barın erkekler tuvaletinde 36 yaşındaki *barmaid* kadının çıplak cesedi bulundu. Defalarca bıçaklanmıştı ve olayı aydınlatacak başlıca delil boynunda ve göğsündeki ısırık izleriydi. Polis, barın düzenli müşterilerinden, hava kuvvetlerinden emekli, yedi yıllık posta memuru, hiçbir sabıka kaydı bulunmayan Ray Krone'dan şüphelendi. Kadının bedeni üzerindeki ısırık izlerinin özellikleri adamunkileri tutunca Ray idama mahkûm oldu. 96'da yeniden yargılandı, adli dış hekim Dr. Raymond Rawson ısırık izlerinin onunkileri tuttuğu yönünde ısrar etse de, idam cezası müebbetle çevrildi. Yeğeni suçsuzluğuna inandı, elinde avucunda ne varsa sattı, avukat ve bilirkişilere 100 bin dolar harcadı. 2002'de Ray'ın, DNA analizine hak kazanmasını sağladı. Katil, on yılını işlemediği bir suç yüzünden cezaevinde geçiren Ray Krone değil, bu arada yedi yaşındaki bir kıza tecavüz edip öldürmekten hüküm giymiş Kenneth Phillips'ti. Sarımsık ısırık izleri hakkında başka bir şey söylemeye gerek yok.

Türkiye'de diş izleri karşılaştırılıyor. Bulguları değerlendiren savcı ve yargıçların her 10 karşılaştırmadan yedisine varacak ölçüde hata yapıldığını bilmelerinde fayda var.

Ama, ısırık izinde bulunan tükürüğün incelenmesine kimse'nin bir diyeceği olamaz. Çünkü tükürük demek, DNA demektir ve DNA delilleri yüzde 100 olmasa da, en az yüzde 99.73 oranında failin kim olduğunu gösterir.

Kemikten yaş anlaşılır mı?

30-35 derecelik nemli bir mekânda kalan ceset, birkaç hafta içinde tamamen iskelete dönüşebilir. 18 derecede ise bu süreç aylar hatta yıllar sürebilir. Böcekler, hayvanlar iskeletleşmeyi hızlandırır ve bir iskeletin hiç kokusu yoktur.

Antropologlar, bir erişkinin yarısı el ve ayaklarında bulunan

206 kemiğini inceleyerek kişinin ırkını, ait olduğu toplumu, boy ve vücut ölçülerini hatta mesleğini bile tahmin edebilir. Kemiklerden ölüm sebebini anlar, ama en zorlandıkları konu hangi yaşta olduğudur.

İkiz kardeşlerin yaş tespiti yapılırken bile farklı sonuçlar çıkarılabilir. Çünkü büyüme kişiden kişiye, bölgeden bölgeye değişir. Çevre, genetik özellikler, beslenme ve psikolojik gelişmeler kemik yaşını etkiler.

Uzmanlara göre kemikten yaş tayini, yüzde 70-80 oranında doğrudur.

Sadece kolları, bacakları, gövdesi bulunan adamın, başına da ulaşırsa, dişleri de incelenerek, yaşı daha dar bir aralıkla tahmin edilebilir.

Kepekli katil makbulümüz

Kepek, bir erişkinin ortalama iki metrekare yer kaplayan ve iki üç kilo gelen derisinin en dış tabakasından dökülen korneosit hücrelerinden oluşur. Ve bir tek kepek taneciğinden dahi cinsiyetin belirlenebileceği, DNA elde edilebileceği, ilk kez 1998 yılında biri İspanya'nın Granada Üniversitesi'nde, diğeri Alman Federal Kriminal polis laboratuvarında çalışan iki araştırma ekibi tarafından gösterilmiştir. İzleyen yıllarda pek çok suçun aydınlatılmasında başarıyla kullanılan kepek delilleri, cinayetlerin aydınlatılmasında da önemli bir ipucu oluşturur.

Bakterilerin izini sürelim

Bizi eşsiz kılan sadece kendi DNA'mız değildir. Elimiz, ağzımız, bağırsağımızdaki bakterilerin DNA'sı da bize özgüdür. Üstelik vücudumuzda, kendi hücrelerimizden daha çok bakteri barınır. Bir bilgisayarın klavyesine ya da faresine aktardığımız parmak uçlarımızdaki bakterilerin genomik profili de, adli amaçlarla kullanılabilecek bir "parmak izine" sahiptir. İnsan mikrobiyom projesi çerçevesinde varılan ve bundan üç yıl öncesine kadar ha-

yal bile edemeyeceğimiz bu bilgi sayesinde sadece ellerimizdeki değil, bağırsak, ağız ve vajina içindeki bakterilerden de kimliklendirme yapılabilecek. Ne yiyip içtiği, nerede yaşayıp çalıştığına ilişkin ipuçlarına bile ulaşılabilir.

Hastalığı kim bulaştırdı?

1994'te Dr. Schmidt, eski kız arkadaşına bir vitamin iğnesi yaptı. Altı ay sonra HIV virüsü taşıdığını öğrenen kız, kendisine hastalık bulaştırdığı iddiasıyla doktordan şikâyetçi oldu ve bir erkek hastasından aldığı kanı kendisine vitamin diye enjekte ettiğini iddia etti. Bilirkişiler, her iki virüsün aynı ortak kökenden geldiğini kanıtladılar ve doktor, kasten adam öldürmeye teşebbüs-ten 50 yıl hapse mahkûm edildi. Bu olay, virüslerin soy gelişimi ve evrim geçmişlerinin delil kabul edildiği ilk davadır. Aynı teknik, 2000 yılında Libya'nın bir hastanesinde çalışan Filistinli doktor ile beş Bulgar hemşireyi idam sehpasından kurtardı. 426 çocuğa kasten HIV virüsü bulaştırmakla suçlanmışlardı. Dünya sağlık örgütü hastalığın, onlar çalışmaya başlamadan önce defalarca hastaneye yatmış AIDS'li bir çocuktan bulaştığını kanıtladı. Ama, Kaddafi yüklüce bir tazminat, bir nükleer reaktörün yapımı, çölde uranyum aramaya destek gibi birkaç uluslararası antlaşmayı imzalamadan onları sınır dışı etmedi.

Taş, toprak, kum, kil, küf ve başka sihirli şeyler

1857 yılıydı, hendeğe atılmış kadını onun öldürdüğü, paçalarından alınan çamur lekeleriyle kanıtlandı. Toprak analizi ile aydınlatılan ilk cinayetin faili olarak İngiliz Adli Tıbbının babası toksikolog Dr. Alfred Swaine Taylor'ın, 1865'te yayımladığı ders kitabı *Adli Tıbbın Teori ve Pratiği*'nde yer aldı. Doktor, adının Snipe olduğunu yazdı, kadının kim olduğundan söz etmedi. Anlaşılan 150 yıldan bu yana pek bir şey değişmemiş. Kadının adı, bugün de yok!

Mağdurun ve şüphelinin üzerine, bir aracın içi ve dışına bulaş-

mış toz, toprak, kum gibi kalıntılar genellikle ihmal edilir ve delil olarak alınmaz. Halbuki bunlar içerdikleri mineral, bitki, böcekler nedeniyle, nereden gelip nereye gidildiğinin en güvenilir tanığıdır.

Kil, 2500 yıldır tababette kullanılıyor. Halen mide, barsak, cilt hastalığı ilaçlarında, ayrıca spa ve güzellik merkezlerinde romatizma ağrılarından selülit tedavisine kadar geniş bir yelpazede yararlanılıyor. Ancak yapısında kuvars, asbest, sepiolite gibi maddeler bulunduğu takdirde kil tozlarının çok uzun süre solunması, kanser de dahil olmak üzere değişik akciğer hastalıklarına yol açabilir. Kil de toprak gibi delil olarak işe yarar.

Adli jeoloji, taşı, toprağı, kumu, çamuru inceleyerek suçları aydınlatan bilim dalıdır. Gerçi hiçbir polis, hayali dedektif Sherlock Holmes gibi, yardımcısının ayakkabılarındaki kırmızı toz taneceklerine bakıp “Postaneye gitmişsiniz Dr. Watson” diyemez. Ama, topraktan az buçuk anlayan herkes, birbirinden 3-5 santim uzaklıktaki ya da farklı derinlikteki iki toprak ya da sahile farklı uzaklıktaki iki kum örneğinin bile birbirine benzemediğini bilir. Sadece fiziksel ve kimyasal özelliklerinin değil, içerdığı bakteri ve küflerin DNA’larının çeşitliliğı sayesinde aracın nereden geçtiğı, katilin nereye bastığı, kurbanın nerede öldürölüp nereye taşındığı gibi sorular yanıtlanabilir.

Önce yoldan geçen araçtan şüphelendiler; sonra yol kenarındaki gri çizgili, kızıl-kahve renkli, haç şeklindeki büyükçe taş parçasını gördüler. “Bu taş, buralara ait değil, arkadan gelecek araç için bir işaret olabilir” dedi bir uzman. Taşı inceledi. Stavrolit, yani demir ve alüminyum içeren bir silikat minerali, olduğunu saptadı. Stavrolitin bulunabileceğı en yakın yeri belirledi. Bölgeyi kuşattılar ve kilolarca patlayıcının depolandığı hücre eve ulaştılar. Adli jeolog Chris Fiedler, kim bilir kaç kişinin canına mal olacak bir terör saldırısını böyle önledi. Kısacası taş, toprak deyip geçmemeli. İçinde saklı olanlar, bir suçu önler ya da bir suçu aydınlatabilir.

Fatih'in çinilerini çalanı buluruz

Cam, porselen ya da çinilere renk veren pigmentlerin analizi sadece suçun aydınlatılmasında kullanılmaz. Aynı yöntemler, sanat eserleri ya da arkeolojik kalıntıların tarihlendirilmesi ve üretildiği yerin bulunmasında da işe yarar. Fransız mühendis Philippe Colomban, Sevres Ulusal Seramik Müzesi'ndeki yaşı ve üretim tekniği belirlenememiş tabak, vazo, kase, kandil gibi obje çinilerin bir kısmının Fatih Sultan Mehmet, bir kısmının Sultan Selim döneminde İznik'te üretildiğini, ayrıca evvelce bilinmeyen iki kırmızı iki de yeşil pigmentin kullanıldığını, 2006 yılında müzeye getirdiği taşınabilir Raman spektrometresiyle kanıtlamış, uzman çevrelerin beş yüz yıl önceki Osmanlı sanatına hayranlığını bir kat artırmıştı.

Prezervatiflerdeki kayganlaştırıcı

Polisler, kürtaj karşıtı grupların prezervatif delme eylemlerini soruşturma dışında, delik prezervatiflerle pek ilgilenmez. Onlar daha çok, cinsel saldırı sırasında prezervatif kullanan, böylelikle delil bırakmayacağını sananların peşindedir. Halbuki, eylemin üzerinden haftalar geçse bile saldırganın olay yerinde bıraktığı parmak izine bulaşmış, kullandığı prezervatife özgü kayganlaştırıcı bulmak, vajinal yaymalardaki kayganlaştırıcı kalıntısıyla karşılaştırarak suçu işlediğini kanıtlamak mümkündür.

Biyolojik örneklerde kondom kayganlaştırıcılarının aranması bundan birkaç yıl öncesine kadar fazla rağbet görmezdi. Şimdilerdeyse hemen her olayda başvurulur oldu. Çünkü FT Raman spektroskopisi sayesinde hızlı, güvenilir, ucuz bir marka ve tipteki kondomların özellikleri ile karşılaştırılabilir. Tabii piyasadaki ürünlerin bilgisini içeren bir veritabanınız varsa.

Bu yazıcıyı sen kullandın

Bundan 30 yıl kadar önce, kimin hangi fotokopi makinesini kullandığını belirlemek amacıyla, makinenin camı üzerine nokta,

yıldız gibi küçük bir işaret koyardık, her basılan kâğıda bu işaret çıkardı. Kâğıt üzerinde, drama ait kusurların varlığı da, önemli bir ipucuydu. 1990'larda bazı firmalar, özellikle devlet dairelerine sattıkları renkli lazer yazıcıları kötüye kullananları yakalamaya yönelik çözümler ürettiler. Günümüzde de geçerli olan bu önlemlerin başlıcası, yazıcıdan çıkan her sayfaya eklenen sarı noktalar. Çıplak gözle fark edilmeyen, mavi ışıkla yandan aydınlatarak büyüteçle incelendiklerinde ise kolayca görünen bu noktalar, kodlanmış biçimde yazıcının seri numarasını, ayrıca baskının yapıldığı tarih ve zaman bilgisini içerir. Bir başka deyişle yazıcıya ait kimlik bilgisini kâğıda gizler. Buna steganografi adı verilir.

Fulaj izi nedir?

Fulaj izi, kaleme uygulanan basınç sonucunda alt suret belgelerde oluşan izdir. İzin derinliği kaleme uygulanan basınç, zeminin sertliği, kâğıdın nem oranı ve kalınlığına bağlı olarak değişir.

Kâğıda alınan bir not sırasında, izin, alttaki kâğıda geçtiği öngörüldüğünde, önemli olan bunu görünür hale getirmektir. Kâğıdı yandan aydınlatarak okumayı deneyebilir, yumuşak bir kalemle üzerini tarayabilirsiniz. Aslında ideali, bu amaçla imal edilen bir elektrostatik inceleme gereci kullanmaktır. Çünkü kâğıt üzerindeki izler, kâğıdın dielektrik özelliklerini değiştirir. Kâğıda elektrik akım verildiğinde izler ile çevresi arasında potansiyel farkı oluşur. Fotokopi makinelerinde kullanılan toner tozu üzerine döküldüğünde, fulaj izleri okunur hale gelir.

Elektrostatik iz belirleme gereçleri, izlerin çok derin, kâğıdın parlak kuşe olması durumunda zorluk çıkartsa da, elde bulunmayan bir evrakta sadece ne yazıldığına değil, ekleme, karalama gibi soruşturma açısından önemli başka bilgilere de ulaşılmasını sağlar.

Artık akarlar bile delil

Akarlar gözle görülemeyen, çevre koşullarına dayanıklı, deri döküntüleri ile beslenen, sıcak ve nemli ortamda kolayca çoğa-

lan, ev tozu içinde yaşayan canlılardır. Bundan tam 133 yıl önce bir Fransız veteriner, profesör Pierre Megnin, yenidoğan cesedi üzerinde 2.4 milyon akar bulunduğunu hesaplamış, buradan da bebeğin yedi sekiz ay önce ölüme terkedildiğini bulmuştu. Tarih-te akarların bir cinayetin çözümüne yaradığı ilk olay budur.

Fotoğraftan yakalanan pedofil

Fotoğraf çekmenin kolaylaşmasıyla birlikte, polislerin onlardan yararlanma oranı da arttı. Örneğin 2002 baharında 10 ayrı ülke vatandaşı 25 kadar erkeğin oluşturduğu bir pedofil çetesi tek bir fotoğraf sayesinde çökertilmişti. Yaşları 3 ila 15 arası 35 kadar çocuğun fotoğraflarını internet üzerinden paylaşan örgütün bir fotoğrafında, 11 yaşındaki bir kıza tecavüz eden suçlunun sırtı ve mekânın bir bölümü görünmekteydi. Tişörtün arkasındaki logodan bir Danimarka şirketine, odanın bazı ayrıntılarından adamın evine ulaşıldı. Ne üzücü ki, fotoğrafı çeken, adamın karısıydı.

Sosyal medyada paylaş evini bulsunlar

Coğrafi etiketleme ya da kodlama, fotoğraf, video ya da websitesi gibi ortamlara coğrafi kimlik üstbilgisi, bir başka deyişle meta data, eklenmesidir. Bunlar genellikle enlem ve boylam koordinatları olmakla birlikte, yükseklik, mekân adı gibi bilgiler de içerebilirler. Yeni kuşak dijital kamera ve cep telefonları çekilen fotoğraflara koordinat bilgisini otomatik olarak ekliyor. Kullanıcıların büyük bir bölümü bunu bilmiyor.

Sosyal paylaşım sitelerine bir cep telefonu ya da dijital kame-rayla evde çekilmiş fotoğraflarını yükledikleri için adres bilgileri ele geçirildiğinden başı derde giren pek çok ünlü var. Esasen etiketlenmemiş fotoğraflar dahi internete yüklendiğinde, yaklaşık olarak nerede çekildiğini bulan yazılımlar da mevcut. Bütün bu gelişmelerin aslında bambaşka bir nedeni var. O da, internete çocuk fotoğrafı yükleyen pedofillerin yerini belirlemek.

Çöp poşetinin bile kimliği var

Tıpkı cam ve kâğıtta olduğu gibi, plastik cisimlerin kırık, yırtık, kopuk parçalarına ait düzensiz kenarlar birbirine tam olarak uyduğunda, bunların aynı cisimden kaynaklandığı akla gelir. Kesin bir sonuç için çıplak göz yetmeyebilir, o zaman mercek ya da mikroskoptan destek alınır. Birçok cinayet, katilin delilleri atmak için kullandığı çöp poşetinin kenarındaki girinti, çıkıntı ve imalat çiziklerinin, katilin evindeki çöp torbası rulosundaki kopma yerine uyması sayesinde çözülmüştür.

Porno out, Snuff in

Bir fotoğraf makinesi ya da kamerayla yapılabilecek en kötü şeyin pornografi olduğunu sanıyorsanız aldanıyorsunuz. Onun ötesinde *snuff* var. *Snuff*, (İngilizcede *to snuff someone out*, birini silmek anlamında kullanılır) bir cinayet anını fotoğraflama ya da filme çekme eyleminin adı. İnternette dolaşan ürünlerin birçoğu, gerçek cinayet gibi dursa da, ayrıntılı biçimde incelendiklerinde sahte olduğu ortaya çıktı. Gerçek *snuff*lar arasında sayılabilecek bazı örnekler ise, polislerin eğitiminde kullanılan ders kitaplarında rastlamak mümkün. En ünlüleri, kendileri de birer eşcinsel olan ve genellikle eşcinselleri öldüren, bu sırada onlarca fotoğraf çeken seri katiller Jeffrey Dahmer ve Robert Bardella'nın kişisel koleksiyonlarından alınmıştır.

Yalanlar hakkında merak edilenler

Yalan nasıl anlaşılır?

Birinin yalan söylediği nasıl anlaşılır? Beden diline önem verenlere göre, yüzünüze bakarak konuşmasına rağmen, gözleri gözlerinize değil, kendi sağına doğru odaklıysa ve normalden sık kırıpıyorsa, gülümsemesi asimetrik ve 10 saniyeden uzun sürmüşse, bir de elini burnuna götürmüşse, mutlaka yalan söylüyor. Polisler sorgu tekniklerini öğreten bazı kitaplar “Olayı baş-

tan sona anlattırın, bir süre sonra sondan başa doğru anlatmasını isteyin. Bazı şeyleri atlamış ya da sırasını değiştirmişse yalan söylüyordur” diye yazar.

Yalancı, suçun işlendiği sırada yaptıklarını tersinden anlatmakta, bulunduğunu iddia ettiği mekânın ayrıntılarını çizmekte zorlanır. Masum olsaydı, hiç bilemeyeceği bilgilere sahip olması ise, ondan hemen şüphelenmeyi gerektirir. Polis, elindeki delilleri yavaş yavaş dile getirirse, suçlu kişi polisin olayla ilgili olarak elinde başkaca deliller bulunduğunu sanır, panikler ve suçunu ikrar eder. New York John Jay Ceza Adaleti Fakültesi’nden psikolog Maria Hartwig, polislerin sadece üç saatlik delillerin stratejik kullanımı alanında eğitim almalarının bile, ikrar başarısını yüzde 80’lerin üzerine çıkarttığını saptamıştır.

Araştırmalara göre günde ortalama iki kez yalan söylüyoruz. e-postaların yüzde 14’ü, yüz yüze iletişimlerin yüzde 27’si ve telefon konuşmalarının yüzde 37’si ciddi sonuçları olmayan beyaz yalanlar içeriyor. Elbette inkârların, ikrarların, pişmanlıkların, verilen sözlerin, akıtılan gözyaşlarının ne derece doğru olduğunu anlamak isteriz. Ancak konu, özellikle tanıklar, mağdurlar ve şüphelilerle görüşen polis, savcı ve yargıçlar açısından hayati önem taşıyor. Karşısındakini kandırmaya çalışanda yüz mimiklerinde aşırılık ya da donukluk, yüzün üst kısmındaki belirli kas grupları hüznü yansıtırken, alt kısımdakilerin aynı duyguya eşlik edememesi gözlerin normalden fazla ya da az kırılması, sözcükler arası “a, o” gibi duraklar ipuçlarından bazıları. Tabii bunları, hele saliselik kas kasılmalarını algılamak ve değerlendirmek için eğitimden geçmek gerekiyor. Yoksa Çekoslovakya’yı işgalinden kısa bir süre önce Hitler’le görüşen İngiltere başbakanının durumuna düşmek kaçınılmaz. Chamberlain “Hitler’e inanıyorum. Sözüne güvenilir bir adam demişti. Çekoslovakya’yı işgal edeceğini hiç düşünmüyorum.”

Cesar Lombroso’nun, ifadesi alınan İtalyanların tansiyonunu ölçmesinden bu yana geçen 120 yılda, yalan ile doğrunun ayırı-

mında kullanılabilecek pek çok gereç geliştirilmiştir. Beş yıl kadar önce gündemimizde olan aşk detektörüne benzer şekilde sesin titreşimini ölçen stres analizörü, Asya'dan Amerika'ya binlerce polis merkezinde, hatta Irak'taki devriye araçlarında kullanılsa da, yalanı doğrudan ayırmakta kanımca yazı tura atmaktan farksız.

Eşiniz size yalan mı söylüyor, patronunuz işinize son vermeye mi niyetli? Genel kanunun aksine iyi yalancılar yüz ifadesi, göz hareketi ya da beden diliyle kendini ele vermez. Hatta yalan makinesini defalarca kandırabilir. Çünkü yalancı, nerede hata yaptığını fark ettiğinde kendini geliştirme ve daha sonraki yalanlarında aynı hatayı yapmama şansına sahiptir. Sizin ise, onun ne zaman doğru, ne zaman yalan söylediğini bilmediğinizden böyle bir olanığınız yoktur.

Uyuyordum, meğer sevişmişim

Çocuklarda daha sık, yetişkinlerde yüzde 1 oranında gözlenen uyurgezerlik, yaygın kanının aksine kişinin rüyasını eyleme dönüştürmesi değil, derin ya da yavaş dalga uykusundan kısmen uyanmasıdır. Beynin bilinçten sorumlu bölgesi hâlâ uyuduğu halde, hareket ve duygulardan sorumlu bölgesi uyanır. Yüz yıldır üzerinde kafa yorulan uyurgezerliğin kalıtımsal olup olmadığı meselesi 2011 başında büyük ölçüde çözüme kavuştu. Washington Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden nörolog Christina Gurnett ve arkadaşlarına göre kalıtımsal olduğu muhakkak ve sorun, tam yeri belirlenememiş olmakla birlikte 20. kromozomda.

Uyurgezerler, filmlerde ya da çizgi romanlardakinin aksine, gözleri kapalı, kollarını ileri uzatmış biçimde dolaşmaz. Uyurken kalkıp oturan, konuşan, ıslık çalan, giyinen, yıkanan, yiyip içen, sevişen, mobilyaların yerini değiştiren, müzik aleti çalan, hatta kullanıcı adı ve şifresini hatırlayarak elektronik posta gönderenler hiç kuşkusuz yakınlarını ciddi biçimde tedirgin eder, üstelik kendilerine zarar verip ölebilirler. Stres, uykusuzluk, al-

kol ve bazı uyku ilaçlarının aşırı kullanımı da uyurgezerliği tetikler. Ama araç kullanıp kaza yaparsanız, ağzınızda sigarayla uçağın kapısını zorlarsanız, birine tecavüz eder, hele daha da ileri gidip yaralar ya da öldürürseniz “Uyuyordum, ne yaptığımı hatırlamıyorum, hakim bey” demenizi önermem, kanıtlamanız neredeyse olanaksız. Uyurgezer olduğunuz söyleniyorsa, hele büyüklerinizden birinin de uyurgezer olduğunu biliyorsanız konuyla ilgili dernek ve merkezlerden birine mutlaka başvurun. Bu arada, 2009 Haziranı’nda aramızdan ayrılan ve uyku tıbbına büyük katkıları olan Profesör İsmet Karacan’ı rahmetle anmama izin verin.

Dünyanın birçok yerinde katilleri savunanlar, uyurgezerliği defalarca kullandılar. Bunların 70 kadarı başarılı oldu. Aralarında Türkiye’den kimse yok. 1981’de karısı Elena’yı 23 bıçak darbesiyle öldürdüğünü kabul eden, ancak olanların hiçbir bölümünü anımsamadığını ileri süren Arizonalı Steven Steinberg, psikiyatri uzmanı Dr. Martin Blinder sayesinde özgür kaldı. 1987’de bir Mayıs sabahı güneş doğarken yatağından kalkan, otomobiline binip 23 kilometre yol giden, hâlâ uyumakta olan çok sevdiği kayınvalidesini öldürüp, kayınpederini ağır yaralayan, Kanadalı genç Kenneth Parks’ı kurtaran bir psikiyatr, bir psikolog, bir nörolog ve uyku alanındaki araştırmalarıyla ünlü Dr. Roger Broughton’du.

Kişinin suç işlerken uyuduğunu kanıtlayacak bilimsel deliller henüz bulunamadı. Uyku halindeyken kanın oksijenlenmesini, solunumu, bacakların ve gözlerin hareketlerini, kasların ve kalbin işlevlerini ölçen ve değerlendiren polisomnografi ve diğer uyku testlerinin sonuçları kesin değil. Beynin, manyetik rezonans ve tomografi gibi ileri görüntüleme teknikleriyle incelenmesinin bu konuya bir çözüm getireceği umuluyorsa da, henüz rutinde uygulanmıyor.

Sexsomnia, bir başka deyişle uykuda seks, çiftler arasında görülürse pek mesele çıkmayabilir. Ama işi daha ileri boyuta götürenler de var. İki çocuk babası 33 yaşındaki müzik öğretmeni İskoç Allan Kellman, 2000 yılını 2001’e bağlayan gece, aynı oku-

lun erkek öğretmenlerinden Scott Barker'e tecavüz etti. Bilirkişi seçilen uyku uzmanı profesör Ian Oswald, Körfez Savaşı'nda ki askerliğin yarattığı travmanın, uyurgezerliğini tetiklediğini, eylem sırasında davranışlarını yönlendirme yeteneği bulunmadığını bildirince Allan Kellman beraat ettiği gibi, okuldaki görevine dönmesine de izin verildi.

Tikim var, tetiği çektim

Parmak çıtlatmadan bacak sallamaya, göz kırpmadan burun çekmeye çok çeşitli şekilleri gözlünen ve her 100 kişide bir oranında rastlanan tikler, bazı durumlarda artar, buna karşılık aşırı dikkat gerektiren işler sırasında azalır, hatta kaybolur.

Tourette sendromu, çok sayıda hareket ve en az bir ses tiki-nin bir arada gözlendiği, binde bir oranında rastlanan kalıtsal bir rahatsızlıktır. Hem pilot, hem cerrah olan Kanadalı doktor Mort Doran, *tourette* hastasıydı. Ameliyata girdiğinde tüm tiklerinin kaybolduğu iyi bilinir. Ara sıra, tiklerini öne sürerek mahkemelerde kendilerini savunan *tourette*'li suçlular ortaya çıkar. Hiçbiri, adaletten kaçamamıştır.

Hepsini ben boğdum

Yarım asırdır durup durup gündeme gelen ve hâlâ faili meçhul Elisabeth Short cinayeti için 500'den fazla kişi "Ben yaptım" demişti. Baskı, tehdit, işkence, zekâ durumu, akıl sağlığı gibi nedenlerden ötürü kişiler isteyerek ya da istemeyerek işlemedikleri suçları üstlenirler. DNA analizleri sayesinde suçsuz olduğu kanıtlanan her dört Amerikalı mahkûmdan birinin işlemediği cinayeti üstlenmiş olması, her sorguyu banda kaydederek belgelemek gerektiğini gösteriyor.

Öte yandan, son cinayetinde yakalanan bir katilin evvelce başkalarını da öldürmüş olması mümkün. Gary Ridgway ya da bilinen adıyla Yeşil Nehir seri katili, küçükken altını ıslattığı için anesinden çok dayak yemiş, kendisiyle çok alay edilmişti. 1982 ila 2001 arasında 48 genç kadını boğarak öldürmekten suçlandı.

Ama Gary bu sayıyı yeterli görmeyip, “Hayır ben aslında 72 kadını boğdum” dedi.

İşlemediğini bildiği halde, bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat etmek suçtur. Gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildirmek de suçtur. Oğlunun işlediği suçu babarın, kadının işlediği suçu kocasının üstlenmesini ya da suçun yaşı küçük birince kabullenilmesini anlıyoruz. Ama suçu üstlenmenin zeka geriliğinden başlayarak pek çok başka nedeni var. DNA sayesinde masumiyeti kanıtlanıp serbest bırakılan 300 kadar Amerikalı mahkûmun dörtte biri, bunlardan biri yüzünden ceza almıştı.

Her şey zehirdir, mühim olan dozdur

Kusursuz bir cinayet silahı değil

Zehirler taş, yumruk, kütük kadar eski bir cinayet silahıdır. Uygun yöntem ve doz kullanıldığında birini öldürebilecek doğal ya da yapay üç bin kadar madde bulunur. Bundan yirmi yıl önce-sine kadar ölü bedende zehir aramak, samanlıkta iğne aramaktan farksızdı. Bir ipucu olmadığı takdirde, rutin toksikolojik analizlerde taranan belli başlı madde gruplarının dışında kalanlar bulunamazdı. Sorun, zehrin kusursuz oluşunda değil, analitik yöntemlerin kusurundaydı.

Günümüzde bunlar geride kaldı. Üzerinden yıllar geçmiş olsa da açılan mezarlarda bulunan kalıntılarda bırakın zehirleri, hastalık tedavisinde kullanılan ilaçları bile bulmak mümkün olabiliyor. Şimdi sorun, bulunan maddenin miktarının gerçekten ölümcül olup olmadığını saptamakta.

Arsenik zehirlenmesi

El ve ayak tırnaklarındaki beyaz renkte Mees çizgileri, arsenik, talyum ya da diğer ağır metal zehirlenmelerinden bir süre sonra ortaya çıkabilir. Tırnak uzadıkça uca doğru ilerler.

Arsenik zehirlenmesinin başlangıçtaki etkisi herhangi bir mi-

de bağırsak hastalığını andırır. Ufak dozlar halinde vererek, zehirlenmeyi uzun bir zaman dilimine yaymak, böylelikle şüphe çekmemek mümkündür. İşte tam da bu yüzden toplamda 130 civarı kurbanları olan iki doktor, Harvey ve Swango, ara sıra değişik yöntemler denemekle birlikte sıklıkla arseniğe başvurdular. İngiliz Bayan Mary Ann Cotton, annesi, on iki çocuğu, üvey çocuklarının çoğu, iki âşığı ve dört kocasını; tonton yüzlü anneanne Nannie Doss, dört kocası, annesi, iki kız kardeşi, iki çocuğu, bir torunu ile yeğenini arsenikle katletti. Arseniğin, katiller açısından çok önemli bir dezavantajı var. O da yıllar sonra açılan mezarlarda bile bulunabilmesidir.

Kendi güzel, adı güzel

Güzelavratotu, hanımeli, yaban yasemini gibi bitkilerin adlarının güzelliğine bakıp aldanmamalı. Bazı bitkilerin kabuksuz ya da kabuklu meyveleri, bazılarının yaprakları, kökleri, tohumları zehirlidir. Bu nedenle çok dikkatli olmak gerekir.

Akdiken, yilanyastığı, güzelavratotu, hanımeli, yaban yasemini, taflan, yüksükotu, itüzümü bu coğrafyada yetişen, çok can almış zehirli bitkilerin sadece birkaçıdır.

Düğünçiçeğigillerden, kurtboğanotu, kaplanboğanotu, miğferotu, zehirlot, maviboğanotu diye bildiğimiz *Aconitum napellus* ise tehlikeli bitkiler içinde en zehirli olanıdır. Eski Yunan'da "Zehirlerin Kraliçesi" olarak bilinen bitkinin yaprak ve kökleri akonitin adlı, güçlü alkaloit barındırır. İlginç olan zehrin deri doluyla da kana karışabilmesidir. Bir topluığne başı kadarını bir litre sıvıda çözsünüz dahi, değdiği yerde karıncalanma başlar. Etkisi hızlıdır, hatta o kadar ki, M.S. 2. yüzyılda İzmir yakınlarında doğan Yunanlı şair ve hekim Kolofonlu Nikandros, "Kadına dokundurun, akşama çıkmaz" diye yazmıştı. Gerçi o, nereye dokunulacağını da yazmıştı ama, söylemeye gerek yok. Zamanlamada ise, fazla iyi niyetli olduğu muhakkak. Akonitine bağlı ölüm, genellikle dört-sekiz saat içinde gerçekleşir.

İştah kesici bir bitkisel ürün olunca zararsız sanıyoruz. Halbuki tamamen doğal dendiği halde, efedrin, psödoefedrin, amfetamin katkılı bazı ürünler dünya pazarlarında dolaşıyor. Hatırlarsanız bir ara sibutramin eklenmiş Çin malı *Lida*'lar ortaya çıkmıştı. Bağımlılık yapabilen bu maddeler, çarpıntı, yüksek tansiyon, uyuşma, felç hatta ölümlere yol açıyor. Kilo almaktan ve şişmanlamaktan aşırı biçimde korktuğu için yeme bozukluğu gelişen, ekstazi, kokain gibi yasadışı uyarıcılara sarılarak canından olan bir dizi manken ve ünlüyü de hatırlatmakta fayda var.

İşi bilen elinde tarih boyunca sayısız hastalığın tedavisinde kullanılan bitkiler, bugün de ilaç sanayinin başlıca hammadde-sini oluşturur. Ama eğer bu işin eğitimini almamışsanız sakın ha, kulaktan dolma bilgilerle burnum akmayacak, ağrılarım geçecek, zayıflayacağım, saçım çıkacak, sesim açılacak umuduyla her bitkiyi yemeyin, kaynatıp içmeyin, oranıza buranıza sürmeyin.

Peki bazı bitkiler neden zehirli? Bitkilerin önemli bir bölümü fiziksel ve kimyasal etkenleri sayesinde kendilerini savunur. Öyle olmasaydı, insanlar ve hayvanlar hepsini tüketir ve çevrede bitki diye bir şey kalmazdı. Kimi dikenleriyle, kimi keskin kenarlı yapılarıyla bunu başarır, kiminin acısı ise, ancak yendikten sonra ortaya çıkar. İlginç olan, zehirli bir bitkinin her yeri zehirli değildir, her mevsim zehirli değildir, her canlı için de zehirli değildir.

Nikotin plasterleri

Basit bir hesapla, sigara tiryakisi olmayan biri beş sigaranın, sigara bağımlısı ise 20 sigaranın içerdiği nikotini yutarsa ölür. Sigara içenlerin nikotin zehirlenmesinden ölmemesinin nedeni, alkaloidin tamamının kana karışmaması yüzündendir. Nikotin, deriden de geçer. Yaş haldeki yeşil tütün yapraklarını çıplak elle toplayan, ellerinde ve koltuk altlarında sıkıştırarak biriktiren tarım işçilerinin baş ağrısı, bulantı, halsizlik, beniz sarılığı, çarpıntı gibi şikâyetleri, yapraklardaki nikotin deri yoluyla kana karışmasının bir sonucudur. Bağımlılığın tedavisi için kullanılan ni-

kotin plasterleri de, maddenin bu özelliğine dayanır. Eğer bunları kullanıyorsanız, paralelinde sigara içmeyin ve kesinlikle aynı anda dördünü, beşini vücudunuza yapıştırmayın.

Uyuşturucu kullanıldığı nasıl anlaşılır?

Canlı organizmalar, her türlü organik bileşiği, bu arada ilaçları ksenobiyotik, yani yabancı olarak görür ve idrar, dışkı, ter, safra, hatta solunum yoluyla vücuttan atabilmek amacıyla özel enzimatik sistemleri kullanarak biyokimyasal değişikliğe uğratırlar. Bu işlemlerin hedefi, özellikle yağda çözünen ilaçları, suda çözünür polar ürünlere dönüştürmektir. Sonuçta, idrarda ilacın bir kısmı değişmemiş şekilde bulunsa da, önemli miktarda metabolit denen dönüşüm ürünlerine rastlanır.

Atılımın hızı kişinin karaciğer, böbrek gibi organlarının fonksiyonuna bağlıdır. Örneğin 1895'te öksürük kesici olarak pazarlanan, şimdilerde yasadışı sentezi ile insanlığın başına bela olan eroinin, idrarda bulunan başlıca metabolitleri morfin ve kodeindir. Kokain kullanıldığında da idrara kokain değil, büyük ölçüde benzoilekgonin çıkar. İdrarda eroin metabolitlerini son kullanımdan 4 gün, kokain metabolitlerini sekiz gün, esrar metabolitlerini ise son kullanımdan haftalar sonra dahi saptamak mümkündür.

Kronik bir esrar kullanıcısının son tüketimini izleyen 40. güne kadar idrarında esrar yıkım ürünlerini bulmak mümkündür. Ender kullanıcılarda bu süre daha kısa, 2 ila 10 gündür. Esrar metabolitleri yağ dokusunda depolanır. Bu yüzden az yağ yiyen, çok yağ yakan birinin vücudundan daha çabuk atılır. Bazı ilaçlar, esrar kullanılmadığı halde sonucun pozitif çıkmasına neden olur. Tatsız sürprizlerle karşılaşmamak için, idrar örneği verirken kullanmakta olduğunuz ilaçları belirtin. Tabii, doğru söyleyip söylemediğinizin mutlaka araştırılacağını da unutmayın.

Kalbin, solunumun ya da her ikisinin birden durduğu, kalp krizi, boğulma, elektrik çarpması gibi durumları izleyen birkaç dakika içinde beyinde geri dönüşü olmayan hasarlar meydana ge-

lir ve altın değerindeki bu kısa sürede tıbbi destek genellikle ulaşamayacağından, ne kadar fazla insan kardiyopulmoner resusitasyon yani kalp akciğer canlandırmasını bilirse, o kadar insan ölümden kurtulur. 2011 Nisanı'nda, dokuz yaşındaki Tristin Saghin havuza düşen iki yaşındaki kız kardeşini, kalp masajıyla hayata döndürmüştü. Tristin, bu işlemi *Kara Şahin Düştü* filminden öğrenmiş olsa da, işlemi film ve dizilerden değil profesyonellerden öğrenmek ve doğru şekilde uygulamak gerekir. Örneğin Michael Jackson'a kalp masajı yatakta değil de, yerde sert zeminde uygulansaydı, yaşama şansı vardı.

Marylin Monroe nasıl öldürüldü?

Karnın etrafında bulunan kasların tersine kuvvetli kasılması sonucunda mide içeriğinin ağız, kimi zaman burundan boşalmasına, kusma ya da tıp dilinde *emesis* diyoruz. Araç tutmasından hamileliğe, zehirlenmeden beyin tümörüne, aşırı fiziksel egzersizden korkuya varıncaya dek, onlarca nedeni vardır. İster bedeni kusarak terk etsin, isterse bedende kalsın, mide içeriğinin niteliği pek çok şeyi aydınlatır. Bu nedenle her otopside mutlaka incelenir. Olay yerinde rastlanırsa mutlaka delil olarak alınır.

Cesedinin yakınlarındaki kusmuk kime ait? Kendisine mi? Katile mi? Yoksa yanlarında bulunan bir görgü tanığına mı? Her kim kustuyorsa, ne zaman kustu? Cinayetden önce mi sonra mı? Kusan, en son ne zaman, ne yiyip, ne içmişti? Yoksa hasta mıydı? Hepsinin olmasa bile birçoğunun yanıtı, gerek olay yerinde bulunan kusmuğun, gerekse otopside alınan mide içeriğinde gizlidir.

Otopsi sırasında mide içeriğinin hacmi ve niteliği sayesinde, kişinin en son ne yediği ve ne zaman öldüğü hakkında fikir yürütülür. Marylin Monroe'nun fazla miktarda uyku ilacı alarak intihar ettiği söylendi. Kanındaki ilaç miktarı yüksekti, ama midesinde en ufak bir ilaç kalıntısına rastlanmadı, bedeninde tek bir iğne izi bulunmadı. Uyku ilaçlarının lavmanla verildiği sonucuna varıldı. Ünlü gitarist Jimmy Hendrix'in kanındaki alkol azdı, midesin-

de ve akciğerinde akıl almaz miktarda kırmızı şarap bulundu. Boğazından aşağıya şarap dökülerek öldürüldüğü öne sürüldü.

Kokuya bağımlı olanlar

Anne ve babaların birçoğu esrar, kokain, ekstazi benzeri yasadışı maddelerden haklı olarak kaygı duyarlar, ama içinde uçucu çözücüler ya da aerosoller bulunan ürünlerin çocukları için ne kadar tehlikeli olduğunu genellikle göz ardı ederler. Her evde bulunması mümkün olan vernik ve cila, tırnak cilası ve çözücüler, deodorant ve saç spreyleri, ayakkabı boyaları, su bazlı olmayan yapıştırıcılar, kokulu kırtasiye malzemeleri hiç de masum değildir. Pek çok genç bunlardan yayılan buharların beyin, böbrek, karaciğerler ve kalbine ciddi zararlar vereceğini, bağımlılık yaptığını, hatta tek bir koklayışın dahi ölüme neden olabileceğini bilmeden içine çeker.

Yolcu koltuğunda yalanacak kurbağa

Halüsinojenik etkili maddelere her gün bir yenisi eklenmekte. Bunlar, laboratuvarlarda sentezlendikleri halde internetten yürütülen “Doğaldır, sağlığa zararsızdır” sahte kampanyalarıyla gide-rek popülerleşmekte. Ne yazık ki, hemen her gün dünyanın bir yerindeki morgundan gelen haberler, hastane acillerine beyin kanaması, hafıza kaybı, görme bozukluğu, akyuvar sayısında artış ya da solunum güçlüğüyle getirilen kişinin, böylesi bir maddeden zehirlenerek öldüğünü kaydediyor.

Onlara “Olmayan şeyleri görür, sesleri duyarsın. Hiç tehlikesi yoktur” demişlerdi. 22’sindeki İngiliz eline ne geçerse pence-reden fırlatmış, aşağıdan geçen yaşlıca adamı hastanelik etmişti. 19’undaki İzlandalı pencereden atlamış, şans eseri sadece bacaklarını kırmakla kurtulmuştu. Ama henüz 17’sindeki Fransız kı-zı Gaelle Caroff, üstgeçide çıkıp, ayaklarının altından akan ışık seline doğru kendini bırakıverince, iş ciddiye bindi. Onları bu hale getiren, küçük şapkalı, kahve renkli, yüz kadar çeşidi olan bir mantar. İçindeki psilosibin ve psilosin yüzünden, tıpkı yarı sente-

tik LSD ve peyote kaktüsünde bulunan meskalin gibi, zaman ve mekân algısında değişikliklere, renklerin ses, seslerin de renk sanılmasına, istem dışı hareket, düşünce ve davranışlara yol açar.

Bir zamanların çok moda olan liserjik asit dietilamid adlı madenin yerini hızla sihirli mantar alıyor. Çünkü gençler, doğal ürünleri zararsız sanıyor. Bir ara, Amsterdam piyasasındaki psilosibinli mantarların yarısını, iki Türk girişimci sağlamış, yılda 15-18 ton kapasiteye ulaşmışlardı. Avrupa'nın birçok ülkesinde 15-16 yaşındaki öğrenciler arasında sihirli mantar denemiş olanların sayısı, amfetaminlere eşit. Fransa ve Belçika'da daha da fazla. Birçok ülke mantar ticaretini engelleyince, internet üzerinden benzer etkili başkalarını, örneğin müskimol içeren ve çok tehlikeli sinek mantarını, satanlar beliriverdi.

Canlıların bir şeyler yiyip yalayarak farklı bilinç haline ulaşması mümkün. Örneğin, köpekler belli bir tür kurbağayı yalar. Böylelikle algıda bilinçsizce değişiklik yaratırlar. Kimi zaman bunu deneyen insanlar da çıkar. 60'lı yıllarda dağ tepelerinde kara kurbağa peşinde koşanlara, kurbağa derisini tütünle sarıp içenlere ve ölenlere rastlanırdı. Bize ne kadar garip gelse de, gelenekler sürüyor. Örneğin Kansalı David Theiss gibi, yolcu koltuğunda bir kavanoz yalamak üzere yanında dolaştırdığı halüsinojenik kurbağa yüzünden tutuklananlara hâlâ rastlanıyor.

Bağımlı gebenin bağımlı bebeği

Kadınlar hamile olduğunu öğrendiği, hatta hamileliği planladığı andan itibaren alkol, sigara ve maddeden ve bir doktorun önerdikleri dışında aspirin dahil, her türlü reçeteli, reçetesiz ilaçtan uzak kalmalıdır. Bunlar düşüklere, erken ya da zor doğumlara, sakatlıklara hatta bebeğin ölümüne yol açabilir. Hamileliğin ilk on haftası içinde tüketilen bira ve şarabın dahi bebeğin kalp, kol, bacak ve yüzünde şekil bozuklukları ve zekâsında geriliğe yol açma riski vardır. Sigara ise düşük ve erken doğumlara yol açabilir. Madde bağımlısı annelerin bebekleri de bağımlı doğar.

Erkek olacağım diye canından olma

Eretil disfonksiyon adıyla bilinen cinsel sorunun çözümünde kullanılan, dolayısıyla milyonlarca erkeğin yaşam kalitesini pozitif yönde etkileyen kimyasallar, alındıktan yarım saat içinde vücudun bütün atardamarlarını genişletir, 3-4 saat içinde etkisini kaybeder ama bazı yan etkileri olabilir. Hele, batıda giderek yaygınlaşan esrar, kokain, ekstazi gibi yasadışı maddeler ve bazı müstahzar ilaçlarla birlikte kullanılması, ölüme varan sonuçlara yol açabilir.

İçmeli mi, içmemeli mi, ama ben içmezsem..

Tüketilen alkolün, kanda hangi değere, ne kadar sürede yükselip ineceği, bu sırada insanın neleri yapıp yapamayacağı, şiddet gösterip göstermeyeceği, içkinin niteliğine, alışkanlığa, kiloya, açlık-tokluğa, içme hızına, fiziksel aktiviteye, genel sağlık durumuna ve daha birçok biyokimyasal ve genetik faktöre, ayrıca cinsiyete göre değişir. Kadın ve erkek bedenine alkolün etkisi “Erkekler Mars’tan, Kadınlar Venüs’ten” tanımını haklı çıkartacak ölçüde farklıdır. Dikkat çekenlerin başında, erkeklerin alkolikliğe, kadınlara göre iki kat yatkın oluşudur. Bu durum, aynı miktarda içki tükettikleri halde erkek beyinlerinin daha fazla dopamin salgılaması ile açıklanıyor. Çünkü daha fazla dopamin, daha fazla keyif, dolayısıyla daha fazla bağımlı olma riski demektir. Bilindiği gibi her şey zehirdir. Mühim olan dozdur. Nitekim kandaki alkol 4 promilin, yani yüzde 400 miligramın üzerine çıktığında, insanlar genellikle solunum durmasından ölür.

Aynı koşullarda, aynı miktarda içtikleri halde, bir Avrupalının hiç etkilenmemesi, bir Doğu Asyalının kıpkırmızı bir yüzle, başı ağrıyıp, midesi bulanarak kıvrınmasının nedeni alkolü metabolize eden mitokondriyal aldehid dehidrogenaz enzimidaki genetik farklılıktır. Küresel bir halk sağlığı sorunu olan alkolizmin Doğu Asyalılarda daha az gözlenmesini, içki içmekten alıkoyan bu yan etkilere bağlamak mümkündür. Öte yandan aynı sürede,

aynı miktarda, aynı şeyi yiyip içen aynı kilodaki bir kadınla bir erkeğin arasındaki davranış farkı, “Erkekler Mars’tan, Kadınlar Venüs’ten” dedirtecek ölçüde büyüktür ve nedenleri henüz tam olarak bilinmemektedir.

Alkol ve uyuşturucu maddelerin etkisi konusunda genelde pek çok şey bilinir de, örneğin kokain ve alkol birlikteliğinin ne kadar tehlikeli olduğu bilinmez. Aynı ayrı kullanıldıklarında ölümcül olmayan dozlarda alındıkları halde, bir arada tüketildiklerinde ani kalp durmasına neden olurlar.

Bir olay yeri inceleme uzmanının çevrede boş içki şişeleri ve bardakları görmesi, kurbanın yakınlarında alkol kokusu almış olması ve bunlardan hareketle sarhoş olduğu sonucunu çıkarması sadece bir varsayımdır. Çünkü, kişi içtiği halde sarhoş olmayabilir, çok az içmiş ama yanı sıra bir ilaç almış olabilir ya da hiç içmediği halde başka biri ölümünden önce ya da sonra üzerine içki dökmüş olabilir. Özetle, hiçbir şey apaçık ortada görüldüğü kadar aldatıcı değildir.

Adam öldürenlerin yarı kadarı, olay sırasında tam olarak ne yaptığını hatırlamadığını ileri sürer. Suç bağlantılı amneziyi, olayın stres düzeyinin yüksekliğine, ayrıca saldırganın suç sırasında alkol ya da uyuşturucu etkisinde olmasına bağlayan çok sayıda araştırma bulunur. Ancak, suçunu nasıl işlediğini hatırlamadığını söyleyenlerin arasında yalancıların olduğu da muhakkak.

Kaçak içki niye öldürsün?

İçkideki alkol, etanoldür. Kaçak olanında ise, eldesi daha kolay ve ucuz olduğundan metanol bulunur. Her ikisinin tadı çok benzer, vücuttaki etkisi aynıdır ama son yıkım ürünleri farklıdır. Metanolünki formik asittir. Zehirli, kör edici ve öldürücü olan da budur. Çünkü mitokondriyal sitokrom c oksidazı engeller, hücre düzeyinde oksijen eksikliğine yol açar. Ölüm ilk 24 saat içinde olabileceği gibi birkaç gün içinde gelişebilir. Metanol zehirlenmesinin antidotu, etanol ve kimyasal adı 4 metil pirazol olan ilaçtır.

Oyuncaklardaki zehirlere dikkat

Oyuncakların, ayrıca bilezik, kolye benzeri çocuk takılarının yapımında kurşun ve kadmiyum gibi ağır metalleri içeren boyaların kullanılması sağlığı çok kötü etkiler. Kurşun, beyne zarar verir, çocukların zekâ düzeylerinde azalmaya yol açar. Gelişmekte olan çocuk beyninin alın bölgesi kısmında biriken ağır metaller dikkat eksikliği, hiperaktivite, anti sosyal davranış ve şiddete neden olur. Kadmiyum, ayrıca kanserojendir. Plastik yumuşatıcısı olarak kullanılan *ftalat*'lar hormon dengesizlikleri, astım gibi yan etkilere yol açar. Çocukların oyuncak ve takı parçalarını yutması gerekmez, zehirlenmeleri için düzenli biçimde emme ve ısırması yeterlidir.

Zombie tozu diye bir şey var mı?

Karayıpler'deki Hispaniyola adasını Dominik Cumhuriyeti ile paylaşan Haiti halkının 16. yüzyılda Afrikalı kölelerin getirilmesiyle tanıştığı Vodun, Batı'nın hep ilgisini çekmiş ve hayli korkmasına sebep olmuş bir inanç sistemidir. Kültürün ayrılmaz parçası Zombie tozunun metabolizmayı ciddi biçimde yavaşlattığı muhakkak, içeriği ise tartışmalı. Yaygın kanılardan biri, balık ya da kurbağadan elde edilen tetrodotoksin ile tropan alkaloidli datura bitkisinin karışımından oluştuğu. İşlem, öldü sanılan kişinin gömülerek bir miktar oksijensiz bırakılmasıyla destekleniyor. Kısacası, ölüme kadar götürüp, geri döndüren becerikli bir zehirlleme tekniği. Tabii, işi bilen bir büyücünün eline düşülürse. 80'lerin ünlü metal grubu Mötley Crüe'nün kullandığı Zombie Tozu ise, bir uyku ilacı ile kokain karışımıdır ve Haiti Vodun'uyla ilgisi yoktur.

Biraz da kötülükleri önlemeye çalışsak

Risk alanlara futbol oynatmayın

Kimimiz heyecan ve macera arayan, bu amaçla riske girmekten çekinmeyen kişileriz. Bu davranışın nedenlerinden biri gene-

tik yatkınlıktır. Özel görüşme teknikleri sayesinde 2 yaşındaki çocukta bile bu durum saptanabilir. Özellikle erkek çocuk risk almaya meyilliye, onu futbol, basketbol gibi uğraşlar yerine, heyecanı daha yüksek sporlara yönlendirerek uyuşturucu kullanımı, mağazadan hırsızlık gibi riskli davranışlardan korumanın mümkün olduğu ileri sürülüyor.

Çocukları neden dövmemeli?

Saldırgan davranışta bulunanların büyük bir bölümü, küçükken anne ya da babasından dayak yediğini söylemiştir. Ancak, aynı ortamda yetiştikleri ve aynı biçimde örselendikleri halde, kardeşlerden birinin bu durumdan hiç etkilenmediği de bilinir. Çünkü bunun bir genetik nedeni bulunuyor. MAOA adlı genin farklı biçimleri var. Bunlardan birini taşıyan çocuk, dayak yerse, ileride şiddet gösteriyor. Taşımayan dayaktan etkilenmiyor. Gen, X kromozomu üzerinde. Yani, çocuğun kız mı erkek mi olacağını baba belirlerken, şiddet gösterme riski taşıyıp taşımayacağına anne karar veriyor. MAOA geni öylesine önemli ki, bırakın şiddeti, kredi kartı borcu ya da siyasi tercihi bile etkilediği gösterilmiştir.

Boş kâğıda imza atmayın

Gerçeküstücü ressam Salvador Dali, yapıtlarının en çok sahtesi üretilen sanatçıların başında gelir. Sahtelerin önemli bir bölümü kendi orijinal imzasını taşır. Çünkü ressam, menajerliğini yapan eski İngiliz istihbaratçısı yüzbaşı John Moore'un tavsiyesi üzerine 30 binin üzerinde boş resim kâğıdına imza atmıştır. Ünlü bir ressam olmayabilirsiniz, ama siz siz olun hiçbir zaman boş kâğıda imza atmayın. Günün birinde üzerini doldururlar ve sizin ya da vârislerinizin önüne koyarlar.

Testere kullanırken dikkat

Suçla mücadele edenlerin karşısına testere sadece bir cinayet ya da beden parçalama gereci olarak çıkmaz. Ender olmakla bir-

likte testereyle intihar edenler de var. Ama amatör marangozluğa hevesin arttığı şu son 10 yılda, değişik tipte testerelerle yaralanmaların ve ölümlerin sayısı da hayli fazla. Yorgunken, alkollüyen, ilaç aldıktan sonra testere kullanmayın. Güvenli bir ayak kabı, rahat giysiler, eldiven, göz, kulak ve baş koruyucusu kullanın. Testereyi iki elle tutun ve kesinlikle omuz hizasının üzerinde kesme yapmayın. Bu arada her testerenin tahtada bıraktığı çizikler kendine özgüdür ve aynısını kemiklerde de bırakır. Etrafa sıçrayan kan miktarı ve şekli de ölümden sonra geçen süreye ve testereyi tutma biçimine bağlıdır.

Sanal oyunlarla eğitilen keskin nişancılar

Stres atmak için başvurduğunuz şiddet içerikli sanal oyunların, Amerikan asker ve polisinin eğitiminde dövüş becerilerini geliştirmek ve çatışma stresiyle başa çıkabilmelerini sağlamak amacıyla kullanıldığını biliyor musunuz? Ya da ordunun bu oyunlarda başarı gösteren gençleri saptayıp, asker olmaya özendirdiğini?..

14 yaşındaki Kentucky'li Michael Carneal, evvelce hiç silah kullanmadığı halde yedi metre uzaklıktan sekiz arkadaşının beşini başından, üçünü göğsünden vurmuştu. Nişancılık becerisini sanal dünyadaki dövüş oyunlarından öğrendiği ortaya çıktı. Ateş ederken yüz ifadeleri ve hareketleri tıpkı ekran karşısındaki gibiydi. Kısacası, bilgisayar olan her evde farkında olmadan keskin bir nişancı yetiştiriyor olabiliriz. Unutulmaması gereken asıl konu, çocukların belli bir yaşa kadar sanalla gerçeği ayırt edemeyişidir. Elektronik ölümler, yalnız bıraktığımız çocuklarımızı, acının olmadığı, ölenin yeniden canlanabildiği bir yaşama inandırıyor. Şiddet bu yüzden artıyor, adam öldürme yaşı bu yüzden gidecek düşüyor.

Yaşanan şiddetin bir bölümü, sanal oyunların gerçek hayata yansması. Halen idamını bekleyen Alabamalı Devin 18 yaşındayken önce otomobil çalmış, ardından tutuklamaya gelen üç polisi

öldürmüştü. O sıralar günlerini polis öldürme ve araç çalma üzerine kurulu bir oyunun karşısında geçirmekteydi. Ödünç verdiği sanal bıçağı iade etmeyip başka bir oyuncuya satanı, grup arkadaşını saf dışı edeni öldüren var. Güney Kore polis teşkilatının son 10 yılda soruşturduğu sanal oyun bağlantılı suçların sayısı 100 bine yaklaşıyor.

Oyun konsolunu elinden alan annesini, yere düşürerek kran 17 aylık kızını, oyunu bırakıp yemeğe gelmesinde ısrar eden anneannesini öldürenleri biliyoruz. Bilgisayar oyunu bağımlılığının, uyuşturucu, kumar ve alkol bağımlılığından farkı yoktur. Okul başarısını engelleyecek, aile içi ilişkileri zedeleyecek, fiziksel ve duygusal zararlar verecek boyuta ulaşmadan durdurulabilmesi için, özellikle annelerin hoşgörülü davranışlardan kaçınması gerekir.

Sanal dünyada oluşturulan bir avatar, yani karakter, yaratıcısının gerçek yaşamdaki davranışlarını etkileyebilir. Saldırgan avatar sahipleri, yüz yüze ilişkilerde de agresifleşiyor. Proteus etkisi olarak tanımlanan bu durumu yaşayanlar, avatarları zarar gördüğünde ciddi psikolojik sorunların içine düşüyor. Bu yüzden ceza yasalarına avatlara saldırıların da eklenmesi öneriliyor.

Rüya ile gerçeği ayırt edemeyecek ölçüde oyun bağımlısı haline gelmiş genç insanları, işi bilen iyi bir gözlemci kolayca suçla teşvik edebilir. Gençlerden biri, “Yaşadığımız dünya bir bilgisayar oyunu olabilir. Belki biz de başkalarının karakteriyiz” demişti. Bunun adı “Matrix Savunması”. Çok sayıda katil, 1999 yapımı kurgu film *Matrix* sonrasında, kendisinin de filmdeki gibi sanal bir dünyada yaşadığını ileri sürmüş ve hapisane yerine akıl hastanesinin yolunu tutmuştur. Bizim gençlerin sonu ne olur bilemem, ama internet kafe sahibinin önemli bir gerçekten haberi olmadığı muhakkak.

Kumarbaz deyip geçmeyin

Patolojik kumar ile madde ve alkol bağımlılığının el ele gittiği uzunca bir süredir bilinir. *Kumar Araştırmaları* dergisinin

Nisan 2011’de yayımlanan sayısında bunlara bir yenisi eklendi. 400’e yakın hükümlüyü inceleyen bir grup Amerikalı psikolog, kumarbazlığın cinsel saldırı ve aile içi şiddetin de bir ön işareti olduğunu açıkladılar.

Çocukları tacizciden nasıl korumalı?

Çocuğa yönelik cinsel saldırıda, cinsel dürtünün kontrol bozukluğu ön plandadır. İşte bu yüzden, birçok ülkede uygulanan, Türkiye’nin de gündeminde olan pedofillerin testosteron düzeylerini ilaçla düşürmek, suçu tekrarlamamaları için alınabilecek iyi bir önlemdir. Ancak bu uygulamayı gazetelerde yer aldığı biçimde hadım etme ya da kısırlaştırma şeklinde tanımlamak hata olur. Çünkü tedavi kesilirse, kişi önceki durumuna döner. Saldırıya uğrayan çocuklarımız arasında kızların erkeklere oranı ikiye birdir. Üç beş aylık bebeye de, 80 yaşındaki nineye de tecavüz eden vardır. İşte bu nedenle cinsel saldırılarda “Göğsü, bağı açıktı, bu yüzden tahrik etti” demeyi bir yana bırakmalıyız.

Sizi kaygılandırmak istemem ama, kız olsun, erkek olsun çocukların cinsel istismarları, sıkça görünen bir durumdur. Üstelik her 10 çocuktan yedisi, 10 yaşından küçüktür ve her 10 çocuktan sekizi, saldırganı tanır. Bu nedenle onlara, olabildiğince erken yaşta iyi ve kötü dokunuş arasındaki farkı öğretmeliyiz. Ellere dokunmanın iyi, buna karşılık iç çamaşırı ya da mayonun örttüğü yerlere dokunmanın kötü olduğunu öğretmeliyiz. Yüz, omuz, karnı, kalça, bacaklarının dizden üst kısmı ve ayaklarını öpüp okşayanlardan rahatsız olunca “Hayır” demeyi ve kim dokunursa dokunsun, korkmadan anne ya da babaya söylemeyi, buna karşılık muayene eden doktorun dokunacağını, tuvalete giderken, yıkanırken yardım için dokunulabileceğini öğretmeliyiz.

Bir katilin kurbanının fotoğrafı ya da filmini çektiği en uç örneklerden biri, Lahor’lu Cavit İkbâl’dir. Badşahi Camii avlusundan kandırıp götürdüğü, fotoğrafını çektikten sonra tecavüz edip, asit fıçısına attığı küçük erkek çocukların sayısı yüzü aşmış da, po-

lisin hâlâ kendisini durdurmadığına kızınca, teslim olmuştu. İşte bu nedenle, çok güvenli olduğunu sandığınız mekânlarda dahi çocuklarınızı gözetimsiz bırakmayın.

“Az sonra döner” demeyin

Kayıp çocukların büyük bir bölümü, evden kaçan, kaybolan ya da ebeveynlerden birinin kaçırdığı çocuklardır ve kısa bir süre içinde bulunurlar. Her 1000 kayıp çocuktan biri, ailenin dışındaki biri tarafından cinsel motifli bir eylem için kısa süreliğine alıkonur. Kaybolanların pek azı için fide istenir, evlat edinmek amacıyla kaçırılır ya da öldürülür. Öldürülenler genellikle kaçırılmayı izleyen ilk üç saat içinde can verdiğinden, kayboluştan sonraki birkaç saat çok önemlidir.

Farklı ülkelerin istatistiklerine göre, çocuk kaçırmaya teşebbüslerin yüzde 35-40 kadarı, çocuğun okula ya da eve yalnız başına yürümesi, bisikletle ya da toplu taşıma aracıyla hareketi sırasında gerçekleşiyor. Olaylar, hafta içi, öğleden sonra iki ila yedi arasında daha sık, çocuklar genellikle 10 – 14 yaş aralığında, her dört hedeften üçü, kız çocuğu. Kaçırmaya kalkışanların da dörtte üçü, bir araç kullanıyor.

Taciz edilenlere birkaç tavsiye

Takip ve taciz, tek bir kere yapıp biten bir şey değildir. Sürecin ve boyutlarının nereye varacağı belli olmaz. Bu nedenle boş ver demeyin. Vazgeçer demeyin. İlk tepkiniz ne şimdi ne de sonra, hiçbir şekilde herhangi bir temas istemediğinizi kesin bir dille anlatmak olmalı. Ancak bunu, kaleme aldığınız taahhütlü bir mektup, e-posta ya da avukatınız aracılığıyla yapmalısınız. Ve bir daha hiçbir tepki vermeyin, yoksa her hareket ve her sözünüzü, sizi rahatsız etmeye devam etmesini istediğiniz şekilde yorumlar.

Tacizcinin yaptığı her şeyi, her görüşme isteğini, karşınıza her çıkışını, her telefonu, her e-postayı kaydedin. Gönderdiği mektup, fotoğraf, video ve hediye, ambalaj kâğıtları dahil, çıplak el-

le tutmadan naylon bir poşette muhafaza edin. Size ya da eşyalarınıza verdiği zararları fotoğraflayın. Görgü tanıkları varsa adını adresini not edin. Civarda MOBESE ya da kapalı devre televizyon kamerası varsa kaydedin. Bütün bunlar tacizi kanıtlamanızı kolaylaştıracaktır. Telefonunuzu doğrudan açmayın. Kendi sesiniz yerine kimliği belli olmayan bir sesin konuştuğu telesekreter kullanın. Telefon numaranızı değiştirmek yerine ikinci bir numara alın ve bunu sadece çok güvendiğiniz tanıdıklarınıza verin. Çöpe atacağınız mektupları ve diğer eşyalarınızı okunamayacak ya da tanınamayacak hale getirdikten sonra atın. Akraba, arkadaş, komşu ve iş arkadaşınıza durumu anlatın. Böylelikle farkında olmadan sizinle ilgili bilgi sızdırmalarına engel olursunuz.

Sizi kasten, kötü niyetle, sürekli izleyen ve taciz eden biri varsa, korkmalısınız. Çünkü takipçi tacizcilik, masum görünen bir davranış biçiminden vahşi bir cinayete kadar değişen geniş bir yelpazeye sahiptir. Tacizciler genellikle erkek, kurbanlar kadındır, ama bir erkeğin başka bir erkeği, bir kadının erkeği ya da bir başka kadını taciz etmesi de mümkündür.

En sık rastlanana eski eşin ilişki bittikten sonra ortaya çıkandır. Ama arkadaş, tanıdık, komşu, iş arkadaşı da olabilir. Nedeni ya tek taraflı aşk kuruntusu ya da reddedilmekten dolayı duyulan öfkedir. Az sayıda tacizci evvelce hiç tanımadığı birini hedefler. Ve yine az sayıda tacizcinin ruh sağlığı bozuktur. Örneğin sizin onu kesinlikle böyle olmadığı halde tutkulu bir aşkla sevdiğinizi sanır.

Dünyanın ilk *stalking* yani ısrarlı takip ve taciz yasası on yıl kadar önce Amerika'da, az sonra aktaracağım Rebecca Schaeffer cinayeti sonrasında çıkmıştır. Takip ve taciz Türkiye'de henüz ayrı bir suç davranışı olarak tanımlanmış değil. Eylemin içeriğini oluşturan bazı davranışlar ayrı maddelerde yer alıyor.

Rebecca Schaeffer henüz 19 yaşında, popüler bir oyuncuydu. Hayranlarından biri Robert Bardo ise 16'sında. Bardo üç yıl boyunca genç kadını izledi, çalıştığı setlere giderek tehdit et-

ti, sonunda öldürdü. Aslında genç kadın tacizciyi hiç tanımıyordu. Bardo, birbiri ardı sıra gönderdiği mektuplardan birine cevap almış, umutlanmıştı. Halbuki cevabı veren Rebecca değildi, hayran mektuplarını yanıtlaması için tuttuğu bir elemandı. Bardo, 1989'da Rebecca'nın son filmini izledi. Bir erkekle yatağa girdiğini gördü. Bir dedektif tuttu. 250 dolar ödeyerek ev adresini öğrendi, ağabeyinin tabancasını bir kesekâğıdının içine koydu ve kapısının zilini çaldı. Ertesi gün şehirlerarası bir yolda, trafiği tehlikeye sokacak biçimde araç kullandığı için yakalandı, önce idama mahkûm edildi, daha sonra cezası, koşullu salıverilme hakkı olmaksızın ömür boyu hapse çevrildi. Bardo, yazdığı mektuplardan birine cevap almamış olsaydı, Rebecca Schaeffer bugün hayatta olabilirdi.

Sizde mağduriyet korkusu yaratmak istemem, ama günümüz tacizcileri teknolojinin her türlü imkânından yararlanabiliyor. GPS'li cep telefonunuz aracılığıyla hareketlerinizi izleyebilir, bilgisayarınıza uzaktan yerleştirdiği küçük bir yazılımla her bilginize ulaşabilir, evinize gizli kamera yerleştirebilir. Eğer biri sizi taciz ediyorsa, sakın kendinizi suçlamayın, bu durumun ortaya çıkmasında sizin hiçbir dahliniz yok. Ancak aklınızda tutmanız gereken çok önemli bir noktayı tekrarlamak istiyorum: Sizi ısrarla arayan bilmediğiniz bir telefon numarasına hiçbir yolla "Kimsiniz?" diye dahi sormayın.

Taksi şoförü kendini nasıl korumalı?

İstanbul'dan Nairobi'ye, Hong Kong'dan Moskova'ya taksi şoförlüğü dünyanın her yerinde tehlikeli bir meslektir. Şiddete, gaspa uğrayan, öldürülen taksi şoförlerinin sayısı bilinmiyor. Çünkü hepsi yalnız çalışır ve hepsi nakit para taşır. Bu sorunun çözümlerinin başında, ilk kez 2000 yılında Kanada'nın Toronto kentinde uygulamaya konan taksilere özel iş güvenliği yasaları geliyor. Kanada ayrıca şöyle tavsiyelerde bulunuyor: Beklerken kapılarınızı kilitleyin, bindiği anda müşteriyle göz kontağı kurun, böylelikle

bir şey yaparsan seni tanırım mesajı verin, büyük banknot verirse bozmayın, bol kazançlı bir gün geçirdiğinizden kimseye söz etmeyin, hep “Siz ilk müşterimsiniz” deyin ve sakın atkı ya da kol-ye takmayın.

